

คู่มือ พระสังฆาธิการ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คัมภีร์พระสังฆาธิการ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ชื่อหนังสือ คู่มือพระสังฆาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๗)

ISBN : 978-616-7788-36-4

จำนวน ๗๖๐ เล่ม

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๗

คณะกรรมการที่ปรึกษา

นายอินทพร จันเี่ยม

นางสาวชุติญา แก้วมณี

นางกณิกนันต์ ล้อสีทอง

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คณะทำงานปรับปรุงแก้ไขหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ

นายบุญเชิด กิตติธรากร

นายสุพัฒน์ เมืองมัจฉา

นายพงศ์พล โยธินทวี

นายสมศักดิ์ ศิริสวัสดิ์

นายหนูจันทร์ สาธารัตน์

นายกิตติ คำมีเอ่อง

นายสมจิต เกียรติไพบูลย์

นางปิ่นปัก ชูบุญ

นายคนพล ศรีหอมรื่น

นายวิภาค ล้อมเล็ก

นายสุริยา สุตะโท

นางภัทราพร บัวแก้ว

นายพัฒน์ พลีกรุงโรจน์

นายสรวิศ แก้วทน

นายเชิดศักดิ์ ทองหนัน

นายกฤตภาส ไชยพรรณา

นายสิทธิวิธ จักรแก้ว

นางสาวธันยรัตน์ พิงศรีไสย

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานมหาเถรสมาคม

ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการคณะสงฆ์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสมเด็จพระสังฆราช

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน

เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน

เจ้าพนักงานการศาสนาชำนาญงาน

เจ้าพนักงานการศาสนา

นักวิชาการศาสนา

ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๓๑๔-๓๑๖ ถนนบำรุงเมือง เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กทม. ๑๐๑๐๐

โทร. ๐ ๒๒๒๓ ๓๓๕๑, ๐ ๒๒๒๓ ๕๕๔๘ โทรสาร ๐ ๒๒๒๑ ๒๙๑๐

นายสาโรจน์ กาลศิริศิลป์ โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้พิมพ์/โฆษณา ๒๕๖๗

คำนำ

พระสังฆาธิการนับว่ามีบทบาทหน้าที่สำคัญในการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย ควบคุม ดูแล ปกครองคณะสงฆ์ให้ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติ ประกาศของคณะสงฆ์ หรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช ส่งเสริม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปด้วยดี

หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการเล่มนี้ ได้รวบรวมกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ ของทางคณะสงฆ์ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และของทางราชการ ตลอดจนคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง กับการคณะสงฆ์ ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเจ้าคณะพระสังฆาธิการในการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริมพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา อุบัติกรรมและคุ้มครองพระพุทธศาสนา ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในสังฆมณฑลยิ่งขึ้น ซึ่งหนังสือนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ และพระภิกษุสงฆ์ทั่วไปแล้ว ยังเป็น ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพระศาสนา ตลอดจนนักเรียน นักศึกษาและพุทธศาสนิกชน ทั่วไปอีกด้วย

การจัดพิมพ์หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๗) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการเล่มนี้เป็นเอกสารที่สมบูรณ์ ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ทั่วไป ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับ การพระศาสนาและพุทธศาสนิกชนทั่วไปตามสมควร

(นายอินทพร จั่นเอี่ยม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ส่วนที่ ๑	พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	๑
	* พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑	๒
	* พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๑๔
	แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕	
	* พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐	๒๕
	* พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑	๒๗
	* พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒	๓๐
	* พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗	๓๔
	* พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔	๔๓
	* พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕	๖๗
	* พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐	๗๘
	* พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕	๘๖
	* พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ	๙๔
	คอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐	
	* พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๑๐๓
	* พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและ	๑๑๗
	การจัดสวัสดิกภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗	
	* พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗	๑๒๖
	* พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘	๑๓๓
	* พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒)	๑๓๔
	พ.ศ. ๒๕๖๐	
	* พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๕๑
ส่วนที่ ๒	พระราชกฤษฎีกา	๑๙๕
	* พระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ	๑๙๖
	ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม	
	พ.ศ. ๒๕๔๕	

		หน้า
	* พระราชกฤษฎีกา แก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕	๒๐๐
	* พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖	๒๐๒
ส่วนที่ ๓	กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๒๐๙
	* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๒๑๐
	* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๒๑๗
	* กฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุ อยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙	๒๑๙
	* กฎกระทรวง การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด พ.ศ. ๒๕๖๔	๒๓๙
	* กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗	๒๔๒
	* กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๗	๒๕๐
ส่วนที่ ๔	กฎหมายอาญา	๒๕๒
	* กฎหมายอาญา ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม	๒๕๓
	* กฎหมายอาญา ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคม	๒๗๔
	* กฎหมายอาญา ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค	๒๗๗
	* กฎหมายอาญา ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์	๒๘๐

* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร	๒๘๘
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส	๒๙๒
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ว่าด้วยการให้พระภิกษุสงฆ์สมณเพศ	๒๙๖
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค	๒๙๙
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์	๓๐๑
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ	๓๑๐
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓)	๓๒๒
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ว่าด้วยการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๓๒๕
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์	๓๒๗
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์	๓๒๙
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ	๓๓๑

	หน้า
* กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๕) แก้ไขเพิ่มเติม กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค	๓๓๔
ส่วนที่ ๕	
ระเบียบมหาเถรสมาคม	๓๓๖
* ว่าด้วยการขอประทอนสมณศักดิ์ให้แก่พระภิกษุผู้เป็นกรรมการการศึกษา หรือผู้อุปการะโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๒๖	๓๓๗
* กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศ สำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๔๐
* กำหนดวิธีปฏิบัติในหน้าที่พระอุปัชฌาย์ พ.ศ. ๒๕๔๖	๓๔๖
* ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๕๘
* ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะภาค พ.ศ. ๒๕๖๖	๓๖๒
* กำหนดจำนวนและเขตปกครองตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๖๕
* กำหนดจำนวนเขตปกครองตำบลเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๖๗
* กำหนดจำนวนและเขตปกครองอำเภอ พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๖๙
* กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะจังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๗๑
* ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารในที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าอยู่ พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๗๓
* ว่าด้วยการเพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทยในวันพระ หรือวันธรรมสวนะ พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๗๕
* ว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๓๗	๓๗๘
* ว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๘๑
* ว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๓๙	๓๘๖
* ว่าด้วยการเชิญพระราชวงศ์หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่	๓๙๒
* ว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑	๓๙๓
* ว่าด้วยกองทุน “วัดช่วยวัด”	๓๙๕

	หน้า
* ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖	๔๐๐
* ว่าด้วยการเผยแพร่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๔	๔๐๖
* ว่าด้วยกองทุนเผยแพร่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์ พ.ศ. ๒๕๕๑	๔๑๔
* การลาสิกขาของพระสมณศักดิ์	๔๒๐
* ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” พ.ศ. ๒๕๖๕	๔๒๓
* ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข” พ.ศ. ๒๕๖๖	๔๓๔
* ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๖๗	๔๔๖
* ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด พ.ศ. ๒๕๖๗	๔๖๒
ส่วนที่ ๖ คำสั่งมหาเถรสมาคม	๔๖๕
* เรื่อง ห้ามมิภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่เตรและ พักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ. ๒๕๒๑	๔๖๖
* เรื่อง ห้ามมิภิกษุสามเณรเสพยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๑	๔๖๘
* เรื่อง ให้มิภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย พ.ศ. ๒๕๒๘	๔๗๒
* เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายเผยแพร่พระพุทธศาสนา ของมหาเถรสมาคม	๔๗๕
* เรื่อง ห้ามมิภิกษุสามเณรเข้าไปพำนักอาศัยหรือดำเนินการใด ๆ ในสถานที่ซึ่งยังมิได้รับอนุญาตให้สร้างวัด พ.ศ. ๒๕๓๐	๔๗๗
* เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘	๔๗๙
* เรื่อง การจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัด พ.ศ. ๒๕๓๘	๔๘๑
* ว่าด้วยการปลูกต้นไม้ในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๘	๔๙๐
* เรื่อง กำหนดเขตอภัยทานในพื้นที่วัด พ.ศ. ๒๕๓๘	๔๙๒
* เรื่อง กรณีพระภิกษุสามเณรเรียนวิชา หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคุณวุฒิ พ.ศ. ๒๕๖๔	๔๙๔
* เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙	๔๙๙

ส่วนที่ ๗

ประกาศคณะสงฆ์

	หน้า
* ประกาศ เรื่องห้ามไม่ให้ภิกษุประกอบกิจการหาเงินนอกธรรมเนียมของสมณะ	๕๐๒
* ประกาศ ห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์	๕๐๓
* ประกาศ ห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้เกี่ยวข้อง ในเรื่องราชการของฝ่ายบ้านเมือง	๕๐๕
* ประกาศ ห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้เกี่ยวข้อง ในเรื่องราชการของฝ่ายบ้านเมือง	๕๐๗
* ประกาศ ห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้เกี่ยวข้อง ในเรื่องราชการของฝ่ายบ้านเมือง	๕๐๘
* ประกาศ ห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้เกี่ยวข้อง ในเรื่องราชการของฝ่ายบ้านเมือง	๕๐๙
* ประกาศ ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรเทศน์มหาชาติตลกคะนองเสียสมณสาธูป	๕๑๐
* ประกาศ เรื่อง ภิกษุสามเณรเห็นนามแสดงภาวะไม่แน่นอน ว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์	๕๑๑
* ประกาศ ห้ามภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากกินแบ่ง และซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตัวเอง	๕๑๒
* ประกาศ เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเรียกเงินค่าเวทมன்ற์ และห้ามทดลองของขลัง	๕๑๓
* ประกาศ เรื่อง ห้ามบรรพชิตรับบุตรบุญธรรม	๕๑๔
* ประกาศ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์ บอกเลขสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ	๕๑๕
* ประกาศ เรื่อง ห้ามการแสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล	๕๑๖
* ประกาศ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรประกอบอาชีพเป็นหมอ หรือแพทย์รักษาโรค	๕๑๗
* ประกาศ เรื่อง วันพระ	๕๑๘
* ประกาศ เรื่อง เกี่ยวกับกล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล	๕๑๙
* ประกาศ เรื่อง เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์	๕๒๐
* ประกาศ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรพักแรมในสถานที่เป็นที่รังเกียจ ทางพระวินัย	๕๒๑
* ประกาศ เรื่อง การเรียกค่าน้ำชาของพระสงฆ์	๕๒๒
* ประกาศ เรื่อง คำถวายพระพรในการถวายพระธรรมเทศนา แต่สมเด็จพระสังฆราช	๕๒๓

	หน้า
* ประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนวัดที่ได้รับจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๐	๕๒๖
* ประกาศ เรื่อง ห้ามใช้วัดเป็นสถานที่ชุมนุมหรือสัมนาหรือจัดกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบและความแตกแยกเกิดขึ้นในสังคม	๕๒๘
ส่วนที่ ๘	
มติมหาเถรสมาคม	๕๒๙
* มติครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๑ เรื่อง การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมและ การปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด	๕๓๒
* มติครั้งที่ ๔/๒๕๔๔ เรื่อง การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่	๕๓๔
* มติครั้งที่ ๔/๒๕๔๕ เรื่อง การสร้างพระพุทธรูป ปูชนียวัตถุ และรูปปั้นต่าง ๆ ที่ใช้ประดับตกแต่งสถานที่	๕๓๕
* มติครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕ เรื่อง การอนุรักษ์เอกสารโบราณ	๕๓๖
* มติครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕ เรื่อง ปัญหาพระพุทธรูปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๕๓๘
* มติครั้งที่ ๓๑/๒๕๔๕ เรื่อง การบวชภิกษุณี	๕๔๐
* มติครั้งที่ ๙/๒๕๔๖ เรื่อง กรณีหลอกหลวงขายพระเครื่องให้แก่นักท่องเที่ยว ต่างชาติภายในวัด	๕๔๑
* มติครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร	๕๔๓
* มติครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เรื่อง วิธีปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศ ที่เดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อศึกษา พระพุทธศาสนาหรือปฏิบัติธรรม	๕๔๕
* มติครั้งที่ ๗/๒๕๔๗ เรื่อง การโฆษณาพระพุทธรูป/พระเครื่องและ วัตถุมงคลในสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์	๕๔๗
* มติครั้งที่ ๙/๒๕๔๗ เรื่อง พระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสม	๕๔๙
* มติครั้งที่ ๗/๒๕๔๙ เรื่อง คนต่างด้าวที่พักอาศัยหรือใช้แรงงาน ตามวัดต่าง ๆ	๕๕๓
* มติครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๙ เรื่อง พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง	๕๕๕
* มติครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๙ เรื่อง การแสดงไม่เหมาะสมในวัดพระพุทธศาสนา	๕๕๖
* มติครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ เรื่อง ขอความเห็นชอบการจัดเขตปลอดบุหรี่ ในวัดตามที่กฎหมายกำหนด	๕๕๘

* มติครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๑	เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๕๕๙
	พ.ศ. ๒๕๕๑	
* มติครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๑	เรื่อง วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ	๕๖๑
* มติครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑	เรื่อง การทำบัตรประจำตัวประชาชนของ พระภิกษุสามเณร	๕๖๒
* มติครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๒	เรื่อง สนับสนุนให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๕๖๔
* มติครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๒	เรื่อง รายงานการประชุม เรื่อง “การเชิญเสด็จ พระบรมวงศานุวงศ์”	๕๖๖
* มติครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๒	เรื่อง รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหามะเร็ง ในพื้นที่ป่าไม้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒	๕๖๘
* มติครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๒	เรื่อง สรุปผลการสัมมนาพระสังฆาธิการและ เจ้าหน้าที่รัฐ เรื่อง “นโยบาย และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหามะเร็ง พระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้”	๕๗๑
* มติครั้งที่ ๔/๒๕๕๓	เรื่อง ผู้ถูกคุมความประพฤติ ขออนุญาตบรรพชาอุปสมบท	๕๗๓
* มติครั้งที่ ๓/๒๕๕๗	เรื่อง การขอพระราชทานพระมหากรุณา	๕๗๕
* มติครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๗	เรื่อง ขอความเห็นชอบให้การเรียนการสอนและ การสอบบาลีศึกษา ขึ้นตรงต่อการศึกษา ของคณะสงฆ์	๕๗๖
* มติครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๗	เรื่อง กรณีคณะภิกษุและภิกษุณีศรีลังกา เข้ามาบวชภิกษุณีในประเทศไทย	๕๘๐
* มติครั้งที่ ๑/๒๕๕๘	เรื่อง การป้องกันและลดความเสี่ยงอันตราย ต่อการบินและอากาศยาน จากการปล่อย โคมลอย/โคมคว้น และการจุดบั้งไฟ	๕๘๔
* มติครั้งที่ ๘/๒๕๕๘	เรื่อง ขอความเห็นชอบหลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัด	๕๘๖
* มติครั้งที่ ๘/๒๕๕๘	เรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘	๕๘๘

	หน้า
* มติครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๙ เรื่อง ขอความเห็นชอบร่างระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินสนับสนุนวัด	๕๙๐
* มติครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามภารกิจงานคณะสงฆ์ ๖ ด้านและด้านการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก	๕๙๒
* มติครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เรื่อง รายงานเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพัตยศสมณศักดิ์ให้ตรงกับตำแหน่งของพระครูสัญญาบัตร	๕๙๔
* มติครั้งที่ ๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์เพิ่มความเข้มงวดในการปกครอง ควบคุมสอดส่องดูแลอบรมพระภิกษุสามเณรในปกครอง และคัดกรองผู้เข้าบรรพชาอุปสมบท โดยให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายเถรสมาคมอย่างเคร่งครัด	๕๙๘
* มติครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เรื่อง การจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดพิธีกรรมทางศาสนา	๖๐๐
* มติครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑ เรื่อง แนวทางปฏิบัติการย้ายเข้า ย้ายออกจากทะเบียนบ้านวัด	๖๐๒
* มติครั้งที่ ๔๗๑/๒๕๖๑ เรื่อง ห้ามใช้วัดเป็นสถานที่ชุมนุมหรือสัมมนาหรือจัดกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบและความแตกแยกเกิดขึ้นในสังคม	๖๐๔
* มติครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เรื่อง แนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้บรรพชาอุปสมบท	๖๐๖
* มติครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ เรื่อง การใช้เครื่องขยายเสียงดังแห่แหนภายในวัด	๖๐๙
* มติครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ เรื่อง กรณีพระภิกษุสามเณรขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์	๖๑๑
* มติครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๓ เรื่อง การวาดภาพจิตรกรรมหรือภาพศิลปะในพุทธศาสนสถาน	๖๑๒

	หน้า
* มติครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการออกใบอนุโมทนาบัตร	๖๑๔
* มติครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๓ เรื่อง กรณิพระภิกษุเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง	๖๑๖
ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณา คำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๑๙
คำขออนุญาตสร้างวัด	๖๒๔
* มติครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๔ เรื่อง ขอความเห็นชอบปรับปรุงแต่งตั้งคณะกรรมการ ฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม	๖๓๒
* มติครั้งที่ ๙/๒๕๖๗ เรื่อง ขอความเห็นชอบปรับปรุงการจัดลำดับ พัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปரியัญ ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี	๖๓๙
* มติครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๗ เรื่อง กรณิ ลัทธิเชื่อมจิต	๖๔๔
ส่วนที่ ๙	
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๖๕๐
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบกรมการศาสนา	
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการออกหนังสือรับรอง ให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรม ทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖	๖๕๑
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช พ.ศ. ๒๕๕๐	๖๕๔
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑	๖๕๗
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐	๖๖๓
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๒	๖๖๕
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการเบิกจ่ายนิตยภัต พ.ศ. ๒๕๕๖	๖๖๗
* ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการขอยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็น พระอารามหลวง พ.ศ. ๒๕๑๕	๖๑๗
* ประกาศกระทรวงธรรมการ เรื่อง จัดระเบียบพระอารามหลวง	๖๗๓

* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๖๘๖
ว่าด้วยการจัดประโยชน์แทนวัด พ.ศ. ๒๕๕๔	
* ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	๖๙๒
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑	

ภาคผนวก

* นิคหกรรม	๗๐๓
* คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนกลาง ที่ ๘/๒๕๖๐	๗๐๔
เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง	๗๐๗
* คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ ที่ ๑/๒๕๖๐	๗๐๙
เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง	
* คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก ที่ ๑/๒๕๖๐	๗๑๑
เรื่อง ให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรม	
และลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง	
* คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้ ที่ จญต. ๐๓/๒๕๖๐	๗๑๓
เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง	
* คำสั่งเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต ที่ ๔/๒๕๖๐	๗๑๕
เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง	
* บทถวายอดิเรก สำหรับใช้เฉพาะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐	๗๑๗
* คำถวายอดิเรก สำหรับใช้เฉพาะสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง	๗๑๗
* คำถวายอดิเรก สำหรับใช้เฉพาะสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี	๗๑๘

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

* ประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ ๔ ความผิดเกี่ยวกับศาสนา	๗๒๐
* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๖ (มรดก)	๗๒๑

คำพิพากษาศาลฎีกา เรื่อง

* แต่งกายเป็นพระภิกษุ	๗๒๓
* ไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส	๗๓๐
* ขัดคำสั่งเจ้าอาวาส	๗๓๑
* ลักษณะปกครองคณะสงฆ์	๗๓๓
* วัดครอบครองปรปักษ์ได้	๗๓๗
* มรดกของพระภิกษุและวัด ขับได้	๗๔๖

	หน้า
* ผู้มีอำนาจจัดการศพพระภิกษุ	๗๕๒
* พินัยกรรมยกทรัพย์ให้วัด	๗๕๓
* คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๑๔/๒๕๓๖	๗๕๖
* คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๓๘/๒๕๓๔	๗๕๗
* คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๔๗-๙๕๘/๒๕๖๓	๗๖๐
* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับที่ดินวัดในเขตป่าสงวนแห่งชาติ	๗๖๒
* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การอนุญาตสร้างวัดบ้านเพตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๗๖๖
* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานะที่ดินของวัดศรีคุณเมือง	๗๗๐
* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ฐานะของสำนักสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๗๗๔
* บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ฐานะของวัดไชยมังคลาราม รัฐปิ่น ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕	๗๗๘

อื่น ๆ

* หนังสือกรมการปกครอง เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณร ขอมีบัตรประจำตัวประชาชน	๗๘๔
* หนังสือกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดทำบัตรประจำตัวผู้ได้รับ พระราชทานเหรียญราชการชายแดน และเหรียญพิทักษ์เสรีชน	๗๘๗
* ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือระหว่าง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กับ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม	๗๘๙
* บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย แต่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง ระหว่างสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และสภาพนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์	๗๙๑
* โครงการผลิตคู่มือพระสังฆาธิการ กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม	๗๙๓
* คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ ๑๐๐๘/๒๕๖๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแก้ไขหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ	๗๙๖

ส่วนที่ ๑

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์
และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองคณะสงฆ์

ร.ศ. ๑๒๑

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกันว่า

ทุกวันนี้ การปกครองข้างฝ่ายพระราชอาณาจักร ก็ได้ทรงพระราชดำริแก้ไขและจัดตั้ง
แบบแผนการปกครองให้เรียบร้อยเจริญดีขึ้นกว่าแต่ก่อนเป็นหลายประการแล้ว

และฝ่ายพระพุทธจักรนั้น การปกครองสงฆ์สมควร ย่อมเป็นการสำคัญทั้งในประโยชน์แห่ง
พระศาสนา และในประโยชน์ความเจริญของพระราชอาณาจักรด้วย ถ้าการปกครองสงฆ์เป็นไปตาม
แบบแผนอันเรียบร้อย พระศาสนาก็จะรุ่งเรืองถาวร และจะชักนำประชาชนทั้งหลายให้เลื่อมใสศรัทธา
ในพระพุทธศาสนาในวาท ประพฤติสัมมาปฏิบัติและร่ำเรียนวิชาคุณในสงฆ์สำนักยิ่งขึ้นเป็นอันมาก

มีพระราชประสงค์จะทรงทำนุบำรุงสงฆ์สมควรให้เจริญคุณสมบัติมั่นคงสืบไปในพระศาสนา
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติไว้สืบไปดังนี้ว่า

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยนามและกำหนดใช้พระราชบัญญัติ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้มีนามว่า พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์
รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑^(๑) และพระราชบัญญัตินี้ จะโปรดให้ใช้ในมณฑลใดเมื่อใดจะได้ประกาศในหนังสือพิมพ์
ราชกิจจานุเบกษาเป็นสำคัญ

มาตรา ๒ ตั้งแต่วันที่ได้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในที่ใด ให้ยกเลิกบรรดากฎหมายแบบแผน
ประเพณีที่ขัดขวางต่อพระราชบัญญัตินี้ มิให้ใช้ในที่นั้นสืบไป

หมวดที่ ๒

ว่าด้วยคณะใหญ่

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่เกี่ยวกับนิกายสงฆ์ กิจและลัทธิเฉพาะในนิกายนั้นๆ ซึ่ง
เจ้าคณะหรือสงฆ์ในนิกายนั้นได้เคยมีอำนาจกล่าวบังคับมาแต่ก่อนประการใด ก็ให้คงเป็นไป
ตามเคยทุกประการ แต่การปกครองอันเป็นสามัญทั่วไปในนิกายทั้งปวง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้^(๒)

(๑) พุทธศักราช ๒๔๔๕

(๒) หมายเอาคณะธรรมยุติกฯ ที่เคยได้พระบรมราชานุญาตให้ปกครองกันตามลำพัง แลวัดในกรุงอันยังแยกชั้นกัณฑ์
ในคณะนั้น ๆ การปกครองสามัญทั่วไปในนิกายทั้งปวงนั้น เช่น หน้าที่แลอำนาจเจ้าอาวาสเป็นตัวอย่าง ฯ

มาตรา ๔ สมเด็จพระเจ้าคณะใหญ่ทั้ง ๔ ตำแหน่ง คือ เจ้าคณะใหญ่คณะเหนือ ๑ เจ้าคณะใหญ่คณะใต้ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุติก ๑ เจ้าคณะใหญ่คณะกลาง ๑ ทั้งพระราชคณะเจ้าคณะรองคณะเหนือคณะใต้ คณะธรรมยุติก คณะกลาง ทั้ง ๔ ตำแหน่งนั้น ยกเป็นพระมหาเถระ ที่ทรงปรึกษาในการพระศาสนา และการปกครองบำรุงสงฆมณฑลทั่วไป ข้อการธุระในพระศาสนา หรือในสงฆมณฑล ซึ่งได้โปรดให้พระมหาเถระ ทั้งนี้ประชุมวินิจฉัยในที่มหาเถรสมาคม ตั้งแต่ ๕ พระองค์ขึ้นไป คำตัดสินของมหาเถรสมาคมนั้น ให้เป็นสิทธิขาด ผู้ใดจะอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปอีกไม่ได้ ^(๓)

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยวัด

มาตรา ๕ วัด กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ เป็น ๓ อย่าง คือ พระอารามหลวงอย่าง ๑ อารามราษฎร์อย่าง ๑ ที่สำนักสงฆ์อย่าง ๑

๑. พระอารามหลวง คือ วัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้าง หรือทรงพระกรุณาโปรดให้เข้าจำนวนในบาญชี นับว่าเป็นพระอารามหลวง

๒. อารามราษฎร์นั้น คือ วัดซึ่งได้พระราชทานวิสุงคามสีมา แต่มิได้เข้าบาญชีนับว่าเป็นวัดหลวง

๓. ที่สำนักสงฆ์นั้น คือ วัดซึ่งยังมิได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

มาตรา ๖ ที่วัดและที่ขึ้นวัดนั้น จำแนกตามพระราชบัญญัตินี้เป็น ๓ อย่าง คือ ที่วัด ๑ ที่ธรณีสงฆ์ ๑ ที่กัลปนา ๑

๑. ที่วัดนั้น คือ ที่ซึ่งตั้งวัดจนตลอดเขตวัดนั้น เรียกว่าที่วัด

๒. ที่ธรณีสงฆ์นั้น คือ ที่แห่งใด ๆ ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

๓. ที่กัลปนานั้น คือ ที่แห่งใด ๆ ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินได้ทรงพระราชอุทิศเงินอากรค่าที่แห่งนั้นขึ้นวัดกิติ หรือที่ซึ่งเจ้าของมิได้ถวายกรรมสิทธิ์อุทิศแต่ผลประโยชน์อันเกิดแต่ที่นั้นขึ้นวัดกิติ ที่เช่นนั้นเรียกว่า ที่กัลปนา

มาตรา ๗ ที่วัดกิติ ที่ธรณีสงฆ์กิติ เป็นสมบัติสำหรับพระศาสนา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นอัครศาสนูปถัมภก ทรงปกครองรักษาโดยพระบรมราชานุภาพ ผู้ใดผู้หนึ่งจะโอนกรรมสิทธิ์ที่นั้นไม่ได้ ^(๔)

(๓) ในเวลาตั้งพระราชบัญญัตินี้ วังสมเด็จพระมหาสมณะ หรือสมเด็จพระสังฆราช มีแต่เจ้าคณะใหญ่ ๔ รูป เจ้าคณะรอง ๔ รูป คณะใหญ่ทั้ง ๔ นั้นต่างมิได้ขึ้นแก่กัน เมื่อมีกิจอันจะพึงทำร่วมกัน เสนาบดีกระทรวงธรรมการ รับพระบรมราชโองการสั่งฯ เจ้าคณะรูปใดมีสมณศักดิ์สูง เสนาบดีก็พุดทางเจ้าคณะรูปนั้น ๆ เป็นการกในการประชุม ในครั้งนั้นข้าพเจ้าเป็นการฯ ในแผ่นดินปัตยุบัน โปรดให้ข้าพเจ้าเป็นผู้บัญชาการคณะสงฆ์ได้ทั่วไป การประชุมตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ชื่อว่าเป็นอันงดชั่วคราวโดยนัย หรือกล่าวอีกไวหรรหนึ่งว่า ยังไม่ถึงคราวเรียกประชุมตามพระราชบัญญัติ ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้ายังบัญชาการอยู่ ข้าพเจ้าปรารถนาจะให้มหาเถรสมาคมคงมียืนอยู่ด้วยประการหนึ่ง จึงยังคงเรียกประชุม แลบัญชากิจการอันจะพึงทำการสงฆ์ในที่ประชุมนั้นๆ เจ้าคณะใหญ่ชราโดยมาก มาได้บ้าง มาไม่ได้บ้าง เจ้าคณะรองเป็นผู้บัญชาการคณะมณฑลทั้งนั้น ว่าบ้างก็มี บางคราวไม่ครบกำหนดสงฆ์ญจวรรค ที่เป็นองค์ของสมาคมในพระราชบัญญัติ จึงเรียกพระราชคณะชั้นธรรมเข้าเพิ่มด้วยนี้ประชุมโดยปกติอย่าง ๑ เรียกเจ้าคณะมณฑลหรือคณาจารย์เอกเข้าประชุมด้วยก็มี นี่เป็นประชุมพิเศษอย่าง ๑ ฯ

(๔) ไม่ใช่ห้ามเด็ดขาดทีเดียว เคยพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้โอนได้ก็มี แปลว่าทำตามลำพังไม่ได้ ต้องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

มาตรา ๘ วัดใดร้างสงฆ์ไม่อาศัย^(๕) ให้เจ้าพนักงานฝ่ายพระราชอาณาจักรเป็นผู้ปกครองรักษาวัดนั้น ทั้งที่ธรณีสงฆ์ซึ่งขึ้นวัดนั้นด้วย

มาตรา ๙ ผู้ใดสร้างวัดขึ้นใหม่ ต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน จึงจะสร้างได้ และพระบรมราชานุญาตนั้น จะพระราชทานดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ผู้ใดจะสร้างที่สำนักสงฆ์ขึ้นใหม่ ในที่แห่งใด ให้ผู้นั้นมีจดหมายแจ้งความต่อนายอำเภอผู้ปกครองท้องที่แห่งนั้น ให้นายอำเภอปรึกษาด้วยเจ้าคณะแขวงนั้นตรวจและพิจารณาให้ข้อความเหล่านั้นก่อน คือ

๑. ที่ดินซึ่งจะเป็นวัดนั้น ผู้ขออนุญาตมีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ที่จะยกให้ได้หรือไม่^(๖)

๒. ถ้าสร้างวัดในที่นั้น จะเป็นความขัดข้องอันใดในราชการฝ่ายพระราชอาณาจักรหรือไม่^(๗)

๓. วัดสร้างในที่นั้น จะเป็นสมควรสงฆ์อาศัยหรือไม่^(๘)

๔. สร้างวัดขึ้นในที่นั้น จะเป็นประโยชน์แก่ประชุมชนในท้องที่นั้นหรือไม่^(๙)

๕. วัดสร้างในที่นั้น จะเสื่อมประโยชน์แห่งพระศาสนาด้วยประการใดบ้าง เป็นต้นว่าจะพาให้วัดที่มีอยู่แล้วร่วโรยหรือร้างไปหรือไม่^(๑๐)

ถ้านายอำเภอและเจ้าคณะแขวง เห็นพร้อมกันว่า ไม่มีข้อขัดข้องอย่างใดอย่างหนึ่งใน ๕ ข้อนั้นแล้ว ก็พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เจ้าคณะแขวง มีอำนาจที่จะทำหนังสืออนุญาตให้สร้างที่สำนักสงฆ์ขึ้นขึ้น และให้นายอำเภอประทับตรากำกับในหนังสือนั้นด้วย และเจ้าของที่ดินนั้นจะต้องจัดการโอนโฉนดเนื้อที่วัดถวายแก่สงฆ์ตามกฎหมายก่อน จึงจะสร้างที่สำนักสงฆ์ได้

ข้อ ๒ ในการที่จะขอรับพระราชทานที่วิสุงคามสีมาสำหรับอารามเดิมที่ได้ก่อสร้างปฏิสังขรณ์ใหม่ กิติ หรือจะสร้างที่สำนักสงฆ์ขึ้นเป็นอารามกิติ ให้ผู้ขอทำจดหมายยื่นต่อผู้ว่าราชการเมืองนั้น ๆ ให้มีใบบอกเข้ามากราบบังคมทูลฯ ถ้าในจังหวัดกรุงเทพฯ ก็ให้ยื่นจดหมายนั้นต่อกระทรวงธรรมการให้นำกราบบังคมทูลฯ เพื่อจะได้พระราชทานในพระบรมราชานุญาต^(๑๑)

ข้อ ๓ ถ้าจะสร้างอารามขึ้นใหม่ที่เดียว ต้องขออนุญาตอย่างสร้างสำนักสงฆ์ก่อน ต่อได้อนุญาตนั้นแล้ว จึงจะขอรับพระราชทานที่วิสุงคามสีมาได้^(๑๒)

(๕) ร้างตามลำพัง หรือมีรูปเดียวหรือน้อยรูป เจ้าคณะเห็นไม่สมควรจะตั้ง ส่งถอนไปเข้ากับวัดอื่นเสีย ฯ

(๖) ผู้สร้างจะยกที่ดินตำบลใดเป็นวัด ต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดินนั้น หรือมีกรรมสิทธิ์เพื่อจะทำได้ ฯ

(๗) ที่ขัดข้องแก่ราชการนั้น เช่นได้กะไว้ว่าจะตัดถนนหรือจะสร้างที่ทำการรัฐบาลเป็นตัวอย่าง ฯ

(๘) ที่สงฆ์ไม่ควรอาศัยนั้น เช่นอยู่ในตำบลที่ตั้งแห่งคนถือศาสนาอื่นเป็นอันมาก มีคนถือพระพุทธศาสนาอื่นน้อย ไม่พอจะบำรุง อยู่ในตำบลที่มากไปด้วยยอโคจร เช่นเป็นถิ่นของหญิงแพศยา หรือใกล้โรงสุรายาฝิ่น หรืออยู่ในตำบลอันกันดารเกินไป ฯ

(๙) ถ้าตั้งขึ้นในหมู่คนศาสนาอื่น ถือศาสนาอื่น หาเป็นประโยชน์แก่ประชุมชนในท้องที่นั้นไม่ ตั้งในหมู่คนถือพระพุทธศาสนา จึงเป็นประโยชน์ ฯ

(๑๐) ในตำบลเดียว ชาวบ้านมีกำลังพอจะบำรุงได้วัดหนึ่ง ตั้งขึ้นอีกวัดหนึ่ง ชาวบ้านแยกกันออกเป็นทายกของวัดนั้นบ้าง ของวัดนี้บ้าง วัดตั้งใหม่ ถ้าแข็งแรง ชักเอาทายกมาได้มาก ก็ทำวัดเดิมร่วโรย ถ้าไม่แข็งแรงก็ร่วโรยเอง เว้นไว้แต่ตั้งขึ้นในตำบลที่ห่าง ชาวบ้านไปมาไม่ถึงกัน หรือต้องไปทำบุญไกล ฯ

(๑๑) เดิมเจ้าวัดกับทายกผู้สร้างหรือปฏิสังขรณ์ เป็นผู้เข้าชื่อขอพระราชทาน มาบัดนี้ (ศก ๒๔๕๗) จัดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะมณฑลกับเจ้าคณะเมืองจะขอเอง ฯ

(๑๒) เป็นธรรมเนียมที่ต้องรอกว่าจะเห็นว่า สำนักสงฆ์นั้นตั้งดีและเป็นหลักฐานพอ จึงขอ ฯ

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยเจ้าอาวาส

มาตรา ๑๐ วัดหนึ่งให้มีพระภิกษุเป็นเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง การเลือกสรรและตั้งเจ้าอาวาส พระอารามหลวงนั้น แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร แม้อารามราษฎร์และสำนักสงฆ์แห่งใด ถ้าทรงพระราชดำริเห็นสมควร จะทรงเลือกสรรและตั้งเจ้าอาวาสก็ได้ ^(๑๓)

มาตรา ๑๑ วัดในจังหวัดกรุงเทพฯ วัดหลวงก็ดี วัดราษฎร์ก็ดี ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงเลือกและตั้งเจ้าอาวาส ให้เป็นหน้าที่ของพระราชาคณะผู้กำกับแขวง^(๑๔) ที่วัดนั้นตั้งอยู่ ที่จะปรึกษา สงฆ์และสัปบุรุษทายกแห่งวัดนั้นเลือกสรรพระภิกษุ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาส ถ้าและพระราชาคณะนั้นเห็นว่า พระภิกษุรูปใดสมควรจะเป็นเจ้าอาวาสก็ให้อำนาจที่จะทำตราตั้งพระภิกษุนั้นเป็นเจ้าอาวาสวัดนั้น และตราตั้งนั้นต้องให้ผู้บัญชาการกระทรวงธรรมการ ประทับตราเป็นสำคัญในฝ่ายพระราชอาณาจักรด้วย

มาตรา ๑๒ การเลือกสรรเจ้าอาวาสวัดในหัวเมือง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ทรงเลือก และตั้งเองนั้น ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะแขวงที่จะปรึกษาสงฆ์ และสัปบุรุษทายกแห่งวัดนั้น เลือกสรร พระภิกษุซึ่งสมควรจะเป็นเจ้าอาวาส ถ้าปรึกษาเห็นพร้อมกันในพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดก็ดี หรือเห็น แตกต่างกันเป็นพระภิกษุหลายรูปก็ดี ให้เจ้าคณะแขวงนำความเสนอต่อเจ้าคณะเมือง ๗ เห็นว่า พระภิกษุรูปใดสมควรจะเป็นเจ้าอาวาส ก็ให้อำนาจที่จะทำตราตั้งพระภิกษุนั้น เป็นเจ้าอาวาสวัดนั้น และตราตั้งนั้นต้องให้ผู้ว่าราชการเมืองประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญในฝ่ายพระราชอาณาจักรด้วย

อนึ่ง เจ้าอาวาสทั้งปวงนั้น ถ้าไม่ได้อยู่ในสมณศักดิ์ที่สูงกว่า ก็ให้มีสมณศักดิ์เป็นอธิการ ^(๑๕)

มาตรา ๑๓ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้ คือ

- ข้อ ๑ ที่จะทำนุบำรุงรักษาวัดนั้น ตามกำลังและความสามารถ
- ข้อ ๒ ที่จะตรวจตราอย่าให้วัดนั้นเป็นที่พำนักแอบแฝงของโจรผู้ร้าย
- ข้อ ๓ ที่จะปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งอาศัยอยู่ในวัดนั้น
- ข้อ ๔ ที่จะรักษาความเรียบร้อย และระงับอธิกรณ์ในหมู่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ซึ่งอาศัยอยู่
ในวัดนั้น
- ข้อ ๕ ที่จะเป็นธุระในการสั่งสอนพระศาสนาแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ให้เจริญในสัมมาปฏิบัติ
ตามสมควรแก่อุปนิสัย

(๑๓) ทรงตั้งเจ้าอาวาสแห่งอารามราษฎร์นั้น พึงเห็นเช่นพระราชทานสัญญาบัตรตั้งให้เป็นพระครูเจ้าอาวาส มีสมณศักดิ์ ต่ำกว่าพระครูเจ้าอาวาสแห่งพระอารามหลวง ภิกษุผู้ได้รับนั้นเป็นเจ้าอาวาสอยู่แล้วแทบทั้งนั้น ฯ

(๑๔) ในรัชกาลที่ ๕ จัดคณะแขวงกรุงเทพฯ แล้ว เฉพาะแขวงดุสิต มาในรัชกาลปัตยุบัน ได้จัดทั่วทุกแขวง รวมเข้า ในคณะกลาง พระราชาคณะกำกับแขวงในพระราชบัญญัตินี้ เป็นตัวเจ้าคณะแขวง มีตำแหน่งเสมอเจ้าคณะเมือง ถ้าไม่ได้อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่า ฯ

(๑๕) เจ้าอาวาสเป็นพระอธิการ รองแขวงที่เรียกอีกโวหารหนึ่งว่า เจ้าคณะหมวดเป็นเจ้าอธิการในบัดนี้ พระอุปัชฌายะ ก็เป็นเจ้าอธิการเหมือนกัน ฯ

ข้อ ๖ ที่จะเป็นธุระให้กุลบุตรซึ่งอาศัยเป็นศิษย์อยู่ในวัดนั้นได้ร่ำเรียนวิชาความรู้ตามสมควร^(๑๖)
ข้อ ๗ ที่จะเป็นธุระแก้สัปบุรุษและทายกผู้มาทำบุญในวัดนั้น ให้ได้บำเพ็ญกุศลโดยสะดวก^(๑๗)
ข้อ ๘ ที่จะทำบาปบุญบริพารและคฤหัสถ์ซึ่งอาศัยอยู่ในวัดนั้น และทำรายงานการวัดยื่นต่อ
เจ้าคณะ^(๑๘)

ข้อ ๙ ถ้าพระภิกษุสามเณรในวัดนั้นปรารถนาจะไปอยู่วัดอื่นก็ดี หรือจะไปทางไกลก็ดี เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสจะต้องให้หนังสือสุทธิเป็นใบสำคัญ^(๑๙) เว้นแต่ถ้าเจ้าอาวาสเห็นว่าภิกษุสามเณร รูปใดจะไปเพื่อประพฤตินาจารในที่อื่น จะไม่ยอมให้หนังสือสุทธิก็ได้ แต่ต้องแจ้งเหตุให้พระภิกษุหรือ สามเณรรูปนั้นทราบด้วย

มาตรา ๑๔ เป็นหน้าที่ของบรรพชิตและคฤหัสถ์บรรดาซึ่งอาศัยอยู่ในวัดนั้นจะต้องช่วย เจ้าอาวาสในการทั้งปวง อันเป็นภาระของเจ้าอาวาสนั้น

มาตรา ๑๕ บรรดาพระภิกษุสามเณรต้องมีสังกัดอยู่ในบาญชีวัดใดวัดหนึ่งทุกรูป

มาตรา ๑๖ คฤหัสถ์ซึ่งอาศัยอยู่ในวัด ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อพระราชกำหนดกฎหมาย^(๒๐) เหมือนพลเมืองทั้งปวง

มาตรา ๑๗ เจ้าอาวาสมีอำนาจเหล่านี้ คือ

ข้อ ๑ มีอำนาจที่จะบังคับว่ากล่าวบรรดาบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งอยู่ในวัดนั้น

ข้อ ๒ อธิกรณ์เกิดขึ้นในวัดใด ถ้าเป็นความตามลำพังพระวินัย เจ้าอาวาสวัดนั้น มีอำนาจ ที่จะพิพากษาได้ ถ้าเป็นความแย้ง แม้คู่ความทั้งสองฝ่ายยอมให้เจ้าอาวาสเปรียบเทียบก็เปรียบเทียบได้

ข้อ ๓ บรรพชิตก็ดี คฤหัสถ์ก็ดี ถ้ามิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาส จะเข้าไปบวชหรือไปอยู่ใน วัดนั้นไม่ได้^(๒๑)

ข้อ ๔ บรรพชิตก็ดี คฤหัสถ์ก็ดี ที่อยู่ในวัดนั้น ถ้าไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส ๗ จะไม่ให้อยู่ใน วัดนั้นก็ได้^(๒๒)

(๑๖) ไม่ใช่จะต้องสอนเอง เป็นแต่ดูแลให้ได้เล่าเรียนด้วยประการใดประการหนึ่ง ๕

(๑๗) เช่นรับนิมนต์พระให้ ช่วยจัดที่ให้ ให้ยืมสิ่งของเครื่องใช้ ย่นลงว่า ชว่งเป็นสหายในการบุญของเขา ๕

(๑๘) ผู้เป็นใหญ่เหนือตนในลำดับ กล่าวคือรองแขวง ถ้าเจ้าคณะแขวงจัดทำเอง ส่งเจ้าคณะแขวงที่เดียวก็ได้ ๕

(๑๙) ในหนังสือสุทธินั้น สำหรับพระภิกษุ มีข้อสำคัญจะพึงแสดง คือ เป็นผู้มิสงวาสเสมอด้วยสงฆ์ในวัดที่ไปจาก กล่าวคือได้ร่วมอุโบสถ ปวารณา สังฆกรรมอยู่ด้วยกัน นอกจากนี้บอกชื่อภิกษุ ชื่อวัดที่ไปจากชื่อวัดที่จะไปอยู่ หรือตำบลที่จะไป ธุระเป็นเหตุไป ยิ่งบอกให้รู้ว่ายิ่งบอกให้รู้ว่ายอปลสมบทที่ไหน ใครเป็นอุปัชฌายะ ใครเป็น กรรมวาจาจารย์ ยิ่งดี สำหรับสามเณร ไม่มีข้อว่า ด้วยสงวาส เป็นแต่บอกให้รู้ว่าเป็นสามเณรโดยปกติก็พอ ๕

(๒๐) เช่นถูกเรียกเข้ารับราชการ ต้องเสียเงินค่าราชการ ถูกเรียกเป็นพยานต้องไปเบิกความที่ศาลเป็นตัวอย่าง ไม่ได้รับยกเว้นดุจภิกษุ

(๒๑) คำว่า เข้าไปบวช หมายความว่า เป็นคฤหัสถ์เข้าไปบวชแล้วอยู่ในวัดนั้น ๕ คำว่าไปอยู่ในวัดนั้น หมายความว่า บวชในที่อื่น เป็นภิกษุหรือเป็นสามเณรเข้าไปอยู่เป็นเจ้าถิ่น ๕ แต่คำในพระราชบัญญัติว่ากว้าง แม้จะขออาศัย สีมาวัดนั้นอุปสมบทแล้วจะพาไปอยู่ที่อื่น หรือภิกษุเป็นอาคันตุกะมา จะขออาศัยอยู่ชั่วคราว ก็อยู่ในฐานะจะต้อง ได้รับอนุญาตก่อนเหมือนกัน ๕

(๒๒) หมายเอาคำสั่งเนื่องด้วยการปกครอง ๕

ข้อ ๕ ถ้าเจ้าอาวาสบังคับการอันชอบด้วยพระวินัยบัญญัติ หรือพระราชบัญญัติ และพระภิกษุสามเณรในวัดนั้นไม่กระทำตามกิติ หรือฝ่าฝืนคำสั่งหมิ่นประมาทเจ้าอาวาสกิติ เจ้าอาวาสมีอำนาจที่จะกระทำทัณฑกรรม^(๒๓) แก่พระภิกษุสามเณรผู้มีความผิดนั้นได้

ข้อ ๖ ถ้าเจ้าอาวาสกระทำการตามหน้าที่ โดยชอบด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย ถ้าและคฤหัสถ์ผู้ใดขัดขืนหรือลบล้างอำนาจหรือหมิ่นประมาทเจ้าอาวาส ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับครั้งหนึ่ง เป็นเงินไม่เกิน ๒๐ บาท หรือจำขังเดือนหนึ่ง หรือทั้งปรับและจำด้วยทั้ง ๒ สถาน ^(๒๔)

มาตรา ๑๘ ผู้ใดจะอุทธรณ์คำสั่งของเจ้าอาวาส ถ้าวัดในจังหวัดกรุงเทพฯ ให้อุทธรณ์ต่อพระราชาคณะผู้กำกับแขวง ถ้าวัดในหัวเมือง ให้อุทธรณ์ต่อเจ้าคณะแขวง

มาตรา ๑๙ วัดใดจำนวนสงฆ์มากกิติ หรือเจ้าอาวาสวัดใดไม่สามารถจะกระทำการตามหน้าที่ได้ทุกอย่าง ด้วยความชราทุพพลภาพเป็นต้นกิติ ในจังหวัดกรุงเทพฯ เมื่อพระราชาคณะผู้กำกับแขวงเห็นสมควรจะตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งเป็นรองเจ้าอาวาสสำหรับรับภาระทั้งปวงหรือแต่อย่างใดอย่างหนึ่งช่วยเจ้าอาวาส กิตติตั้งรองเจ้าอาวาสได้ รองเจ้าอาวาสมีอำนาจได้เท่าที่พระราชาคณะซึ่งกำกับแขวงได้มอบนั้น แต่จะมีอำนาจเกินเจ้าอาวาส หรือกระทำการฝ่าฝืนอนุมัติของเจ้าอาวาสไม่ได้ ส่วนวัดในหัวเมือง ก็ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของเจ้าคณะเมืองจะตั้งรองเจ้าอาวาส เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสได้เหมือนเช่นนั้น ^(๒๕) รองเจ้าอาวาสนี้ ถ้าไม่ได้อยู่ในสมณศักดิ์ที่สูงกว่า ให้มีสมณศักดิ์เป็นรองอธิการ

หมวดที่ ๕

ว่าด้วยคณะแขวง

มาตรา ๒๐ ในท้องที่อำเภอหนึ่ง ให้กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นแขวงหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพฯ จะโปรดให้พระราชาคณะเป็นผู้กำกับคณะแขวงละรูป ส่วนท้องที่ในหัวเมืองนอกจังหวัดกรุงเทพฯ นั้น แขวงหนึ่งให้มีเจ้าคณะแขวงรูปหนึ่ง แต่ถ้าแขวงใดมีวัดน้อย จะรวมหลายแขวงไว้ในหน้าที่เจ้าคณะแขวงใดแขวงหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่เจ้าคณะมณฑลจะเห็นสมควร

มาตรา ๒๑ พระราชาคณะผู้กำกับแขวงในจังหวัดกรุงเทพฯ นี้ จะโปรดให้พระราชาคณะรูปใดเป็นผู้กำกับคณะแขวงใด แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

ส่วนการเลือกตั้งเจ้าคณะแขวงในหัวเมืองนั้น เป็นหน้าที่เจ้าคณะเมือง จะเลือกสรรเจ้าอาวาสวัดซึ่งอยู่ในแขวงนั้นเสนอต่อเจ้าคณะมณฑล แล้วแต่เจ้าคณะมณฑลจะเห็นสมควรและให้เจ้าคณะมณฑลมีอำนาจที่จะทำตราตั้งเจ้าคณะแขวง และตรานั้นต้องให้ข้าหลวงใหญ่ ^(๒๖) ซึ่งสำเร็จราชการมณฑล

(๒๓) ทัณฑกรรมนี้ หมายความว่า ลงโทษใช้ให้ทำการ เช่น ใช้ให้ตักน้ำ ขนทราย กวาด หรือกักตัวไว้ แต่ไม่ได้จำ ไม่ได้ขัง เป็นตัวอย่าง ไม่ใช่ลงอาชญาที่มีเขียนแลมัด เป็นต้น

(๒๔) นี้เป็นฐานะของฝ่ายอาณาจักร หาใช่หน้าที่ของเจ้าอาวาสไม่ ฯ

(๒๕) ตำแหน่งรองเจ้าอาวาสนี้ ไม่จำเป็นจะตั้งทุกวัด ฯ

(๒๖) ในบัดนี้ (๒๔๕๗) เรียกสมุเทศาภิบาล ฯ

ประทับตรากำกับเป็นสำคัญข้างฝ่ายพระราชอาณาจักรด้วย อนึ่ง เจ้าคณะแขวงนี้ ถ้าไม่ได้อยู่ในสมณศักดิ์ที่สูงกว่า ให้มีสมณศักดิ์เป็นพระครู ถ้าทรงพระราชดำริเห็นสมควร จะทรงเลือกสรรหรือพระราชทานสัญญาบัตรราชทินนาม ตั้งเจ้าคณะแขวงให้มีสมณศักดิ์ยิ่งขึ้นไปได้^(๒๗)

มาตรา ๒๒ บรรดาวัดในจังหวัดกรุงเทพฯ อยู่ในแขวงใด ให้ขึ้นอยู่ในพระราชอาณาเขตผู้กำกับแขวงนั้น ส่วนวัดในหัวเมืองวัดอยู่ในแขวงใด ก็ให้ขึ้นอยู่ในเจ้าคณะแขวงนั้น เว้นแต่วัดทั้งในกรุงเทพฯ และในหัวเมือง ที่โปรดให้ขึ้นอยู่เฉพาะคณะ หรือเฉพาะพระราชอาณาเขตรูปใดรูปหนึ่ง ซึ่งทรงพระราชดำริเห็นสมควร^(๒๘)

มาตรา ๒๓ ให้พระราชอาณาเขตผู้กำกับแขวงในจังหวัดกรุงเทพฯ มีฐานานุกาณ ตั้งฐานานุกรมตำแหน่งพระสังฆราชได้อีกรูปหนึ่ง เว้นแต่ถ้าพระราชอาณาเขตรูปนั้น มีฐานานุกาณควรตั้งฐานานุกรมเกิน ๓ รูป อยู่แล้ว ก็ไม่ต้องตั้ง

มาตรา ๒๔ พระราชอาณาเขตผู้กำกับแขวงมีหน้าที่ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะตรวจตราอำนวยการวัด และการสงฆ์^(๒๙) บรรดาซึ่งอยู่ในปกครองให้เรียบร้อย เป็นไปตามพระวินัยบัญญัติ และพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๒ ที่จะเลือกและตั้งรองเจ้าคณะแขวง^(๓๐) เจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาส อันมีอำนาจเลือกตั้งได้ตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๓ ที่จะตรวจตราทำนุบำรุงการสั่งสอนพระศาสนา และการศึกษาในวัด ซึ่งอยู่ในความปกครอง

ข้อ ๔ ที่จะไปดูแลตรวจตราการตามวัดขึ้นในแขวงนั้นเป็นครั้งเป็นคราวตามสมควร

ข้อ ๕ ที่จะช่วยระงับอธิกรณ์แก้ไขความขัดข้องของเจ้าอาวาส และวินิจฉัยข้ออุทธรณ์เจ้าอาวาส

มาตรา ๒๕ พระราชอาณาเขตผู้กำกับแขวงในจังหวัดกรุงเทพฯ มีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ รองเจ้าคณะแขวงก็ดี เจ้าอาวาสก็ดี รองเจ้าอาวาสก็ดี ที่พระราชอาณาเขตนั้นตั้งได้ตามพระราชบัญญัตินี้ แม้ไม่สมควรจะอยู่ในตำแหน่งต่อไป เพราะความประพฤติก็ดี เพราะไม่สามารถก็ดี พระราชอาณาเขตผู้กำกับแขวงมีอำนาจที่จะเอาออกจากตำแหน่งได้

(๒๗) มีธรรมเนียมว่า ในชั้นต้น เจ้าคณะมณฑลตั้งก่อน ต่อทำการมานานโดยเรียบร้อย หรือมีความชอบ จึงพระราชทานสัญญาบัตรเป็นพระครูมีข้อ ๑

(๒๘) วันที่ ๑ ขึ้นเฉพาะคณะนั้น เช่นวัดธรรมยุติกฯ ไม่ว่าอยู่ในกรุงหรือในหัวเมือง ขึ้นเฉพาะคณะธรรมยุติกนิกาย แม้วัดในกรุงเทพฯ ที่ขึ้นทั่วๆ ในคณะเหนือบ้าง ในคณะใต้บ้าง ในคณะกลางบ้าน ในเวลานั้นก็นับเข้าในมาตรานี้ ๑ วัดที่ขึ้นเฉพาะพระราชอาณาเขตนั้น เช่นโปรดให้พระราชอาณาเขตรูปใดรูปหนึ่ง ผู้อยู่ต่างจังหวัด เป็นผู้กำกับวัดใดวัดหนึ่งเฉพาะวัดหรือน้อยวัดไม่ถึงจัดเป็นหมวด ๑

(๒๙) “การวัด” เนื่องด้วยปกครองดิน เช่น รักษาความสะอาด ดูแลปฏิสังขรณ์ ปกครองคน “การสงฆ์” เนื่องด้วยปกครองภิกษุสามเณร เช่นรับคนเข้าบวช ให้โอวาทสั่งสอน จัดภิกษุเป็นเจ้าหน้าที่ทำการสงฆ์ เป็นต้นว่า เป็นผู้แจกภัตตาหาร หรือเป็นผู้จัดเสนาสนะ ๑

(๓๐) ในกรุงเทพฯ เรียกเจ้าคณะหมวด ๑

ข้อ ๒ มีอำนาจที่จะตัดสินข้ออุทธรณ์ หรือการเกี่ยงแย้งในคำสั่งและคำวินิจฉัยของเจ้าอาวาสวัดขึ้นในแขวงนั้น

ข้อ ๓ มีอำนาจที่จะบังคับว่ากล่าวพระภิกษุสามเณรในวัดซึ่งขึ้นอยู่ในแขวงนั้น ในกิจอันชอบด้วยพระวินัยบัญญัติและพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๖ พระครูเจ้าคณะแขวงหัวเมืองมีหน้าที่ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะตรวจตราอำนวยการวัด และการสงฆ์บรรดาที่อยู่ในปกครองให้เรียบร้อยเป็นไปตามพระวินัยบัญญัติ และพระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ ที่จะเลือกเจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสตามความในพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๓ ที่จะตรวจตราทำนุบำรุงการสั่งสอนพระศาสนา และการศึกษาในวัดซึ่งอยู่ในปกครอง

ข้อ ๔ ที่จะไปดูแลตรวจตราตามวัดขึ้นในแขวงนั้น เป็นครั้งเป็นคราวตามสมควร

ข้อ ๕ ที่จะช่วยแก้ไขความขัดข้องของเจ้าอาวาส และวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งของเจ้าอาวาส

ข้อ ๖ ถ้าเกิดเหตุหรืออภีกรรมอย่างใดในการวัดหรือการสงฆ์ในแขวงนั้น อันเหลือกำลังที่จะระงับได้ ก็ให้รับนำเสนอต่อเจ้าคณะเมือง

มาตรา ๒๗ เจ้าคณะแขวงมีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ มีอำนาจที่จะตัดสินข้ออุทธรณ์ หรือการเกี่ยงแย้งในคำสั่งและคำวินิจฉัยของเจ้าอาวาสวัดขึ้นในแขวงนั้น

ข้อ ๒ มีอำนาจที่จะบังคับว่ากล่าวพระภิกษุสามเณรตลอดท้องที่แขวงนั้น ในกิจอันชอบด้วยพระวินัยบัญญัติและพระราชบัญญัติ

มาตรา ๒๘ เจ้าคณะแขวงมีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมผู้ช่วยการคณะได้ ๒ รูป คือ พระสมุห์ ๑ พระใบฎีกา ๑ ถ้าเจ้าคณะแขวงนั้น ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นพระครูราชทินนามตั้งพระปลัดได้อีกรูป ๑

มาตรา ๒๙ แขวงใดในจังหวัดกรุงเทพฯ กิตี ในหัวเมืองกิตี มีวัดมาก พระราชาคณะผู้กำกับแขวงในจังหวัดกรุงเทพฯ หรือเจ้าคณะเมืองนั้น เห็นสมควรจะมีผู้ช่วยตรวจตราการอยู่ประจำท้องแขวง จะตั้งเจ้าอาวาสวัดใดวัดหนึ่งในแขวงนั้น ให้เป็นรองเจ้าคณะแขวงกำกับตรวจตราการวัดในตำบลหนึ่งหรือหลายตำบลก็ได้ และในแขวงหนึ่งจะมีรองเจ้าคณะแขวงกี่รูปก็ได้ตามสมควร แต่รองเจ้าคณะแขวงรูปหนึ่ง ต้องมีจำนวนวัดอยู่ในหมวดนั้นไม่น้อยกว่า ๕ วัด จึงควรตั้ง^(๓๑) และรองเจ้าคณะแขวงมีหน้าที่ฟังคำสั่งและเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะแขวง อนึ่ง รองเจ้าคณะแขวงนั้น ถ้าไม่ได้อยู่ในสมณศักดิ์ที่สูงกว่า ให้มีสมณศักดิ์เป็นเจ้าอธิการ

(๓๑) นี่เป็นแต่กำหนดโดยประมาณ ควรถือเอาอย่างนเป็นสำคัญ เช่นในย่านหนึ่งมีวัดเพียง ๓ หรือ ๔ วัด ก็ควรจัดเป็นหมวดได้ แต่เป็นหมวดที่ไม่เต็มจำนวน เจ้าหมวดควรเป็นผู้รั้ง ถ้ามีแต่ ๒ วัด ควรให้วัดหนึ่งขึ้นอีกวัดหนึ่ง ถ้าในย่านเดียวกันมี ๘ วัด จะแบ่งจัดหมวดหนึ่ง ๕ วัด อีกหมวดหนึ่ง ๓ วัด ดังนี้ไม่ได้ ต้องรวมเป็นหมวดเดียว ๆ

หมวดที่ ๖

ว่าด้วยคณะเมือง

มาตรา ๓๐ หัวเมืองหนึ่ง ให้มีพระราชาคณะหรือพระครูเป็นเจ้าคณะเมืองรูป ๑ การเลือกสรรและตั้งตำแหน่งเจ้าคณะเมืองนี้ แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร ^(๓๒)

มาตรา ๓๑ เจ้าคณะเมืองมีหน้าที่ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะตรวจตราอำนวยการวัดและการสงฆ์บรรดาอยู่ในเขตเมืองนั้น ให้เรียบร้อยเป็นไปตามพระวินัยบัญญัติและพระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ ที่จะตั้งรองเจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส และรองเจ้าอาวาสวัดในเขตเมืองนั้น ซึ่งมีอำนาจตั้งได้ตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อ ๓ ที่จะตรวจตราทำนุบำรุงการสั่งสอนพระศาสนา และการศึกษาในบรรดาวัดในเขตเมืองนั้น

ข้อ ๔ ที่จะช่วยแก้ไขความขัดข้องของเจ้าคณะแขวงและระบอบอิทธิกรณ วิณัจฉัยข้ออุทธรณ์ คำสั่งและคำวินิจฉัยของเจ้าคณะแขวงในเมืองนั้น

ข้อ ๕ ที่จะเลือกเจ้าอาวาสซึ่งสมควรเป็นเจ้าคณะแขวงเสนอต่อเจ้าคณะมณฑล

มาตรา ๓๒ เจ้าคณะเมืองมีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ มีอำนาจที่จะบังคับบัญชา ว่ากล่าวสงฆมณฑลตลอดเมืองนั้น ในกิจอันชอบด้วยพระวินัยบัญญัติและพระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ รองเจ้าคณะแขวงก็ดี เจ้าอาวาสก็ดี รองเจ้าอาวาสก็ดี ซึ่งเจ้าคณะเมืองตั้งได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าไม่สมควรจะคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป เพราะความประพฤติที่ดี หรือเพราะขาดความสามารถก็ดี เจ้าคณะเมืองมีอำนาจที่จะเอาออกจากตำแหน่งได้

ข้อ ๓ มีอำนาจที่จะตัดสินข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของเจ้าคณะแขวง

มาตรา ๓๓ เจ้าคณะเมืองมีฐานานุศักดิ์ ตั้งฐานานุกรมได้ ๕ รูป คือ พระปลัด ๑ พระวินัยธร ๑ พระวินัยธรรม ๑ พระสมุห์ ๑ พระใบฎีกา ๑ สำหรับช่วยในการคณะ

มาตรา ๓๔ หัวเมืองใดมีกิจการมาก จะทรงพระกรุณาโปรดตั้งพระครูเจ้าคณะรอง เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะเมืองรูป ๑ หรือหลายรูป ตามแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

หมวดที่ ๗

ว่าด้วยคณะมณฑล

มาตรา ๓๕ หัวเมืองมณฑล ๑ จะทรงพระกรุณาโปรดให้พระราชาคณะผู้ใหญ่เป็นเจ้าคณะมณฑลรูป ๑ พระราชาคณะรูปใดควรจะเป็นเจ้าคณะมณฑลไหนนั้น แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

(๓๒) คือเป็นตำแหน่งที่ทรงตั้ง ฯ

มาตรา ๓๖ ถ้ามณฑลใดมีกิจการมาก จะทรงพระกรุณาโปรดให้มีพระราชาคณะเป็นเจ้าคณะรองผู้ช่วยภาระมณฑลนั้นอีกรูป ๑ หรือหลายรูป ทั้งนี้แล้วแต่จะทรงพระราชดำริเห็นสมควร

มาตรา ๓๗ เจ้าคณะมณฑลมีหน้าที่ดังนี้ คือ

ข้อ ๑ ที่จะรับพระบรมราชานุมัติไปจัดการทำนุบำรุงพระศาสนาและบำรุงการศึกษาตามวัดในมณฑลนั้น ให้เจริญรุ่งเรืองตามพระราชประสงค์

ข้อ ๒ ที่จะออกไปตรวจตราการคณะสงฆ์ และการศึกษาในมณฑลนั้น ๆ บ้างเป็นครั้งคราว ^(๓๓)

ข้อ ๓ ที่จะตั้งพระครูเจ้าคณะแขวงตามหัวเมืองในมณฑลนั้น บรรดาซึ่งมิได้รับพระราชทานสัญญาบัตร

ข้อ ๔ ที่จะช่วยแก้ไขความขัดข้องของเจ้าคณะเมืองในมณฑลนั้น

มาตรา ๓๘ เจ้าคณะมณฑลมีอำนาจดังนี้ คือ

ข้อ ๑ มีอำนาจที่จะบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรทั่วทั้งมณฑลนั้น ในกิจอันชอบด้วยพระวินัยบัญญัติและพระราชบัญญัติ

ข้อ ๒ ที่จะมอบอำนาจให้เจ้าคณะรองออกไปตรวจจัดการในมณฑลได้ ตามเห็นสมควร จะให้มีอำนาจเท่าใด แต่มิให้เกินแก่อำนาจและฝ่าฝืนอนุมัติของเจ้าคณะมณฑล

ข้อ ๓ ผู้มีตำแหน่งสมณศักดิ์ชั้นใด ๆ ในมณฑลนั้น นอกจากที่ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรแล้ว ถ้าไม่สมควรจะอยู่ในตำแหน่ง เพราะความประพฤติที่ดี เพราะขาดความสามารถที่ดี เจ้าคณะมณฑลมีอำนาจที่จะเอาออกจากตำแหน่งได้

ข้อ ๔ เจ้าคณะมณฑลมีอำนาจที่จะตัดสินข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของเจ้าคณะเมือง

มาตรา ๓๙ เจ้าคณะมณฑลมีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๖ รูป คือ พระครูปลัด ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูวินัยธรรม ๑ พระสังฆรักษ์ ๑ พระสมุห์ ๑ พระใบฎีกา ๑ แต่ถ้าในฐานานุศักดิ์เดิมมีตำแหน่งใดแล้ว ไม่ต้องตั้งตำแหน่งนั้น

หมวดที่ ๘ ว่าด้วยอำนาจ

มาตรา ๔๐ เป็นหน้าที่ของเจ้ากระทรวงธรรมการ และเจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่จะช่วยอุดหนุนเจ้าคณะให้ได้กำลังและอำนาจพอที่จะจัดการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๑ พระภิกษุสามเณร ต้องฟังบังคับบัญชาเจ้าคณะซึ่งตนอยู่ในความปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าไม่ฟังบังคับบัญชาหรือหมิ่นละเมิดต่ออำนาจเจ้าคณะมีความผิด เจ้าคณะมีอำนาจที่จะทำทัณฑกรรมได้

(๓๓) ในครั้งนั้น เจ้าคณะมณฑลอยู่ในกรุงเทพฯ แทบทั้งนั้น พระราชบัญญัติจึงเรียงไปตามนั้น ฯ

มาตรา ๔๒ ถ้าเจ้าคณะกระทำการตามหน้าที่ในพระราชบัญญัติ และกฎข้อนี้ ผู้ใดลบหลู่ ขัดขึ้นต่ออำนาจเจ้าคณะ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษฐานขัดอำนาจเจ้าพนักงาน

มาตรา ๔๓ คดีที่จำเลยเป็นเจ้าของอาวาสก็ดี หรือเป็นคดีอุทธรณ์คำตัดสินหรือคำสั่งของ เจ้าอาวาสก็ดี หรือจำเลยเป็นรองเจ้าคณะแขวง หรือเป็นฐานานุกรมของเจ้าคณะแขวงก็ดี หรืออุทธรณ์ คำสั่งรองเจ้าคณะแขวง หรือฐานานุกรมเจ้าคณะแขวงก็ดี ถ้าข้อวินิจฉัยคดีนั้นอยู่ในลำพังพระวินัยบัญญัติ หรือในการบังคับบัญชาตามพระราชบัญญัตินี้ คดีเกิดขึ้นในแขวงใด ให้เจ้าคณะแขวงนั้นมีอำนาจที่จะ ตัดสินคดีนั้นได้

คดีเช่นนั้น ถ้าจำเลยหรือผู้ต้องอุทธรณ์เป็นเจ้าคณะแขวง หรือรองเจ้าคณะเมืองหรือ ฐานานุกรมเจ้าคณะหัวเมืองใด ให้เจ้าคณะเมืองนั้นมีอำนาจที่จะตัดสินได้ ถ้าจำเลยหรือผู้ต้อง อุทธรณ์เป็นเจ้าคณะเมือง หรือรองเจ้าคณะมณฑล หรือฐานานุกรมของเจ้าคณะมณฑลของ รองเจ้าคณะมณฑลใด ให้เจ้าคณะมณฑลนั้นมีอำนาจตัดสินได้ ถ้าจำเลยหรือผู้ต้องอุทธรณ์เป็น เจ้าคณะมณฑลหรือเป็นพระราชาคณะผู้กำกับแขวง ให้โจทก์หรือผู้อุทธรณ์ทำฎีกายื่นต่อกระทรวง ธรรมการ ให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา^(๓๔)

มาตรา ๔๔ พระราชาคณะหรือสังฆนายก ซึ่งโปรดให้ปกครองคณะพิเศษ นอกจากที่ได้ กล่าวมาในพระราชบัญญัตินี้ เช่นพระราชาคณะซึ่งได้ว่ากล่าววัดในจังหวัดกรุงเทพฯ หลายวัด^(๓๕) แต่มิได้กำกับเป็นแขวงเป็นต้นก็ดี มีอำนาจและหน้าที่ในการปกครองวัดขึ้น เหมือนพระราชาคณะ ผู้กำกับแขวงฉะนั้น

มาตรา ๔๕ ให้เป็นหน้าที่เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ที่จะรักษาการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๖ มิถุนายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ เป็นวันที่ ๑๒๒๗๐ ในรัชกาล ปัจจุบันนี้

(๓๔) เมื่อทรงสถาปนาสมเด็จพระมหาสมณะขึ้นแล้ว เปลี่ยนเป็นถวายสมเด็จพระมหาสมณะก่อน แต่สมเด็จพระมหาสมณะทรงวินิจฉัยในมหาเถรสมาคมแล้ว ก็เป็นเด็ดขาดเหมือนกัน ตามพระราชบัญญัตินี้ ฯ

(๓๕) หมายความว่าอย่างเดียวกับหมายเหตุที่ ๒๔ ฯ

บันทึก (*)

เรื่องพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑

“ภิกษุสงฆ์ แม้มีพระวินัยเป็นกฎหมายสำหรับตัวอยู่ส่วนหนึ่งแล้ว ก็ยังจะต้องอยู่ในได้อำนาจแห่งกฎหมายฝ่ายอาณาจักรอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งตราไว้เฉพาะหรือเพื่อคนทั่วไปและยังควรอนุวัติจารีตของบ้านเมือง อันไม่ขัดต่อกฎหมายสองประเภทนั้นอีก

สรุปความ ภิกษุสงฆ์มีกฎหมายอันจะพึงพึงอยู่ ๓ ประเภท คือ กฎหมายแผ่นดิน ๑ พระวินัย ๑ จารีต ๑

พระราชบัญญัตินี้ เป็นกฎหมายแผ่นดิน จึงสมควรจะรู้จะเข้าใจ และปฏิบัติให้ถูกต้อง”

บทความข้างต้นนี้ เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ซึ่งได้ทรงนิพนธ์ไว้ในตอนท้ายแห่งแถลงการณ์คณะสงฆ์ ก่อนหน้าพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๗

อนึ่ง บทความเชิงอรรถได้มาตราต่าง ๆ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ข้างท้ายบันทึกนี้ ก็เป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเช่นเดียวกัน

(* จากแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒ พ.ศ. ๒๔๕๗ หน้า ๓๖)

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
เรียงตามลำดับมาตรา

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕
เป็นปีที่ ๑๗ ในรัชกาลปัจจุบัน
และ
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

* มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

* สำหรับมาตรานี้ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติว่า มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้
เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕”

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

มาตรา ๔ ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บรรดาภิกษุกระทรวง สังฆานัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับ คณะสงฆ์ที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ในราชกิจจานุเบกษา ให้คงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับหรือระเบียบของมหาเถรสมาคมยกเลิก หรือมีความอย่างเดียวกัน หรือขัดหรือแย้งกัน หรือกล่าวไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕ เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา ๔ บรรดาอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในสังฆานัติ กติกาสงฆ์ กฎองค์การ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับคณะสงฆ์ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระภิกษุตำแหน่งใดหรือคณะกรรมการสงฆ์ใดซึ่งไม่มีในพระราชบัญญัตินี้ ให้มหาเถรสมาคม มีอำนาจกำหนดโดยกฎมหาเถรสมาคมให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพระภิกษุตำแหน่งใด รูปใดหรือหลายรูป ร่วมกันเป็นคณะตามที่เห็นสมควรได้

* มาตรา ๕ ทวิ ในพระราชบัญญัตินี้

คณะสงฆ์ หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจ ในหรือนอกราชอาณาจักร

คณะสงฆ์อื่น หมายความว่า บรรดาบรรพชิตจีนิกาย หรือ อนัมนิกาย

พระราชาคณะ หมายความว่า พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์ ตั้งแต่ชั้นสามัญจนถึงชั้นสมเด็จพระราชาคณะ

สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ หมายความว่า สมเด็จพระราชาคณะ ที่ได้รับสถาปนา ก่อนสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่น ถ้าได้รับสถาปนาในวันเดียวกันให้ถือรูปที่ได้รับ สถาปนาในลำดับก่อน

* มาตรา ๕ ตริ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้งสถาปนาและถอดถอน สมณศักดิ์ของพระภิกษุในคณะสงฆ์

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และ ให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้รับประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

* มาตรา ๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๕ ตริ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมวด ๑

สมเด็จพระสังฆราช

* มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง

ในกรณีที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

ในกรณีที่สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอนามสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่นผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

มาตรา ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายพระธรรมนูญและกฎหมายมหาเถรสมาคม

* มาตรา ๙ ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชทรงลาออกจากตำแหน่งหรือพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดให้ออกจากตำแหน่ง พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระสังฆราชหรือตำแหน่งอื่นใดตามพระราชอัธยาศัยก็ได้

* มาตรา ๑๐ ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ถ้าสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมที่เหลืออยู่เลือกสมเด็จพระราชาคณะรูปหนึ่งผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่สมเด็จพระสังฆราชมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามวรรสาม หรือสมเด็จพระราชาคณะซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้อย่างบังคับโดยอนุโลม

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศนามสมเด็จพระราชาคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรา ๑๐ ในราชกิจจานุเบกษา

* มาตรา ๗ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๙ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๐ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๑๑ สมเด็จพระสังฆราชพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) ทรงพระกรุณาโปรดให้ออก

หมวด ๒

มหาเถรสมาคม

* มาตรา ๑๒ มหาเถรสมาคมประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการโดยตำแหน่ง สมเด็จพระราชาคณะทุกรูปเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และพระราชาคณะซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งมีจำนวนไม่เกินสิบสองรูปเป็นกรรมการ

มาตรา ๑๓ ให้อธิบดีกรรมการศาสนาเป็นเลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยตำแหน่งและให้กรรมการศาสนาทำหน้าที่สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก
- (๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก

ในกรณีที่กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ สมเด็จพระสังฆราชอาจทรงแต่งตั้งพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่ง เป็นกรรมการแทน

กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคก่อนอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

* มาตรา ๑๕ ทวิ การแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมตามมาตรา ๑๒ และการให้กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

* มาตรา ๑๕ ตี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร

* มาตรา ๑๒ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๕ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๕ ตี เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

- (๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์
- (๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

เพื่อการนี้ ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัยใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการตามมาตรา ๑๙ เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่งก็ได้

* มาตรา ๑๕ จัตวา เพื่อรักษาหลักพระธรรมวินัยและเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมจะตรากฎหมายมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครอง สำหรับพระภิกษุและสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ก็ได้

พระภิกษุและสามเณรที่ได้รับโทษตามวรรคหนึ่ง ถึงขั้นให้สละสมณเพศต้องสึกภายในสามวัน นับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ

* มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมไม่อาจมาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุมมหาเถรสมาคม และมีได้มอบหมายให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ซึ่งอยู่ในที่ประชุมเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๑๗ การประชุมมหาเถรสมาคมต้องมีกรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการโดยการแต่งตั้งรวมกันมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคมให้เป็นไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคม

* มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการมหาเถรสมาคมแทนตำแหน่งที่ว่างตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง ให้ถือว่ามหาเถรสมาคมมีกรรมการเท่าจำนวนที่เหลืออยู่ในขณะนั้น

* มาตรา ๑๙ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมติมหาเถรสมาคม ประกอบด้วยพระภิกษุหรือบุคคลอื่นจำนวนหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณากลับกรอง เรื่องที่จะเสนอต่อมหาเถรสมาคมและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย โดยขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคม

การจัดให้มีคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ การแต่งตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหรืออนุกรรมการ และระเบียบการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม

* มาตรา ๑๕ จัตวา เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๖ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๘ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๑๙ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมวด ๓

การปกครองคณะสงฆ์

- * มาตรา ๒๐ คณะสงฆ์ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมหาเถรสมาคม
- การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม
- * มาตรา ๒๐ ทวิ เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีเจ้าคณะใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์
- การแต่งตั้งและการกำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าคณะใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม
- มาตรา ๒๑ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้จัดแบ่งเขตปกครอง ดังนี้
 - (๑) ภาค
 - (๒) จังหวัด
 - (๓) อำเภอ
 - (๔) ตำบล
- จำนวนและเขตปกครองดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม
- มาตรา ๒๒ การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้มีพระภิกษุเป็นผู้ปกครองตามชั้นตามลำดับดังต่อไปนี้
 - (๑) เจ้าคณะภาค
 - (๒) เจ้าคณะจังหวัด
 - (๓) เจ้าคณะอำเภอ
 - (๔) เจ้าคณะตำบล
- เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นสมควรจะจัดให้มีรองเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะตำบล เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะนั้น ๆ ก็ได้
- มาตรา ๒๓ การแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุอันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่น ๆ และไวยาวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

หมวด ๔

นิคหกรรมและการสละสมณเพศ

- มาตรา ๒๔ พระภิกษุจะต้องรับนิกหกรรม ก็ต่อเมื่อกระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และนิกหกรรมที่จะลงแก่พระภิกษุก็ต้องเป็นนิกหกรรมตามพระธรรมวินัย

* มาตรา ๒๐ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
* มาตรา ๒๐ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้การลงนิกกรรมเป็นไปโดยถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม และให้ถือว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายที่มหาเถรสมาคมจะกำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม ให้มหาเถรสมาคมหรือพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจลงนิกกรรมแก่พระภิกษุผู้ล่วงละเมิดพระธรรมวินัย กับทั้งการกำหนดให้การวินิจฉัยการลงนิกกรรมให้เป็นอันยุติในชั้นใด ๆ นั้นด้วย

มาตรา ๒๖ พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัย และได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับ นิกกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น

* มาตรา ๒๗ เมื่อพระภิกษุรูปใดต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ ให้รับนิกกรรมไม่ถึงให้สึกแต่ไม่ยอมรับ นิกกรรมนั้น
- (๒) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจณ
- (๓) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง
- (๔) ไม่มีวัดใดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสอง ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่ ได้รับทราบคำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๒๘ พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องสึกภายใน สามวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

มาตรา ๒๙ พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว และเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัว ไว้ควบคุม หรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัด ในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

มาตรา ๓๐ เมื่อจะต้องจำคุก กักขังหรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจ ดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้น

หมวด ๕

วัด

* มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

- (๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
- (๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

* มาตรา ๒๗ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๓๑ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๒ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง

* มาตรา ๓๒ ทวิ วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัย ในระหว่างที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด ให้กรมการศาสนามีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น รวมทั้งที่วัด ที่ธรณีสงฆ์และทรัพย์สินของวัดนั้นด้วย การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

(๑) ที่วัด คือ ที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น

(๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือ ที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด

(๓) ที่กัลปนา คือ ที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

* มาตรา ๓๔ การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้กระทำได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ เว้นแต่เป็นกรณีตามวรรคสอง

การโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง ให้แก่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เมื่อมหาเถรสมาคมไม่ขัดข้องและได้รับคำผาติกรรมจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานนั้นแล้ว ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ห้ามมิให้บุคคลโดยกายอุยความขึ้นต่อผู้กับวัดหรือกรมการศาสนา แล้วแต่กรณี ในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลาง

* มาตรา ๓๕ ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ และศาสนสมบัติกลาง เป็นทรัพย์สินซึ่งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๓๖ วัดหนึ่งให้มีเจ้าอาวาสรูปหนึ่ง และถ้าเป็นการสมควรจะให้มีรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสด้วยก็ได้

มาตรา ๓๗ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ดังนี้

(๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

(๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนักอาศัย อยู่ในวัดนั้นปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

(๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอน พระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

(๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

* มาตรา ๓๒ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๓๔ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๓๕ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๘ เจ้าอาวาสมีอำนาจดังนี้

- (๑) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตของเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด
- (๒) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัด
- (๓) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือฟ้านักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอขมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ในวัดนั้น ประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาสหรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าอาวาส การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

หมวด ๖

ศาสนสมบัติ

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- (๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- (๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

การดูแลรักษาและการจัดการศาสนสมบัติกลาง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรรมการศาสนา เพื่อการนี้ให้ถือว่ากรรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๑ ให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำงบประมาณประจำปีของศาสนสมบัติกลาง ด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้งบประมาณนั้นได้

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

* มาตรา ๔๒ ผู้ใดมิได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ หรือถูกถอดถอนจากความเป็นพระอุปัชฌาย์ ตามมาตรา ๒๓ แล้ว กระทำการบรรพชาอุปสมบทแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

* มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ จัดวา วรรคสอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ วรรคสาม หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

* มาตรา ๔๒ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๔๓ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๔๔ ผู้ใดพ้นจากความเป็นพระภิกษุเพราะต้องปาราชิกมาแล้ว ไม่ว่าจะมีความวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ก็ตาม แต่มาบรรพชาอุปสมบทใหม่โดยกล่าวความเท็จ หรือปิดบังความจริงต่อพระอุปัชฌาย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี

* มาตรา ๔๔ ทวิ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายสมเด็จพระสังฆราช ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

* มาตรา ๔๔ ตริ ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือความแตกแยก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๘

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๔๕ ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา

* มาตรา ๔๖ การปกครองคณะสงฆ์อื่นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

* มาตรา ๔๔ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๔๔ ทวิ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๔๔ ตริ เพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

* มาตรา ๔๖ แก้ไขโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

หมายเหตุ

๑. ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติเพิ่มเติมอีก ๔ มาตรา คือ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ดังนี้

มาตรา ๑๘ บรรดากฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม ที่ออกตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๙ วัดที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ให้พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งและสถาปนาให้มีสมณศักดิ์อยู่ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้ ยังมีสมณศักดิ์นั้นต่อไป

ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ กรรมการหรืออนุกรรมการใดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือตามกฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ยังคงดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนครบวาระการดำรงตำแหน่งหรือจนกว่ามหาเถรสมาคมจะมีมติเป็นประการอื่น

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

๒.๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๒.๒ นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการประกาศใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติ

คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรี
ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ตามโบราณราชประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานนั้น เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งต่อมาได้เริ่มมีบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นต้นมา สมควรบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องเพื่อเป็นการสืบทอดและธำรงรักษาไว้ซึ่งโบราณราชประเพณีดังกล่าว โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕ ตีร่ เพื่อให้การอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ตลอดจนการดูแลการปกครอง
คณะสงฆ์เป็นไปเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนาให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และ
มีการรักษาพระธรรมวินัยของคณะสงฆ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องดีงามโดยเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่
พุทธศาสนิกชนทั่วไป พระมหากษัตริย์จึงทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการแต่งตั้ง สถาปนา และถอดถอน
สมณศักดิ์ของพระภิกษุในคณะสงฆ์ และแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคเจ็ดของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

“ความในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนพระราชอำนาจที่จะทรงพระกรุณาโปรด หรือมีพระราชวินิจฉัย ให้ปฏิบัติเป็นประการอื่น”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๒ มหาเถรสมาคมประกอบด้วย สมเด็จพระสังฆราชซึ่งทรงดำรงตำแหน่งประธาน กรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกินยี่สิบรูป ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจาก สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ หรือพระภิกษุซึ่งมีพรรษาอันสมควร และมีจริยวัตรในพระธรรมวินัย ที่เหมาะสมแก่การปกครองคณะสงฆ์

การแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งและการดำเนินการตามมาตรา ๑๕ (๔) และวรรคสอง ให้เป็นไปตาม พระราชอัธยาศัย โดยจะทรงปรึกษาหารือกับสมเด็จพระสังฆราชก่อนก็ได้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละ สองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๔ กรรมการมหาเถรสมาคม ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) มรณภาพ

(๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ

(๓) ลาออก

(๔) พระมหากษัตริย์มีพระบรมราชโองการให้ออก

ในกรณีที่กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ พระมหากษัตริย์อาจทรงแต่งตั้ง พระภิกษุตามมาตรา ๑๒ รูปใดรูปหนึ่งเป็นกรรมการแทน

กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความในวรรคสองให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ ของผู้ซึ่งตนแทน”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕ ทวิ พระบรมราชโองการตามมาตรา ๑๐ วรรคเจ็ด การแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคม ตามมาตรา ๑๒ และการให้กรรมการมหาเถรสมาคมพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๕ ให้นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐/๑ เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้มีเจ้าคณะใหญ่ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์

ภายใต้บังคับมาตรา ๒๐/๒ การแต่งตั้งและการกำหนดอำนาจหน้าที่เจ้าคณะใหญ่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๐/๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

“มาตรา ๒๐/๒ การแต่งตั้งและถอดถอนเจ้าคณะใหญ่และเจ้าคณะภาค หากมีพระราชดำริเป็นประการใด ให้ดำเนินการไปตามพระราชดำรินั้น

สำหรับการแต่งตั้งและถอดถอนพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ตำแหน่งอื่น ให้ดำเนินการไปตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะมีพระราชดำริเป็นประการอื่น”

มาตรา ๑๑ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงดำรงตำแหน่งต่อไป จนกว่าพระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งกรรมการมหาเถรสมาคมขึ้นใหม่ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก และตามโบราณราชประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา รวมทั้งทรงทำนุบำรุงส่งเสริมคุณงามความดีให้เจริญมั่นคงเป็นไปตามแบบแผนอันเรียบร้อยตลอดมา เพื่อให้พระพุทธรูปศาสนารุ่งเรืองถาวรเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม มีความร่มเย็นผาสุกแก่ประชาชนและเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ สมควรบัญญัติกฎหมายให้เป็นการสืบทอดและดำรงรักษาไว้ ซึ่งพระราชอำนาจตามโบราณราชประเพณี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
การศึกษาพระปริยัติธรรม
พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาพระปริยัติธรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗

(๒) พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การศึกษาพระปริยัติธรรม” หมายความว่า การศึกษาหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

“วัด” หมายความว่า วัดตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

“สถานศึกษาพระปริยัติธรรม” หมายความว่า สำนักเรียน สำนักศาสนศึกษา หรือโรงเรียน

“สำนักเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีสนามหลวง หรือแผนกธรรมสนามหลวง ที่มหาเถรสมาคมประกาศจัดตั้ง

“สำนักศาสนศึกษา” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวง หรือแผนกธรรมสนามหลวง ไม่ว่าจะจัดการศึกษาในรูปแบบของศูนย์การเรียน สำนักศาสนศึกษาวัด สำนักศาสนศึกษาประจำตำบล หรือสำนักศาสนศึกษาประจำอำเภอ

“โรงเรียน” หมายความว่า สถานศึกษาที่วัดจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม

มาตรา ๕ การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อให้การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นไปตามหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ไบราณราชประเพณี และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(๒) เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีการนำหลักสูตรทางพระพุทธศาสนามาใช้ให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และมีการรักษาพระธรรมวินัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องดีงามโดยเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป

(๓) เพื่อให้พุทธศาสนิกชนนำหลักสูตรทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง

มาตรา ๖ การศึกษาพระปริยัติธรรมมีสามแผนก ดังต่อไปนี้

(๑) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนา ภาคภาษาบาลี

(๒) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนา ภาคภาษาไทย

(๓) การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งแผนกบาลีสนามหลวงและแผนกธรรมสนามหลวง ควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาพระปริยัติธรรมตาม (๑) (๒) และ (๓) อาจศึกษาโดยใช้ภาษาอื่นในการจัดการศึกษาด้วยก็ได้

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๕ ให้สำนักงานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาพระปริยัติธรรมและมาตรฐานสถานศึกษาพระปริยัติธรรม และแผนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมเสนอต่อมหาเถรสมาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบ

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามแผนการศึกษาพระปริยัติธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐอุดหนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตามความเหมาะสมและจำเป็น

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการรูปหนึ่ง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

(๒) รัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และเลขาธิการ ก.ค.ศ.

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกหรือคน ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๙ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘ (๔) ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๙ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตายหรือมรณภาพ
- (๒) ลาออก
- (๓) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออกโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) พ้นจากตำแหน่ง ก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการชั่วคราว

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและมาตรฐานสถานศึกษาพระปริยัติธรรม ควบคุมดูแลและกำกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕

(๒) กำหนดมาตรฐานการศึกษาพระปริยัติธรรมและการประกันคุณภาพการศึกษา

(๓) อนุมัติหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม ทั้งนี้ สำหรับหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสันามหลวง และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสันามหลวง ต้องเป็นไปโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการและตามที่มหาเถรสมาคมกำหนด

(๔) กำหนดพื้นความรู้ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์การเข้าศึกษา และเงื่อนไขในการสำเร็จการศึกษา

(๕) อนุมัติให้ปริญญาและประกาศนียบัตร

(๖) กำหนดหน้าที่และอำนาจและหลักเกณฑ์การบริหารงานของแม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง และประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

(๗) กำหนดมาตรฐานกลางการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ปฏิบัติงานตามมาตรา ๑๘ เกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่ง อัตราค่าจ้าง เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินวิทยฐานะ เงินค่าตอบแทน ค่าจ้าง

สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์อื่น การสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา การพ้นจากตำแหน่ง การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์ และการลงโทษ ทั้งนี้ ในส่วน ที่เกี่ยวกับการกำหนดเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินวิทยฐานะ เงินค่าตอบแทน ค่าจ้าง สวัสดิการ และ สิทธิประโยชน์อื่น ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๘) ออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานศึกษาพระปริยัติธรรม โครงสร้าง การบริหารงาน การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมและสถานศึกษาพระปริยัติธรรม

(๙) ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของสถานศึกษา พระปริยัติธรรม รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

(๑๐) ออกระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน

(๑๑) ออกข้อบังคับ ระเบียบ หรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๓) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ

(๑๔) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรม หรือตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

มาตรา ๑๓ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติ หน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจ ปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการรูปหนึ่งหรือคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็น เสียงชี้ขาด

คณะกรรมการต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

มาตรา ๑๔ ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานการศึกษา พระปริยัติธรรม และเป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ มีหน้าที่ดำเนินงานธุรการและสนับสนุน งานวิชาการให้แก่คณะกรรมการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ และปฏิบัติหน้าที่ตาม ที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๑๕ ในการบริหารงานการศึกษาพระปริยัติธรรมตามมาตรา ๖ (๑) (๒) และ (๓) ให้มี แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง และประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา แล้วแต่กรณี ที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบงานการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรมแต่ละแผนก

มาตรา ๑๖ ให้วัดมีสิทธิจัดตั้งสถานศึกษาพระปริยัติธรรมได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

สถานศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดจัดตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้จัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ในมาตรา ๕ และต้องคำนึงถึง

- (๑) การให้การศึกษาวិชาการทางพระพุทธศาสนาเพื่อความเป็นเลิศที่เปี่ยมด้วยปัญญาพุทธธรรม
- (๒) การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- (๓) การผลิตผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา สำนึกในความเป็นคนไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น

(๔) มาตรฐานการศึกษาของชาติและวิธีการดำเนินงานของการจัดการศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๑๗ สถานศึกษาพระปริยัติธรรมต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาและพลเมืองที่ดีของสังคม
- (๒) มีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนา
- (๓) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและวินัยสงฆ์
- (๔) มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- (๕) รู้จักบำารุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
- (๖) มีความภูมิใจความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- (๗) มีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชน สังคม และพระพุทธศาสนา

มาตรา ๑๘ ในสถานศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีผู้ปฏิบัติงานสองประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) ประเภทผู้ปฏิบัติงานสอน ได้แก่ ครูสอนพระปริยัติธรรม และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

(๒) ประเภทผู้สนับสนุนการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านวิชาการ ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศก์ และการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาพระปริยัติธรรม ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์ ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานแนะแนว ผู้ปฏิบัติหน้าที่เทคโนโลยีการศึกษา ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานทะเบียนวัดผล ผู้ปฏิบัติหน้าที่บริหารงานทั่วไป หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๙ ให้สถานศึกษาพระปริยัติธรรมจัดให้มีการจัดทำบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี และการพัสดุของสถานศึกษาพระปริยัติธรรม ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานของสถานศึกษาพระปริยัติธรรมทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๐ ให้สถานศึกษาพระปริยัติธรรมจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพระปริยัติธรรมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ ให้การศึกษาพระปริยัติธรรมที่ได้จัดให้แก่สามเณรซึ่งเป็นเด็กตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับและมีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่หกหรือเทียบเท่า ซึ่งได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดโดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

(๑) แผนกธรรมสนามหลวง ชั้นนักธรรมเอก เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(๒) แผนกบาลีสสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรมสามประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาตรา ๒๒ ให้ผู้เรียนที่พ้นการศึกษาภาคบังคับซึ่งได้สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสนามหลวง และแผนกบาลีสสนามหลวง มีวิทยฐานะ ดังต่อไปนี้

(๑) แผนกธรรมสนามหลวง ชั้นนักธรรมเอก มีวิทยฐานะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(๒) แผนกบาลีสสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรมสามประโยค มีวิทยฐานะระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

มาตรา ๒๓ ให้การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ได้จัดให้แก่พระภิกษุและสามเณร เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๔ ให้ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีสสนามหลวง ชั้นเปรียญธรรมเก้าประโยค มีวิทยฐานะระดับปริญญาตรี เรียกว่า “เปรียญธรรมเก้าประโยค ” ใช้อักษรย่อว่า “ป.ธ. ๙ ”

ในกรณีที่ผู้สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสสนามหลวงชั้นใด ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ให้ผู้นั้นมีวิทยฐานะระดับใด ๆ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม และตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนด

มาตรา ๒๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ ให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตร ปริญญา และหนังสือรับรองการศึกษาหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่ผู้สำเร็จการศึกษาพระปริยัติธรรมได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๖ คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีเครื่องหมายวิทยฐานะและการใช้เครื่องหมาย วิทยฐานะของผู้สำเร็จการศึกษาได้

เครื่องหมายวิทยฐานะตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๗ สถานศึกษาพระปริยัติธรรมอาจกำหนดให้มีตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ และการใช้ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของสถานศึกษาพระปริยัติธรรมได้

ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๘ ผู้ใดใช้เครื่องหมายวิทยฐานะ ตรา เครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของสถานศึกษาพระปริยัติธรรมโดยไม่มีสิทธิจะใช้ หรือแสดงด้วยประการใด ๆ ว่าตนมีประกาศนียบัตร ปริญญา หรือตำแหน่งของสถานศึกษาพระปริยัติธรรมโดยที่ตนไม่มีสิทธิ ถ้าได้กระทำให้บุคคลอื่นเชื่อว่า ตนมีสิทธิจะใช้หรือมีวิทยฐานะหรือตำแหน่งเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๙ ให้ผู้มีวิทยฐานะชั้นปริญญาตรีตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะ ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา มีวิทยฐานะระดับปริญญาตรีตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ถือว่าผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลีสนามหลวง ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้เรียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๐ ให้แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง และประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นแม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง หรือประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๓๑ ให้สำนักเรียนและสำนักศาสนศึกษาตามประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลี พ.ศ. ๒๕๕๕ และโรงเรียนตามประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่ได้รับอนุญาต ให้จัดตั้งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๒ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศ เพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ และประกาศมหาเถรสมาคม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมมาใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๓ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่โบราณราชประเพณี สถาบันพระพุทธศาสนา มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติมาโดยตลอด ซึ่งคณะสงฆ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมอันเป็นส่วนเฉพาะของการศึกษาของคณะสงฆ์ควบคู่กันไปกับการศึกษาวิชาสามัญดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยดีจากภาครัฐ และสามารถบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์และของชาติได้เป็นอย่างดี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ควบคุมการเรียไร
พุทธศักราช ๒๔๘๗

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐

และวันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔

อาทิตยทิพอาภา

ปรีดี พนมยงค์

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๗

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายควบคุมการเรียไรให้รัดกุมยิ่งขึ้น

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช ๒๔๘๗”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้น

มาตรา ๓ นับแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร
พุทธศักราช ๒๔๘๐ และบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับซึ่งขัดแย้งกับพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การเรียไร” หมายความว่า ความรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยาย ว่ามิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมด หรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

“ยุทธภัณฑ์” หมายความว่า ยุทธภัณฑ์ ตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

“สิ่งพิมพ์” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ตามความหมายแห่งกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์

มาตรา ๕ ห้ามมิให้จัดให้มีการเรียไร หรือทำการเรียไร ดังต่อไปนี้

(๑) การเรียไรเพื่อรวบรวมทรัพย์สินมาให้ หรือขอใช้แก่จำเลย เพื่อใช้เป็นค่าปรับ เว้นแต่จะเป็นการเรียไรในระหว่างวงศ์ญาติของจำเลย

(๒) การเรียไรโดยกำหนดเก็บเงิน หรือทรัพย์สินอย่างอื่นเป็นอัตรา โดยคำนวณตามเกณฑ์ปริมาณสินค้า ผลประโยชน์หรือวัตถุอย่างอื่น

(๓) การเรียไรอันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมทรมานแก่ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๔) การเรียไรอันอาจเป็นเหตุกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงถึงทางสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ

(๕) การเรียไรเพื่อจัดหายุทธภัณฑ์ให้แก่ต่างประเทศ

มาตรา ๖ การเรียไรซึ่งอ้างว่าเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาลหรือสาธารณะประโยชน์ จะจัดให้มีได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรแล้ว

ความในวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับแก่การเรียไร ซึ่งกระทรวงทบวงหรือกรมเป็นผู้จัดให้มี

มาตรา ๗ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไร ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นประธานโดยตำแหน่ง และกรรมการอื่นคือ ผู้แทนกระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนกรมตำรวจหนึ่งคน และผู้แทนกรมมหาดไทยหนึ่งคน กรรมการต้องมาประชุมไม่น้อยกว่าสี่คนจึงเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๘ การเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียไรโดยโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องแปลงเสียง จะจัดให้มีหรือทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

ข้อความในวรรคก่อนนี้มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) การเรียไรซึ่งได้รับอนุญาตหรือได้รับยกเว้นตามมาตรา ๖

(๒) การเรียไรเพื่อกุศลสงเคราะห์ในโอกาสที่บุคคลชุมนุมกันประกอบศาสนกิจ

(๓) การเรียไรโดยขายสิ่งของในงานออกร้าน หรือในที่นัดประชุมเฉพาะแห่งอันได้จัดให้มีขึ้นโดยรอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้ได้รับอนุญาตให้มีการออกร้าน หรือผู้จัดให้มีการนัดประชุมเป็นผู้จัดให้มีขึ้น

มาตรา ๙ เมื่อมีผู้ขอรับอนุญาตตามมาตรา ๖ คณะกรรมการควบคุมการเรียไรมีอำนาจสั่งไม่อนุญาต หรือสั่งอนุญาตโดยกำหนดเงื่อนไข

(๑) จำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นอย่างสูงที่ให้เรียไรได้

(๒) เขตหรือสถานที่และเวลาที่อนุญาตให้ทำการเรียไร

(๓) วิธีการเก็บรักษาและทำบัญชีเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้

(๔) วิธีทำการเรียไร

ในกรณีที่สั่งอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดวันสิ้นอายุแห่งใบอนุญาตไว้ด้วย และในกรณีที่สั่งไม่อนุญาตให้แจ้งและแสดงเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบ

มาตรา ๑๐ เมื่อมีผู้ขอรับอนุญาตตามมาตรา ๘ ให้นำความในมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งและแสดงเหตุผล ให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในกำหนดสิบวัน นับแต่วันได้รับคำร้องขอ

ในกรณีที่สั่งไม่อนุญาต ผู้ขออนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดสิบห้าวัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่งไม่อนุญาต การยื่นอุทธรณ์ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ให้ยื่นต่อคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้น ในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อคณะกรรมการจังหวัด คำชี้ขาดของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการจังหวัดแล้วแต่กรณี ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๑ ห้ามมิให้อนุญาตให้บุคคลดังต่อไปนี้จัดให้มีการเรียไร หรือทำการเรียไร

(๑) บุคคลมีอายุต่ำกว่า ๑๖ ปี

(๒) บุคคลผู้มีจิตพินเพื่อนไม่สมประกอบ ผู้ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) บุคคลเป็นโรคติดต่อที่น่ารังเกียจ

(๔) บุคคลผู้เคยต้องโทษฐาน ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กระชก ข้อโกง ยักยอกทรัพย์ รับของโจร หรือทุจริตต่อหน้าที่ ตามกฎหมายลักษณะอาญาและพ้นโทษมาแล้ว ยังไม่ครบห้าปี

(๕) บุคคลที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความประพฤติ หรือหลักฐานไม่น่าไว้วางใจ

มาตรา ๑๒ บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไร ต้องมีใบอนุญาตติดตัวอยู่ในขณะทำการเรียไร และต้องให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลผู้ประสงค์จะเข้าส่วนในการเรียไรตรวจดูเมื่อเจ้าหน้าที่หรือบุคคลนั้นเรียกร้อง

ในกรณีการเรียไรซึ่งได้รับอนุญาตให้จัดทำประจำที่ ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ ณ ที่ทำการเรียไรให้เห็นได้โดยชัดเจน

มาตรา ๑๓ ในการรับเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้ ต้องออกใบรับให้แก่ผู้บริจาค กับมีต้นขั้วใบรับไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้จัดให้มีการเรียไรประกาศยอดรับและจ่ายเงินและทรัพย์สินให้ประชาชนทราบเป็นครั้งคราวตามสมควร และเมื่อได้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินนั้นหมดไปแล้ว ให้ประกาศยอดบัญชีอีกครั้งหนึ่ง

มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้มานั้นในกิจการอย่างอื่นนอกวัตถุประสงค์แห่งการเรียไรตามที่ได้แสดงไว้ เว้นแต่จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายพอสมควรในการเรียไรนั่นเอง

มาตรา ๑๕ เงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้มานั้น ถ้าไม่ต้องจ่ายเพราะไม่อาจดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งการเรียไรตามที่ได้แสดงไว้ หรือเหลือจ่ายเพราะเหตุใด ๆ ให้ผู้จัดให้มีการเรียไรรายงานให้คณะกรรมการควบคุมการเรียไร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วแต่กรณีทราบ และให้คณะกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ส่งเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าวแล้วไปประกอบการกุศล หรือสาธารณะประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดตามแต่เห็นควร

ถ้าผู้จัดให้มีการเรียไรตายลงเสียก่อน ให้นำที่ของผู้จัดให้มีการเรียไรดังกล่าวในวรรคก่อน ตกเป็นของผู้ครอบครองเงินและทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว

มาตรา ๑๖ ในการเรียไรห้ามมิให้ใช้ถ้อยคำหรือวิธีการใด ๆ ซึ่งเป็นการบังคับผู้ถูกเรียไรโดยตรง หรือโดยปริยาย หรือซึ่งจะทำให้ผู้ถูกเรียไร เกิดความหวาดหวั่นหรือเกรงกลัว

มาตรา ๑๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ มาตรา ๖ วรรคแรก มาตรา ๘ วรรคแรก มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๑๘ ผู้ใดทำผิดเงื่อนไขในการอนุญาต ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการเรียไรกำหนด ตามมาตรา ๙ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดตามมาตรา ๑๐ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๑๒ มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

มาตรา ๑๙ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๐ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกิจการอย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราช- บัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔
เป็นปีที่ ๔๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

(๒) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๑๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๓) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๑๗

(๔) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๕) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

(๖) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๙

(๗) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๐

(๘) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๒

(๙) ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ ๔๘ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔

(มีความเพิ่มเป็นมาตรา ๗/๑ โดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๕ ให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนี้

- (๑) ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง
- (๒) ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค
- (๓) ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๕ การแบ่งราชการออกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้กำหนดตำแหน่งและอัตราเงินเดือนโดยคำนึงถึงคุณภาพและปริมาณงานของส่วนราชการนั้น ๆ ไว้ด้วยการบรรจุและการแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ส่วนที่ ๑

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง

มาตรา ๗ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ดังนี้

- (๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (๒) กระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง
- (๓) ทบวง ซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง
- (๔) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนัก

นายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง

สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง

ส่วนราชการตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๘ การจัดตั้ง การรวม หรือการโอนส่วนราชการตามมาตรา ๗ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

การจัดตั้งทบวงโดยให้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ให้ระบุการสังกัดไว้ในพระราชบัญญัติด้วย

การจัดตั้งกรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ให้ระบุนการไม่สังกัดไว้ในพระราชบัญญัติด้วย

(มาตรานี้แก้ไขแล้วตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓)

มาตรา ๔ ทวิ การรวมหรือการโอนส่วนราชการตามมาตรา ๗ ไม่ว่าจะมึผลเป็นการจัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่หรือไม่ ถ้าไม่มีการกำหนดตำแหน่ง หรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ การโอนอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งส่วนราชการหรือเจ้าพนักงานที่มีอยู่เดิม การโอนข้าราชการและลูกจ้างงบประมาณรายจ่าย รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินเอาได้ด้วย แล้วแต่กรณี

ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและสำนักงานงบประมาณมีหน้าที่ตรวจสอบดูแลมิให้มีการกำหนดตำแหน่ง หรืออัตราของข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือที่ถูกรวมหรือโอนไปตามวรรคหนึ่ง เพิ่มขึ้นจนกว่าจะครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๔ ตรี การเปลี่ยนชื่อส่วนราชการตามมาตรา ๗ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่ชื่อตำแหน่งของข้าราชการในส่วนราชการนั้นเปลี่ยนไปให้ระบุการเปลี่ยนชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกาด้วย

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นอื่นประกาศ หรือคำสั่งใดที่อ้างถึงส่วนราชการ หรือตำแหน่งของข้าราชการที่ได้ถูกเปลี่ยนชื่อตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นอื่น ประกาศ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงส่วนราชการหรือตำแหน่งของข้าราชการที่ได้เปลี่ยนชื่อนั้น

มาตรา ๔ จัตวา การยุบส่วนราชการตามมาตรา ๗ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

เมื่อมีพระราชกฤษฎีกายุบส่วนราชการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้งบประมาณรายจ่ายที่เหลืออยู่ของส่วนราชการนั้นเป็นอันระงับไป สำหรับทรัพย์สินอื่นของส่วนราชการนั้นให้โอนให้แก่ส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามที่รัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี สำหรับวิธีการจัดการกิจการ สิทธิและหนี้สินของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ข้าราชการหรือลูกจ้างซึ่งต้องพ้นจากราชการเพราะเหตุยุบตำแหน่ง อันเนื่องมาแต่การยุบส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับอื่นแล้ว ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างได้รับเงินชดเชยตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งด้วย

ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐประสงค์จะรับโอนข้าราชการ หรือลูกจ้างตามวรรคสามก็ให้กระทำได้โดยมิให้ถือว่าข้าราชการ หรือลูกจ้างผู้นั้นได้พ้นจากราชการตามวรรคสาม แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๘ เบญจ พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ทวิ หรือมาตรา ๘ จัตวา ที่มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จัดตั้งส่วนราชการ กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๒๓๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้ระบุให้ชัดเจนในพระราชกฤษฎีกาว่าบทบัญญัติใดถูกแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิก เป็นประการใด ในกฎหมายนั้น

มาตรา ๘ จ การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี กรม หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ให้ออกเป็นกฎกระทรวงและให้ระบุอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ไว้ในกฎกระทรวงด้วย

(มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

ให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ออกกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ ดังกล่าว กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๘ สัตต ให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและสำนักงานประมาณร่วมกัน เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการแบ่งส่วนราชการภายในและในการกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการตามมาตรา ๘ จ ในการเสนอความเห็นดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนจัดอัตรากำลัง และสำนักงานประมาณจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องเสนอไปในคราวเดียวกัน

มาตรา ๘ อัฐ การแบ่งส่วนราชการภายในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันในทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยมหาวิทยาลัยหรือสถาบันนั้น

(มาตรา ๘ ทวิ ถึงมาตรา ๘ อัฐ เพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓)

หมวด ๑

การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๙ การจัดระเบียบราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ให้ส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีบรรดาที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม มีฐานะเป็นกรม

สำนักนายกรัฐมนตรีอาจจัดให้มีส่วนราชการเป็นการภายในขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผน กำกับ เร่งรัด และติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการ ตามนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ เพื่อการนี้นายกรัฐมนตรีจะสั่งให้กรมหรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมในสำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำก็ได้

มาตรา ๑๐ สำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม

สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและกำหนดนโยบายของสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่มิทรงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี การสั่งและการปฏิบัติราชการของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่ เพราะนายกรัฐมนตรีตาย ขาดคุณสมบัติ หรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

(มาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๑๑ นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อการนี้จะสั่งให้ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนราชการซึ่งมีหน้าที่ควบคุมราชการส่วนท้องถิ่น ชี้แจง แสดงความคิดเห็นทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีจำเป็นจะยับยั้งการปฏิบัติราชการใด ๆ ที่ขัดต่อนโยบายหรือมติของคณะรัฐมนตรีก็ได้และมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีกำกับการบริหารราชการของกระทรวง หรือทบวงหนึ่ง หรือหลายกระทรวงหรือทบวง

(๓) บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่งซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

(๔) สั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งมาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่ให้ขาดจากอัตราเงินเดือนทางสังกัดเดิม ให้ได้รับเงินเดือนในสำนักนายกรัฐมนตรีในระดับ และขั้นที่ไม่สูงกว่าเดิม

(๕) แต่งตั้งข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมหนึ่งไปดำรงตำแหน่งของอีกกระทรวง ทบวง กรมหนึ่ง โดยให้ได้รับเงินเดือนจากกระทรวง ทบวง กรมเดิม ในกรณีเช่นนี้ให้ข้าราชการซึ่งได้รับแต่งตั้งมีฐานะเสมือนเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งตนมาดำรงตำแหน่งนั้นทุกประการ แต่ถ้าเป็นการแต่งตั้งข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไปต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

(๖) แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของนายกรัฐมนตรี หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ และกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้แก่ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้ง

(๗) แต่งตั้งข้าราชการการเมืองให้ปฏิบัติราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๘) วางระเบียบปฏิบัติราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๙) ดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย

ระเบียบตาม (๘) เมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม แต่มิได้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือทบวง นายกรัฐมนตรีจะมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๑๓ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อ นายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง และรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่ง และปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ให้เลขาธิการนายกรัฐมนตรีและรองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง เป็นข้าราชการการเมือง และให้รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร และผู้ช่วยเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๑๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และราชการในพระองค์ มีเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และให้มีรองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่ง และปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ให้เลขาธิการคณะรัฐมนตรี รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และผู้ช่วยเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

มาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงาน-

คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ให้ผู้ช่วยราชการและเลขาธิการ รองผู้ช่วยราชการและรองเลขาธิการและผู้ช่วยผู้ช่วยราชการและผู้ช่วยเลขาธิการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

(มาตรานี้แก้ไขแล้วตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๖ และถูกยกเลิกโดยให้ใช้ความตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๑๖ สำนักนายกรัฐมนตรี นอกจากมีนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้มีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในสำนักนายกรัฐมนตรี กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบายที่นายกรัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับเร่งรัดติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี รองจากนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นข้าราชการของส่วนราชการซึ่งหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติราชการของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้มีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้มีผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่ง และปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่มีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมีทั้งรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดหรือมอบหมาย

(มาตรา ๑๖ มีความเพิ่มเป็นวรรคห้า โดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๑๗ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของสำนักนายกรัฐมนตรี และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นราชการของส่วนราชการซึ่งกฎหมายกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีมีทบวงอยู่ในสังกัดและยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวงตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

หมวด ๒

การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหรือทบวง

มาตรา ๑๘ ให้จัดระเบียบราชการของกระทรวง ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (๒) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (๓) มีฐานะเป็นกรม

กระทรวงใดมีความจำเป็นจะต้องมีส่วนราชการเพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผน กำกับเร่งรัดและติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จะจัดระเบียบบริหารราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีสำนักนโยบายและแผนเป็นส่วนราชการภายใน ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงก็ได้

(มาตรา ๑๘ มีความเพิ่มเป็นวรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด โดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๑๙ การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

กระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

(มาตรา ๑๙ ถูกยกเลิกและให้ใช้ความตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ แทน และมีความเพิ่มเป็นมาตรา ๑๙/๑ โดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๑ กระทรวงหนึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรี กำหนดหรืออนุมัติและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกระทรวง และจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรี- ช่วยว่าการกระทรวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และ มีฐานเป็นกรมแต่มิได้สังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงปฏิบัติราชการแทนก็ได้

(มาตรา ๒๐ ถูกยกเลิก และให้ใช้ความตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๒๑ กระทรวง นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ ของกระทรวง และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในกระทรวง ให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ ของส่วนราชการในกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้มีรองปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่ง และปฏิบัติราชการ และจะให้ผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่ มีรองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือมีทั้งรองปลัดกระทรวง และผู้ช่วย ปลัดกระทรวง ให้รองปลัดกระทรวงหรือผู้ช่วยปลัดกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ ในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดกระทรวง

ให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงาน ปลัดกระทรวง มีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดกระทรวงกำหนดหรือมอบหมาย

(มาตรา ๒๑ ถูกยกเลิก และให้ใช้ความตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๒๒ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขานุการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติ ราชการของสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง และจะให้ผู้ช่วยเลขานุการ รัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนเลขานุการ รัฐมนตรีก็ได้

(มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

มาตรา ๒๓ สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวงให้เป็นไปตามนโยบายแนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง

ในกรณีที่กระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัดและยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวงตามมาตรา ๒๕ วรรคสาม จะให้สำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

มาตรา ๒๔ การจัดระเบียบราชการในทบวงซึ่งมีฐานเทียบเท่ากระทรวง ให้อนุโลมตาม การจัดระเบียบราชการของกระทรวงซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔ ถึงมาตรา ๒๓

หมวด ๓

การจัดระเบียบราชการในทบวงซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง

มาตรา ๒๕ ราชการส่วนใดซึ่งโดยสภาพและปริมาณของงานไม่เหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็น กระทรวงหรือทบวงซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวง จะจัดตั้งเป็นทบวงสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือ กระทรวงเพื่อให้มีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของทบวงก็ได้ และให้จัดระเบียบราชการในทบวงดังนี้

(๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

(มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

(๒) สำนักงานปลัดทบวง

(๓) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางทบวงซึ่งเห็นว่าไม่มีความจำเป็น จะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (๒) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (๓) มีฐานะเป็นกรม

ในกรณีที่สำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวงมีทบวงอยู่ในสังกัด และปริมาณ และคุณภาพ ของราชการในทบวงยังไม่สมควรจัดตั้งสำนักงานปลัดทบวง จะให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวงด้วยก็ได้

มาตรา ๒๖ การจัดระเบียบราชการในทบวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วย การนั้น

ทบวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

มาตรา ๒๗ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ทบวงหนึ่งจะมีรัฐมนตรีว่าการทบวงเป็น ผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และกำหนดนโยบายของทบวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของทบวง และจะให้มีรัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงเป็นผู้ช่วย สั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการทบวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการทบวงมอบหมาย

ในกรณีที่เป็นการทบทวนสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือกระทรวง ให้รัฐมนตรีว่าการทบวงปฏิบัติราชการภายใต้การกำกับของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๘ ทบวง นอกจากมีรัฐมนตรีว่าการทบวงและรัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ให้มีปลัดทบวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในทบวง กำหนดแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการของทบวง และลำดับความสำคัญของแผนการปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการในทบวงให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนด รวมทั้งกำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในทบวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในทบวงรองจากรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดทบวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดทบวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดทบวงตามวรรคหนึ่ง ให้มีรองปลัดทบวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ และจะให้เป็นผู้ช่วยปลัดทบวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการด้วยก็ได้

ในกรณีที่มียกปลัดทบวงหรือผู้ช่วยปลัดทบวง หรือมีทั้งรองปลัดทบวงและผู้ช่วยปลัดทบวง ให้รองปลัดทบวงหรือผู้ช่วยปลัดทบวงเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากปลัดทบวง

ให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง และผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสำนักงานปลัดทบวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่ปลัดทบวงกำหนดหรือมอบหมาย

ในกรณีที่ปลัดทบวงจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กล่าวถึงอำนาจของปลัดทบวงไว้ให้ปลัดทบวงมีอำนาจดังเช่นปลัดกระทรวง

ในกรณีที่ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือสำนักงานปลัดกระทรวงทำหน้าที่สำนักงานปลัดทบวง ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงทำหน้าที่ปลัดทบวง

มาตรา ๒๙ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทางการเมือง มีเลขาธิการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการทบวง และจะให้เป็นผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการการเมืองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่ง หรือปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการรัฐมนตรีก็ได้

(มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

มาตรา ๓๐ สำนักงานปลัดทบวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของทบวง และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดทบวงโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับ และเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในทบวงให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของทบวง

หมวด ๔

การจัดระเบียบราชการในกรม

มาตรา ๓๑ กรมซึ่งสังกัดหรือไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง อาจแบ่งส่วนราชการดังนี้

(๑) สำนักงานเลขานุการกรม

(๒) กองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง เว้นแต่บางกรมเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกองก็ได้

กรมใดมีความจำเป็น จะแบ่งส่วนราชการโดยให้มีส่วนราชการอื่นนอกจาก (๑) หรือ (๒) ก็ได้

สำหรับกรมตำรวจและสำนักงานอัยการสูงสุด จะแบ่งส่วนราชการให้เหมาะสมกับราชการของตำรวจ หรือราชการของอัยการก็ได้

มาตรา ๓๒ การมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการส่วนใดส่วนหนึ่งของกระทรวง หรือทบวงตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรมนั้น

กรมมีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และในกรณีที่มีกฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีไว้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด หรืออนุมัติและแนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย

ในกรมหนึ่งจะให้มีรองอธิบดีหรือผู้ช่วยอธิบดี หรือมีทั้งรองอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากอธิบดีและผู้ช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการก็ได้

รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมมีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนดหรือมอบหมาย

(มาตรา ๓๑๒ ถูกยกเลิก และให้ใช้ความตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๓๓ สำนักงานเลขานุการกรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรม และราชการที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใดโดยเฉพาะมีเลขานุการกรมเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานเลขานุการกรม

ส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง (๒) และส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการนั้น ๆ โดยให้มีผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่เทียบเท่าผู้อำนวยการกอง หรือหัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

มาตรา ๓๔ กระทรวง ทบวง กรมใดมีเหตุพิเศษ จะตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ออกเป็นเขต เพื่อให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต แล้วแต่จะเรียกชื่อเพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการก็ได้

หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขตซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น

ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่การแบ่งเขตและการปกครองบังคับบัญชาของตำรวจและอัยการ ซึ่งได้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๓๕ กระทรวง ทบวง หรือกรมใดโดยสภาพและปริมาณของงานสมควรมีผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรมนั้น ก็ให้กระทำได้

ผู้ตรวจราชการของกระทรวง ทบวง หรือกรม มีอำนาจหน้าที่ตรวจและแนะนำการปฏิบัติราชการ อันเกี่ยวกับกระทรวง ทบวง หรือกรมนั้นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของกระทรวง ทบวง หรือกรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๓๖ ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมจะมีเลขาธิการ ผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวงหรืออธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และจะให้มีรองเลขาธิการ รองผู้อำนวยการหรือตำแหน่งรองของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือผู้ช่วยเลขาธิการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการหรือตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น หรือมีทั้งรองเลขาธิการ และผู้ช่วยเลขาธิการ หรือทั้งรองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือทั้งตำแหน่งรองและตำแหน่งผู้ช่วยของตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และช่วยปฏิบัติราชการแทนก็ได้

มาตรา ๓๗ ให้นำความในมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมโดยอนุโลม

หมวด ๕

การปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ ดังต่อไปนี้

(๑) นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) รัฐมนตรีว่าการทบวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๔) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๕) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๖) ปลัดทบวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๗) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๘) ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในกองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกอง หรือส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

(๙) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

(๑๐) นายอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

(๑๑) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำกิ่งอำเภอ

(๑๒) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำกิ่งอำเภอ

(๑๓) ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (๑) ถึง (๑๒) อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

การมอบอำนาจของปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง หรือปลัดทบวง ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง หรือสำนักงานปลัดทบวง หรือการมอบอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๕ ให้นำความใน (๗) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำเป็นหนังสือ

คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจให้ผู้มอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติก็ได้

(มาตรา ๓๘ วรรคสี่ มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ โดยชอบแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดตามมาตรา ๓๘ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจนั้นต่อไปตามมาตรา ๓๘ (๙) ก็ได้

ในการมอบอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคหนึ่งให้แก่รองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้ผู้มอบอำนาจขึ้นต้นทราบ ส่วนการมอบอำนาจให้แก่บุคคลอื่นนอกจากรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดจะกระทำต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้มอบอำนาจขึ้นต้นแล้ว

มาตรา ๔๐ ในการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ (๔) ถึง (๑๑) ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบ ตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

หมวด ๖

การรักษาราชการแทน

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองนายกรัฐมนตรีหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงหลายคน ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีว่าการทบวงด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการ ได้ให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีหลายคน ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมายให้ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวงด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงหลายคน ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับ สำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษา ราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้นายกรัฐมนตรี สำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวง ซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ปลัดกระทรวง จะแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษา ราชการแทนก็ได้

มาตรา ๔๕ ให้นำความในมาตรา ๔๔ มาใช้บังคับแก่กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดทบวง หรือรองปลัดทบวงตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๘ ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองอธิบดี เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองอธิบดีหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองอธิบดีคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดกระทรวง แต่งตั้งข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากอง หรือเทียบเท่าขึ้นไปคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน แต่ถ้านายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเห็นสมควรเพื่อความเหมาะสมแก่การรับผิดชอบการปฏิบัติราชการในกรมนั้น นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะแต่งตั้งข้าราชการคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า รองอธิบดีหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ อธิบดีจะแต่งตั้ง ข้าราชการในกรมซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่ารองอธิบดี หรือข้าราชการตั้งแต่ตำแหน่งหัวหน้ากอง หรือ เทียบเท่าขึ้นไป เป็นผู้รักษาราชการแทนก็ได้

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการ รองเลขาธิการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าปลัดกระทรวง หรืออธิบดี ในส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการกรมตามมาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง หรือ หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้อธิบดีแต่งตั้ง ข้าราชการในกรมคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่า เป็นผู้รักษาราชการแทน

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ ให้ผู้รักษาราชการแทนตามความในพระราชบัญญัตินี้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใด หรือผู้รักษาราชการแทนผู้ดำรงตำแหน่งนั้นมอบหมาย หรือ มอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทน ให้ผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ซึ่งมอบหมายหรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่กฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนมีอำนาจหน้าที่เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในการรักษาราชการแทนหรือปฏิบัติราชการแทนด้วย แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๙ การเป็นผู้รักษาราชการแทนตามพระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบกระเทือนอำนาจ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีเจ้าสังกัด ปลัดกระทรวง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าปลัดกระทรวง ปลัดทบวง อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิบดี ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่จะแต่งตั้งข้าราชการอื่นเป็นผู้รักษาราชการแทน ตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามกฎหมาย

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองหรือผู้ช่วย พ้นจากความเป็นผู้รักษาราชการแทนนับแต่เวลาที่ผู้ได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งเข้ารับหน้าที่

มาตรา ๕๐ ความในหมวดนี้มีให้ใช้บังคับแก่ราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับทหาร

(มีความเพิ่มเป็นหมวด ๗ การบริหารราชการในต่างประเทศ และเพิ่มมาตรา ๕๐/๑ ถึงมาตรา ๕๐/๖ โดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่เพิ่มต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

ส่วนที่ ๒

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค

มาตรา ๕๑ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค ดังนี้

- (๑) จังหวัด
- (๒) อำเภอ

หมวด ๑

จังหวัด

มาตรา ๕๒ ให้รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอตั้งขึ้นเป็นจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๓ ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัดทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น และให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด

กรรมการจังหวัดประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดหนึ่งคน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ปลัดจังหวัด อัยการจังหวัดซึ่งเป็นหัวหน้าที่ทำการอัยการจังหวัด รองผู้บังคับการตำรวจซึ่งทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้กำกับการตำรวจภูธรจังหวัด แล้วแต่กรณี และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดจากกระทรวงและทบวงต่าง ๆ เว้นแต่กระทรวงมหาดไทยซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดกระทรวงหรือทบวงละหนึ่งคนเป็นกรรมการจังหวัด และหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นกรรมการจังหวัดและเลขานุการ

ถ้ากระทรวงหรือทบวงมีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกรมต่าง ๆ ในกระทรวง หรือทบวงนั้นส่งมาประจำอยู่ในจังหวัดมากกว่าหนึ่งคน ให้ปลัดกระทรวงหรือปลัดทบวงกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดหนึ่งคนเป็นผู้แทนของกระทรวงหรือทบวงในคณะกรรมการจังหวัด

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะแต่งตั้งให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นกรรมการจังหวัด เพิ่มขึ้นเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งก็ได้

มาตรา ๕๔ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับท้องที่และประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มิรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด สังกัดกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๕ ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของจังหวัดดังกล่าวในมาตรา ๕๔ ให้มีปลัดจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ในจังหวัดนั้น

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่ง

ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้ปลัดจังหวัดเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดหลายคน ให้ปลัดกระทรวงแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือปลัดจังหวัดคนหนึ่งแล้วแต่กรณี เป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีทั้งผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด และปลัดจังหวัด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดซึ่งมีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๕๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ตรวจราชการกระทรวงในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(๔) กำกับดูแลการปฏิบัติราชการอันมิใช่ราชการส่วนภูมิภาคของข้าราชการ ซึ่งประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ยกเว้นข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและข้าราชการครู ให้ปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ ของข้าราชการในจังหวัดที่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรีไว้ชั่วคราวแล้วรายงานกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง

(๕) ประสานงานและร่วมมือกับข้าราชการทหาร ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย ข้าราชการในสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และข้าราชการครู ผู้ตรวจราชการ และหัวหน้าส่วนราชการในระดับเขตหรือภาค ในการพัฒนาจังหวัด หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ

(๖) เสนอบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้องตามโครงการหรือแผนพัฒนาจังหวัด และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

(๗) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตามกฎหมาย

(๘) กำกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ในการนี้ให้มีอำนาจทำรายงานหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัดองค์การของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ

(๙) บรรจุ แต่งตั้ง ให้บำเหน็จ และลงโทษข้าราชการส่วนภูมิภาคในจังหวัดตามกฎหมาย และตามที่ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง หรืออธิบดีมอบหมาย

มาตรา ๕๘ การยกเว้น จำกั ด หรือตัดทอน อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด ในการบริหารราชการในจังหวัด หรือให้ข้าราชการของส่วนราชการใดมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเช่นเดียวกับผู้ว่าราชการจังหวัดจะกระทำได้โดยตราเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๙ให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับแก่ผู้รักษาราชการแทน และผู้ปฏิบัติราชการแทนตามหมวดนี้

มาตรา ๖๐ ให้แบ่งส่วนราชการของจังหวัดดังนี้

(๑) สำนักงานจังหวัด มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปและการวางแผนพัฒนาจังหวัดของ จังหวัดนั้น มีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของสำนักงานจังหวัด

(๒) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

หมวด ๒

อำเภอ

มาตรา ๖๑ ในจังหวัดหนึ่งให้มีหน่วยราชการบริหารรองจากจังหวัดเรียกว่าอำเภอ การตั้ง ยุบ และเปลี่ยนเขตอำเภอ ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖๒ ในอำเภอหนึ่ง มีนายอำเภอคนหนึ่งเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาบรรดา ข้าราชการในอำเภอ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของอำเภอ

นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย

บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการอำเภอหรือนายอำเภอซึ่งกฎหมาย กำหนดให้กรมการอำเภอและนายอำเภอมีอยู่ ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของนายอำเภอ

มาตรา ๖๓ ในอำเภอหนึ่ง นอกจากจะมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและรับผิดชอบ ดังกล่าวในมาตรา ๖๒ ให้มีปลัดอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ และมีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหาร ส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม นั้น ในอำเภอนั้น

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

ถ้ามีผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ แต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้นายอำเภอแต่งตั้งปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผนของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมิได้แต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนไว้ตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้ปลัดอำเภอหรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอผู้มีอาวุโสตามระเบียบแบบแผน ของทางราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน

มาตรา ๖๕ นายอำเภอมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ถ้ากฎหมายใดมิได้บัญญัติว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะต้องรักษาการให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นด้วย

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมายหรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บริหารราชการตามคำแนะนำและคำชี้แจงของผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้มีหน้าที่ตรวจการอื่น ซึ่งคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม และผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ในเมื่อไม่ขัดต่อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม มติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี

(๔) ควบคุมดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในอำเภอตามกฎหมาย

มาตรา ๖๖ ให้แบ่งส่วนราชการของอำเภอดังนี้

(๑) สำนักงานอำเภอ มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของอำเภอนั้น ๆ มีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบ

(๒) ส่วนต่าง ๆ ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม ได้ตั้งขึ้นในอำเภอนั้น มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวง ทบวง กรม นั้น ๆ มีหน้าส่วนราชการประจำอำเภอนั้น ๆ เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารับผิดชอบ

มาตรา ๖๗ ให้นำความในมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ มาใช้บังคับแก่ผู้รักษาราชการแทนและผู้ปฏิบัติราชการแทนตามหมวดนี้

มาตรา ๖๘ การจัดการปกครองอำเภอ นอกจากที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น

ส่วนที่ ๓

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๖๙ ท้องถิ่นใดที่เห็นสมควรจัดให้ราษฎรมีสถานในการปกครองท้องถิ่น ให้จัดระเบียบการปกครองเป็นราชการส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๗๐ ให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

(๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๒) เทศบาล

(๓) สุขาภิบาล

(๔) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด

มาตรา ๗๑ การจัดระเบียบการปกครององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล และราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนด ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(มีความเพิ่มเป็นส่วนที่ ๔ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และเพิ่มมาตรา ๗๑/๑ ถึงมาตรา ๗๑/๑๐ โดยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อความใหม่พิมพ์ต่อจากพระราชบัญญัติฉบับนี้)

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๒ คำว่า “ทบวงการเมือง” ตามกฎหมายอื่นที่มีอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้หมายความถึงกระทรวง ทบวง กรม ตามพระราชบัญญัติแล้วแต่กรณี

มาตรา ๗๓ พระราชกฤษฎีกา และประกาศของคณะปฏิวัติเกี่ยวกับการจัดระเบียบราชการ ในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงหรือทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่อ อย่างอื่นที่มีฐานะเทียบเท่ากรม หรือมีฐานะเป็นกรมที่ได้ตราหรือประกาศโดยอาศัยอำนาจกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดระเบียบ ราชการตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

(มีการแก้ไขชื่อ “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” เป็น “สำนักงานรัฐมนตรี” โดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕)

มาตรา ๗๕ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งใดอ้างถึงประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ หรืออ้างถึงบทบัญญัติแห่งประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้ถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้ หรือบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้บทมาตราที่มีนัยเช่นเดียวกันแล้วแต่กรณี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๕๖ วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๓๔

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่เป็นการจำเป็นต้องกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ให้ชัดเจนเพื่อมิให้มีการปฏิบัติงานซ้ำซ้อนกันระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ และเพื่อให้การบริหารงานในระดับกระทรวงมีเอกภาพสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐมนตรีกำหนดได้ และสมควรเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนให้ครบถ้วนชัดเจนเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติราชการ และกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดในการควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของข้าราชการ ซึ่งปฏิบัติราชการในเขตจังหวัดให้เหมาะสมขึ้น ประกอบกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการบริหารราชการแผ่นดินได้ประกาศใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว สมควรแก้ไขปรับปรุงเป็นพระราชบัญญัติเสียในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๒๑ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๕

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบกเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ในการนี้สมควรแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ เสียใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๖

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๑๒๙ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๓๖

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และโดยที่พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้ใช้บังคับแล้วบัญญัติให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ในการนี้ต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อกำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการทั้งสองเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๓๗ ก วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๓

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๐ ได้บัญญัติให้การรวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่ไม่มีการกำหนดตำแหน่ง หรือ อัตราของข้าราชการ หรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น หรือการยุบเลิกส่วนราชการดังกล่าว สามารถทำได้โดยตรา เป็นพระราชกฤษฎีกา ดังนั้น สมควรกำหนดลักษณะของกรณีที่สามารถตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และ วิธีการดำเนินการของแต่ละกรณี และรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์ การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี และส่วนราชการระดับกรม ทั้งนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๔๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕
เป็นปีที่ ๕๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

การจัดสรรงบประมาณ และการบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ ต้องคำนึงถึงหลักการตามวรรคหนึ่ง

ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรานี้ จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการปฏิบัติราชการและการสั่งการให้ส่วนราชการและข้าราชการปฏิบัติก็ได้”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ของมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สำนักนายกรัฐมนตรีมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในสำนักนายกรัฐมนตรีให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ให้กรณีที่มีรองนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีหรือมีทั้งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี การสั่งและการปฏิบัติราชการของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เพราะนายกรัฐมนตรีตาย ขาดคุณสมบัติ ต้องคำพิพากษาให้จำคุก สภาผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลง หรือวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่ง ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้คณะรัฐมนตรีมอบหมายให้รัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ ให้คณะรัฐมนตรีดังกล่าวอำนวยความสะดวกให้หัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการใด ๆ เท่าที่จำเป็น เพื่อรับแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินจากนายกรัฐมนตรีคนใหม่มาเตรียมการดำเนินได้”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕ ในสำนักนายกรัฐมนตรี อาจมีส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีได้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคห้าของมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“ให้นำความในมาตรา ๑๙/๑ มาใช้บังคับแก่ราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีได้ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก วรรคเจ็ด และวรรคแปดของ
มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“ในกระทรวงจะตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการเพื่อรับผิดชอบภาระหน้าที่ใดโดยเฉพาะ
ซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมแต่มีผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการดังกล่าวเป็นอธิบดีหรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น
ที่มีฐานะเป็นอธิบดีก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นดังกล่าวมีอำนาจ
หน้าที่สำหรับส่วนราชการนั้นเช่นเดียวกับอธิบดี ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และให้คณะอนุกรรมการ
สามัญประจำกระทรวงทำหน้าที่คณะอนุกรรมการสามัญประจำกรม สำหรับส่วนราชการนั้น

การตราพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสี่ให้กระทำได้ในกรณีเป็นการยุบ รวม หรือโอนกรม
ในกระทรวงใดมาจัดตั้งเป็นส่วนราชการตามวรรคสี่ในกระทรวงนั้นหรือกระทรวงอื่น โดยไม่มีการกำหนด
ตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้น และให้นำความในมาตรา ๔ ทวิ และมาตรา ๔
เบญจ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การแต่งตั้งอธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นของส่วนราชการตามวรรคสี่ ให้รัฐมนตรี
เจ้าสังกัดเป็นผู้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ และให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง
ระดับสูงตามกฎหมายประกอบกับรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบในร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งส่วนราชการตามวรรคสี่
ของกระทรวงใด ให้นายกรัฐมนตรีส่งร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
เพื่อทราบ

ให้นำความในวรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับกับสำนักนายกรัฐมนตรี
และทบวงตามหมวด ๓ โดยอนุโลม”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๙ กระทรวงมีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม

การจัดระเบียบราชการในกระทรวงหนึ่ง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม ส่วนการจัดระเบียบราชการในกระทรวงที่เกี่ยวกับการทหาร และการศึกษา ให้เป็นไป
ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

มาตรา ๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๙/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๑๙/๑ ให้ปลัดกระทรวง หัวหน้ากลุ่มภารกิจและหัวหน้าส่วนราชการตั้งแต่ระดับกรม
ขึ้นไป วางแผนและประสานกิจกรรมให้มีการใช้ทรัพยากรของส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงร่วมกัน
เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า และบรรลุเป้าหมายของกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าส่วนราชการและหัวหน้ากลุ่มภารกิจ
ดังกล่าวจะมีมติให้นำงบประมาณที่แต่ละส่วนราชการได้รับจัดสรรมาดำเนินการและใช้จ่ายร่วมกันก็ได้”

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๑ ในกระทรวงหนึ่ง ให้มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงานในกระทรวงให้สอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ โดยจะให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

ในกรณีที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง การสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบหมาย

ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเป็นผู้บังคับบัญชาส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม แต่มิได้สังกัดกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะมอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงปฏิบัติราชการแทนก็ได้”

มาตรา ๑๑ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๑ ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะให้มีรองปลัดกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดกระทรวงมอบหมายก็ได้

ภายในกระทรวงจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรมตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไปอยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ โดยให้แต่ละกลุ่มภารกิจมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจรับผิดชอบราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น โดยปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงหรือขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และในกรณีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อปลัดกระทรวงตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ในกลุ่มภารกิจเดียวกัน หัวหน้ากลุ่มภารกิจอาจกำหนดให้ส่วนราชการของส่วนราชการระดับกรมแห่งหนึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับสารบรรณ บุคลากร การเงิน การพัสดุ หรือการบริหารงานทั่วไปให้แก่ส่วนราชการแห่งอื่นภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้

กระทรวงใดมิได้จัดให้มีกลุ่มภารกิจ และมีปริมาณงานมาก จะให้มีรองปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการเพิ่มขึ้นเป็นสองคนก็ได้

ในกรณีที่กระทรวงใดมีการจัดกลุ่มภารกิจ จะให้มีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจก็ได้ และให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๒ กรณีมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการของกรม หรือตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของกรม นั้น

ในกรมหนึ่งมีอธิบดีคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของกรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามเป้าหมาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง และในกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดอำนาจหน้าที่ของอธิบดีได้เป็นการเฉพาะ การใช้อำนาจและการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวให้คำนึงถึงนโยบายที่คณะรัฐมนตรีแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือที่คณะรัฐมนตรีกำหนดหรืออนุมัติ และนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวงด้วย

ในกรมหนึ่งจะให้มีรองอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการรองจากอธิบดีและช่วยอธิบดีปฏิบัติราชการก็ได้

รองอธิบดีมีอำนาจหน้าที่ตามที่อธิบดีกำหนดหรือมอบหมาย”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสี่ของมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรม ฟ้องคดีและดำเนินคดีแทนกระทรวง ทบวง กรม หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจให้ผู้มอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติก็ได้”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนีในส่วนที่ ๑ การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางเป็นหมวด ๗ การบริหารราชการในต่างประเทศ มาตรา ๕๐/๑ มาตรา ๕๐/๒ มาตรา ๕๐/๓ มาตรา ๕๐/๔ มาตรา ๕๐/๕ และมาตรา ๕๐/๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“หมวด ๗

การบริหารราชการในต่างประเทศ

มาตรา ๕๐/๑ ในหมวดนี้

“คณะผู้แทน” หมายความว่า บรรดาข้าราชการฝ่ายพลเรือน หรือข้าราชการฝ่ายทหารประจำการในต่างประเทศซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล สถานรองกงสุล ส่วนราชการของกระทรวงการต่างประเทศซึ่งเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นและปฏิบัติหน้าที่เช่นเดียวกับสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ และคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ

“หัวหน้าคณะผู้แทน” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนตามระเบียบพิธีการทูต หรือระเบียบพิธีการกงสุล ในกรณีของคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ หมายความว่า ข้าราชการสังกัดส่วนราชการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ

“รองหัวหน้าคณะผู้แทน” หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าคณะผู้แทน ในกรณีของคณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การระหว่างประเทศ หมายความว่า ข้าราชการสังกัดส่วนราชการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในลักษณะเดียวกัน

มาตรา ๕๐/๒ ให้หัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติการให้เหมาะสมกับการปฏิบัติราชการในต่างประเทศ และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบุคคลในคณะผู้แทน และจะให้มิตรองหัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนหัวหน้าคณะผู้แทนก็ได้

การสั่ง และปฏิบัติราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่อบุคคลในคณะผู้แทน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หัวหน้าคณะผู้แทนอาจมอบอำนาจให้บุคคลในคณะผู้แทนปฏิบัติราชการแทนตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๕๐/๓ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะผู้แทน หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองหัวหน้าคณะผู้แทนรักษาราชการแทน

ในกรณีที่ไม่มีรองหัวหน้าคณะผู้แทนที่จะรักษาราชการแทนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งใดอันเป็นบุคคลในคณะผู้แทน หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้การรักษาราชการแทนหัวหน้าคณะผู้แทนหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดอันเป็นบุคคลในคณะผู้แทน เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับข้าราชการฝ่ายทหารประจำการในต่างประเทศ

มาตรา ๕๐/๔ หัวหน้าคณะผู้แทนมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๒) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มอบหมาย หรือตามที่นายกรัฐมนตรีสั่งการในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๓) บังคับบัญชาบุคคลในคณะผู้แทนและข้าราชการฝ่ายพลเรือนที่มีใช้บุคคลในคณะผู้แทนซึ่งประจำอยู่ในประเทศที่ตนมีอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ หรือคำสั่งของกระทรวง ทบวง กรม หรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือการสั่งการของนายกรัฐมนตรี ในฐานะหัวหน้ารัฐบาล

(๔) รายงานข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติราชการของบุคคลตาม (๓) เพื่อประกอบการพิจารณาของผู้บังคับบัญชาของส่วนราชการต้นสังกัดเกี่ยวกับการแต่งตั้งและการเลื่อนขั้นเงินเดือน

มาตรา ๕๐/๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง รัฐมนตรีว่าการทบวง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง ปลัดทบวง ข้าราชการหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า อาจมอบอำนาจให้หัวหน้าคณะผู้แทนปฏิบัติราชการแทนได้ ในการนี้ให้นำความในมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อมีการมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งโดยชอบแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้อื่นต่อไปได้ เว้นแต่เป็นการมอบอำนาจต่อไปให้บุคคลในคณะผู้แทนตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

เมื่อได้มีการมอบอำนาจแล้ว หัวหน้าคณะผู้แทนมีหน้าที่กำกับ ติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา ๕๐/๖ การที่กระทรวง ทบวง กรม จะมอบอำนาจหรือมีคำสั่งใดที่เกี่ยวข้องไปยังหัวหน้าผู้แทน ให้แจ้งผ่านกระทรวงการต่างประเทศ”

มาตรา ๑๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นส่วนที่ ๔ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ มาตรา ๗๑/๑ มาตรา ๗๑/๒ มาตรา ๗๑/๓ มาตรา ๗๑/๔ มาตรา ๗๑/๕ มาตรา ๗๑/๖ มาตรา ๗๑/๗ มาตรา ๗๑/๘ มาตรา ๗๑/๙ และมาตรา ๗๑/๑๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

มาตรา ๗๑/๑ ให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.พ.ร.” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีหนึ่งคนที่นายกรัฐมนตรีกำหนดเป็นรองประธาน ผู้ซึ่งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมายหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทางด้านนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ การบริหารธุรกิจ การเงินการคลัง จิตวิทยาองค์การ และสังคมวิทยา อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อยสามคนต้องทำงานเต็มเวลา

เลขาธิการ ก.พ.ร. เป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจากรายชื่อบุคคลที่ได้รับการเสนอโดยวิธีการสรรหา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๗๑/๒ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๗๑/๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้ว อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒินั้นปฏิบัติหน้าที่ไปก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

มาตรา ๗๑/๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗๑/๒

(๔) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๗๑/๕ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังมีได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

เมื่อตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลงก่อนวาระ ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในสามสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

มาตรา ๗๑/๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับเวลาที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ยังอยู่ในตำแหน่ง

มาตรา ๗๑/๗ การประชุม ก.พ.ร. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม ไม่ว่ากรรมการดังกล่าวจะเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำงานเต็มเวลาหรือไม่

ในการประชุม ก.พ.ร. ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานปฏิบัติหน้าที่แทน ในกรณีที่ไม่มีรองประธานหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามี
คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๗๑/๘ การปฏิบัติหน้าที่และคำตอบแทนของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ต้องทำงาน
เต็มเวลา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๗๑/๙ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการขึ้นเป็นส่วนราชการในสำนัก
นายกรัฐมนตรีซึ่งไม่มีฐานะเป็นกรมตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อรับผิดชอบ
ในงานเลขานุการของ ก.พ.ร. และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ ก.พ.ร. กำหนด โดยมีเลขาธิการ ก.พ.ร. ซึ่งมีฐานะ
เป็นอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ในเลขาธิการ ก.พ.ร. เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งการแต่งตั้งให้นายกรัฐมนตรีนำเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

มาตรา ๗๑/๑๐ ก.พ.ร. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการ และ
งานของรัฐอย่างอื่น ซึ่งรวมถึงโครงสร้างระบบราชการ ระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร มาตรฐาน
ทางคุณธรรมและจริยธรรม คำตอบแทน และวิธีปฏิบัติราชการอื่น ให้เป็นไปตามมาตรา ๓/๑ โดยจะ
เสนอแนะให้มีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการก็ได้

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีได้้อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร
ตามที่หน่วยงานดังกล่าวร้องขอ

(๓) รายงานต่อคณะรัฐมนตรีในกรณีที่มีการดำเนินการขัดหรือไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์
ที่กำหนดในมาตรา ๓/๑

(๔) เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการจัดตั้ง การรวม การโอน
การยุบเลิก การกำหนดชื่อ การเปลี่ยนชื่อ การกำหนดอำนาจหน้าที่และการแบ่งส่วนราชการภายใน
ของส่วนราชการที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการอื่น

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา และกฎที่ออกตามพระราช-
บัญญัตินี้

(๖) ดำเนินการให้มีการชี้แจงทำความเข้าใจแก่ส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ
ประชาชนทั่วไป รวมตลอดทั้งการฝึกอบรม

(๗) ติดตาม ประเมินผล และแนะนำเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และรายงาน
ต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

(๘) ศึกษาและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่า
ด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม รวมตลอดทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ในกรณีที่เป็นปัญหา มติของ
คณะกรรมการตามข้อนี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

(๙) เรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความเห็นประกอบการพิจารณา

(๑๐) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดระบบราชการและงานของรัฐอย่างอื่น
เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

(๑๑) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่มอบหมาย และจะกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนอื่นด้วยก็ได้

(๑๒) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย”

มาตรา ๑๖ ในวาระเริ่มแรก ให้ ก.พ.ร. ดำเนินการเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการปรับปรุงโครงสร้าง ระบบราชการ ระบบงบประมาณ ระบบบุคลากร การปรับเปลี่ยนส่วนราชการ เป็นองค์การมหาชน หรือองค์กรรูปแบบอื่นที่มีใช้ส่วนราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๗ ให้แก้ไขคำว่า “สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี” ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นคำว่า “สำนักงานรัฐมนตรี” ทุกแห่ง

มาตรา ๑๘ ให้ดำเนินการแต่งตั้ง ก.พ.ร. ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้องบบประมาณและบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนดให้ราชกิจจานุเบกษา ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

ให้อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามมาตรา ๘ ทวิ และตามมาตรา ๘ สดต ในส่วนที่เกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร.

ให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คงมีอำนาจหน้าที่เท่าที่ไม่ซ้ำกับอำนาจหน้าที่ของ ก.พ.ร.

ให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อกำหนดภารกิจของ ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนให้เหมาะสม ซึ่งต้องทำให้แล้วเสร็จและเสนอสภาผู้แทนราษฎรภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๙ ให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ คงใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้นำกรณีในส่วนราชการใดขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีไปบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระบบบริหารราชการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้การบริหารราชการแนวทางใหม่ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน มีกรอบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการกำกับการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติราชการ และเพื่อให้กระทรวงสามารถจัดการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายได้ จึงกำหนดให้มีรูปแบบการบริหารใหม่ โดยกระทรวงสามารถแยกส่วนราชการจัดตั้งเป็นหน่วยงานตามภาระหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับเป้าหมายของงานที่จะต้องปฏิบัติ และกำหนดให้มีกลุ่มภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กัน เพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันได้ และมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรงเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานการปฏิบัติงาน และการใช้งบประมาณเพื่อที่จะให้การบริหารงานของทุกส่วนราชการบรรลุเป้าหมายของกระทรวงได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความซ้ำซ้อน มีการมอบหมายงานเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ และสมควรกำหนดการบริหารราชการในต่างประเทศให้เหมาะสมกับลักษณะการปฏิบัติหน้าที่และสามารถปฏิบัติการได้อย่างรวดเร็วและมีเอกภาพ โดยมีหัวหน้าคณะผู้แทนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารราชการ นอกจากนี้ สมควรให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเพื่อเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลการจัดส่วนราชการและการปรับปรุงระบบการทำงานของภาคราชการให้มีการจัดระบบราชการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๗)
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคเจ็ดและวรรคแปดของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
แผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

“กระทรวงใดมีภารกิจเพิ่มขึ้น และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีรองปลัดกระทรวงมากกว่า
ที่กำหนดไว้ในวรรคห้าหรือวรรคหก คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการจะร่วมกันอนุมัติให้กระทรวงนั้นมีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นกรณีพิเศษโดยจะกำหนด
เงื่อนไขหรือเงื่อนไขเวลาไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

ในการดำเนินการตามวรรคเจ็ด ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการจัดให้มีการประชุม ศึกษาร่วมกัน โดยกรรมการแต่ละฝ่ายจะต้องมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งจึงจะเป็นองค์ประชุม และ ในการออกเสียงลงมติจะต้องได้คะแนนเสียงของกรรมการแต่ละฝ่ายเกินกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการ ฝ่ายดังกล่าวที่มาประชุม แล้วให้นำมติดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๔ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใด หรือ มติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในส่วนราชการเดียวกันหรือส่วนราชการอื่น หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตลอดจน การมอบอำนาจให้ทำนิติกรรมสัญญา ฟ้องคดีและดำเนินคดี หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข ในการมอบอำนาจหรือที่ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติก็ได้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับอำนาจในการอนุญาตตามกฎหมายที่บัญญัติให้ต้อง ออกใบอนุญาตหรือที่บัญญัติให้ผู้มีอำนาจอนุญาตไว้เป็นการเฉพาะ ในกรณีเช่นนั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวมีอำนาจมอบอำนาจให้ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และ ผู้ว่าราชการจังหวัดได้ตามที่เห็นสมควร หรือตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดในกรณีมอบอำนาจให้ผู้ว่า ราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมอบอำนาจได้ต่อไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่ผู้มอบอำนาจกำหนด

ในกรณีตามวรรคสาม เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนจะตราพระราช- กฤษฎีกากำหนดรายชื่อกฎหมายที่ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว อาจมอบอำนาจ ตามวรรคหนึ่งตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

การมอบอำนาจให้ทำเป็นหนังสือ”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น โดยผู้มอบอำนาจจะกำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนต่อไป โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ในกรณีการมอบอำนาจ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดคณะรัฐมนตรีจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องมอบอำนาจต่อไป ให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดก็ได้

มาตรา ๔๐ ในการมอบอำนาจ ให้ผู้มอบอำนาจพิจารณาถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนความรวดเร็วในการปฏิบัติราชการ การกระจายความรับผิดชอบตามสภาพของตำแหน่งของผู้รับมอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว

เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้”

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๔๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๔๐/๑ ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการภายในกรม ถ้าการปฏิบัติราชการใดของส่วนราชการนั้นมีลักษณะเป็นงานการให้บริการหรือมีการให้บริการเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วยและหากแยกการบริหารออกเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษจะบรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๓/๑ ยิ่งขึ้น ส่วนราชการดังกล่าวโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจะแยกการปฏิบัติราชการในเรื่องนั้น ไปจัดตั้งเป็นหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีใช้เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจแต่อยู่ในกำกับของส่วนราชการดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน วิธีการบริหารงาน การดำเนินการด้านทรัพย์สิน การกำกับดูแลสิทธิประโยชน์ของบุคลากรและการยุบเลิกได้ด้วย

ให้หน่วยบริการรูปแบบพิเศษ มีหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการตามภารกิจที่จัดตั้งหน่วยบริการรูปแบบพิเศษนั้นเป็นหลัก และสนับสนุนภารกิจอื่นของส่วนราชการดังกล่าวตามที่ได้รับมอบหมาย และอาจให้บริการแก่ส่วนราชการอื่น หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อภารกิจอันเป็นวัตถุประสงค์แห่งการจัดตั้ง

ให้รายได้ของหน่วยบริการรูปแบบพิเศษเป็นรายได้ที่ไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด ให้จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดยื่นคำขอจัดตั้งงบประมาณได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ในกรณีนี้ให้ถือว่าจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ”

มาตรา ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๒/๑ ให้จังหวัดมีอำนาจภายในเขตจังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) นำภารกิจของรัฐและนโยบายของรัฐบาลไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์

(๒) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นธรรมในสังคม

(๓) จัดให้มีการคุ้มครอง ป้องกัน ส่งเสริม และช่วยเหลือประชาชน และชุมชนที่ด้อยโอกาส เพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง

(๔) จัดให้มีการบริการภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอหน้ารวดเร็วและมีคุณภาพ

(๕) จัดให้มีการส่งเสริม อุดหนุน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีขีดความสามารถพร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกระทรวง ทบวง กรม

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มอบหมาย หรือที่มีกฎหมายกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐที่ประจำอยู่ในเขตจังหวัดที่จะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาจังหวัดตามมาตรา ๕๓/๑”

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ ในจังหวัดหนึ่งให้มีคณะกรรมการจังหวัด ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดในการบริหารราชการแผ่นดินในจังหวัดนั้น กับปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรีกำหนด”

มาตรา ๑๐ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๓/๑ และมาตรา ๕๓/๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๓/๑ ให้จังหวัด

ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างหัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลางและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด รวมทั้งผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามวรรคหนึ่ง จำนวนและวิธีการสรรหาผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

เมื่อประกาศใช้แผนพัฒนาจังหวัดแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการดำเนินกิจการของส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐทั้งปวงที่กระทำในพื้นที่จังหวัดต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว

มาตรา ๕๓/๒ ให้นำความในมาตรา ๕๓/๑ มาใช้บังคับกับการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๕๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๕๕/๑ ในจังหวัดหนึ่งนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ก.ธ.จ. ประกอบด้วยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรีซึ่งมีเขตอำนาจในจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน ทั้งนี้ จำนวน วิธีการสรรหา และการปฏิบัติหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ในกรณีที่ ก.ธ.จ. พบว่ามีการละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือมีกรณี ที่เป็นการทุจริต ให้เป็นหน้าที่ของ ก.ธ.จ. ที่จะต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป”

มาตรา ๑๒ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) บริหารราชการตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ และตามแผนพัฒนาจังหวัด”

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความใน (๖) และ (๗) ของมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๖) เสนอบประมาณต่อกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หรือเสนอขอจัดตั้งงบประมาณต่อสำนักงบประมาณตามมาตรา ๕๒ วรรคสาม และรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบ

(๗) กำกับดูแลการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมาย”

มาตรา ๑๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๖๑/๑ มาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

“มาตรา ๖๑/๑ ให้อำเภอมีอำนาจหน้าที่ภายในเขตอำเภอ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนาจและหน้าที่ตามที่กำหนดในมาตรา ๕๒/๑ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) โดยให้นำความในมาตรา ๕๒/๑ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีการบริหารร่วมกันของหน่วยงานของรัฐในลักษณะ ศูนย์บริการร่วม

(๓) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการ ให้มีแผนชุมชน เพื่อรองรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด และกระทรวง ทบวง กรม

(๔) ไกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประณอมข้อพิพาทเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม ตามมาตรา ๖๑/๒ และมาตรา ๖๑/๓

มาตรา ๖๑/๒ ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประณอมข้อพิพาท ของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่องที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับ ที่ดินมรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาท หรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกา

ให้นายอำเภอโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจังหวัดจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เหมาะสมกับการทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและคู่พิพาทตกลงยินยอมให้ใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้คู่พิพาทแต่ละฝ่ายเลือกบุคคลจากบัญชีรายชื่อตามวรรคสองฝ่ายละหนึ่งคน และให้นายอำเภอ พนักงานอัยการประจำจังหวัดหรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายคนหนึ่งเป็นประธาน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท

ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทมีอำนาจหน้าที่รับฟังข้อพิพาทโดยตรงจากคู่พิพาท และดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดข้อตกลงยินยอมร่วมกันระหว่างคู่พิพาทโดยเร็วถ้าคู่พิพาททั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างคู่พิพาท และให้ถือเอาข้อตกลงตามสัญญาประนีประนอมยอมความนี้มีผลผูกพันคู่พิพาททั้งสองฝ่าย ในกรณีที่คู่พิพาทไม่อาจตกลงกันได้ ให้คณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทส่งจำหน่ายข้อพิพาทนั้น

ข้อตกลงตามวรรคสี่ให้มีผลเช่นเดียวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำบัญชี การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการจัดทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ตลอดจนคำตอบแทนของคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยและ

ความในมาตรานี้ให้ใช้กับเขตของกรุงเทพมหานครด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๑/๓ บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอใดหากเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีใช่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนง ให้นายอำเภอของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอที่นายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ย และปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อาศัยความการร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายอาญาให้เริ่มนับแต่วันที่จำหน่ายข้อพิพาท

หลักเกณฑ์และวิธีในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๘๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผล คณะรัฐมนตรีจะกำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่าสามคนแต่ไม่เกินห้าคนต้องทำงานเต็มเวลาได้"

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗๑/๙ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗๑/๙ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการของ ก.พ.ร. และหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย หรือ ก.พ.ร. กำหนด โดยมีเลขาธิการ ก.พ.ร. ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และลูกจ้างของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และรับผิดชอบการปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระบบการบริหารราชการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการจัดองค์กรภาครัฐให้สอดคล้องกับทิศทางการนำพาประเทศไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเพื่อให้การบริหารราชการสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สนับสนุนให้มีการมอบอำนาจให้การบริหารการแทนได้กว้างขวางขึ้น เพื่อบริการประชาชนให้มีความสะดวกและรวดเร็ว นอกจากนั้น เพื่อให้การบริหารราชการในราชการบริหารส่วนภูมิภาคสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และให้การบริหารงานแบบบูรณาการในจังหวัดบรรลุผลสมควรปรับปรุงอำนาจการดำเนินการของจังหวัด การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และการจัดทำงบประมาณของจังหวัดให้เหมาะสม รวมทั้งสมควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการธรรมชาติจังหวัดเพื่อสอดส่องและเสนอแนะการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานของรัฐในจังหวัดให้ใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อันจะทำให้การบริหารเป็นไปด้วยความโปร่งใสเป็นธรรม และมีความรับผิดชอบตลอดจนปรับปรุงอำนาจในทางปกครองของอำเภอเพื่อสนับสนุนให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม และสมควรให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเป็นส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรีและรับผิดชอบในการบริหารการขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่
พ.ศ. ๒๕๓๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๓๕
เป็นปีที่ ๔๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าทีรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“บุหรื” หมายความว่า บุหรืซิการ์ บุหรืซิการ์ บุหรือื่น ยาเส้นหรือ ยาเส้นปรุง ตามกฎหมายว่าด้วยยาสูบ

“สูบบุหรื” หมายความว่า รวบรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งมีผลทำให้เกิดควันจากการ เผาไหม้ของบุหรื

“สถานที่สาธารณะ” หมายความว่า สถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ซึ่งประชาชน มีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้

“ผู้ดำเนินการ” หมายความว่า เจ้าของ ผู้จัดการ ผู้ควบคุม หรือ ผู้ที่รับผิดชอบ
ดำเนินงานของสถานที่สาธารณะ

“เขตปลอดบุหรี่” หมายความว่า บริเวณที่ห้ามมิให้มีการสูบบุหรี่

“เขตสูบบุหรี่” หมายความว่า บริเวณที่ให้มีการสูบบุหรี่ได้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม

พระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑) กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพ
ของผู้ไม่สูบบุหรี่

(๒) กำหนดส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะ ตาม (๑) เป็นเขต
สูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่

(๓) กำหนดสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานของเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่
เกี่ยวกับการระบายควันหรืออากาศ

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแสดงเครื่องหมายในเขตสูบบุหรี่
ประกาศตาม (๓) หรือ (๔) ให้กำหนดวัน เวลา หรือระยะเวลาที่ผู้ดำเนินการจะต้องดำเนินการให้แล้ว
เสร็จในประกาศด้วย

มาตรา ๕ เมื่อรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔ แล้ว ให้ผู้ดำเนินการ มีหน้าที่

(๑) จัดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่สาธารณะเป็นเขตสูบบุหรี่
และเขตปลอดบุหรี่

(๒) จัดให้เขตสูบบุหรี่มีสภาพ ลักษณะ และมาตรฐานตามที่รัฐมนตรีกำหนด

(๓) จัดให้มีเครื่องหมายในเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖ ห้ามมิให้ผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่

มาตรา ๗ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในสถานที่สาธารณะตามที่รัฐมนตรีประกาศ
ตามมาตรา ๔ (๑) และ (๒) ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือเวลาทำการของ
สถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้การ เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่
ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศ กำหนดในราชกิจจา-
นุเบกษา

มาตรา ๔ ให้ผู้ดำเนินการและบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สาธารณะอำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๗

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๑ ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ (๑) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ผู้ดำเนินการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๑๓ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติการตามมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือ ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนคดีนั้น มีอำนาจเปรียบเทียบได้ตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการยอมรับในทางการแพทย์ว่าควันบุรีเป็นผลเสียแก่สุขภาพของผู้สูบบุหรี่และผู้ไม่สูบบุหรี่ที่อยู่ใกล้เคียงหลายประการ เช่น อาจทำให้เกิดมะเร็งของปอดและอวัยวะอื่น โรคหลอดเลือดหัวใจตีบ อีกทั้งควันบุรียังทำให้โรคบางโรค เช่น โรคหอบ หืด หรือโรคภูมิแพ้มีอาการกำเริบขึ้น นอกจากนั้นยังพิสูจน์ได้ว่าการที่ผู้ไม่สูบบุหรี่ต้องสูดควันบุรีซึ่งผู้อื่นสูบเข้าไปก็ยังเป็นผลเสียแก่สุขภาพของผู้นั้น เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับผู้สูบบุหรี่เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีผู้สูดควันบุรีนั้นเป็นเด็ก สมควรที่จะคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มิให้ต้องรับควันบุรีในสถานที่สาธารณะโดยการห้ามสูบบุหรี่ในบางสถานที่หรือจัดเขตให้สูบบุหรี่โดยเฉพาะหรือโดยวิธีอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๔๐

เรื่อง กำหนดเครื่องหมายของเขตสุบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๔) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง กำหนดเครื่องหมายของเขตสุบบุหรี่และเขตปลอดบุหรี่ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้อ ๒ เครื่องหมายของเขตสุบบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ มีลักษณะเป็นป้ายวงกลม พื้นสีขาว เส้นผ่าศูนย์กลางยาวไม่ต่ำกว่า ๑๐ เซนติเมตร โดยมีขอบสีฟ้า กว้างไม่ต่ำกว่า ๑ เซนติเมตร มีรูปบุหรี่ยี่สิบห้าตัวอยู่ตรงกลาง ขนาดกว้างของบุหรี่ยี่สิบห้าตัวเท่ากับขนาดกว้างของขอบสีฟ้า

ข้อ ๓ เครื่องหมายของเขตปลอดบุหรี่ในสถานที่สาธารณะ มีลักษณะเป็นป้ายวงกลม พื้นสีขาว เส้นผ่าศูนย์กลางยาวไม่ต่ำกว่า ๑๐ เซนติเมตร โดยมีขอบสีแดง กว้างไม่ต่ำกว่า ๑ เซนติเมตร มีรูปบุหรี่ยี่สิบห้าตัวอยู่ตรงกลาง มีเส้นทึบสีแดงพาดทับ ขนาดกว้างของบุหรี่ยี่สิบห้าตัวและเส้นทึบสีแดงที่พาดทับบุหรี่ยี่สิบห้าตัวเท่ากับขนาดกว้างของขอบสีแดงและมีข้อความ ห้ามสูบบุหรี่ ฝ่าฝืนโทษปรับ ๒,๐๐๐ บาท อยู่ใต้ป้ายวงกลม

ข้อ ๔ การแสดงเครื่องหมายตามข้อ ๒ และข้อ ๓ ต้องแสดงโดยเปิดเผย ณ บริเวณดังนี้

(๑) เครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ให้แสดงไว้ ณ ทางเข้าสถานที่สาธารณะนั้น และบริเวณอื่นใดภายในสถานที่สาธารณะนั้นซึ่งเห็นได้ชัดเจน

(๒) เครื่องหมายเขตสุบบุหรี่ให้แสดงไว้ ณ บริเวณที่จัดให้เป็นทีสุบบุหรี่

ข้อ ๕ ประกาศฉบับนี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

(ลงชื่อ) มนตรี พงษ์พานิช

(นายมนตรี พงษ์พานิชย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๔๐

เรื่อง สภาพและลักษณะของเขตสูบบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๓) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ เรื่อง สภาพ และลักษณะของเขตสูบบุหรี่ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตั้งวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๕

ข้อ ๒ เขตสูบบุหรี่บริเวณที่มีระบบปรับอากาศต้องมีการระบาย อากาศถ่ายเทหมุนเวียนระหว่างภายนอกอาคารและภายในเขตสูบบุหรี่ ไม่น้อยกว่า ๕๐ ลูกบาศก์ฟุต/นาที/คน

ข้อ ๓ เขตสูบบุหรี่ต้องมีสภาพและลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ไม่อยู่ในบริเวณที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน ที่อยู่บริเวณข้างเคียง

(๒) ไม่อยู่ในบริเวณทางเข้า - ออกของสถานที่ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

(๓) ไม่อยู่ในบริเวณที่เปิดเผยอันเป็นที่เห็นได้ชัดแก่ผู้มาใช้สถานที่นั้น

ข้อ ๔ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

(ลงชื่อ) มนตรี พงษ์พานิช

(นายมนตรี พงษ์พานิชย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข

(ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๔๕

เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่
และกำหนดบริเวณหรือพื้นที่ของสถานที่ดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๑) และ (๒) และมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๔๘ และ มาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้จัดทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๐ เรื่อง กำหนดชื่อหรือประเภทของสถานที่สาธารณะที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ และกำหนดบริเวณหรือพื้นที่ของสถานที่ดังกล่าวเป็นเขตสูบบุหรี่หรือเขตปลอดบุหรี่ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๐

ข้อ ๒ ให้สถานที่สาธารณะต่อไปนี้เป็นสถานที่ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

- (๑) รถยนต์โดยสารประจำทาง
- (๒) รถยนต์โดยสารรับจ้าง
- (๓) ตู้โดยสารรถไฟที่มีระบบปรับอากาศ
- (๔) เรือโดยสาร
- (๕) เครื่องบินโดยสารภายในประเทศ
- (๖) ที่พักผู้โดยสารเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ
- (๗) ลิฟต์โดยสาร
- (๘) ตู้โทรศัพท์สาธารณะ
- (๙) รถรับส่งนักเรียน
- (๑๐) โรงมหรสพ

(๑๑) ห้องสมุด

(๑๒) ร้านตัดผม ร้านตัดเสื้อ สถานเสริมความงาม ร้านขายยา หรือสถานที่บริการ
อินเทอร์เน็ตเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

(๑๓) ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า หรือสถานที่จำหน่ายสินค้าเฉพาะบริเวณที่มีระบบ
ปรับอากาศ

(๑๔) สถานที่ออกกำลังกายเฉพาะบริเวณที่มีระบบปรับอากาศ

(๑๕) สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

(๑๖) ศาสนสถานเฉพาะบริเวณที่ประกอบศาสนกิจ

(๑๗) สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม หรือสถานที่จัดเลี้ยงเฉพาะบริเวณที่มี
ระบบปรับอากาศ

(๑๘) สุขา

(๑๙) ท่าเทียบเรือสาธารณะ

ให้สถานที่สาธารณะตามวรรคหนึ่ง หนึ่งอาคาร ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่ทั้งหมด

ข้อ ๓ ให้สถานที่สาธารณะต่อไปนี้เป็นสถานที่ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

(๑) โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา

(๒) อาคารจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์สถาน หรือหอศิลป์

(๓) สถานพยาบาลประเภทที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

(๔) สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

(๕) สนามกีฬาในร่ม

ให้สถานที่สาธารณะตามวรรคหนึ่ง หนึ่งอาคาร ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่เว้นแต่
บริเวณห้องพักผ่อนตัว หรือห้องทำงานส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงานในสถานที่สาธารณะนั้น

ข้อ ๔ ให้สถานที่สาธารณะต่อไปนี้เป็นสถานที่ที่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่

(๑) อาคารของมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(๒) บริเวณแสดงสินค้าหรือนิทรรศการ เฉพาะที่มีระบบปรับอากาศ

(๓) สถานที่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ

(๔) ธนาคาร และสถาบันการเงิน

(๕) สำนักงานที่มีระบบปรับอากาศ

(๖) อาคารท่าอากาศยาน

ให้สถานที่สาธารณะตามวรรคหนึ่ง ขณะทำการ ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่เว้นแต่

(๑) บริเวณห้องพักส่วนตัว หรือห้องทำงานส่วนตัวของผู้ปฏิบัติงานในสถานที่
สาธารณะนั้น

(๒) บริเวณที่จัดไว้ให้เป็น “เขตสูบบุหรี่” เป็นการเฉพาะ โดยสภาพ ลักษณะและ
มาตรฐานของเขตปลอดบุหรี่และเขตสูบบุหรี่เกี่ยวกับการระบายควันและอากาศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๕ ให้ผู้โดยสารรถไฟที่ไม่มีระบบปรับอากาศ เป็นสถานที่ที่ไม่ให้มีการคุ้มครองสุขภาพของ
ผู้ไม่สูบบุหรี่

ให้สถานที่สาธารณะตามวรรคหนึ่ง ขณะทำการ ให้หรือให้บริการเป็นเขตปลอดบุหรี่เว้นแต่
ผู้จัดไว้ให้เป็น “เขตสูบบุหรี่” เป็นการเฉพาะ โดยสภาพ ลักษณะและมาตรฐานของเขตปลอดบุหรี่และ
เขตสูบบุหรี่เกี่ยวกับการระบายควันและอากาศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนด
ซึ่งจะต้องมีจำนวนไม่เกินร้อยละ ๒๕ ของจำนวนผู้ที่ไม่มีระบบปรับอากาศในขบวนนั้น

ข้อ ๖ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(ลงชื่อ) สุภารัตน์ เกตุราพันธุ์

(นางสุภารัตน์ เกตุราพันธุ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนพิเศษ ๗๔ ง ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
พ.ศ. ๒๕๕๐

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐
เป็นปีที่ ๖๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
คอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายความว่า อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการ หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า

(๑) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ตหรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(๒) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

“ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า ผู้ใช้บริการของผู้ให้บริการไม่ว่าต้องเสียค่าใช้บริการหรือไม่ก็ตาม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

มาตรา ๕ ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบ ซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะและมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖ ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ ถ้านำมาตรการดังกล่าวไปเปิดเผยโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗ ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึง โดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมีได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น มิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๑๒ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐

(๑) ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นในทันทีหรือในภายหลังและไม่ว่าจะเกิดขึ้นพร้อมกันหรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

(๒) เป็นการกระทำโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคง ในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือการบริการสาธารณะ หรือเป็นการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และ ปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตาม (๒) เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรา ๑๓ ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือ มาตรา ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๖ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้นตัดต่อ เต็ม หรือดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการนำเข้าสู่ข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยสุจริต ผู้กระทำไม่มีความผิด ความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งตายเสียก่อนร้องทุกข์ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือ บุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

มาตรา ๑๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักรและ

(๑) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศ ที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(๒) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหายและผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร

หมวด ๒

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด และหาตัวผู้กระทำความผิด

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบ ที่สามารถเข้าใจได้

(๒) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๓) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๖ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๔) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากระบบคอมพิวเตอร์ ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมิได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๖) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(๗) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือส่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(๘) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๔ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง ทั้งนี้ คำร้องต้องระบุเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดกระทำหรือกำลังจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เหตุที่ต้องใช้อำนาจ ลักษณะของการกระทำความผิด รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด เท่าที่สามารถจะระบุได้ ประกอบคำร้องด้วยในการพิจารณาคำร้องให้ศาลพิจารณาคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก่อนดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาบันทีกเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) มอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนาบันทีกนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ส่งสำเนาบันทีกรายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการให้ศาลที่มีเขตอำนาจภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาลงมือดำเนินการ เพื่อเป็นหลักฐาน

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา ๑๔ (๔) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็น

การยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๔ (๘) นอกจากจะต้องส่งมอบสำเนานั่งสื่อแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐานแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งยึดหรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้นานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรือถอนการอายัดโดยพลัน

หนังสือแสดงการยึดหรืออายัดตามวรรคห้าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาคสอง ลักษณะ ๑ หรือลักษณะ ๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่เขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการระงับการทำให้แพร่หลายนั้นเอง หรือสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นก็ได้

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดมีชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์รวมอยู่ด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอให้มีคำสั่งห้ามจำหน่ายหรือเผยแพร่ หรือสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นระงับการใช้ ทำลาย หรือแก้ไขข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ มีไว้ในครอบครอง หรือเผยแพร่ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ดังกล่าวก็ได้

ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ตามวรรคหนึ่งหมายถึงชุดคำสั่งที่มีผลทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือชุดคำสั่งอื่นเกิดความเสียหาย ถูกทำลาย ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ขัดข้อง หรือปฏิบัติงานไม่ตรงตามคำสั่งที่กำหนดไว้ หรือโดยประการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นชุดคำสั่งที่มุ่งหมายในการป้องกันหรือแก้ไขชุดคำสั่งดังกล่าวข้างต้น ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ ให้แก่บุคคลใด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งหรือที่ได้รับอนุญาตจากศาล

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕ ข้อมูล ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ให้อ้างและรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยานได้ แต่ต้องเป็นชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

มาตรา ๒๖ ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวัน แต่ไม่เกินหนึ่งปีเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย และเฉพาะคราวก็ได้

ผู้ให้บริการจะต้องเก็บรักษาข้อมูลของผู้ใช้บริการเท่าที่จำเป็นเพื่อให้สามารถระบุตัวผู้ให้บริการนับตั้งแต่เริ่มให้บริการและต้องเก็บรักษาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับตั้งแต่การใช้บริการสิ้นสุดลง

ความในวรรคหนึ่งจะใช้กับผู้ให้บริการประเภทใด อย่างไรและเมื่อใด ให้เป็นไปตามรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผู้ให้บริการผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๒๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๐ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษปรับ ไม่เกินสองแสนบาท และปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๒๘ การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับระบบคอมพิวเตอร์และมีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจรับคำร้องทุกข์หรือรับคำกล่าวโทษ และมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนเฉพาะความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการจับ ควบคุม คั่น การทำสำนวนสอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามพระราช-
บัญญัตินี้ บรรดาที่เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวน
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ประสานงาน กับพนักงานสอบสวน
ผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้กำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและรัฐมนตรี มีอำนาจร่วมกัน
กำหนดระเบียบเกี่ยวกับแนวทางและวิธีปฏิบัติในการดำเนินการตามวรรคสอง

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว ต่อบุคคลซึ่ง
เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันระบบคอมพิวเตอร์
ได้เป็น ส่วนสำคัญของการประกอบกิจการและการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากมีผู้กระทำความผิดประการใด ๆ
ให้ระบบ คอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดไว้หรือทำให้การทำงานผิดพลาดไปจาก
คำสั่งที่กำหนดไว้ หรือใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบ
คอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือ ใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมี
ลักษณะอันลามกอนาจาร ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความ
มั่นคงของรัฐ รวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรม อันดี ของประชาชน สมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกัน
และปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑
เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาวัตถุ
ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

“ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพร่างกายหรือจิตใจ โดยการติดนั้นมีลักษณะที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น และเมื่อหยุดดื่มจะมีการแสดงของการขาดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในร่างกาย

“ขาย” หมายความว่า รวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยินหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และให้หมายความรวมถึงการสื่อสารการตลาด

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้า บริการหรือภาพลักษณ์ การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดงสินค้า การจัดหรือสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ และการตลาดแบบตรง

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำให้ปรากฏด้วยอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสงเสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใดๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“ฉลาก” หมายความว่า รูป รอยประดิษฐ์ กระจกหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรก หรือรวมไว้กับสินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้าและหมายความรวมถึงเอกสาร หรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบกับสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

“คณะกรรมการควบคุม” หมายความว่า คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมควบคุมโรค

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการ

ให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นเลขานุการ และให้อธิบดีและผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสหภาพการค้าแห่งประเทศไทย

(๒) ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการรณรงค์เพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก ซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนองค์กรที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ ด้านละหนึ่งคน

การเลือกและการแต่งตั้งที่ปรึกษาดำเนินการตาม (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของที่ปรึกษาตาม (๒) และ (๓) โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๓ (๓) ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการ

มาตรา ๗ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการคนที่สองไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์เกี่ยวกับมาตรการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องตีมีแอลกอฮอล์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) ติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานตาม (๑)

(๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะที่ทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานโดยอนุโลม

หมวด ๒

คณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการควบคุมเครื่องตีมีแอลกอฮอล์” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ

(๒) ปลัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง ปลัดกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สาม

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้จัดการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

(๔) ผู้แทนองค์กรเอกชน จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์มิใช่เป็นการแสวงหากำไร และดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนและรณรงค์ให้มีการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้านการคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสตรี ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีผู้แทนองค์กรเอกชนในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการแพทย์ จิตวิทยาหรือการสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์ สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์หรือนิติศาสตร์ ด้านการศึกษา การศาสนาหรือวัฒนธรรมโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านไม่เกินหนึ่งคน

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมสรรพสามิตเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี หรือเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่ามีความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
- (๖) ไม่เป็นผู้ประกอบกิจการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือมีส่วนได้เสียในกิจการเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
- (๗) ไม่เป็นผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๑๒ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในวาระหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ภายในเก้าสิบวันในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้มีการแต่งตั้ง กรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างลง เว้นแต่วาระของกรรมการจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันและในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ในระหว่างที่กรรมการตามมาตรา ๑๐ (๔) และ (๕) ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๑๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาใช้บังคับกับการประชุมคณะกรรมการควบคุม โดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนออนุโบาย แผนงาน และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เกี่ยวกับ มาตราการด้านภาษี รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัด รักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการ

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ ฉลาก พร้อมทั้ง ข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิต หรือนำเข้า

(๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดเวลาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ วิธีหรือลักษณะการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต้องห้ามสถานที่ หรือบริเวณห้ามบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสิ่งอื่นใดที่ใช้เป็นการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพ ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการหรือรัฐมนตรีในการออกประกาศหรือ ระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้แล้วแต่กรณี

(๖) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน เกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๗) จัดให้มีหรือส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชนโดยทั่วไปให้เข้าใจถึงโทษและพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๘) เชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามมติ คณะกรรมการ

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อ ปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานครเป็นรองประธานกรรมการ ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ผู้แทนกรมสรรพสามิตหัวหน้าสำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งหนึ่งคน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ และผู้อำนวยการเป็นกรรมการ และ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้ง จากผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักอนามัยเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครจะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักอนามัยไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการ จังหวัดเป็นประธานกรรมการ รองผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็น รองประธานกรรมการ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด สรรพสามิตพื้นที่ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่ง คน หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ในจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งหนึ่งคน ประชาสัมพันธ์จังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่รับผิดชอบในเขตจังหวัด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในเขตจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจังหวัดละไม่เกินสี่คน เป็นกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านสังคมสงเคราะห์ การแพทย์ จิตวิทยา และกฎหมายด้านละหนึ่งคน

ให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัดจะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๒๐ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การแต่งตั้งกรรมการแทนและการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ โดยอนุโลม เว้นแต่อำนาจของรัฐมนตรียุติตามตรา ๑๓ (๓) ให้เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗ และมาตรา ๘ มาใช้บังคับกับการประชุมและการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานของคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัดโดยอนุโลม

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์กรุงเทพมหานครและคณะกรรมการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์จังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ในเขตกรุงเทพมหานครหรือในเขตจังหวัดแล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอความเห็นเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ต่อคณะกรรมการควบคุม

(๒) ให้คำปรึกษาแนะนำ และประสานงานแก่อนุกรรมการของรัฐและเอกชน เกี่ยวกับการควบคุมการผลิต การนำเข้า การขาย การโฆษณา และการบริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ รวมทั้งการเสนอมาตรการในการป้องกันผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์ ตลอดจนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(๓) กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(๔) กำหนดแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะกรรมการในการลดและเลิกการบริโภคเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์

(๕) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อลดและเลิกการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการควบคุม

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุมมอบหมาย

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและอนุกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๓

สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม

มาตรา ๒๔ ให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ขึ้นในกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ให้มีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงาน

มาตรา ๒๕ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการควบคุม

(๒) ดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย รวมทั้งแผนงานและมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วรายงานให้คณะกรรมการควบคุมทราบและพิจารณาเสนอคณะกรรมการ

(๓) ประสานงานและร่วมมือกับคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จังหวัด ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๔) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการควบคุม มอบหมาย

หมวด ๔

การควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๒๖ ให้ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีบรรจุภัณฑ์ ชลาก พร้อมทั้งข้อความคำเตือนสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ผลิตหรือนำเข้า ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) การอื่นตามที่คณะกรรมการควบคุมกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๗ ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา

(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นร้านค้าหรือสโมสร

(๔) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(๕) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๖) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๗) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(๘) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๒๘ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัน หรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ทั้งนี้ ประกาศดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นใดๆ เท่าที่จำเป็นไว้ด้วยก็ได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับการขายของผู้ผลิตผู้นำเข้าหรือตัวแทนของผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าไปยังผู้ขายซึ่งได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

มาตรา ๒๙ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่บุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) บุคคลที่มีอาการมึนเมาจนครองสติไม่ได้

มาตรา ๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยวิธีการหรือในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องขายอัตโนมัติ

(๒) การเวยขาย

(๓) การลดราคาเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการขาย

(๔) ให้หรือเสนอให้สิทธิในการเข้าชมการแข่งขัน การแสดง การให้บริการ การชิงโชค การชิงรางวัล หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเป็นการตอบแทนแก่ผู้ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือแก่ผู้นำหีบหรือสลากหรือสิ่งอื่นใดเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาแลกเปลี่ยนหรือแลกซื้อ

(๕) โดยแจก แถม ให้ หรือแลกเปลี่ยนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือกับสินค้าอื่น หรือการให้บริการอย่างอื่นแล้วแต่กรณี หรือแจกจ่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในลักษณะเป็นตัวอย่างของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือเป็นการจูงใจสาธารณชนให้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขการขายในลักษณะที่เป็นการบังคับซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรงหรือทางอ้อม

(๖) โดยวิธีหรือลักษณะอื่นใดตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้ผู้ใดบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสถานที่หรือบริเวณ ดังต่อไปนี้

(๑) วัดหรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เว้นแต่เป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

(๒) สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลและร้านขายยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล

(๓) สถานที่ราชการ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคล หรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี

(๔) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ยกเว้นบริเวณที่จัดไว้เป็นที่พักส่วนบุคคลหรือสโมสร หรือการจัดเลี้ยงตามประเพณี หรือสถานศึกษาที่สอนการผสมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๕) สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงหรือร้านค้าในบริเวณสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

(๖) สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป

(๗) สถานที่อื่นที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๒ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม

การโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ใดๆ โดยผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทให้กระทำได้ เฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เชิงสร้างสรรค์สังคม โดยไม่มีการปรากฏภาพของสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น เว้นแต่เป็นการปรากฏของภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นเท่านั้น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร

หมวด ๕

การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

มาตรา ๓๓ ผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือญาติ คณะบุคคล หรือองค์กรทั้งภาครัฐหรือเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อาจขอรับการสนับสนุนเพื่อการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพจากสำนักงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการควบคุมกำหนด

หมวด ๖

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ทำการของผู้ผลิต นำเข้า หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่ผลิตนำเข้า หรือขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สถานที่เก็บเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในเวลาทำการของสถานที่นั้น รวมถึงเข้าตรวจสอบยานพาหนะเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ยึดหรืออายัดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้รับอนุญาตหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๘ ผู้ผลิตหรือนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๙ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๐ ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๓๐ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

นอกจากต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนยังต้องระวางโทษปรับอีกวันละไม่เกินห้าหมื่นบาท ตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๔๔ ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดไม่ยอมมาให้ถ้อยคำหรือไม่ยอมให้ถ้อยคำโดยไม่มีเหตุอันสมควรต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๔ (๓) หรือไม่ยอมส่งเอกสารหรือวัตถุอื่นใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อถูกเรียกให้ส่งตามมาตรา ๓๔ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจเปรียบเทียบได้ และในการนี้ให้คณะกรรมการควบคุมมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบ หรือเงื่อนไขประการใดๆ ให้แก่ผู้ได้รับมอบหมายตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องมายังคณะกรรมการควบคุมหรือ ผู้ซึ่งคณะกรรมการควบคุมมอบหมายให้มีอำนาจเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบครวั ภูมิทัศน์ และอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนโดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

เป็นปีที่ ๖๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“สัตว์” หมายความว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

“การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวดความเจ็บป่วย หุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่

กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ

“การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ

“เจ้าของสัตว์” หมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย

“องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายความว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคล ซึ่งขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานสงเคราะห์สัตว์” หมายความว่า สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำการทารุณกรรม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

“สัตวแพทย์” หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมปศุสัตว์

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานกรรมการเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินเจ็ดคนเป็นกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลงตามวรรคสอง หากวาระที่เหลืออยู่มีไม่ถึงเก้าสิบวัน รัฐมนตรีจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) พ้นจากการเป็นคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ ผู้แทนสมาคมหรือมูลนิธิที่ดำเนินงานหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ หรือผู้แทนสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในฐานะนั้น

มาตรา ๘ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนออนโยบาย แผน มาตรการ และแนวทางที่สร้างความตระหนักในการป้องกัน การทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อรัฐมนตรี
- (๒) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกัน การทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์
- (๓) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกประกาศตามพระราชบัญญัตินี้
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัตินี้
- (๕) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามพระราชบัญญัตินี้
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละสองครั้ง การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

องค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๑๑ คณะบุคคลหรือนิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือ แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์ต่อ นายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ องค์การจัดสวัสดิภาพสัตว์อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐในการดำเนินกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๓) การจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อการป้องกันการทารุณกรรม หรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๔) การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๕) การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ดำเนินกิจกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือดำเนินการในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือกระทำการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้ระงับการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว หากองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้

หมวด ๓

สถานสงเคราะห์สัตว์

มาตรา ๑๔ เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอขึ้นทะเบียน ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๕ ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ แล้ว อาจได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

(๒) การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์

(๓) การอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ปรากฏว่าสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ได้ขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๔ ดำเนินกิจกรรมในลักษณะทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน กระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือและกำหนดระยะเวลาให้สถานสงเคราะห์สัตว์ปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม หากสถานสงเคราะห์สัตว์ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของ

หมวด ๔

การอุทธรณ์

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๔ ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งเพิกถอนการขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๖ ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่ง เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะร้องขอและคณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการทุเลาการบังคับตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว

มาตรา ๑๙ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๗ และมาตรา ๑๘ ให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการอุทธรณ์ และในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๕

การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

มาตรา ๒๐ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

มาตรา ๒๑ การกระทำความดังต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามมาตรา ๒๐

- (๑) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- (๒) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- (๓) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- (๔) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- (๕) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- (๖) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- (๗) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(๘) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์ หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

(๙) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(๑๐) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

(๑๑) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

หมวด ๖

การจัดสวัสดิภาพสัตว์

มาตรา ๒๒ เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน

มาตรา ๒๔ การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์

หมวด ๗

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๒๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกเจ้าของสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) สั่งให้หยุดซึ่งยานพาหนะเพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากของสัตว์ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรมรวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

(๕) นำสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในภัยอันตราย ในกรณีที่ปรากฏว่าสัตว์นั้นไม่มีผู้ใดให้การรักษาหรือช่วยเหลือ

การเข้าไปในสถานที่ตาม (๒) เพื่อทำการตรวจค้นต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าหากเน้นเข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ จะมีการยักยอก ซุกซ่อน หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ดำเนินการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่พบสัตว์ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ตามความเหมาะสม

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่พบสัตว์ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัสและสัตวแพทย์เห็นว่าควรให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะได้รับความทุกข์ทรมานจนเกินสมควรให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีคำสั่งให้ฆ่าสัตว์นั้นได้

การฆ่าสัตว์ตามวรรคหนึ่ง จะต้องดำเนินการโดยสัตวแพทย์ และในกรณีที่สัตว์นั้นมีเจ้าของ ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของสัตว์

มาตรา ๒๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ ให้เจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

มาตรา ๒๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อเจ้าของสัตว์หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๓๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๒ เจ้าของสัตว์หรือผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่ศาลได้พิพากษาลงโทษผู้ใดตามมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ หากศาลเห็นว่า การให้สัตว์นั้นยังอยู่ในความครอบครองของเจ้าของหรือของผู้กระทำความผิดนั้นต่อไป สัตว์นั้นอาจจะถูกทารุณกรรมหรือได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่เหมาะสมอีก ศาลอาจสั่งห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้กระทำความผิดนั้นครอบครองสัตว์ดังกล่าวและมอบให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ครอบครองหรือดูแลสัตว์นั้นต่อไป

มาตรา ๓๔ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๓๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวัน ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสอง ให้ดำเนินคดีต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๖ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยการการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๕ ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดูการขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง ดังนั้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗
เป็นปีที่ ๖๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๕๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า” ระหว่างบทนิยาม
คำว่า “ซากของสัตว์ป่า” และคำว่า “เพาะพันธุ์” ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง
สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

“ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า” ให้หมายความรวมถึงอนุพันธ์หรือสิ่งอื่นใดที่ได้มาจาก
สัตว์ป่าหรือซากของสัตว์ป่า ที่สามารถตรวจสอบหรือจำแนกได้โดยเอกสารกำกับ หรือบรรจุภัณฑ์ หรือ
เครื่องหมายหรือฉลาก หรืออื่น ๆ ว่าเป็นของสัตว์ชนิดนั้น ๆ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่า ขากของ สัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า ดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว เว้นแต่เป็นการนำเข้าหรือ ส่งออกซึ่งสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายตามความตกลงระหว่าง ประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า และโดยได้รับ ใบอนุญาตจากอธิบดี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๔ การนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำ จากซากของสัตว์ป่าชนิดที่ต้องมีใบอนุญาตหรือใบรับรองให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ตามความตกลง ระหว่างประเทศว่าด้วยการค้าสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าต้องได้รับ ใบอนุญาตหรือใบรับรองจากอธิบดี

การขอรับใบอนุญาตหรือใบรับรอง และการออกใบอนุญาตหรือใบรับรอง ให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๕ การนำสัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเคลื่อนที่เพื่อการค้าของ ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๐ ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดี และต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตให้นำสัตว์ป่าคุ้มครองหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเคลื่อนที่ เพื่อการค้าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตแล้วจึงให้นำเคลื่อนที่ ต่อไปได้

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔ ผู้ได้นำสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ หรือนำสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าวเคลื่อนที่เพื่อการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ผ่านด่านตรวจสัตว์ป่า ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านตรวจสัตว์ป่า โดยแสดงใบอนุญาตให้นำเข้า ให้ส่งออก หรือให้นำผ่าน แล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตแล้วจึงให้นำเคลื่อนที่ต่อไปได้”

มาตรา ๒ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๕ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ โดยประการใดซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าอันได้มาโดยการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๑ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ใช้บังคับ การดำเนินการแก่สัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดเพิ่มเติมขึ้น ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองดังกล่าวที่มีอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก่อนวันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ ให้เป็นไปดังนี้

(๑) กรณีสัตว์ป่าคุ้มครอง ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองแจ้งชนิดและจำนวนสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้ว หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นไม่ประสงค์จะเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไป ให้จำหน่ายสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นให้แก่ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งและดำเนินการถนอมสัตว์สาธารณะตามมาตรา ๒๙ หรือจำหน่ายสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดตามมาตรา ๑๗ ให้แก่ผู้รับใบอนุญาตเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ ให้เสร็จสิ้นภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้อ้างต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อสิ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ยังมีสัตว์ป่าคุ้มครองเหลืออยู่เท่าใด ให้สัตว์ป่าคุ้มครองนั้นตกเป็นของแผ่นดินและให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือกรมประมง แล้วแต่กรณี เพื่อนำไปดำเนินการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ ในกรณีที่สัตว์ป่าคุ้มครองดังกล่าวเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดตามมาตรา ๑๗ เจ้าของหรือผู้ครอบครองซึ่ง

ประสงค์จะเพาะพันธุ์สัตว์นั้น ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปได้

หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้น ประสงค์จะเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพการเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองของผู้นั้นว่าอยู่ในสภาพอันสมควรและปลอดภัยแก่สัตว์นั้นเพียงใด หากเห็นว่าสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นได้รับการเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่ในสภาพอันสมควรและปลอดภัย ให้อธิบดีอนุญาตให้ผู้นั้นครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปได้ โดยออกใบอนุญาตครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวให้ไว้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง โดยใบอนุญาตดังกล่าวให้มีอายุเพียงเท่าอายุของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้น และผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดว่าด้วยการเลี้ยงดูสัตว์ป่าคุ้มครองที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ และเมื่อสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นเพิ่มจำนวนขึ้นโดยการสืบพันธุ์ หรือตาย ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

(๒) กรณีซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งชนิดและจำนวนของซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับเพื่อจัดแจ้งไว้ในทะเบียน และให้ผู้นั้นครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

กรณีที่เป็นซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่มีไว้เพื่อการค้า ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งชนิดและจำนวนของซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับเพื่อจัดแจ้งไว้ในทะเบียน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้จัดแจ้งชนิดและจำนวนของซากสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นไว้แล้ว ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเพื่อการค้า ดำเนินการจำหน่ายซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นให้เสร็จสิ้นภายในสามปี โดยต้องออกหนังสือกำกับการจำหน่ายซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองให้แก่ผู้ซื้อทุกครั้งที่มีการจำหน่าย เว้นแต่เป็นการจำหน่ายซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเพื่อนำไปบริโภคหากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ยังคงมีซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเหลืออยู่ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งชนิดและจำนวนของซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่เหลือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดสามปีเพื่อจัดแจ้งไว้ในทะเบียน และให้ผู้นั้น

ครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นต่อไปได้ แต่ไม่สามารถทำการค้าซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นได้ เว้นแต่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๓) กรณีสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครองเป็นสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแจ้งชนิดและจำนวนของสัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของตนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงใช้บังคับเพื่อจุดแจ้งไว้ในทะเบียน และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถนำพยานเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ว่าได้สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ นั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย การดำเนินการแก่สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าดังกล่าว ให้นำหลักเกณฑ์ตาม (๑) และ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่หากไม่สามารถพิสูจน์ได้ ให้สัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่านั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่านั้นให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หรือกรมประมง แล้วแต่กรณี เพื่อนำไปดำเนินการ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

แบบและวิธีการแจ้งตาม (๑) (๒) และ (๓) แบบหนังสือกำกับการจำหน่ายซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง แบบหนังสือกำกับการจำหน่ายซากของสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ การนำพยานเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การออกใบอนุญาตให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองหรือสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ ชั่วคราว และใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากของสัตว์ป่าหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๓ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความใน ๕. ๖. และ ๗. ของอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"๕. ใบอนุญาตให้นำเข้าหรือให้ส่งออกซึ่งสัตว์ป่า

คุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าคุ้มครองหรือ

ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง
ที่ได้มาจากการเพาะพันธุ์ หรือที่ได้มาโดยชอบ
ด้วยกฎหมายตามความตกลงระหว่างประเทศ
ว่าด้วยการค้าสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือ
ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่า

ตามมาตรา ๒๓

ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท

๖. ใบอนุญาตให้นำเข้า ให้ส่งออก ซึ่งสัตว์ป่า
ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก
ซากของสัตว์ป่าชนิดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ตามมาตรา ๒๓

ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท

๗. ใบอนุญาตให้นำผ่านซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่า
คุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน ซากของสัตว์ป่า
คุ้มครอง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าสงวน
หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง

ตามมาตรา ๒๓

ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท"

มาตรา ๙ ให้ยกเลิกความใน ๙. ของอัตราค่าธรรมเนียมท้ายพระราชบัญญัติสงวนและ
คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

- "๙. ใบรับรองให้นำเข้า ให้ส่งออก หรือให้นำผ่าน
ซึ่งสัตว์ป่า ซากของสัตว์ป่า หรือผลิตภัณฑ์
ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าตามมาตรา ๒๔

ฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท"

มาตรา ๑๐ ใบอนุญาต ใบรับรอง หรือการอนุญาตใดๆ ที่ได้ให้ไว้ตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔
มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และยังมีผล
ใช้บังคับในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าใบอนุญาต ใบรับรอง หรือการอนุญาตนั้นเป็น
ใบอนุญาต ใบรับรอง หรือการอนุญาตที่ได้ออกให้ตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๘
แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑ ใบอนุญาตเพาะพันธุ์ตามมาตรา ๑๘ ที่ออกให้ตามความในมาตรา ๖๑ แห่ง
พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ใบอนุญาตให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราว
และใบรับรองการครอบครองซากของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ออกให้ตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติสงวน

และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้มีผลใช้บังคับได้ต่อไป โดยกรณีของใบอนุญาตเพาะพันธุ์ตาม มาตรา ๑๘ และใบอนุญาตให้ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองชั่วคราวให้มีผลใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้น อายุใบอนุญาต

มาตรา ๑๒ บรรดาคำขออนุญาต คำขอรับใบอนุญาต คำขอใบรับรอง หรือการแจ้งที่ได้ยื่นไว้ ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการกับคำขอหรือการแจ้งดังกล่าวตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๓ บรรดากฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และข้อกำหนดที่ออกตามพระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคง ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และข้อกำหนดที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ เกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง ซากของสัตว์ป่าสงวน และซากของสัตว์ป่า คุ้มครอง ให้ครอบคลุมถึงผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครองนั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมบท กำหนดโทษในความผิดฐานช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำหรือรับไว้ให้ครอบคลุมถึง ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าอันได้มาโดยการกระทำความผิด และแก้ไขเพิ่มเติมอัตราค่าธรรมเนียมท้าย พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ครอบคลุมถึงการนำเข้าส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ทำจากซากของสัตว์ป่าสงวนหรือซากของสัตว์ป่าคุ้มครอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

งาช้าง

พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยงาช้าง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"ช้าง" หมายความว่า ช้างที่เป็นสัตว์เลี้ยงตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์เลี้ยง

"งาช้าง" หมายความว่า งา ขนาย หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือขนายของช้าง ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้ว

"ค้า" หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์ ทั้งนี้
โดยทำเป็นปกติและเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อการค้าด้วย

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร และให้หมายความรวมถึง นำหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งทางที่เคยนำเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

“นำผ่าน” หมายความว่า นำหรือส่งผ่านราชอาณาจักร

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดประสงค์จะค้างาช้าง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การค้า และการพักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๖ และบทกำหนดโทษในการฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคห้า มาใช้บังคับแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ค้างาช้างด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงผู้ได้รับอนุญาตต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

มาตรา ๖ ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ให้มาแจ้งการครอบครองพร้อมเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ภายหลังจากได้รับแจ้งการครอบครอง ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐานตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากการได้รับแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้เหตุอันควรสงสัยและการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในสามสิบวันนับจากวันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามวรรคสามไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดีตามวรรคห้า ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ ในกรณีที่ผู้ซึ่งครอบครองงาช้างตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๑๙ ประสงค์จะโอน การครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความ ครอบครองต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ ครอบครอง แปรสภาพหรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง

ในกรณีที่เป็นการโอนการครอบครอง ให้อธิบดีระบุชื่อผู้รับโอนไว้ในเอกสารการครอบครอง ที่ออกให้ไว้ตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๑๙

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้ครอบครองงาช้าง ตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ค้างงาช้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึง พระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการดำเนินการ เอกสาร หรือหลักฐาน หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่กำหนดในใบอนุญาต

(๒) ค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุ อันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัดงาช้าง เอกสาร หรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการ พิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ซึ่ง เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือประกาศที่ออกตามความในมาตรา ๑๔ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา ๑๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๖ ความผิดตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๖ ให้ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการและผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้มีทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๘ ผู้ใดค้างาช้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการค้างาช้างด้วย และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้วให้ค้างาช้างต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการค้างาช้าง และการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐานตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากผู้ที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๖ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับโดยอนุโลมหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครองตามวรรคหนึ่งเหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ใบอนุญาตให้ค้างาช้าง	ฉบับละ ๕๐,๐๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตให้นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งงาช้าง	ฉบับละ ๕๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมาย ควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาทะ จึงมีการนำร่างป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสมมติและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาทะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้า งาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้าการครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือ ผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้"

มาตรา ๕ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

"ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นอันมีลักษณะเป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้รับสามารถบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน สองแสนบาท

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดลักษณะและวิธีการส่ง รวมทั้งลักษณะและปริมาณของข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้รับ และลักษณะอันเป็นการบอกเลิกหรือแจ้งความประสงค์เพื่อปฏิเสธการตอบรับได้โดยง่าย"

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"**มาตรา ๑๒** ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ หรือมาตรา ๑๑ เป็นการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ เป็นการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามโดยมิได้มีเจตนาฆ่า แต่เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท"

มาตรา ๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๒/๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

"**มาตรา ๑๒/๑** ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๐ เป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าการกระทำมีความผิดตามมาตรา ๕ หรือมาตรา ๑๐ โดยมีได้มีเจตนาฆ่า แต่เป็นเหตุ
ให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาท
ถึงสี่แสนบาท”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้าของมาตรา ๑๓
แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

“ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำ
ความผิดตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกิน
สี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำ
ความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ หรือมาตรา ๑๑ หากผู้นำ
ไปใช้ได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือต้องรับผิดตามมาตรา ๑๒
วรรคสองหรือวรรคสี่ หรือมาตรา ๑๒/๑ ผู้จำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งดังกล่าวจะต้องรับผิดทางอาญา
ตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นด้วย ก็เฉพาะเมื่อตนได้รู้หรืออาจเล็งเห็นได้ว่าจะเกิดผลเช่นที่เกิดขึ้นนั้น

ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำ
ความผิดตามมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หากผู้นำไปใช้ได้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๒
วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือต้องรับผิดตามมาตรา ๑๒ วรรคสองหรือวรรคสี่ หรือมาตรา ๑๒/๑ ผู้จำหน่าย
หรือเผยแพร่ชุดคำสั่งดังกล่าวต้องรับผิดทางอาญาตามความผิดที่มีกำหนดโทษสูงขึ้นด้วย

ในกรณีที่ผู้จำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งผู้ใดต้องรับผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และ
ตามวรรคสาม หรือวรรคสี่ด้วย ให้ผู้นั้นต้องรับโทษที่มีอัตราโทษสูงที่สุดแต่กระหนเดียว”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิด
เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือ
ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน
หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิด
ความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา

(๒) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิด
ความเสียหายต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคง
ในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือโครงสร้างพื้นฐานอันเป็นประโยชน์สาธารณะของประเทศ หรือ
ก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน

(๓) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง (๑) มิได้กระทำต่อประชาชน แต่เป็นการกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผู้กระทำ ผู้เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้เป็นความผิดอันยอมความได้"

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด ตามมาตรา ๑๔

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ"

มาตรา ๑๐ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๖ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เติม หรือดัดแปลง ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำต่อภาพของผู้ตาย และการกระทำนั้นน่าจะทำให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง เป็นการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยสุจริตอันเป็นการติชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ผู้กระทำไม่มีความผิด

ความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นความผิดอันยอมความได้

ถ้าผู้เสียหายในความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองตายเสียก่อนร้องทุกข์ ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้ และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย"

มาตรา ๑๑ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๖/๑ และมาตรา ๑๖/๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

"มาตรา ๑๖/๑ ในคดีความผิดตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๖ ซึ่งมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด ศาลอาจสั่ง

(๑) ให้ทำลายข้อมูลตามมาตราดังกล่าว

(๒) ให้โฆษณาหรือเผยแพร่คำพิพากษาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด ตามที่ศาลเห็นสมควร โดยให้จำเลยเป็นผู้ชำระค่าโฆษณา หรือเผยแพร่

(๓) ให้ดำเนินการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดนั้น

มาตรา ๑๖/๒ ผู้ใดรู้ว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ในความครอบครองของตนเป็นข้อมูลที่ศาลสั่งให้ทำลาย ตามมาตรา ๑๖/๑ ผู้นั้นต้องทำลายข้อมูลดังกล่าว หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่บัญญัติไว้ ในมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๖ แล้วแต่กรณี"

มาตรา ๑๒ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๑๗/๑ ในหมวด ๑ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

"มาตรา ๑๗/๑ ความผิดตามมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๖/๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการเปรียบเทียบที่รัฐมนตรีแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งให้มีจำนวนสามคนซึ่งคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใดและผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามคำเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เริ่มนับอายุความในการฟ้องคดีใหม่ นับตั้งแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว"

มาตรา ๑๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่มีการร้องขอตามวรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

(๑) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(๒) เรียกข้อมูลจากรายทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๓) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา ๒๖ หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือให้เก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ก่อน

(๔) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายทางคอมพิวเตอร์จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิด ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมิได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๕) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(๖) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายทางคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจากรายทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(๗) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(๘) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิด

เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในบรรดาความผิดอาญาต่อกฎหมายอื่นซึ่งได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิด หรือมีข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น พนักงานสอบสวนอาจร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ หรือหากปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานแล้วแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

ให้ผู้ได้รับการร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๓) ดำเนินการตามคำร้องขอโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ หรือภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและไม่เกินสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสมควรต้องได้รับอนุญาต จากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ที่เหมาะสมกับประเภทของผู้ให้บริการก็ได้

มาตรา ๑๔ การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง ทั้งนี้ คำร้องต้องระบุเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดกระทำหรือกำลังจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิด เหตุที่ต้องใช้อำนาจ ลักษณะของการกระทำความผิด รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด เท่าที่สามารถจะระบุได้ ประกอบคำร้องด้วยในการพิจารณาคำร้องให้ศาลพิจารณาคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก่อนดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาบันทีกเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) มอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนาบันทีกนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการดำเนินการตามมาตรา ๑๔ (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ส่งสำเนาบันทีกรายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการให้ศาลที่มีเขตอำนาจภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาลงมือดำเนินการ เพื่อเป็นหลักฐาน

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา ๑๔ (๔) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิด และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็น

การยึดหรืออายัดตามมาตรา ๑๘ (๘) นอกจากจะต้องส่งมอบสำเนาหนังสือแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐานแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งยึด หรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้นานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรือถอนการอายัดโดยพลัน

หนังสือแสดงการยึดหรืออายัดตามวรรคห้าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง"

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๐ ในกรณีที่มีการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มี คำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ได้

(๑) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาค ๒ ลักษณะ ๑ หรือลักษณะ ๑/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(๓) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือกฎหมายอื่นซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นหรือพนักงานสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ร้องขอ

ในกรณีที่มีการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกัลนกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์ จะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้ มี คำสั่ง ระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ได้ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติ ว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการกัลนกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยอนุโลม

ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการกัลนกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามวรรคสองขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะ แต่ละคณะให้มีกรรมการจำนวนเก้าคนซึ่งสามในเก้าคนต้องมาจากผู้แทนภาคเอกชน

ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านสื่อสารมวลชน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้กรรมการได้รับคำตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

การดำเนินการของศาลตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ นั้นเองหรือจะสั่งให้ผู้ให้บริการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ นั้นก็ได้ ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ ระยะเวลา และวิธีการปฏิบัติสำหรับการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ให้บริการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันโดยคำนึงถึงพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน พนักงานเจ้าหน้าที่จะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งไปก่อนที่จะได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลคอมพิวเตอร์จะยื่นคำร้องตามวรรคสองไปก่อนที่รัฐมนตรีจะมอบหมายก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องรายงานให้รัฐมนตรีทราบโดยเร็ว”

มาตรา ๑๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ตามวรรคหนึ่งหมายถึงชุดคำสั่งที่มีผลทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์หรือชุดคำสั่งอื่นเกิดความเสียหาย ถูกทำลาย ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติม ขัดข้องหรือปฏิบัติงานไม่ตรงตามคำสั่ง หรือโดยประการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่เป็นชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ที่อาจนำมาใช้เพื่อป้องกันหรือแก้ไขชุดคำสั่งดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดรายชื่อ ลักษณะ หรือรายละเอียดของชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ซึ่งอาจนำมาใช้เพื่อป้องกันหรือแก้ไขชุดคำสั่งไม่พึงประสงค์ก็ได้”

มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่และพนักงานสอบสวนในกรณีตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง เปิดเผยหรือส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการที่ได้มาตามมาตรา ๑๘ ให้แก่บุคคลใด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการกระทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่นในกรณีตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีกับพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ

หรือกับพนักงานสอบสวนในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง โดยมีชอบ หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งหรือที่ได้รับอนุญาตจากศาล

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๓ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนในกรณีตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ผู้ใดกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือ ข้อมูลของผู้ใช้บริการ ที่ได้มาตามมาตรา ๑๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลของผู้ใช้บริการที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนได้มาตามมาตรา ๑๔ และเปิดเผยข้อมูลนั้นต่อ ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๕ ข้อมูล ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่พนักงาน เจ้าหน้าที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้หรือที่พนักงานสอบสวนได้มาตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง ให้อ้าง และรับฟังเป็นพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือ กฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยานได้ แต่ต้องเป็นชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบ ประการอื่น"

มาตรา ๑๗ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๒๖ ผู้ให้บริการต้องเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้ไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการ ผู้ใดเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ไว้เกินเก้าสิบวันแต่ไม่เกินสองปีเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย และเฉพาะคราวก็ได้"

มาตรา ๑๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๒๔ แห่งพระราช- บัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

"ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ อาจได้รับค่าตอบแทนพิเศษ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

ในการกำหนดให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ ความรู้ความเชี่ยวชาญ ความขาดแคลนในการหาผู้มาปฏิบัติหน้าที่หรือมีการสูญเสียผู้ปฏิบัติงานออกจากระบบราชการ เป็นจำนวนมาก คุณภาพของงาน และการดำรงตนอยู่ในความยุติธรรมโดยเปรียบเทียบค่าตอบแทนของ ผู้ปฏิบัติงานอื่น ในกระบวนการยุติธรรมด้วย"

มาตรา ๑๙ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

“มาตรา ๓๑ ค่าใช้จ่ายในเรื่องดังต่อไปนี้ รวมทั้งวิธีการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

(๑) การสืบสวน การแสวงหาข้อมูล และรวบรวมพยานหลักฐานในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) การดำเนินการตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) และมาตรา ๒๐

(๓) การดำเนินการอื่นใดอันจำเป็นแก่การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๒๐ บรรดาระเบียบหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศที่ต้องออกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับ

การดำเนินการออกระเบียบหรือประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติบางประการที่ไม่เหมาะสมต่อการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ซึ่งมีรูปแบบการกระทำความผิดที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ตามพัฒนาการทางเทคโนโลยีซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและโดยที่มีการจัดตั้งกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมซึ่งมีภารกิจในการกำหนดมาตรฐานและมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ รวมทั้ง การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคงปลอดภัยของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประเทศ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้รักษาการตามกฎหมาย กำหนดฐานความผิดขึ้นใหม่ และแก้ไขเพิ่มเติมฐานความผิดเดิม รวมทั้งบทกำหนดโทษของความผิดดังกล่าว การปรับปรุงกระบวนการและหลักเกณฑ์ ในการระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตลอดจนกำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ ซึ่งมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ
คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
พ.ศ. ๒๕๖๒

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้
การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีมาตรการเยียวยาเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจาก
การถูกละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติในหมวด ๒ หมวด ๓ หมวด ๕ หมวด ๖ หมวด ๗ และความใน มาตรา ๙๕ และมาตรา ๙๖ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในกรณีที่มีกฎหมายว่าด้วยการใดบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ว่าด้วยการนั้น เว้นแต่

(๑) บทบัญญัติเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และบทบัญญัติ เกี่ยวกับสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง ให้บังคับตามบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัตินี้เป็นการเพิ่มเติม ไม่ว่าจะซ้ำกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการนั้นหรือไม่ก็ตาม

(๒) บทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียน บทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้อง ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการร้องเรียน

(ข) ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการนั้นมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณา เรื่องร้องเรียนตามกฎหมายดังกล่าวออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล แต่ไม่เพียงพอเท่ากับ อำนาจของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัตินี้และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายดังกล่าว ร้องขอต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลผู้เสียหายยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญตามพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(๒) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึง ความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะ เพื่อกิจการสื่อสารมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

(๕) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๖) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะใด กิจการใด หรือหน่วยงานใดทำนองเดียวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอื่นใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสอง ต้องจัดให้มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามมาตรฐานด้วย

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยนั้น ได้กระทำในหรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอยู่นอกราชอาณาจักร พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรโดยการดำเนินกิจกรรมของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว เมื่อเป็นกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(๑) การเสนอสินค้าหรือบริการให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะมีการชำระเงินของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ก็ตาม

(๒) การเฝ้าติดตามพฤติกรรมของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักร

มาตรา ๖ ในพระราชบัญญัตินี้

“ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ

“ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

“ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

“บุคคล” หมายความว่า บุคคลธรรมดา

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งสรรหาและแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เป็นที่ประจักษ์ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน หรือด้านอื่น ทั้งนี้ ต้องเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนห้าคน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอัยการสูงสุด

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเก้าคน ซึ่งสรรหาและแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านสังคมศาสตร์ ด้านกฎหมาย ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน หรือด้านอื่น ทั้งนี้ ต้องเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานของสำนักงาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำรงตำแหน่งแทนผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง ก่อนวาระตามมาตรา ๑๓ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความโปร่งใส และความเป็นธรรมในการสรรหา

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะหนึ่งจำนวนแปดคนทำหน้าที่คัดเลือกบุคคล ที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘ (๔) ประกอบด้วย

- (๑) บุคคลซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนสองคน
- (๒) บุคคลซึ่งประธานรัฐสภาแต่งตั้งจำนวนสองคน
- (๓) บุคคลซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้งจำนวนสองคน และ
- (๔) บุคคลซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่งตั้งจำนวนสองคน

ในกรณีที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ไม่สามารถแต่งตั้งกรรมการสรรหา ในส่วนของตนได้ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ให้สำนักงานเสนอชื่อให้นายกรัฐมนตรี พิจารณาแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมเป็นกรรมการสรรหาแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้น

ให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาและ เลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานปฏิบัติหน้าที่ เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการสรรหาว่างลง ให้ดำเนินการเพื่อให้มีกรรมการสรรหาแทนใน ตำแหน่งนั้นโดยเร็ว ในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการสรรหาใหม่ ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔)

มาตรา ๑๐ ในการสรรหาประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘ (๔) ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๘ (๑) หรือ ตามมาตรา ๘ (๔) แล้วแต่กรณี รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ และ ยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับคัดเลือกเท่ากับจำนวนประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ที่จะได้รับแต่งตั้ง

เมื่อได้คัดเลือกบุคคลเป็นประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ตามมาตรา ๘ (๔) ครบจำนวนแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งรายชื่อประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑)
หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) พร้อมหลักฐานแสดงคุณสมบัติและการไม่มีลักษณะต้องห้าม
รวมทั้งความยินยอมของบุคคลดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑)
หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔)

ให้นายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) หรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ตามมาตรา ๘ (๔) ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะรัฐมนตรีในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๑ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ
ต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษ
สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
หรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๖) ไม่เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามกฎหมาย

(๗) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการ
หรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่
พรรคการเมือง

มาตรา ๑๒ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น
อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่
เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้
แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๒ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นดำรงตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๑๔ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

การประชุมของคณะกรรมการอาจกระทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นได้ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่ที่ประชุมพิจารณา ให้แจ้งการมีส่วนได้เสียของตนให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้าก่อนการประชุม และห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าร่วมประชุมพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๑๖ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนแม่บทการดำเนินงานด้านการส่งเสริม และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน ดำเนินกิจกรรมตามแผนแม่บทตาม (๑) รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทดังกล่าว

(๓) กำหนดมาตรการหรือแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ออกประกาศหรือระเบียบเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ส่งหรือโอนไปยังต่างประเทศ

(๖) ประกาศกำหนดข้อปฏิบัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแนวทางให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติ

(๗) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการตราหรือปรับปรุงกฎหมายหรือกฎที่ใช้บังคับอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๘) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกาหรือทบวนความเหมาะสมของพระราชบัญญัติน้อยอย่างน้อยทุกกรอบห้าปี

(๙) ให้คำแนะนำและคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) ศึกษาและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้

(๑๑) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้แก่ประชาชน

(๑๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๑๓) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๗ ให้ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการได้รับเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ประธานอนุกรรมการ อนุกรรมการ ประธานกรรมการผู้เชี่ยวชาญ และกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ที่คณะกรรมการแต่งตั้ง ให้ได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการ อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำความในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หมวด ๒

การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๙ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น เว้นแต่บทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

การขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้ง เป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าวได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้ง วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย และการขอความยินยอม นั้น ต้องแยกสวนออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้ง ใช้ภาษาที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ ดังกล่าว ทั้งนี้ คณะกรรมการจะให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ตามแบบและข้อความที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้

ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึง อย่างถึงที่สุดในความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอม ทั้งนี้ ในการเข้าทำสัญญา ซึ่งรวมถึงการให้บริการใด ๆ ต้องไม่มีเงื่อนไขในการให้ความยินยอมเพื่อเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย ข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีความจำเป็นหรือเกี่ยวข้องสำหรับการเข้าทำสัญญาซึ่งรวมถึงการให้บริการนั้น ๆ

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจะถอนความยินยอมเสียเมื่อใดก็ได้โดยจะต้องถอนความยินยอมได้ง่าย เช่นเดียวกับการให้ความยินยอม เว้นแต่มีข้อจำกัดสิทธิในการถอนความยินยอมโดยกฎหมายหรือสัญญาที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ การถอนความยินยอมย่อมไม่ส่งผลกระทบต่อ การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมไปแล้ว โดยชอบตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ในกรณีที่การถอนความยินยอมส่งผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในเรื่องใด ผู้ควบคุม ข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงผลกระทบจากการถอนความยินยอมนั้น

การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้ ไม่มีผลผูกพันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และไม่ทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส หรือไม่มีฐานะเสมือนดังบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วตามมาตรา ๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่การให้ความยินยอมของผู้เยาว์ไม่ใช้การใด ๆ ซึ่งผู้เยาว์อาจให้ความยินยอม โดยลำพังได้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย

(๒) ในกรณีที่ผู้เยาว์มีอายุไม่เกินสิบปี ให้ขอความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจ กระทำการแทนผู้เยาว์

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคนที่ไร้ความสามารถ การขอความยินยอมจากเจ้าของ ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ขอความยินยอมจากผู้อุปถัมภ์ที่มีอำนาจกระทำการแทนคนที่ไร้ความสามารถ

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคนที่เสมือนไร้ความสามารถ การขอความยินยอมจาก เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว ให้ขอความยินยอมจากผู้พิทักษ์ที่มีอำนาจกระทำการแทนคนที่เสมือนไร้ ความสามารถ

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการถอนความยินยอมของ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล การแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ การใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูล ส่วนบุคคล การร้องเรียนของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล และการอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีที่ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ก่อนหรือในขณะทีเก็บรวบรวม

การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างไปจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้ตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่

(๑) ได้แจ้งวัตถุประสงค์ใหม่นั้นให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบและได้รับความยินยอมก่อนเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยแล้ว

(๒) บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้กระทำได้

ส่วนที่ ๒

การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ให้เก็บรวบรวมได้เท่าที่จำเป็นภายใต้วัตถุประสงค์อันชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๓ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบก่อนหรือในขณะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ทราบถึงรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว

(๑) วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมเพื่อนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้หรือเปิดเผยซึ่งรวมถึงวัตถุประสงค์ตามที่มาตรา ๒๔ ให้อำนาจในการเก็บรวบรวมได้โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) แจ้งให้ทราบถึงกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายหรือสัญญาหรือมีความจำเป็นต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเข้าทำสัญญา รวมทั้งแจ้งถึงผลกระทบที่เป็นไปได้จากการไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคล

(๓) ข้อมูลส่วนบุคคลที่จะมีการเก็บรวบรวมและระยะเวลาในการเก็บรวบรวมไว้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้ชัดเจน ให้กำหนดระยะเวลาที่อาจคาดหมายได้ตามมาตรฐานของการเก็บรวบรวม

(๔) ประเภทของบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมอาจจะถูกเปิดเผย

(๕) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อในกรณีที่มีตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ให้แจ้งข้อมูล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อของตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

(๖) สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๔ วรรคห้า มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(๑) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประวัติศาสตร์หรือจดหมายเหตุ เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือที่เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยหรือสถิติซึ่งได้จัดให้มีมาตรการปกป้องที่เหมาะสม เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือ เพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

(๔) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

(๕) เป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือของบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ประโยชน์ดังกล่าวมีความสำคัญน้อยกว่าสิทธิขั้นพื้นฐานในข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๖) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๕ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจาก แหล่งอื่นที่ไม่ใช่จากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรง เว้นแต่

(๑) ได้แจ้งถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากแหล่งอื่นให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบ โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่เก็บรวบรวมและได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๖

ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการแจ้งวัตถุประสงค์ใหม่ตามมาตรา ๒๑ และการแจ้งรายละเอียดตามมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับกับการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องได้รับความยินยอมตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบวัตถุประสงค์ใหม่หรือรายละเอียดนั้นอยู่แล้ว

(๒) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลพิสูจน์ได้ว่าการแจ้งวัตถุประสงค์ใหม่หรือรายละเอียดดังกล่าวไม่สามารถทำได้หรือจะเป็นอุปสรรคต่อการใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ ในกรณีนี้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๓) การใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต้องกระทำโดยเร่งด่วนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้ซึ่งล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลจากหน้าที่หรือจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพและต้องรักษาวัตถุประสงค์ใหม่หรือรายละเอียดบางประการตามมาตรา ๒๓ ไว้เป็นความลับตามที่กฎหมายกำหนด

การแจ้งรายละเอียดตามวรรคสอง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เก็บรวบรวมตามมาตรา ๒๑ เว้นแต่กรณีที่น่าข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้เพื่อการติดต่อกับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งในการติดต่อกครั้งแรก และกรณีที่จะนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผย ต้องแจ้งก่อนที่จะนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผยเป็นครั้งแรก

มาตรา ๒๖ ห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใด ซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยไม่ได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่

(๑) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคลซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม

(๒) เป็นการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วยกฎหมายที่มีการคุ้มครองที่เหมาะสมของมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเมือง ศาสนา ปรัชญา หรือสหภาพแรงงาน ให้แก่สมาชิก ผู้ซึ่งเคยเป็นสมาชิก หรือผู้ซึ่งมีการติดต่ออย่างสม่ำเสมอกับมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวโดยไม่ได้เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นออกไปภายนอกมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรนั้น

(๓) เป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะด้วยความยินยอมโดยชัดแจ้งของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) เป็นการจำเป็นเพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(๕) เป็นการจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เกี่ยวกับ

(ก) เวชศาสตร์ป้องกันหรืออาชีวเวชศาสตร์ การประเมินความสามารถในการทำงานของลูกจ้าง การวินิจฉัยโรคทางการแพทย์ การให้บริการด้านสุขภาพหรือด้านสังคม การรักษาทางการแพทย์ การจัดการด้านสุขภาพ หรือระบบและการให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่ใช่การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อมูลส่วนบุคคลนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือผู้มีหน้าที่รักษาข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไว้เป็นความลับตามกฎหมาย ต้องเป็นการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลกับผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์

(ข) ประโยชน์สาธารณะด้านการสาธารณสุข เช่น การป้องกันด้านสุขภาพจากโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาดที่อาจติดต่อหรือแพร่เข้ามาในราชอาณาจักร หรือการควบคุมมาตรฐานหรือคุณภาพของยา เวชภัณฑ์ หรือเครื่องมือแพทย์ ซึ่งได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมและเจาะจงเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะการรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลตามหน้าที่หรือตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ

(ค) การคุ้มครองแรงงาน การประกันสังคม หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของผู้มีสิทธิตามกฎหมาย การคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ หรือการคุ้มครองทางสังคม ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่จำเป็นในการปฏิบัติตามสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล โดยได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(ง) การศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ หรือประโยชน์สาธารณะอื่น ทั้งนี้ ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(จ) ประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ โดยได้จัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลชีวภาพตามวรรคหนึ่งให้หมายถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากการใช้เทคนิคหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการนำลักษณะเด่นทางกายภาพหรือทางพฤติกรรมของบุคคลมาใช้ทำให้สามารถยืนยันตัวตนของบุคคลนั้นที่ไม่เหมือนกับบุคคลอื่นได้ เช่น ข้อมูลภาพจำลองใบหน้า ข้อมูลจำลองม่านตา หรือข้อมูลจำลองลายนิ้วมือ

ในกรณีที่เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมต้องกระทำภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือได้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๖

บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับข้อมูลส่วนบุคคลมาจากการเปิดเผยตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้กับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการขอรับข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องบันทึกการใช้หรือเปิดเผยนั้นไว้ในรายการตามมาตรา ๓๔

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามที่คณะกรรมการการประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๖ (๕) เว้นแต่

(๑) เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย

(๒) ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลโดยได้แจ้งให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เพียงพอของประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลแล้ว

(๓) เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติตามสัญญาซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นคู่สัญญาหรือเพื่อใช้ในการดำเนินการตามคำขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลก่อนเข้าทำสัญญานั้น

(๔) เป็นการกระทำตามสัญญาระหว่างผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๕) เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือบุคคลอื่น เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมในขณะนั้นได้

(๖) เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอของประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคล ให้เสนอต่อคณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอาจขอให้ทบทวนได้เมื่อมีหลักฐานใหม่ทำให้เชื่อได้ว่าประเทศปลายทางหรือองค์การระหว่างประเทศที่รับข้อมูลส่วนบุคคลมีการพัฒนางานมีมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เพียงพอ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรได้กำหนดนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งอยู่ต่างประเทศและอยู่ในเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันเพื่อการประกอบกิจการหรือธุรกิจร่วมกัน หากนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวได้รับการตรวจสอบและรับรองจากสำนักงาน การส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศที่เป็นไปตามนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองดังกล่าวให้สามารถกระทำได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๘

นโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะของเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันเพื่อการประกอบกิจการหรือธุรกิจร่วมกัน และหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบและรับรองตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๘ หรือยังไม่มีนโยบายในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอาจส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้จัดให้มีมาตรการคุ้มครองที่เหมาะสมสามารถบังคับตามสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ รวมทั้งมีมาตรการเยียวยาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๓
สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๓๐ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มาซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติตามคำขอตามวรรคหนึ่ง จะปฏิเสธคำขอได้เฉพาะในกรณีที่เป็นการปฏิเสธตามกฎหมายหรือคำสั่งศาล และการเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะส่งผลกระทบต่ออาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลปฏิเสธคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลบันทึกการปฏิเสธคำขอดังกล่าวพร้อมด้วยเหตุผลไว้ในรายการตามมาตรา ๓๙

เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีคำขอตามวรรคหนึ่งและเป็นกรณีที่ไมอาจปฏิเสธคำขอได้ตามวรรคสอง ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามคำขอโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ

คณะกรรมการอาจกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้าถึงและการขอรับสำเนาตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการขยายระยะเวลาตามวรรคสี่หรือหลักเกณฑ์อื่นตามความเหมาะสมก็ได้

มาตรา ๓๑ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอรับข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องตนจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นอยู่ในรูปแบบที่สามารถอ่านหรือใช้งานโดยทั่วไปได้ด้วยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ทำงานได้โดยอัตโนมัติและสามารถใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ด้วยวิธีการอัตโนมัติ รวมทั้งมีสิทธิ ดังต่อไปนี้

(๑) ขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบดังกล่าวไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอื่นเมื่อสามารถทำได้ด้วยวิธีการอัตโนมัติ

(๒) ขอรับข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลในรูปแบบดังกล่าวไปยังผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอื่นโดยตรง เว้นแต่โดยสภาพทางเทคนิคไม่สามารถทำได้

ข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งต้องเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ (๓) หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลอื่นที่กำหนดในมาตรา ๒๔ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งจะใช้กับการส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายไม่ได้ หรือการใช้สิทธินั้นต้องไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลปฏิเสธคำขอด้วยเหตุผลดังกล่าว ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลบันทึกการปฏิเสธคำขอพร้อมด้วยเหตุผลไว้ในรายการตามมาตรา ๓๘

มาตรา ๓๒ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนเมื่อใดก็ได้ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ (๔) หรือ (๕) เว้นแต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลพิสูจน์ได้ว่า

(ก) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้แสดงให้เห็นถึงเหตุอันชอบด้วยกฎหมายที่สำคัญยิ่งกว่า

(ข) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นไปเพื่อก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(๒) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการตลาดแบบตรง

(๓) กรณีที่เป็นการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือสถิติ เว้นแต่เป็นการจำเป็นเพื่อการดำเนินการิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลใช้สิทธิคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต่อไปได้ ทั้งนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องปฏิบัติโดยแยกส่วนออกจากข้อมูลอื่นอย่างชัดเจนในทันทีเมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้แจ้งการคัดค้านให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทราบ

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลปฏิเสธการคัดค้านด้วยเหตุผลตาม (๑) (ก) หรือ (ข) หรือ (๓) ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลบันทึกการปฏิเสธการคัดค้านพร้อมด้วยเหตุผลไว้ในรายการตามมาตรา ๓๘

มาตรา ๓๓ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลถอนความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้นได้ต่อไป

(๓) เมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๓๒ (๑) และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่อาจปฏิเสธคำขอตามมาตรา ๓๒ (๑) (ก) หรือ (ข) ได้ หรือเป็นการคัดค้านตามมาตรา ๓๒ (๒)

(๔) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลได้ถูกเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวดนี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับกับการเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๒๔ (๑) หรือ (๔) หรือมาตรา ๒๖ (๕) (ก) หรือ (ข) การใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะ และผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลถูกขอให้ลบหรือทำลายหรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งในทางเทคโนโลยีและค่าใช้จ่ายเพื่อให้เป็นไปตามคำขอนั้น โดยแจ้งผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับคำตอบในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำขอ

กรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการได้

คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการลบหรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๓๔ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในระหว่างการตรวจสอบตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๖

(๒) เมื่อเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องลบหรือทำลายตามมาตรา ๓๓ (๔) แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลขอให้ระงับการใช้แทน

(๓) เมื่อข้อมูลส่วนบุคคลหมดความจำเป็นในการเก็บรักษาไว้ตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล แต่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีความจำเป็นต้องขอให้เก็บรักษาไว้เพื่อใช้ในการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย

(๔) เมื่อผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในระหว่างการพิสูจน์ตามมาตรา ๓๒ (๑) หรือตรวจสอบตามมาตรา ๓๒ (๓) เพื่อปฏิเสธการคัดค้านของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๓๒ วรรคสาม

กรณีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญเพื่อสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการได้

คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการระงับการใช้ตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๓๕ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องดำเนินการให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามมาตรา ๓๕ หากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลไม่ดำเนินการตามคำร้องขอ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องบันทึกคำร้องขอของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมด้วยเหตุผลไว้ในรายการตามมาตรา ๓๔

ให้นำความในมาตรา ๓๔ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๗ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ และต้องทบทวนมาตรการดังกล่าวเมื่อมีความจำเป็นหรือเมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) ในกรณีที่ต้องให้ข้อมูลส่วนบุคคลแก่บุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ต้องดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้ผู้นั้นใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ

(๓) จัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการเก็บรักษา หรือที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินความจำเป็นตามวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลนั้น หรือตามที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอ หรือที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ถอนความยินยอม เว้นแต่เก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

การเก็บรักษาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๒๔ (๑) หรือ (๔) หรือมาตรา ๒๖ (๕) (ก) หรือ (ข) การใช้เพื่อการก่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย การปฏิบัติตามหรือการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือการยกขึ้นต่อสู้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้ ให้นำความใน มาตรา ๓๓ วรรคห้า มาใช้บังคับกับการลบหรือทำลายข้อมูลส่วนบุคคลโดยอนุโลม

(๔) แจ้งเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลแก่สำนักงานโดยไม่ชักช้าภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง นับแต่ทราบเหตุเท่าที่จะสามารถกระทำได้ เว้นแต่การละเมิดดังกล่าวไม่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในกรณีที่การละเมิดมีความเสี่ยงสูงที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ให้แจ้งเหตุการณ์ละเมิดให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลทราบพร้อมกับแนวทางการเยียวยาโดยไม่ชักช้าด้วย ทั้งนี้ การแจ้งดังกล่าวและข้อยกเว้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) ในกรณีที่เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๕ วรรคสอง ต้องแต่งตั้งตัวแทนของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหนังสือซึ่งตัวแทนต้องอยู่ในราชอาณาจักรและตัวแทนต้องได้รับมอบอำนาจให้กระทำการแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่มีข้อจำกัดความรับผิดชอบใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๓๘ บทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งตัวแทนตามมาตรา ๓๗ (๕) มิให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๒) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งประกอบอาชีพหรือธุรกิจในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีลักษณะตามมาตรา ๒๖ และไม่มีข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๔๑ (๒)

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๕ วรรคสอง มีผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ให้นำความในมาตรา ๓๗ (๕) และความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับแก่ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นโดยอนุโลม

มาตรา ๓๙ ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลบันทึกรายการ อย่างน้อยดังต่อไปนี้ เพื่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสำนักงานสามารถตรวจสอบได้ โดยจะบันทึกเป็นหนังสือหรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

- (๑) ข้อมูลส่วนบุคคลที่มีการเก็บรวบรวม
- (๒) วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละประเภท

(๓) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล
(๔) ระยะเวลาการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคล
(๕) สิทธิและวิธีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งเงื่อนไขเกี่ยวกับบุคคลที่มีสิทธิเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลและเงื่อนไขในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

(๖) การใช้หรือเปิดเผยตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม

(๗) การปฏิเสธคำขอหรือการคัดค้านตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม มาตรา ๓๑ วรรคสาม มาตรา ๓๒ วรรคสาม และมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง

(๘) คำอธิบายเกี่ยวกับมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามมาตรา ๓๗ (๑)

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับกับตัวแทนของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๕ วรรคสอง โดยอนุโลม

ความใน (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๘) อาจยกเว้นมิให้นำมาใช้บังคับกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นกิจการขนาดเล็กตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เว้นแต่มีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือมีใช้กิจการที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นครั้งคราว หรือมีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๔๐ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามคำสั่งที่ได้รับจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเท่านั้น เว้นแต่คำสั่งนั้นขัดต่อกฎหมายหรือบทบัญญัติในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) จัดให้มีมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการสูญหาย เข้าถึง ใช้ เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยปราศจากอำนาจหรือโดยมิชอบ รวมทั้งแจ้งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทราบถึงเหตุการณ์ละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้น

(๓) จัดทำและเก็บรักษาบันทึกรายการของกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไว้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งไม่ปฏิบัติตาม (๑) สำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลใด ให้ถือว่าผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น

การดำเนินงานตามหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่ง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีข้อตกลงระหว่างกัน เพื่อควบคุมการดำเนินงานตามหน้าที่ของผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ความใน (๓) อาจยกเว้นมิให้นำมาใช้บังคับกับผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นกิจการขนาดเล็กตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เว้นแต่มีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความเสี่ยงที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล หรือมิใช่กิจการที่เก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นครั้งคราว หรือมีการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖

มาตรา ๔๑ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของตน ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นหน่วยงานของรัฐตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) การดำเนินกิจกรรมของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผย จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลหรือระบบอย่างสม่ำเสมอ โดยเหตุที่มีข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) กิจกรรมหลักของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็น การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ในเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันเพื่อการประกอบกิจการหรือธุรกิจร่วมกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๙ วรรคสอง ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวอาจจัดให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกันได้ ทั้งนี้ สถานที่ทำการแต่ละแห่งของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในเครือกิจการหรือเครือธุรกิจเดียวกันดังกล่าวต้องสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยง่าย

ความในวรรคสองให้นำมาใช้บังคับแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐตาม (๑) ซึ่งมีขนาดใหญ่หรือมีสถานที่ทำการหลายแห่งโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งตัวแทนตามมาตรา ๓๗ (๕)ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่ตัวแทนโดยอนุโลม

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สถานที่ติดต่อ และวิธีการติดต่อให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสำนักงานทราบ ทั้งนี้ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลสามารถติดต่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลและการใช้สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ได้

คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยคำนึงถึงความรู้หรือความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจเป็นพนักงานของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลหรือเป็นผู้รับจ้างให้บริการตามสัญญากับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลก็ได้

มาตรา ๕๒ เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำแก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) รักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคลที่ตนล่วงรู้หรือได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องสนับสนุน การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์อย่างเพียงพอ รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อการปฏิบัติหน้าที่

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลออกจากรางานหรือเลิกสัญญาการจ้างด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องสามารถรายงานไปยังผู้บริหารสูงสุดของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลโดยตรงได้

เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจอื่นได้ แต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลต้องรับรองกับสำนักงานว่าหน้าที่หรือภารกิจดังกล่าวต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๔

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๔๓ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศ

สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น

กิจการของสำนักงานไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน แต่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๔๔ นอกจากหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ให้สำนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติงานวิชาการและงานธุรการให้แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ และคณะอนุกรรมการ รวมทั้งให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำร่างแผนแม่บทการดำเนินงานด้านการส่งเสริม และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่สอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งร่างแผนแม่บทและ มาตรการแก้ไขปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับชาติดังกล่าว เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคล

(๓) วิเคราะห์และรับรองความสอดคล้องและความถูกต้องตามมาตรฐานหรือตามมาตรการหรือ กลไกการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งตรวจสอบและรับรองนโยบายใน การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๔

(๔) สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ด้านการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งวิเคราะห์และ วิจัยประเด็นทางด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(๕) ประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๖) ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชนเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) เป็นศูนย์กลางในการให้บริการทางวิชาการหรือให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลแก่หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และประชาชน รวมทั้งเผยแพร่และให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๘) กำหนดหลักสูตรและฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผล ข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ลูกจ้าง ผู้รับจ้าง หรือประชาชนทั่วไป

(๙) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศในกิจการ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

(๑๐) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย หรือตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา ๔๕ ในการดำเนินงานของสำนักงาน นอกจากหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติในมาตรา ๔๔ แล้ว ให้สำนักงานมีหน้าที่และอำนาจทั่วไป ดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินสิทธิต่าง ๆ
- (๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน
- (๓) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน
- (๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่สำนักงานกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- (๕) ปฏิบัติการอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน หรือตามที่คณะกรรมการ คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๔๖ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินงานของสำนักงานประกอบด้วย

- (๑) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง
- (๒) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี
- (๓) เงินอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศระดับรัฐบาล
- (๔) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรายได้อันเกิดจากการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน
- (๕) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน

เงินและทรัพย์สินของสำนักงานตามวรรคหนึ่ง ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๔๗ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานได้มาจากการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสำนักงานตามมาตรา ๔๖ (๔) หรือ (๕) ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน

มาตรา ๔๘ ให้มีคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งสรรหาและแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และเลขาธิการคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคนซึ่งสรรหาและแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอย่างน้อยสามคน และด้านอื่นที่เกี่ยวข้องอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสำนักงาน

ให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขาธิการแต่งตั้งพนักงานของสำนักงาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

ให้นำความในมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓ มาใช้บังคับกับประธานกรรมการและกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยอนุโลม

มาตรา ๔๙ ให้มีคณะกรรมการสรรหาคนหนึ่งประกอบด้วยบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง จำนวนแปดคนทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘

ให้คณะกรรมการสรรหาเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาและ เลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา และให้สำนักงานปฏิบัติหน้าที่ เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการสรรหาว่างลง ให้ดำเนินการเพื่อให้มีกรรมการสรรหาแทน ในตำแหน่งนั้นโดยเร็ว ในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการสรรหาใหม่ ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วย กรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔๘

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึง ความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการสรรหา

มาตรา ๕๐ ในการสรรหาประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง รวมทั้งมีคุณสมบัติและ ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ วรรคสาม และยินยอมให้เสนอชื่อเข้ารับคัดเลือกเท่ากับจำนวน ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ ที่จะได้รับแต่งตั้ง

เมื่อได้คัดเลือกบุคคลเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ ครบจำนวนแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งรายชื่อประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔๘ พร้อมหลักฐานแสดงคุณสมบัติและการไม่มีลักษณะต้องห้าม รวมทั้งความยินยอม ของบุคคลดังกล่าวต่อคณะกรรมการเพื่อแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔๘

ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ ซึ่งได้รับแต่งตั้งในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๑ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง ให้ดำเนินการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ภายในหกสิบวัน ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๘ พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทน และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

ให้ดำเนินการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหกสิบวันนับแต่วันตำแหน่งว่างลง และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระของประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

มาตรา ๕๓ การประชุมคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งไม่มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการที่มีส่วนได้เสียในเรื่องที่มีการพิจารณาจะเข้าร่วมประชุมมิได้

การประชุมของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

มาตรา ๕๔ คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบายการบริหารงาน และให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของสำนักงาน
- (๒) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดองค์กร การเงิน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การตรวจสอบภายใน รวมตลอดทั้งการสงเคราะห์และสวัสดิการต่าง ๆ ของสำนักงาน
- (๓) อนุมัติแผนการดำเนินงาน แผนการใช้จ่ายเงินและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสำนักงาน
- (๔) ควบคุมการบริหารงานและการดำเนินการของสำนักงานและเลขาธิการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๕) แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเลขาธิการ
- (๖) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองของเลขาธิการในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงาน
- (๗) ประเมินผลการดำเนินการของสำนักงาน และการปฏิบัติงานของเลขาธิการ
- (๘) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือตามที่คณะกรรมการหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อบังคับตาม (๒) ถ้ามีการจำกัดอำนาจเลขาธิการในการทำนิติกรรมกับบุคคลภายนอก ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๕ คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมอบหมายได้

คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลได้

การปฏิบัติหน้าที่และจำนวนของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

การประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา ๕๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๖ ให้ประธานกรรมการและกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ปรึกษาคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ประธานอนุกรรมการและอนุกรรมการที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่งตั้ง ได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๗ ให้สำนักงานมีเลขาธิการคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่งตั้ง มีหน้าที่บริหารกิจการของสำนักงาน

การแต่งตั้งเลขาธิการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาตามที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

มาตรา ๕๘ ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเลขาธิการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีแต่ไม่เกินหกสิบปี

(๓) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวกับภารกิจของสำนักงานและการบริหารจัดการ

มาตรา ๕๙ ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นเลขาธิการ

(๑) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๒) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๓) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกไม่ว่าจะได้รับโทษจำคุกจริงหรือไม่ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของราชการส่วนท้องถิ่น

(๕) เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่จะได้พ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๖) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง เว้นแต่จะได้พ้นจากตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๗) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หรือออกจากงานจากหน่วยงานที่เคยปฏิบัติหน้าที่ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติดูชั่วร้ายแรง หรือเคยถูกถอดถอนจากตำแหน่ง

(๘) เคยถูกให้ออกเพราะไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรา ๖๒ (๔)

(๙) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา ๖๐ เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระไม่ได้

ก่อนครบกำหนดตามวาระการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน หรือภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลขาธิการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อสรรหาเลขาธิการคนใหม่ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอรายชื่อบุคคลที่เหมาะสมไม่เกินสามคนต่อคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๖๑ ในแต่ละปีให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของเลขาธิการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

มาตรา ๖๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖๐ เลขาธิการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๘ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๙

(๔) คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ออก เพราะไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๖๓ ให้เลขาธิการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารงานของสำนักงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของสำนักงาน และตามนโยบายและแผนระดับชาติ แผนยุทธศาสตร์ นโยบายของคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ และคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และระเบียบ ข้อบังคับหรือมติของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรี และระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน และประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงานตามระเบียบหรือข้อบังคับของสำนักงาน

(๔) แต่งตั้งรองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานของเลขาธิการตามที่เลขาธิการมอบหมาย

(๕) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยพนักงาน และลูกจ้างของสำนักงาน ตลอดจนให้พนักงานและลูกจ้างของสำนักงานออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ หรือประกาศของคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ให้เลขาธิการรับผิดชอบในการบริหารงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๖๔ ในกิจการของสำนักงานที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการเป็นผู้แทนของสำนักงาน เพื่อการนี้ เลขาธิการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

มาตรา ๖๕ ให้คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของเลขาธิการตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน เลขาธิการอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น และมีข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นพนักงานหรือลูกจ้างเป็นการชั่วคราว ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานในสำนักงาน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิมไม่ต่ำกว่าตำแหน่งและเงินเดือนเดิมตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกลับมารับราชการและได้รับแต่งตั้งในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิมตามวรรคสองแล้ว ให้นับระยะเวลาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นระหว่างที่มาปฏิบัติงานในสำนักงานสำหรับการคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖๗ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ระหว่างการปฏิบัติงานชดใช้ทุนการศึกษาที่ได้รับจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ที่ได้ย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานโดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด ให้ถือเป็นการชดใช้ทุนตามสัญญา และให้นับระยะเวลาการปฏิบัติงานในสำนักงานเป็นระยะเวลาในการชดใช้ทุน

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐแห่งใดประสงค์จะขอให้พนักงานของสำนักงานซึ่งอยู่ระหว่างการปฏิบัติงานชดใช้ทุนการศึกษาที่ได้รับจากสำนักงานไปเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากเลขาธิการก่อน และให้ถือว่าการไปปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเป็นการชดใช้ทุนตามสัญญา และให้นับระยะเวลาการปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นเป็นระยะเวลาในการชดใช้ทุน

มาตรา ๖๘ การบัญชีของสำนักงานให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด

มาตรา ๖๙ ให้สำนักงานจัดทำงบการเงินและบัญชี แล้วส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้ความเห็นชอบเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงาน และประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงานทุกรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อรับรอง

มาตรา ๗๐ ให้สำนักงานจัดทำรายงานการดำเนินงานประจำปีเสนอคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี และเผยแพร่รายงานนี้ต่อสาธารณชน

รายงานการดำเนินงานประจำปีตามวรรคหนึ่ง ให้แสดงรายละเอียดของงบการเงินที่ผู้สอบบัญชีให้ความเห็นแล้ว พร้อมทั้งผลงานของสำนักงานและรายงานการประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานในปีที่ล่วงมาแล้ว

การประเมินผลการดำเนินงานของสำนักงานตามวรรคสอง จะต้องดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ที่คณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ความเห็นชอบ

หมวด ๕

การร้องเรียน

มาตรา ๗๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญขึ้นคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ ตามความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องหรือตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการดำเนินงานอื่น ของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๗๒ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาเรื่องร้องเรียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ตรวจสอบการกระทำใด ๆ ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

(๓) โกล่เกลี่ยข้อพิพาทเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๗๓ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิร้องเรียนในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งลูกจ้างหรือผู้รับจ้างของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

การยื่น การไม่รับเรื่อง การยุติเรื่อง การพิจารณา และระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดโดยคำนึงถึงการกำหนดให้ไม่รับเรื่องร้องเรียนหรือยุติเรื่องในกรณีที่มีผู้มีอำนาจพิจารณาในเรื่องนั้นอยู่แล้วตามกฎหมายอื่นด้วย

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๓ วรรคสอง หรือเป็นเรื่องร้องเรียนที่ระเบียบนั้นได้กำหนดไม่ได้รับไว้พิจารณา ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ไม่รับเรื่องร้องเรียนไว้พิจารณา

เมื่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๗๒ (๑) หรือตรวจสอบการกระทำใด ๆ ตามมาตรา ๗๒ (๒) แล้วรับฟังได้ว่า เรื่องร้องเรียนหรือการกระทำนั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีคำสั่งยุติเรื่อง

ในกรณีที่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญพิจารณาหรือตรวจสอบตามวรรคสองแล้วรับฟังได้ว่า เรื่องร้องเรียนหรือการกระทำนั้นเป็นกรณีซึ่งอาจใกล้เคียงได้และคู่กรณีประสงค์จะให้ใกล้เคียง ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญดำเนินการใกล้เคียง แต่หากเรื่องร้องเรียนหรือการกระทำนั้นไม่อาจ ใกล้เคียงได้ หรือใกล้เคียงไม่สำเร็จ ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีอำนาจออกคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลปฏิบัติหรือดำเนินการ แก้ไขการกระทำของตนให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๒) สั่งห้ามผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลกระทำการที่ก่อให้เกิด ความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือให้กระทำการใดเพื่อระงับความเสียหายนั้นภายในระยะเวลา ที่กำหนด

ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลไม่ยอมดำเนินการ ตามคำสั่งตามวรรคสาม (๑) หรือ (๒)ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมาย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ในกรณีที่ต้องมีการยึดอายัด หรือ ขยายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อบังคับ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีอำนาจสั่งยึดอายัด หรือขยายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อการนั้น

การจัดทำคำสั่งตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม (๑) หรือ (๒) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

คำสั่งของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ให้ประธานกรรมการผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ลงนามแทน

คำสั่งของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด

ในการดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อผลการพิจารณาเป็นประการใด ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบพร้อมด้วยเหตุผล และในกรณีที่ไม่รับเรื่องร้องเรียนหรือยุติเรื่องที่มีผู้มีอำนาจ พิจารณาในเรื่องนั้นอยู่แล้วตามกฎหมายอื่น ให้แจ้งผู้ร้องเรียนทราบ หากผู้ร้องเรียนประสงค์จะให้ส่งเรื่อง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาในเรื่องนั้นตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินการตามความประสงค์ดังกล่าว และให้ถือว่า ผู้มีอำนาจพิจารณาได้รับเรื่องร้องเรียนนับแต่วันที่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญได้รับเรื่องร้องเรียนนั้น

มาตรา ๓๕ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีอำนาจสั่งให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับ เรื่องที่มีผู้ร้องเรียน หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้ง จะสั่งให้บุคคลใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยก็ได้

มาตรา ๗๖ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือแจ้งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ใดมาให้ข้อมูลหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการหรือการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง แล้วรายงานต่อคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ในกรณี que ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ใดได้กระทำความผิดหรือทำให้เกิดความเสียหายเพราะฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

ในการดำเนินการตาม (๒) หากมีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลหรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในสถานที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ใดเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบและรวบรวมข้อเท็จจริง ยึดหรืออายัดเอกสารหลักฐาน หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีไว้หรือใช้เพื่อกระทำความผิด

ในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้รัฐมนตรีพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนระดับปฏิบัติการหรือเทียบเท่าและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา นี้ ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๖

ความรับผิดทางแพ่ง

มาตรา ๗๗ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าการดำเนินการนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่า

(๑) ความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลนั่นเอง

(๒) เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย

คำสั่งใหม่ทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ใช้จ่ายไปตามความจำเป็นในการป้องกันความเสียหายที่กำลังจะเกิดขึ้นหรือระงับความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วด้วย

มาตรา ๓๗ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความร้ายแรงของความเสียหายที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้รับ ผลประโยชน์ที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้รับ สถานะทางการเงินของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล การที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้น หรือการที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีส่วนในการก่อให้เกิดความเสียหายด้วย

สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้เป็นอันขาดอายุความเมื่อพ้นสามปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงความเสียหายและรู้ตัวผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่มีการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษอาญา

มาตรา ๓๘ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ อันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดผู้อื่นเกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ อันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๘๐ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่ง มิให้นำมาใช้บังคับแก่การเปิดเผย ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การเปิดเผยตามหน้าที่
- (๒) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี
- (๓) การเปิดเผยแก่หน่วยงานของรัฐในประเทศหรือต่างประเทศที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
- (๔) การเปิดเผยที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือเฉพาะครั้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล
- (๕) การเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการฟ้องร้องคดีต่าง ๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

ส่วนที่ ๒

โทษทางปกครอง

มาตรา ๘๒ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๒ วรรคสองหรือวรรคสาม หรือไม่ขอความยินยอมตามแบบหรือข้อความที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม หรือไม่แจ้งผลกระทบจากการถอนความยินยอมตามมาตรา ๑๔ วรรคหก หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๘๓ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๓๗ หรือขอความยินยอมโดยการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง หรือส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา ๘๔ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือมาตรา ๒๘ อันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ หรือส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ โดยไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท

มาตรา ๘๕ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง หรือ มาตรา ๔๒ วรรคสองหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๘๖ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๐ โดยไม่มีเหตุอันควร หรือส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ (๕) ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินสามล้านบาท

มาตรา ๘๗ ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดส่งหรือโอนข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม โดยไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท

มาตรา ๘๘ ตัวแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือตัวแทนผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง และมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๔๑ วรรคสี่ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๘๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงตามมาตรา ๗๕ หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๖ (๑) หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๖ วรรคสี่ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าล้านบาท

มาตรา ๙๐ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีอำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามที่กำหนดไว้ในส่วนนี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นสมควรคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจะสั่งให้แก้ไขหรือตักเตือนก่อนก็ได้

ในการพิจารณาออกคำสั่งลงโทษปรับทางปกครอง ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด ขนาดกิจการของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม และในกรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการบังคับตามคำสั่ง หรือมีแต่ไม่สามารถดำเนินการบังคับทางปกครองได้ ให้คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญมีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับชำระค่าปรับ ในการนี้ ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคำสั่งให้ชำระค่าปรับนั้นชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา และบังคับให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินขายทอดตลาดเพื่อชำระค่าปรับได้

คำสั่งลงโทษปรับทางปกครองและคำสั่งในการบังคับทางปกครอง ให้นำความในมาตรา ๗๔ วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้นำความในมาตรา ๗๔ วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการบังคับทางปกครองตามวรรคสามโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๑ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๘ (๒) (๓) และให้เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นกรรมการและเลขานุการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่เท่าที่จำเป็นไปพลางก่อนแต่ไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

ให้สำนักงานดำเนินการให้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการตามมาตรา ๘ (๑) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๒ ให้ดำเนินการเพื่อให้มีคณะกรรมการกำกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑

ให้ดำเนินการแต่งตั้งเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งสำนักงานแล้วเสร็จตามมาตรา ๔๓

มาตรา ๔๓ ให้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานให้แล้วเสร็จเพื่อปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในระหว่างที่การดำเนินการจัดตั้งสำนักงานยังไม่แล้วเสร็จ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่สำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมคนหนึ่งทำหน้าที่เลขาธิการจนกว่าจะมีการแต่งตั้งเลขาธิการตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง

มาตรา ๙๔ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะรัฐมนตรีจัดสรรทุนประเดิมให้แก่สำนักงานตามความจำเป็น

ให้รัฐมนตรีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในหน่วยงานของรัฐ มาปฏิบัติงานเป็นพนักงานของสำนักงานเป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้ถือว่าข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในหน่วยงานของรัฐที่มาปฏิบัติงานในสำนักงานเป็นการชั่วคราวตามวรรคสองไม่ขาดจากสถานภาพเดิมและคงได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างแล้วแต่กรณี จากสังกัดเดิม ทั้งนี้ คณะกรรมการอาจกำหนดค่าตอบแทนพิเศษให้แก่ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในหน่วยงานของรัฐตามวรรคสอง ในระหว่างปฏิบัติงานในสำนักงานด้วยก็ได้

ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่จัดตั้งสำนักงานแล้วเสร็จ ให้สำนักงานดำเนินการคัดเลือกข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในหน่วยงานของรัฐตามวรรคสองเพื่อบรรจุเป็นพนักงานของสำนักงานต่อไป

ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในหน่วยงานของรัฐผู้ได้รับการคัดเลือกและบรรจุตามวรรคสี่ ให้มีสิทธิในระยะเวลาทำงานที่เคยทำงานอยู่ในสังกัดเดิมต่อเนื่องรวมกับระยะเวลาทำงานในสำนักงานตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๕ ข้อมูลส่วนบุคคลที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลได้เก็บรวบรวมไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นต่อไปได้ตามวัตถุประสงค์เดิม ทั้งนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องกำหนดวิธีการยกเลิกความยินยอมและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ประสงค์ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวสามารถแจ้งยกเลิกความยินยอมได้โดยง่าย

การเปิดเผยและการดำเนินการอื่นที่มีใช้การเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๖ การดำเนินการออกกระเบียบ และประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้รัฐมนตรีรายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันมีการส่งละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอื่นเป็นการส่งละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม สมควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเป็นการทั่วไปขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ส่วนที่ ๒

พระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกา
โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕
พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป มีผลใช้บังคับ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕

ส่วนที่ ๑๕
กระทรวงวัฒนธรรม

มาตรา ๑๑๙ ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะที่เกี่ยวกับส่วนราชการดังต่อไปนี้ มาเป็นของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม

(๑) กรมการศาสนา เฉพาะที่เกี่ยวกับสำนักงานพุทธมณฑล

มาตรา ๑๒๐ ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะที่เกี่ยวกับส่วนราชการดังต่อไปนี้ มาเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

(๑) สำนักงานปลัดกระทรวง เฉพาะ

(ก) กองนิติการ

(ข) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในส่วนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เฉพาะที่เกี่ยวกับฝ่ายส่งเสริมการศาสนาและวัฒนธรรม และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เฉพาะที่เกี่ยวกับงานส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

(๒) กรมการศาสนา เฉพาะ

(ก) หน่วยตรวจสอบภายใน

(ข) สำนักงานเลขานุการกรม

(ค) กองแผนงาน

(ง) กองศาสนศึกษา

กรณีตาม (๑) (ก) และ (๒) ถึง (๔) ให้โอนบางส่วนตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ

มาตรา ๑๒๑ ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนของกรมการศาสนา ยกเว้นที่โอนไปเป็นของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง วัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มาเป็นของกรมการศาสนา กระทรวง วัฒนธรรม

ทั้งนี้ ให้โอนบางส่วนตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ

ส่วนที่ ๒๐

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มาตรา ๑๕๙ ให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนของกรมการศาสนา เฉพาะที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการดังต่อไปนี้ มาเป็นของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๑) ราชการส่วนกลาง ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(๒) หน่วยตรวจสอบภายใน ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(๓) สำนักงานเลขานุการกรม ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(๔) กองแผนงาน ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(๕) กองพุทธศาสนสถาน

(๖) กองศาสนศึกษา ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และ กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

(๗) สำนักงานพุทธมณฑล ยกเว้นส่วนที่โอนไปเป็นของสำนักงานรัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรม

(๘) สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

(๙) สำนักงานศาสนสมบัติ

มาตรา ๑๖๐ นอกจากการโอนอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้แจ้งชัดที่อื่น ให้โอนอำนาจหน้าที่ ของรัฐมนตรี ในการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายดังต่อไปนี้ มาเป็นของนายกรัฐมนตรี

(๑) พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗

(๒) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

(๓) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐

(๔) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐

หมวด ๒

ผลและเงื่อนไขการโอนอำนาจหน้าที่

มาตรา ๑๖๑ บรรดาอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งใดของส่วนราชการหรือของส่วนหนึ่งส่วนใดของส่วนราชการที่โอนมา หรือของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของส่วนราชการที่โอนมาดังกล่าว ให้โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการที่รับโอน หรือของรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่รับโอนดังกล่าว แล้วแต่กรณี

บรรดาบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งใดที่อ้างถึงส่วนราชการหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของส่วนราชการที่โอนมา หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และผู้ซึ่งดำรงตำแหน่ง หรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของส่วนราชการที่โอนมาดังกล่าว ให้ถือว่าอ้างถึงส่วนราชการที่รับโอน หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่รับโอนดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๖๒ รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของส่วนราชการที่รับโอนอาจมีหนังสือกำหนดเงื่อนไขให้รัฐมนตรี และผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่ถูกโอนอำนาจหน้าที่ไป ยังคงใช้อำนาจหน้าที่เดิมต่อไปได้ หรือปลัดกระทรวงหรืออธิบดีของส่วนราชการที่รับโอน อาจมีหนังสือกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่ถูกโอนอำนาจหน้าที่ไป ยังคงใช้อำนาจหน้าที่เดิมต่อไป

มาตรา ๑๖๓ ให้เรียกหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมว่า ผู้อำนวยการ เว้นแต่ที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้คือ โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้ยุบเลิกกระทรวง ทบวง กรม ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเดิมทั้งหมด แล้วจัดตั้งขึ้นใหม่ และ มีการโอนภารกิจจากกระทรวง ทบวง กรม เดิมไปอยู่ในกระทรวง ทบวง กรม ใหม่ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว รวมทั้งมีการกำหนดภารกิจของกระทรวงตามกฎหมายใหม่ นอกจากนี้ได้มีการกำหนดชื่อหน่วยงานขึ้นใหม่ ตามภารกิจใหม่ สำหรับภารกิจที่รับโอนมาอีกด้วย ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นเพื่อกำหนดรายละเอียด การโอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ชำระรายการ ลูกจ้าง และอัตราค่าจ้าง ของส่วนราชการในกระทรวง ทบวง กรม เดิม ที่ถูกยุบเลิกไปเป็นของกระทรวง ทบวง กรม ใหม่ และพระราชบัญญัติ ดังกล่าวยังบัญญัติให้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้มีอำนาจหน้าที่เดิมสามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ เพื่อให้งานต่อเนื่องมิให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนจึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ เพื่อกำหนดการดังกล่าวให้เป็นไปตามความประสงค์ ของกฎหมาย

พระราชกฤษฎีกา

แก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕
พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓๘ ในพระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “นายกรัฐมนตรี” คำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” และคำว่า “กรมการศาสนา” เป็น “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

มาตรา ๔๒ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้แก้ไขคำว่า “กระทรวงศึกษาธิการ” และ “กรมการศาสนา” เป็น “สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ” คำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “นายกรัฐมนตรี” และคำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

มาตรา ๔๕ ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “นายกรัฐมนตรี” และคำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

มาตรา ๔๖ ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ ให้แก้ไขคำว่า “รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ” เป็น “นายกรัฐมนตรี” และคำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่ง หรือ ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการ หรือ ผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับภารกิจที่โอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

พระราชกำหนด

มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

พ.ศ. ๒๕๖๖

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
ทางเทคโนโลยี

พระราชกำหนดนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพบุคคลตามพระราชกำหนดนี้
เพื่อคุ้มครองประชาชนผู้สุจริตซึ่งถูกหลอกลวงจนสูญเสียไปซึ่งทรัพย์สิน โดยผ่านโทรศัพท์หรือวิธีการ
ทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งแต่ละวันมีผู้ถูกหลอกลวงจำนวนมากและมีมูลค่าความเสียหายสูงมาก
สมควรมีมาตรการเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้ให้หมดไปโดยเร็ว อันเป็นกรณีฉุกเฉิน
ที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัย

สาธารณะ และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งการตราพระราชกำหนดนี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๖๖”

มาตรา ๒ พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกำหนดนี้

“อาชญากรรมทางเทคโนโลยี” หมายความว่า การกระทำหรือพยายามกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย หรือกระทำความผิดฐานฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สิน โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

“ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงิน

มาตรา ๔ เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีหรืออาจมีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่เปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีและธุรกรรมของลูกค้าที่เกี่ยวข้องในระหว่างสถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจนั้นผ่านระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นชอบร่วมกัน

เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลการให้บริการที่เกี่ยวข้องระหว่างกันผ่านระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมและสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เห็นชอบร่วมกัน

เมื่อมีการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้ผู้เปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลแจ้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ แล้วแต่กรณี และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทราบโดยทันที และเมื่อได้รับแจ้งแล้ว ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์เพื่อป้องกัน ปราบปราม หรือระงับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีได้

มาตรา ๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และมีความจำเป็นต้องทราบข้อมูลการลงทะเบียนผู้ใช้งานหรือข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น และเมื่อได้รับคำสั่งแล้ว ให้ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการโทรคมนาคมอื่น หรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น มีหน้าที่ส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่ผู้สั่งภายในระยะเวลาที่ผู้สั่งกำหนด

มาตรา ๖ ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับข้อมูลจากระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา ๔ ว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ใดถูกใช้หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมและแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจรับโอนถัดไป พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา ๔ เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบการธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบ และระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันทีเป็นการชั่วคราวไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่พบเหตุอันควรสงสัยหรือได้รับแจ้ง แล้วแต่กรณี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตรวจสอบ

ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่งจากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรม พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผย

หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา ๔ เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบ และระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที แล้วแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตรวจสอบแล้ว ปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิด ให้ดำเนินการตามกฎหมายภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งการระงับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง หรือแจ้งสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจตามวรรคสอง หากไม่ปรากฏพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นถูกใช้ในการกระทำความผิด ให้แจ้งผลการตรวจสอบให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจทราบ เพื่อยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมต่อไป

เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคสามแล้ว หากเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาหรือเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่แจ้งผลการดำเนินการ ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น

มาตรา ๗ ในกรณีที่สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจได้รับแจ้งจากผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ถือบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ว่า ได้มีการทำธุรกรรมโดยบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวและเข้าข่ายเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวมีหน้าที่ระงับการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว พร้อมทั้งนำข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือกระบวนการเปิดเผยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลตามมาตรา ๔ เพื่อให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบธุรกิจผู้รับโอนทุกทอดทราบและระงับการทำธุรกรรมดังกล่าวไว้ทันที และแจ้งให้ผู้เสียหายไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในเจ็ดสิบสองชั่วโมง เมื่อมีการร้องทุกข์แล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับการทำธุรกรรมไว้ทราบ และให้พนักงานสอบสวนพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีเงินฝากและบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับความร้องทุกข์ หากไม่มีคำสั่งให้ระงับการทำธุรกรรมไว้ต่อไปภายในเวลาดังกล่าว ให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบธุรกิจยกเลิกการระงับการทำธุรกรรมนั้น

มาตรา ๘ การแจ้งข้อมูลหรือหลักฐานตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ จะกระทำทางโทรศัพท์หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ในกรณีที่กระทำทางโทรศัพท์ ให้ผู้ได้รับแจ้งบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรลงลายมือชื่อผู้รับแจ้ง และวันเวลาที่ได้รับไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งส่งสำเนาให้ผู้แจ้งเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

การร้องทุกข์ในความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีจะกระทำต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจแห่งใดในราชอาณาจักรหรือตอกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยีก็ได้ และจะร้องทุกข์โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการร้องทุกข์โดยชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในการสอบสวนหรือดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนที่รับคำร้องทุกข์ไม่ว่าประจำอยู่ที่ใดหรือพนักงานสอบสวนที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมีอำนาจสอบสวนและดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักร

มาตรา ๙ ผู้ใดเปิดหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของตน โดยมีได้มีเจตนาใช้เพื่อตนหรือเพื่อกิจการที่ตนเกี่ยวข้องหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้หรือยินยอมใช้เลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตน ทั้งนี้ โดยประการที่รู้หรือควรรู้ว่าจะนำไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือความผิดทางอาญาอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐ ผู้ใดเป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ เพื่อให้มีการซื้อขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือความผิดทางอาญาอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑ ผู้ใดเป็นธุระจัดหา โฆษณา หรือโฆษณาโดยประการใด ๆ เพื่อให้มีการซื้อหรือขายเลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งลงทะเบียนผู้ใช้บริการในนามของบุคคลหนึ่งบุคคลใดแล้ว แต่ไม่สามารถระบุตัวผู้ใช้บริการได้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๒ การเปิดเผย การแลกเปลี่ยน การเข้าถึง ตลอดจนการเก็บ การรวบรวม หรือการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชกำหนดนี้ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล แต่ผู้ได้รับหรือครอบครองข้อมูลจะเปิดเผยให้บุคคลอื่นซึ่งไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบมิได้

มาตรา ๑๓ ในวาระเริ่มแรกให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนตามที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดแนวทางในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเหตุอันควรสงสัยตามพระราชกำหนดนี้ รวมทั้งให้คำแนะนำและคำปรึกษา

เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามพระราชกำหนดนี้ โดยให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการดังกล่าว และให้ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จะแต่งตั้งข้าราชการจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้

เมื่อครบห้าปีหลังจากที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคมประเมินความจำเป็นในการให้มีคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไป เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ โดยในกรณีมีความจำเป็นต้องมีคณะกรรมการต่อไป ให้เสนอแนะหน่วยงานที่จะทำหน้าที่หน่วยธุรการของคณะกรรมการต่อไปด้วย ในกรณีที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็น ที่จะต้องมีคณะกรรมการดังกล่าวต่อไป และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบด้วย ให้คณะกรรมการดังกล่าว สิ้นสุดลงนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติหรือวันที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่เห็นควรมีคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต่อไป คณะรัฐมนตรีจะกำหนด ให้มีคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปเป็นคราว ๆ หรือตลอดไปก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นการแต่งตั้ง และวาระการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๔ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกำหนดฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีการใช้วิธีการทางเทคโนโลยี หลอกลวงประชาชนทั่วไปผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ จนทำให้ประชาชนสูญเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และผู้หลอกลวงได้โอนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวผ่านบัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลอื่นต่อไปเป็นทอด ๆ อย่างรวดเร็ว เพื่อปกปิดหรืออำพรางการกระทำความผิด ซึ่งแต่ละวันประชาชนผู้สุจริตถูกหลอกลวงจำนวนมากและมีมูลค่าความเสียหายสูงมาก และการหลอกลวงดังกล่าว ซึ่งเป็นการกระทำความผิดได้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างและเป็นอันตรายร้ายแรง ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ ในอันที่จะต้องมีมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อรักษาความปลอดภัย ของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

ส่วนที่ ๓

กฎกระทรวง

ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐)
ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑ คำว่า “คณะสงฆ์” ในกฎกระทรวงนี้ หมายถึง คณะสงฆ์จีนนิกายและหรือคณะสงฆ์อนัมนิกายแล้วแต่กรณี

ข้อ ๒ ให้คณะสงฆ์อยู่ในปกครองบังคับบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

ข้อ ๓ ให้กรมการศาสนารับผิดชอบงานของคณะสงฆ์ที่เกี่ยวข้องกับสมเด็จพระสังฆราช และทางราชการ

หมวด ๒
การปกครองคณะสงฆ์

ข้อ ๔ การปกครองคณะสงฆ์แต่ละคณะให้มีบรรพชิตเป็นผู้ปกครองตามตำแหน่ง ดังนี้

- (๑) เจ้าคณะใหญ่
- (๒) รองเจ้าคณะใหญ่
- (๓) ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่
- (๔) ปลัดขวา

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๕๙ วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐
ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๖๕ ตอนที่ ๖ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๐

- (๕) ปลัดซ้าย
- (๖) รองปลัดขวา
- (๗) รองปลัดซ้าย
- (๘) ผู้ช่วยปลัดขวา
- (๙) ผู้ช่วยปลัดซ้าย
- (๑๐) เจ้าอาวาส
- (๑๑) รองเจ้าอาวาส
- (๑๒) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ข้อ ๕ บรรพชิตในคณะสงฆ์ ต้องสังกัดอยู่ในวัดหนึ่งวัดใด และอยู่ในปกครองของบรรพชิตในตำแหน่งตามลำดับในข้อ ๔

ข้อ ๖ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งบรรพชิตเป็นเจ้าคณะใหญ่ในคณะสงฆ์คณะละ ๑ รูป

ข้อ ๗ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์เป็นรองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้ายตามที่เจ้าคณะใหญ่เสนอ

ข้อ ๘ ในแต่ละคณะสงฆ์ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจแต่งตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

ข้อ ๙ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ดำเนินการปกครองให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย ลัทธิ นิกาย กฎหมาย และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

(๒) ควบคุมและส่งเสริมการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๓) วินิจฉัยการลงนิคหกรรม และวินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของบรรพชิตในตำแหน่งรองลงมา

(๔) แก้ไขข้อขัดข้องในการปกครองคณะสงฆ์

(๕) ปกครองบรรพชิตในคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

เพื่อการนี้ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจวางระเบียบและออกคำสั่ง โดยไม่ขัดหรือแย้งกับพระธรรมวินัย ลัทธิ นิกาย กฎหมาย พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และระเบียบแบบแผนของทางราชการ

ข้อ ๑๐ รองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้าย มีหน้าที่ช่วยปกครองบรรพชิตและวัดตามที่เจ้าคณะใหญ่มอบหมาย

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และเจ้าคณะใหญ่มิได้แต่งตั้งผู้ใดให้ปฏิบัติหน้าที่แทน ให้บรรพชิตผู้มีอาวุโสในตำแหน่งรองลงไปตามข้อ ๔ ตามลำดับ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะใหญ่

ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะใหญ่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะใหญ่

ข้อ ๑๒ เจ้าอาวาสมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) ห้ามบรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งมิได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสเข้าไปอยู่อาศัยในวัด

(๒) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปจากวัด

(๓) สั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งอยู่หรือพำนักอาศัยในวัด ทำงานภายในวัด หรือให้ทำทัณฑ์บนหรือให้ขอมาโทษ ในเมื่อบรรพชิตหรือคฤหัสถ์นั้นประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาสซึ่งได้สั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัย ลัทธิ นิกาย กฎหมาย พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ระเบียบแบบแผนของทางราชการและคำสั่งของเจ้าคณะใหญ่ในคณะสงฆ์นั้น ๆ

(๔) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

(๕) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งอยู่หรือพำนักอาศัยในวัดนั้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ลัทธิ นิกาย กฎหมาย พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ระเบียบแบบแผนของทางราชการและคำสั่งของเจ้าคณะใหญ่ในคณะสงฆ์นั้น ๆ

(๖) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์

(๗) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

ให้รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมาย

ข้อ ๑๓ เจ้าคณะใหญ่ รองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้าย พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) มรณภาพ

(๒) พ้นจากความเป็นบรรพชิต

(๓) ลาออก

(๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก หรือแต่งตั้งเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์

ข้อ ๑๔ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) มรณภาพ

(๒) พ้นจากความเป็นบรรพชิต

(๓) ลาออก

(๔) เจ้าคณะใหญ่มีคำสั่งให้ออก

ข้อ ๑๕ สมเด็จพระสังฆราชทรงตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์เป็นพระอุปัชฌาย์ตามที่เจ้าคณะใหญ่เสนอ

ข้อ ๑๖ พระอุปัชฌาย์ในคณะสงฆ์ มีหน้าที่ให้การบรรพชาอุปสมบทบรรพชิตตามลัทธิ นิกาย ในคณะสงฆ์นั้น ๆ และเมื่อได้บรรพชาอุปสมบทบรรพชิตใดแล้ว ต้องเป็นธุระสั่งสอนอบรมบรรพชิตนั้น ให้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย และให้ตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ

ข้อ ๑๗ เมื่อพระอุปัชฌาย์ในคณะสงฆ์ปฏิบัติไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย หรือประพฤติไม่สมควร แก่ตำแหน่งหน้าที่ สมเด็จพระสังฆราชอาจถอดถอนหรือพักหน้าที่พระอุปัชฌาย์ได้ตามที่เจ้าคณะใหญ่เสนอ

ข้อ ๑๘ เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้นในคณะสงฆ์ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าคณะใหญ่ที่จะระงับและลงนิตกกรรมตามพระธรรมวินัย

เพื่อการนี้ เจ้าคณะใหญ่จะมอบหมายให้ผู้ดำรงตำแหน่งตามข้อ ๔ ระงับอธิกรณ์และลงนิตกกรรมแทนก็ได้

หมวด ๓ การสร้างวัด

ข้อ ๑๙ วัดที่จะสร้างขึ้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังนี้

- (๑) สมควรเป็นที่พำนักของบรรพชิต
- (๒) เป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณใกล้เคียง และมีเหตุผลที่เชื่อได้ว่า เมื่อตั้งขึ้นแล้วจะได้รับการบำรุงส่งเสริมจากประชาชน
- (๓) ตั้งอยู่ห่างจากวัดในคณะสงฆ์เดียวกันไม่น้อยกว่าสองกิโลเมตร เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น

ข้อ ๒๐ บุคคลใดมีความประสงค์จะสร้างวัด ให้ยื่นคำขอต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่จะสร้างวัดนั้น พร้อมด้วยรายการและเอกสาร ดังต่อไปนี้

- (๑) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่เจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้มีสิทธิครอบครองจะยกให้สร้างวัดและที่ดินนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่าหนึ่งไร่
- (๒) หนังสือสัญญาที่เจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายทำกับนายอำเภอและเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอ แสดงความจำนองจะให้ที่ดินดังกล่าวใน (๑) เพื่อสร้างวัด
- (๓) จำนวนเงินและสัมภาระที่จะใช้ในการสร้างวัดในระยะเริ่มแรกต้องมีมูลค่ารวมกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นบาท
- (๔) แผนที่แสดงเขตที่จะตั้งวัด ประกอบด้วย เขตติดต่อข้างเคียง และระยะทางระหว่างวัดที่จะสร้างขึ้นกับวัดอื่นในระยะสองกิโลเมตรโดยรอบ และให้แสดงแผนผังสิ่งก่อสร้างของวัดตามความเหมาะสมของสภาพที่ดิน

ข้อ ๒๑ เมื่อนายอำเภอได้รับคำขออนุญาตสร้างวัดและพิจารณาเห็นสมควรแล้วให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยังกรมการศาสนาเพื่อนำปรึกษาเจ้าคณะใหญ่

ในการพิจารณาคำขออนุญาตสร้างวัด กรมการศาสนาอาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนผังหรือระบับเรื่องการขออนุญาตสร้างวัดได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อกรมการศาสนาและเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเห็นสมควรแล้วให้นำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กรมการศาสนาออกหนังสืออนุญาตให้สร้างวัดได้

หมวด ๔ การตั้งวัด

ข้อ ๒๒ เมื่อได้สร้างเสนาสนะขึ้นเป็นหลักฐานพร้อมที่จะเป็นที่พำนักของบรรพชิตได้แล้วให้ผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัด ทายาท หรือผู้แทนเสนอรายงานการก่อสร้างและจำนวนบรรพชิตที่จะอยู่ประจำ ไม่น้อยกว่าสี่รูป พร้อมทั้งเสนอนามวัด และนามบรรพชิตผู้สมควรเป็นเจ้าอาวาสเพื่อขอตั้งเป็นวัดต่อนายอำเภอ

ให้นำความในข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับแก่การขอตั้งวัดโดยอนุโลม

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการประกาศตั้งวัดในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒๓ เมื่อได้มีประกาศการตั้งวัดในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัดหรือทายาทดำเนินการไอนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดนั้น และให้เจ้าอาวาสบันทึกประวัติของวัดนั้นไว้เป็นหลักฐาน

หมวด ๕ การรวมวัด

ข้อ ๒๔ เมื่อเจ้าอาวาสและนายอำเภอเห็นสมควรที่จะรวมวัดตั้งแต่สองวัดขึ้นไปในคณะสงฆ์ใดเป็นวัดเดียว เพื่อประโยชน์แก่การทำนุบำรุงวัดให้เจริญยิ่งขึ้น หรือเพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยังกรมการศาสนาเพื่อนำปรึกษาเจ้าคณะใหญ่

เมื่อกรมการศาสนาและเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้นำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการประกาศการรวมวัดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๖ การย้ายวัด

ข้อ ๒๕ วัดใดมีเหตุจำเป็นต้องย้ายไปตั้งในที่อื่นเพราะสถานที่ตั้งอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่พำนักของบรรพชิต ให้เจ้าอาวาสแห่งวัดนั้นปรึกษานายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นชอบแล้วให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยัง
กรมการศาสนาเพื่อนำปรึกษาเจ้าคณะใหญ่

เมื่อกรมการศาสนาและเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้นำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช
เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการประกาศย้ายวัด
ในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒๖ การจัดหาที่ดินที่ตั้งวัด การย้ายทรัพย์สินของวัด และการก่อสร้างวัดใหม่ให้เป็นหน้าที่
ของผู้ขอย้ายวัด และให้อยู่ภายใต้บังคับแห่งข้อ ๑๙ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๓ ว่าด้วย
การสร้างและการตั้งวัดโดยอนุโลม

หมวด ๗

การยุบเลิกวัด

ข้อ ๒๗ วัดใดมีเหตุอันควรยุบเลิก เพราะสภาพเสื่อมโทรมหรือมีเหตุอื่นอันไม่สมควรที่จะ
เป็นวัดต่อไป เมื่อเจ้าอาวาสและนายอำเภอเห็นสมควรยุบเลิกวัด หรือในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาส เมื่อนายอำเภอ
เห็นสมควรยุบเลิกวัด ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมกับส่งบัญชีรายละเอียดทรัพย์สินของวัด
ที่จะยุบเลิกนั้น

ให้นำความในข้อ ๒๔ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับการยุบเลิกวัดโดยอนุโลม

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการประกาศยุบเลิกวัด
ในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒๘ ในกรณียุบเลิกวัด ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิก ให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลางของคณะสงฆ์
นั้น ๆ

ข้อ ๒๙ วัดใดร้างบรรพชิตไม่อาศัย ให้นายอำเภอรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้เสนอเรื่องและความเห็นไปยังกรมการศาสนา
เพื่อนำปรึกษาเจ้าคณะใหญ่

เมื่อกรมการศาสนาและเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้นำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการประกาศยุบเลิกวัด
ในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๘

การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา

ข้อ ๓๐ วัดที่สมควรได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาต้องปรากฏว่าได้สร้างขึ้นหรือได้ปฏิสังขรณ์เป็นหลักฐานถาวร และมีบรรพชิตอยู่ประจำไม่น้อยกว่าห้ารูปติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ระยะเวลาห้าปีนี้มีให้ใช้บังคับแก่วัดที่ได้สร้างอุโบสถเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ให้เจ้าอาวาสแห่งวัดนั้นเสนอรายงานขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาต่อเจ้าคณะใหญ่ และเมื่อเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้นำปรึกษากรรมการศาสนา

เมื่อเจ้าคณะใหญ่และกรรมการศาสนาพิจารณาเห็นสมควรแล้ว ให้นำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช

เมื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงเห็นชอบแล้ว ให้กระทรวงศึกษาธิการนำความกราบบังคมทูลขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาต่อไป

ข้อ ๓๑ เมื่อได้พระราชทานวิสุงคามสีมาแก่วัดใดแล้วให้นายอำเภอแห่งท้องที่ที่วัดนั้นตั้งอยู่ดำเนินการปักหมายเขตที่ดินตามที่ได้พระราชทาน

หมวด ๙

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๒ บรรพชิตในคณะสงฆ์ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ รองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา ผู้ช่วยปลัดซ้าย เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือดำรงตำแหน่งอื่นอยู่ในวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับให้ถือว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตามกฎหมายกฎกระทรวงนี้แล้วแต่กรณี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ปิยนุญ สาร

(นายปิยนุญ สาร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) คือโดยที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดให้การปกครองคณะสงฆ์อื่นนอกจากคณะสงฆ์ไทยเป็นไปตามกฎกระทรวง ฉะนั้น เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์จีนนิกายและคณะสงฆ์อนัมนิกายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕^๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ และมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และมาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้ คำว่า “คณะสงฆ์” หมายความว่า คณะสงฆ์อื่น”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๔ การปกครองคณะสงฆ์แต่ละคณะให้มีบรรพชิตเป็นผู้ปกครองตามตำแหน่ง ดังนี้

- (๑) เจ้าคณะใหญ่
- (๒) รองเจ้าคณะใหญ่
- (๓) ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา
- (๔) ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายซ้าย
- (๕) ปลัดขวา
- (๖) ปลัดซ้าย
- (๗) รองปลัดขวา
- (๘) รองปลัดซ้าย
- (๙) ผู้ช่วยปลัดขวา
- (๑๐) ผู้ช่วยปลัดซ้าย
- (๑๑) เจ้าอาวาส
- (๑๒) รองเจ้าอาวาส
- (๑๓) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๗ และข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๗ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์เป็นรองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายซ้าย ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้าย ตามที่เจ้าคณะใหญ่เสนอ

ข้อ ๘ ในแต่ละคณะสงฆ์ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจแต่งตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์เป็นเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ตามหลักเกณฑ์ที่เจ้าคณะใหญ่กำหนดด้วยความเห็นชอบของสมเด็จพระสังฆราช

เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะใหญ่ ให้เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจแต่งตั้งบรรพชิตในคณะสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งเป็นเลขานุการเจ้าคณะใหญ่

เลขานุการเจ้าคณะใหญ่พ้นจากตำแหน่งเมื่อเจ้าคณะใหญ่ให้พ้นจากตำแหน่ง หรือเมื่อเจ้าคณะใหญ่พ้นจากตำแหน่ง”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐ รองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายซ้าย ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้าย มีหน้าที่ช่วยปกครองบรรพชิตและวัดตามที่เจ้าคณะใหญ่มอบหมาย”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๓ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๓ เจ้าคณะใหญ่ รองเจ้าคณะใหญ่ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายซ้าย ปลัดขวา ปลัดซ้าย รองปลัดขวา รองปลัดซ้าย ผู้ช่วยปลัดขวา และผู้ช่วยปลัดซ้าย พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) มรณภาพ

(๒) พ้นจากความเป็นบรรพชิต

(๓) ลาออก

(๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก หรือแต่งตั้งเป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์

ข้อ ๖ ให้บรรพชิตซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ในคณะสงฆ์แต่ละคณะอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวาตามกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

สัมพันธ ทองสมัคร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือเนื่องจากงานของคณะสงฆ์อื่นอันได้แก่เงินนิกาย และอนัมนิกายได้ขยายอย่างกว้างขวาง ทั้งทางด้านการปกครอง การศึกษา การเผยแพร่ และการสาธารณูปการ ประกอบกับตำแหน่งผู้ปกครองคณะสงฆ์ดังกล่าวแต่ละคณะยังมีจำนวนไม่สอดคล้องกับการขยายงานดังกล่าว สมควรกำหนดให้มีตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา และผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายซ้ายแทนตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ และเลขานุการเจ้าคณะใหญ่เพื่อช่วยงานคณะสงฆ์ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด

การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา

พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และมาตรา ๓๒ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๒ ในกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

ข้อ ๓ คำขอสร้างวัด และรายงานเพื่อขอตั้งวัด ขอรวมเป็นวัดเดียว ขอย้ายวัด ขอยุบเลิกวัด ขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา หรือขอยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

ข้อ ๔ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดทำทะเบียนวัดตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

ทะเบียนวัดตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลวัดเกี่ยวกับการได้รับอนุญาตให้สร้างวัด การตั้งวัด การรวมเป็นวัดเดียว การย้ายวัด การยุบเลิกวัด การได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และข้อมูลอื่นอันจำเป็นต่อผู้มีประโยชน์แก่กิจการพระพุทธศาสนา

หมวด ๑ การสร้างวัด

ข้อ ๕ วัดที่จะสร้างขึ้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ดินที่ใช้เป็นสถานที่สร้างวัดต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่าหกไร่
- (๒) เป็นสถานที่ที่สมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์และการประกอบศาสนกิจ
- (๓) เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นไม่น้อยกว่าหนึ่งพันคน
- (๔) มีเหตุผลที่สนับสนุนได้ว่า เมื่อตั้งวัดขึ้นแล้วจะได้รับการทำนุบำรุงส่งเสริมจาก

ประชาชน

(๕) ตั้งอยู่ห่างจากวัดอื่นไม่น้อยกว่าสองกิโลเมตร

(๖) จำนวนเงินและสัมภาระที่จะใช้ในการสร้างวัดรวมกันต้องไม่น้อยกว่าสองแสนบาท

ในกรณีที่มีความจำเป็นตามสภาพแห่งท้องที่ ผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ ตาม (๑) (๓) หรือ (๕) ก็ได้ โดยต้องระบุเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้นประกอบไว้กับคำขอสร้างวัดด้วย

ข้อ ๖ ผู้ใดประสงค์จะสร้างวัดในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครอง ให้ยื่นคำขอสร้างวัดต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในจังหวัดที่ดินนั้นตั้งอยู่ พร้อมด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

(ก) หนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่จะใช้สร้างวัด และหนังสือสัญญาที่ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองที่ดินนั้นได้ทำไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งแสดงเจตนาว่าจะยกที่ดินนั้นให้แก่วัดที่ขออนุญาตสร้าง หรือ

(ข) หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อสร้างวัดจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐในกรณีที่ที่ดินที่จะใช้สร้างวัดเป็นที่ดินที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐดูแลรักษา

(๒) แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด วัดและสถานที่ใกล้เคียงโดยรอบ และเส้นทางคมนาคมโดยสังเขป

(๓) แผนผังแสดงเขตที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างภายในที่ดินที่จะใช้สร้างวัด โดยให้นำแผนผัง ตามแบบ ก. แบบ ข. หรือแบบ ค. ท้ายกฎกระทรวงนี้ มาเป็นแนวทางในการสร้างวัดเท่าที่จะทำได้

หนังสือสัญญาตาม (๑) (ก) ให้เป็นไปตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

ข้อ ๗ เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับคำขอสร้างวัดตามข้อ ๖ แล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอและเอกสารประกอบคำขอ ถ้าเห็นว่าคำขอหรือเอกสารประกอบคำขอไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ยื่นคำขอไม่ดำเนินการแก้ไข ให้คำขอสร้างวัดนั้นตกไป

ในกรณีที่คำขอและเอกสารประกอบคำขอถูกต้องครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้สร้างวัดได้ ให้อนุญาตเป็นหนังสือตามแบบ ว. ๑ ท้ายกฎกระทรวงนี้ และแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอสร้างวัดทราบ แล้วให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด รายงานผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อรายงานให้นายกรัฐมนตรีและมหาเถรสมาคมทราบต่อไป

ข้อ ๘ ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดมิได้ดำเนินการก่อสร้างวัดให้เป็นไปตามคำขอสร้างวัดและแผนผังที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งแก้ไขหรือระงับการสร้างวัดทั้งหมดหรือบางส่วนได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๒ การตั้งวัด

ข้อ ๙ เมื่อได้สร้างเสนาสนะขึ้นพร้อมที่จะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์และการประกอบศาสนกิจตามแผนผังที่กำหนดไว้แล้ว ให้ผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัด ทายาท หรือผู้แทน ยื่นรายงานการก่อสร้าง และจำนวนพระภิกษุที่จะอยู่ประจำไม่น้อยกว่าหนึ่งรูปเพื่อขอตั้งวัดต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในจังหวัดที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดนั้นตั้งอยู่

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของรายงานที่ยื่นขอ ถ้าเห็นว่ารายงานหรือการดำเนินการตามรายงานนั้นยังไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ให้แจ้งให้ผู้ยื่นรายงานแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วน

เมื่อรายงานที่ยื่นขอถูกต้องครบถ้วน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้ตั้งวัดได้ ให้เสนอรายงานพร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

ข้อ ๑๐ เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นสมควรให้ตั้งวัดได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาก่อนการตั้งวัดและการใช้ชื่อวัด

ในกรณีที่คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งพิจารณาเห็นสมควรให้ตั้งวัดและการใช้ชื่อวัดให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศตั้งวัดตามชื่อนั้นตามแบบ ว. ๒ ทำयกฎกระทรวงนี้ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบพร้อมทั้งรายงานให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการประกาศตั้งวัดให้ผู้ขอตั้งวัด เจ้าคณะจังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศเรื่องการตั้งวัดนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ที่ดินที่ตั้งวัดเป็นที่ดินตามข้อ ๖ (๑) (ก) ให้ผู้มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หรือทายาทดำเนินการโอนที่ดินพร้อมทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดที่ตั้งขึ้นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมตามข้อ ๑๐ วรรคสาม

ในกรณีที่ที่ดินที่ตั้งวัดเป็นที่ดินตามข้อ ๖ (๑) (ข) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งการประกาศตั้งวัดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อสร้างวัดทราบและแจ้งให้วัดที่ตั้งขึ้นปฏิบัติตามเงื่อนไขในการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

ให้เจ้าอาวาสวัดที่ตั้งขึ้นบันทึกประวัติของวัดนั้นไว้เป็นหลักฐานตามแบบที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

หมวด ๓ การรวมวัด

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่มีวัดตั้งแต่สองวัดขึ้นไปอยู่ใกล้กันหรือติดต่อกัน และการรวมวัดเป็นวัดเดียวจะเป็นประโยชน์ในการทำนุบำรุงวัดให้เจริญยิ่งขึ้นหรือเป็นประโยชน์ในการปกครองคณะสงฆ์ ให้เจ้าอาวาสรายงานการขอรวมวัดไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับรายงานการขอรวมวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานการขอรวมวัดพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้รวมวัดได้ ให้เสนอรายงานการขอรวมวัดพร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นสมควรให้รวมวัดได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอรายงานการขอรวมวัดพร้อมความเห็นต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศรวมวัดนั้นตามแบบ ว. ๓ ท้ายกฎกระทรวงนี้ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการรวมวัดให้ผู้ขอรวมวัดและเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศเรื่องการรวมวัดนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่การรวมกันเป็นวัดเดียวตามข้อ ๑๒ เป็นการรวมวัดที่มีใช้วัดร้าง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอความเห็นจากเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้องก่อน เมื่อทุกฝ่ายเห็นสมควรรวมกัน เป็นวัดเดียวแล้ว ให้เสนอรายงานการขอรวมวัดต่อผู้มีอำนาจพิจารณาตามข้อ ๑๒ ต่อไป

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ที่ดินที่ตั้งวัดตามข้อ ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นที่ดินตามข้อ ๖ (๑) (ข) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งการประกาศรวมวัดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินทราบต่อไป

หมวด ๔ การย้ายวัด

ข้อ ๑๕ วัดใดมีความจำเป็นต้องย้ายไปตั้งที่อื่นเพราะสถานที่ตั้งอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์หรือการประกอบศาสนกิจ ให้เจ้าอาวาสแห่งวัดนั้นรายงานการขอย้ายวัดพร้อมทั้งเหตุผลและความจำเป็นไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับรายงานการขอย้ายวัดตามวรรคหนึ่ง ให้ขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานการขอย้ายวัดพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้ย้ายวัดได้ ให้เสนอรายงานการขอย้ายวัดพร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นสมควรให้ย้ายวัดได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอรายงานการขอย้ายวัด พร้อมความเห็นต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศย้ายวัดนั้นตามแบบ ว. ๔ ท้ายกฎกระทรวงนี้ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการย้ายวัดให้ผู้ขอย้ายวัดและเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศเรื่องการย้ายวัดนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ข้อ ๑๖ การจัดหาที่ดินที่ตั้งวัด การสร้างวัดใหม่ และการย้ายทรัพย์สินของวัด ให้เป็นหน้าที่ของผู้ขอย้ายวัด และให้นำความในข้อ ๕ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ที่ดินที่ตั้งวัดตามข้อ ๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นที่ดินตามข้อ ๖ (๑) (ข) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติส่งคืนที่ดินดังกล่าวแก่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น

หมวด ๕ การยุบเลิกวัด

ข้อ ๑๗ วัดใดมีสภาพเสื่อมโทรมหรือมีเหตุอื่นอันไม่สมควรจะเป็นวัดต่อไป เมื่อเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้นเห็นสมควรยุบเลิกวัด ให้รายงานการยุบเลิกวัดพร้อมทั้งเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องขอยุบเลิกวัด และบัญชีรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัดไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับรายงานการยุบเลิกวัด และบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้ขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานการยุบเลิกวัดพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้ยุบเลิกวัดได้ ให้เสนอรายงานการยุบเลิกวัด พร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นสมควรให้ยุบเลิกวัดได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอรายงานการขอยุบเลิกวัด พร้อมความเห็นต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกาศยุบเลิกวัดนั้นตามแบบ ว. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการยุบเลิกวัดให้ผู้ขอยุบเลิกวัดและเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศเรื่องการยุบเลิกวัดนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

ข้อ ๑๘ วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุพำนักอยู่ เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นสมควรยุบเลิกวัดนั้น ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอเรื่องการขอยุบเลิกวัดนั้นต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้นำความในข้อ ๑๗ บรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ที่ดินที่ตั้งวัดตามข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘ เป็นที่ดินตามข้อ ๖ (๑) (ข) ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติส่งคืนที่ดินดังกล่าวแก่ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้ออกหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น

หมวด ๖

การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา

ข้อ ๒๐ วัดใดได้สร้างขึ้นหรือได้ปฏิสังขรณ์จนเป็นหลักฐานถาวร และมีพระภิกษุพำนักอยู่ประจำไม่น้อยกว่าห้ารูปติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี หากประสงค์จะขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เจ้าอาวาสแห่งวัดนั้นรายงานการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับรายงานการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาตามวรรคหนึ่ง ให้ขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้วัดใดขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เสนอรายงานการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาพร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นสมควรให้วัดใดขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เสนอรายงานการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาพร้อมความเห็นเพื่อกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช เพื่อทรงอนุมัติ แล้วเสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาต่อไป

ระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับแก่วัดที่สร้างอุโบสถเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ข้อ ๒๑ เมื่อพระราชทานวิสุงคามสีมาแก่วัดใดแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรายงานให้มหาเถรสมาคมทราบ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการประกาศการได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ให้ผู้ขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาและเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้นายอำเภอท้องที่ที่วัดนั้นตั้งอยู่ ดำเนินการปักหมายเขตที่ดินตามที่ได้พระราชทาน

หมวด ๗

การยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา

ข้อ ๒๒ การยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมแล้ว

ข้อ ๒๓ การยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) วัดร้างนั้นได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์จนมีเสนาสนะเป็นหลักฐานมั่นคง และอยู่ในสภาพที่สมควรพร้อมที่จะเป็นที่พำนักและจำพรรษาของพระภิกษุสงฆ์และการประกอบศาสนกิจ

(๒) มีประชาชนในท้องถิ่นจำนวนมากพอที่จะทำนุบำรุงส่งเสริมให้วัดเจริญได้

(๓) วัดร้างนั้นตั้งอยู่ห่างจากวัดอื่นที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษาไม่น้อยกว่าสองกิโลเมตร เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควร

(๔) มีที่ดินที่จะใช้ขยายให้วัดเจริญได้ไม่น้อยกว่าหกไร่ เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น

(๕) มีหลักฐานแสดงว่า ผู้บูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างนั้นได้จัดให้มีพระภิกษุมาพำนักอยู่ และจำพรรษาในวัดได้ไม่น้อยกว่าสี่รูป

ข้อ ๒๔ ผู้ใดมีความประสงค์ที่จะบูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างแห่งใดให้เป็นวัดที่พระภิกษุอยู่จำพรรษาได้ ให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในจังหวัด

ที่วัดร้างนั้นตั้งอยู่ว่าตนมีศรัทธาที่จะบูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างนั้น โดยแสดงหลักฐานว่าตนมีทรัพย์สินเพียงพอที่จะดำเนินการบูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างนั้น พร้อมด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) ที่ตั้งของวัด
- (๒) เนื้อที่ และแผนที่แสดงเขตที่ดินของวัด
- (๓) ถาวรวัตถุและปูชนียสถาน (ถ้ามี) พร้อมทั้งแผนผัง
- (๔) จำนวนพระภิกษุที่จะจัดให้พำนักอยู่และจำพรรษาในวัดได้ไม่น้อยกว่าสี่รูป
- (๕) จำนวนประชาชนในท้องถิ่นที่จะใช้วัดประกอบศาสนกิจ

ในกรณีที่มิปรากฏข้อมูลวัดร้างนั้นในทะเบียนวัด ให้ผู้ยื่นคำขอบูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างแนบหลักฐานเกี่ยวกับวัดร้างนั้นพร้อมกับคำขอ

ให้นำหลักเกณฑ์ตามข้อ ๒๓ (๓) และ (๔) มาใช้บังคับแก่วัดร้างที่จะขอบูรณปฏิสังขรณ์ด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๒๕ เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับคำขอตามข้อ ๒๔ ให้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอและหลักฐาน แล้วขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอคำขอพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างได้ ให้เสนอคำขอพร้อมความเห็นไปยังเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นสมควรให้บูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างได้ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอคำขอบูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นหนังสือ

ข้อ ๒๖ เมื่อวัดร้างใดได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์จนมีเสนาสนะพร้อมที่จะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์และการประกอบศาสนกิจ ตลอดจนผู้บูรณปฏิสังขรณ์ได้จัดให้มีพระภิกษุเข้าพำนักอยู่ไม่น้อยกว่าสี่รูปแล้ว ให้ผู้บูรณปฏิสังขรณ์ยื่นรายงานการบูรณปฏิสังขรณ์และจำนวนพระภิกษุที่เข้าพำนักอยู่ เพื่อขอยกวัดร้างนั้นขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาไปยังผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้ขอความเห็นจากเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอรายงานพร้อมความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรให้ยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาให้เสนอรายงานการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาพร้อมความเห็นไปยัง เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ ที่เกี่ยวข้อง และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามลำดับ

เมื่อเจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นสมควรให้ยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอรายงานการขอยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พร้อมความเห็นต่อมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาตามแบบ ว. ๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้ แล้วแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะใหญ่ทราบ และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาให้ผู้ขอยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาและเจ้าคณะจังหวัดทราบ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประกาศเรื่องการยกวัดร้างนั้นขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

บทเฉพาะกาล

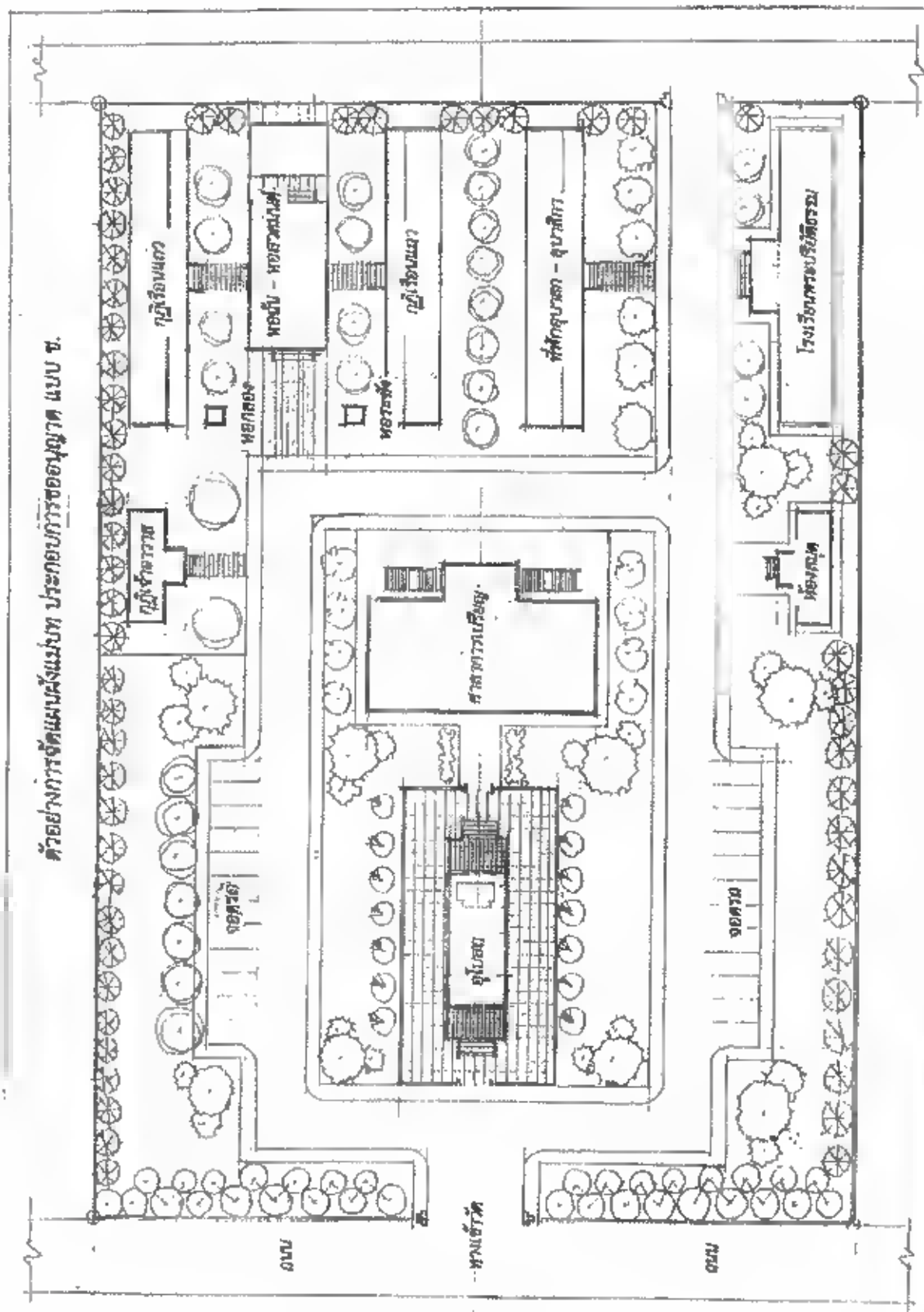
ข้อ ๒๗ คำขอใด ๆ ที่ได้ยื่นไว้ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับและยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของผู้อนุญาต ให้ถือว่าเป็นคำขอตามกฎกระทรวงนี้โดยอนุโลม ในกรณีที่คำขอดังกล่าวมีย่อแตกต่างไปจากคำขอตามกฎกระทรวงนี้ ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งให้แก้ไขเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้

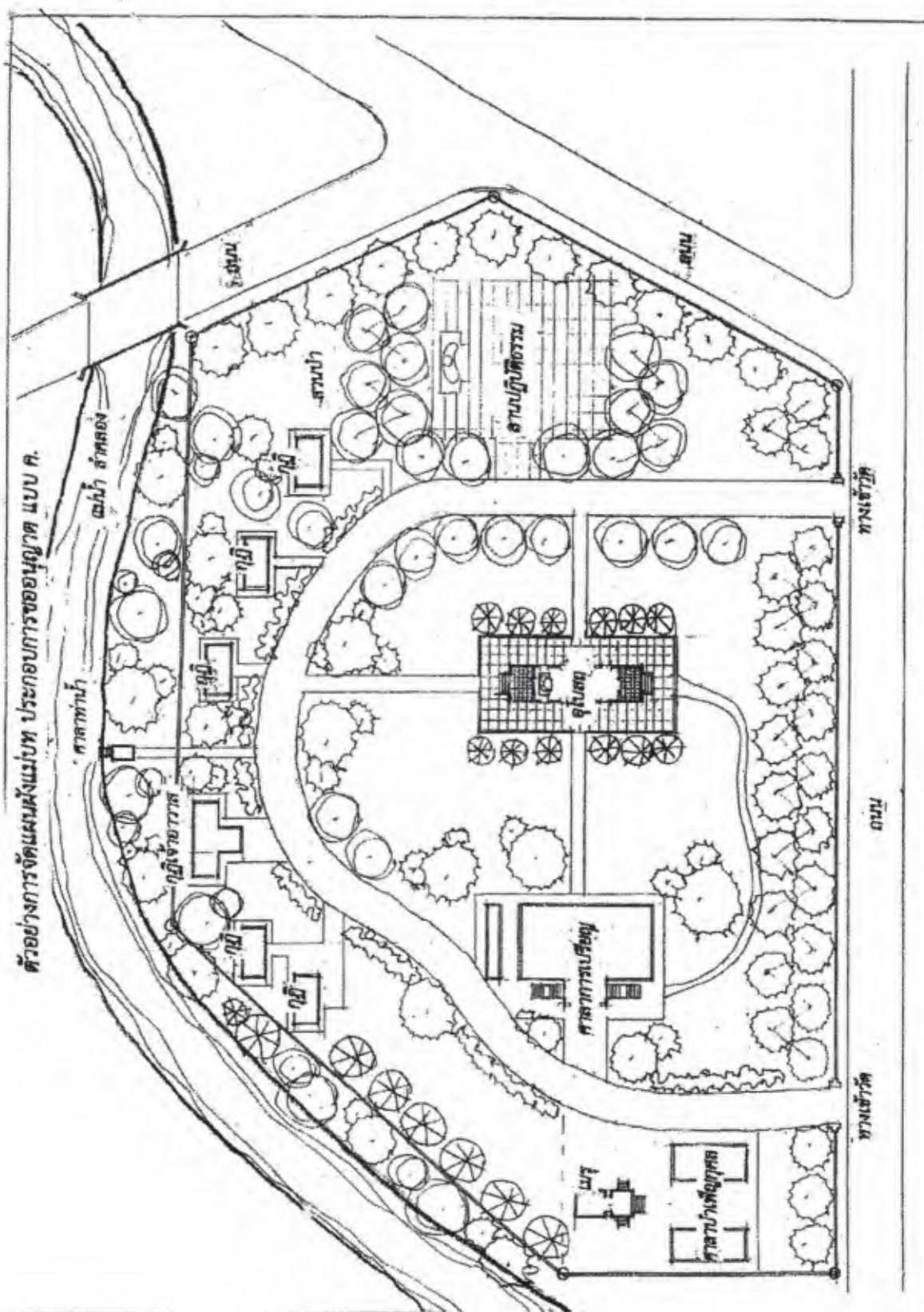
ข้อ ๒๘ บรรดาระเบียบและประกาศที่ออกตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับต่อไปได้เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงนี้ หรือจนกว่าจะมีระเบียบหรือประกาศ ตามกฎกระทรวงนี้ออกมาใช้บังคับ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

ตัวอย่างการจัดแผนผังแม่บท ประกอบภัคารอาหารแบบ ช.

ประกาศจังหวัด.....

เรื่อง การสร้างวัด

ตามที่.....อยู่บ้านเลขที่.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ได้ขออนุญาตสร้างวัดสังกัดคณะสงฆ์.....ณ บ้าน.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....นั้น
บัดนี้ ได้ตรวจสอบแล้วว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์การสร้างวัด และผู้ขออนุญาตได้ยื่นคำขอพร้อมด้วย
เอกสารครบถ้วนแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และ
การยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
พ.ศ.จังหวัด.....จึงประกาศอนุญาตให้มีการสร้างวัดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง การตั้งวัด.....

ตามที่.....ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด
ณ บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....นั้น
บัดนี้ ผู้รับอนุญาตได้สร้างเสนาสนะขึ้นสมควรเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์และประกอบศาสนกิจแล้ว
อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และ
การยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
พ.ศ.และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
จึงประกาศตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีชื่อว่า.....
สังกัดคณะสงฆ์.....ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป
ขอให้วัด.....สถิตสถาพรตลอดกาลนาน

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง การรวมวัด.....

โดยที่เห็นสมควรรวมวัด..... ตั้งอยู่ ณ บ้าน.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
กับวัด.....ตั้งอยู่ ณ บ้าน.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เพื่อ.....

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๒ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และ
การยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
พ.ศ.และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
จึงประกาศรวมวัดเป็นวัดเดียวกัน มีชื่อว่า.....
สังกัดคณะสงฆ์.....ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง การย้ายวัด.....

โดยที่เห็นสมควรย้ายวัด..... ตั้งอยู่ ณ บ้าน.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
เพราะ.....

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และ
การยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
พ.ศ.และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
จึงประกาศย้ายวัด.....ไปตั้ง ณ บ้าน.....
หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....มีชื่อว่า.....สังกัดคณะสงฆ์.....
ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง การยุบเลิกวัด.....

โดยที่เห็นสมควรยุบเลิกวัด.....
ตั้งอยู่ ณ บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
เพราะ.....
.....

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม
การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุ
อยู่จำพรรษา พ.ศ.และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
จึงประกาศยุบเลิกวัด.....
สังกัดคณะสงฆ์.....ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประกาศสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เรื่อง การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา

โดยที่วัด..... ซึ่งเป็นวัดร้าง
ตั้งอยู่ ณ บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....สมควรยกขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๒ แห่งกฎกระทรวงการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และ
การยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา
พ.ศ.และด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
จึงประกาศยกวัด.....สังกัดคณะสงฆ์.....
ขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด

พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“สิ่งปลูกสร้าง” หมายความว่า โรงเรือน อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่บุคคลอาจเข้าอยู่อาศัยหรือใช้สอยได้ หรือใช้เป็นที่เก็บสินค้า ใช้ประกอบอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมหรือการบริการ รวมตลอดทั้งบรรดาทรัพย์สินอันเป็นส่วนควบหรือติดอยู่กับที่ดินเป็นการถาวรหรือประกอบเป็นอันเดียวกับที่ดินนั้น

ข้อ ๓ การได้ทรัพย์สินมาเป็นศาสนสมบัติของวัด ให้วัดลงทะเบียนทรัพย์สินนั้นไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อต้องจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้จำหน่ายออกจากทะเบียน โดยระบุเหตุแห่งการจำหน่ายไว้ด้วย

การได้มาซึ่งที่ดินหรือสิทธิอันเกี่ยวกับที่ดิน เมื่อได้จดทะเบียนการได้มาตามกฎหมายแล้ว ให้วัดในเขตกรุงเทพมหานครส่งหลักฐานการได้มาเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำหรับวัดในเขตจังหวัดอื่นให้ส่งไปเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น

ข้อ ๔ การกันที่วัดไว้สำหรับเป็นที่จัดประโยชน์จะกระทำได้อันเมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม

ข้อ ๕ การให้เช่าที่วัดที่กันไว้สำหรับเป็นที่จัดประโยชน์ ที่ธรณีสงฆ์ ที่กัลปนา หรือสิ่งปลูกสร้าง ให้เจ้าอาวาสจัดให้ไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์ของวัดซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้ง ทำทะเบียนทรัพย์สินที่จัดประโยชน์ ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้อาศัยไว้ให้ถูกต้อง และให้วัดเก็บรักษาทะเบียนและหนังสือสัญญาเช่าไว้เป็นหลักฐานหรือจะฝากไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสำหรับวัดในเขตกรุงเทพมหานคร หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสำหรับวัดในเขตจังหวัดอื่นก็ได้

การให้เช่าตามวรรคหนึ่ง หากมีกำหนดระยะเวลาเกินสามปี จะกระทำได้อต่อเมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นชอบ และได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม

ข้อ ๖ การให้เช่าที่วัดหรือที่ธรณีสถิงเพื่อเป็นทางเข้าออกไม่ว่าจะมีกำหนดระยะเวลาที่กี่ตาม จะกระทำได้อต่อเมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นชอบและได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม โดยให้วัดจัดทำเป็นสัญญาการะจ่ายอม

ข้อ ๗ การเก็บรักษาเงินของวัดในส่วนที่เกินหนึ่งแสนบาทขึ้นไป ให้เก็บรักษาโดยฝากรักษาในนามของวัด หรือวิธีการอื่นใดตามที่มหาเถรสมาคมกำหนด

การดูแลรักษาและจัดการเงินการกุศลที่มีผู้บริจาค ให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค

ข้อ ๘ ให้เจ้าอาวาสจัดให้ไวยาวัจกรหรือผู้จัดประโยชน์ของวัดซึ่งเจ้าอาวาสแต่งตั้งทำบัญชีรับจ่ายเงินของวัด และเมื่อสิ้นปีปฏิทินให้ทำบัญชีเงินรับจ่ายและคงเหลือ ทั้งนี้ ให้เจ้าอาวาสตรวจตราดูแลให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและถูกต้อง

ข้อ ๙ ในกรณีที่วัด เจ้าอาวาส ไวยาวัจกร หรือผู้จัดประโยชน์ของวัดถูกฟ้อง หรือถูกหมายเรียกเข้าเป็นโจทก์ร่วมหรือจำเลยร่วมในเรื่องที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด ให้เจ้าอาวาสวัดในเขตกรุงเทพมหานครแจ้งต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือเจ้าอาวาสวัดในเขตจังหวัดอื่นให้แจ้งต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้นภายในห้าวันนับแต่วันรับหมาย

ข้อ ๑๐ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่น ๆ และวิธีการลงทะเบียน จำหน่ายทะเบียน และการทำบัญชี รวมทั้งให้คำแนะนำการปฏิบัติแก่วัดเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายนี้ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดให้มีระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับใช้ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ด้วย

ข้อ ๑๑ การจัดประโยชน์ในศาสนสมบัติของวัดที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จก่อนวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามกฎหมายนี้ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ต่อไป จนกว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จ

ข้อ ๑๒ ในระหว่างที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติยังมิได้กำหนดแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่น ๆ ให้ใช้แบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่น ๆ ที่ออกตามกฎหมายนี้ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีแบบทะเบียน บัญชี แบบสัญญา และแบบพิมพ์อื่น ๆ ตามกฎหมายนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว ไม่สอดคล้องกับกาลปัจจุบัน ประกอบกับมีการโอนภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์จากกรมการศาสนาไปเป็นของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสมควรกำหนดการดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัดเสียใหม่ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง
แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ จ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๓ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

- (๑) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘
- (๒) กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๒ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงาน คณะสงฆ์และรัฐ โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครองและส่งเสริม พัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลาง ทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะ ผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- (๒) รับสนองงาน ประสานงาน และถวายการสนับสนุนกิจการและการบริหารการปกครอง คณะสงฆ์
- (๓) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการค้ำครองพระพุทธศาสนา
- (๔) ส่งเสริม ดูแล รักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา
- (๕) ดูแล รักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง
- (๖) พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(๗) ทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

(๘) สนับสนุนและส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานหรือตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ ๓ ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง

- (๑) สำนักงานเลขาธิการกรม
- (๒) กองพุทธศาสนศึกษา
- (๓) กองพุทธศาสนสถาน
- (๔) กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- (๕) สำนักงานพุทธมณฑล
- (๖) สำนักงานศาสนสมบัติ
- (๗) สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด

ข้อ ๔ ในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้มีกลุ่มตรวจสอบภายใน เพื่อทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของสำนักงาน

(๒) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๕ ในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้มีกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร เพื่อทำหน้าที่หลักในการพัฒนาการบริหารของสำนักงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการภายในสำนักงาน

(๒) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการภายในสำนักงาน

(๓) ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบราชการร่วมกับหน่วยงานกลางต่าง ๆ และส่วนราชการในสำนักงาน

(๔) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๖ ในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้มีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตเพื่อทำหน้าที่หลักในการบูรณาการและขับเคลื่อนแผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรมในสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะแก่ผู้อำนวยการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการในสำนักงาน รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐ และนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อผู้อำนวยการ

(๒) ประสานงาน เฝ้าระวัง และกำกับให้ส่วนราชการในสำนักงานดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการ

(๓) รับข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริต การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และส่งต่อไปยังส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๔) คุ้มครองจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

(๕) ประสานงาน เฝ้าระวัง และติดตามเกี่ยวกับการดำเนินการตาม (๓) และ (๔) และร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของส่วนราชการในสำนักงานและการคุ้มครองจริยธรรม เสนอต่อผู้อำนวยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๗ สำนักงานเลขาธิการกรม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปและปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงาน
- (๒) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและงานเลขานุการของสำนักงาน
- (๓) ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติราชการของสำนักงาน และเผยแพร่กิจกรรมความก้าวหน้า

ในงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงาน

(๔) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และยานพาหนะของสำนักงาน

(๕) จัดระบบงานและบริหารงานทรัพยากรบุคคลของสำนักงาน

(๖) ดำเนินการเกี่ยวกับงานกฎหมายและระเบียบ งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

(๗) จัดทำและประสานแผนปฏิบัติงานของสำนักงานให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ตั้งและจัดสรรงบประมาณศาสนสมบัติกลาง ดำเนินการเกี่ยวกับงานโครงการพิเศษ งานความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการของหน่วยงานในสังกัด

(๘) จัดระบบการจัดเก็บ การประมวล และการใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดและเป็นศูนย์ข้อมูลของสำนักงาน

(๙) ดำเนินการงานรับเรื่องราวร้องทุกข์และงานประสานราชการ

(๑๐) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๘ กองพุทธศาสนศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุม ดูแล จัดการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม และรับผิดชอบงานการศึกษาของคณะสงฆ์ และการศึกษาอื่นที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านพระพุทธศาสนา วิเคราะห์ทางวิชาการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นแหล่งความรู้ที่เป็นระบบและอ้างอิงได้

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาพระปริยัติธรรม

(๔) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาทุกประเภท

(๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๙ กองพุทธศาสนสถาน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก และการขอเปลี่ยนแปลงชื่อวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างให้เป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา การขอพระราชทานยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง และการจัดทำทะเบียนวัด

(๒) ส่งเสริมและพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ แหล่งภูมิปัญญา และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

(๓) ดำเนินการเกี่ยวกับการออกแบบก่อสร้างอาคารศาสนสถาน และอาคารศาสนสมบัติทางพระพุทธศาสนาตามที่ได้รับมอบหมาย การบูรณปฏิสังขรณ์ และการจัดระเบียบของวัดและศาสนสถานทางพระพุทธศาสนา ให้รักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมทางศาสนา

(๔) ดำเนินการสำรวจจริงวัดที่ดิน การขอออกหนังสือสำคัญที่ดิน และการตรวจสอบค้นคว้าหลักฐานที่ดินของวัด วัดร้าง และศาสนสมบัติกลาง

(๕) ดำเนินการสงเคราะห์วัดที่ประสบวินาศภัย การยกเว้นภาษีอากรเพื่อการบูรณปฏิสังขรณ์วัดที่ยกฐานะ และส่งเสริมฐานะเป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา

(๖) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๐ กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะนโยบาย แผนแม่บท และยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งติดตามประเมินผล

(๒) ศึกษาและพัฒนารูปแบบและวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่งเสริมและสนับสนุนคณะสงฆ์ องค์การภาคเอกชน และองค์การภาคประชาชนในการดำเนินงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

(๓) ดำเนินการเกี่ยวกับงานพุทธศาสนสัมพันธ์และประสานงานกับองค์การหรือหน่วยงานต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศด้านพระพุทธศาสนา

(๔) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนเกี่ยวกับการสรรหา การปฏิบัติศาสนกิจ และการพัฒนาบุคลากรในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา

(๗) ประสานงานและสนับสนุนวัดไทยในต่างประเทศและคณะสงฆ์ไทยที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ รวมทั้งถวายเป็นการสนับสนุนพระภิกษุชาวต่างประเทศที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมในประเทศไทย

(๘) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๑ สำนักงานพุทธมณฑล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการก่อสร้าง ดูแล บำรุง รักษา และบริหารกิจการพุทธมณฑล

(๒) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล และคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานที่คณะกรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑลแต่งตั้ง

(๓) จัด ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

(๔) ดำเนินการบริหารจัดการหอสมุดพระพุทธศาสนาและพิพิธภัณฑ์ทางพระพุทธศาสนา

(๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๒ สำนักงานศาสนสมบัติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ วางระบบ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการจัดประโยชน์และพัฒนารายได้ให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

(๒) ดูแล รักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(๓) ควบคุม แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการจัดการศาสนสมบัติของวัด

(๔) ดำเนินการจัดเก็บรายได้และรักษาผลประโยชน์ของศาสนสมบัติตามที่ได้รับมอบหมาย

(๕) รวบรวมข้อมูลในการจัดทำงบประมาณและจัดหารายได้ ให้เป็นไปตามงบประมาณศาสนสมบัติกลางประจำปี

(๖) เป็นสำนักงานนายทะเบียนทรัพย์สินของวัดร้างและศาสนสมบัติกลาง

(๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๓ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับสนองงานตามพระบัญชาและพระกรณียกิจของสมเด็จพระสังฆราช

(๒) รับสนองงานการบริหารของมหาเถรสมาคมและคณะกรรมการที่มามหาเถรสมาคม
แต่งตั้ง

(๓) รับสนองงานเกี่ยวกับการบริหารการปกครองคณะสงฆ์ การขอพระราชทาน
สมณศักดิ์ การถวายนิมนต์ และการจัดทำทะเบียนประวัติพระสมณศักดิ์ และพระสังฆาธิการ

(๔) ดำเนินการและประสานงานกับคณะสงฆ์ในการลงนิคมกรรม และตรวจตรา
ถวายคำแนะนำแก่พระภิกษุ สามเณร ที่มีอาจารย์ไม่สมควรแก่สมณวิสัย

(๕) ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๖) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๗) จัดและสนับสนุนการศึกษาอบรมพระสังฆาธิการ

(๘) บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ ผลงานวิจัย และวิชาการทางพระพุทธศาสนา
แก่พระสังฆาธิการ

(๙) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือ
ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๔ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลสารสนเทศด้านพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนด
นโยบายในระดับจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไข

(๒) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน และโครงการของ
หน่วยงานในความดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา
และอุปสรรคให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

(๓) ส่งเสริม ดูแล รักษา และทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทางพระพุทธศาสนา
รวมทั้งดูแล รักษา และจัดการวัดร้างและศาสนสมบัติกลางในจังหวัด

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และแหล่งภูมิปัญญาของ
ชุมชนรวมทั้งส่งเสริมให้มีศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของจังหวัด

(๕) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้าน
พุทธศาสนศึกษา รวมทั้งดูแลและควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดภายใน
จังหวัดให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม และพัฒนาบุคลากรทางพระพุทธศาสนา

(๖) รับสนองงาน ประสานงาน และสนับสนุนกิจการและการบริหารการปกครอง คณะสงฆ์ตลอดจนการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

(๗) ส่งเสริมและประสานการดำเนินงานในการปฏิบัติศาสนพิธีและกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

(๘) ปฏิบัติงานตามกฎหมายในความรับผิดชอบของสำนักงาน ซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

(๙) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการ และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยเปลี่ยนชื่ออภิมหาเถรสมาคมเป็นสำนักงานเลขาธิการกรม และจัดตั้งกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นส่วนราชการในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รวมทั้งปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เพิ่มขึ้นและเหมาะสมกับสภาพของงานที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะทำให้การปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวง

แบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ ๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๓ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ยกเลิกความในข้อ ๖ แห่งกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖ ในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้มีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต เพื่อทำหน้าที่หลักในการบูรณาการและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสำนักงาน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการ โดยมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อผู้อำนวยการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ของสำนักงาน ประเมินความเสี่ยงและกำหนดมาตรการบริหารความเสี่ยงเพื่อลดและปิดโอกาสการทุจริต และประพฤติมิชอบ รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของสำนักงานให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับชาติและนโยบาย ของรัฐบาล เสนอต่อผู้อำนวยการ

(๒) เฝ้าระวังและกำกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของส่วนราชการในสำนักงาน

(๓) ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวล จริยธรรมข้าราชการพลเรือน รับข้อร้องเรียนเรื่องการทุจริต การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบ และการฝ่าฝืนจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน และส่งต่อไปยังส่วนราชการและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสานงาน เฝ้าระวัง และติดตามจนได้ข้อยุติ

- (๔) ติดตาม ประเมินผลสัมฤทธิ์ และจัดทำรายงานการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของสำนักงาน เสนอต่อผู้อำนวยการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือที่ผู้อำนวยการ มอบหมาย”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เศรษฐา ทวีสิน

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหน้าที่ และอำนาจของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้มีหน้าที่และอำนาจ บูรณาการและขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในส่วนราชการ อันจะเป็นการเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ส่วนที่ ๔

กฎหมายจราจร

กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑)^{*} ว่าด้วยการลงนิคหกรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑)
ว่าด้วยการลงนิคหกรรม”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ นับแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก ข้อ ๓ (๗) ข. แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒
(พ.ศ. ๒๕๐๖) กำหนดอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และ
ให้ยกเลิกกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุ และ
ให้ยกเลิกข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นเกี่ยวกับคณะสงฆ์ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้
หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้

ลักษณะ ๑ บทนิยาม

ข้อ ๔ ในกฎหมายเถรสมาคมนี้

(๑) “พระภิกษุ” หมายถึง

ก. พระภิกษุซึ่งมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์ รวมถึงพระภิกษุซึ่งดำรงสมณศักดิ์ต่ำกว่า
ชั้นพระราชาคณะ และ

ข. พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ รวมถึงพระภิกษุผู้เป็นกิตติมศักดิ์ผู้ดำรงตำแหน่ง
ที่ปรึกษาเจ้าคณะ ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบพระสังฆาธิการ และผู้ดำรงสมณศักดิ์ชั้นพระราชาคณะขึ้นไป

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๖๖ ตอนพิเศษ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๑

- (๒) “ความผิด” หมายถึง การล่วงละเมิดพระธรรมวินัย
- (๓) “นิคหกรรม” หมายถึง การลงโทษตามพระธรรมวินัย
- (๔) “ผู้มีส่วนได้เสีย” หมายถึง พระภิกษุปกติตตะ ซึ่งมีสังกัดในวัดเดียวกัน และมีสังวาสเสมอกันกับพระภิกษุผู้เป็นจำเลย
- (๕) “ผู้เสียหาย” หมายถึง ผู้ได้รับความเสียหายเฉพาะตัว เนื่องจากกระทำความผิดของพระภิกษุผู้เป็นจำเลย และหมายความรวมถึงผู้จัดการแทนผู้เสียหายในกรณีดังต่อไปนี้
- ก. ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลตามกฎหมาย หรือตามที่พระภิกษุผู้มีอำนาจลงนิคหกรรมพิจารณาเห็นสมควรให้เป็นผู้จัดการแทนผู้เสียหายเฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถ ซึ่งอยู่ในความดูแล
- ข. ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือต่างบิดาหรือต่างมารดา เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งผู้เสียหายตายก่อน หรือหลังฟ้อง หรือป่วยเจ็บไม่สามารถจะจัดการเองได้
- ค. ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล เฉพาะความผิดซึ่งกระทำแก่นิติบุคคล
- (๖) “โจทก์” หมายถึง
- ก. ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องพระภิกษุต่อพระภิกษุผู้พิจารณาในข้อหาว่าได้กระทำความผิด หรือ
- ข. พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่โจทก์แทนสงฆ์ ในชั้นพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุผู้ถูกกล่าวหา
- (๗) “จำเลย” หมายถึง
- ก. พระภิกษุซึ่งถูกโจทก์ฟ้องต่อพระภิกษุผู้พิจารณา ในข้อหาว่าได้กระทำความผิด หรือ
- ข. พระภิกษุผู้ถูกกล่าวหาซึ่งตกเป็นจำเลยในชั้นพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม
- (๘) “ผู้กล่าวหา” หมายถึง ผู้บอกกล่าวการกระทำความผิดของพระภิกษุต่อพระภิกษุผู้พิจารณา โดยที่ตนมิได้เป็นผู้มีส่วนได้เสีย หรือมิได้เป็นผู้เสียหายและประกอบด้วยคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้
- ก. เป็นพระภิกษุปกติตตะหรือสามเณร ซึ่งถึงพร้อมด้วยศีลและอาจารย์ และมีสังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง
- ข. เป็นคฤหัสถ์ผู้นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ มีความประพฤติเรียบร้อย มีวาจาเป็นที่เชื่อถือได้ และมีอาชีพเป็นหลักฐาน
- (๙) “ผู้แจ้งความผิด” หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ ซึ่งไม่มีอำนาจลงนิคหกรรมแจ้งการกระทำความผิด หรือพฤติการณ์อันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดของพระภิกษุซึ่งได้พบเห็นต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

(๑๐) “ผู้ถูกกล่าว” หมายถึง

ก. พระภิกษุซึ่งถูกผู้กล่าวหาบอกกล่าวการกระทำความผิดต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

ข. พระภิกษุซึ่งถูกแจ้งความผิด แจ้งการกระทำความผิด หรือพฤติการณ์อันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัย ในความผิดต่อพระภิกษุผู้พิจารณา

(๑๑) “ผู้มีอำนาจลงนิคหกรรม” หมายถึง พระภิกษุผู้พิจารณาและคณะผู้พิจารณา

(๑๒) “เจ้าสังกัด” หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ชั้นเจ้าอาวาส เจ้าคณะ เจ้าสังกัด ซึ่งมีอำนาจลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดในเขตจังหวัดที่สังกัดอยู่

(๑๓) “เจ้าของเขต” หมายถึง พระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ชั้นเจ้าคณะซึ่งเป็นเจ้าของเขต ซึ่งมีอำนาจลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดในเขตจังหวัดที่มีได้สังกัดอยู่

(๑๔) “ผู้พิจารณา” หมายถึง เจ้าสังกัดหรือเจ้าของเขตแล้วแต่กรณี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเบื้องต้น

(๑๕) “คณะผู้พิจารณา” หมายถึง มหาเถรสมาคม และคณะผู้พิจารณาซึ่งมีผู้ดำรงตำแหน่งสูงเป็นหัวหน้า มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามวิธีไต่สวนมูลฟ้องและวิธีพิจารณาวินิจัยการลงนิคหกรรม

(๑๖) “คณะผู้พิจารณาชั้นต้น” หมายถึง คณะผู้พิจารณาตามความในข้อ ๒๔ ซึ่งประกอบด้วยอันดับ ๗ อันดับ ตามข้อ ๗ มีอำนาจลงนิคหกรรม ตามวิธีไต่สวนมูลฟ้อง และวิธีพิจารณาวินิจัยและการลงนิคหกรรมชั้นต้น

(๑๗) “คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์” หมายถึง คณะผู้พิจารณาตามความในข้อ ๒๕ ซึ่งประกอบด้วย อันดับ ๔ อันดับ มีอำนาจลงนิคหกรรมตามวิธีพิจารณาวินิจัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์

(๑๘) “คณะผู้พิจารณาชั้นฎีกา” หมายถึง คณะผู้พิจารณาตามความในข้อ ๒๖ ซึ่งเป็นชั้นและอันดับสูงสุด ตามข้อ ๒๗ มีอำนาจลงนิคหกรรม ตามวิธีพิจารณาวินิจัยการลงนิคหกรรมชั้นฎีกา

ลักษณะ ๒

ผู้มีอำนาจลงนิคหกรรม

ข้อ ๕ การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุซึ่งมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์รูปเดียว หรือหลายรูป ซึ่งมีสังกัดในวัดเดียวกัน

(๑) ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่พระภิกษุนั้นสังกัดอยู่ ให้เป็นอำนาจของเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณา ส่วนในกรณีไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจัยการลงนิคหกรรมชั้นต้น ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสเจ้าสังกัด

(๒) ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่พระภิกษุนั้นมิได้สังกัดอยู่ให้เป็นอำนาจของเจ้าคณะตำบลเจ้าของเขตเป็นผู้พิจารณา ส่วนในกรณีได้สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจฉัย การลงนิคกรรมขั้นต้น ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาขั้นต้นซึ่งประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบลเจ้าของเขต ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ เลือกเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นเข้าร่วมอีก ๑ รูป เว้นแต่ในกรณีที่อำเภอนั้นมีตำบลเดียว

กรณีดังกล่าวใน (๒) ให้ผู้พิจารณาแจ้งเรื่องที่เกิดขึ้นแก่เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด เพื่อแจ้งแก่เจ้าคณะและเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดของพระภิกษุนั้นทราบ

ข้อ ๖ การลงนิคกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุซึ่งมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์ซึ่งมีสังกัดต่างวัด กระทำความผิดร่วมกัน

(๑) ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่พระภิกษุเหล่านั้นสังกัดอยู่ให้เป็นอำนาจของเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดของพระภิกษุเหล่านั้นร่วมกันเป็นผู้พิจารณา ส่วนในกรณีได้สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคกรรมขั้นต้น ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัดร่วมกับเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดของพระภิกษุเหล่านั้นรูปใดรูปหนึ่ง ตามที่เจ้าคณะตำบลและเจ้าคณะอำเภอนั้นพิจารณาเห็นสมควร

(๒) ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่พระภิกษุเหล่านั้นมิได้สังกัดอยู่ หรือในเขตจังหวัดที่สังกัดเพียงบางรูป ให้นำความในข้อ ๕ (๒) และวรรคสุดท้ายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗ การลงนิคกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ซึ่งดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาส ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) เจ้าอาวาส หรือรองเจ้าคณะตำบล

ก. ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่สังกัดอยู่ ให้เป็นอำนาจของเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณา ส่วนในกรณีได้สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคกรรมขั้นต้น ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะอำเภอรองเจ้าคณะอำเภอและเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัด ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นเข้าร่วมอีก ๑ รูป เว้นแต่ในกรณีที่อำเภอนั้นมีตำบลเดียว

ข. ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่มีได้สังกัดอยู่ ให้เป็นอำนาจของเจ้าคณะตำบลเจ้าของเขตเป็นผู้พิจารณา ส่วนในกรณีได้สวนมูลฟ้องและพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคกรรมขั้นต้น ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาขั้นต้น ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบลเจ้าของเขต ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นเข้าร่วมอีก ๑ รูป เว้นแต่ในกรณีที่อำเภอนั้นมีตำบลเดียว

ตำแหน่งดังกล่าวข้างต้น ให้ถือตำแหน่งในขณะถูกฟ้อง หรือถูกกล่าวหา ถ้าดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่งให้ถือตำแหน่งสูงเป็นหลักดำเนินการ

กรณีดังกล่าวใน (๒) และ (๓) ถ้าผู้พิจารณานั้นมิใช่เจ้าสังกัดของจำเลยหรือผู้ถูกกล่าวหาให้นำข้อความในข้อ ๕ วรรคสุดท้ายมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนกรณีดังกล่าวใน (๔) และ (๕) ถ้าผู้พิจารณานั้นมิใช่เจ้าสังกัดของจำเลย หรือผู้ถูกกล่าวหา ให้แจ้งเรื่องที่เกิดขึ้นแก่เจ้าสังกัด ซึ่งดำรงตำแหน่งชั้นเดียวกับตนทราบ

ข้อ ๘ การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุผู้เป็นกิตติมศักดิ์กิตติผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาเจ้าคณะกิตติ ผู้ดำรงตำแหน่งเทียบพระสังฆาธิการกิตติให้นำความในข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙ การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุทรงสมณศักดิ์พระราชาคณะชั้นต่าง ๆ ถ้าเป็น

(๑) พระราชาคณะสามัญหรือชั้นราชซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าเจ้าคณะจังหวัด หรือมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์ให้นำความในข้อ ๗ (๔) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) พระราชาคณะชั้นเทพ ซึ่งดำรงตำแหน่งต่ำกว่าเจ้าคณะภาคหรือมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์ให้นำความในข้อ ๗ (๕) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๓) พระราชาคณะชั้นธรรมขึ้นไป ซึ่งดำรงตำแหน่งปกครองสงฆ์หรือมิใช่ผู้ปกครองสงฆ์ให้นำความในข้อ ๗ (๗) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น ถ้าพระราชาคณะรูปนั้นดำรงตำแหน่งรองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส ให้เจ้าอาวาสเจ้าสังกัดเข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้นอีกรูปหนึ่งเฉพาะในกรณีได้สอบสวนมูลฟ้อง และพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม

ข้อ ๑๐ การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดร่วมกัน

(๑) ในระหว่างพระภิกษุดังกล่าวในข้อ ๕ หรือข้อ ๖ กับพระภิกษุในข้อ ๗ หรือข้อ ๘ และหรือข้อ ๙

(๒) ในระหว่างพระภิกษุดังกล่าวในข้อ ๗ หรือข้อ ๘ และหรือข้อ ๙

ในกรณีดังกล่าวข้างต้นให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๘ หรือข้อ ๙ มาใช้บังคับแล้วแต่กรณี แต่ถ้าปรากฏว่าเป็นกรณีที่มีผู้พิจารณาลายรูป ซึ่งดำรงตำแหน่งสูงต่ำกว่ากันให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งสูง ถ้าดำรงตำแหน่งชั้นเดียวกัน ให้เป็นอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น

ข้อ ๑๑ การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุ ซึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร เมื่อพระภิกษุผู้กระทำความผิดนั้นกลับเข้ามาในราชอาณาจักร

(๑) ถ้ากลับเข้ามาสำนักอยู่ในเขตที่พระภิกษุผู้กระทำความผิดสังกัดอยู่ให้เป็นอำนาจของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์เจ้าสังกัด

(๒) ถ้ากลับมาสำนักรู้ในเขตที่พระภิกษุผู้กระทำความผิดมิได้สังกัดอยู่ให้เป็นอำนาจของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ ในเขตที่พระภิกษุผู้กระทำความผิดนั้นมาสำนักรู้

ในกรณีเช่นนี้ให้นำความในข้อ ๕ ถึงข้อ ๑๐ แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ลักษณะ ๓
การลงนิคกรรม
หมวด ๑
วิธีปฏิบัติเบื้องต้น

ข้อ ๑๒ เมื่อโจทก์ฟ้องพระภิกษุในข้อหาว่าได้กระทำความผิด โดยยื่นฟ้องเป็นหนังสือด้วยตนเอง ต่อเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะเจ้าสังกัด หรือเจ้าคณะเจ้าของเขตในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณา มีอำนาจลงนิคกรรมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี เว้นแต่โจทก์ก็ไม่สามารถจะไปยื่นฟ้อง ด้วยตนเอง จะมีหนังสือมอบให้ผู้ใดผู้หนึ่งไปยื่นฟ้องแทนก็ได้

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้พระภิกษุผู้พิจารณาตรวจลักษณะของโจทก์ และลักษณะ ของคำฟ้องนั้นก่อน

(๑) ถ้าปรากฏว่า โจทก์ประกอบด้วยลักษณะตามข้อ ๔ (๖) ก. และคำฟ้องของโจทก์ ประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

ก. ฟ้องโดยระบุนการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดข้อเท็จจริง และรายละเอียดอันเกี่ยวกับเวลา และสถานที่ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ อีกทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วย โดยสมควรเท่าที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

ข. เรื่องที่นำมาฟ้อง มิใช่เป็นเรื่องเก่าอันมิได้คิดจะฟ้องมาแต่เดิม

ค. เรื่องที่นำมาฟ้อง มิใช่เรื่องที่มีคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของผู้มีอำนาจลงนิคกรรม ถึงที่สุดแล้ว

ง. เรื่องที่นำมาฟ้อง มิใช่เรื่องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฝ่าย ราชอาณาจักร หรือมิใช่เรื่องที่มีคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลฝ่ายราชอาณาจักรถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ กรณีที่มีปัญหาทางพระวินัย

ในกรณีเช่นนี้ ให้ส่งรับคำฟ้องนั้นไว้เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความในข้อ ๑๓

(๒) ถ้าปรากฏว่า โจทก์หรือคำฟ้องของโจทก์บกพร่องจากลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังกล่าวใน (๑) ให้ส่งไม่รับคำฟ้องนั้น โดยระบุข้อบกพร่องไว้ในคำสั่งและแจ้งให้โจทก์ทราบ

ก่อนส่งรับคำฟ้องหรือไม่รับคำฟ้อง ตามความใน (๑) หรือ (๒) ข้างต้นจะสอบถามโจทก์ ให้ชี้แจงในเรื่องใด ๆ ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะของโจทก์ หรือลักษณะของคำฟ้องนั้นอันเป็นที่สงสัยก็ได้ และ ให้จดคำชี้แจงของโจทก์นั้นไว้ประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่พระภิกษุผู้พิจารณาส่งรับคำฟ้องของโจทก์ไว้แล้ว ให้เรียกพระภิกษุซึ่งตกเป็น จำเลย ตามข้อ ๔ (๗) ก. มาแจ้งคำฟ้องของโจทก์ให้จำเลยทราบแล้วสอบถามและจดคำให้การของจำเลยไว้ โดยให้จำเลยลงชื่อในคำให้การนั้นด้วย แล้วดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพสมตามคำฟ้องของโจทก์ ให้มีอำนาจสั่งลงนิคกรรม แก่จำเลย ตามคำรับสารภาพนั้น

ถ้าเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายในทางแพ่ง เมื่อโจทก์กับจำเลยตกลงประนีประนอมยอมความกันประการใด ให้ทำบันทึกข้อตกลงนั้นไว้ และให้โจทก์จำเลยพร้อมด้วยพยานลงชื่อในบันทึกข้อตกลงนั้นด้วย

(๒) ถ้าจำเลยให้การแบ่งรับความผิดเบากว่า หรือน้อยกว่าที่ถูกฟ้องกิติ ให้การปฏิเสธกิติ ให้รายงานพร้อมทั้งส่งคำฟ้องต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องต่อไป

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่พระภิกษุผู้พิจารณาสั่งไม่รับคำฟ้องของโจทก์ ตามความในข้อ ๑๒ (๒) ถ้าเป็นกรณีความผิดครุภาพติ โจทก์มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นแล้วแต่กรณี โดยยื่นอุทธรณ์คำสั่งนั้นเป็นหนังสือเสนอผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งนั้น และให้ผู้ออกคำสั่งส่งอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังคณะผู้พิจารณาชั้นต้นแล้วแต่กรณีภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นได้รับอุทธรณ์คำสั่งนั้นแล้ว ให้วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์คำสั่ง เมื่อวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นเสร็จแล้วให้ส่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังผู้ออกคำสั่ง เพื่อแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นแก่โจทก์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้น

ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นต้นวินิจฉัยสั่งให้รับคำฟ้องนั้น ให้ผู้ออกคำสั่งดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ ต่อไป ถ้าวินิจฉัยสั่งไม่ให้รับคำฟ้องนั้น ให้เป็นอันถึงที่สุด

ข้อ ๑๕ เมื่อมีผู้กล่าวหาบอกกล่าวการกระทำความผิดของพระภิกษุ โดยยื่นคำกล่าวหาเป็นหนังสือด้วยตนเอง ต่อเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะสังฆัด หรือเจ้าคณะเจ้าของเขต ในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณามีอำนาจลงนิคหกรรมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี

ในกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้พระภิกษุผู้พิจารณาตรวจสอบลักษณะของผู้กล่าวหาตามข้อ ๔ (๔) ก. และลักษณะของคำกล่าวหาโดยอนุโลมตามลักษณะของคำฟ้องดังที่ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๒ (๑) ก่อน

(๑) ถ้าปรากฏว่าผู้กล่าวหาและคำกล่าวหานั้นต้องด้วยลักษณะดังกล่าวในวรรคต้น ให้สั่งรับคำกล่าวหาไว้พิจารณาดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ โดยอนุโลม ถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้การแบ่งรับความผิดเบากว่าหรือน้อยกว่าที่ถูกกล่าวหากิติ ให้การปฏิเสธกิติ ตามความในข้อ ๑๓ (๒) และเมื่อได้ไต่สวนมูลคำกล่าวหาแล้ว ปรากฏว่าคำกล่าวหานั้นไม่มีมูลให้เป็นอันถึงที่สุด โดยอนุโลมตามความในข้อ ๒๑ (๒)

(๒) ถ้าปรากฏว่าผู้กล่าวหาหรือคำกล่าวหานั้นบกพร่องจากลักษณะดังกล่าวในวรรคต้น ให้สั่งไม่รับคำกล่าวหานั้น โดยระบุข้อบกพร่องไว้ในคำสั่งและแจ้งให้ผู้กล่าวหาทราบ แต่ถ้าเป็นกรณีความผิดครุภาพติ ให้สั่งไม่รับคำกล่าวหานั้นโดยความเห็นชอบของคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี คำสั่งไม่รับคำกล่าวหาดังกล่าวนั้นให้เป็นอันถึงที่สุด

วิธีปฏิบัติก่อนสั่งรับคำกล่าวหาหรือไม่รับคำกล่าวหา ให้นำความในข้อ ๑๒ วรรคท้าย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖ เมื่อพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ได้พบเห็นพฤติกรรมอันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดของพระภิกษุ หรือพบเห็นการกระทำความผิดของพระภิกษุ

(๑) ถ้าผู้พบเห็นนั้น ไม่มีอำนาจลงนิคหกรรม ให้แจ้งพฤติกรรมหรือการกระทำความผิดที่ได้พบเห็นนั้นเป็นหนังสือไปยังเจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะเจ้าสังกัต หรือเจ้าคณะเจ้าของเขตในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณามีอำนาจลงนิคหกรรมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณีเพื่อดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ โดยอนุโลม ถ้าผู้ถูกกล่าวหาให้การแบ่งรับความผิดเบากว่าหรือน้อยกว่าที่ถูกกล่าวหาที่ดี ให้การปฏิเสธที่ดีตามความในข้อ ๑๓ (๒) และเมื่อได้ไต่สวนมูลคำแจ้งความผิดนั้นแล้ว ปรากฏว่าคำแจ้งความผิดนั้นไม่มีมูลให้เป็นอันถึงที่สุด โดยอนุโลมตามความในข้อ ๒๑ (๒)

(๒) ถ้าผู้พบเห็นนั้น เป็นเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะสังกัต หรือเจ้าคณะเจ้าของเขตในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผู้พิจารณามีอำนาจลงนิคหกรรมตามที่กำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก. ในกรณีที่พบเห็นพฤติกรรมอันเป็นที่น่ารังเกียจสงสัยในความผิดให้ดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ โดยอนุโลม ถ้าพระภิกษุผู้ต้องสงสัยในความผิดนั้นให้การแบ่งรับความผิดเบากว่าหรือน้อยกว่าที่ถูกรังเกียจสงสัยก็ดี หรือให้การปฏิเสธที่ดีให้ดำเนินการตามความในข้อ ๑๓ โดยอนุโลม และเมื่อได้ไต่สวนแล้ว ปรากฏว่าพฤติกรรมอันเป็นที่น่าสงสัยในความผิดนั้น ไม่มีมูล ให้เป็นอันถึงที่สุด โดยอนุโลมตามความในข้อ ๒๑ (๒)

ข. ในกรณีที่พบเห็นการกระทำความผิดโดยประจักษ์ชัด ให้มีอำนาจสั่งลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุผู้กระทำความผิดนั้น โดยบันทึกพฤติกรรมและความผิดพร้อมด้วยคำสั่งลงนิคหกรรมนั้นไว้เป็นหลักฐาน และให้พระภิกษุผู้ถูกลงนิคหกรรมลงชื่อรับทราบไว้ด้วย

คำสั่งลงนิคหกรรมตามความใน (๒) ข. ถ้าเป็นกรณีความผิดครุบาปติ พระภิกษุผู้ถูกลงนิคหกรรมมีสิทธิอุทธรณ์และฎีกาได้ แล้วแต่กรณี และให้นำความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ และส่วนที่ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

วิธีไต่สวนมูลฟ้อง

ข้อ ๑๗ “มูลฟ้อง” หมายถึง มูลเหตุแห่งการฟ้องของโจทก์ ซึ่งฟ้องจำเลยด้วยมูลเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ด้วยมูลเหตุที่โจทก์ได้พบเห็นการกระทำความผิดของจำเลยด้วยตนเอง

(๒) ด้วยมูลเหตุที่โจทก์ได้ยินการกระทำความผิดของจำเลยด้วยตนเอง หรือได้ฟังคำบอกเล่าที่มีหลักฐานอันควรเชื่อถือได้

(๓) ด้วยมูลเหตุที่รังเกียจสงสัย โดยมีพฤติกรรมอันน่าเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิด

ข้อ ๑๘ ในการไต่สวนมูลฟ้อง ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นไต่สวนจากพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์ ซึ่งเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ อันอาจพิสูจน์ให้เห็นข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) การกระทำของจำเลยที่โจทก์นำมาฟ้อง ต้องด้วยบทบัญญัติแห่งพระวินัยหรือไม่
- (๒) การฟ้องของโจทก์มีมูลเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๑๗ หรือไม่

ข้อ ๑๙ การไต่สวนมูลฟ้อง ให้กระทำการเป็นการลับ และให้นำความในข้อ ๓๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เมื่อจะดำเนินการไต่สวนมูลฟ้อง ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นแจ้งวันเวลาและสถานที่ทำการไต่สวนมูลฟ้องให้โจทก์และจำเลยทราบ พร้อมทั้งส่งสำเนาคำฟ้องของโจทก์ให้จำเลยทราบด้วย

โจทก์ต้องมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องทุกครั้ง ถ้าไม่มาตามที่ได้รับแจ้งติดต่อกัน ๓ ครั้ง โดยมีได้ชี้แจงถึงเหตุขัดข้องต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ให้เรื่องเป็นอันถึงที่สุด ส่วนจำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๒๐ ก่อนไต่สวนมูลฟ้องหรือในระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง

- (๑) ถ้าจำเลยถึงมรณภาพ ให้เรื่องเป็นอันถึงที่สุด
- (๒) ถ้าโจทก์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามความในข้อ ๔ (๔) ถึงมรณภาพก็ดี หรือโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายถึงมรณภาพหรือตาย โดยไม่มีผู้จัดการแทนในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๔ (๕) ก็ดี ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นแต่งตั้งพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิรูปใดรูปหนึ่งตามที่เห็นสมควรให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นโจทก์แทน

ข้อ ๒๑ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องเสร็จแล้ว ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้าปรากฏว่าคำฟ้องเรื่องใดมีมูล ให้สั่งประทับฟ้อง แล้วดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยต่อไป
- (๒) ถ้าปรากฏว่าคำฟ้องเรื่องใดไม่มีมูล ให้สั่งยกฟ้อง และแจ้งให้โจทก์ทราบ

ข้อ ๒๒ คำสั่งยกฟ้อง ตามข้อ ๒๑ (๒)

(๑) ถ้าเป็นกรณีความผิดครุภาพติ ซึ่งมีโทษจำคุกของมหาเถรสมาคม โจทก์ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒๕ แล้วแต่กรณี โดยยื่นอุทธรณ์คำสั่งนั้นเป็นหนังสือต่อผู้ออกคำสั่งภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งนั้น และให้ผู้ออกคำสั่งส่งอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์คำสั่ง

เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ได้รับอุทธรณ์คำสั่งนั้นแล้ว ให้วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับอุทธรณ์คำสั่ง เมื่อวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นเสร็จแล้วให้ส่งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นไปยังผู้ออกคำสั่ง เพื่อแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นแก่โจทก์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่ง

ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยว่าคำฟ้องนั้นมีมูล ให้ดำเนินการตามข้อ ๒๑ (๑) ต่อไป ถ้าวินิจฉัยว่าคำฟ้องนั้นไม่มีมูล ให้เป็นอันถึงที่สุด

(๒) ถ้าเป็นกรณีความผิดครุภาพติ ซึ่งเป็นคำสั่งของมหาเถรสมาคม หรือเป็นกรณีความผิดลหุภาพติ ให้เป็นอันถึงที่สุด

หมวด ๓
วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม
ส่วนที่ ๑
หลักทั่วไป

ข้อ ๒๓ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมมี ๓ ชั้น คือ

- (๑) ชั้นต้น
- (๒) ชั้นอุทธรณ์
- (๓) ชั้นฎีกา

ข้อ ๒๔ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้นให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นตามกำหนดไว้ในลักษณะ ๒ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๕ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์ ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ ซึ่งมีอันดับดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซึ่งมีเจ้าคณะอำเภอเป็นหัวหน้า ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะจังหวัดให้เจ้าคณะภาคพิจารณาเลือกเจ้าคณะจังหวัดในภาคเดียวกันเข้าร่วมอีก ๑ รูป

(๒) ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซึ่งมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นหัวหน้า ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และรองเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะภาคให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาเลือกเจ้าคณะภาคในหนเดียวกันเข้าร่วมอีก ๑ รูป

(๓) ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซึ่งมีเจ้าคณะภาคเป็นหัวหน้า ให้เป็นอำนาจของคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าคณะใหญ่ และเจ้าคณะภาคในหนนั้น ที่มีได้เข้าร่วมในการพิจารณาชั้นต้น ซึ่งเจ้าคณะใหญ่พิจารณาเลือกอีก ๒ รูป

(๔) ถ้าเป็นกรณีอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซึ่งมีเจ้าคณะใหญ่เป็นหัวหน้า ให้เป็นอำนาจของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๒๖ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นฎีกา ให้เป็นอำนาจของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๒๗ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคมในกรณีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมไม่ว่าในกรณีใด ให้เป็นอันถึงที่สุด

ส่วนที่ ๒

วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้น

ข้อ ๒๘ ก่อนดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม โดยเฉพาะในกรณีที่มีผู้กล่าวหาตามความในข้อ ๑๕ (๑) หรือในกรณีที่มีผู้แจ้งความผิดตามความในข้อ ๑๖ (๑) หรือในกรณีตามความในข้อ ๑๖ (๒) ก. ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้น แต่งตั้งพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิรูปใดรูปหนึ่งตามที่เห็นสมควร ให้ปฏิบัติหน้าที่โจทก์แทนสงฆ์

ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นส่งสำเนาคำกล่าวหา หรือคำแจ้งความผิด รวมทั้งสำเนาบ้นทีกถ้อยคำสำนวนที่มีอยู่ให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่โจทก์แทนสงฆ์

ข้อ ๒๙ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม ให้กระทำในที่พร้อมหน้าโจทก์จำเลย เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) โจทก์หรือจำเลยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายไม่มาฟังการพิจารณาตามกำหนดที่คณะผู้พิจารณาชั้นต้นนัดหมายไว้ โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นทราบก่อนถึงวันนัดหมาย ให้ถือว่าฝ่ายนั้นหรือทั้งสองฝ่ายสละสิทธิเข้าฟังการพิจารณา คณะผู้พิจารณาชั้นต้นมีอำนาจดำเนินการพิจารณาต่อไปตามที่เห็นสมควร

(๒) โจทก์หรือจำเลยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย มีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องที่จะมาฟังการพิจารณาตามกำหนดไม่ได้ และคณะผู้พิจารณาชั้นต้นพิจารณาไม่เห็นสมควรอนุญาตให้เลื่อนการพิจารณา

(๓) โจทก์หรือจำเลยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย ก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในที่พิจารณา และคณะผู้พิจารณาชั้นต้นได้สั่งให้โจทก์หรือจำเลยนั้นออกไปจากที่พิจารณาตามความในข้อ ๓๐ วรรค ๒ คณะผู้พิจารณาชั้นต้น มีอำนาจดำเนินการพิจารณาต่อไปตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๐ การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม ให้กระทำเป็นการลับ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่มีสิทธิอยู่ในที่พิจารณา คือ

(๑) โจทก์และจำเลย

(๒) พยานเฉพาะที่กำลังให้การ

(๓) ผู้ที่ได้รับเชิญมาเพื่อปฏิบัติการใด ๆ เกี่ยวกับการพิจารณา

(๔) พระภิกษุผู้ทำหน้าที่จดบันทึกถ้อยคำสำนวน

ถ้ามีผู้ใดก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้นในที่พิจารณาหรือในบริเวณที่พิจารณาคณะผู้พิจารณาชั้นต้นมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นตั้งอยู่ในความสงบเรียบร้อย หรือสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่นั้นหรือบริเวณนั้นได้ และถ้าเป็นการสมควรจะขออารักขาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักรให้มารักษาความสงบเรียบร้อยก็ได้

ข้อ ๓๑ ในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม ให้รวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์ และฝ่ายจำเลย หรือพยานหลักฐานที่คณะผู้พิจารณาชั้นต้นเห็นสมควรนำมาสืบซึ่งอาจพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย ตามลักษณะแห่งพยานหลักฐานที่กำหนดไว้ในหมวด ๔

เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาดังกล่าวในวรรคต้น ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งกำหนดวันเวลาและสถานที่พิจารณา แก่โจทก์จำเลย

(๒) ออกหนังสือเรียกพยานหรือบุคคลใด ๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฟ้องนั้น มาให้ด้วยคำ

(๓) ออกหนังสือเรียกเอกสาร หรือวัตถุสิ่งของจากบุคคลผู้ครอบครอง หรือให้ผู้นั้นส่งเอกสารหรือวัตถุสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน

(๔) ทำการตรวจตัวผู้เสียหายหรือตัวจำเลย ตรวจสถานที่ วัตถุสิ่งของ หรือสิ่งอื่นใด ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ โดยบันทึกรายละเอียดการตรวจไว้ด้วย

(๕) แจ้งให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะในเขตอื่นรวบรวมข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอันอยู่ในเขตนั้น หรือให้ชี้แจงพฤติการณ์ใด ๆ อันเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ฟ้องนั้น

(๖) จัดบันทึกถ้อยคำสำนวนการพิจารณาด้วยตนเอง เว้นแต่ในกรณีจำเป็นจะให้มีพระภิกษุเป็นผู้จัดบันทึกตามถ้อยคำผู้พิจารณาก็ได้

(๗) ทำรายงานการพิจารณาแต่ละครั้งรวมไว้ในสำนวน ถ้านัดหมายเพื่อปฏิบัติการใด ๆ ให้บันทึกไว้ในรายงานนั้น และให้คู่กรณีผู้มาฟังการพิจารณาลงชื่อรับทราบไว้ด้วย

ในกรณีที่คณะผู้พิจารณารูปใดรูปหนึ่งไม่อาจร่วมปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยมีเหตุสุดวิสัยให้ผู้พิจารณาอีก ๒ รูป ดำเนินการพิจารณาต่อไป

กรณีดังกล่าวใน (๒) (๓) และ (๔) ถ้าเป็นการจำเป็นจะขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักรเข้าร่วมดำเนินการด้วยก็ได้

ข้อ ๓๒ ในกรณีรวบรวมพยานหลักฐานตามความในข้อ ๓๑ วรรค ๑ ให้สืบพยานโจทก์ก่อนพยานจำเลย และก่อนสืบพยาน ให้โจทก์และจำเลยเสนอข้อตั้งข้อหาพยานหลักฐานของตนต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นล่วงหน้าก่อนถึงวันสืบพยานไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ถ้าโจทก์หรือจำเลยร้องขอระบัพพยานหลักฐานของตนเพิ่มเติมในระหว่างสืบพยานหลักฐานฝ่ายตนยังไม่เสร็จ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นใช้ดุลยพินิจสั่งตามที่เห็นสมควร

เมื่อสืบพยานของฝ่ายใดไปแล้วพอสมควรแก่กรณี คณะผู้พิจารณาชั้นต้นจะสั่งให้งดการสืบพยานของฝ่ายนั้นที่ยังมิได้สืบ ซึ่งเห็นว่าไม่จำเป็นก็ได้

เมื่อสืบพยานของฝ่ายโจทก์และจำเลยเสร็จแล้ว ถ้าปรากฏว่ายังมีพยานหลักฐานใด ๆ ซึ่งคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเห็นสมควรสืบเพิ่มเติม ก็ให้ดำเนินการสืบพยานหลักฐานนั้นได้

ข้อ ๓๓ ในการสืบพยานตามความในข้อ ๓๒ คณะผู้พิจารณาชั้นต้นมีหน้าที่ซักถามพยานโจทก์และพยานจำเลย ตามประเด็นข้อกล่าวหาของโจทก์และประเด็นข้อแก้ของจำเลยแล้วแต่กรณี แล้วเปิดโอกาสให้โจทก์และจำเลยซักถามพยานตามประเด็นดังกล่าวข้างต้น โดยคณะผู้พิจารณาชั้นต้นถามฝ่ายโจทก์ว่าจะซักถามพยานของตนอย่างไรบ้างหรือไม่ ถ้าโจทก์ซักถามแล้วหรือไม่ซักถาม ให้ถามฝ่ายจำเลยว่าจะซักถามพยานโจทก์อย่างไรบ้างหรือไม่ เมื่อฝ่ายจำเลยซักถามพยานโจทก์แล้ว ให้ถามฝ่ายโจทก์ว่าจะถามถึงพยานฝ่ายตนอย่างไรบ้างหรือไม่

ถ้าเป็นพยานฝ่ายจำเลย ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นถามฝ่ายจำเลยว่าจะซักถามพยานของตนอย่างไรบ้างหรือไม่ ถ้าจำเลยซักถามแล้วหรือไม่ซักถาม ให้ถามฝ่ายโจทก์ว่าจะซักค้านพยานจำเลยอย่างไรบ้างหรือไม่ เมื่อฝ่ายโจทก์ซักค้านพยานจำเลยแล้วให้ถามฝ่ายจำเลยว่าจะถามถึงพยานฝ่ายตนอย่างไรบ้างหรือไม่ ทั้งนี้ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นบันทึกการซักถาม ซักค้าน และถามถึง ดังกล่าวไว้ในจำนวนพิจารณาด้วย

ในการซักถามพยาน ซักค้านพยาน หรือถามถึงพยาน ตามความดังกล่าวข้างต้น

(๑) ห้ามมิให้โจทก์ หรือจำเลยฝ่ายที่อ้างพยาน ใช้คำถามนำเพื่อให้พยานตอบ

(๒) ห้ามมิให้โจทก์ หรือจำเลยทั้งสองฝ่าย ใช้คำถามอันไม่เกี่ยวกับประเด็นคำถามที่เป็นกรณีพิพาทพยาน หรือคำถามที่อาจทำให้พยานต้องถูกฟ้องทางคณะสงฆ์ หรือทางราชอาณาจักรพยานไม่ต้องตอบคำถามที่ต้องห้ามดังกล่าวข้างต้น และถ้ามีคำถามเช่นนั้นให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นเตือนผู้ถามและพยาน

ในกรณีสืบพยานที่คณะผู้พิจารณาชั้นต้นนำมาสืบ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซักถามพยานแล้ว ถ้าโจทก์หรือจำเลยขออนุญาตซักถามพยานนั้น คณะผู้พิจารณาชั้นต้นจะอนุญาตให้ซักถามตามประเด็นนั้นก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายขออนุญาตซักถามก็ให้โจทก์ซักถามก่อน

คำให้การของพยาน ให้จดไว้แล้วอ่านให้พยานฟัง และให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้น พยานกับผู้จดคำให้การของพยานลงชื่อไว้ด้วย

ข้อ ๓๔ เมื่อมีกรณีจำเป็น คณะผู้พิจารณาชั้นต้นอาจสืบพยานโดยวิธีสืบในเขตอำนาจของตน หรือโดยวิธีส่งประเด็นไปให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นในเขตอื่นอันเป็นที่พำนักของพยาน ทำการสืบพยานอันอยู่ในเขตนั้นก็ไ้

ในกรณีส่งประเด็นไปสืบตามความในวรรคต้น ให้ส่งคำฟ้องของโจทก์และคำให้การของจำเลยพร้อมทั้งสำนวนเท่าที่จำเป็นไปยังผู้รับประเด็นเพื่อดำเนินการสืบพยานตามประเด็นนั้น

ก่อนส่งประเด็นไปสืบ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นแจ้งให้โจทก์และจำเลยทราบ ถ้าโจทก์ หรือจำเลยฝ่ายใดไม่ติดไปฟังการพิจารณาก็ไ้

ผู้รับประเด็นมีอำนาจดำเนินการสืบพยานเช่นเดียวกับผู้ส่งประเด็น เมื่อมีกำหนดจะสืบพยาน ณ วัน เวลา และสถานที่ใด ให้แจ้งกำหนดการสืบพยานไปยังผู้ส่งประเด็นเพื่อแจ้งให้โจทก์และจำเลยทราบเมื่อสืบพยานตามประเด็นเสร็จ ให้ส่งสำนวนคืนมายังผู้ส่งประเด็นโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๓๕ ก่อนพิจารณาหรือในระหว่างพิจารณา ถ้าปรากฏว่า

(๑) เรื่องที่นำมาฟ้องนั้น ได้มีการฟ้องร้องกันในศาลฝ่ายราชอาณาจักรให้รอการพิจารณาเรื่องนั้นไว้ก่อน

(๒) จำเลยเป็นบ้าคลั่ง เป็นผู้เพ้อถึงไม่รู้สีกตัว กระสับกระส่ายเพราะเวทนามกล่าวถึง ไม่มีสติสัมปชัญญะ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ให้รอการพิจารณาไว้ก่อนจนกว่าจำเลยจะหายเป็นปกติ

(๓) จำเลยถึงมรณภาพ ให้เรื่องเป็นอันถึงที่สุด

(๔) จำเลยพ้นจากความเป็นพระภิกษุ ให้ยุติการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีความผิด
ครุภาพติ

(๕) โจทก์ขอถอนฟ้องทั้งหมดหรือเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้ยุติการพิจารณาตาม
คำขอถอนของโจทก์ เว้นแต่ในกรณีความผิดครุภาพติ หรือในกรณีที่จำเลยคัดค้านการขอถอนคำฟ้องนั้น

(๖) โจทก์ไม่มาดำเนินการตามที่คณะผู้พิจารณาชั้นต้นนัดหมายไว้ ให้ยุติการพิจารณา
เว้นแต่โจทก์จะได้ชี้แจงเหตุผลขัดข้องเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่สั่งยุติการพิจารณา

(๗) โจทก์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามความในข้อ ๔ (๔) ถึงมรณภาพก็ดีหรือโจทก์
ซึ่งเป็นผู้เสียหายถึงมรณภาพ หรือตาย โดยไม่มีผู้จัดการแทนตามความในข้อ ๔ (๕) ก็ดี ให้นำความ
ในข้อ ๒๐ (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณียุติการพิจารณาตาม (๕) และ (๖) ไม่ตัดสิทธิของโจทก์อื่นที่จะฟ้องในเรื่องนั้น และ
ไม่ตัดสิทธิของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นที่จะดำเนินการพิจารณาเรื่องนั้นต่อไปตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๖ เมื่อมีการสืบพยานทุกฝ่ายเสร็จแล้วให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นดำเนินการวินิจฉัย
ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าปรากฏว่า จำเลยมิได้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด
หรือมีเหตุผลที่จะจำเลยไม่ต้องรับนิคหกรรม ให้วินิจฉัยยกฟ้องของโจทก์

(๒) ถ้าปรากฏว่า จำเลยได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยเป็นความผิด
และไม่มีข้อยกเว้นโทษอย่างใด ให้วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยตามความผิดนั้น

ข้อ ๓๗ ในการวินิจฉัยลงนิคหกรรมตามความในข้อ ๓๖ (๒) นอกจากคณะผู้พิจารณาชั้นต้น
มีอำนาจวินิจฉัยลงนิคหกรรมตามคำฟ้องของโจทก์แล้ว ให้มีอำนาจวินิจฉัยลงนิคหกรรมในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าปรากฏว่า ข้อเท็จจริงในทางพิจารณาต่างจากข้อเท็จจริงในคำฟ้องของโจทก์
แต่เป็นข้อเท็จจริงที่อยู่ในฐานความผิดลักษณะเดียวกัน ให้มีอำนาจวินิจฉัยลงนิคหกรรมตามสมควรแก่กรณี

(๒) ถ้าปรากฏว่า ข้อเท็จจริงดังกล่าวในคำฟ้องของโจทก์นั้น โจทก์สืบสมแต่โจทก์
อ้างลักษณะผิด ให้มีอำนาจวินิจฉัยลงนิคหกรรมตามลักษณะที่ถูกต้องได้

(๓) ถ้าปรากฏว่า ข้อเท็จจริงในทางพิจารณาได้ความว่า การกระทำของจำเลย
เป็นความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ถึงแม้โจทก์จะมีได้กล่าวไว้ในคำฟ้องให้มีอำนาจวินิจฉัย
ลงนิคหกรรมตามความผิดนั้นได้

ข้อ ๓๘ คำวินิจฉัยชั้นต้น ให้มีข้อความสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ชั้นของคำวินิจฉัย

(๒) สถานที่ ที่วินิจฉัย

(๓) วัน เดือน ปี ที่วินิจฉัย

(๔) กรณีระหว่างผู้ใดโจทก์ ผู้ใดจำเลย

(๕) เรื่องที่ยกขึ้นฟ้อง

(๖) ข้อหาของโจทก์

- (๗) คำให้การของจำเลย
- (๘) ข้อเท็จจริงที่พิจารณาได้ความ
- (๙) เหตุผลในการวินิจฉัยทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาพระวินัย
- (๑๐) บทบัญญัติแห่งพระวินัยที่ยกขึ้นวินิจฉัย
- (๑๑) คำชี้ขาดให้ยกฟ้อง หรือให้ลงนิคหกรรม

ข้อ ๓๙ คำวินิจฉัยชั้นต้น ให้อ่านให้โจทก์จำเลยฟัง ตามกำหนดวัน เวลาและสถานที่ซึ่งได้นัดหมายไว้ แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อรับทราบ ถ้าโจทก์หรือจำเลยไม่ยอมลงชื่อรับทราบคำวินิจฉัย ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นบันทึกไว้ท้ายคำวินิจฉัย และให้ถือว่าโจทก์หรือจำเลยได้รับทราบแล้ว

ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นต้นแจ้งกำหนดการอ่านคำวินิจฉัยแก่โจทก์จำเลยไม่ได้ให้แจ้งแก่ผู้ปกครองสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิด เพื่อแจ้งแก่โจทก์จำเลย แต่ถ้าโจทก์เป็นคฤหัสถ์ เมื่อใดแจ้งกำหนดนัดหมายไปยังภูมิลำเนาเดิมของโจทก์แล้วให้ถือว่าได้แจ้งแก่โจทก์นั้นแล้ว

ถ้าโจทก์หรือจำเลยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มาฟังคำวินิจฉัยตามกำหนดที่ได้นัดหมายไว้โดยมิได้มีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นก่อนถึงเวลาที่นัดหมายให้อ่านคำวินิจฉัย และให้ถือว่าฝ่ายที่ไม่มาฟังคำวินิจฉัยได้ทราบคำวินิจฉัยนั้นแล้ว ถ้าทั้งสองฝ่ายไม่มาฟังคำวินิจฉัย โดยมิได้มีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าวข้างต้น ให้ถือว่าทั้งสองฝ่ายนั้นได้ทราบคำวินิจฉัยนั้นแล้ว

ถ้าโจทก์หรือจำเลยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย ไม่มาฟังคำวินิจฉัย โดยมีหนังสือแจ้งเหตุขัดข้องต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นก่อนถึงเวลาที่นัดหมาย เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเห็นสมควรจะเลื่อนกำหนดการอ่านคำวินิจฉัยไปวันอื่นก็ได้ โดยแจ้งให้โจทก์จำเลยทราบ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่ายไม่มาฟังคำวินิจฉัยตามกำหนดที่นัดหมายในครั้งหลัง โดยแจ้งเหตุขัดข้องหรือมิได้แจ้งเหตุขัดข้องก็ตาม ให้นำความในวรรค ๓ แล้วแต่กรณีมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๐ คำวินิจฉัยชั้นต้น ให้ถึงที่สุดในการณีย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) โจทก์และจำเลยมิได้อุทธรณ์ตามความในข้อ ๔๑
- (๒) คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์มีคำสั่งให้ยุติการพิจารณาตามความในข้อ ๔๔

ส่วนที่ ๓

วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์

ข้อ ๔๑ คำวินิจฉัยชั้นต้น โจทก์จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์ได้ในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาพระวินัย โดยให้ระบุข้อเท็จจริงที่ยกขึ้นอ้างอิงไว้โดยย่อ ส่วนข้อพระวินัยที่ยกขึ้นอ้างอิง ให้แสดงไว้โดยชัดเจน และต้องเป็นข้อพระวินัยที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้น

ในการณียุทธรณ์คำวินิจฉัยชั้นต้นตามความในวรรค ๑ ให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือพร้อมด้วยสำเนาอีกตามจำนวนที่จะต้องส่งแก่อีกฝ่ายหนึ่งต่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำวินิจฉัยนั้น ตามความในข้อ ๓๙

ข้อ ๔๒ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ได้รับอุทธรณ์ตามความในข้อ ๔๑ แล้ว ให้ส่งสำเนาอุทธรณ์ แก่อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อแก้อุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาอุทธรณ์นั้น

ถ้าส่งสำเนาอุทธรณ์แก่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้เพราะหาตัวไม่พบหรือหลบหนี หรือจงใจไม่รับสำเนา อุทธรณ์ หรือได้รับแก้อุทธรณ์แล้ว หรือพ้นกำหนดแก้อุทธรณ์แล้ว ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นรีบส่งไปยัง คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๔๓ ในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์

(๑) เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์พิจารณาเห็นว่า อุทธรณ์ของโจทก์หรือจำเลยมิได้ ยืนภายในเวลาตามที่กำหนดไว้ ให้วินิจฉัยยกอุทธรณ์นั้นเสีย

(๒) ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์เห็นสมควรสืบพยานเพิ่มเติมในปัญหาใด หรือ กรณีใด เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาวินิจฉัย ให้มีอำนาจเรียกพยานมาสืบเองหรือส่งคณะผู้พิจารณา ชั้นต้นสืบให้ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นสืบพยานแล้วให้ส่งสำนวนมายังคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

(๓) ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็น เนื่องจากคณะผู้พิจารณาชั้นต้น มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามวิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้น ให้ส่งให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้น ปฏิบัติการให้ถูกต้อง แล้วส่งสำนวนคืนไปยังคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์

(๔) ในกรณีที่จำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นซึ่งวินิจฉัย ให้ลงนิคหกรรมแก่จำเลยหลายรูป ในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน ถ้าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ วินิจฉัยกลับ หรือแก้คำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นโดยไม่ลงนิคหกรรม หรือลดนิคหกรรมให้จำเลย อันเป็นการอยู่ในส่วนลักษณะความผิด คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์มีอำนาจวินิจฉัยตลอดไปถึงจำเลยอื่น ซึ่งมีได้อุทธรณ์ ให้มีต้องถูกลงนิคหกรรมหรือได้ลดนิคหกรรม เช่นเดียวกับจำเลยผู้อุทธรณ์

ข้อ ๔๔ ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์ ถ้าปรากฏว่า

(๑) จำเลยถึงมรณภาพ ให้ยุติการพิจารณา

(๒) จำเลยพ้นจากความเป็นพระภิกษุ ให้ยุติการพิจารณา เว้นแต่ในกรณีความผิด คุราบัติ

ข้อ ๔๕ คำวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์ นอกจากมีข้อความซึ่งกำหนดให้มีคำในวินิจฉัยชั้นต้นตามความ ในข้อ ๓๘ แล้ว ให้มีข้อความดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ชื่อ ฉายา นามสกุล อายุ พรรษา สำนัก และสังกัดของผู้อุทธรณ์

(๒) คำวินิจฉัยให้ยืน ยก แก้ หรือกลับคำวินิจฉัยชั้นต้น

ข้อ ๔๖ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์พิจารณาวินิจฉัยเสร็จแล้ว ให้อ่านคำวินิจฉัยโดยมิชักช้า และจะอ่านคำวินิจฉัยนั้น โดยคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์ หรือจะส่งไปให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นอ่านก่อน ก็ได้

ในการอ่านคำวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคต้น ให้นำความในข้อ ๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๔๗ วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์ นอกจากที่กำหนดไว้แล้วในส่วนที่ ๓ นี้ ให้นำความในส่วนที่ ๒ ว่าด้วยวิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามควรแก่กรณี

ข้อ ๔๘ คำวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์ ให้ถึงที่สุดในการนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง

(๑) โจทก์และจำเลยมิได้ฎีกาตามความในข้อ ๔๙

(๒) คณะผู้พิจารณาชั้นฎีกามีคำสั่งให้ยกฎีกาตามความในข้อ ๕๐ วรรค ๒ หรือสั่งให้ยุติการพิจารณาตามความในข้อ ๕๑

ส่วนที่ ๔

วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นฎีกา

ข้อ ๔๙ คำวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์ โจทก์จำเลยมีสิทธิฎีกาได้ในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาพระวินัย ส่วนเรื่องข้อเท็จจริง และข้อพระวินัยที่ยกขึ้นอ้างอิงในฎีกาให้นำความในข้อ ๔๑ วรรค ๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ปัญหาข้อเท็จจริงตามความในวรรค ๑ ห้ามมิให้โจทก์จำเลยฎีกาในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเกี่ยวกับความผิดอย่างอื่น นอกจากความผิดอันติมวัตถุ

(๒) คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้นเกี่ยวกับความผิดที่มีการวินิจฉัยการลงนิคหกรรมเกินกว่าคำฟ้องของโจทก์ตามความในข้อ ๓๗ (๓) นอกจากความผิดอันติมวัตถุ

(๓) คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยลงนิคหกรรมแก่จำเลยยืนตามคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาชั้นต้น ให้ยกฟ้องของโจทก์โดยอาศัยข้อเท็จจริงเช่นเดียวกัน

ข้อ ๕๐ วิธีการยื่นฎีกาและการรับส่งฎีกาไปยังคณะผู้พิจารณาชั้นฎีกาให้นำความในข้อ ๔๑ วรรค ๒ และข้อ ๔๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าปรากฏว่า ฎีกาของโจทก์หรือจำเลยประกอบด้วยลักษณะข้อห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๔๙ วรรค ๒ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นฎีกาวินิจฉัยยกฎีกานั้นเสีย

ข้อ ๕๑ วิธีปฏิบัติในการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นฎีกาให้นำความในข้อ ๔๓ และข้อ ๔๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๒ ในกรณีที่มีการฎีกาในปัญหาพระวินัย โดยไม่มีการฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง การวินิจฉัยปัญหาพระวินัยนั้น ให้คณะผู้พิจารณาชั้นฎีกาฟังข้อเท็จจริงตามที่คณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์วินิจฉัยมาแล้วจากพยานหลักฐานในสำนวน

ข้อ ๕๓ การทำคำวินิจฉัยชั้นฎีกา และการอ่านคำวินิจฉัยชั้นฎีกา ให้นำความในข้อ ๔๕ และข้อ ๔๖ มา ใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๕๔ วิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นฎีกา นอกจากกำหนดไว้แล้วในส่วนที่ ๔ นี้ ให้นำความในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยวิธีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมชั้นอุทธรณ์มาใช้บังคับ โดยอนุโลม ตามควรแก่กรณี

หมวด ๔ วิธีอ้างพยานหลักฐาน

ข้อ ๕๕ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือ บริสุทธิให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้

พยานหลักฐานที่อ้างนั้น ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยประการอื่นอันมิชอบ

ข้อ ๕๖ ในการอ้างพยานบุคคล ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน จำเลยอาจอ้างตนเอง เป็นพยานได้

ถ้าจำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน จะให้จำเลยเข้าสืบก่อนพยานของฝ่ายจำเลยก็ได้ และถ้าคำ ของจำเลยซึ่งให้การเป็นพยานนั้น ปรักรำหรือเสียหายแก่จำเลยอื่น จำเลยอื่นซักค้านได้

ข้อ ๕๗ ในกรณีอ้างพยานเอกสาร ให้นำต้นฉบับเอกสารนั้นมาอ้าง ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้ จะอ้าง สำเนาที่รับรองว่าถูกต้อง หรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความมาเป็นพยานก็ได้

ถ้าพยานเอกสารที่อ้างนั้น เป็นหนังสือของทางการคณะสงฆ์หรือหนังสือราชการ แม้ต้นฉบับ ยังมีอยู่ จะส่งสำเนาซึ่งเจ้าหน้าที่รับรองว่าถูกต้องก็ได้ เว้นแต่ในหนังสือเรียกจะบ่งไว้เป็นอย่างอื่น

ถ้าพยานเอกสารที่อ้างนั้น มิได้อยู่ในความยึดถือของผู้อ้าง ถ้าผู้อ้างแจ้งถึงลักษณะ พร้อมทั้ง ที่อยู่ของเอกสารต่อคณะผู้พิจารณา ให้คณะผู้พิจารณาเรียกเอกสารนั้นจากผู้ยึดถือ

ข้อ ๕๘ ในการอ้างสิ่งใดเป็นพยานวัตถุ ให้นำสิ่งนั้นมายังคณะผู้พิจารณา ถ้านำมาไม่ได้ให้คณะ ผู้พิจารณาทุกรูป หรือมอบหมายให้ผู้พิจารณารูปใดรูปหนึ่งไปตรวจดูรายงานยังที่ที่พยานวัตถุนั้นตั้งอยู่ ตามเวลาและวิธีซึ่งคณะผู้พิจารณาหรือผู้พิจารณาเห็นสมควรตามลักษณะแห่งพยานวัตถุ

ข้อ ๕๙ ผู้ใดโดยอาชัพหรือมิใช่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยกรรม หรือการแพทย์ และความเห็นของผู้นั้นอาจเป็นประโยชน์ในการไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรม ซึ่งอาจเป็นพยานในกรณีต่าง ๆ เป็นต้นว่า ตรวจร่างกาย หรือ จิตของผู้เสียหาย ตรวจลายมือทำการทดลอง หรือกิจการอย่างอื่น ๆ

คณะผู้พิจารณาจะให้ผู้ชำนาญการพิเศษทำความเห็นเป็นหนังสือก็ได้ แต่ต้องให้มาเบิกความ ประกอบหนังสือนั้นและต้องส่งสำเนาหนังสือนั้นดังกล่าวแล้วแก่โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน ก่อนวันเบิกความ

เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ผู้ชำนาญการพิเศษ ถ้าหากไม่ได้ในฝ่ายคณะสงฆ์ จะขอจากเจ้าหน้าที่ ฝ่ายราชอาณาจักรก็ได้

ข้อ ๖๐ ในกรณีที่โจทก์จำเลยหรือผู้ใด ซึ่งจะต้องให้การหรือส่งพยานหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง อันประกอบด้วยลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (๑) ข้อความหรือเอกสาร ซึ่งยังเป็นความลับในการคณะสงฆ์ หรือในราชการ
- (๒) ความลับหรือเอกสารลับ ซึ่งได้มาหรือทราบเนื่องด้วยปกติธุระหรือหน้าที่ของเขา
- (๓) วิธีการ แบบแผน หรืองานอย่างอื่น ซึ่งมีกฎหมายควบคุมมิให้เปิดเผย

โจทก์ จำเลยหรือผู้นั้นอาจปฏิเสธไม่ยอมให้การ หรือส่งพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น เว้นแต่ จะได้รับอนุญาตจากทางการคณะสงฆ์ ทางราชการ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความลับนั้น

กรณีดังกล่าวข้างต้น คณะผู้พิจารณาอาจแจ้งให้ทางการคณะสงฆ์ ทางราชการหรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับความลับนั้น มาชี้แจงถึงเหตุผลที่ไม่สมควรให้การหรือส่งพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น โดยขัดแจ้งต่อคณะผู้พิจารณา

หมวด ๕

วิธีบังคับตามคำวินิจฉัยลงนิคกรรม

ข้อ ๖๑ เมื่อจำเลยรูปใดต้องคำวินิจฉัยให้รับนิคกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งถึงที่สุดแล้วให้ คณะผู้พิจารณาซึ่งอ่านคำวินิจฉัย แจ้งผลคำวินิจฉัยแก่ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดของจำเลยรูปนั้นทราบ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้น

ข้อ ๖๒ ถ้าจำเลยดังกล่าวในข้อ ๖๑ ไม่ยอมรับนิคกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ยอมรับนิคกรรมตามคำวินิจฉัยให้สึก ไม่สึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลา ที่ได้รับคำวินิจฉัยนั้น อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ ซึ่งกำหนดโทษอาญาไว้ในมาตรา ๔๒ แห่งพระราช-บัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

(๒) ไม่ยอมรับนิคกรรมตามคำวินิจฉัยไม่ถึงให้สึก ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับ ถึงมหาเถรสมาคม เมื่อมหาเถรสมาคมวินิจฉัยและมีคำสั่งให้สละสมณเพศแล้วไม่สึกภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้ทราบคำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคมอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรค ๒ ซึ่งกำหนดโทษ อาญาไว้ในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ในกรณีเช่นนี้ ให้พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดของ จำเลยรูปนั้นขออารักขาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักร

หมวด ๖

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๖๓ โจทก์หรือจำเลย จะแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้ว่าต่าง หรือแก้ต่างในกรณีใดส่วนมูลฟ้อง และในกรณีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคกรรมมิได้

ข้อ ๖๔ บรรดาเอกสารสำนวนเกี่ยวกับการไต่สวนมูลฟ้องและการพิจารณาวินิจฉัยการลง
นิคหกรรมเป็นเอกสารลับ เฉพาะคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของผู้พิจารณาหรือคณะผู้พิจารณา ถ้าโจทก์จำเลย
จะขออนุญาตคัดสำเนาเพื่อประโยชน์ในการอุทธรณ์หรือฎีกา ให้ผู้พิจารณาหรือคณะผู้พิจารณาอนุญาต
โดยให้อยู่ในความควบคุมของผู้อนุญาตและให้ผู้อนุญาตลงนามไว้ด้วย

การโฆษณาเอกสารตามความในวรรคต้น จะกระทำได้โดยอนุมัติมหาเถรสมาคม

ข้อ ๖๕ พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ทุกชั้น มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในกรณีไต่สวนมูลฟ้อง และในกรณีพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมที่ได้รับคำร้องขอ หรือ
คำสั่งให้ปฏิบัติการใด ๆ จากผู้พิจารณาหรือคณะผู้พิจารณาแล้วแต่กรณี

ตราไว้ ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายเถรสมาคมฉบับนี้ คือ

เนื่องจากความในข้อ ๓ (๗) ข. แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๐๖) กำหนดอำนาจหน้าที่
ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งได้กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑)
ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุ นั้น
เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การลงนิคหกรรมแก่พระภิกษุเป็นไปตามกำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคม และมอบหมาย
ให้มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ค้างปฏิบัติอยู่ก่อนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๖

บัดนี้ สมควรยกเลิกความในข้อ ๓ (๗) ข. แห่งกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๐๖) กำหนดอำนาจ
หน้าที่ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๐๖) และ
ตราขึ้นเป็นกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคม*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายมหาเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคม”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถร
สมาคม

(๒) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๐)

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถร
สมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๔ การประชุมมหาเถรสมาคม มี ๒ อย่าง

(๑) การประชุมปกติ

(๒) การประชุมพิเศษ

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๐ ฉบับพิเศษ (๒) วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

ข้อ ๕ การนัดประชุมมหาเถรสมาคม ต้องออกหนังสือนัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๓ วัน หากเป็นการด่วนจะนัดเร็วกว่านี้ หรือนัดโดยวิธีอื่นก็ได้

ข้อ ๖ การนัดประชุมมหาเถรสมาคม ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมด้วย เว้นแต่เป็นการด่วน

ข้อ ๗ การตั้งระเบียบวาระการประชุม โดยปกติให้ตั้งตามลำดับดังนี้

(๑) รับรองรายงานการประชุม

(๒) เรื่องด่วน

(๓) เรื่องอื่นๆ

ข้อ ๘ เมื่อประธานมีเรื่องที่จะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ ก่อนเริ่มปรึกษาตามระเบียบวาระ ก็ให้แจ้งต่อที่ประชุม แล้วดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระ เว้นแต่ที่ประชุมจะตกลงเป็นอย่างอื่นในคราวนั้น

ข้อ ๙ ในการประชุมมหาเถรสมาคม ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมทำรายงานการประชุม และเมื่อที่ประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม หรือกรรมการมหาเถรสมาคมที่ได้เข้าประชุมในครั้งนั้น ทุกรูปได้รับรองแล้ว ให้ประธานกรรมการมหาเถรสมาคมลงนามไว้เป็นสำคัญ

ข้อ ๑๐ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการประชุมมหาเถรสมาคม ซึ่งมีได้กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ ให้ปฏิบัติตามมติของที่ประชุมมหาเถรสมาคม

หมวด ๒

การประชุม

ข้อ ๑๑ การประชุมปกติ ได้แก่ การประชุมตามวาระที่มหาเถรสมาคมกำหนดไว้เป็นการประจำ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๒ การประชุมพิเศษ ได้แก่ การประชุมนอกจากวาระที่ได้กำหนดไว้เป็นการประจำ เพื่อพิจารณาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่

ข้อ ๑๓ ร่างกฎหมายมหาเถรสมาคม ร่างข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศมหาเถรสมาคม ให้มีบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบด้วย

ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม ส่งร่างกฎหมายมหาเถรสมาคม ร่างข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศมหาเถรสมาคม แก่กรรมการมหาเถรสมาคมล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ วัน ก่อนวันประชุม เว้นแต่เป็นการด่วน

ข้อ ๑๔ ที่ประชุมจะต้องพิจารณาร่างกฎหมายมหาเถรสมาคม ร่างข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศมหาเถรสมาคมเป็น ๓ วาระ หรือจะพิจารณารวดเดียว ๓ วาระก็ได้

ในการพิจารณาเป็น ๓ วาระ นั้น ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมส่งร่างนั้นไปให้กรรมการมหาเถรสมาคมพิจารณาโดยละเอียด ภายในเวลาซึ่งที่ประชุมกำหนด เว้นแต่ที่ประชุมจะตกลงเป็นอย่างอื่น

กรรมการมหาเถรสมาคมรูปใด เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องใดก็ให้แก้ต่อประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๕ ให้กรรมการมหาเถรสมาคมทำรายงานและบันทึกความเห็นพร้อมด้วยร่างเดิม และร่างที่แก้ไขเพิ่มเติม ยื่นต่อประธานกรรมการมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณาในวาระที่ ๒ ต่อไป หรือจะเสนอด้วยวาจาในที่ประชุมก็ได้

ข้อ ๑๖ ในการพิจารณาในวาระที่ ๒ ให้ที่ประชุมพิจารณาเรียงตามลำดับข้อ เว้นแต่ที่ประชุมจะเห็นเป็นอย่างอื่น

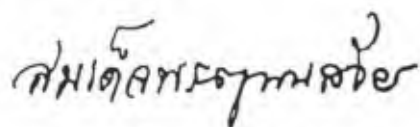
ในการนี้ ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม จะอนุญาตให้ผู้ใดเข้าชี้แจงประกอบการพิจารณา หรือรับฟังการประชุมด้วยก็ได้

ข้อ ๑๗ ในการพิจารณาในวาระที่ ๓ ให้ที่ประชุมพิจารณาร่างที่ได้แก้ไขแล้วนั้นว่าสมควรจะตราเป็นกฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบออกคำสั่ง หรือออกประกาศมหาเถรสมาคมหรือไม่ ถ้าที่ประชุมพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้ดำเนินการเพื่อให้บังคับต่อไป

ข้อ ๑๘ การลงมติข้อปรึกษาในการประชุมมหาเถรสมาคม ถ้าข้อปรึกษานั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความพระธรรมวินัยเมื่อมีข้อสงสัยให้ตีความไปในทางรักษาพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัด

ถ้าข้อปรึกษานั้นเกี่ยวกับกิจการพระศาสนา ซึ่งมีได้บัญญัติไว้ในพระธรรมวินัยให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ถ้ามีจำนวนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมชี้ขาด หรือจะให้ระงับเรื่องนั้นไว้ก็ได้

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) คือเนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคมได้ถูกยกเลิก และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

อนึ่ง การประชุมมหาเถรสมาคม การประชุมคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งเดิม อาศัยกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยระเบียบการประชุมมหาเถรสมาคมฉบับเดียวกัน เมื่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๙ บัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมติมหาเถรสมาคม การจัดให้มี คณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการและระเบียบวาระการประชุม ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาเถรสมาคม จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายมหาเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม

ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

(๒) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๑๕)

(๓) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๑๕)

(๔) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๐)

(๕) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๑)

(๖) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๓ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๖)

บรรดากฎ ข้อบังคับ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

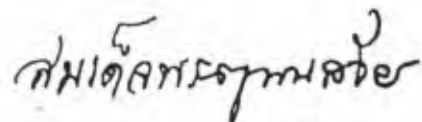
ข้อ ๔ ให้มีจำนวนภาค ๑๔ ภาค และให้รวมเขตปกครองจังหวัดต่าง ๆ เป็นเขตปกครองภาค ดังต่อไปนี้

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๐ ฉบับพิเศษ (๒) วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

- ภาค ๑ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือกรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ
- ภาค ๒ มีจังหวัด ๓ จังหวัด คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสระบุรี
- ภาค ๓ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดชัยนาท และจังหวัดอุทัยธานี
- ภาค ๔ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดพิจิตร และจังหวัดเพชรบูรณ์
- ภาค ๕ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตาก และจังหวัดอุตรดิตถ์
- ภาค ๖ มีจังหวัด ๕ จังหวัด คือจังหวัดลำปาง จังหวัดพะเยา จังหวัดเชียงราย จังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน
- ภาค ๗ มีจังหวัด ๓ จังหวัด คือจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- ภาค ๘ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย และจังหวัดสกลนคร
- ภาค ๙ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด
- ภาค ๑๐ มีจังหวัด ๕ จังหวัด คือจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร
- ภาค ๑๑ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์
- ภาค ๑๒ มีจังหวัด ๓ จังหวัด คือจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา
- ภาค ๑๓ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด
- ภาค ๑๔ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร
- ภาค ๑๕ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ภาค ๑๖ มีจังหวัด ๓ จังหวัด คือจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร
- ภาค ๑๗ มีจังหวัด ๕ จังหวัด คือจังหวัดภูเก็ต จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ และจังหวัดระนอง
- ภาค ๑๘ มีจังหวัด ๖ จังหวัด คือจังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

ข้อ ๕ จำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ในชั้นจังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานครก็ดี ชั้นอำเภอ ได้แก่ เขตในกรุงเทพมหานคร และอำเภอในจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานครก็ดี ชั้นตำบล ได้แก่ แขวงในกรุงเทพมหานคร และตำบลในจังหวัดนอกจาก กรุงเทพมหานครก็ดี ให้นุโลมตามจำนวนและเขตบริหารราชการแห่งราชอาณาจักรแต่ละชั้น แล้วแต่กรณีแต่ถ้ามีกรณีพิเศษจะกำหนดให้เป็นอย่างอื่น ย่อมทำได้โดยระเบียบมหาเถรสมาคม

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (๒๕๓๕) คือเนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือออกคำสั่ง มหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตีรแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตรากฎมหาเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎมหาเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์”

ข้อ ๒ กฎมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

(๒) กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๗ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๑๕) บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้ง กับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ “พระอุปัชฌาย์” หมายความว่า พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เป็นประธานและรับผิดชอบในการให้บรรพชาอุปสมบทตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๑ ตอนที่ ๓ วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๖

ข้อ ๕ พระอุปัชฌาย์ มี ๒ ประเภท

(๑) พระอุปัชฌาย์สามัญ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะใหญ่

(๒) พระอุปัชฌาย์วิสามัญ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระสังฆราช

ข้อ ๖ พระภิกษุผู้ได้รับตราตั้งพระอุปัชฌาย์อยู่ก่อนใช้กฎหมายอาณัติให้คงเป็นพระอุปัชฌาย์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาณัติ

หมวด ๒

การแต่งตั้งพระอุปัชฌาย์

ข้อ ๗ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ตำบลหนึ่ง ให้มีพระอุปัชฌาย์เพียงหนึ่งรูป เว้นแต่มีกรณีพิเศษ

ข้อ ๘ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีตำแหน่งในทางปกครองชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไปเว้นแต่พระอารามหลวง

(๒) มีพรรษาพ้น ๑๐

(๓) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรืออาพาธเป็นโรคติดต่อ เช่น โรคเรื้อน หรือวัณโรคในระยะอันตราย

(๔) มีประวัติความประพฤติดี

(๕) เป็นที่นับถือของประชาชน ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์

(๖) เป็นเปรียญหรือนักธรรมชั้นเอก เว้นแต่ในบางท้องถิ่นซึ่งเจ้าคณะพิจารณาเห็นสมควร

ผ่อนผัน

(๗) มีความสามารถฝึกสอนผู้อยู่ในปกครองให้เป็นภิกษุสามเณรที่ดีตามพระธรรมวินัย และสามารถบำเพ็ญกรณียกิจอันอยู่ในหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ได้

(๘) มีความรู้ความสามารถ ทำอุปสมบทกรรมให้ถูกต้องตามพระวินัย และระเบียบแบบแผนของคณะสงฆ์

ข้อ ๙ ในการแต่งตั้งพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าเจ้าคณะจังหวัดเป็นพระอุปัชฌาย์ให้พิจารณาเลือกพระสังฆาธิการผู้ประกอบด้วยคุณสมบัติตามข้อ ๘ แล้วรายงานรับรองขอแต่งตั้งเสนอขึ้นไปตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาค ดังนี้

(๑) ตั้งรองเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะอำเภอเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้เจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้เสนอรายงานรับรองขอแต่งตั้ง

(๒) ตั้งรองเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะตำบลเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้เจ้าคณะอำเภอเป็นผู้เสนอรายงานรับรองขอแต่งตั้ง

(๓) ตั้งรองเจ้าคณะตำบล หรือเจ้าอาวาสเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้เจ้าคณะตำบลเป็นผู้เสนอรายงานรับรองขอแต่งตั้ง

เมื่อเจ้าคณะภาคได้รับรายงานรับรองขอแต่งตั้งแล้ว ให้ดำเนินฝึกซ้อมอบรมหรือสอบความรู้ตามความในข้อ ๔๑ เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้ว ให้เสนอรายงานรับรองไปยังเจ้าคณะใหญ่ เพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ต่อไป

ข้อ ๑๐ ในการแต่งตั้งเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค หรือเจ้าคณะจังหวัดเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือรายงานตามลำดับ เพื่อสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม

ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงเป็นพระอุปัชฌาย์ ให้เจ้าคณะจังหวัดพิจารณาเลือกแล้วเสนอรายงานรับรองตามลำดับ เพื่อทรงแต่งตั้งตามความในวรรคต้น

ข้อ ๑๑ พระสังฆาธิการจะปฏิบัติหน้าที่พระอุปัชฌาย์ ต่อเมื่อได้รับตราตั้งพระอุปัชฌาย์แล้ว

หมวด ๓

หน้าที่พระอุปัชฌาย์

ข้อ ๑๒ พระอุปัชฌาย์มีหน้าที่ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรได้เฉพาะตน และเฉพาะภายในเขตตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔ แห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้

ข้อ ๑๓ พระอุปัชฌาย์ต้องพบและสอบสวนกุลบุตรให้ได้คุณลักษณะก่อนจึงรับให้บรรพชาอุปสมบทได้ คุณลักษณะของกุลบุตรนั้น ดังนี้

(๑) เป็นคนมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลหรืออำเภอที่จะบวช และมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม หรือแม้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอื่น แต่เมื่อสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นคนมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่ใช่คนจรจัด

(๒) เป็นสุภาพชน มีความประพฤติดีประพฤติชอบไม่มีความประพฤติเสียหาย เช่น ดิตสุราหรือยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น

(๓) มีความรู้ อ่านและเขียนหนังสือไทยได้

(๔) ไม่เป็นผู้มีทิวาวิบัติ

(๕) เป็นผู้ปราศจากบรรพชาโทษ และมีร่างกายสมบูรณ์ อาจบำเพ็ญสมณกิจได้ ไม่เป็นคนชราไร้ความสามารถหรือทุพพลภาพ หรือพิการ

(๖) มีสมณบริขารครบถ้วนและถูกต้องตามพระวินัย

(๗) เป็นผู้สามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเองและถูกต้องไม่วิบัติ

ข้อ ๑๔ พระอุปัชฌาย์ต้องงดเว้นการให้บรรพชาอุปสมบทแก่คนต้องห้ามเหล่านี้

(๑) คนทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดิน

(๒) คนหลบหนีราชการ

(๓) คนต้องหาในคดีอาญา

(๔) คนเคยถูกตัดสินจำคุกโดยฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญ

(๕) คนถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนา

(๖) คนมีโรคติดต่อเป็นที่น่ารังเกียจ เช่น วัณโรคในระยะอันตราย

(๗) คนมีอวัยวะพิการจนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระศาสนาได้

ข้อ ๑๕ พระอุปัชฌาย์จะให้บรรพชาอุปสมบทในวัดใด ต้องได้รับนิมนต์ของเจ้าอาวาสวัดนั้น ห้ามเข้าไปให้บรรพชาอุปสมบทในวัดของผู้อื่นโดยมิได้รับนิมนต์ของเจ้าอาวาส

ข้อ ๑๖ เจ้าอาวาสผู้เป็นพระอุปัชฌาย์จะรับผู้ใดบวช ต้องมีผู้รับรองและให้ผู้รับรองของผู้นั้น นำผู้จะบวชมาขอบตัวพร้อมด้วยใบสมัครและใบรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบทตามความในข้อ ๔๑ ซึ่งขอได้จากพระอุปัชฌาย์ ก่อนถึงวันบรรพชาอุปสมบทไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ให้เจ้าอาวาสผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ สอบสวนผู้จะมาบวชตามความในข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ ซึ่งปรากฏตามข้อปฏิญญาในใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท และสอบถามผู้รับรองตามข้อรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบท จนเป็นที่เข้าใจถูกต้องตรงกันดีแล้ว จึงรับใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท และใบรับรอง แล้วดำเนินการฝึกซ้อมผู้จะบวชต่อไป

ข้อ ๑๗ เจ้าอาวาสผู้มีได้เป็นพระอุปัชฌาย์จะรับผู้ใดบวชในวัดของตนให้นำผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบทนั้นไปมอบตัวแก่พระอุปัชฌาย์พร้อมทั้งใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบทและใบรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบท ก่อนถึงวันบรรพชาอุปสมบทไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน

ในกรณีเช่นนี้ ให้พระอุปัชฌาย์ผู้จะรับบวชปฏิบัติตามความในข้อ ๒๖ วรรค ๒

ข้อ ๑๘ ใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท และใบรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบทให้ยื่นต่อเจ้าอาวาสผู้มีได้เป็นพระอุปัชฌาย์ ๒ ฉบับ เพื่อเจ้าอาวาสเก็บรักษาไว้ฉบับหนึ่ง และพระอุปัชฌาย์เก็บรักษาไว้ฉบับหนึ่ง ถ้าเจ้าอาวาสเป็นพระอุปัชฌาย์ให้ยื่นเพียงฉบับเดียว

ข้อ ๑๙ พระอุปัชฌาย์เมื่อให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรแล้วมีหน้าที่ต้องถือเป็นการธุระปกครองดูแลสั่งสอนสังฆวิภาริกของตนให้ตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติ ต้องชวนช่วยให้ได้รับการศึกษาพระธรรมวินัย และต้องออกหนังสือสุทธิให้แก่สังฆวิภาริกตามความในข้อ ๔๑ เพื่อแสดงสังกัดถิ่นที่อยู่และความบริสุทธิ์แห่งสมณเพศ

ถ้าสังฆวิภาริกผู้มีพรรษายังไม่พ้น ๕ จะไปอยู่ในวัดอื่นใด เมื่อพระอุปัชฌาย์เห็นสมควรก็ให้สอบถามไปยังเจ้าอาวาสวัดนั้น เมื่อได้รับคำยืนยันรับรองที่จะปกครองดูแลสั่งสอนแทนได้ จึงให้ทำหนังสือฝากและมอบการธุระแก่เจ้าอาวาสวัดนั้น ให้เป็นผู้ปกครองดูแลสั่งสอนแทนตน

ถ้าสังฆวิภาริกผู้นั้นมีพรรษายังไม่พ้น ๕ จะย้ายไปอยู่ในวัดอื่นต่อไปอีก ให้เจ้าอาวาสผู้รับฝากปกครองแจ้งไปยังพระอุปัชฌาย์ เพื่อได้ปฏิบัติการตามความในวรรค ๒ แต่ถ้าพระอุปัชฌาย์นั้นพ้นจากความเป็นพระอุปัชฌาย์แล้ว ก็ให้เจ้าอาวาสผู้ปกครองปฏิบัติการตามความในวรรค ๒

ข้อ ๒๐ พระอุปัชฌาย์ต้องส่งบัญชีสังฆวิภาริกของตนตามความในข้อ ๔๑

หมวด ๔

เขตพระอุปัชฌาย์

ข้อ ๒๑ พระอุปัชฌาย์จะให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรได้ภายในเขตที่ระบุไว้ในตราตั้งหรือเขตอำนาจที่ตนปกครองอยู่ในปัจจุบัน คือถ้าเป็น

- (๑) เจ้าอาวาส ภายในวัดของตน
- (๒) เจ้าคณะตำบล ภายในเขตตำบลของตน
- (๓) เจ้าคณะอำเภอ ภายในเขตอำเภอของตน
- (๔) เจ้าคณะจังหวัด ภายในเขตจังหวัดของตน
- (๕) เจ้าคณะภาค ภายในเขตภาคของตน
- (๖) เจ้าคณะใหญ่ ภายในเขตหนของตน

พระอุปัชฌาย์ที่ดำรงตำแหน่งประธานและกรรมการมหาเถรสมาคม ไม่จำกัดเขต

ข้อ ๒๒ ถ้าไม่มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น พระอุปัชฌาย์ผู้เป็นกิตติมศักดิ์ในตำแหน่งปกครองให้บรรพชาอุปสมบทได้ในเขตอนุรูปแก่ตำแหน่งปกครองเดิมของตน ตลอดเวลาที่ตนยังพำนักอยู่ในวัดหรือในเขตปกครองนั้น เว้นแต่เป็นเจ้าคณะภาคกิตติมศักดิ์แม้มิได้อยู่ในเขตที่ตนเคยปกครองก็ให้บรรพชาอุปสมบทในเขตที่ตนเคยปกครองนั้นได้

ข้อ ๒๓ พระอุปัชฌาย์ผู้ลาออกจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือถูกให้ออกจากตำแหน่งในทางปกครอง และไม่ได้เป็นกิตติมศักดิ์ แต่ยังคงเป็นเจ้าอาวาสให้เป็นพระอุปัชฌาย์ได้เฉพาะในวัดของตน

ข้อ ๒๔ พระอุปัชฌาย์จะให้บรรพชาอุปสมบทนอกเขตของตนได้ ต่อเมื่อเจ้าของเขตขอรับรองหรือได้ขออนุญาตเจ้าของเขตตามฐานานุรูปดังกล่าวในข้อ ๒๑ และได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของเขตแล้ว หรือได้ขอและรับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดเป็นครั้งคราว

หมวด ๕

การระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์

ข้อ ๒๕ หน้าที่พระอุปัชฌาย์ต้องระงับในเมื่อ

- (๑) พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในทางปกครอง และมีได้เป็นกิตติมศักดิ์ในตำแหน่งนั้น ๆ หรือถูกให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในทางปกครอง
- (๒) ขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๘
- (๓) ถูกเป็นจำเลยในอธิกรณ์ที่มีโทษถึงให้สึก และอยู่ในระหว่างไต่สวนพิจารณาวินิจฉัย
- (๔) ถูกถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระอุปัชฌาย์

ข้อ ๒๖ การระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์ตามความในข้อ ๒๕ (๒) และ (๓) ของพระสังฆาธิการ ตำแหน่งต่ำกว่าชั้นเจ้าคณะอำเภอให้พระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาของพระอุปัชฌาย์รูปนั้นรายงานตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด เพื่อพิจารณาสั่งระงับจากหน้าที่พระอุปัชฌาย์ ถ้าเป็นเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะจังหวัดพิจารณาสั่งระงับจากหน้าที่พระอุปัชฌาย์

ส่วนพระสังฆาธิการตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะจังหวัดขึ้นไป ให้ผู้บังคับบัญชาเหนือพิจารณาสั่งระงับ

ข้อ ๒๗ การถอดถอนพระอุปัชฌาย์ตามความในข้อ ๒๕ (๔) ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๖ แห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้

หมวด ๖

จริยาพระอุปัชฌาย์

ส่วนที่ ๑

จริยา

ข้อ ๒๘ พระอุปัชฌาย์ ต้องเอื้อเฟื้อ สังวร ประพฤติ ตามพระธรรมวินัย และกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างอันดีของสัตถุวิhariก

ข้อ ๒๙ พระอุปัชฌาย์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้

ข้อ ๓๐ พระอุปัชฌาย์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งหรือคำแนะนำชี้แจงของพระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งโดยชอบด้วยพระธรรมวินัยและกฎหมายเถรสมาคมนี้

ข้อ ๓๑ พระอุปัชฌาย์ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง มิให้บรรพชาอุปสมบทกรรมวิบัติบกพร่องไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ

ส่วนที่ ๒

การรักษาจริยา

ข้อ ๓๒ ให้พระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น มีหน้าที่ควบคุมดูแลแนะนำชี้แจงหรือสั่งพระอุปัชฌาย์ในเขตบังคับบัญชาของตน ให้ปฏิบัติตามจริยาพระอุปัชฌาย์โดยเคร่งครัด

ส่วนที่ ๓

การละเมิดจริยา

ข้อ ๓๓ พระอุปัชฌาย์รูปใด ปฏิบัติหน้าที่โดยละเมิดจริยาต้องได้รับโทษฐานละเมิดจริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระอุปัชฌาย์
- (๒) ให้ระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์ชั่วคราวไม่เกิน ๒ ปี
- (๓) เรียกตัวมาอบรมชั่วคราวไม่เกิน ๑ ปี
- (๔) ให้ทำทัณฑบาต
- (๕) ตาหนิโทษเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๓๔ การให้ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระอุปัชฌาย์นั้นจะทำได้ต่อเมื่อพระอุปัชฌาย์ละเมิดจริยาโดยจงใจให้บรรพชาอุปสมบทแก่คนต้องห้ามตามความในข้อ ๑๔

ในกรณีเช่นนี้ ให้พระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาของพระอุปัชฌาย์รูปนั้น รายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เมื่อได้สอบสวนและได้ความจริงตามรายงานนั้นแล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระอุปัชฌาย์

ในระหว่างที่ยังไม่มีคำสั่ง พระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาเหนืออาจสั่งให้พักหน้าที่พระอุปัชฌาย์ก่อนได้ แต่ถ้าพระอุปัชฌาย์รูปนั้นดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการต่ำกว่าเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้สั่งพัก

ข้อ ๓๕ พระอุปัชฌาย์รูปใด ละเมิดจริยาอย่างใดอย่างหนึ่งนอกจากที่บัญญัติไว้ในข้อ ๓๔ เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นสมควรลงโทษสถานเบาลงมาสถานเดียว หรือหลายสถานโดยสมควรแก่ความผิด

(๑) ถ้าพระอุปัชฌาย์รูปนั้น ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการต่ำกว่าเจ้าคณะจังหวัด ให้ผู้บังคับบัญชารายงานเสนอตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาค เพื่อพิจารณาสั่งลงโทษแล้วรายงานผู้มีอำนาจแต่งตั้งทราบ

(๒) ถ้าพระอุปัชฌาย์รูปนั้น ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการตั้งแต่เจ้าคณะจังหวัดขึ้นไป ให้ผู้บังคับบัญชารายงานเสนอตามลำดับ จนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อพิจารณาสั่งลงโทษ

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่พระอุปัชฌาย์เคยถูกลงโทษตามข้อ ๓๓ (๓) (๔) และ (๕) มาแล้ว ไม่เข็ดหลาบ กระทำผิดอีก ให้ลงโทษในสถานที่หนักกว่าโทษเดิม

ข้อ ๓๗ พระอุปัชฌาย์รูปใด ถูกระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์ตามข้อ ๒๕ กิติ ถูกระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์ตามข้อ ๓๓ (๒) กิติ ถูกพักหน้าที่พระอุปัชฌาย์ตามข้อ ๓๔ วรรค ๓ กิติ หากฝ่าฝืนให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรอีก หรือถูกลงโทษตามความในข้อ ๓๓ (๒) แล้วไม่เข็ดหลาบ ละเมิดซ้ำอีก ให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยาพระสังฆาธิการอย่างร้ายแรงฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาตามความในข้อ ๕๔ (๓) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับ จนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้งพระสังฆาธิการผู้เป็นพระอุปัชฌาย์รูปนั้น เพื่อพิจารณาสั่งถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระสังฆาธิการ

หมวด ๗ เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๘ พระภิกษุรูปใดไม่ได้รับแต่งตั้งเป็นพระอุปัชฌาย์ หรือถูกถอดถอนจากความเป็นพระอุปัชฌาย์ตามกฎหมายเถรสมาคมนี้ บังอาจให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรต้องระวางโทษตาม มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

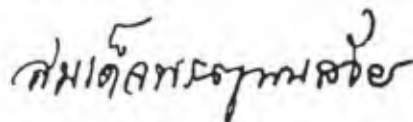
ข้อ ๓๙ บุคคลผู้ได้รับบรรพชาอุปสมบทตามความในข้อ ๓๗ และข้อ ๓๘ ให้ถือว่าบรรพชาอุปสมบทโดยมิชอบ ไม่มีสิทธิ์ได้รับประโยชน์อันพระภิกษุสามเณรจะพึงได้

ข้อ ๔๐ ในกรณีแต่งตั้งหรือถอดถอนพระอุปัชฌาย์ ให้ผู้แต่งตั้งหรือถอดถอนแจ้งการแต่งตั้งหรือถอดถอนไปยังสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในกรณีที่พระอุปัชฌาย์พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ด้วยประการใด ให้พระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตามความในวรรคต้น

ข้อ ๔๑ วิธีปฏิบัติในการฝึกซ้อมบวรม หรือสอบความรู้พระอุปัชฌาย์ก็ดี ในการทำใบสมัคร และใบรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบทก็ดี ในการออกหนังสือสุทธิให้แก่สังฆวิหาริกก็ดี ในการส่งบัญชีสังฆวิหาริกก็ดี ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๖

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) คือเนื่องจากมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตีรแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร^{*}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี๋ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนไวยาวัจกร

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

ข้อ ๔ ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ “ไวยาวัจกร” หมายถึง คฤหัสถ์ผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เบิกจ่าย นิติยภัต และจะมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัดได้ ตามที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นหนังสือ

ข้อ ๕ ไวยาวัจกรผู้ได้รับการแต่งตั้งอยู่ก่อนวันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นไวยาวัจกร ตามกฎหมายเถรสมาคมนี้ต่อไป

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๑ ตอนที่ ๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖

หมวด ๑

การแต่งตั้งไวยาวัจกร

- ข้อ ๖ คฤหัสถ์ผู้จะได้รับการแต่งตั้งเป็นไวยาวัจกร ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่อไปนี้
- (๑) เป็นชาย มีสัญชาติไทย นับถือพระพุทธศาสนา
 - (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์
 - (๓) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ไวยาวัจกรได้
 - (๔) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญ
 - (๕) ไม่เป็นผู้ที่มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีโรคเป็นที่รังเกียจแก่สังคม
 - (๖) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอัน เช่น มีความประพฤติเสื่อม เป็นนักเลงการพนัน เสพสุราเป็นอาจีน หรือติดยาเสพติดให้โทษ
 - (๗) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - (๘) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ หรือองค์การของรัฐบาล หรือบริษัท ห้างร้านเอกชนในความผิดหรือมีมลทินมัวหมองในความผิดเกี่ยวกับการเงิน
 - (๙) ไม่เป็นผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- ข้อ ๗ ในการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัดใด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดนั้นปรึกษาสงฆ์ ในวัดพิจารณาคัดเลือกคฤหัสถ์ผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ ๖ เมื่อมีมติเห็นชอบในคฤหัสถ์ผู้ใด ก็ให้ เจ้าอาวาสแต่งตั้งคฤหัสถ์ผู้นั้นเป็นไวยาวัจกรโดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ
- ในการแต่งตั้งไวยาวัจกรตามความในวรรคต้น เพื่อความเหมาะสมจะแต่งตั้งไวยาวัจกรคนเดียว หรือหลายคนก็ได้
- ในกรณีที่มีไวยาวัจกรหลายคน ให้เจ้าอาวาสมอบหมายหน้าที่การงานตามข้อ ๔ แก่ไวยาวัจกร แต่ละคนเป็นหนังสือ

หมวด ๒

การพ้นจากหน้าที่ไวยาวัจกร

- ข้อ ๘ ไวยาวัจกรย่อมพ้นจากหน้าที่เมื่อ
- (๑) ตาย
 - (๒) ลาออก
 - (๓) พ้นจากความเป็นคฤหัสถ์

- (๔) เจ้าอาวาสผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่
- (๕) ขาดคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งตามความในข้อ ๖
- (๖) ให้ออกจากหน้าที่
- (๗) ถูกถอดถอนออกจากหน้าที่

ข้อ ๙ ไวยาวัจกรผู้ใดประสงค์จะลาออกจากหน้าที่ก็ยอมทำได้เมื่อเจ้าอาวาสสั่งอนุญาตแล้ว จึงเป็นอันพ้นจากหน้าที่ และให้เจ้าอาวาสรายงานเจ้าคณะอำเภอทราบ

ข้อ ๑๐ ไวยาวัจกรผู้พ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘ (๔) ให้รักษาการในหน้าที่ต่อไปจนกว่า จะมีการแต่งตั้งใหม่

ข้อ ๑๑ ไวยาวัจกรผู้ขาดคุณสมบัติตามความในข้อ ๘ (๕) ให้เจ้าอาวาสสั่งให้พ้นจากหน้าที่ แล้วรายงานเจ้าคณะอำเภอทราบ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ไวยาวัจกรหย่อนความสามารถด้วยเหตุใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อเจ้าอาวาส เห็นสมควรให้ออกจากหน้าที่ ก็สั่งให้ออกได้ โดยอนุมัติของเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ ๑๓ การถอดถอนไวยาวัจกรออกจากหน้าที่ จะทำได้เมื่อไวยาวัจกรประพฤติมิชอบอย่างใด อย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ทุจริตต่อหน้าที่
- (๒) ไม่ปฏิบัติหน้าที่จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง
- (๓) ขัดคำสั่งของเจ้าอาวาส ซึ่งสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผน เป็นเหตุ

ให้เกิดความเสียหายแก่วัดอย่างร้ายแรง

- (๔) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่วัดอย่างร้ายแรง
- (๕) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนี้ ให้เจ้าอาวาสสั่งถอดถอนไวยาวัจกรผู้นั้นออกจากหน้าที่โดยอนุมัติของเจ้าคณะ อำเภอ

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ไวยาวัจกรผู้นั้นจะพ้นจากความรับผิดชอบในหน้าที่ต่อเมื่อได้มอบหมายหน้าที่การงาน พร้อมด้วยทรัพย์สิน และหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของตนแก่ผู้รับหน้าที่แทนตนเรียบร้อยแล้ว

การมอบหมายตามความในวรรคแรก ให้กระทำภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่พ้นจากหน้าที่ ถ้ามิได้มอบหมายภายในกำหนดให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตามความในประมวล กฎหมายอาญา

ข้อ ๑๕ ในกรณีที่ไวยาวัจกรว่างลง และจะแต่งตั้งทันทีมิได้ให้เจ้าอาวาสแต่งตั้งผู้รักษาการแทน ไวยาวัจกร และให้ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งไวยาวัจกร ภายในเวลาไม่เกิน ๙๐ วัน

ผู้รักษาการแทนไวยาวัจกร ให้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับไวยาวัจกร

หมวด ๓ เบ็ดเตล็ด

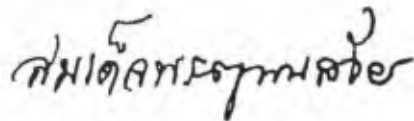
ข้อ ๑๖ เมื่อมีการแต่งตั้งไวยาวัจกร หรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรหรือเมื่อไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ตามความในข้อ ๘

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าอาวาสแจ้งไปยังกรมการศาสนา

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้เจ้าอาวาสแจ้งแก่นายอำเภอเพื่อรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดและกรมการศาสนา

ข้อ ๑๗ คำสั่งของเจ้าอาวาสในการแต่งตั้งไวยาวัจกร หรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรก็ดี ในการให้ไวยาวัจกรหรือผู้รักษาการแทนไวยาวัจกรพ้นจากหน้าที่ก็ดี ให้กระทำเป็นหนังสือ

ตราไว้ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖

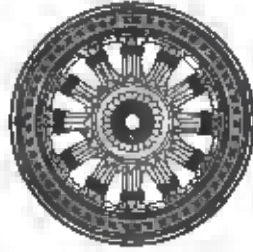

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๓๖) คือเนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายมหาเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการคณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๑๓) ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

(๒) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๒๑)

(๓) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๐ แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ. ๒๕๓๓)

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

ข้อ ๔ ในกรณีไม่มีเจ้าอาวาส และจะแต่งตั้งเจ้าอาวาสทันทีไม่ได้ ให้เจ้าคณะตำบลแต่งตั้งรองเจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ถ้าไม่มีรองเจ้าอาวาส หรือรองเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ถ้าไม่มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควร เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส แต่ถ้ามีรองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสหลายรูป ให้แต่งตั้งรูปใดรูปหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส แล้วรับรายงานตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด

* ประกาศในแถลงการณคณะสงฆ์ เล่ม ๔๑ ตอนที่ ๖ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๓๖

ถ้าเป็นพระอารามหลวงให้เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในวรรคแรก แล้วรีบรายงานตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคม และแจ้งให้กรมการศาสนาทราบภายในกำหนด ๓๐ วัน เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่เจ้าคณะภาค เห็นสมควรแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้น ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือ

(๒) ในกรณีที่พระภิกษุผู้สมควรจะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้นเป็นเจ้าคณะจังหวัด หรือเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย

ในกรณีดังกล่าวใน (๑) หรือ (๒) ให้เจ้าคณะภาคแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด หรือพระภิกษุผู้สมควรจะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้น แล้วแต่กรณี เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส แล้วรีบรายงานตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคม และแจ้งให้กรมการศาสนาทราบภายในกำหนด ๓๐ วัน

เมื่อได้มีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในข้อนี้แล้ว ให้เจ้าคณะตำบล และเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะภาค แล้วแต่กรณี ดำเนินการเพื่อให้มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาสภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปี

ในท้องที่กันดารและยังไม่มี หรือหาพระภิกษุมิพรรชาพัน ๕ มิได้ ให้มีผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสเกินหนึ่งปีได้ เมื่อมีพระภิกษุพรรชาพัน ๕ แล้ว ให้ดำเนินการตามความในวรรค ๔ โดยอนุโลม

สำหรับพระอารามหลวง เมื่อยังไม่มี หรือหาพระภิกษุผู้เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสมิได้ ให้มีผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสเกินหนึ่งปีได้ แต่มิให้เกินห้าปี ให้เจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะภาค แล้วแต่กรณี ดำเนินการให้มีการแต่งตั้งเจ้าอาวาส

ข้อ ๕ ในกรณีที่เจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ เพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้เจ้าคณะตำบล ด้วยความเห็นชอบของเจ้าคณะอำเภอแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควร เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ตามข้อเสนอของเจ้าอาวาส และรายงานตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด

ถ้าเป็นพระอารามหลวงให้เจ้าคณะจังหวัดด้วยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควรเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ตามข้อเสนอของเจ้าอาวาส

ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในข้อนี้ พ้นจากหน้าที่ในเมื่อเจ้าอาวาสพ้นจากตำแหน่ง หรือผู้แต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของเจ้าคณะอำเภอ หรือมหาเถรสมาคม แล้วแต่กรณี ให้พ้นจากหน้าที่ตามข้อเสนอของเจ้าอาวาส

ข้อ ๖ ในกรณีดังกล่าวในข้อ ๕ ถ้าเจ้าอาวาสอาพาธจนไม่อาจเสนอผู้ที่สมควรเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสได้ ให้เจ้าคณะตำบลหรือเจ้าคณะจังหวัด ด้วยความเห็นชอบของเจ้าคณะอำเภอ หรือมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณีแต่งตั้งรองเจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ถ้าไม่มีรองเจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสถ้าไม่มีผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควร

เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส แต่ถ้ามีรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสหลายรูป ให้แต่งตั้งรูปใดรูปหนึ่ง เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าคณะภาคเห็นสมควรให้เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้น ก็ให้เจ้าคณะภาคโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม แต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้น

เมื่อได้มีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในวรรคแรกแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งรับรายงาน ตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด หรือมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณี

ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในข้อนี้ พ้นจากหน้าที่เมื่อเจ้าอาวาสพ้นจากตำแหน่ง หรือผู้สั่งแต่งตั้งด้วยความเห็นชอบของเจ้าคณะอำเภอ หรือมหาเถรสมาคม แล้วแต่กรณี ให้พ้นจากหน้าที่ หรือเจ้าอาวาสสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

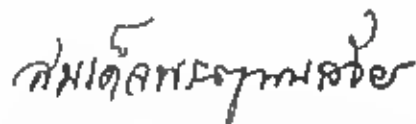
ข้อ ๗ ในกรณีที่เจ้าอาวาสไม่อยู่และไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ชั่วคราว ให้เจ้าอาวาสส่งแต่งตั้ง รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ที่เห็นสมควรเป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส

ถ้ามีการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในวรรคแรกเป็นเวลาติดต่อกันเกินกว่า ๓๐ วัน ให้เจ้าอาวาสรายงานตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด

ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสตามความในวรรคแรก พ้นจากหน้าที่ในเมื่อเจ้าอาวาสให้พ้นจากหน้าที่ หรือเจ้าอาวาสไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเจ้าอาวาสกลับมาปฏิบัติหน้าที่ตามเดิม

ข้อ ๘ การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ให้ทำเป็นหนังสือ

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๓๖

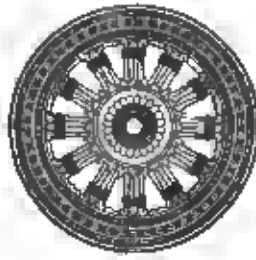

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) คือเนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตี ๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายมหาเถรสมาคมนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบกฎหมายเถรสมาคม (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๓๘
ว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ

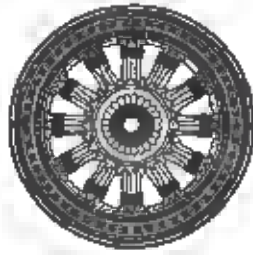
หลักการ

ให้มีกฎหมายเถรสมาคมว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ

เหตุผล

เนื่องจากมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดว่าการวินิจฉัยให้พระภิกษุที่ต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่ง ตามมาตราดังกล่าว สละสมณเพศเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายเถรสมาคม จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเถรสมาคมนี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๖) คือเนื่องจากการกำหนดคุณสมบัติพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร สำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี ต้องมีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นโท นั้นสมควรจะขยายคุณสมบัติให้รวมถึงพระครูสัญญาบัตรที่มีนิคมกัฒไม่ต่ำกว่าพระครูสัญญาบัตรผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท เพื่อให้หมดปัญหาในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ^{*}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคม ตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ว่าด้วยการให้พระภิกษุสละสมณเพศ”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกรณีพระภิกษุรูปใด

(๑) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเรื่องเดียวกัน หรือหลายเรื่องเป็นอาจณ ให้เจ้าอาวาสวัดซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัด หรือพำนักอาศัยมีอำนาจหน้าที่แนะนำ ชี้แจง ตักเตือน ให้พระภิกษุรูปนั้นประพฤติตามพระธรรมวินัยเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดเวลาให้ปฏิบัติ หากพระภิกษุรูปนั้นไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ชี้แจง ตักเตือนภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าอาวาสวัด ซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัดหรือพำนักอาศัย รายงานโดยลำดับ จนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัด เพื่อวินิจฉัย ให้สละสมณเพศต่อไป

(๒) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง หรือไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ให้พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองวัดหรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ในเขตท้องที่ที่พบพระภิกษุรูปนั้น มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้

ข้อ ๔ ในกรณีที่มีการฟ้องว่าพระภิกษุรูปใดกระทำความผิดอันเป็นครุกาบัติ เมื่อคณะผู้พิจารณาชั้นต้นได้สวนมูลฟ้องตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม แล้ว มีคำสั่งประทับฟ้องเพื่อดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยต่อไปก็ดี คณะผู้พิจารณาชั้นต้นวินิจฉัยแล้ว ไม่ว่าจะลงนิคหกรรมหรือไม่ก็ตาม และเรื่องยังอยู่ภายในกำหนดเวลาอุทธรณ์ก็ดี หรือมีการอุทธรณ์ ภายในกำหนดเวลาแล้วไม่ว่าคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์จะมีคำสั่งหรือวินิจฉัยอย่างไรก็ดี ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นหรือคณะผู้พิจารณาชั้นอุทธรณ์แล้วแต่กรณี รายงานข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพระธรรมวินัย ที่เกี่ยวข้องต่อมหาเถรสมาคม

ในกรณีที่การพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมอยู่ในชั้นฎีกา กรรมการมหาเถรสมาคมรูปใดรูปหนึ่งอาจรายงานต่อมหาเถรสมาคมเพื่อให้ดำเนินการตามข้อนี้ นอกเหนือจากการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมก็ได้

ในกรณีที่มหาเถรสมาคมพิจารณาจากรายงานดังกล่าว และพยานหลักฐานอื่นประกอบกันแล้ว เห็นว่าพระภิกษุผู้เป็นจำเลยประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเรื่องเดียวกันหรือหลายเรื่องอันเป็นโลกวัชชะเป็นอาจณ ทั้งความประพฤตินั้นเมื่อพิจารณาจากพฤติการณ์ที่ล่วงมาแล้วหากให้ดำรงเพศบรรพชิตต่อไปจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมมีอำนาจวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศได้ ทั้งนี้ไม่กระทบต่อการพิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมที่กำลังดำเนินการอยู่ไม่ว่าในชั้นใด ๆ

ข้อ ๕ คำวินิจฉัยให้พระภิกษุสละสมณเพศตามข้อ ๓ หรือข้อ ๔ ให้เป็นอันถึงที่สุด

ข้อ ๖ เมื่อมีคำวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปใดสละสมณเพศตามข้อ ๓ หรือ ข้อ ๔ แล้ว ให้เจ้าอาวาสซึ่งพระภิกษุรูปนั้นสังกัด หรือพำนักอาศัย หรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองวัด หรือพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ในเขตท้องที่ที่พบพระภิกษุรูปนั้นแล้วแต่กรณีแจ้งผลคำวินิจฉัยให้พระภิกษุรูปนั้นทราบ และจัดการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ

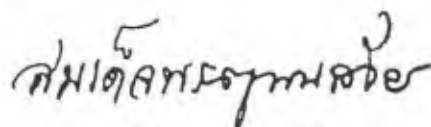
ในกรณีที่เมื่ออาจพบพระภิกษุรูปนั้นหรือพระภิกษุรูปนั้นไม่ยอมรับทราบคำวินิจฉัย เมื่อปิดประกาศคำวินิจฉัยไว้ ณ ที่พำนักอาศัยของพระภิกษุรูปนั้น ถือว่าพระภิกษุรูปนั้นทราบคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๗ พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศต้องสึกภายในสามวัน นับแต่วันทราบ หรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยนั้น

ในกรณีที่พระภิกษุรูปนั้นไม่สึกภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้พระภิกษุผู้มีหน้าที่จัดการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศขออารักขาต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย

ข้อ ๘ ให้คณะผู้พิจารณาชั้นต้นหรือชั้นอุทธรณ์แล้วแต่กรณี ซึ่งอยู่ระหว่างพิจารณาคำวินิจฉัยการลงนิคหกรรมตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ว่าด้วยการลงนิคหกรรม และการพิจารณานั้นยังไม่ถึงที่สุด ปฏิบัติตามกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้และกฎหมายมหาเถรสมาคมฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ต่อไป

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๘

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๔)

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)

ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

เหตุผล

เนื่องจากฝ่ายราชอาณาจักรได้แยกอำเภอนองบัวลำภู อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง อำเภอศรีบุญเรือง และอำเภอสวรรคต ออกจากจังหวัดอุดรธานี แล้วรวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แยกอำเภออำนาจเจริญ อำเภอขามเฒ่า อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอพนา อำเภอเสนางคนิคม อำเภอหัวตะพาน และกิ่งอำเภอลืออำนาจ ออกจากจังหวัดอุบลราชธานี แล้วรวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดอำนาจเจริญ และได้แยกอำเภอสระแก้ว อำเภอคลองหาด อำเภอตาพระยา อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวัฒนานคร และอำเภออรัญประเทศ ออกจากจังหวัดปราจีนบุรี แล้วรวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดสระแก้ว ตามพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดสระแก้ว วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๖

เพื่อให้เขตปกครองคณะสงฆ์ในภูมิภาค สอดคล้องกับพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดขึ้นใหม่ของฝ่ายราชอาณาจักร จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายเถรสมาคมนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) แก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๑ วรรคสอง
แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคม ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙)
แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์
ส่วนภูมิภาค”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๔ ภาค ๘ ภาค ๑๐ และภาค ๑๒ แห่งกฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค และให้ใช้ความ
ดังต่อไปนี้แทน

“ภาค ๘ มีจังหวัด ๕ จังหวัด คือจังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย
จังหวัดเลย และจังหวัดสกลนคร”

“ภาค ๑๐ มีจังหวัด ๖ จังหวัด คือจังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดยโสธร
จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร”

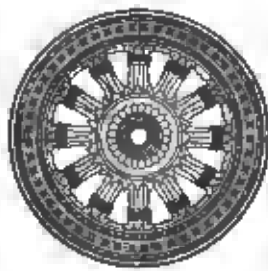
“ภาค ๑๒ มีจังหวัด ๔ จังหวัด คือจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดนครนายก
และจังหวัดฉะเชิงเทรา”

ตราไว้ ณ วันที่ ๓ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

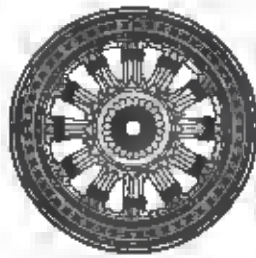
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายแพ่ง
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๔๑

หลักการ

ยกเลิกกฎหมายแพ่งฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

เหตุผล

เพื่อยกย่องเชิดชูเจ้าคณะและรองเจ้าคณะ และเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะและรองเจ้าคณะ สมควรให้มีเลขาธิการทำหน้าที่การเลขานุการของรองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบล จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายแพ่งฉบับนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๑๕ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

บรรดากฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ การปกครองคณะสงฆ์ ทุกส่วนทุกชั้น ให้มีเจ้าคณะมหานิกายและเจ้าคณะธรรมยุตปกครองบังคับบัญชาวัด และพระภิกษุสามเณรในนิกายนั้น

หมวด ๒

ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง

ข้อ ๕ วิธีดำเนินการเพื่อความเรียบร้อยดีงาม วิธีดำเนินการศาสนศึกษา และศึกษาสงเคราะห์ วิธีดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วิธีดำเนินการสาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ อันเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระศาสนา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบมหาเถรสมาคม

ข้อ ๖ เพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ ตามข้อ ๔ ให้เจ้าคณะใหญ่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการคณะสงฆ์ในภิกขุสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ดังนี้

(๑) เจ้าคณะใหญ่หนกลาง ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๑ ภาค ๒ ภาค ๓ ภาค ๑๓ ภาค ๑๔ และภาค ๑๕

(๒) เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๔ ภาค ๕ ภาค ๖ และภาค ๗

(๓) เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๘ ภาค ๙ ภาค ๑๐ ภาค ๑๑ ภาค ๑๒

(๔) เจ้าคณะใหญ่หนใต้ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๑๖ ภาค ๑๗ และภาค ๑๘

(๕) เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต ปฏิบัติหน้าที่ในเขตปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุตภาคทุกภาค

ข้อ ๗ เจ้าคณะใหญ่มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตของตน ดังนี้

(๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

(๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี

(๓) วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นภาค หรือมีอำนาจหน้าที่ในกรณีที่ได้รับมอบหมายอย่างอื่นจากมหาเถรสมาคม

(๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะภาคให้เป็นไปโดยชอบ

(๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะ และเจ้าอาวาส ตลอดจนพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย

(๖) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

ข้อ ๘ ในเมื่อไม่มีเจ้าคณะใหญ่ หรือเจ้าคณะใหญ่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่

ในกรณีที่ไม่มีเจ้าคณะใหญ่ เมื่อได้ปฏิบัติตามความในวรรคต้นแล้ว ให้ดำเนินการเพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะใหญ่ภายในเวลาไม่เกิน ๑ ปี

ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะใหญ่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะใหญ่

ข้อ ๙ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะใหญ่ ให้มีเลขานุการเจ้าคณะใหญ่ ๒ รูป ทำหน้าที่การเลขานุการ

หมวด ๓
ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค
ส่วนที่ ๑
ภาค

- ข้อ ๑๐ เจ้าคณะภาคมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตภาคของตน ดังนี้
- (๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช
 - (๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี
 - (๓) วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นจังหวัด
 - (๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะจังหวัดให้เป็นไปโดยชอบ
 - (๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะ และเจ้าอาวาส ตลอดจนพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย
 - (๖) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน
- ข้อ ๑๑ ในเมื่อไม่มีเจ้าคณะภาค หรือเจ้าคณะภาคไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เจ้าคณะใหญ่ แต่งตั้งรองเจ้าคณะภาครักษาการแทนเจ้าคณะภาค ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะภาค หรือรองเจ้าคณะภาคไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งซึ่งเห็นสมควรรักษาการแทนเจ้าคณะภาค แล้วรายงานให้มหาเถรสมาคมทราบ
- ในกรณีที่ไม่มีเจ้าคณะภาค เมื่อได้ปฏิบัติตามความในวรรคต้นแล้ว ให้เจ้าคณะใหญ่ดำเนินการเพื่อมีการแต่งตั้งเจ้าคณะภาคภายในเวลาไม่เกิน ๑ ปี
- ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะภาคมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะภาค
- ข้อ ๑๒ รองเจ้าคณะภาคเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะภาค มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าคณะภาคมอบหมาย
- ข้อ ๑๓ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะภาคและรองเจ้าคณะภาค ให้มีเลขานุการเจ้าคณะภาค และเลขานุการรองเจ้าคณะภาคทำหน้าที่การเลขานุการ

ส่วนที่ ๒
จังหวัด

- ข้อ ๑๔ เจ้าคณะจังหวัด หมายถึง เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร
- รองเจ้าคณะจังหวัด หมายถึง รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร และรองเจ้าคณะจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร

ในกรณีที่มีข้อความกล่าวถึงเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัดที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายธรรมนูญนี้ กฎหมายธรรมนูญอื่น ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้หมายถึงเจ้าคณะกรุงเทพมหานครและรองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๑๕ เจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตจังหวัดของตน ดังนี้

(๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎหมายธรรมนูญ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

(๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี

(๓) ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยขึ้นเจ้าคณะอำเภอ

(๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะอำเภอให้เป็นไปโดยชอบ

(๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาส ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย

(๖) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

ข้อ ๑๖ ในเมื่อไม่มีเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะจังหวัดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เจ้าคณะภาคแต่งตั้งรองเจ้าคณะจังหวัดรักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัด ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะจังหวัด หรือรองเจ้าคณะจังหวัดไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควรรักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดแล้วรายงานให้เจ้าคณะใหญ่ทราบ

ในกรณีที่ไม่มีเจ้าคณะจังหวัด เมื่อได้ปฏิบัติตามวรรคต้นแล้ว ให้เจ้าคณะภาคดำเนินการเพื่อมีการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดภายในเวลาไม่เกิน ๑ ปี

ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะจังหวัด

ข้อ ๑๗ รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าคณะจังหวัดมอบหมาย

ข้อ ๑๘ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะจังหวัด ให้มีเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด และเลขานุการรองเจ้าคณะจังหวัด ทำหน้าที่การเลขานุการ

ส่วนที่ ๓

อำเภอ

ข้อ ๑๙ เจ้าคณะอำเภอ หมายถึง เจ้าคณะเขตในกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร

รองเจ้าคณะอำเภอ หมายถึง รองเจ้าคณะเขตในกรุงเทพมหานคร และรองเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร

ในกรณีที่มีข้อความกล่าวถึงเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายธรรมนูญนี้ กฎหมายธรรมนูญอื่น ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้หมายถึงเจ้าคณะเขตและรองเจ้าคณะเขต

ข้อ ๒๐ เจ้าคณะอำเภอมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอของตน ดังนี้

(๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎหมายธรรมนูญ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน

(๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี

(๓) ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะตำบล

(๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ

(๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาส ตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย

(๖) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

ข้อ ๒๑ ในเมื่อไม่มีเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะอำเภอไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งรองเจ้าคณะอำเภอรักษาการแทนเจ้าคณะอำเภอ ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ หรือรองเจ้าคณะอำเภอไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควรรักษาการแทนเจ้าคณะอำเภอแล้วรายงานให้เจ้าคณะภาคทราบ

ในกรณีที่ไม่มีเจ้าคณะอำเภอ เมื่อได้ปฏิบัติตามวรรคต้นแล้ว ให้เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการเพื่อมีการแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอภายในเวลาไม่เกิน ๑ ปี

ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะอำเภอมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะอำเภอ

ข้อ ๒๒ รองเจ้าคณะอำเภอเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะอำเภอ มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าคณะอำเภอมอบหมาย

ข้อ ๒๓ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะอำเภอให้มีเลขานุการเจ้าคณะอำเภอ และเลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอ ทำหน้าที่การเลขานุการ

ส่วนที่ ๔

ตำบล

ข้อ ๒๔ เจ้าคณะตำบล หมายถึง เจ้าคณะแขวงในกรุงเทพมหานคร และเจ้าคณะตำบลในจังหวัดนอจากกรุงเทพมหานคร

รองเจ้าคณะตำบล หมายถึง รองเจ้าคณะแขวงในกรุงเทพมหานคร และรองเจ้าคณะตำบล
ในจังหวัดนอกจากกรุงเทพมหานคร

ในกรณีที่มีข้อความกล่าวถึงเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบลที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายธรรมนูญ
กฎหมายธรรมนูญอื่น ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ สำหรับกรุงเทพมหานครให้หมายถึง
เจ้าคณะแขวง และรองเจ้าคณะแขวง

ข้อ ๒๕ เจ้าคณะตำบลมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตตำบลของตน ดังนี้

(๑) ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎหมายธรรมนูญ
ธรรมนูญ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช คำสั่งของผู้บังคับบัญชา
เหนือตน

(๒) ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษา
สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี

(๓) ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง หรือคำวินิจฉัย
ชั้นเจ้าอาวาส

(๔) แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าอาวาสให้เป็นไปโดยชอบ

(๕) ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าอาวาส และพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชา
หรือผู้อยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชา ให้เป็นไป
โดยความเรียบร้อย

(๖) ตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

ข้อ ๒๖ ในเมื่อไม่มีเจ้าคณะตำบล หรือเจ้าคณะตำบลไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เจ้าคณะอำเภอ
แต่งตั้งรองเจ้าคณะตำบลรักษาการแทนเจ้าคณะตำบล ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะตำบล หรือรองเจ้าคณะตำบล
ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่เห็นสมควรรักษาการแทนเจ้าคณะตำบล
แล้วรายงานให้เจ้าคณะจังหวัดทราบ

ในกรณีที่ไม่มีเจ้าคณะตำบล เมื่อได้ปฏิบัติตามวรรคต้นแล้ว ให้เจ้าคณะอำเภอดำเนินการ
เพื่อมีการแต่งตั้งเจ้าคณะตำบลภายในเวลาไม่เกิน ๑ ปี

ให้ผู้รักษาการแทนเจ้าคณะตำบลมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าคณะตำบล

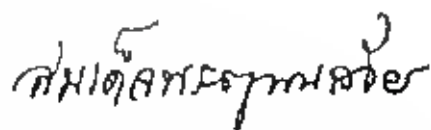
ข้อ ๒๗ รองเจ้าคณะตำบลเป็นผู้ช่วยเจ้าคณะตำบล มีอำนาจหน้าที่ตามที่เจ้าคณะตำบล
มอบหมาย

ข้อ ๒๘ เพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าคณะตำบล ให้มีเลขานุการเจ้าคณะตำบล
ทำหน้าที่การเลขานุการ

หมวด ๔ บทเปิดเตลิด

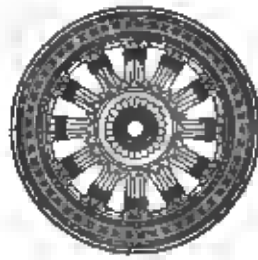
ข้อ ๒๙ เพื่อยกย่องเชิดชูเจ้าคณะ และรองเจ้าคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่มาด้วยความเรียบร้อย
มหาเถรสมาคมจะให้มีที่ปรึกษาของเจ้าคณะในส่วนภูมิภาคชั้นใด ๆ ก็ได้
ให้ที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เจ้าคณะชั้นนั้น ๆ

ตราไว้ ณ วันที่ ๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

หลักการ

ยกเลิกกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ และกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๖) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

เหตุผล

๑. เนื่องจากการแต่งตั้งเจ้าคณะตำแหน่งต่าง ๆ ตามบทบัญญัติในกฎหมายเดรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ยังใช้คำต่างกันอยู่บางแห่ง ฉะนั้น ในกฎหมายเดรสมาคมนี้จึงเห็นสมควรกำหนดใช้คำว่า “พระภิกษุ” ให้เหมือนกันทุกแห่ง

๒. เนื่องจากพระสังฆาธิการระดับรองเจ้าคณะภาค มิได้กำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไว้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรกำหนดระยะเวลาการดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะภาคไว้เช่นเดียวกับพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาค

๓. เนื่องจากพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะ ตั้งแต่เจ้าคณะตำบลขึ้นไปจนถึงรองเจ้าคณะจังหวัด มีภาระหน้าที่ในการปกครองดูแลคณะสงฆ์ภายในเขตอำนาจของตน จึงเห็นสมควรให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบล มีอำนาจแต่งตั้งเลขานุการทำหน้าที่เลขานุการได้เช่นเดียวกับเจ้าคณะชั้นอื่น

๔. เนื่องจากการแต่งตั้งเจ้าอาวาสนอกจากพระอารามหลวง เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะตำบลนั้น กับเจ้าคณะอำเภอปรึกษาสงฆ์และทนายทนายิกาแห่งวัดนั้น พิจารณาคัดเลือกมักเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ฉะนั้น จึงเห็นสมควรให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะผู้ปกครองเจ้าสังกัดโดยตรงร่วมกันพิจารณาคัดเลือก

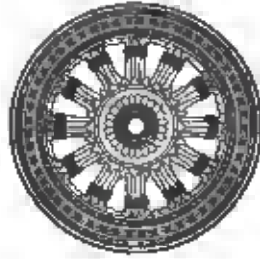
๕. เนื่องจากพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับเจ้าคณะภาค ลงมาจนถึงรองเจ้าคณะตำบล ได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยเรียบร้อยจนมีอายุครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ สมควรได้รับการยกย่องเชิดชูแต่งตั้งให้เป็นที่พักพิงเจ้าคณะชั้นนั้น ๆ

๖. เนื่องจากการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่พระสังฆาธิการ ตามบทบัญญัติข้อ ๓๕ (๔) ยังไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติว่าด้วยการแต่งตั้งพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และรองเจ้าคณะตำบล จึงเห็นสมควรกำหนดการย้ายออกไปนอกเขตที่ตนมีสำนักอยู่ให้ชัดเจน

๗. เนื่องจากพระสังฆาธิการผู้ได้รับโทษถูกถอดถอน หรือถูกปลดจากตำแหน่งหน้าที่ฐานละเมิดจริยา ยังคงดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการบางตำแหน่งได้อยู่ ฉะนั้น จึงเห็นสมควรให้พ้นจากตำแหน่งพระสังฆาธิการทุกตำแหน่ง

๘. เนื่องจากพระสังฆาธิการระดับเจ้าคณะภาคและรองเจ้าคณะภาคสมควรได้รับการแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่พร้อมกัน เพื่อความเรียบร้อยดีงามแห่งการคณะสงฆ์ และการพระศาสนา จึงเห็นสมควรให้เจ้าคณะภาค และรองเจ้าคณะภาค ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันประกาศใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้พ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศกฎหมายเถรสมาคมในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

จึงสมควรตรากฎหมายเถรสมาคมฉบับนี้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๒๐ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิก

(๑) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

(๒) กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๐ (พ.ศ. ๒๕๓๖) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

บรรดา กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับกฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้แทน

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๔ ในกฎหมายเถรสมาคมนี้ พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ดังต่อไปนี้

๑. เจ้าคณะใหญ่
๒. เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค
๓. เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด

๔. เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ
๕. เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล
๖. เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ส่วนตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น จะได้มีระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดเทียบกับตำแหน่งที่กล่าวแล้ว

ข้อ ๕ พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการตามข้อ ๔ อยู่ก่อนวันใช้กฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวนั้น ตามกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้

ผู้รักษาการแทนในตำแหน่งดังกล่าวในวรรคต้น ก่อนวันใช้กฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นผู้รักษาการแทนในตำแหน่งนั้น ๆ ตามกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ด้วย

หมวด ๒

การแต่งตั้งพระสังฆาธิการ

- ข้อ ๖ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งตามข้อ ๔ ต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้
- (๑) มีพรรษาสมควรแก่ตำแหน่ง
 - (๒) มีความรู้สมควรแก่ตำแหน่ง
 - (๓) มีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย
 - (๔) เป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครองคณะสงฆ์
 - (๕) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อน หรือเป็นวัณโรคในระยะอันตรายจนเป็นที่น่ารังเกียจ
 - (๖) ไม่เคยต้องคำวินิจฉัยลงโทษในอธิกรณ์ที่พึงรังเกียจมาก่อน
 - (๗) ไม่เคยถูกถอดถอนหรือถูกปลดจากตำแหน่งใด เพราะความผิดมาก่อน

ส่วนที่ ๑

เจ้าคณะใหญ่

- ข้อ ๗ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้
- (๑) มีพรรษาพ้น ๓๐ และ
 - (๒) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่ารองสมเด็จพระราชาคณะ
- ข้อ ๘ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๗ ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม
- ข้อ ๙ พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะใหญ่ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะใหญ่ ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาแต่งตั้ง
เลขานุการเจ้าคณะใหญ่พ้นจากหน้าที่ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่หรือผู้แต่งตั้งพ้นจาก
ตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนา เพื่อรายงานมหาเถรสมาคมทราบ

ส่วนที่ ๒

เจ้าคณะภาค

ข้อ ๑๐ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะภาค ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- (๑) มีพรรษาพ้น ๒๐ และ
- (๒) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๒ ปี หรือ
- (๓) กำลังดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดในภาคนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๔ ปี หรือ
- (๔) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นเทพ หรือ
- (๕) เป็นพระราชาคณะซึ่งเป็นพระคณาจารย์เอก หรือเป็นเปรียญธรรม ๙ ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสม
มหาเถรสมาคมอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

ข้อ ๑๑ ในการแต่งตั้งเจ้าคณะภาค เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะใหญ่พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุ
ผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๑๐ เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณา เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติ
มหาเถรสมาคม

เจ้าคณะภาคอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่เจ้าคณะภาคพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้เจ้าคณะภาคซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ใน
ตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๒ ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะภาคให้นำบทบัญญัติในข้อ ๑๑ วรรคแรก มาใช้บังคับ
โดยอนุโลม

รองเจ้าคณะภาค อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่รองเจ้าคณะภาคพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รองเจ้าคณะภาคซึ่งได้รับแต่งตั้งแทน
อยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๓ พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะภาคหรือเลขานุการรองเจ้าคณะภาคต้องมี
คุณสมบัติตามข้อ ๖ โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการดังกล่าวในวรรคแรก ให้เจ้าคณะภาคหรือรองเจ้าคณะภาค แล้วแต่กรณี
พิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการดังกล่าวในวรรคสอง พ้นจากหน้าที่ ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้ง
พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนา และรายงานเจ้าคณะใหญ่เพื่อทราบ

ส่วนที่ ๓

เจ้าคณะจังหวัด

ข้อ ๑๔ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- (๑) มีพรรษาพ้น ๑๐ กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้น และ
- (๒) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี หรือ
- (๓) กำลังดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๔ ปี หรือ
- (๔) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ หรือเป็นพระคณาจารย์โทขึ้นไป

หรือเป็นเปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า ๖ ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสม มหาเถรสมาคมอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี

ข้อ ๑๕ ในการแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดในภาคใด ให้เจ้าคณะภาคนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๑๔ เสนอเจ้าคณะใหญ่พิจารณา เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้ง ตามมติมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๖ ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะจังหวัดให้นำบทบัญญัติในข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะจังหวัดหรือเลขานุการรองเจ้าคณะจังหวัดต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการดังกล่าวในวรรคแรก ให้เจ้าคณะจังหวัดหรือรองเจ้าคณะจังหวัดแล้วแต่กรณี พิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการดังกล่าวในวรรคสอง พ้นจากหน้าที่ ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้ง พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ

ส่วนที่ ๔

เจ้าคณะอำเภอ

ข้อ ๑๘ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- (๑) มีพรรษาพ้น ๑๐ กับมีสำนักอยู่ในเขตจังหวัดนั้น และ
- (๒) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี หรือ
- (๓) กำลังดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลในอำเภอนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า ๔ ปี หรือ
- (๔) มีสมณศักดิ์ไม่ต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นพระคณาจารย์ตรีขึ้นไป หรือ

เป็นเปรียญธรรมไม่ต่ำกว่า ๔ ประโยค

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ไม่ได้ หรือได้แต่ไม่เหมาะสม เจ้าคณะภาคอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณี โดยอนุมัติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ ๑๙ ในการแต่งตั้งเจ้าคณะอำเภอในจังหวัดใด ให้เจ้าคณะจังหวัดนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๑๘ เสนอเจ้าคณะภาคเพื่อพิจารณาแต่งตั้งโดยอนุมัติของเจ้าคณะใหญ่

ข้อ ๒๐ ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะอำเภอให้นำบทบัญญัติในข้อ ๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑ พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะอำเภอหรือเลขานุการรองเจ้าคณะอำเภอ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการดังกล่าวในวรรคแรก ให้เจ้าคณะอำเภอหรือรองเจ้าคณะอำเภอแล้วแต่กรณี พิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการดังกล่าวในวรรคสอง พ้นจากหน้าที่ ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อทราบ

ส่วนที่ ๕

เจ้าคณะตำบล

ข้อ ๒๒ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- (๑) มีพรรษาพ้น ๕ กับมีสำนักอยู่ในเขตอำเภอนั้น และ
- (๒) กำลังดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๒ ปี หรือ
- (๓) กำลังดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสในตำบลนั้นมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๔ ปี หรือ
- (๔) เป็นพระภิกษุมีสมณศักดิ์ หรือเป็นพระคณาจารย์ หรือเป็นเปรียญธรรม หรือเป็นนักธรรมชั้นเอก

ถ้าจะคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ไม่ได้หรือได้แต่ไม่เหมาะสม เจ้าคณะจังหวัดอาจพิจารณาผ่อนผันได้เฉพาะกรณีโดยอนุมัติของเจ้าคณะภาค

ข้อ ๒๓ ในการแต่งตั้งเจ้าคณะตำบลในอำเภอใด ให้เจ้าคณะอำเภอนั้นคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๒๒ เสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง เมื่อได้แต่งตั้งแล้วให้แจ้งกรมการศาสนา และรายงานเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ

ข้อ ๒๔ ในการแต่งตั้งรองเจ้าคณะตำบลให้นำบทบัญญัติในข้อ ๒๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๕ พระภิกษุผู้จะเป็นเลขานุการเจ้าคณะตำบล ต้องมีคุณสมบัติตามข้อ ๖ โดยอนุโลม

ในการแต่งตั้งเลขานุการเจ้าคณะตำบล ให้เจ้าคณะตำบลพิจารณาแต่งตั้ง

เลขานุการเจ้าคณะตำบลพ้นจากหน้าที่ ในเมื่อผู้แต่งตั้งให้พ้นจากหน้าที่ หรือผู้แต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อมีการแต่งตั้งหรือพ้นจากหน้าที่แล้ว ให้แจ้งกรมการศาสนาและรายงานเจ้าคณะอำเภอ เพื่อทราบ

ส่วนที่ ๖

เจ้าอาวาส

ข้อ ๒๖ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

(๑) มีพรรษาพ้น ๕ และ

(๒) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ในถิ่นนั้น

ข้อ ๒๗ ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสนอกจากพระอารามหลวงในตำบลใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าสังฆัด ถ้าไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ ไม่มีรองเจ้าคณะตำบลให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าอาวาสในตำบลนั้น รวมกันทั้งหมดไม่น้อยกว่า ๓ รูป ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๒๖ แล้ว ให้เจ้าคณะอำเภอรายงานเสนอเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง

ถ้าพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย ให้เจ้าคณะอำเภอรายงานเสนอเจ้าคณะจังหวัด เพื่อเจ้าคณะภาคพิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ ๒๘ ในการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส นอกจากพระอารามหลวงให้เจ้าอาวาสวัดนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๒๖ และระบุหน้าที่ที่ตนจะมอบหมายให้ปฏิบัติ แล้วเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง

ข้อ ๒๙ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

(๑) มีพรรษาพ้น ๑๐

(๒) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ

(๓) มีสมณศักดิ์

(ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นราช สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก

(ข) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท

(ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอก สำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ ๓๐ พระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

(๑) มีพรรษาพ้น ๑๐

(๒) เป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ และ

(๓) มีสมณศักดิ์

- (ก) ไม่ต่ำกว่าพระราชาคณะชั้นสามัญ สำหรับพระอารามหลวงชั้นเอก
- (ข) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นเอก สำหรับพระอารามหลวงชั้นโท
- (ค) ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นโท หรือพระครูสัญญาบัตรที่มีนิตยภัต ไม่ต่ำกว่าพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสชั้นโท สำหรับพระอารามหลวงชั้นตรี

ข้อ ๓๑ ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัดพิจารณา คัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๒๙ หรือข้อ ๓๐ แล้วแต่กรณี เสนอผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ เพื่อบรรจุในทะเบียนพระอารามหลวง

ถ้าพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามข้อ ๒๙ หรือข้อ ๓๐ แล้วแต่กรณี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคดำเนินการตามความในวรรคต้น

ข้อ ๓๒ ในการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ให้เจ้าอาวาส พระอารามหลวงนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ และข้อ ๒๖ และระบุหน้าที่ที่ตน จะมอบหมายให้ปฏิบัติแล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาเสนอตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคม

ข้อ ๓๓ สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระอารามหลวง ตามมติมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๗

ที่ปรึกษาเจ้าคณะ

ข้อ ๓๔ การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะตามข้อ ๒๙ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปดังนี้

พระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่ง เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และรองเจ้าคณะ ตำบล ได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยเรียบร้อยจนมีอายุครบ ๘๐ ปีบริบูรณ์ ให้ยกย่องเรีตฐเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะ ในชั้นนั้น ๆ เว้นแต่ทุพพลภาพหรือพิการ ถ้ายังมีความเหมาะสมหรือยังหาผู้ดำรงตำแหน่งในชั้นนั้น ๆ ไม่ได้ หรือได้แต่ไม่เหมาะสม มหาเถรสมาคม จะพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งเดิมต่อไปอีกไม่เกิน ๓ ปี เฉพาะกรณี

ในการแต่งตั้งที่ปรึกษา ให้ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเสนอตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคมพิจารณา เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๘

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๕ เมื่อได้มีการแต่งตั้งพระภิกษุให้ดำรงตำแหน่งตามหมวด ๑ แห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้ แล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งแจ้งให้กรรมการศาสนาทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่แต่งตั้ง

หมวด ๓

การพ้นจากตำแหน่งหน้าที่พระสงฆ์สามเณร

ข้อ ๓๖ พระสงฆ์สามเณรย่อมพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ เมื่อ

- (๑) ถึงมรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาสิกขา
- (๔) ย้ายออกไปนอกเขตที่ดินมีสำนักอยู่
- (๕) ยกเป็นกิตติมศักดิ์
- (๖) รับผิดชอบหน้าที่เจ้าคณะหรือรองเจ้าคณะอื่น
- (๗) ให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่
- (๘) ถูกปลดจากตำแหน่งหน้าที่
- (๙) ถูกถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่

ข้อ ๓๗ พระสงฆ์สามเณรรูปใดประสงค์จะลาออกจากตำแหน่งหน้าที่ก็ย่อมทำได้ เมื่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งได้พิจารณาอนุญาตแล้ว จึงเป็นอันพ้นจากตำแหน่งหน้าที่

ข้อ ๓๘ ในกรณีที่พระสงฆ์สามเณรทุกตำแหน่ง เว้นเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ย้ายออกไปนอกเขตที่ดินมีสำนักอยู่ คือเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ ย้ายออกไปจากจังหวัดนั้น เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล ย้ายออกไปจากอำเภอนั้น พระสงฆ์สามเณรรูปนั้นย่อมพ้นจากตำแหน่งหน้าที่นั้น เว้นแต่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการแทนในตำแหน่งเดิม

ข้อ ๓๙ พระสงฆ์สามเณรรูปใดดำรงตำแหน่งหน้าที่โดยเรียบร้อยตลอดมาจนถึงชราทุพพลภาพ หรือพิการ สมควรได้รับปลดเปลี่ยนภาระเพื่อให้พักผ่อนหรือรักษาศีล ก็ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพิจารณา ยกเป็นกิตติมศักดิ์

ข้อ ๔๐ พระสงฆ์สามเณรดำรงตำแหน่งเจ้าคณะ หรือรองเจ้าคณะ ได้เพียงตำแหน่งเดียว

ข้อ ๔๑ การให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งกระทำได้ในกรณีที่พระสงฆ์สามเณรหย่อนความสามารถไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งของตน

ข้อ ๔๒ การปลดและการถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๔ แห่งกฎหมายธรรมนูญพระสงฆ์

ข้อ ๔๓ เมื่อพระสงฆ์สามเณรพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามข้อ ๓๖ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ภายใน ๓๐ วัน และให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งแจ้งให้กรรมการศาสนาทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงาน

หมวด ๔

จริยาพระสังฆาธิการ

ส่วนที่ ๑

จริยา

ข้อ ๔๔ พระสังฆาธิการต้องเชื่อเพื่อต่อกฎหมาย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎกระทรวง กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช สวรร และปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัยโดยเคร่งครัด

ข้อ ๔๕ พระสังฆาธิการต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งโดยชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ถ้าไม่เห็นพ้องด้วยคำสั่งนั้นให้เสนอความเห็นคัดค้านเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง และเมื่อได้คัดค้านดังกล่าวมานั้นแล้ว แต่ผู้สั่งมิได้ถอน หรือแก้คำสั่งนั้น ถ้าคำสั่งนั้นไม่ผิดพระวินัยต้องปฏิบัติตาม แล้วรายงานจนถึงผู้สั่ง

ในกรณีที่มีการคัดค้านคำสั่งดังกล่าวในวรรคแรกให้ผู้ส่งรายงานเรื่องทั้งหมดไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนเพื่อพิจารณาสั่งการ

ในการปฏิบัติหน้าที่ห้ามมิให้ทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตพิเศษเป็นครั้งคราว

ข้อ ๔๖ พระสังฆาธิการต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังมิให้เกิดความเสียหายแก่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา และห้ามมิให้ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ข้อ ๔๗ พระสังฆาธิการต้องปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ และห้ามมิให้ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ไม่สมควร

ข้อ ๔๘ พระสังฆาธิการต้องสุภาพเรียบร้อยต่อผู้บังคับบัญชาเหนือตน และผู้อยู่ในปกครอง

ข้อ ๔๙ พระสังฆาธิการต้องรักษาส่งเสริมสามัคคีในหมู่คณะ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางที่ชอบ

ข้อ ๕๐ พระสังฆาธิการต้องอำนวยความสะดวกในหน้าที่การคณะสงฆ์และการพระศาสนา

ข้อ ๕๑ พระสังฆาธิการต้องรักษาข้อความอันเกี่ยวกับการคณะสงฆ์ที่ยังไม่ควรเปิดเผย

ส่วนที่ ๒

การรักษาจริยา

ข้อ ๕๒ ให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น มีหน้าที่ควบคุม ดูแล แนะนำ ชี้แจง หรือสั่งให้ผู้อยู่ในบังคับบัญชาปฏิบัติตามจริยาโดยเคร่งครัด

ถ้าผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชาละเมิดจริยา ต้องพิจารณาว่าความละเมิดของผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชาผู้นั้น อยู่ในอำนาจที่ตนจะสั่งลงโทษได้หรือไม่ ถ้าอยู่ในอำนาจที่ตนจะสั่งลงโทษได้ ก็ให้สั่งลงโทษ แล้วรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตน ถ้าเห็นว่าความละเมิดนั้นควรจะลงโทษหนักกว่าที่ตนมีอำนาจจะลงโทษได้ ก็ให้รายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป เพื่อพิจารณาลงโทษตามควร

ผู้บังคับบัญชารูปใด ไม่จัดการลงโทษผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชาที่ละเมิดจริยาหรือจัดการลงโทษโดยไม่สุจริต ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาผู้นั้นละเมิดจริยา

ข้อ ๕๓ พระสังฆาธิการรูปใดถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานละเมิดจริยา ต้องปฏิบัติตามทัณฑ์ ถ้าเห็นว่าคำสั่งลงโทษไม่เป็นธรรม ก็มีสิทธิร้องทุกข์ได้ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการร้องทุกข์ แต่ถ้าปรากฏว่าเป็นการร้องทุกข์เท็จ ให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง

ส่วนที่ ๓

การละเมิดจริยา

ข้อ ๕๔ พระสังฆาธิการรูปใดประพฤติดละเมิดจริยา ต้องได้รับโทษฐานละเมิดจริยาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่
- (๒) ปลดจากตำแหน่งหน้าที่
- (๓) คำหนีโทษ
- (๔) ภาคทัณฑ์

ข้อ ๕๕ การถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่นั้น จะทำได้ต่อเมื่อพระสังฆาธิการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง แม้ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) พุจริตต่อหน้าที่
- (๒) ละทิ้งหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเกินกว่า ๓๐ วัน
- (๓) ชัดคำสั่งอันชอบด้วยการคณะสงฆ์ และการขัดคำสั่งนั้นเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย

อย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์

- (๔) ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การคณะสงฆ์
- (๕) ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดรายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เมื่อได้สอบสวน และได้ความจริงตามรายงานนั้นแล้ว ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งสั่งถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ได้

ข้อ ๕๖ พระสังฆาธิการรูปใดต้องอธิกรณ์ หรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีอาญา และอยู่ในระหว่างพิจารณาวินิจัย หรือมีกรณีต้องหาว่าละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง และอยู่ในระหว่างสอบสวน ถ้าผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดคิดเห็นว่าจะให้คงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ในระหว่างพิจารณา หรือสอบสวน จะเป็นการเสียหายแก่การคณะสงฆ์ จะสั่งให้พักตำแหน่งหน้าที่ก็ได้

การให้พักจากตำแหน่งหน้าที่นั้น ให้พักตลอดเวลาที่พิจารณาหรือสอบสวน เมื่อพิจารณาหรือสอบสวนเสร็จแล้ว ถ้าปรากฏว่าพระสังฆาธิการที่ถูกสั่งให้พักนั้นไม่มีความผิด และไม่มียุติโทษความผิดเลย ผู้บังคับบัญชาผู้สั่งให้พักต้องสั่งให้พระสังฆาธิการรูปนั้นกลับดำรงตำแหน่งเดิม

เมื่อได้สั่งพักจากตำแหน่งหน้าที่นั้น หรือสั่งให้กลับดำรงตำแหน่งเดิมแล้ว ให้รายงานโดยลำดับ จนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้ง และแจ้งให้กรมการศาสนาทราบภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันสั่ง

แต่ถ้าปรากฏว่าถึงแม้การพิจารณาหรือสอบสวนจะไม่ได้ความสัติย์ว่าได้กระทำผิด แต่มีมโนทัศน์หรือมโนมอง ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งพิจารณา ถ้าเห็นว่าจะให้กลับเข้ารับหน้าที่อีก อาจเสียหายแก่การคณะสงฆ์ ก็สั่งปลดจากตำแหน่งหน้าที่ได้

ข้อ ๕๗ พระสังฆาธิการรูปใด ได้รับโทษฐานละเมิดจริยาตามข้อ ๕๔ (๑) หรือ (๒) ต้องพ้นจากตำแหน่งพระสังฆาธิการทุกตำแหน่ง

ข้อ ๕๘ การดำเนินโทษนั้น จะกระทำต่อเมื่อพระสังฆาธิการรูปใดละเมิดจริยาซึ่งไม่ร้ายแรง ถึงกับถอดถอนหรือปลดจากตำแหน่งหน้าที่มีเหตุที่ผู้บังคับบัญชาเห็นควรปรานี ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งดำเนินโทษ โดยแสดงความผิดของสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

การดำเนินโทษเช่นนี้ ให้มีการกำหนดไม่เกิน ๓ ปี นับแต่วันสั่งลงโทษแต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่าพระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติดีในทางการคณะสงฆ์พอควรแล้ว จะสั่งลบล้างการดำเนินโทษก่อนครบกำหนดก็ได้หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้ พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาในกรณีเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันซ้ำอีก ให้ถือว่าเป็นการละเมิดจริยาอย่างร้ายแรง

ข้อ ๕๙ กรณีดังกล่าวแล้วในข้อ ๕๘ ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่ายังไม่ควรลงโทษถึงดำเนินโทษ ควรลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ ก็ให้มีอำนาจลงโทษภาคทัณฑ์ได้ โดยแสดงความผิดของพระสังฆาธิการรูปนั้นให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร และจะให้ทำทัณฑ์บนไว้ด้วยก็ได้

การลงโทษภาคทัณฑ์นี้ ให้มีการกำหนดไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันสั่งลงโทษแต่เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นว่าพระสังฆาธิการรูปนั้นกลับปฏิบัติดีในทางการคณะสงฆ์พอควรแล้ว จะสั่งลบล้างการภาคทัณฑ์ก่อนครบกำหนดก็ได้หากในระหว่างกำหนดที่สั่งลงโทษไว้ พระสังฆาธิการรูปนั้นละเมิดจริยาอีกให้ลงโทษสถานอื่นถัดขึ้นไปตามควรแก่กรณี

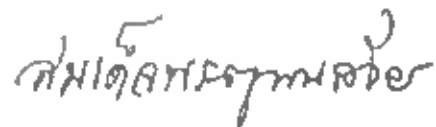
ข้อ ๖๐ เมื่อได้มีการลงโทษตามข้อ ๕๘ หรือข้อ ๕๙ แล้ว ให้ผู้สั่งลงโทษรายงานผู้บังคับบัญชาเหนือตนทราบ

หมวด ๕

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๖๑ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันประกาศใช้กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้พ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศกฎหมายเถรสมาคมในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ตราไว้ ณ วันที่ ๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ
แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓)

เพื่อให้การแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการเป็นไปตามความในมาตรา ๒๐/๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร มาตรา ๒๐/๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มหาเถรสมาคมตรากฎมหาเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓)”

ข้อ ๒ กฎมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๕/๑ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

“ข้อ ๕/๑ การขอรับพระราชดำริในการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ตามความในมาตรา ๒๐/๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (พ.ศ. ๒๕๐๕) และที่แก้ไขเพิ่มเติมให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) การแต่งตั้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด และเจ้าอาวาสพระอารามหลวง เมื่อได้ดำเนินการตามกฎหมายเถรสมาคมนี้แล้ว ให้เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาทุกกรณี จากนั้นให้สมเด็จพระสังฆราชในฐานะประธานกรรมการมหาเถรสมาคมเสนอไปยังราชเลขาธิการในพระองค์เพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทเมื่อมีพระราชดำริเป็นประการใด ให้มหาเถรสมาคมมีมติให้มีพระบัญชาตั้งหรือตราตั้งแล้วแต่กรณีตามพระราชดำรินั้น แล้วให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมรายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

(๒) การถอดถอนจากตำแหน่งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด และเจ้าอาวาสพระอารามหลวง เมื่อได้ดำเนินการตามกฎหมายเถรสมาคมนี้แล้ว ให้เสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาทุกกรณี

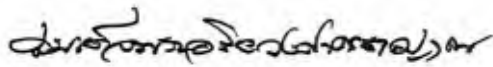
จากนั้นให้สมเด็จพระสังฆราชในฐานะประธานกรรมการมหาเถรสมาคมเสนอไปยังราชเลขาธิการในพระองค์เพื่อนำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท เมื่อมีพระราชดำริเป็นประการใด ให้มหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบโดยอนุวัตตามพระราชดำรินั้นแล้วจึงจะดำเนินการต่อไปนี้ และให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมรายงานนายกรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

(๓) การแต่งตั้งและถอดถอนพระสังฆาธิการอื่นนอกจาก (๑) และ (๒) ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคมนี้ แต่ถ้ามีพระราชดำริเป็นประการใด ให้ผู้ได้รับพระราชทานกระแสพระราชดำรินำความกราบบทูลหรือแจ้งผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนให้ดำเนินการอนุวัตตามพระราชดำรินั้น

(๔) การแต่งตั้งพระสังฆาธิการตาม (๑) กรณีครบวาระพร้อมกัน ให้ดำเนินการตามลำดับศักดิ์ของตำแหน่งพระสังฆาธิการสูงลงมาต่ำ

ความในข้อนี้ ไม่กระทบถึงการที่จะมีพระราชดำริเป็นประการอื่นในทุกกรณี”

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๓ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายตราสามดวง
ว่าด้วยการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
มาเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๕

หลักการ

โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็น
ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เหตุผล

ด้วยได้มีพระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกา
โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง
ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และให้โอน
บรรดากิจการ อำนาจ หน้าที่ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ภาระผูกพัน ข้าราชการ ลูกจ้าง และ
อัตรากำลังของกระทรวงศึกษาธิการในส่วนของกรมการศาสนา เฉพาะส่วนราชการที่เกี่ยวกับ
กิจการคณะสงฆ์มาเป็นของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เพื่อให้การปฏิบัติราชการของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
และพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายตราสามดวงนี้

กฎหมายเถรสมาคม

ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

ว่าด้วยการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
มาเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๔๕)
ว่าด้วยการโอนอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในกฎหมายเถรสมาคมทุกกฎ ให้แก้ไขคำว่า “กรมการศาสนา” เป็น “สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ” และคำว่า “อธิบดีกรมการศาสนา” เป็น “ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ”

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

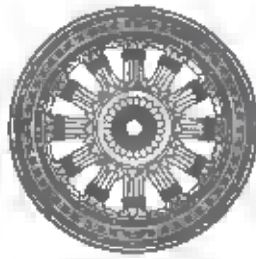
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๔๖)
แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอัครมหาเสนาบดี

หลักการ

ยกเลิกข้อ ๓๗ แห่งกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอัครมหาเสนาบดี

เหตุผล

เนื่องจากความในข้อ ๓๗ แห่งกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอัครมหาเสนาบดี ได้อ้างข้อความบางตอนแห่งกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ซึ่งในปัจจุบัน กฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการได้ถูกยกเลิกโดยกฎหมายตราสามดวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ดังนั้น สมควรแก้ไขข้อความให้ถูกต้องตามที่ประกาศบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายตราสามดวงฉบับนี้

กฎหมายเถรสมาคม

ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๔๖)

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖)

ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๖ (พ.ศ. ๒๕๔๖)
แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๓๗ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๓๗ พระอุปัชฌาย์รูปใดถูกระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์ก็ดี ถูกระงับหน้าที่พระอุปัชฌาย์
ตามข้อ ๓๓ (๒) ก็ดี ถูกพักหน้าที่พระอุปัชฌาย์ ตามข้อ ๓๔ วรรค ๓ ก็ดี หากฝ่าฝืนให้การบรรพชา
อุปสมบทอีก หรือถูกลงโทษตามความในข้อ ๓๓ (๒) แล้วไม่เข็ดหลาบ ละเมิดซ้ำอีก ให้ถือว่าเป็น
การละเมิดจริยาพระสงฆ์อย่างร้ายแรง ฐานขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชา ตามความในข้อ ๕๕ (๓)
แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสงฆ์

ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับบัญชารายงานโดยลำดับจนถึงผู้มีอำนาจแต่งตั้งพระสงฆ์ผู้เป็น
พระอุปัชฌาย์รูปนั้น เพื่อพิจารณาถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่พระสงฆ์

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

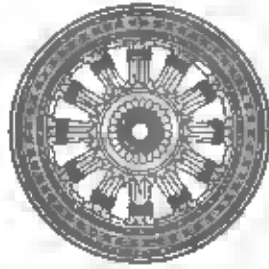
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายตราสามัคคี ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๖)
แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายตราสามัคคี ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

หลักการ

ยกเลิกข้อความในข้อ ๒๙ แห่งกฎหมายตราสามัคคี ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

เหตุผล

เพื่อยกย่องเชิดชูพระสังฆาธิการทุกระดับ ให้เป็นที่ปรึกษาของเจ้าคณะทุกชั้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคม ตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๒๗ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เพื่อยกย่องเชิดชูพระสงฆ์สามเณรผู้ปฏิบัติหน้าที่มาด้วยความเรียบร้อยมหาเถรสมาคม จะให้มีที่ปรึกษาของเจ้าคณะในชั้นใด ๆ ก็ได้

ให้ที่ปรึกษามีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เจ้าคณะชั้นนั้น ๆ”

ตราไว้ ณ วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

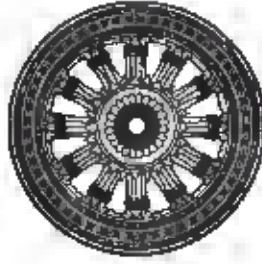
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบกฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๔๖)
แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

หลักการ

ยกเลิกข้อความในข้อ ๓๔ แห่งกฎหมายมหาชน ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้ง
ถอดถอนพระสังฆาธิการ

เหตุผล

เพื่อยกย่องเชิดชูพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับเจ้าคณะภาค
ลงมาจนถึงรองเจ้าคณะตำบล ได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยเรียบร้อยจนมีอายุ ๘๐ ปี บริบูรณ์ หรือมีอายุ
ยังไม่ถึง ๘๐ ปี แต่ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเห็นสมควรยกย่องเชิดชู ให้เสนอแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะ
ในชั้นนั้น ๆ ได้ และสมควรให้พระสังฆาธิการตั้งแต่เจ้าคณะจังหวัดขึ้นไปเสนอพระสังฆาธิการผู้สมควร
ยกย่องเชิดชู แต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะในชั้นนั้น ๆ ได้

กฎหมายเถรสมาคม
ฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติม
กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑)
ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคม ตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๘ (พ.ศ. ๒๕๔๖) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ”

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๓๔ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การแต่งตั้งที่ปรึกษาเจ้าคณะตามข้อ ๒๙ แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๔๖) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ ให้เป็นไปดังนี้

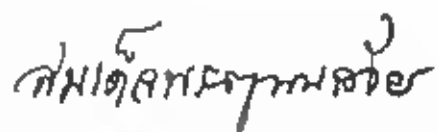
พระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่ง เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และรองเจ้าคณะตำบล ได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยเรียบร้อยจนมีอายุครบ ๔๐ ปี บริบูรณ์ หรือผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเห็นสมควร ยกย่องเชิดชู ให้ยกย่องเชิดชูเป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะในชั้นนั้น ๆ

พระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ตามความในวรรคสอง ที่มีอายุครบ ๔๐ ปี บริบูรณ์ แต่ไม่ทุพพลภาพ หรือพิการ ถ้ายังมีความเหมาะสม หรือยังหาผู้ดำรงตำแหน่งในชั้นนั้น ๆ ไม่ได้ หรือได้แต่ไม่เหมาะสม มหาเถรสมาคมจะพิจารณาให้ดำรงตำแหน่งเดิมต่อไปอีกไม่เกิน ๓ ปี เฉพาะกรณี

การแต่งตั้งที่ปรึกษาตามความในวรรคสอง หรือให้ดำรงตำแหน่งเดิมตามความในวรรคสาม ให้ผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดเสนอตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคมพิจารณา เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม

ในกรณีพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะจังหวัดขึ้นไป เห็นสมควรยกย่องเชิดชูพระสังฆาธิการรูปใดให้เป็นที่ยกย่องในชั้นนั้น ๆ ให้ดำเนินการเสนอตามลำดับ จนถึงมหาเถรสมาคมพิจารณา เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม”

ตราไว้ ณ วันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๕)

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙)

ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา มาตรา ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙)

ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค

ហេតុផល

ฝ่ายราชอาณาจักรได้แยก อำเภอเมืองกาฬ อำเภอเชรกา อำเภอโซ่พิสัย อำเภอบุ่งคล้า อำเภอเมืองหนอง อำเภอปากคาด อำเภอพรเจริญ และอำเภอศรีวิไล ออกจากการปกครองของจังหวัดหนองคาย แล้วรวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดบึงกาฬ ตามพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. ๒๕๕๔ วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๑๘ ก วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๔ ประกอบกับได้มีประกาศมหาเถรสมาคม เรื่อง ยกจังหวัดขึ้นเป็นเขตปกครองจังหวัดทางคณะสงฆ์ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๔ ตามมติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๔ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ให้ยกจังหวัดบึงกาฬขึ้นเป็นเขตปกครองจังหวัดทางคณะสงฆ์

เพื่อให้เขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาคสอดคล้องกับพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดชั้นใหม่
ของฝ่ายราชอาณาจักร จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายนี้

**กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๕)
แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙)
ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมตรากฎหมายเถรสมาคมไว้ดังต่อไปนี้

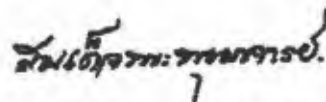
ข้อ ๑ กฎหมายเถรสมาคมนี้ เรียกว่า "กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๕) แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค"

ข้อ ๒ กฎหมายเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๓ วรรคสอง แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ภาค ๘ มีจังหวัด ๖ จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดเลย และจังหวัดสกลนคร"

ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

(สมเด็จพระพุทธมอญจารย์)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ประกาศมหาเถรสมาคม
เรื่อง ยกจังหวัดขึ้นเป็นเขตปกครองจังหวัดทางคณะสงฆ์

ด้วยการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๔ มีมติให้ยกจังหวัดบึงกาฬ ขึ้นเป็นเขตปกครองจังหวัดทางคณะสงฆ์ มีอำนาจในปกครองดังนี้

๑. อำเภอเมืองบึงกาฬ
๒. อำเภอเซกา
๓. อำเภอโซ่พิสัย
๔. อำเภอปองค้ำ
๕. อำเภอเมืองหนอง
๖. อำเภอปากคาด
๗. อำเภอพรเจริญ
๘. อำเภอศรีวิไล

เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองจังหวัดทางราชอาณาจักร ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้งจังหวัดแล้ว
ฉะนั้น จึงยกจังหวัดบึงกาฬ ขึ้นเป็นเขตปกครองจังหวัดทางคณะสงฆ์ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

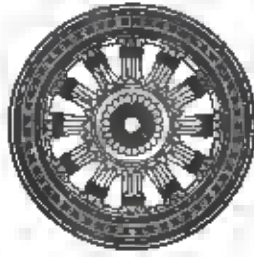
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

(สมเด็จพระพุทธมหารัชมงคล)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ส่วนที่ ๕

ระเบียบมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม

ว่าด้วยการขอประทอนสมณศักดิ์ให้แก่พระภิกษุ
ผู้เป็นกรรมการศึกษาหรือผู้อุปการะโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๒๖^{***}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคม
วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการขอประทอน
สมณศักดิ์ให้แก่พระภิกษุผู้เป็นกรรมการศึกษา หรือผู้อุปการะโรงเรียน พ.ศ. ๒๕๒๖”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบตั้งประทอนและสัญญาบัตรพระครูกรรมการศึกษาลงวันที่ ๓ มีนาคม
พ.ศ. ๒๔๗๗ และเรื่องเพิ่มเติมระเบียบการขอประทอนสมณศักดิ์ตามหนังสือกรมการศาสนา ที่ ๓๐๙๐๓/๒๔๙๒

ข้อ ๔ พระภิกษุที่จะได้รับสิทธิในการเสนอขอประทอนสมณศักดิ์ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ
ดังนี้

- (๑) เป็นพระสังฆาธิการระดับวัด คือเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส
- (๒) เป็นกรรมการศึกษาหรือผู้อุปการะโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ นับแต่
วันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับวัด และ
- (๓) สร้างโรงเรียนถาวรชั้นประถมศึกษา หรือชั้นมัธยมศึกษาด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว
และหรือด้วยทุนทรัพย์ที่ตนชวนรวบรวมจากผู้มีศรัทธา หากในการก่อสร้างครั้งนี้มีทุนทรัพย์ของทางราชการ
หรือเทศบาลร่วมด้วย ก็ให้แจ้งให้ชัดเจนว่ามีจำนวนเท่าใด หรือ
- (๔) บริจาคที่ดินของตนเอง เพื่อสร้างโรงเรียน โดยยกกรรมสิทธิ์ให้เป็นที่ดินสงฆ์
ของวัดที่ตนสังกัดอยู่ หรือของวัดที่ตั้งอยู่ในท้องที่เพื่อราชาภิเษกของตนก่อนแล้วจึงอนุญาตให้สร้างโรงเรียนได้
หรือ

^{***} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๗๑ ตอนที่ ๑๑ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๖

(๕) แม้ตนเองจะมีได้บริจาคที่ดินเพื่อสร้างโรงเรียน แต่ได้ชวนชาวยศใหญ่ชวนผู้อื่น ให้บริจาคที่ดิน หรือสหกรณ์เพื่อซื้อที่ดินสร้างโรงเรียน โดยมอบให้เป็นที่ดินของวัดใดวัดหนึ่งก่อน ตามความประสงค์ของผู้บริจาคเฉพาะรายหรือโดยบริจาคร่วมกันเป็นส่วนมาก ย่อมได้สิทธิเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิที่ดินของตน หรือ

ข้อ ๕ ได้ช่วยเหลือก่อสร้างโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัด หรือที่ตั้งอยู่นอกวัด แต่ใกล้เคียงกับวัดนั้น ด้วยการก่อสร้างเพิ่มเติม หรือบูรณะ หรือด้วยเครื่องอุปกรณ์สำหรับโรงเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ เสาธง ผนังที่ตั้งโรงเรียน พิมพ์ดีด หรือเครื่องใช้สอยอย่างอื่น ๆ ด้วยทุนทรัพย์ส่วนตัว หรือด้วยทุนทรัพย์ที่ดิน ชวนชวนได้มาจากผู้มีศรัทธา

ข้อ ๖ ได้อุปถัมภ์นักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในวัดนั้น หรือที่ตั้งอยู่นอกวัดแต่ใกล้เคียงกับวัดนั้น โดยแยกการอุปถัมภ์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. อุปถัมภ์แก่นักเรียนทั้งหมด เช่น แจกสมุด ดินสอ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

ข. อุปถัมภ์แก่นักเรียนเป็นส่วนเฉพาะบุคคล หรือเป็นเพียงส่วนตามที่เห็นสมควร จะได้รับทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดี มีความประพฤติดี แต่ขาดแคลนด้วยทุนทรัพย์ ไม่ต่ำกว่าปีละ ๓ ทุน

ข้อ ๗ หากมีกิจกรรมอื่นใดที่ได้กล่าวไว้ในข้อข้างต้น เช่น การอบรมศีลธรรม และหรือ วัฒนธรรม ต้องรายงานให้ปรากฏในประวัติด้วย

ข้อ ๘ ได้ดำเนินการเกี่ยวกับศาสนศึกษาทางพระพุทธศาสนา คือการจัดให้มีการสอนนักเรียน หรือธรรมศึกษาในวัดนั้น หากมิได้จัดการเพราะยังไม่พร้อมเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งก็ตาม แต่ได้ส่งเสริม การศึกษาพระปริยัติธรรมอย่างไรบ้าง เช่น จัดส่งพระภิกษุสามเณรในวัดไปศึกษาที่วัดอื่น แบบไปเช้า เย็นกลับ หรือได้จัดส่งภิกษุสามเณรในวัดไปศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักอื่น โดยอยู่ใน ความอุปการะของตนตามสมควร

ข้อ ๙ การก่อสร้างปฏิสังขรณ์ภายในวัด การเผยแผ่ ได้ดำเนินการไปอย่างไรบ้าง ต้องรายงาน ในประวัติให้ทราบพอสมควร ตามความเป็นจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

ข้อ ๑๐ หากมีกิจกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับการพระศาสนา การคณะสงฆ์และการวัดที่ได้กล่าว ไว้ในข้อ ๘-๙ แห่งระเบียบนี้ ให้ยกขึ้นกล่าวไว้ให้ปรากฏในประวัติด้วย

ข้อ ๑๑ เป็นหน้าที่ของอำเภอและจังหวัดของท้องที่ จะเสนอรายชื่อพระภิกษุผู้ประกอบด้วย คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้พร้อมทั้งประวัติ เพื่อขอประทอนสมณศักดิ์ โดยได้รับความเห็นชอบ จากเจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดก่อนแล้วนำเสนอกรรมการศาสนา เพื่อนำส่งเจ้าคณะใหญ่ พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๒ เจ้าคณะใหญ่ ได้รับเรื่องขอประทอนสมณศักดิ์จากกรมการศาสนาแล้ว ให้พิจารณา
พร้อมด้วยเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด พระภิกษุรูปใดควรได้รับประทอนสมณศักดิ์ ให้ส่งรายชื่อพระภิกษุนั้น
ไปยังกรมการศาสนาเพื่อนำกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระบัญชาแต่งตั้ง
ต่อไป

ข้อ ๑๓ พระภิกษุที่ได้รับประทอนสมณศักดิ์แล้ว ย่อมมีสิทธิเพื่อขอพระราชทานสมณศักดิ์
ชั้นพระครูสัญญาบัตร ภายในระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่ได้รับประทอนสมณศักดิ์
และมีพรรษาพ้น ๑๐ แล้ว

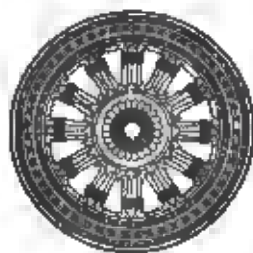
ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร
พ.ศ. ๒๕๓๗*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร พ.ศ. ๒๕๐๗

หมวด ๑
บททั่วไป

ข้อ ๔ การเดินทางไปต่างประเทศของพระภิกษุสามเณร แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. ไปราชการหรือกิจของคณะสงฆ์

ข. ไปเป็นส่วนบุคคล

ข้อ ๕ การเดินทางไปต่างประเทศ ในประเภท ก. เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๖ การเดินทางไปต่างประเทศ ในประเภท ข. ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่วางไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

หมวด ๒

คุณสมบัติของพระภิกษุสามเณรผู้เดินทางไปต่างประเทศ

ข้อ ๗ พระภิกษุผู้จะเดินทางไปต่างประเทศ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติทั่วไปดังนี้

- (๑) มีพรรษาพ้น ๕ เว้นแต่กรณีที่ระบุไว้ในข้อ ๘
- (๒) มีความรู้พระธรรมวินัยพอรักษาตัวได้
- (๓) เป็นปกติดีและมีสุขภาพดีเรียบร้อยดีงาม

ข้อ ๘ พระภิกษุผู้มีพรรษามากกว่า ๕ หรือสามเณร ต้องมีพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๗ เป็นผู้กำกับ หรือเจ้าอาวาสเจ้าคณะในต่างประเทศขอไปเพื่อการพระศาสนาหรือการคณะสงฆ์ ในสำนักหรือในเขตปกครองของตน จึงจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาในการไปต่างประเทศ ตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

หมวด ๓

กรณีะในการไปต่างประเทศ

ข้อ ๙ ในกรณีะที่ยกเป็นเหตุในการขอเดินทางไปต่างประเทศได้มีกำหนดดังนี้

- (๑) ไปสอนพระปริยัติธรรม หรือสอนพระพุทธศาสนา ในถิ่นอันสมควร
- (๒) ไปศึกษาวิชาอันไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และสมควรแก่สมณวิสัย
- (๓) ไปนมัสการปูชนียวัตถุ และหรือปูชนียสถาน เป็นหมู่คณะ ตามที่คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. เห็นสมควร หรือ
- (๔) ไปกิจนิมนต์ตามที่คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. เห็นสมควร

ข้อ ๑๐ พระภิกษุผู้ได้อาหารนาไปเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม หรือสอนพระพุทธศาสนาจากเจ้าอาวาส เจ้าคณะ องค์การ สมาคม หรือสถาบันอื่นใดในต่างประเทศให้เป็นหน้าที่ของผู้ได้รับอาหารนาแจ้งรายละเอียดพร้อมด้วยหลักฐานการอาหารนาสถานที่จะทำการกิจที่จะทำ วิธีดำเนินการ การอุปถัมภ์ในการเดินทาง และการเป็นที่พักอยู่อาศัย

ถ้าหลักฐานต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ ให้แปลเป็นภาษาไทย โดยผู้แปลและผู้ไปนั้นลงนามรับรองคำแปลด้วย

ข้อ ๑๑ พระภิกษุผู้ประสงค์จะเดินทางไปศึกษาวิชา อันไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและสมควรแก่สมณวิสัย ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ดังนี้

- (๑) เป็นเปรียญ
- (๒) มีพื้นความรู้สามัญศึกษา ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- (๓) มีสุขภาพอนามัยดี ซึ่งนายแพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ ตรวจและรับรองเป็นหลักฐานว่าสามารถไปศึกษาได้

(๔) มีสติปัญญาและจันตะ วิริยะ ขันติ ปานกลาง เป็นอย่างต่ำ ในกรณีนี้ให้ผู้ขออนุญาตแสดงหลักฐานและคะแนนวิชาครั้งสุดท้ายที่ตนสอบไล่ได้

ข้อ ๑๒ พระภิกษุผู้อนุญาตเพื่อไปศึกษาในต่างประเทศ ต้องแจ้งรายละเอียดพร้อมด้วยหลักฐานเกี่ยวกับสถานศึกษา การรับเข้าศึกษา รายวิชาที่ศึกษา สถานที่พักเพื่อการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษาแต่ละปี และผู้อุปถัมภ์ในการเดินทาง ตลอดจนการอุปถัมภ์ในการศึกษาจนกว่าจะจบหลักสูตร

ถ้าหลักฐานต่าง ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ ให้แปลเป็นภาษาไทย โดยผู้แปลและผู้ไปนั้นลงนามรับรองคำแปลด้วย

หมวด ๔

วิธีการขออนุญาตไปต่างประเทศ

ข้อ ๑๓ พระภิกษุสามเณรผู้ประสงค์จะเดินทางไปต่างประเทศ ตามข้อ ๖ ให้ยื่นหนังสือขออนุญาตตามแบบของคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ต่อผู้บังคับบัญชาตามชั้นดังนี้

- (๑) รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุสามเณรในวัด ยื่นต่อเจ้าอาวาส
- (๒) รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส นอกจากพระอารามหลวง ยื่นต่อเจ้าคณะตำบล
- (๓) รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล ยื่นต่อเจ้าคณะอำเภอ
- (๔) รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าอาวาสพระอารามหลวง รองหรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาส ยื่นต่อเจ้าคณะจังหวัด
- (๕) รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด ยื่นต่อเจ้าคณะภาค
- (๖) เจ้าคณะภาค ยื่นต่อเจ้าคณะใหญ่
- (๗) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ ยื่นต่อประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๔ ให้ผู้มีหน้าที่รับหนังสือขออนุญาตชั้นต้น ตามความในข้อ ๑๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕)ชี้แจงแสดงความเห็นในเรื่องถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ ในเรื่องสมควรไม่สมควรในกรณีที่จะอนุญาตแล้วเสนอตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะภาค

เมื่อเจ้าคณะภาคพิจารณาเห็นว่าถูกต้องตามระเบียบ สมควรอนุญาตให้เสนอไปยังคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ถ้ากรรมการ ศ.ต.ภ. เห็นชอบตามความเห็นของเจ้าคณะภาค ให้แจ้งไปยังกรมการศาสนา เพื่อดำเนินการต่อไป

ถ้าเจ้าคณะภาค หรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. เห็นไม่สมควรอนุญาต ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะภาคแล้วแต่กรณี ทราบถึงการไม่อนุญาต การสั่งไม่อนุญาตนั้น ๆ ให้เป็นอันสิ้นสุด

ข้อ ๑๕ ผู้มีหน้าที่รับหนังสือขออนุญาต ตามความในข้อ ๑๓ (๖) (๗) มีอำนาจพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติก็ได้ และแจ้งการอนุมัติพร้อมด้วยเรื่องที่ขออนุญาตไปยังคณะกรรมการ ศ.ต.ภ.

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่พระภิกษุสามเณรซึ่งสังกัดในจังหวัดชายแดนขออนุญาตเดินทางไปต่างประเทศ ที่มีเขตติดต่อกับจังหวัดที่ตนสังกัดนั้น ตามความในข้อ ๔ เป็นการชั่วคราว ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าอาวาสที่ตนสังกัด เมื่อเจ้าอาวาสเห็นสมควรอนุญาตให้เสนอต่อเจ้าคณะผู้มีหน้าที่ติดต่อกับทางราชการในเรื่องอนุญาตการเดินทางไปต่างประเทศในจังหวัดนั้น เพื่อพิจารณาอนุมัติและติดต่อกับทางราชการผู้ออกหนังสือเดินทางผ่านแดนชั่วคราวครั้งคราวตามระเบียบของทางราชการ

ถ้าผู้ขออนุญาตเป็นเจ้าของอาวาสหรือเจ้าคณะ ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าคณะผู้มีหน้าที่ติดต่อกับทางราชการดังกล่าวแล้วในวรรคแรก

การพิจารณาอนุมัติของเจ้าคณะตามความในสองวรรคแรก ให้ดำเนินการตามข้อ ๗ ข้อ ๘ และข้อ ๙ โดยอนุโลม

เมื่อผู้เดินทางไปรับอนุญาตจากทางราชการแล้ว ให้เจ้าคณะผู้อนุมัติรายงานไปยังคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ทราบ

ข้อ ๑๗ การได้รับอนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ถือว่าเป็นการอนุญาตให้ไปเฉพาะครั้งเดียว และเฉพาะกรณีขออนุญาตเท่านั้น

เมื่อจะขอวีซ่าเดินทางไปต่างประเทศครั้งต่อ ๆ ไปอีก เฉพาะกรณีขออนุญาตตามข้อ ๙ (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ให้ขออนุญาตต่อเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิดแล้วแต่กรณี เมื่อเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาโดยใกล้ชิดอนุญาตแล้วให้รายงานคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ทราบ

ให้นำความในวรรคสอง มาใช้ในกรณีที่เจ้าคณะใหญ่ หรือประธานกรรมการมหาเถรสมาคม อนุมัติให้วีซ่าด้วย

ข้อ ๑๘ การขอต่ออายุหนังสือเดินทางไปต่างประเทศ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอครั้งแรก

หมวด ๕

การพำนักในต่างประเทศ

ข้อ ๑๙ การพักแรมในระหว่างเดินทางหรือพักชั่วคราวในถิ่นที่ไปถึงของพระภิกษุสามเณร ผู้เดินทางไปต่างประเทศ ให้พักในสถานที่อันสมควรแก่สมณวิสัย หากจำเป็นต้องพักในเคหะที่สมควรของบุคคล ให้พักได้ไม่เกิน ๑๕ วัน

ในกรณีที่พระภิกษุสามเณรผู้ไปอยู่ประจำในต่างประเทศ เมื่อจะเดินทางไปพักแรม หรือพักชั่วคราวในถิ่นอื่น ให้ปฏิบัติตามความในวรรคแรก

ข้อ ๒๐ พระภิกษุสามเณรผู้ได้รับอนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศจะเดินทางไปได้เฉพาะในประเทศที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ถ้าประสงค์จะเดินทางไปยังประเทศอื่นใดจากประเทศที่ได้รับอนุญาต ต้องแจ้งเรื่องราวพร้อมทั้งรายละเอียดให้คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. อนุมัติก่อนจึงจะเดินทางไปได้

ข้อ ๒๑ การขอต่ออายุหนังสือเดินทางในต่างประเทศก็ดี การขอเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในหนังสือเดินทางเป็นอย่างอื่นในต่างประเทศก็ดี ให้ผู้ขอทำรายงานชี้แจงเหตุผลในการที่จะต้องอยู่ต่อไป หรือที่จะต้องเปลี่ยนวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งระบุสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยที่จะขอให้ต่ออายุ หรือให้เปลี่ยนวัตถุประสงค์นั้น เสนอคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. เพื่อพิจารณาล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน ก่อนวันครบกำหนดอายุการใช้หนังสือเดินทาง หรือไม่ต่ำกว่า ๓ เดือน ก่อนยื่นเรื่องราวขอเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในหนังสือเดินทางแล้วแต่กรณี

ในการพิจารณาดังกล่าวในวรรคแรก ให้คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. สืบสวนสอบสวนก่อน เมื่ออนุมัติหรือไม่อนุมัติประการใดแล้ว ให้แจ้งผลไปยังผู้ขอ หากอนุมัติก็ให้ส่งสำเนาหนังสืออนุมัตินั้นไปยังสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยตามที่ระบุไว้ในคำขอเพื่อรับทราบ

เมื่อผู้ขอได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ให้อยู่ในต่างประเทศต่อไปได้หรือให้เปลี่ยนวัตถุประสงค์ในหนังสือเดินทางได้แล้ว ให้นำหลักฐานการอนุมัตินั้นไปแสดงพร้อมกับคำร้องขอต่ออายุหนังสือเดินทาง หรือขอเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในหนังสือเดินทาง

หมวด ๖

คณะกรรมการ ศ.ต.ภ.

ข้อ ๒๒ ให้มีศูนย์ควบคุมการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุสามเณร เรียกชื่อย่อว่า ศ.ต.ภ. ประกอบด้วยคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้ง มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ รูป และไม่เกิน ๕ รูป

คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. สังกัดมหาเถรสมาคม ปฏิบัติหน้าที่คราวละ ๔ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการ ศ.ต.ภ. มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ นอกจากนี้ให้มีหน้าที่ควบคุมทะเบียน และสอดส่องความเป็นไปเกี่ยวกับทุกขัณฐ หรืออย่างอื่นใดของพระภิกษุสามเณรผู้ไปหรืออยู่ในต่างประเทศ กับให้มีอำนาจกำหนดแบบหนังสืออนุญาตและแบบพิมพ์ต่าง ๆ โดยอนุมัติมหาเถรสมาคม

เมื่อมีความจำเป็นในการที่จะต้องรักษาความเรียบร้อยดังข้างให้ตั้งขึ้น มหาเถรสมาคมจะได้ขยายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ให้กว้างขวางออกไปอีกตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๔ ให้มีเลขานุการคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ทำหน้าที่การเลขานุการ ซึ่งคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. จะได้พิจารณาแต่งตั้ง มีจำนวน ๑ รูป หรือหลายรูป แล้วแต่จะเห็นสมควร

ให้เลขานุการคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. พ้นจากหน้าที่เมื่อคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ผู้แต่งตั้งให้พ้นหรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ผู้แต่งตั้งพ้นจากหน้าที่ตามวาระ

หมวด ๗

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๕ ให้มีพระภิกษุควบคุมดูแลพระภิกษุสามเณรที่ไปปฏิบัติศาสนกิจอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งพระเถระที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งจะได้พิจารณาแต่งตั้งตามที่เห็นสมควร

ในประเทศที่มีได้แต่งตั้งพระภิกษุให้มีหน้าที่ควบคุมดูแล พระภิกษุสามเณรที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศ ให้พระภิกษุสามเณรที่ไปปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศนั้น ๆ แจ้งทุกขัณฐหรือความเป็นไปของตนต่อสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทย เพื่อขอให้ส่งเรื่องมายังพระเถระที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้ง

สำหรับพระภิกษุสามเณรที่ไปศึกษาอยู่ในต่างประเทศ ให้แจ้งทุกขัณฐหรือความเป็นไปของตนต่อสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ๆ เพื่อขอให้ส่งเรื่องมายังคณะกรรมการ ศ.ต.ภ.

ข้อ ๒๖ พระภิกษุสามเณรผู้เดินทางไปหรือพักอยู่ในต่างประเทศด้วยกรณีใดก็ตามให้ถือว่า
ยังอยู่ในสังกัดการปกครองของเจ้าอาวาส และเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาเหนือตนตามเดิม เช่นเดียวกับ
เมื่อยังมีได้เดินทางไปต่างประเทศ

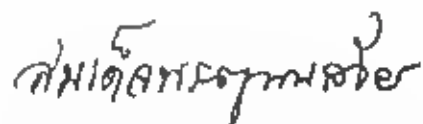
หากพระภิกษุสามเณรที่พักอยู่ในต่างประเทศรูปใด ถูกกล่าวโทษหรือต้องอธิกรณ์ให้พระภิกษุ
ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ควบคุมในประเทศนั้น ๆ หรือสถานทูตไทย หรือสถานกงสุลไทยสอบสวนแล้วรายงาน
มายังพระเถระที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้ง หรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการ
และแจ้งเจ้าอาวาสวัดที่พระภิกษุสามเณรรูปนั้นสังกัด

ในประเทศที่ไม่มีพระภิกษุผู้ควบคุมดูแล ให้สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ๆ
รายงานการถูกกล่าวโทษหรือต้องอธิกรณ์มายังพระเถระที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้ง หรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ.
แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการและแจ้งเจ้าอาวาสวัดที่พระภิกษุสามเณรรูปนั้นสังกัดอยู่

ให้เจ้าอาวาสและเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามวรรคแรก สืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นสมควร
จะเรียกตัวกลับ ก็ขอให้สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้น ๆ ส่งตัวกลับประเทศไทย
เพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณี หากพระภิกษุสามเณรรูปนั้นไม่ปฏิบัติตามให้รายงานมหาเถรสมาคม
หรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. แล้วแต่กรณีพิจารณา

ข้อ ๒๗ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้เจ้าอาวาสเจ้าคณะพิจารณา
ลงโทษตามควร แล้วรายงานเจ้าคณะเหนือตน และมหาเถรสมาคมหรือคณะกรรมการ ศ.ต.ภ. ทราบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในการไปต่างประเทศสำหรับพระภิกษุ
สามเณร พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจ
มหาเถรสมาคม ตรากฎมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือออกคำสั่งมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติ
กำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ ตามมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
กำหนดวิธีปฏิบัติในหน้าที่พระอุปัชฌาย์
พ.ศ. ๒๕๔๖**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และในข้อ ๔๑ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดวิธีปฏิบัติในหน้าที่พระอุปัชฌาย์ พ.ศ. ๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดวิธีปฏิบัติในหน้าที่อุปัชฌาย์ พ.ศ. ๒๕๓๗

หมวด ๑

การฝึกซ้อมอบรมหรือสอบความรู้พระอุปัชฌาย์

ข้อ ๔ ในการฝึกซ้อมอบรมหรือสอบความรู้พระอุปัชฌาย์ ให้ดำเนินการตามหัวข้อต่อไปนี้

- (๑) หน้าที่เจ้านาค เช่น การขานนาค
- (๒) หน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ เช่น สวดญัตติ อนุสาวนา ได้คล้องแคล้ว เป็นอักษรสมบัติ
- (๓) หน้าที่พระอุปัชฌาย์ คือ สอนนาค สอนกรรมฐาน ให้ผ้า ให้นิสัย บอกบริหาร เผดียงสงฆ์ ซึ่งเรียกว่าอปโลกน์ และบอกอนุศาสน์
- (๔) สมบัติคือ วัตถุ สีม่า ปรีศ กรรมวาจา และวินัยซึ่งตรงกันข้าม

- (๕) อัฐบริวารที่สำคัญขาดไม่ได้
- (๖) การนับอายุอุปสัมปทาเปกข์ และการตั้งฉายาตามวันเกิด
- (๗) การสวดนาคเดี่ยว หรือหลายนาค ต้องสมมติให้สวด เพื่อรู้จักเปลี่ยนวิภัติและการันต์เฉพาะที่ใช้ในกรรมวาจา
- (๘) การนับเวลาสำเร็จปฏิบัติจุดตุตถกรรมและการออกหนังสือสุทธิ
- (๙) หน้าที่พระอุปัชฌาย์ตามหนังสือวินัยมุข และกฎหมายเถรสมาคม ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

ข้อ ๕ ถ้ามิได้กำหนดเป็นอย่างอื่น การฝึกซ้อมอบรมนั้นให้เป็นไปตามวิธีการให้บรรพชาอุปสมบท และใบรับรองผู้บรรพชาอุปสมบท ให้ทำตามแบบท้ายระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

หมวด ๒

การทำใบสมัครและใบรับรองผู้จะบรรพชาอุปสมบท

ข้อ ๖ ในการทำใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท และใบรับรองผู้บรรพชาอุปสมบท ให้ทำตามแบบท้ายระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

หมวด ๓

การออกหนังสือสุทธิให้แก่สังฆวิহারิก

ข้อ ๗ หนังสือสุทธิที่พระอุปัชฌาย์ออกให้แก่สังฆวิহারิกของตน ให้ใช้หนังสือสุทธิซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดพิมพ์โดยอนุมัติมหาเถรสมาคม ตามแบบหนังสือสุทธิท้ายระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๘ เมื่อพระอุปัชฌาย์ออกหนังสือสุทธิให้แก่สังฆวิহারิกผู้ใดแล้วให้บันทึกรายการในหนังสือสุทธิของสังฆวิহারิกผู้นั้นไว้เป็นหลักฐานในทะเบียนสังฆวิহারิก

หมวด ๔

การส่งบัญชีสังฆวิহারิก

ข้อ ๙ ให้พระอุปัชฌาย์ทำบัญชีสังฆวิহারิกของตนที่บรรพชาอุปสมบทใหม่ในปีหนึ่ง ๆ ส่งพระสังฆาธิการผู้บังคับบัญชาเหนือตามกำหนด ดังนี้

(๑) ส่งเจ้าคณะอำเภอก่อนวันสิ้นเดือน ๙ ของปี

(๒) เจ้าคณะอำเภอรวบรวมส่งเจ้าคณะจังหวัดก่อนวันกลางเดือน ๑๐ ของปี

(๓) เจ้าคณะจังหวัดรวบรวมส่งเจ้าคณะภาคก่อนวันสิ้นเดือน ๑๐ ของปี

(๔) เจ้าคณะภาครวบรวมส่งเจ้าคณะใหญ่ก่อนวันกลางเดือน ๑๑ ของปี

ข้อ ๑๐ ในการทำบัญชีสถิติบริหาริก ให้ทำตามแบบบัญชีท้ายระเบียบมณฑลเทศาภิบาลนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมณฑลเทศาภิบาล

ที่...../.....

วัด.....

ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรื่อง การตรวจประวัติของผู้ขอรับการบรรพชาอุปสมบท

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบฟอร์มที่ใช้ในการตรวจสอบประวัติด้วยชื่อและชื่อสกุล จำนวน ๑ แผ่น/ชุด

๒. สำเนาบัตรประชาชน (เจ้าของบัตรรับรองสำเนา) จำนวน ๑ แผ่น/ชุด

๓. หนังสือยินยอมให้ตรวจประวัติบุคคล จำนวน ๑ แผ่น/ชุด

ด้วย มหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๐ มติที่ ๖๘๘/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐

พฤศจิกายน ๒๕๖๐ มีมติให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์เพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการคัดกรองผู้เข้า
บรรพชาอุปสมบท ทั้งนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้หารือกับผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ให้มีการตรวจประวัติบุคคลของผู้ประสงค์จะขอบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุ

อาตมภาพ.....(ชื่อเจ้าอาวาส/พระอุปัชฌาย์) ในฐานะเจ้าอาวาสวัด/
พระอุปัชฌาย์.....(ชื่อวัดที่ผู้บวชจะพำนัก) ขอให้ท่านนำส่งข้อมูลเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก
ของผู้ขอรับการบรรพชาอุปสมบทให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจประวัติบุคคล ผลเป็นประการใด
ขอให้แจ้งไปยังอาตมภาพ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณารับเข้าบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาต่อไป

จึงเจริญพรมมาเพื่อขอได้ดำเนินการต่อไปด้วย จักเป็นที่อนุโมทนายิ่ง

ขอเจริญพร

(.....)

ตำแหน่ง.....(เจ้าอาวาส/พระอุปัชฌาย์)

สนง.วัด.....

โทร./โทรสาร.....

อีเมล:.....

หนังสือยินยอมให้ตรวจประวัติบุคคล

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
เลขบัตรประจำตัวประชาชน.....
อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....
อาชีพ.....สถานะ.....

ขอยินยอมให้วัด.....ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ซึ่งเป็นวัดที่ข้าพเจ้ามีความประสงค์ขอบรรพชาอุปสมบท ในการตรวจสอบประวัติบุคคลจากเลขประจำตัว
ประชาชน ๑๓ หลัก ของข้าพเจ้ากับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น

ลงชื่อ.....ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ผู้ขอบรรพชาอุปสมบท

หมายเหตุ: กรุณากรอกรายละเอียดให้ครบทุกช่อง

โปรดเก็บรักษาหนังสือยินยอมนี้ไว้ที่เจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ และส่งสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ ๑ ชุด

ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ มติที่ ๘/๒๕๖๒ วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๒

แบบฟอร์มที่ใช้ในการตรวจสอบประวัติซื้อและชื่อสกุล

ลำดับที่	ชื่อ-ชื่อสกุล ชื่อ-สกุลเดิม (ถ้ามี)	เลขบัตรประจำตัวประชาชน	วันเดือนปีเกิด	ชื่อบิดา-มารดา	ที่อยู่ปัจจุบันหรือภูมิลำเนา	ผลการตรวจรอบ

ตรวจแล้วถูกต้อง

ลงชื่อ () ผู้ตรวจรอบ

ตำแหน่ง (เจ้าอาวาสพระอุโบสถ)

ใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท

เขียนที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....
มีศรัทธาเลื่อมใส ขอสมัครบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา จึงขอมอบตัวเป็นสัทธิวิหาริก
ใน.....พระอุปัชฌาย์และขอสังกัดอยู่ในวัด.....
ซึ่งมี.....เป็นเจ้าอาวาสโดยขอถวายคำปฏิญาณ
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า ข้าพเจ้ามีคุณลักษณะควรแก่การบรรพชาอุปสมบท และไม่มี
ลักษณะของคนต้องห้ามบรรพชาอุปสมบท ดังแจ้งตามรายการคุณสมบัติของข้าพเจ้าแนบท้ายใบสมัครนี้
ซึ่งเป็นความจริงทุกประการ

ข้อ ๒ ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า เมื่อได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว จะเคารพนับถือเชื่อฟังตั้งอยู่ใน
โอวาทของพระอุปัชฌาย์อาจารย์ และจะประพฤติดีประพฤติชอบตามพระธรรมวินัย ระเบียบแบบแผน
ของวัดและคณะสงฆ์ตลอดไป ถ้าข้าพเจ้าละเมิดข้อปฏิญาณดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้ายอมรับโทษตามควร
แก่ความผิดทุกประการ

ขอได้โปรดอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้าได้บรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาด้วยเถิด

(ลงชื่อ).....ผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท

รายการคุณสมบัติ

แนบท้ายใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบทของ.....

๑. เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... นับถือศาสนา.....
๒. เกิดที่บ้าน..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
ตรงกับวัน..... ๓ คำ ปี..... กรกฎาคมปีระจำตวัประชาชน..... (๑๓.....)
๓. นามบิดา..... นามมารดา.....
๔. สันฐาน..... สีเนื้อ..... ตำนั.....
๕. วิทยฐานะ.....
๖. อาชีพ.....
๗. ปัจจุบันมีอายุ..... ปี มีภูมิลำเนาอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตรอก/ซอย.....
ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
๘. เป็นสุภาพชน มีความประพฤติดีประพฤติชอบ ไม่มีความประพฤติเลวร้าย เช่น ดิดสุรา
หรือยาเสพติดให้โทษเป็นต้น และไม่เป็นคนจรจัด ไชหรือไม่ ?
.....
๙. มีความรู้และเขียนหนังสือไทยได้ไชหรือไม่ ?.....
๑๐. ไม่เป็นผู้มีกฏวิบัติไชหรือไม่ ?.....
๑๑. ไม่เป็นคนล้มละลายหรือไม่มีหนี้สินผูกพันไชหรือไม่ ?.....
๑๒. เป็นผู้ปราศจากบรรพชาโทษ และมีร่างกายสมบูรณ์ อาจบำเพ็ญสมณกิจได้ ไม่เป็นคนชรา
ไร้ความสามารถหรือทุพพลภาพหรือพิการ ไชหรือไม่ ?
๑๓. มีสมณบริหารครบถ้วนและถูกต้องพระวินัยไชหรือไม่ ?
๑๔. เป็นผู้สามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเอง และถูกต้องไม่วิบัติ ไชหรือไม่ ?
.....

(ลักษณะคนต้องห้ามบรรพชาอุปสมบท)

๑๕. เป็นคนทำความผิดหลบหนีอาญาแผ่นดินไชหรือไม่ ?
๑๖. เป็นคนหลบหนีราชการไชหรือไม่ ?
๑๗. เป็นคนต้องหาในคดีอาญาไชหรือไม่ ?
๑๘. เป็นคนเคยถูกตัดสินจำคุกฐานเป็นผู้ร้ายสำคัญไชหรือไม่ ?
๑๙. เป็นคนถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนาไชหรือไม่ ?
๒๐. เป็นคนมีโรคติดต่ออันน่ารังเกียจ เช่น วัณโรคในระยะอันตราย ไชหรือไม่ ?
๒๑. เป็นคนมีอวัยวะพิการจนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระศาสนาได้ไชหรือไม่ ?

(ลงชื่อ).....ผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท

ใบรับรองผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบท

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี อาชีพ.....ตำแหน่งหน้าที่.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

เกี่ยวข้องกับผู้สมัครขอบรรพชาอุปสมบทโดยเป็น.....

ขอถวายคำรับรองไว้แต่.....พระอุปัชฌาย์

และ.....เจ้าอาวาสวัด.....ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้าพเจ้ารับรองว่า ตามรายการในใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท ของ.....

.....ข้างต้นนั้น เป็นความจริงทุกประการ

ข้อ ๒ ถ้าปรากฏภายหลังว่า ตามรายการในใบสมัครขอบรรพชาอุปสมบท ของ.....

.....มิได้เป็นความจริงตามที่ข้าพเจ้ารับรองไว้ หรือเมื่อ

.....ได้บรรพชาอุปสมบท มิได้ปฏิบัติตามคำปฏิญาณด้วยประการใด ๆ ข้าพเจ้า

ยอมรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นทุกประการ

ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความข้างต้นนี้ตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานข้างท้ายนี้

(ลงชื่อ).....ผู้รับรอง

(ลงชื่อ).....พยาน

(ลงชื่อ).....พยาน

บัญชีสหกรณ์การเกษตร ประจำปี พ.ศ.

ของพระ.....ร.๖. อนุภมย์ วัด.....อำเภอ.....จังหวัด.....

นำส่งวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

[illegible]

(ลงนาม).....พระอุปัชฌาย์

รับรองตามนี้

(ลงนาม).....เจ้าคณะอำเภอ.....

หมายเหตุ "พระภิกษุกับสามเณรให้ทำบุญที่แยกกัน"

[illegible]

(ลงนาม) _____ เจ้าคณะจังหวัด _____

หมายเหตุ "แบบ ส.ว.๒ นี้ใช้กรอกรายการอำเภอละ ๑ ชุด"

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗^๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี๋ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๑๐

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

(๑) “เจ้าคณะ” หมายถึง ผู้ปกครองคณะสงฆ์ตามลำดับชั้นในเขตซึ่งวัดที่จะจัดงานนั้นตั้งอยู่

(๒) “เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง” สำหรับในกรุงเทพมหานครให้หมายถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการเขต และผู้กำกับการสถานีตำรวจ ในจังหวัดอื่น ให้หมายถึงผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือรองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หรือผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรอำเภอ หรือรองผู้กำกับการตำรวจภูธรอำเภอ

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๒ ตอนที่ ๖ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๗

ข้อ ๕ งานวัดตามระเบียบนี้ มี ๓ ประเภท คือ

(๑) งานเทศกาล ได้แก่ งานนมัสการปูชนียวัตถุ ปูชนียสถาน หรืองานประเพณีที่มีการออกร้านและมหรสพ ซึ่งเป็นงานประจำปี

(๒) งานมหกรรม ได้แก่ งานฉลองหรืองานกุศล ที่มีการออกร้านและมหรสพ ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราว

(๓) งานชุมนุม ได้แก่ งานที่วัดจัดขึ้นเองหรือมีผู้ขอจัดขึ้นภายในวัด

ข้อ ๖ การจัดงานวัดทุกประเภท จะต้องให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ศีลธรรม กฎหมาย และระเบียบหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ข้อ ๗ การจัดงานวัดทุกประเภท ห้ามมิให้มี

(๑) การแสดงใด ๆ อันเป็นการลบหลู่ดูหมิ่นพระพุทธ พระธรรมหรือพระสงฆ์

(๒) การพนัน และการหารายได้โดยวิธีเสี่ยงโชคเลียนแบบการพนัน

(๓) การเดินรำ รำวง และการแสดงภาพนิ่งหรือภาพยนตร์ลามกอนาจาร

(๔) การแสดงระบำหรือการแสดงอย่างอื่น ที่เป็นการยั่วยุกามารมณ์

(๕) การแข่งขันมวย การทรมานสัตว์ เช่น กัดปลา ชนไก่ ชนโค เป็นต้น

(๖) การจำหน่ายสุราเมรัย และการเลี้ยงสุราเมรัย

(๗) การประกวดสาวงามและการแสดงการแต่งกายที่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรม

หมวด ๒

งานเทศกาล

ข้อ ๘ ในการจัดงานเทศกาลของวัด ให้มีกรรมการจัดงานคณะหนึ่งอย่างน้อย ๗ คน มีหน้าที่วางโครงการและดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๙ คณะกรรมการจัดงานเทศกาลของวัดดังกล่าวในข้อ ๘ ประกอบด้วย

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดนั้นเป็นประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองหรือผู้แทน และถ้า

(ก) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะตำบลหรือผู้แทนเป็นที่ปรึกษา

(ข) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะอำเภอหรือผู้แทนเป็นที่ปรึกษา

(ค) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้เจ้าคณะจังหวัดหรือผู้แทนเป็นที่ปรึกษา

และอธิบดีกรมการศาสนา หรือผู้แทนเข้าร่วมด้วย

(๒) กรรมการโดยการแต่งตั้ง ได้แก่ พระภิกษุในวัดนั้น อุบาสก อุบาสิกา ผู้นำภูมิจัดนั้นหรือบรรพชิตหรือคฤหัสถ์อื่น ที่เจ้าอาวาสวัดนั้นแต่งตั้ง

(๓) ถ้าเป็นการสมควรเจ้าอาวาสจะเชิญบุคคลอื่น เป็นกรรมการอีกคณะหนึ่งก็ได้

ข้อ ๑๐ ในโครงการจัดงานเทศกาลดังกล่าวในข้อ ๘ ให้ระบุ

- (๑) รายนามกรรมการจัดงาน
- (๒) วัตถุประสงค์ของการจัดงาน
- (๓) กำหนดวันเวลาที่จัดงาน
- (๔) ประเภทหรืสหที่วัดจะจัดให้มาแสดงในงาน
- (๕) ประเภทการแสดงที่วัดจะนำออกแสดงในงาน
- (๖) ประเภทการประกวดแข่งขันที่วัดจะจัดขึ้นในงาน
- (๗) ประเภทผลประโยชน์ที่วัดจะได้จากการจัดงาน
- (๘) รายการอื่นที่สมควรจะรายงานให้ทราบ

ข้อ ๑๑ ให้เจ้าอาวาสเสนอโครงการจัดงานเทศกาล ขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาดังนี้

- (ก) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๓ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะอำเภอ
- (ข) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะจังหวัด
- (ค) งานมีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะภาค

ทั้งนี้ นอกจากการขออนุญาตตามระเบียบแบบแผนของฝ่ายบ้านเมืองแล้วต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะดังกล่าวข้างต้น จึงจัดให้มีงานได้

ข้อ ๑๒ ห้ามมิให้ดำเนินการดังต่อไปนี้ ในงานเทศกาลของวัด คือ

- (๑) ฝึยืมเงินผู้อื่นมาลงทุน อันจะทำให้วัดเกิดข้อผูกพันชดใช้หนี้สิน
- (๒) ให้เอกชนผูกขาดการจัดงานเทศกาลทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

ข้อ ๑๓ ผลประโยชน์จากงานเทศกาลของวัดใด ให้เป็นศาสนสมบัติของวัดนั้น

การดูแลรักษาและการจัดผลประโยชน์จากงานเทศกาลของวัดให้ปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๑๔ เมื่อเสร็จงานเทศกาลแล้ว ให้คณะกรรมการทำรายงานผล พร้อมด้วยบัญชีแสดงประเภทรายได้รายจ่าย เสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามระดับ จนถึงเจ้าคณะผู้อนุญาตให้จัดงานเทศกาลนั้น ภายใน ๖๐ วัน

หมวด ๓

งานมหกรรม

ข้อ ๑๕ ในการจัดงานมหกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหารายได้บำรุงวัด หรือบำรุงกิจการใด ๆ ของวัด ให้จัดได้ไม่เกิน ๗ วัน ถ้ากำหนดงานตั้งแต่ ๕ วันขึ้นไปให้เจ้าอาวาสวัดนั้นแต่งตั้งกรรมการจัดงานขึ้นคณะหนึ่ง ตามความในข้อ ๙ และให้ทำโครงการจัดงานตามความในข้อ ๑๐ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เฉพาะงานมีกำหนดตั้งแต่ ๕ วัน ขึ้นไปให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะจังหวัด ถ้ามีกำหนดตั้งแต่ ๗ วันขึ้นไป ให้ขออนุญาตต่อเจ้าคณะภาค เมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าคณะดังกล่าวแล้วจึงจัดให้มีงานได้

ในการดำเนินงานมหกรรมดังกล่าวในวาระแรกให้นำความในข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
ข้อ ๑๖ เมื่อเสร็จงานมหกรรมตามความในข้อ ๑๕ แล้วให้รายงานผลการจัดงานต่อผู้บังคับบัญชา
โดยอนุโลมตามความในข้อ ๑๔

หมวด ๔ งานชุมนุม

ข้อ ๑๗ ผู้ใดจะจัดงานชุมนุมในวัด ซึ่งมีช่างานเทศบาล หรืองานมหกรรม ให้ผู้นั้นขออนุญาต
ต่อเจ้าอาวาส เมื่อเจ้าอาวาสอนุญาตแล้วจึงจัดได้ เว้นแต่กรณีที่วัดจัดขึ้นเอง

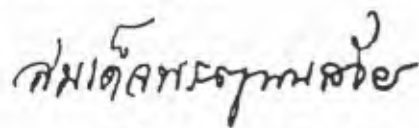
ข้อ ๑๘ งานชุมนุมซึ่งจัดขึ้นในบริเวณวัดได้ ต้องเป็นงานเกี่ยวกับการบำเพ็ญกุศล
ทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของประชาชน การส่งเสริมการศึกษา การส่งเสริม
ศีลธรรม การส่งเสริมกิจการทางราชการ และการบำเพ็ญศาสนกิจของบรรพชิตและคฤหัสถ์

ข้อ ๑๙ ผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสให้จัดงานชุมนุมในวัด จะต้องรับผิดชอบต่อวัดในกรณี
ที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่วัด

หมวด ๕ เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๐ เจ้าอาวาสรูปใด ผ่าฝืนระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ
และต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการตามความในหมวด ๔ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖
(พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ

ประกาศ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ดังกล่าวใหม่ ตามมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบ มหาเถรสมาคมนี้

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ
รองเจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะภาค พ.ศ. ๒๕๖๖**

โดยที่ เป็นการสมควรปรับปรุงการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะภาค เพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้การปกครองสงฆ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร และมาตรา ๒๒ แห่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะจังหวัด และรองเจ้าคณะภาค พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ดังนี้

(ก) ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะจังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๗

(ข) ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะจังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๕)

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้ “วัด” หมายความว่า วัดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อ ๕ ในเขตปกครองระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ใด ถ้า

(ก) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๓๐ วัด ให้เจ้าคณะภาคพิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะจังหวัดว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะอำเภอหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๑ รูป

(ข) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๔๕ วัด ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๑ รูป

(ค) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๖๐ วัด ให้เจ้าคณะภาคพิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะจังหวัดว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะอำเภอถึง ๒ รูป หรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอถึง ๒ รูป ได้

(ผ) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ วัด ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๒ รูป

(ง) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ วัด ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอเพิ่มได้อีก ๑ รูป และถ้ามีจำนวนวัดมากกว่า ๑๕๐ วัด ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอเพิ่มได้อีก ๑ รูป ต่อจำนวนวัดที่เพิ่มขึ้น ๕๐ วัด

ข้อ ๖ ในเขตปกครองระดับจังหวัดฝ่ายคณะสงฆ์ใด ถ้า

(ก) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ วัด ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะภาค ว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะจังหวัดหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๑ รูป

(ข) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ วัด ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๑ รูป

(ค) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ วัด ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะภาค ว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ถึง ๒ รูป หรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดถึง ๒ รูป ได้

(ง) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ วัด ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๒ รูป

(จ) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๗๕๐ วัด ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดเพิ่มได้อีก ๑ รูป และถ้ามีจำนวนวัดมากกว่า ๗๕๐ วัด ให้มีรองเจ้าคณะจังหวัดเพิ่มได้อีก ๑ รูป ต่อจำนวนวัดที่เพิ่มขึ้น ๒๕๐ วัด

ข้อ ๗ ในเขตปกครองระดับภาคฝ่ายคณะสงฆ์ใด ถ้า

(ก) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑,๕๐๐ วัด ให้ภาคนั้นมีรองเจ้าคณะภาคเพิ่มได้อีก ๑ รูป

(ข) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๒,๕๐๐ วัด แต่ไม่เกิน ๓,๐๐๐ วัด ให้มหาเถรสมาคมพิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะใหญ่ ว่าสมควรจะให้มีรองเจ้าคณะภาคเพิ่มได้อีก ๑ รูป หรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้ภาคนั้นมีรองเจ้าคณะภาคเพิ่มได้อีก ๑ รูป

(ค) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ วัด ให้ภาคนั้นมีรองเจ้าคณะภาคเพิ่มได้อีก ๑ รูป และถ้ามีจำนวนวัดมากกว่า ๓,๐๐๐ วัด ให้มีรองเจ้าคณะภาคเพิ่มได้อีก ๑ รูป ต่อจำนวนวัดที่เพิ่มขึ้น ๑,๐๐๐ วัด

ข้อ ๘ ในเขตปกครองระดับจังหวัดฝ่ายคณะสงฆ์ใด มีที่พักสงฆ์ซึ่งไม่มีฐานะเป็นวัด ตามข้อ ๔ แห่งระเบียบนี้ จำนวน ๑๕๐ แห่งขึ้นไป เมื่อเจ้าคณะจังหวัดได้ปรึกษาร่วมกับเจ้าคณะอำเภอแล้ว อาจเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคมพิจารณาเพิ่มรองเจ้าคณะจังหวัดได้อีก ๑ รูป เพื่อมีหน้าที่กำกับดูแลที่พักสงฆ์โดยเฉพาะ

ข้อ ๙ ในเขตปกครองระดับอำเภอ หรือจังหวัด ฝ่ายคณะสงฆ์ใด มีจำนวนวัดไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ ๕ (ก) หรือ ข้อ ๖ (ก) หรือ มีจำนวนที่พักสงฆ์ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามข้อ ๘ แต่มีความจำเป็นอย่างแท้จริง เนื่องในการปกครองคณะสงฆ์ สมควรจะมีรองเจ้าคณะอำเภอ หรือรองเจ้าคณะจังหวัด ได้เป็นกรณีพิเศษ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมพิจารณา โดยให้ใช้หลักเกณฑ์พิเศษข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

/(๑) เป็นจังหวัด...

- (๑) เป็นจังหวัดที่มีแนวชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน
- (๒) เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม
- (๓) เป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตกว้างหรือยาว มีความหลากหลายทางสภาพภูมิศาสตร์

และการคมนาคม

- (๔) เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และมีประชาชนอาศัย

อยู่หนาแน่น

(๕) เป็นจังหวัดที่มีผลการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม หรือแผนกบาลี ของปีการศึกษาที่ผ่านมาดีเด่น คือ มีผู้สอบนักธรรมและธรรมศึกษา รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ ของจำนวนผู้เข้าสอบ หรือมีผู้สอบบาลีสนามหลวงและบาลีศึกษา รวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของจำนวนผู้เข้าสอบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
กำหนดจำนวนและเขตปกครองตำบล
พ.ศ. ๒๕๓๗^๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๕ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค มหาเถรสมาคม วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดจำนวน และเขตปกครองตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดจำนวนและเขตปกครองตำบล พ.ศ. ๒๕๐๖

ข้อ ๔ การกำหนดเขตปกครองตำบลในกรณีพิเศษ ย่อมทำได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๕ ตำบลที่มีวัดต่ำกว่า ๕ วัด ให้รวมขึ้นในปกครองของเจ้าคณะตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกัน ถ้ารวมวัดใน ๒ ตำบลเข้าด้วยกัน มีจำนวนวัดตั้งแต่ ๑๐ วัดขึ้นไป เพื่อสะดวกแก่การปกครอง หรือเพื่อความเจริญแห่งคณะสงฆ์ จะแบ่งวัดใน ๒ ตำบลที่รวมกันนี้เป็น ๒ เขต หรือหลายเขต ให้มีเจ้าคณะตำบลเขตละรูปก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ การเรียกชื่อตำบล จะเรียกอนุโลมตามชื่อตำบลแห่งราชอาณาจักรก็ได้ หรือจะเรียกชื่อตำบลตามเขตว่าตำบลชื่อนี้ เขตหนึ่งตำบลชื่อนี้ เขตสอง ก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสม

ข้อ ๖ ตำบลที่มีเขตติดกันตั้งแต่สามตำบลขึ้นไป ถ้าแต่ละตำบลมีวัดไม่ถึง ๕ วัด หากรวมวัดในตำบลเหล่านั้นเข้าด้วยกันมีจำนวนตั้งแต่ ๕ วัดขึ้นไป ก็ให้รวมยกขึ้นเป็นเขตตำบลเดียวกัน หรือหลายเขตแล้วแต่ความเหมาะสม ให้มีเจ้าคณะตำบลเป็นผู้ปกครองเขตละหนึ่งรูป การเรียกชื่อเจ้าคณะตำบล ให้อนุโลมตามข้อ ๕

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๗ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้อ ๗ แม้ตำบลที่มีวัดครบ ๕ วัด จะให้รวมขึ้นในปกครองของเจ้าคณะตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันก็ได้ ถ้าเป็นการเหมาะสมและจำเป็นในทางปกครอง

ข้อ ๘ ตำบลที่มีวัดเกินกว่า ๑๐ วัด จะแยกวัดที่เกินนั้นไปรวมขึ้นในปกครองของเจ้าคณะตำบลอื่นที่มีเขตติดต่อกันก็ได้ ถ้าเป็นความสะดวกในทางปกครอง

ข้อ ๙ ในตำบลที่มีวัดตั้งแต่ ๑๐ วัดขึ้นไป เพื่อสะดวกแก่การปกครอง หรือเพื่อความเจริญแห่งคณะสงฆ์จะแบ่งเขตตำบลออกเป็น ๒ เขต หรือหลายเขต และให้มีเจ้าคณะตำบลเขตละรูปก็ได้

ในกรณีเช่นนี้ การเรียกชื่อเจ้าคณะตำบล ให้เรียกตามเขตว่าเจ้าคณะตำบลนี้เขตหนึ่ง เขตสอง เป็นต้น

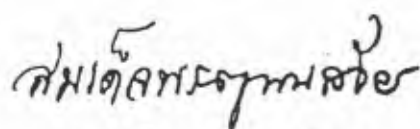
ข้อ ๑๐ ในตำบลเดียวที่มีวัดตั้งแต่ ๘ วัดขึ้นไป หรือหลายตำบลรวมกันมีวัดตั้งแต่ ๘ วัดขึ้นไป จะให้มีรองเจ้าคณะตำบล ๑ รูปก็ได้

ในกรณีที่มีการรวมวัดในหลายตำบลให้ขึ้นในปกครองของเจ้าคณะตำบลรูปเดียวถ้ารวมกันเพียงสองตำบล ให้คงชื่อไว้ทั้งคู่ ถ้ารวมกันเกินกว่านั้นให้คงชื่อไว้แต่ตำบลเดียวจะคงชื่อตำบลใดไว้แล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะอำเภอพิจารณากำหนดเขตตำบลจำนวนวัดในตำบล และชื่อตำบล ตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เสนอเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาเมื่อเจ้าคณะจังหวัดได้ประกาศโดยอนุมัติของเจ้าคณะภาคตามแบบทำระเบียบมหาเถรสมาคมในแถลงการณ์คณะสงฆ์แล้วให้ถือเป็นเขตปกครองตำบลของคณะสงฆ์

ข้อ ๑๒ จำนวนและเขตปกครองตำบลที่ได้กำหนดไว้แล้ว ก่อนให้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ถือเป็นจำนวนและเขตปกครองตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดจำนวนและเขตปกครองตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคมและมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ ตามมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามข้อ ๕ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

แบบประกาศกำหนดเขตปกครองตำบล
ประกาศเจ้าคณะจังหวัด
เรื่อง กำหนดเขตปกครองตำบลเป็นกรณีพิเศษ
พ.ศ. ๒๕๓๗

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ แห่งระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดจำนวนและเขตปกครอง
ตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และโดยอนุมัติของเจ้าคณะภาค...เจ้าคณะจังหวัด...จึงประกาศเขตปกครองตำบล
เป็นกรณีพิเศษ ดังต่อไปนี้

หมวด ๑

อำเภอ.....

ข้อ ๑ ให้วัดในเขตตำบล.....อำเภอ.....
รวมขึ้นในปกครองของเจ้าคณะตำบล.....อำเภอ.....คือ

๑. วัด.....
๒. วัด.....

ฯลฯ

ข้อ ๒ ให้วัดในเขตตำบล.....กับตำบล.....อำเภอ.....
รวมอยู่ในเขตปกครองตำบลเดียว เรียกว่าตำบล.....และแบ่งเขตปกครองออกเป็น.....เขต
ดังนี้

- (ก) ตำบล.....เขต ๑ มี.....วัด คือ
๑. วัด.....
 ๒. วัด.....

ฯลฯ

(ข) ตำบล.....เขต ๒ มี.....วัด คือ

๑. วัด.....

๒. วัด.....

ข้อ ๓ ให้วัดในเขตตำบล.....ตำบล.....กับตำบล.....

อำเภอ.....รวมอยู่ในเขตปกครองตำบลเดียว เรียกว่าตำบล.....

ข้อ ๔ ให้แยกวัดในเขตตำบล.....อำเภอ.....บางส่วนไปรวมขึ้น

ในปกครองของเจ้าคณะตำบล.....อำเภอ.....คือ

๑. วัด.....

๒. วัด.....

ฯลฯ

ข้อ ๕ ให้แบ่งเขตปกครองตำบล.....อำเภอ.....ออกเป็น.....เขต

ดังนี้

(ก) ตำบล.....เขต ๑ มี.....วัด คือ

๑. วัด.....

๒. วัด.....

(ข) ตำบล.....เขต ๒ มี.....วัด คือ

๑. วัด.....

๒. วัด.....

ฯลฯ

หมวด ๒

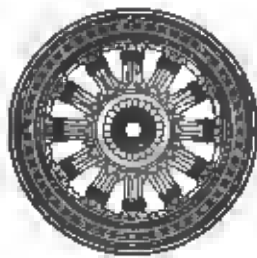
อำเภอ.....

ข้อ ๑

ข้อ ๑

ประกาศ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เจ้าคณะจังหวัด.....

ระเบียบมหาเถรสมาคม
กำหนดจำนวนและเขตปกครองอำเภอ
พ.ศ. ๒๕๓๗*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี๋ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๕ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยจำนวนและเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค มหาเถรสมาคม วางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดจำนวน และเขตปกครองอำเภอ พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดจำนวน และเขตปกครองอำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๖

ข้อ ๔ การกำหนดเขตปกครองอำเภอในกรณีพิเศษ ย่อมทำได้ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๕ อำเภอใดมีวัดต่ำกว่า ๑๐ วัด จะให้รวมขึ้นในปกครองของเจ้าคณะอำเภออื่นที่มีเขตติดต่อกันในจังหวัดเดียวกันก็ได้ ถ้าเป็นการเหมาะสมและสะดวกในทางปกครอง

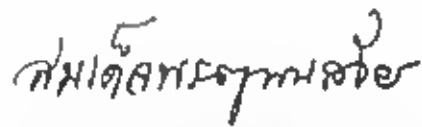
ในกรณีเช่นนี้ ถ้ารวมกันเพียงสองอำเภอ ให้คงชื่ออำเภอไว้ทั้งคู่ ถ้ารวมกันเกินกว่านั้น ให้คงชื่อไว้แต่อำเภอเดียว จะคงชื่ออำเภอใดไว้ แล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๒ ตอนที่ ๗ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๗

ข้อ ๖ ในกรณีรวมวัดหลายอำเภอตามความในข้อ ๕ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัดรายงาน
เสนอเจ้าคณะภาคเพื่อพิจารณา เมื่อเจ้าคณะภาคได้ประกาศโดยอนุมัติของเจ้าคณะใหญ่ ตามแบบทำย
ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ในแถลงการณ์คณะสงฆ์แล้วให้ถือเป็นเขตปกครองอำเภอของคณะสงฆ์

ข้อ ๗ จำนวนและเขตปกครองอำเภอที่ได้กำหนดไว้แล้ว ก่อนใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้
ให้ถือเป็นจำนวนและเขตปกครองอำเภอตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

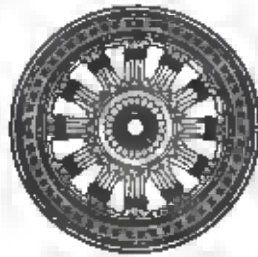

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดจำนวนและเขตปกครองอำเภอ พ.ศ. ๒๕๓๗
เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎ
ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถร
สมาคมดังกล่าวใหม่ ตามมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามข้อ ๕ แห่งกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๕) จึงจำเป็นต้อง
ออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ระเบียบมหาเถรสมาคม
กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะจังหวัด
พ.ศ. ๒๕๓๗*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมาตรา ๒๒ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะจังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะจังหวัด พ.ศ. ๒๕๐๗

ข้อ ๔ ในเขตปกครองท้องที่อำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ใด ถ้า

(ก) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๓๐ วัด ให้เจ้าคณะภาคพิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะจังหวัดว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะอำเภอหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๑ รูป

(ข) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๔๕ วัด ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๑ รูป

(ค) วัดไม่ต่ำกว่า ๖๐ วัด ให้เจ้าคณะภาคพิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะจังหวัดว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะอำเภอถึง ๒ รูปหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอถึง ๒ รูปได้

(ง) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ วัด ให้อำเภอนั้นมีรองเจ้าคณะอำเภอได้ ๒ รูป

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๕๒ ตอนที่ ๗ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้อ ๕ ในเขตปกครองท้องที่จังหวัดฝ่ายคณะสงฆ์ใด ถ้า

(ก) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ วัด ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะภาค ว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะจังหวัดหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๑ รูป

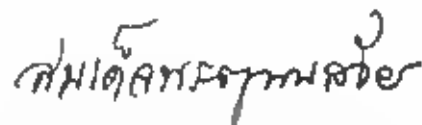
(ข) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ วัด ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๑ รูป

(ค) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ วัด ให้เจ้าคณะใหญ่พิจารณาตามข้อเสนอของเจ้าคณะภาค ว่าสมควรจะมีรองเจ้าคณะจังหวัดถึง ๒ รูปหรือไม่ ถ้าพิจารณาเห็นสมควรก็ให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดถึง ๒ รูป ได้

(ง) มีวัดไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ วัดให้จังหวัดนั้นมีรองเจ้าคณะจังหวัดได้ ๒ รูป

ข้อ ๖ ในเขตปกครองท้องที่อำเภอหรือจังหวัดฝ่ายคณะสงฆ์ใด มีจำนวนวัดไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ ตามข้อ ๔ (ก) หรือข้อ ๕ (ก) แต่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงเนื่องในการปกครองคณะสงฆ์สมควรจะมี รองเจ้าคณะอำเภอ หรือรองเจ้าคณะจังหวัดได้เป็นกรณีพิเศษ ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม พิจารณา

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดหลักเกณฑ์ให้มีรองเจ้าคณะอำเภอและรองเจ้าคณะ จังหวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจ มหาเถรสมาคมตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนด อำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ตามมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และตามข้อ ๒๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคาร
ในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าอยู่
พ.ศ. ๒๕๓๗^{*}**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารในที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าอยู่ พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารในที่วัด หรือที่ซึ่งขึ้นต่อวัดอันมีผู้เช่าอยู่ พ.ศ. ๒๕๑๐

ข้อ ๔ วัดใดมีความประสงค์จะปลูกสร้างอาคารพาณิชย์ของวัดขึ้นใหม่ในที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าปลูกสร้างอาคารอยู่ก่อนก็ดี จะปรับปรุงแก้ไขอาคารของวัด ซึ่งปลูกสร้างอยู่ในวัด หรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าอยู่ก่อนให้เป็นอาคารพาณิชย์ก็ดี ให้ดำเนินการตามวิธีการดังต่อไปนี้

(ก) วัดดำเนินการปลูกสร้างเป็นอาคารของวัด โดยขอให้ผู้เช่าที่ดินหรืออาคารนั้น บริจาคค่าปลูกสร้างตามราคาที่ปลูกสร้าง และให้ได้สิทธิการเช่ามีกำหนดจำนวนปีตามสมควรแก่ท้องที่

ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้เช่าบริจาคมูลค่าบำรุงวัดด้วยก็ให้ขยายเวลาการเช่าออกไปอีกตามสมควรแก่จำนวนมูลค่าบำรุงวัด

ในการเก็บค่าเช่า ให้จัดเก็บตามความเหมาะสมของอาคารและท้องถื่น ส่วนการทำสัญญาเช่าให้เป็นไปตามมาตรา ๔๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๒ ตอนที่ ๑๑ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(ข) ในกรณีดังกล่าวใน (ก) ถ้าผู้เช่าที่ดินหรืออาคารนั้นไม่สามารถบริจาคค่าปลูกสร้างอาคารได้ก็ดี ไม่มีความประสงค์จะเช่าที่ดินหรืออาคารนั้นต่อไปก็ดีวัดจะมอบให้ผู้อื่นปลูกสร้างอาคารก็ได้ โดยยกกรรมสิทธิ์ให้แก่วัดทันที พร้อมกับมีเงื่อนไขตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญา และให้วัดช่วยค่ารื้อย้ายอาคารจากที่เช่า หรือค่าขนย้ายออกจากอาคารให้แก่ผู้เช่าตามจำนวนอันสมควร

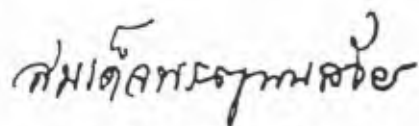
(ค) เมื่อวัดได้ดำเนินการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้เช่าที่ดินหรืออาคารดังกล่าวใน (ก) หรือ (ข) แล้วแต่กรณี แต่ผู้เช่าที่ดินหรืออาคารนั้นไม่ยอมตกลงด้วย ให้วัดหรือผู้จัดประโยชน์แทนวัดเสนอข้อขัดแย้งไปยังคณะกรรมการตามความในข้อ ๖ ในกรณีเช่นนี้ผู้เช่ามีสิทธิที่จะเสนอข้อขัดแย้งนั่นเอง ก็ได้

ข้อ ๕ ในการพิจารณาแก้ไขข้อขัดแย้งของคณะกรรมการตามความในข้อ ๔ (ค) ถ้าสามารถตกลงกันได้ ก็ให้รายงานมหาเถรสมาคม ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ให้นำเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณา เมื่อมหาเถรสมาคมมีมติประการใดแล้ว ถ้าผู้เช่าที่ดินหรืออาคารนั้นยังไม่ยอมตกลง ก็ให้วัดหรือผู้จัดประโยชน์แทนวัดดำเนินการต่อไปตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาแก้ไขข้อขัดแย้งในระหว่างวัดกับผู้เช่าคนหนึ่ง เรียกชื่อย่อว่า “พ.ว.ช.” ซึ่งมหาเถรสมาคมจะได้ตั้งขึ้นมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ คน และไม่เกิน ๙ คน

ข้อ ๗ คณะกรรมการ พ.ว.ช. มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ หรือตามที่มหาเถรสมาคมจะมอบหมายให้ปฏิบัติ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗

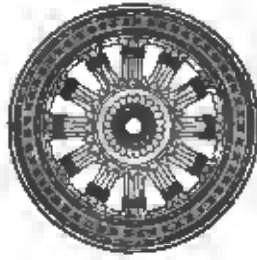

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกสร้างอาคารในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดอันมีผู้เช่าอยู่ พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากการได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศ มหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ ตามมาตรา ๑๕ ตี ๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการเพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทย
ในวันพระหรือวันธรรมสวนะ
พ.ศ. ๒๕๓๗^{*}**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตริ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทย ในวันพระหรือวันธรรมสวนะ พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการเพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทย ในวันพระหรือวันธรรมสวนะ พ.ศ. ๒๕๒๘

ข้อ ๔ คำอนุโมทนาเป็นภาษาบาลีที่พระภิกษุสงฆ์เคยอนุโมทนาในวันพระหรือวันธรรมสวนะในวัดของตนอย่างใด ก็ยังคงเป็นไปตามนั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่ประการใดตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้เพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทยเข้าร่วมด้วยอีกส่วนหนึ่งเท่านั้น

ข้อ ๕ เรื่องที่จะนำอนุโมทนาเป็นภาษาไทยนั้น ให้อยู่ในขอบเขตแห่งหัวข้อหรือหมวดเรื่องตามที่มาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดไว้ และหัวข้อหรือหมวดเรื่องนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยมหาเถรสมาคม

ข้อ ๖ โดยปกติการอนุโมทนาเป็นภาษาไทยเป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้น ๆ จะพึงอนุโมทนา แต่ถ้าเจ้าอาวาสขัดข้องหรือเห็นเป็นการสมควรจะมอบหมายให้รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งทำหน้าที่อนุโมทนาแทนก็ได้แต่ต้องอยู่ในเขตที่เจ้าอาวาสมอบหมาย

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๑๑ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๗

ข้อ ๗ กำหนดเขตการอนุโมทนาเป็นภาษาไทยนั้น กำหนดในทุกวันพระหรือวันธรรมสวนะ ในเทศกาลเข้าพรรษา ในเวลาทายกทายิการ่วมประชุมทำบุญตักบาตรแต่ถ้าวัดใดเป็นการสมควร ที่จะขยายการอนุโมทนาเป็นภาษาไทยออกไปในทุกวันพระ หรือวันธรรมสวนะในเวลานอกพรรษา หรือ ในวันที่ประชาชนมาร่วมบำเพ็ญกุศลในวัดเป็นการพิเศษก็ย่อมกระทำได้ตามความเหมาะสม

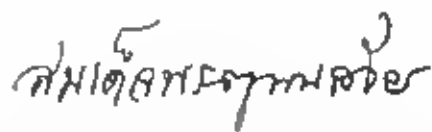
ข้อ ๘ สถานที่นั่งอนุโมทนาจะใช้บนอาสน์สงฆ์ที่นั่งฉัน หรือจัดที่เป็นพิเศษขึ้นใหม่โดยใช้เก้าอี้ หรือจะใช้บนธรรมาสน์ สุดแต่เจ้าอาวาสจะเห็นสมควร

ข้อ ๙ กำหนดเวลาที่จะอนุโมทนาเป็นภาษาไทย ไม่ควรจะต่ำกว่า ๑๐ นาที และไม่เกิน ๒๐ นาที เว้นแต่ทายกทายิกายจะขอให้เพิ่มเวลาออกไปอีก เมื่อจบการอนุโมทนาเป็นภาษาไทยแล้วจึง อนุโมทนาเป็นภาษาบาลีตามที่เคยปฏิบัติมา

ข้อ ๑๐ เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสวัดนั้น ทำรายงานการอนุโมทนาตามรายการที่กำหนดไว้ เสนอเจ้าคณะตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดไม่เกินเดือนธันวาคมของทุกปีส่วนจะให้กำหนด นำส่งในระหว่างกันอย่างไรเป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดจะกำหนด

อนึ่ง ให้เจ้าคณะจังหวัดจัดส่งรายงานการอนุโมทนาไปยังเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดไม่เกิน เดือนมกราคมของปีถัดไป"

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเพิ่มคำอนุโมทนาเป็นภาษาไทยในวันพระ หรือวันธรรมสวนะ พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากการได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจ มหาเถรสมาคม ตรากฎมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติ กำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่ตามมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

๒. การอนุโมทนาในโรงฉัน เป็นพระบรมพุทธานุญาต มีหลักฐานปรากฏชัดอยู่ในพระวินัยปิฎก คัมภีร์จุลวรรค ตอนวัดตวันรกะ มีพระบาลีเป็นหลักยืนยันอยู่ว่าอนุชานามิ ภิกขเว ภตฺตคุเค อนุโมทิตูं อุกกริกขุทั้งหลายเราอนุญาติ เพื่ออนุโมทนาในโรงฉันดังนี้

คำอนุโมทนาตามพระบรมพุทธานุญาตดังกล่าวนั้น เป็นคำสอนหรือเป็นคำให้ศีลให้พรที่พระพุทธสาวกกกล่าวให้แก่ผู้ถวายภัตตาหาร ในเรื่องนี้เมื่อได้พิจารณาตามคัมภีร์แล้ว น่าจะเชื่อได้เป็นมั่นเหมาะว่า ครั้นพุทธกาลคือในสมัยที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ คำอนุโมทนาอยู่ในระบบคำสอนทั้งสิ้น แม้ในสมัยที่พระพุทธเจ้านิพพานแล้วแต่พระพุทธศาสนายังตั้งอยู่ในชมพูทวีป คำอนุโมทนายังคงอยู่ในระบบคำสอน ครั้นพระพุทธศาสนาได้แผ่ขยายออกมาตั้งอยู่ในประเทศอื่นแล้วในระยะต้น ๆ นั้น คำอนุโมทนายังคงอยู่ในระบบคำสอนแล้วจึงค่อย ๆ ขยายออกมาเป็นคำให้ศีลให้พรเพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งในภายหลัง

คำอนุโมทนาที่พระภิกษุสงฆ์ใช้ในชมพูทวีปก็ดี ในลังกาทวีปก็ดี ล้วนใช้คำภาษามาลีทั้งสิ้น พุทธบริษัทที่รับฟังคำอนุโมทนาย่อมรู้เรื่องในคำอนุโมทนานั้นเหมือนคนไทยฟังคนไทยพูด ย่อมรู้เรื่องในขณะที่ฟังนั่นเอง

ขอกล่าวเฉพาะในประเทศไทยของเราในปัจจุบันนี้หรือแม้ในอดีตก็ตาม คำอนุโมทนาที่พระภิกษุสงฆ์ไทยใช้โอก็ล้วนเป็นภาษามาลีเช่นเดียวกัน หากผู้ใดแปลคำอนุโมทนาได้หรือรู้คำที่ท่านผู้รู้แปลเป็นคำไทยไว้จะรู้เห็นได้เองว่า คำอนุโมทนาที่พระภิกษุสงฆ์ไทยใช้อนุโมทนาอยู่ซึ่งท่านจัดรวบรวมไว้ในหมวดอนุโมทนาวิธี ในหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง มีทั้งเป็นคำสอนมีทั้งเป็นคำให้ศีลให้พร ชื่อว่าเจริญรอยตามพระบรมพุทธานุญาตเรื่องอนุโมทนา และตามจารีตที่ท่านแต่ปางก่อนกำหนดไว้

บัดนี้ ถึงกาลสมัยอันสมควรอย่างยิ่งแล้ว ในการที่วัดทั้งหลายจะหาโอกาสที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ทายกทายิกาแห่งวัดนั้น ๆ ตามหน้า เพื่อให้ทายกทายิกานั้นเจริญด้วยวิทย์สมบัติตามควรแก่อัธยาศัย และเป็นการชี้ช่องทางให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสที่จะได้ละสิ่งที่ควรละ ประพฤติสิ่งที่ควรประพฤติ การเจริญด้วยวิทย์สมบัติก็ดี การละสิ่งที่ควรละ และการประพฤติสิ่งที่ควรประพฤติก็ดี ล้วนเป็นสิ่งที่ปรารถนาทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นทางโลกหรือทางธรรม โอกาสที่จะชี้แจงแนะนำอบรมสั่งสอนแก่ทายกทายิกาโดยไม่ต้องนัดหมายกันนั้นมีอยู่ คือในวันเวลาที่ทายกทายิกาแห่งวัดนั้น ๆ มาร่วมกันทำบุญตักบาตรในวันพระหรือวันธรรมสวนะตอนเวลาที่พระภิกษุฉันภัตตาหารเสร็จแล้วก่อนจะยถาสัททึ อนุโมทนาในโอกาสนั้น อันเป็นการอนุโมทนาในรูปแบบคำสอนตามพระบรมพุทธานุญาตดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าท่านผู้มีหน้าที่อนุโมทนาเห็นสมควรจะอนุโมทนามาก่อนฉัน หรือในเวลาที่จะพระภิกษุรูปอื่นฉันอยู่ ก็ย่อมกระทำได้

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๓๗^{*}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี ๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และข้อ ๕๒ แห่งกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๖ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการมหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๓๗”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๔ พระสังฆาธิการรูปใด ถูกบังคับบัญชาสั่งลงโทษฐานละเมิดจรรยา ดำเนินว่าคำสั่งลงโทษนั้นไม่เป็นธรรม ประสงค์จะร้องทุกข์ ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือผู้สั่งลงโทษขึ้นไปชั้นหนึ่ง

ข้อ ๕ ในการร้องทุกข์นั้น ต้องทำเป็นคำร้องมีสำเนาหนึ่งฉบับ ระบุสถานที่และวันเดือนปีที่ร้องทุกข์ ชี้แจงแสดงเหตุผลหรือข้อผิดถูก แล้วลงลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์นั้นพร้อมกับสำเนาคำสั่งลงโทษ ยื่นต่อผู้มีหน้าที่รับคำร้องทุกข์ตามความในข้อ ๔ โดยให้ส่งผ่านผู้สั่งลงโทษภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งโทษ และให้ผู้สั่งลงโทษ ส่งคำร้องทุกข์ไปให้ผู้มีหน้าที่รับคำร้องทุกข์ภายใน ๗ วัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์

ข้อ ๖ เมื่อผู้มีหน้าที่รับคำร้องทุกข์ได้รับคำร้องทุกข์แล้ว ให้พิจารณาสั่งการตามควรแก่กรณี ถ้าเห็นว่าสมควรได้รับคำชี้แจงของผู้สั่งลงโทษประกอบการพิจารณาด้วย ให้ส่งสำเนาคำร้องทุกข์นั้นไปยังผู้สั่งลงโทษภายในกำหนด ๗ วัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์เพื่อให้ชี้แจงในการสั่งลงโทษ เมื่อผู้สั่งลงโทษทำคำชี้แจงแล้ว ให้ส่งคำชี้แจงนั้นไปยังผู้มีหน้าที่รับคำร้องทุกข์ พร้อมด้วยสำเนาเอกสารอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการสั่งลงโทษ ซึ่งรับรองว่าถูกต้อง ถ้าจะฟังมีภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับสำเนาคำร้องทุกข์

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๒ ตอนที่ ๗ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้อ ๗ เมื่อผู้มีหน้าที่รับคำร้องทุกข์ได้รับคำชี้แจงตามความในข้อ ๖ วรรค ๒ แล้วให้พิจารณา
สั่งการต่อไป แต่ถ้าเห็นว่าเป็นเรื่องที่ควรตั้งกรรมการพิจารณาก็ให้ตั้งกรรมการได้ไม่น้อยกว่า ๓ รูป และ
ไม่เกิน ๕ รูป เพื่อพิจารณาเสนอความเห็น

ข้อ ๘ ในการพิจารณาของคณะกรรมการนั้น จะเชิญบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบ
การพิจารณาก็ได้

ข้อ ๙ ในการพิจารณาสั่งการของผู้รับคำร้องทุกข์ตามความในข้อ ๖ วรรคแรกต้องพิจารณา
สั่งการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องทุกข์

ถ้ามีการสั่งให้ส่งคำชี้แจงของผู้ส่งลงโทษ ตามความในข้อ ๖ วรรค ๒ ต้องสั่งการให้เสร็จสิ้น
ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องทุกข์

แต่ถ้ามีการตั้งกรรมการพิจารณาตามความในข้อ ๗ ต้องพิจารณาสั่งการให้เสร็จสิ้นภายใน
กำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันได้รับคำร้องทุกข์

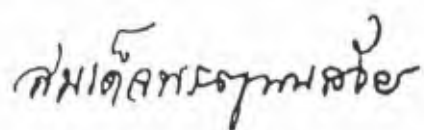
ข้อ ๑๐ ให้ผู้รับคำร้องทุกข์แจ้งผลการพิจารณาชี้ขาดแก่ผู้ส่งลงโทษและให้ผู้ส่งลงโทษแจ้ง
แก่ผู้ร้องทุกข์ทราบภายในกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่ตนได้รับคำสั่งแจ้งผลการพิจารณาชี้ขาดนั้น

ข้อ ๑๑ ถ้าผู้รับคำร้องทุกข์ พิจารณาสั่งการยื่นตามคำสั่งของผู้ส่งลงโทษหรือเบากว่าผู้ร้องทุกข์
จะร้องทุกข์ต่อไปอีกไม่ได้ แต่ถ้าผู้รับคำร้องทุกข์พิจารณาสั่งการให้เพิ่มโทษ ผู้ร้องทุกข์มีสิทธิร้องทุกข์
ต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งได้ การพิจารณาสั่งการของผู้บังคับบัญชาชั้นนี้เป็นที่สุด

การยื่นคำร้องทุกข์ และการพิจารณาสั่งการตามความในวรรคต้น ให้นำความในข้อ ๕-๖-๗-๘
และ ข้อ ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒ การร้องทุกข์ตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าเป็นสิทธิเฉพาะตัวจะร้องทุกข์
แทนกันไม่ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เนื่องจากได้มีการยกเลิก
มาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ
วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวใหม่
ตามมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบ

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม

หลักการ

ให้มีระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม

เหตุผล

เนื่องจากมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมติมหาเถรสมาคม มีหน้าที่พิจารณากลับกรองเรื่องที่จะเสนอต่อมหาเถรสมาคม และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย และกำหนดให้การจัดให้มีคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ การแต่งตั้งกรรมการ หรืออนุกรรมการ และระเบียบการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม จึงจำเป็นต้องตราระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ระเบียบมหาเถรสมาคม

ว่าด้วย

คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม

พ.ศ. ๒๕๓๙*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบมหาเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ดังนี้

- (๑) คณะกรรมการฝ่ายปกครอง
- (๒) คณะกรรมการฝ่าย
- (๓) คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์
- (๔) คณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- (๕) คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการ
- (๖) คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์

มหาเถรสมาคมจะให้มีคณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ อีกก็ได้

ข้อ ๔ คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามข้อ ๓ ให้ประกอบด้วย

- (๑) ประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ แต่งตั้งจากกรรมการมหาเถรสมาคม
- (๒) กรรมการตามข้อ ๓ (๑) ถึงข้อ ๓ (๖) มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ท่าน ไม่เกิน ๑๕ ท่านจะเป็นพระภิกษุหรือบุคคลอื่นก็ได้
- (๓) กรรมการและเลขานุการ ๑ ท่าน

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๕ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙

ให้คณะกรรมการมีสิทธิ์แต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ มีจำนวนไม่เกิน ๒ ท่าน ซึ่งจะเป็นพระภิกษุหรือบุคคลอื่นก็ได้ และเมื่อแต่งตั้งแล้วให้รายงานมหาเถรสมาคมทราบ

ข้อ ๕ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และกรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อยู่ในตำแหน่งคราวละ ๒ ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ ๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งเมื่อครบวาระตามข้อ ๕ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และกรรมการและเลขานุการ ในคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) มรณภาพ หรือตาย
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) พ้นจากตำแหน่ง ในกรณีที่ได้รับแต่งตั้งโดยตำแหน่ง
- (๔) ลาออก
- (๕) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก

ข้อ ๗ เมื่อตำแหน่งประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ หรือกรรมการ และเลขานุการ ว่างลง เพราะเหตุอื่นใดนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระสมเด็จพระสังฆราชจะมีพระบัญชาแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลงก็ได้ และให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่าวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๘ การประชุมคณะกรรมการแต่ละคณะ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง จึงเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจมาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุม เลือกกรรมการซึ่งเป็นพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

ข้อ ๙ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละคณะที่จะต้องจัดทำรายงานการดำเนินการ และเสนอให้มหาเถรสมาคมทราบหรือวินิจฉัย

ข้อ ๑๐ เมื่อมีความจำเป็นและเป็นการสมควร คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ จะกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช เพื่อมีพระบัญชาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ นั้นก็ได้ตามมติมหาเถรสมาคม

คณะอนุกรรมการของคณะกรรมการฝ่าย ย่อมมีวาระอยู่ในตำแหน่งตามวาระของคณะกรรมการฝ่ายนั้น และให้นำความในข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ คณะกรรมการฝ่ายปกครอง มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) สอดส่องดูแล เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์และสามเณรเป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ ของมหาเถรสมาคมหรือพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช
- (๒) เสนอมหาเถรสมาคมให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศ หรือมาตรการที่เกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์และสามเณร เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์และสามเณรเป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๒ คณะกรรมการฝ่ายศาสนศึกษา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการเกี่ยวกับการศาสนาของคณะสงฆ์ และสามเณร

(๒) กำกับดูแลพระภิกษุและสามเณรที่ได้ศึกษาวิชาการในสถาบันต่าง ๆ ภายในราชอาณาจักรที่มีใช้สถาบันการศึกษาของสงฆ์

(๓) กำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมการศาสนา

(๔) เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศของมหาเถรสมาคม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

แนวทางและวิธีปฏิบัติตาม (๓) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคมแล้ว ให้คณะสงฆ์ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

ข้อ ๑๓ คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาสงเคราะห์ของคุรุสภา

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาสงเคราะห์

(๓) กำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์

(๔) เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศของมหาเถรสมาคม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

แนวทางและวิธีปฏิบัติตาม (๓) ที่เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการให้รับฟังความคิดเห็นของกระทรวงศึกษาธิการประกอบด้วย

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุน ส่งเสริม และจัดให้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในและนอกราชอาณาจักร

(๒) กำกับ ดูแล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรให้เรียบร้อยดีงาม และถูกต้องตามหลักพระศาสนา

(๓) เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบออกคำสั่ง หรือออกประกาศของมหาเถรสมาคม

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับ สอดส่อง ดูแล แนะนำ การสาธารณูปการให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม เกิดประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคม และเป็นไปโดยประหยัด

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสาธารณูปการ ตามความเหมาะสมแก่ท้องถิ่น

(๓) กำกับ ดูแล การสาธารณูปการให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร

(๔) เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือ
ออกประกาศของมหาเถรสมาคม

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๖ คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับ สอดส่อง ดูแล แนะนำ การสาธารณสงเคราะห์ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
เกิดประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคม

(๒) สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสาธารณสงเคราะห์ตามความเหมาะสมแก่ท้องถิ่น

(๓) กำกับ ดูแล การสาธารณสงเคราะห์ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยและวัตรปฏิบัติ
ของพระภิกษุสามเณร

(๔) เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือ
ออกประกาศของมหาเถรสมาคม

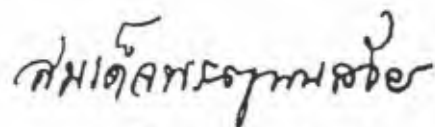
(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการฝ่ายอื่น ๆ ที่มหาเถรสมาคมเห็นสมควรให้มีนั้น มีหน้าที่ตามที่มหาเถร-
สมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๘ คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้งอยู่ก่อนประกาศใช้ระเบียบนี้
ให้ถือว่าเป็นคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ เมื่อมีปัญหาว่าหน้าที่ใดเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายใดให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง
นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อวินิจฉัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๙

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

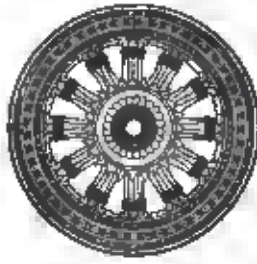
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ. ๒๕๓๙

หลักการ

ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๒๓ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

เหตุผล

เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศมหาเถรสมาคม และมีบทบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมใหม่ตามมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องวางระเบียบนี้

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ. ๒๕๓๙**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี ๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๒๓

ข้อ ๔ วัดที่สมควรขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ ต้องมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

(๑) เป็นวัดที่มีเสนาสนะหรือปูชนียสถานที่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นหลักฐานมั่นคง หรือมีการพัฒนาวัดเป็นระเบียบ สะอาด ร่มรื่น

(๒) ที่ดินที่ตั้งวัดมีบริเวณกว้างขวางพอสมควร ไม่คับแคบเกินไป มีความปลอดภัย และการคมนาคมสะดวก

(๓) ประชาชนบำรุงวัดมีความพร้อมเพรียงสมานฉันท์ให้การสนับสนุนแก่วัดเป็นอย่างดี

(๔) การปกครองพระภิกษุสามเณรภายในวัดเป็นระเบียบเรียบร้อยตามธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติและประกาศของมหาเถรสมาคม มีการจัดการศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ตามระเบียบแบบแผนของคณะสงฆ์เป็นอย่างดี

(๕) เจ้าอาวาสเป็นผู้ทรงเกียรติคุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิต และคฤหัสถ์ในถิ่นนั้น

ข้อ ๕ การขอพระราชทานอภัยเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีตัดลูกนิมิตอุโบสถ ให้เจ้าอาวาสทำรายงานเสนอเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับบัญชาทหารในท้องถิ่นนั้น (ถ้ามี) จนถึงเจ้าคณะใหญ่ตามแบบท้ายระเบียบนี้ พร้อมด้วย สำเนาประกาศพระราชทานวิสุงคามสีมา สำเนารายงานการประชุมของคณะกรรมการจัดงานวัด ประวัติวัด ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน และภาพถ่ายอุโบสถอย่างละ ๒ ชุด

ข้อ ๖ การขอพระราชทานอภัยเชิญเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธียกช่อฟ้าอุโบสถ วิหาร หรือศาลาการเปรียญ ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป หรือทรงประกอบพิธีอื่น ๆ ให้เจ้าอาวาสทำรายงาน เสนอเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับบัญชาทหาร ในท้องถิ่นนั้น (ถ้ามี) จนถึงเจ้าคณะใหญ่ ตามแบบท้ายระเบียบนี้พร้อมด้วยสำเนารายงานการประชุม ของคณะกรรมการจัดงานวัด ประวัติวัด ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน ภาพถ่ายอุโบสถหรือเสนาสนะอย่างละ ๒ ชุด

ข้อ ๗ การขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญอักษรพระปรมาภิไธย หรืออักษร พระนามาภิไธย เพื่อประดิษฐานที่หน้าบันอุโบสถ หรือเสนาสนะอื่นใด หรือบนผ้าทิพย์ของพระพุทธรูป ให้เจ้าอาวาสทำรายงานเสนอเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จนถึงเจ้าคณะใหญ่ตามแบบท้าย ระเบียบนี้พร้อมด้วยประวัติวัด ซึ่งมีหลักฐานการเสด็จพระราชดำเนินหรือทรงเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัดนี้ ในอดีต ประวัติวัดเจ้าอาวาสปัจจุบัน พร้อมภาพถ่ายอุโบสถ เสนาสนะหรือพระพุทธรูป อย่างละ ๒ ชุด

ข้อ ๘ การขอพระราชทานนามพระพุทธรูปหรือนามศาสนวัตถุ หรือศาสนสถานให้เจ้าอาวาส ทำรายงานเสนอเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าคณะใหญ่ พร้อมด้วยประวัติการสร้าง และภาพถ่ายพระพุทธรูป หรือศาสนวัตถุ หรือศาสนสถานนั้น ประวัติวัด ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน พร้อมภาพถ่ายพระพุทธรูป ศาสนวัตถุหรือศาสนสถานอย่างละ ๒ ชุด

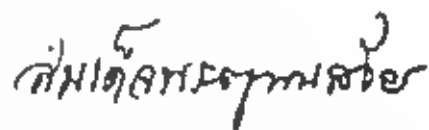
ข้อ ๙ รายงานการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ ตามข้อ ๕ หรือข้อ ๖ ให้เจ้าคณะ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นและนายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับบัญชาทหารในท้องถิ่นนั้น (ถ้ามี) พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือความเห็นสมควรสนับสนุนในการขอพระราชทานอภัยเชิญเสด็จ พระราชดำเนิน และตามข้อ ๗ หรือข้อ ๘ ให้เจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นพิจารณาให้ความเห็นชอบ หรือความเห็นสมควรสนับสนุนในการขอพระราชทานลงในรายงานนั้นแล้วให้เจ้าคณะใหญ่ส่งรายงานนั้น พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานประกอบทั้ง ๒ ชุดไปยังกรมการศาสนา ก่อนกำหนด ๖๐ วัน ถ้าพิจารณา ไม่เห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นสมควรก็ให้ระงับเสีย หรือจะสั่งการตามแต่จะเห็นสมควร

ข้อ ๑๐ เมื่อกรมการศาสนาได้รับรายงานขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ตามข้อ ๙ แล้วให้ ดำเนินการต่อไป หากเห็นว่ามีความจำเป็นอาจส่งให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบยังสถานที่นั้นอีกทางหนึ่ง ก่อนจะพิจารณาดำเนินการเสนอความเห็นไปยังสำนักราชเลขาธิการก็ได้

ข้อ ๑๑ เมื่อกรรมการศาสนา ได้รับแจ้งผลการขอพระราชทานจากสำนักราชเลขาธิการแล้ว ให้กรรมการศาสนาแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับบัญชาทหารในท้องถิ่นนั้น (ถ้ามี) นมัสการ เจ้าคณะใหญ่และเจ้าคณะภาคเพื่อทราบ และนมัสการเจ้าคณะจังหวัดเพื่อแจ้งเจ้าอาวาสผู้ขอพระราชทาน ทราบ

วัดที่ขอพระราชทานตามระเบียบนี้ จะดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์หรือจะดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการขอพระราชทานตามความในวรรคต้นก่อน

ประกาศ ณ วันที่ ๓ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๙

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

(แบบรายงานการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์)

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์

เรียน เจ้าคณะตำบล.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. สำเนาประกาศพระราชนิพนธ์วิสุงคามสีมา	จำนวน ๒ ชุด
	๒. สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการจัดงานวัด	จำนวน ๒ ชุด
	๓. ประวัติวัด	จำนวน ๒ ชุด
	๔. ประวัติเจ้าอาวาสปัจจุบัน	จำนวน ๒ ชุด
	๕. ภาพถ่าย	จำนวน ๒ ชุด

กระผม พระ.....เจ้าอาวาส.....

ตั้งวัดอยู่ที่.....ตำบล.....จังหวัด.....

สังกัดคณะสงฆ์.....และในการนี้ ทางวัดและคณะกรรมการจัดงานวัดเห็นสมควร
ขอพระราชทานอภัยโทษ.....

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธี.....

.....ณ วัดดังกล่าว

ส่วนกำหนดวันและเวลาใด สุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรด

พร้อมนี้ ได้แนบสำเนาเอกสารตามระเบียบมหาเถรสมาคม จำนวน ๒ ชุด มาพร้อมกับ
รายงานนี้ด้วยแล้ว

เรียนมาด้วยความเคารพ

(.....)

เจ้าอาวาสวัด.....

โทร.....

บันทึกความเห็นของเจ้าคณะตำบล

.....

.....

(.....)

เจ้าคณะตำบล.....

บันทึกความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ

.....

.....

(.....)

เจ้าคณะอำเภอ.....

บันทึกความเห็นของนายอำเภอ

.....

.....

(.....)

นายอำเภอ.....

บันทึกความเห็นของเจ้าคณะจังหวัด

.....

.....

(.....)

เจ้าคณะจังหวัด.....

บันทึกความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัด

.....
.....

.....
(.....)

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

บันทึกความเห็นของผู้บัญชาการทหาร (ถ้ามี)

.....
.....

.....
(.....)

ตำแหน่ง.....

บันทึกความเห็นของเจ้าคณะภาค

.....
.....

.....
(.....)

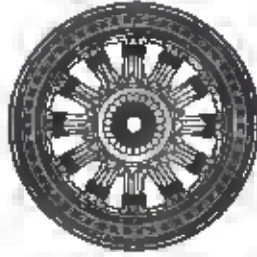
เจ้าคณะภาค.....

บันทึกความเห็นของเจ้าคณะใหญ่

.....
.....

.....
(.....)

เจ้าคณะใหญ่.....

ระเบียบคณะสงฆ์ ว่าด้วยการเชิญพระราชาวงศหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่

การเชิญพระราชาวงศผู้ใหญ่ ตั้งแต่พระวรวงศ์ขึ้นไป หรือข้าราชการผู้ใหญ่ตั้งแต่รัฐมนตรีขึ้นไป ไปในงานต่าง ๆ ของวัดหรือของคณะสงฆ์ตามทางที่สมควร ผู้เชิญชอบที่จะติดต่อกับท่านผู้รับเชิญให้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้โอกาสท่านผู้รับเชิญตอบรับก่อน เพราะฉะนั้น เพื่อให้มีระเบียบปฏิบัติทั่วสังฆมณฑล คณะสังฆมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

๑. การเชิญพระราชาวงศหรือข้าราชการผู้ใหญ่ไปในงานต่าง ๆ ของวัดหรือคณะสงฆ์ ผู้ประสงค์จะเชิญพึงเสนอขออนุญาตต่อเจ้าคณะตามลำดับชั้น จึงถึงสังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง หรือสังฆมนตรีช่วยว่าการองค์การปกครอง แล้วแต่กรณีก่อน เมื่อสังฆมนตรีเจ้าสังกัดเห็นชอบแล้ว ก็ให้แจ้งไปยังกระทรวงวัฒนธรรม โดยผ่านกรมการศาสนาเพื่อติดต่อไปยังท่านผู้รับเชิญต่อไป หากสังฆมนตรีเจ้าสังกัดไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ระงับเสีย

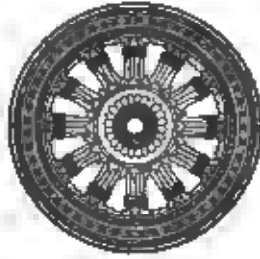
๒. การประกาศกำหนดการโดยหนังสือก็ดี โดยเครื่องขยายเสียงก็ดี โดยทางวิทยุกระจายเสียงก็ดี จะกระทำได้อีกต่อเมื่อท่านผู้รับเชิญตอบรับแล้ว

๓. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

(ลงนาม) สมเด็จพระวันรัต
สังฆนายก

^{๑๑๖} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๒ ภาค ๑ : ๒๕ มกราคม ๒๕๕๗

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด
พ.ศ. ๒๕๔๑^{๒๓}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี” หมายความว่า การศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์

“โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด” หมายความว่า สถานที่ซึ่งจัดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ที่ตั้งขึ้นตามเกณฑ์กำหนดในจังหวัดนั้น ๆ

“ผู้จัดการ” หมายความว่า เจ้าอาวาสวัดซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดแห่งนั้น ๆ หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

“อาจารย์ใหญ่” หมายความว่า พระภิกษุผู้บริหารการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด

ข้อ ๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด ประกอบด้วยเจ้าคณะจังหวัด เป็นประธานคณะกรรมการ รองเจ้าคณะจังหวัด เป็นรองประธานคณะกรรมการ เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอของจังหวัดนั้นเป็นกรรมการ โดยมีเจ้าคณะใหญ่เป็นประธานคณะที่ปรึกษา เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เป็นคณะที่ปรึกษา

ข้อ ๕ การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด ให้ผู้จัดการยื่นหนังสือพร้อมทั้งแบบขอจัดตั้งตามแบบของกรมการศาสนา เสนอคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด พิจารณาให้เสร็จก่อนวันวิสาขบูชา แล้วนำเสนอแม่กองบาลีสนามหลวงเพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคมอนุมัติ เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ให้แม่กองบาลีสนามหลวงออกใบประกาศจัดตั้งและแจ้งกรมการศาสนาทราบ

^{๒๓} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๗ ตอนที่ ๓ : ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒

ข้อ ๖ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๑ เป็นสำนักศาสนศึกษาที่มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี มีนักเรียนส่งเข้าสอบและสอบได้ประโยคบาลีสนามหลวงติดต่อกัน ๓ พ.ศ. ขึ้นไป

๖.๒ เป็นสำนักศาสนศึกษาที่มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ตั้งแต่บาลีไวยากรณ์ ถึงชั้นเปรียญธรรม ๔ ประโยค

๖.๓ มีครู-อาจารย์ ผู้ดำเนินการสอนครบทุกชั้นประโยค

๖.๔ มีนักเรียนเข้าสอบประโยคบาลีสนามหลวง ตั้งแต่ชั้นประโยค ๑-๒ ถึงชั้นเปรียญธรรม ๔ ประโยค ไม่น้อยกว่า ๒๐ รูป มีผลการสอบได้ของนักเรียนมากพอสมควร

๖.๕ มีอาคารเรียนเป็นตึกปายะ

๖.๖ มีบุคลากรทางการศึกษา คือผู้จัดการ อาจารย์ใหญ่ ครู นักเรียน

ข้อ ๗ ในจังหวัดเดียวกัน ถ้ามีสำนักศาสนศึกษาที่มีคุณสมบัติครบตามข้อ ๖ ให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด...แห่งที่ ๑-๒-๓ ตามลำดับการจัดตั้ง

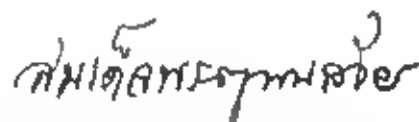
ข้อ ๘ จังหวัดที่มีนักเรียนน้อย จะรวมกันหลายจังหวัดจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งเดียวกัน โดยชื่อว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด (ใส่ชื่อจังหวัดทุกจังหวัดที่รวมกันจัดตั้งต่อท้าย) ก็ได้ โดยให้เจ้าอาวาสวัดที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ หรือพระภิกษุที่เจ้าอาวาสมอบหมายลายลักษณ์อักษรเป็นผู้จัดการ

ข้อ ๙ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดแห่งใดที่มีจำนวนนักเรียนเข้าสอบ และผลการสอบได้ของนักเรียนลดต่ำลงเกินควรติดต่อกันเวลา ๓ ปี ให้ยกเลิกสถานะของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดแห่งนั้น โดยอนุมัติของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๐ โรงเรียนพระปริยัติธรรมประจำจังหวัด ที่ถูกยกเลิกสถานะแล้ว วัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้มาจากการจัดสรร หรืองบประมาณอุดหนุน ให้อยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัดดำเนินการ

ข้อ ๑๑ เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีประจำจังหวัด มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ ให้แม่กองบาลีสนามหลวงออกข้อบังคับ วางระเบียบ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย พระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคม

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยกองทุน “วัดช่วยวัด”
พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคม จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยกองทุน “วัดช่วยวัด” พ.ศ. ๒๕๖๒
- ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป
- ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดของมหาเถรสมาคม ในส่วนที่ระเบียบนี้กำหนดไว้แล้ว หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

หมวด ๑
บททั่วไป

- ข้อ ๔ ในระเบียบนี้
- “ภัย” หมายถึง ภัยที่เกิดจากธรรมชาติ หรือภัยอื่น ๆ ที่คณะกรรมการกำหนด
- “ผู้ประสบภัย” หมายถึง วัด พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ภายในวัด ที่ได้รับความเสียหายจากภัย
- “ฉุกเฉิน” หมายถึง เหตุที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน หรือคาดว่าจะเกิดในเวลาอันใกล้
- “กองทุน” หมายถึง กองทุน “วัดช่วยวัด”
- “คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการกองทุน “วัดช่วยวัด”
- ข้อ ๕ ให้ประธานกรรมการรักษาการตามระเบียบนี้และมีอำนาจวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือการตีความตามระเบียบนี้

หมวด ๒ วัตถุประสงค์กองทุน

- ข้อ ๖ วัตถุประสงค์ของกองทุน มีดังนี้
- (๑) ให้การช่วยเหลือแก่พระภิกษุ สามเณร และคฤหัสถ์ที่อาศัยอยู่ในวัดที่ประสบภัย
 - (๒) ให้การช่วยเหลือในด้านการสาธารณูปการแก่วัด ที่ได้รับความเสียหายจากภัย
 - (๓) ให้การช่วยเหลือในด้านการรักษาพยาบาล การจัดซื้อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคและเครื่องใช้ที่จำเป็นแก่ผู้ประสบภัย
 - (๔) ให้การช่วยเหลือเป็นค่าฌาปนกิจสงเคราะห์ กรณีพระภิกษุ สามเณร มรณภาพจากภัย
 - (๕) ให้การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

หมวด ๓ ทุนทรัพย์ของกองทุน

- ข้อ ๗ การได้มาซึ่งทุนทรัพย์ของกองทุน มีดังนี้
- (๑) รับบริจาคเงินนิตยภัตเดือนมกราคมของทุกปี จากพระสังฆาธิการทุกระดับ พระครูปลัด พระครูฐานานุกรม ที่ได้รับนิตยภัต
 - (๒) เงินอุดหนุนจากหน่วยอื่น ๆ
 - (๓) เงินทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ตามกำลังศรัทธา
 - (๔) ดอกผลจากกองทุน (๑) (๒) และ (๓)
 - (๕) เงินอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนด
- ข้อ ๘ ให้เจ้าคณะภาควรรวบรวมเงินนิตยภัตที่ได้รับบริจาคจากพระสงฆ์ ตามข้อ ๗ (๑) ในเขตปกครอง ส่งเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย เลขที่ ๐๕๙-๑-๓๗๐๙๔-๐ ชื่อบัญชี ทุนวัดช่วยวัด สาขากระทรวงศึกษาธิการ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี เสร็จแล้วแจ้งประธานกองทุนเพื่อทราบ

หมวด ๔ การขอรับเงินกองทุน

- ข้อ ๙ วัดที่ขอรับเงินกองทุน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้
- (๑) เป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และมีชื่อในทะเบียนวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๒) มีเจ้าอาวาส หรือรักษาการเจ้าอาวาสที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายเถรสมาคม ปฏิบัติหน้าที่ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดปฏิบัติตาม พระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบหรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

(๓) มีการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี

ข้อ ๑๐ วัดที่ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ยื่นแบบการขอรับเงินช่วยเหลือ ตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) แนบภาพถ่ายความเสียหายที่เกิดจากภัย เอกสารที่เป็นหลักฐานการจ่าย อันเนื่องมาจากการช่วยเหลือและเยียวยาผู้ประสบภัย

(๓) ขอความเห็นชอบจากเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาค

(๔) เจ้าคณะภาคตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบรายงานและเอกสาร ประกอบการพิจารณา แล้วนำเสนอคณะกรรมการพิจารณากลับนกรองและอนุมัติการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือ ให้กับวัดที่ประสบภัยต่อไป

หมวด ๕

คณะกรรมการกองทุน

ข้อ ๑๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) สมเด็จพระราชาคณะ และกรรมการมหาเถรสมาคม เป็นที่ปรึกษา

(๒) กรรมการมหาเถรสมาคมที่มหาเถรสมาคมมีมติแต่งตั้ง เป็นประธานกรรมการและ รองประธานกรรมการ

(๓) เจ้าคณะภาคทุกภาค ทั้งสองฝ่าย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๕) ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม และผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๒ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการหรือรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการรูปใดรูปหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๑๔ มติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากของคณะกรรมการที่มาประชุม ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๕ กรณีประธานกรรมการและรองประธานกรรมการว่างลง ไม่ว่ากรณีใดก็ตามให้มหาเถรสมาคมแต่งตั้งประธานกรรมการและรองประธานกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๖๐ วันนับจากวันที่ตำแหน่งว่างลง

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการว่างลง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่

ข้อ ๑๖ ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคม
- (๓) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๔) ลาออก
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) ต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

หมวด ๖ อำนาจหน้าที่

ข้อ ๑๗ คณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) เสนอแนะและกำหนดแนวทางในการจัดหารายได้เข้ากองทุน
- (๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการใช้จ่ายเงินกองทุน
- (๓) พิจารณาจัดสรรเงินกองทุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๔) กำกับ ดูแล และดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- (๕) ติดตามและประเมินผลกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุน
- (๖) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของกองทุนให้เจริญก้าวหน้า
- (๗) จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน รายรับรายจ่าย ของกองทุนประจำปีต่อ

มหาเถรสมาคม เพื่อประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์

- (๘) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๘ ในกรณีเกิดภัย ให้เจ้าคณะจังหวัดสำรวจตรวจสอบความเสียหายของผู้ประสบภัยและรายงานต่อเจ้าคณะภาคพิจารณาทราตรองจ่ายให้ความช่วยเหลือในวงเงินไม่เกินครั้งละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๑๙ ให้ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยฉุกเฉิน โดยเบิกจ่ายเงินกองทุนเป็นกรณีฉุกเฉินในวงเงินครั้งละไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้วรายงานคณะกรรมการทราบ

ข้อ ๒๐ ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑๑ (๒) และ (๔) เป็นผู้อนุมัติลงนามเบิกจ่ายจากบัญชีธนาคารในข้อ ๘ โดยให้ลงนามร่วมกันสองในสามรูป/คน ลงนามเบิกจ่ายร่วมกันทุกครั้ง

หมวด ๗ บทเปิดเตล็ด

ข้อ ๒๑ กรณีการเบิกจ่ายรายใด หากผู้รับเงินมิได้ออกใบเสร็จรับเงินไว้เป็นหลักฐาน หรือมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานการจ่ายเงิน ให้ผู้รับเงินจัดทำใบสำคัญรับเงินตามระเบียบของทางราชการเป็นหลักฐานการรับจ่ายเงินกองทุน

ข้อ ๒๒ ให้เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ ประสานงานกับเจ้าคณะภาคของวัดในเขตปกครองที่ประสบภัยโดยเร็ว ในการรวบรวมเอกสารหลักฐาน แล้วนัดหมายคณะกรรมการเพื่อมีการประชุมหรือเพื่อคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการพิจารณาช่วยเหลือให้ทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และให้จัดทำบัญชี รายรับ รายจ่าย เสนอต่อคณะกรรมการเป็นรายไตรมาส

ข้อ ๒๓ ให้เจ้าคณะภาคติดตามและรายงานผลการดำเนินการช่วยเหลือวัดที่ประสบภัยและรายงานใช้จ่ายที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุน “วัดช่วยวัด” ต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอต่อคณะกรรมการ ต่อไป

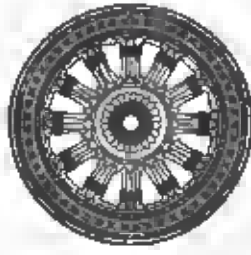
ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล
พ.ศ. ๒๕๔๖^{๑๐๙}**

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้ระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๑๘

ให้บรรดาหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลซึ่งได้จัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. ๒๕๑๘ ให้คงเป็นหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๔ ในระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล” หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนตามหัวข้ออบรม ดังนี้

- (๑) ศีลธรรมและวัฒนธรรม
- (๒) สุขภาพอนามัย
- (๓) สัมมาชีพ
- (๔) สันติสุข
- (๕) ศึกษาสงเคราะห์
- (๖) สาธารณสงเคราะห์
- (๗) กตัญญูกตเวทิตาธรรม
- (๘) สามีคศีลธรรม

^{๑๐๙} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๙๑ ตอนที่ ๙ : ๒๕ กันยายน ๒๕๔๖

ข้อ ๕ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ประกอบด้วยกรรมการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรรมการโดยตำแหน่ง

ก. ประธานกรรมการ ได้แก่ เจ้าอาวาสแห่งวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตหลายรูป ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าประธานกรรมการมิได้มอบหมาย ให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตเลือกกันเองขึ้นปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ เว้นแต่ในกรณีที่มิมีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน

ข. รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดอื่นทุกวันในตำบลนั้น เว้นแต่ในกรณีที่เจ้าอาวาสวัดอื่นนั้นดำรงตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะตำบลขึ้นไป ให้มอบหมายแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดของตนเป็นรองประธานกรรมการในฐานะเจ้าอาวาส

ถ้าในตำบลนั้น มีวัดตั้งหน่วยอบรมเพียงวัดเดียว ให้เจ้าอาวาสเลือกพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ถ้าเจ้าคณะตำบลในตำบลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชน หรืออยู่ที่วัดอื่น ให้เจ้าคณะตำบลเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษา

ค. รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ได้แก่ ถ้านั้นในตำบลนั้น ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลนั้น ถ้าตำบลนั้นอยู่ในเขตเทศบาล ให้มีผู้แทนเทศบาลเป็นรองประธานฝ่ายคฤหัสถ์

ง. กรรมการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และแพทย์ประจำตำบลนั้น

กรรมการโดยตำแหน่ง ให้เจ้าคณะอำเภอเป็นผู้แจ้งให้ทราบ

(๒) กรรมการโดยการแต่งตั้ง ได้แก่ กรรมการซึ่งที่ประชุมกรรมการโดยตำแหน่งคัดเลือกจากคฤหัสถ์ซึ่งเป็นทายาททายาทา ครูโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้น มีจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าคน และไม่เกินเก้าคน เสนอเจ้าคณะอำเภอเพื่อแต่งตั้ง

ให้คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่การเลขานุการ และถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งบรรพชิตหรือคฤหัสถ์เป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ข้อ ๖ กรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามความในข้อ ๕ (๒) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี

กรรมการผู้พ้นจากตำแหน่งตามความในข้อ (๓) ข้างต้น อาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้

ข้อ ๗ การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อ ๕ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

การลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการตามความในวรรคต้น ให้ถือเอาเสียงข้างมาก
เป็นประมาณ ถ้ามีเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมสั่งระงับเรื่องนั้นไว้ก่อน

การประชุมโดยปกติของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการกำหนดขึ้นตามที่
เห็นสมควร ส่วนการประชุมพิเศษจะให้มีขึ้นเป็นครั้งคราวตามความจำเป็นก็ได้

ข้อ ๘ คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ
อ.ป.ต.” มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) จัดอบรมประชาชนตามวัตถุประสงค์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถร
สมาคมนี้ และตามแผนการอบรมซึ่งคณะกรรมการอบรมประชาชนกลางจะได้กำหนดขึ้นโดยความเห็นชอบ
ของมหาเถรสมาคม

(๒) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน และฝ่ายธุรการอื่นๆ กำหนดวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
ฝ่ายธุรการ และเป็นการสมควรจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อมอบหมายให้พิจารณาหรือดำเนินการใด ๆ
ก็ได้

(๓) จัดการดูแลรักษาทรัพย์สินของหน่วยอบรมให้เป็นไปด้วยดี

(๔) เสนอความเห็น หรือข้อขัดข้องต่อคณะกรรมการอำนวยการอบรม และปฏิบัติการ
ตามคำแนะนำชี้แจงของคณะกรรมการอำนวยการหรือผู้อำนวยการอบรมแล้วแต่กรณี

(๕) ติดต่อประสานงาน และขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง เพื่อให้การอบรม
ประชาชนดำเนินไปโดยสะดวกและเรียบร้อย

(๖) เสนอรายงานการกิจการที่ได้ดำเนินการไปแล้วในรอบปี ต่อคณะกรรมการอำนวยการ
และผู้อำนวยการอบรมตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนกลาง

นอกจากกรณีดังกล่าวข้างต้น ให้มีหน้าที่จัดตั้งห้องสมุดและเกสซิทานสถานประจำ
ตำบลอีกส่วนหนึ่ง ตามวิธีการที่จะได้กำหนดขึ้น

ข้อ ๙ การประชุมอบรมประชาชนตามวัตถุประสงค์ในข้อ ๔ จะดำเนินการโดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้
ตามสมควรแก่กรณี คือ

(๑) การอบรมทั่วไป ได้แก่ การประชุมประชาชนทั่วไปในตำบลนั้น โดยเชิญวิทยากร
มาอธิบายชี้แจงแนะนำในทางวิชาการ และการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ข้อใดข้อหนึ่งของหน่วยอบรม

(๒) การอบรมเฉพาะกรณี ได้แก่ การประชุมประชาชนเพียงบางส่วน เฉพาะส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนส่วนนั้น ๆ โดยวิธีชี้แจงแนะนำข้อความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ

(๓) การอบรมเฉพาะบุคคล ได้แก่ การจัดให้บุคคลมาพบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นหรือชี้แจงแนะนำข้อความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับบุคคลนั้น

การประชุมอบรมตามวิธีใน (๑) โดยปกติให้มีการประชุมเดือนละ ๑ ครั้ง ในกรณี
จำเป็นคณะกรรมการจะจัดการประชุมหรือจะจัดให้มีการประชุมพิเศษก็ได้

ส่วนการประชุมอบรมตามวิธีการใน (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามสมควรแก่กรณี
ที่เกิดขึ้น

ข้อ ๑๐ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล อยู่ในความอำนวยการของคณะกรรมการอำนวยการ
และผู้อำนวยการ ตามลำดับดังนี้

(๑) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอ เรียกชื่อย่อว่า
“คณะกรรมการ อ.ป.อ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัดเป็นประธาน
รองเจ้าคณะอำเภอเป็นรองประธาน และเจ้าคณะตำบลทุกตำบลในเขตอำเภอนั้นเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะอำเภอ ให้เจ้าคณะอำเภอเลือกเจ้าคณะตำบลในเขตนั้น
เป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ นายอำเภอที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น
ตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคน ตามที่นายอำเภอ
พิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

(๒) คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เรียกชื่อย่อว่า
“คณะกรรมการ อ.ป.จ.” ประกอบด้วย

ก. กรรมการเจ้าหน้าที่โดยตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดเป็นประธาน
รองเจ้าคณะจังหวัดเป็นรองประธาน และเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอในเขตจังหวัดนั้นเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีรองเจ้าคณะจังหวัด ให้เจ้าคณะจังหวัดเลือกเจ้าคณะอำเภอในเขต
จังหวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ข. กรรมการที่ปรึกษา ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตที่หน่วยอบรมประชาชน
ประจำตำบลนั้นตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัดนั้น มีจำนวนไม่ต่ำกว่าสามคน และไม่เกินห้าคน
ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเลือกให้เข้าร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา

(๓) เจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด เป็นผู้อำนวยการอบรมประชาชนประจำภาคโดยตำแหน่ง

(๔) คณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง เรียกชื่อย่อว่า “คณะกรรมการ อ.ป.ก.”
ประกอบด้วยประธานและรองประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินห้ารูป ตามที่มหาเถรสมาคมจะได้
แต่งตั้งขึ้นกับเจ้าคณะใหญ่ทุกหนเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ มหาเถรสมาคมจะได้เชิญผู้แทน
กระทรวง ทบวง กรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยอบรมตามที่เห็นสมควรเข้าร่วม
เป็นกรรมการด้วย

ให้คณะกรรมการตาม (๑) (๒) และ (๔) แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่
การเลขานุการ ถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกรูปหนึ่งหรือหลายรูปก็ได้

ข้อ ๑๑ การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อ ๑๐ (๑) และ (๒) ต้องมีคณะกรรมการเจ้าหน้าที่มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการเจ้าหน้าที่ทั้งหมด และต้องมีกรรมการที่ปรึกษา มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งคน จึงเป็นองค์ประชุม

การลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการดังกล่าวในวรรคต้นให้นำความในข้อ ๙ วรรค ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

การประชุมคณะกรรมการตามความในข้อนี้ ให้คณะกรรมการกำหนดตามควรแก่กรณี

ข้อ ๑๒ การประชุมและการลงมติข้อปรึกษาในที่ประชุมคณะกรรมการ อ.ป.ก.ให้นำความในข้อ ๙ วรรค ๑ และ วรรค ๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ อ.ป.ก. ซึ่งได้รับการแต่งตั้งในข้อ ๑๐ (๔)ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ คณะกรรมการอำนวยการและผู้อำนวยการอบรมประชาชนประจำตำบลตามความในข้อ ๑๐ แต่ละชั้น มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(๑) ควบคุมและส่งเสริมการอบรมประชาชนให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้

(๒) แก้ไขข้อขัดข้องเกี่ยวกับกิจการในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้เป็นไปโดยชอบ

(๓) ตรวจตรา ชี้แจง แนะนำเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้ปฏิบัติหน้าที่โดยเรียบร้อย

ข้อ ๑๕ ในอำเภอหนึ่ง เมื่อคณะกรรมการ อ.ป.อ. มีความประสงค์ขอตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ณ วัดใด ให้รายงานเสนอขอรับอนุมัติจากคณะกรรมการ อ.ป.จ. เมื่อได้รับอนุมัติให้ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น และเปิดดำเนินการอบรมครั้งแรกแล้วให้หน่วยอบรมนั้นรายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการ อ.ป.ก.

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด มีอาณาเขตกว้างขวางหรือมีประชาชนเป็นจำนวนมาก เพื่อความสะดวกแก่ประชาชน จะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ วัดใดวัดหนึ่ง หรือสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งในเขตตำบลนั้นตามที่คณะกรรมการ อ.ป.ต. เห็นสมควรก็ได้

ถ้าตำบลใดที่ไม่มีวัดตั้งอยู่ เมื่อคำนั้น ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตตำบลนั้นร้องขอต่อหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด คณะกรรมการ อ.ป.ต. จะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ ตำบลนั้นก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ อ.ป.ต. เห็นสมควรย้ายหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจากวัดหนึ่งไปยังอีกวัดหนึ่งในตำบลเดียวกัน ให้รายงานเสนอผ่านคณะกรรมการ อ.ป.อ. จนถึงคณะกรรมการ อ.ป.จ. เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ อ.ป.จ. แล้ว จึงให้ย้ายได้ และให้คณะกรรมการ อ.ป.จ. รายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการ อ.ป.ก.

ในกรณีที่หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลล้มเลิกตามมติมหาเถรสมาคม บรรดาทรัพย์สินของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น ย่อมตกเป็นสมบัติของวัดที่หน่วยอบรมประชาชนนั้นตั้งอยู่

ข้อ ๑๖ เงินและพัสดุของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลอาจได้รับจากผู้ศรัทธาบริจาค การดูแลรักษา และการจัดการเงิน และพัสดุของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ให้ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติที่จะได้กำหนดขึ้น

ข้อ ๑๗ ในตำบลใดที่ยังไม่ได้ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ให้ดำเนินการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคมนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖

ประกาศ ณ วันที่ ๑ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๖

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อให้บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่ สามารถปฏิบัติงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นไปโดยสอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และตอบสนองต่อนโยบายของมหาเถรสมาคม อันจะทำให้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง เกิดความเคารพศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย และน้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ ตี๋ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การเผยแผ่พระพุทธศาสนา” หมายความว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวาง มีผู้เคารพศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย น้อมนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติ

“ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ” หมายความว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

“ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด” หมายความว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำจังหวัด

“บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา” หมายความว่า พระสังฆาธิการ และเลขานุการทุกระดับชั้น พระธรรมทูต พระนักเทศน์ พระวิปัสสนาจารย์ พระจริยานิเทศก์ ปริยัตินิเทศก์ ครูสอนพระปริยัติธรรม ครูสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ครูสอนศีลธรรมในสถานศึกษา พระบัณฑิตเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมจาริก พระธรรมวิทยากร บรรพชิตจีนิกาย บรรพชิต

อนัมนิกาย พระภิกษุ บุคคลหรือคณะบุคคลอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เรียกชื่ออย่างอื่น ตามที่คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

“องค์กรเผยแผ่” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน ซึ่งทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

“เครือข่ายเผยแผ่” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน บุคคล คณะบุคคล ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“จังหวัด” ให้หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานครด้วย

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งมาจากการแต่งตั้งโดยมหาเถรสมาคม เรียกว่า “คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการรูปหนึ่ง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

(๒) กรรมการมหาเถรสมาคมที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมมหาเถรสมาคมจำนวนสามรูป

(๓) เจ้าคณะภาคที่ได้รับการคัดเลือกจากเจ้าคณะใหญ่ในหรือคณะนั้น จำนวนหนึ่งหรือคณะละหนึ่งรูป

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ แม่กองงานพระธรรมทูต แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประธานศูนย์พระปริยัตินิเทศก์แห่งคณะสงฆ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาลาฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย รัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ และอธิบดีกรมการศาสนา

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าแต่ไม่เกินเจ็ดรูปหรือคน

ให้ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการจำนวนห้ารูปหรือคน

ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ข้อ ๗ กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ เมื่อครบกำหนดตามวาระ หากยังมิได้มี

การแต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการ ซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

ข้อ ๘ นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) มรณภาพหรือตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๔) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออกโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม
- (๕) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ข้อ ๙ ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) แทนก็ได้

ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๕)

ข้อ ๑๐ คณะกรรมการตามข้อ ๖ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- (๑) กำหนดนโยบายและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
- (๒) กำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด
- (๓) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแผ่แก่บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่
- (๔) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานและงบประมาณของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่
- (๕) พิจารณาเสนอต่อมหาเถรสมาคมเพื่อกำหนดคำสั่งหรือกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อยุติระบอบยั่วยุ หรือห้ามบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ เครือข่ายเผยแผ่ ที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่เป็นไปตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา
- (๖) กำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับจรรยาของบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่
- (๗) กำหนดแนวทางการพัฒนาบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด บุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่

(๘) จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา การผลิตสื่อเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรเผยแผ่และเครือข่ายเผยแผ่

(๙) ให้การรับรององค์กรเผยแผ่และเครือข่ายเผยแผ่

(๑๐) ออกระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและจัดการการเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด รวมทั้งการบัญชีและการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ

(๑๑) กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อมหาเถรสมาคม

(๑๒) ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

(๑๓) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๔) กระทำการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๑๑ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน เป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานและรองประธาน ไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การประชุมวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมากในการลงคะแนนเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

คณะกรรมการต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

ข้อ ๑๒ ให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานด้านงานธุรการ ด้านวิชาการให้แก่คณะกรรมการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ที่ใดให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด

ข้อ ๑๓ ให้มีคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) เจ้าคณะจังหวัด เป็นประธาน

- (๒) รองประธาน จำนวนหนึ่งรูป
 - (๓) รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ที่ได้รับการคัดเลือกจากเจ้าคณะจังหวัด จำนวนไม่เกินเจ็ดรูป
 - (๔) ผู้แทนองค์กรเผยแผ่หรือเครือข่ายเผยแผ่ จำนวนสี่คน
 - (๕) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ เลขาธิการเจ้าคณะจังหวัดที่เป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่กำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด คลังจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด และวัฒนธรรมจังหวัด
 - (๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้ารูปหรือคน
- ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนสามคน
- สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนสามคน
- ให้เจ้าคณะจังหวัดฝ่ายที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์น้อยกว่าเป็นรองประธาน กรณีไม่มีเจ้าคณะจังหวัดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ให้รองเจ้าคณะจังหวัดรูปหนึ่งเป็นรองประธาน

- ข้อ ๑๔ คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้
- (๑) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัด
 - (๒) ปฏิบัติตามคำสั่ง มติ หรือประกาศที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย
 - (๓) จัดทำโครงการ และแผนปฏิบัติการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องนโยบายและแผนแม่บทของคณะกรรมการ
 - (๔) จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา การผลิตสื่อเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่ ของจังหวัด
 - (๕) กำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายและแผนแม่บทที่คณะกรรมการกำหนด
 - (๖) ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัด
 - (๗) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์กรเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่ ของจังหวัด
 - (๘) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประจำปี เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ
 - (๙) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัด
 - (๑๐) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย
 - (๑๑) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนืองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๑๕ ให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๑ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖ ให้มีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด มีหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด ในการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานด้านงานธุรการ ด้านวิชาการ ให้แก่คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดมอบหมาย

ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ที่ใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดกำหนด

หมวด ๓

การติดตามและประเมินผล

ข้อ ๑๗ ในแต่ละเขตปกครองคณะสงฆ์ระดับหน ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการหรือกรรมการที่ประธานกรรมการมอบหมาย เป็นประธาน เจ้าคณะภาคหรือเจ้าคณะจังหวัดในหนนั้น ๆ ทำรูป และผู้ทรงคุณวุฒิสามรูปหรือคน แต่ไม่เกินห้ารูปหรือคน เป็นกรรมการ

ให้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ รองอำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ซึ่งได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแต่งตั้งข้าราชการสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวนสองคน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ในคณะกรรมการติดตามและประเมินผลของแต่ละหน

ข้อ ๑๘ คณะกรรมการติดตามและประเมินผล มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

(๑) วิเคราะห์นโยบายและแผน จัดทำเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ประเมินผล แผนงาน โครงการ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของคณะกรรมการ

(๒) รายงานผลการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเสนอคณะกรรมการ

ข้อ ๑๙ ให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ และข้อ ๑๑ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการติดตามและประเมินผล โดยอนุโลม

หมวด ๔ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ ๒๐ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่ทั้งในและต่างประเทศ ให้อยู่ภายใต้การอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจาก คณะกรรมการ

ข้อ ๒๑ ให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติและศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา จังหวัด จัดให้มีทะเบียนบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนา องค์การเผยแผ่ และเครือข่ายเผยแผ่

ข้อ ๒๒ ให้มีบัตรประจำตัวบุคลากรเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบที่คณะกรรมการ กำหนด

ข้อ ๒๓ ให้คณะกรรมการเห็นชอบตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการกิจการเผยแผ่ รวมทั้งพิจารณาอุปประกาศเกียรติคุณบุคคลหรือองค์กรผู้ทำคุณประโยชน์ต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๒๔ ให้คณะกรรมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรณีศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดมีความประสงค์ขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อองค์การเผยแผ่หรือเครือข่ายเผยแผ่ ให้เสนอโดยตรงได้

หมวด ๕ กองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ ๒๕ ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเพิ่มศักยภาพและการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ข้อ ๒๖ ให้คณะกรรมการออกระเบียบหรือประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

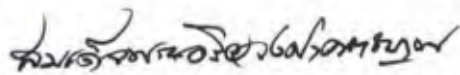
ข้อ ๒๗ การจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ให้ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นที่ตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจังหวัด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๘ ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจังหวัด บุคลากร
เผยแพร่พระพุทธศาสนาที่ได้รับการแต่งตั้งอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป
จนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่ตามระเบียบนี้

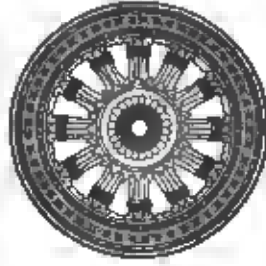
ประกาศ ณ วันที่ ๖ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา
ตามพระราชประสงค์
พ.ศ. ๒๕๕๑^{๑๒๗}

โดยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดฯ พระราชทานเงินจำนวน ๗๒ ล้านบาท ที่ธนาคารออมสินได้ทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อทรงใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ตั้งเป็นกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา จึงควรมีระเบียบมหาเถรสมาคมเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามพระราชประสงค์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ดังนี้

หมวดที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์ พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

(๑) “กองทุน” หมายความว่า กองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนาตามพระราชประสงค์

(๒) “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการบริหารกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์

^{๑๒๗} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๑ : ๒๕๕๑

(๓) “ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานกรรมการบริหารกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์

(๔) “ผู้จัดการกองทุน” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์

(๕) “องค์กรทางพระพุทธศาสนา” หมายความว่า หน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ มูลนิธิ สมาคม ชมรม ศูนย์ หรือองค์กรที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ส่วนราชการรับรองหรือคณะกรรมการบริหารกองทุนเห็นชอบ ซึ่งดำเนินการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

(๖) “สำนักงานกองทุน” หมายความว่า สำนักงานกองทุนเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมรักษาการตามระเบียบนี้

หมวดที่ ๒

วัตถุประสงค์ของกองทุน

ข้อ ๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

(๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนาสู่สังคม

(๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ กิจกรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมุ่งเน้นคุณภาพชีวิตที่ดี การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยหลักพุทธธรรม

(๓) เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติองค์กร และบุคลากร ที่มีความสามารถในการเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๔) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่เผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา

(๕) เพื่อจัดหาและระดมทุนทุกภาคส่วนสมทบกองทุน เพื่อนำมาใช้ในการเผยแผ่พระธรรมในพระพุทธศาสนา

หมวดที่ ๓

ทุนทรัพย์ ทรัพย์สิน และการได้มาซึ่งทรัพย์สิน

ข้อ ๖ กองทุนประกอบด้วย

(๑) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดฯ พระราชทานเงินเป็นกองทุน จำนวน ๗๒ ล้านบาท

(๒) เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้

(๓) ดอกผลซึ่งเกิดจากเงินหรือทรัพย์สิน หรือเงินงบประมาณที่รัฐบาลจัดสรรให้

(๔) การจัดกิจกรรมเพื่อหารายได้สมทบกองทุน โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

หมวดที่ ๔

คณะกรรมการบริหารกองทุน

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุน ประกอบด้วย

- (๑) กรรมการที่ปรึกษา ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งตามมติกรรมการบริหารกองทุน โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม
- (๒) ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการและเลขานุการ ๑ รูป/คน แต่งตั้งโดยมหาเถรสมาคม
- (๓) ผู้จัดการกองทุน แต่งตั้งโดยประธานกรรมการ ตามมติกรรมการบริหารกองทุน โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

ข้อ ๘ คณะกรรมการบริหารกองทุนอยู่ในตำแหน่งคราวละ ๔ ปี เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ให้รักษาการไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกก็ได้ นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว ให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) มรณภาพ/ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ต้องโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๖) กรรมการมีมติโดยเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ให้ออกจากตำแหน่ง

ข้อ ๙ ถ้ากรรมการบริหารกองทุนว่างลง ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารกองทุนนำรายชื่อผู้สมควรจะเป็นกรรมการเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณาแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง และให้กรรมการผู้ได้รับการแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งตามวาระของผู้ซึ่งตนแทน

หมวดที่ ๕

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการบริหารกองทุน

ข้อ ๑๐ คณะกรรมการบริหารกองทุน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
- (๒) ควบคุมดูแลการเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ของกองทุน
- (๓) บริหารงานให้เป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนและวัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๔) ตราระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารกองทุน
- (๕) แต่งตั้งหรือยกเลิกคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการเฉพาะอย่างของกลุ่ม

(๖) อนุมัติงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ขอรับการอุดหนุน จากกองทุน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

(๗) อนุมัติแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อระดมเงินสมทบกองทุน

(๘) ติดตามและประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับการอุดหนุน

(๙) ปฏิบัติงานอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการงานกองทุน

หมวดที่ ๖

การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน

ข้อ ๑๑ การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน ต้องมีกรรมการเข้าประชุมอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่มาหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการทำหน้าที่แทน ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการรูป/คนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่เป็นประธานที่ประชุม

ข้อ ๑๒ ในการลงคะแนนเสียงการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนหรืออนุกรรมการ ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน ในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุน หรือคณะอนุกรรมการ ประธานกรรมการ หรือประธานที่ประชุม มีอำนาจเชิญหรืออนุญาตให้บุคคลที่เห็นสมควรเข้าร่วมประชุมในฐานะผู้รับเชิญ หรือผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้คำปรึกษาหรือเพื่อชี้แจงต่อที่ประชุมได้

หมวดที่ ๗

การบริหารกองทุน

ข้อ ๑๔ ให้สำนักงานกองทุนตั้งอยู่ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้จัดการกองทุน เป็นผู้บังคับบัญชา มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในสำนักงานตามที่อยู่อาศัยหรือสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติแต่งตั้ง ให้มีเจ้าหน้าที่ในการบริหารงานทั่วไปและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานกองทุนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารงานทั่วไป

(๒) ดำเนินงานการเงิน-การบัญชี ดังนี้

๒.๑ ดำเนินการเกี่ยวกับการรับ-จ่าย การเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุน

๒.๒ ควบคุมดูแลการใช้เงินให้เป็นไปตามแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับ อนุมัติจากคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

๒.๓ จัดทำรายงานการเงินและบัญชีกองทุน

(๓) จัดทำแผนงานการระดมทุน และแผนประมาณการรับ-จ่าย ประจำปี เสนอ คณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ การประมาณการใช้จ่ายเงินต้องคำนึงถึง ความมั่นคงของสถานะทางการเงินในบัญชีเงินบริหารกองทุน

(๔) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารกองทุนทราบ

(๕) งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการบริหารกองทุน

ข้อ ๑๖ หน่วยงานหรือองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่ดำเนินงานโครงการ หรือการจัดกิจกรรม เพื่อเผยแพร่พระธรรมในพระพุทธศาสนา และมีความประสงค์จะขอรับการอุดหนุนจากกองทุน สามารถ เสนอรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรมให้สำนักงานกองทุน เพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารกองทุน พิจารณาอนุมัติ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม สำหรับรายละเอียดของโครงการที่จะรับการอุดหนุน ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกองทุนกำหนด

ข้อ ๑๗ ให้สำนักงานกองทุนรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพิจารณา ปีละสองครั้ง ดังนี้

(๑) ครั้งที่ ๑ รายงานผลการดำเนินงานระหว่างเดือนตุลาคม-มีนาคม

(๒) ครั้งที่ ๒ รายงานผลการดำเนินงานระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วให้นำเสนอมหาเถรสมาคมทราบ

หมวดที่ ๘

การเงินและการบัญชี

ข้อ ๑๘ ให้กองทุนเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ โดยแยกเป็นสองบัญชี และใช้ชื่อบัญชี ดังนี้

(๑) บัญชีเงินกองทุน ชื่อบัญชี “เงินกองทุนเผยแพร่พระธรรมในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์”ให้นำเงินพระราชทาน จำนวน ๗๒ ล้านบาท ฝากไว้ในบัญชีนี้ และให้เบิกถอน ได้เฉพาะดอกเบี้ยเท่านั้น

(๒) บัญชีเงินบริหารกองทุน ชื่อบัญชี “เงินบริหารกองทุนเผยแพร่พระธรรม ในพระพุทธศาสนา ตามพระราชประสงค์”

ข้อ ๑๙ การระดมทุนและนำเงินเข้าสมทบกองทุน สามารถกระทำได้โดยการนำเงินเข้าสมทบ ในบัญชีเงินกองทุน เว้นแต่วัตถุประสงค์ของการระดมทุนหรือการบริหารฯ กำหนดให้นำเงินเข้าสมทบ ในบัญชีเงินบริหารกองทุน

ข้อ ๒๐ การเบิกถอนเงินจากบัญชีเงินฝากให้ดำเนินการโดยมีเงื่อนไขดังนี้

(๒) บัญชีเงินตามข้อ ๑๘ (๑) และ (๒) ให้ประธานกรรมการบริหารกองทุนและบุคคล อีก ๒ คน คือผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือผู้อำนวยการ ธนาคารออมสินหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และผู้จัดการกองทุนหรือเลขานุการคณะกรรมการบริหารกองทุน เป็นผู้มีอำนาจลงนามร่วมกันเบิกถอนเงินจากบัญชี

ข้อ ๒๑ เงินบริหารกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อการบริหารและจัดการกองทุนดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามแผนงานและโครงการหรือกิจกรรมที่ได้รับอนุมัติจาก คณะกรรมการบริหารกองทุน

(๒) ค่าตอบแทนคณะกรรมการบริหารกองทุนผู้จัดการกองทุนและเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุน

(๓) ค่าตอบแทนใช้สอยแล่วสดุในการบริหารสำนักงานกองทุน

การจ่ายเงินตาม (๑) ให้จ่ายเป็นเงินอุดหนุน

การจ่ายเงินตาม (๒) ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนดขึ้น

การจ่ายเงินตาม (๓) ให้เป็นไปตามระเบียบทางราชการโดยอนุโลม

ให้ผู้จัดการกองทุนกำหนดค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริหารกองทุน

ข้อ ๒๒ ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งจ่ายเงินจากบัญชีบริหารกองทุน ภายใต้
บังคับข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑

ข้อ ๒๓ ให้สำนักงานกองทุนจัดทำบัญชีตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด การปิดบัญชีให้กระทำ
ปีละครั้ง ตามรอบปีงบประมาณ และให้จัดทำงบการเงินกองทุนเสนอคณะกรรมการบริหารภายในหกสิบวัน
นับแต่วันปิดบัญชีของทุกปี

หมวดที่ ๙

การตรวจสอบ

ข้อ ๒๔ ให้มีผู้สอบบัญชีกองทุน ซึ่งคณะกรรมการบริหารกองทุนเห็นชอบ และแต่งตั้งจากบุคคล
ที่มีใช้กรรมการกองทุนหรือเจ้าหน้าที่อื่นของกองทุน โดยจะให้ดำรงตำแหน่งกิตติมศักดิ์ หรือได้รับค่าตอบแทน
อย่างไร ตามที่คณะกรรมการบริหารกองทุนกำหนด ทั้งนี้ ให้ตรวจสอบบัญชีปีละ ๒ ครั้ง และให้รายงานผล
การตรวจสอบให้คณะกรรมการบริหารกองทุนทราบ

หมวดที่ ๑๐

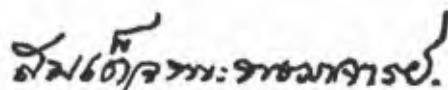
เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่มีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้วินิจฉัย

ข้อ ๒๖ ให้นำเงินดอกผลที่เกิดจากเงินที่ทรงพระกรุณาโปรดฯ พระราชทาน จนถึง ณ วันที่
ประกาศใช้ระเบียบนี้ ให้นำเข้าบัญชีเงินบริหารกองทุนตามข้อ ๑๔ (๑)

ข้อ ๑๗ วิธีปฏิบัติอื่นใดที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ
โดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(สมเด็จพระพุทธมอญ)

ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ที่ /๒๔๙๕

สำนักงานสังฆมณตรี
ว่าการองค์การปกครอง
วัดมหาธาตุ พระนคร

๓ เมษายน ๒๔๙๕

เรื่อง ระเบียบการลาสิกขาของพระสมณศักดิ์

เรียน เจ้าคณะตรวจการภาคทุกภาค และเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยคณะสังฆมณตรีปรารภว่า การลาสิกขาของพระสมณศักดิ์ตามระเบียบต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน ปรากฏว่าได้มีพระสมณศักดิ์บางรูปขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตลาสิกขาแล้ว ยังมีท่านได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ก็ลาสิกขาไปเสียก่อน อันเป็นพฤติการณ์ที่ไม่ชอบไม่ควร เป็นเหตุให้เสียชื่อเสียงของคณะสงฆ์โดยรวม และไม่เป็นที่วิมวาทแก่ผู้ลาสิกขาโดยเฉพาะ เพราะตำแหน่งสมณศักดิ์เป็นตำแหน่งที่ได้รับพระราชทานยกย่องจากองค์พระมหากษัตริย์องค์หนึ่ง ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตลาสิกขา ก็ปรากฏว่าเป็นการล่าช้ามากอยู่

เพื่อที่จะรักษาไว้ซึ่งเกียรติของคณะสงฆ์ และเพื่อความสะดวกรวดเร็วทันการกำหนดของพระสมณศักดิ์ผู้ประสงค์จะลาสิกขา จึงวางระเบียบการลาสิกขาของพระสมณศักดิ์สำหรับที่จะได้ถือปฏิบัติสืบไป ดังนี้

๑. ให้พระสมณศักดิ์ผู้ประสงค์จะลาสิกขา ทำหนังสือขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตยื่นต่อเจ้าอาวาสที่สังกัดอยู่ ก่อนกำหนดวันลาสิกขา ๔๕ วัน เป็นอย่างน้อย

๒. เมื่อเจ้าอาวาสพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้นำเสนอพระคณาธิการผู้บังคับบัญชาจนถึงสังฆนายก

๓. เมื่อสังฆนายกพิจารณาอนุมัติแล้ว กรมการศาสนาดำเนินการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตตามระเบียบ แล้วรีบแจ้งให้ผู้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตทราบ

๔. เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงทำการลาสิกขาได้

ถ้ามีตั้งนั้นให้ถือว่าเป็นผู้ประทุษร้ายเกียรติของคณะสงฆ์และจัดเป็นบุคคลอันคณะสงฆ์พึงรังเกียจ คณะสงฆ์ไม่พึงรับรองสิทธิใดๆ แก่บุคคลนั้น

๕. ห้ามมิให้พระเถระรูปหนึ่งรูปใด เป็นประธานหรือเป็นคนทำการลาสิกขาแก่พระสมณศักดิ์ผู้ไม่มีหนังสือยืนยันพระบรมราชานุญาตมาแสดงเป็นหลักฐาน

ถ้าพระเถระรูปใดละเมิด ให้พระคณาธิการผู้บังคับบัญชาเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิด
จรรยาพระคณาธิการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ให้เจ้าคณะตรวจการภาคทุกภาค และเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดแจ้งแก่พระสมณศักดิ์ และ
พระคณาธิการภายในสังกัด เพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไปตั้งแต่บัดนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

พระพิมลธรรม

(พระพิมลธรรม)

สั่งหมมนตรีว่าการองค์การปกครอง

ที่ ๑๐๓๔/๒๕๕๕

กระทรวงศึกษาธิการ

๑๖ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง การลาสิกขาของพระสมณศักดิ์

นมัสการ สังฆมณตรีว่าการองค์การปกครอง

ด้วยคณะสังฆมณตรีได้ปรารภว่า การลาสิกขาของพระสมณศักดิ์ตามระเบียบต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อนจึงลาสิกขาได้ ขณะนี้ปรากฏว่ามีพระสมณศักดิ์บางรูปได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตลาสิกขา แต่ยังมีท่านได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก็ลาสิกขาไปก่อนอันเป็นพฤติการณ์ที่ไม่ชอบไม่ควร เพราะตำแหน่งสมณศักดิ์เป็นตำแหน่งที่ได้รับพระราชทานยกย่องจากพระองค์พระมหากษัตริย์โดยเฉพาะ อนึ่งในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอลาสิกขาของพระสมณศักดิ์ปรากฏว่าล่าช้ามาก เพราะต้องผ่านการพิจารณาของผู้มีอำนาจเหนือมาโดยลำดับจนถึงคณะสังฆมณตรีอนุมัติแล้วจึงจะขอพระราชทานได้ อันเป็นเหตุให้ผู้ขอลาไม่อาจรอได้

อาศัยเหตุนี้ คณะสังฆมณตรีจึงมีมติว่า เมื่อพระสมณศักดิ์รูปใดยื่นขอลาสิกขาก็ให้นำเสนอผู้มีอำนาจเหนือพิจารณาตามลำดับ แล้วนำเสนอสังฆนายกพิจารณาเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงดำเนินการขอพระบรมราชานุญาตโดยไม่ต้องผ่านคณะสังฆมณตรี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อให้แจ้งให้พระสมณศักดิ์ในนิกายนีทราบโดยทั่วกัน และพระสมณศักดิ์ผู้ใดจะขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตลาสิกขา ก็ขอได้โปรดส่งใบลาให้ถึงกรมการศาสนาอย่างน้อยก่อน ๓๐ วัน

นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง

บ.ช. สมพงษ์

(นายบุญช่วย สมพงษ์)

รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมการศาสนา

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์
โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” พ.ศ. ๒๕๖๕

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“โครงการ” หมายถึง โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”

“หมู่บ้าน” หมายถึง หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ รวมถึงชุมชนในเขตเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือเขตพื้นที่อื่น

“คณะกรรมการอำนวยการ” หมายถึง คณะกรรมการอำนวยการโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”

“คณะกรรมการบริหารกลาง” หมายถึง คณะกรรมการบริหารโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕”

“คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน” หมายถึง คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระดับหน หรือเทียบเท่าตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

“คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด” หมายถึง คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระดับจังหวัด

“คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ” หมายถึง คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระดับอำเภอ

“คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล” หมายถึง คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕” ระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง เขตในกรุงเทพมหานคร

“ตำบล” หมายความว่ารวมถึง แขวงในกรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

วัตถุประสงค์และการดำเนินงาน

ข้อ ๖ โครงการที่จัดขึ้นจะต้องมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในโอกาสสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์
- (๒) เพื่อส่งเสริมการรู้รักสามัคคีและประโยชน์สุขของประชาชน
- (๓) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศเกิดความร่มเย็นและสันติสุข
- (๔) เพื่อเผยแผ่หลักพุทธธรรมให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ข้อ ๗ การดำเนินงานโครงการให้มีแนวทาง ดังต่อไปนี้

- (๑) ศึกษาสภาพสังคม วิเคราะห์ หาแนวทางในการดำเนินงานโครงการ
- (๒) วางแผนจัดทำโครงการ และรายละเอียดประกอบการดำเนินงาน
- (๓) เสนอขอความเห็นชอบในการดำเนินงานโครงการต่อคณะกรรมการอำนวยการ

คณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด
คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

(๔) เสนอและแจ้งมติมหาเถรสมาคมเพื่อมอบหมายให้วัดทุกวัดร่วมดำเนินการ

(๕) จัดประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล
ของโครงการ

(๖) จัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ชุมชน
ครอบครัว และสถานศึกษา

(๗) ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ

ข้อ ๘ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการดำเนินงานตามโครงการ ให้มีการจัดทำวารสาร เอกสาร
สิ่งตีพิมพ์ บทความ วิดีทัศน์ สิ่งประดิษฐ์ แผ่นป้ายโฆษณา สื่อดิจิทัล ในการส่งเสริมยกย่องบุคคลที่ทำความ
ความดีเป็นแบบอย่าง พัฒนาชุดความรู้ พัฒนากิจกรรมส่งเสริมศีล ๕ ส่งเสริมพัฒนา สร้างเครือข่าย การปฏิบัติ
ตามหลักเบญจศีล เบญจธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจ พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในแต่ละ
ช่วงระยะเวลาทางสื่อแขนงต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการตามความเหมาะสม

หมวด ๒
คณะกรรมการ

ส่วนที่ ๑
คณะกรรมการอำนวยการ

ข้อ ๙ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการ ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งโดยการเสนอของคณะกรรมการ
การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการรูปหนึ่งซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม
(๒) กรรมการมหาเถรสมาคมที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมมหาเถรสมาคมจำนวนสามรูป
(๓) เจ้าคณะภาค ที่เจ้าคณะใหญ่มอบหมายจำนวนห้ารูป
(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ อธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประธานกรรมการบริหารกลาง
และประธานกรรมการขับเคลื่อนระดับหน

(๕) กรรมการผู้แทนส่วนราชการ ได้แก่ รัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม และปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนห้ารูปหรือคน

(๗) เลขาธิการมหาเถรสมาคม เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๘) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ให้คณะกรรมการอำนวยการเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ข้อ ๑๐ กรรมการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) และ (๖) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี
และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) และ (๖)
ขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่
เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๑๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ ๑๐ กรรมการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓)
และ (๖) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตายหรือมรณภาพ

(๒) ลาออก

(๓) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออกโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

(๔) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการอำนวยการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

ข้อ ๑๓ ให้คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) อำนวยการ กำหนดยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงาน กลั่นกรองโครงการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดแผนงานในการเร่งรัดติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) กำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมให้คณะกรรมการตามระเบียบนี้ทุกระดับดำเนินการกิจกรรมตามนโยบายและแผนงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

(๔) เสนอคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อเสนอมหาเถรสมาคมในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลางและคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน ตามระเบียบนี้

(๕) ประกาศ ยกย่อง บุคคล องค์กร หน่วยงานและพื้นที่ที่มีการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ

(๖) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องหรือวินิจฉัยปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและติดตามการทำงานของคณะกรรมการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการอำนวยการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการอำนวยการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการอำนวยการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการอำนวยการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการรูปหนึ่งหรือคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้คณะกรรมการอำนวยการจัดประชุมกันอย่างน้อยปีละสี่ครั้ง

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการบริหารกลาง

ข้อ ๑๕ ให้มีคณะกรรมการบริหารกลาง ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งโดยการเสนอของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบด้วย

- (๑) เจ้าคณะภาค รูปหนึ่ง เป็นประธานกรรมการ
- (๒) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค หรือพระสังฆาธิการระดับอื่น จำนวนห้ารูป เป็นรองประธานกรรมการ
- (๓) พระสังฆาธิการ จำนวนสิบรูป เป็นกรรมการ
- (๔) รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ
- (๕) ผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ
- (๖) เลขาธิการกรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (๗) ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (๘) ผู้อำนวยการกลุ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการ
- (๙) ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม จำนวนสามรูปหรือคน เป็นกรรมการ
- (๑๐) ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นกรรมการและเลขานุการ
- (๑๑) เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
- ข้อ ๑๖ ให้นำความในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการบริหารกลางตามข้อ ๑๕ (๑) (๒) (๓) และ (๔) และให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการบริหารกลางโดยอนุโลม ทั้งนี้ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม
- ข้อ ๑๗ ให้คณะกรรมการบริหารกลางมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้
- (๑) ขับเคลื่อน กำกับ ติดตาม ประเมินผล และประสานงาน กิจกรรมตามนโยบายและแผนงานของโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๒) ให้คำปรึกษา เสนอแนะ การดำเนินโครงการต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหอน คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล
- (๓) เสนอนโยบาย แผนงาน และกลั่นกรองโครงการต่อคณะกรรมการอำนวยการให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ
- (๔) เสนอให้คณะกรรมการอำนวยการประกาศ ยกย่อง บุคคล องค์กร หน่วยงานและพื้นที่ที่มีการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ โดยการจัดพิธีมอบใบประกาศเกียรติคุณ และมอบป้ายหมู่บ้านรักษาศีล ๕ หรือกิจกรรมตามที่เห็นสมควร
- (๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนและติดตามการทำงานของคณะกรรมการตามระเบียบนี้ทุกระดับ
- (๖) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย
- (๗) รายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และมหาเถรสมาคม

ข้อ ๑๘ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการบริหารกลาง ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการบริหารกลาง ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการอำนวยการ และคณะกรรมการบริหารกลางมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการบริหารกลางตามวรรคหนึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการบริหารกลาง

ส่วนที่ ๓ คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน

ข้อ ๑๙ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้ง โดยการเสนอของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวนสิบห้ารูปหรือคน

ให้มหาเถรสมาคมคัดเลือกจากคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง เพื่อแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการจำนวนหนึ่งรูป และเป็นรองประธานกรรมการอีกจำนวนไม่เกินสองรูป

ข้อ ๒๐ ให้นำความในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหนตามข้อ ๑๙ และให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหนโดยอนุโลม ทั้งนี้ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๒๑ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ขับเคลื่อนกิจกรรมตามนโยบายและแผนงานในระดับหนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดและคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลในหนนั้น ๆ

(๓) เสนอนโยบาย แผนงาน และกลั่นกรองโครงการในระดับหนต่อคณะกรรมการบริหารกลาง ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์ชาติ

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและติดตามการทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการระดับหน

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอำนวยการหรือคณะกรรมการบริหารกลางมอบหมาย

ข้อ ๒๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหน ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหนมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหนตามวรรคหนึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการขับเคลื่อนระดับหน

ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

ข้อ ๒๓ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการแต่งตั้ง โดยการเสนอของคณะกรรมการบริหารกลาง ประกอบด้วย

(๑) เจ้าคณะจังหวัด เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ในกรณีที่มีเจ้าคณะจังหวัดสองฝ่ายในจังหวัดนั้น ให้เจ้าคณะเจ้าจังหวัดที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ให้เจ้าคณะจังหวัดที่อาวุโสรองลงมาเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ และผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

(๒) รองเจ้าคณะจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

(๓) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน สมัชชาศีล ๕ หรือองค์กรสาธารณกุศล จำนวนไม่น้อยกว่าห้ารูปหรือคนแต่ไม่เกินสิบรูปหรือคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จำนวนสี่รูปหรือคน

(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๖) เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

กรณีกรุงเทพมหานครรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ตาม (๒) หมายถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน กรรมการและเลขานุการตาม (๕) หมายถึง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการตาม (๖) หมายถึง เลขานุการเจ้าคณะกรุงเทพมหานครและเจ้าหน้าที่กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๒๔ ให้นำความในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดตามข้อ ๒๓ (๓) และ (๔) และให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดโดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๒๕ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ขับเคลื่อนกิจกรรมตามนโยบายและแผนงานในระดับจังหวัดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ในระดับจังหวัด ให้ประชาชนได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญรวมถึงประโยชน์ในการรักษาศีล ๕ พร้อมทั้งสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

(๔) เสนอนโยบาย แผนงาน และกลั่นกรองโครงการในระดับจังหวัดต่อคณะกรรมการบริหารกลาง ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและติดตามการทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการบริหารกลางมอบหมาย

ข้อ ๒๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการรวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดตามวรรคหนึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด

ส่วนที่ ๕

คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ

ข้อ ๒๗ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ โดยการแต่งตั้งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) เจ้าคณะอำเภอเป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ในกรณีที่มีเจ้าคณะอำเภอสองฝ่ายในอำเภอนั้น ให้เจ้าคณะอำเภอที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ให้เจ้าคณะอำเภอที่อาวุโสรองลงมาเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ และนายอำเภอ เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

(๒) รองเจ้าคณะอำเภอ เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ผู้กำกับสถานีตำรวจและนายกองตำรวจปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์

(๓) เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ

(๔) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน สมัชชาศีล ๕ หรือองค์กรสาธารณกุศล จำนวนไม่น้อยกว่าห้ารูปหรือคนแต่ไม่เกินสิบรูปหรือคน เป็นกรรมการ

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จำนวนสามรูปหรือคน

(๖) เลขานุการเจ้าคณะอำเภอ เป็นกรรมการและเลขานุการฝ่ายสงฆ์

(๗) ปลัดอำเภอที่นายอำเภอมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการฝ่ายคฤหัสถ์

กรณีกรุงเทพมหานครรองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ที่เป็นนายกองตำรวจปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอตาม (๒) หมายถึง สมาชิกสภากรุงเทพมหานครในพื้นที่ กรรมการตาม (๓) หมายถึง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา และกรรมการตาม (๗) หมายถึง เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๒๘ ให้นำความในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอตามข้อ ๒๗ (๔) และ (๕) และให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอโดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธาน

กรรมการฝ่ายคดีหลักเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายคดีหลักตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๒๙ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ขับเคลื่อนกิจกรรมตามนโยบายและแผนงานในระดับอำเภอให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินโครงการต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ในระดับอำเภอ ให้ประชาชนได้เข้าใจ รวมถึงเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการรักษาศีล ๕ พร้อมทั้งสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนและติดตามการทำงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัดมอบหมาย

ข้อ ๓๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอตามวรรคหนึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๖

คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

ข้อ ๓๑ ให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล โดยการแต่งตั้งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) เจ้าคณะตำบลในเขตตำบล เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ในกรณีที่มีเจ้าคณะตำบลสองฝ่ายในตำบลนั้น ให้เจ้าคณะตำบลที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ ให้เจ้าคณะตำบลที่อาวุโสรองลงมาเป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบล เป็นประธานกรรมการฝ่ายคดีหลัก

(๒) เจ้าอาวาสวัดในเขตตำบล เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ กำนันในเขตตำบล เป็นรองประธานกรรมการฝ่ายคดีหลัก

(๓) สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตตำบล เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชนในเขตตำบล เป็นกรรมการ

(๕) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน สมัชชาศีล ๕ หรือองค์กรสาธารณกุศล จำนวนห้ารูปหรือคน เป็นกรรมการ

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จำนวนสามรูปหรือคน เป็นกรรมการ

(๗) เลขานุการเจ้าคณะตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการฝ่ายสงฆ์

(๘) ให้ประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์คัดเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งในตำบล เป็นกรรมการและเลขานุการฝ่ายคฤหัสถ์

กรณีกรุงเทพมหานครประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ตามวรรคหนึ่ง (๑) หมายถึง ผู้แทนผู้อำนวยการเขตที่ได้รับมอบหมาย รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ตาม (๒) หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตที่ได้รับมอบหมาย และกรรมการตาม (๓) หมายถึง เจ้าหน้าที่กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๓๒ ให้นำความในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลตามข้อ ๓๑ (๕) และ (๖) และให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการฝ่ายสงฆ์ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์เป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองฝ่ายไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๓๓ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ประสานงาน ดำเนินงานตามแผนงานโครงการและรายงานผลการดำเนินงานโครงการ

(๒) ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลให้ประชาชนได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญรวมถึงประโยชน์ในการรักษาศิล ๕ พร้อมทั้งสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

(๓) พิจารณาดำเนินการอื่นๆ ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๔ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบลตามวรรคหนึ่ง ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องที่ตำบล

หมวด ๓

กองทุนหมู่บ้านรักษาศิล ๕

ข้อ ๓๕ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นมากองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนหมู่บ้านรักษาศิล ๕” มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งทุนสำหรับการดำเนินการตามโครงการ

- ข้อ ๓๖ ทูนและทรัพย์สินในการดำเนินการของกองทุน ประกอบด้วย
- (๑) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ
 - (๒) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน
 - (๓) เงินรายได้ หรือเงินที่ได้จากการระดมอื่น ๆ

ข้อ ๓๗ การเก็บรักษาเงินของกองทุนให้นำฝากธนาคารพาณิชย์ โดยใช้ชื่อบัญชีว่า “โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล ๕””

ข้อ ๓๘ การเบิกจ่ายเงินจากกองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด โดยการเบิกจ่ายกำหนดให้ต้องมีผู้มีอำนาจถอนเงินไว้อย่างน้อยสามคน โดยในการสั่งจ่ายให้ลงนามไว้อย่างน้อยสองคนจึงจะเบิกจ่ายเงินได้

ข้อ ๓๙ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในระดับท่น และระดับจังหวัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด

ข้อ ๔๐ ให้สำนักงานคณะกรรมการบริหารกลาง สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับท่น และสำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด เป็นที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ในแต่ละระดับแล้วแต่กรณี

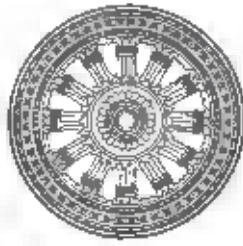
บทเฉพาะกาล

ข้อ ๔๑ ให้คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการขับเคลื่อนส่วนกลาง คณะกรรมการขับเคลื่อนประจำท่น คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับตำบล ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในวันก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่ตามระเบียบนี้

ข้อ ๔๒ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับท่น คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด คณะกรรมการขับเคลื่อนระดับอำเภอ และคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับหมู่บ้านในท้องถิ่นตำบล ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยเป็นการสมควรให้มีระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในการขับเคลื่อนกิจการคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาธิการคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ศรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการดำเนินงานโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“โครงการ” หมายความว่า โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

“วัด” หมายความว่า วัดตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

“ประชา” หมายความว่า ประชาชนหรือองค์กรเครือข่ายภาคเอกชน

“รัฐ” หมายความว่า หน่วยงานหรือองค์กรของรัฐหรือหน่วยงานที่อยู่ในกำกับของรัฐ

“ชุมชน” หมายความว่า หมู่บ้านตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยหรือกลุ่มบุคคล ที่รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการกิจกรรมขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนหรือเครือข่ายทางสังคมที่อยู่ร่วมกัน ในชุมชน

“สถานศึกษา” หมายความว่า หน่วยงานหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย มีหน้าที่ และอำนาจในการจัดการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงาน ทางการศึกษาอื่น

“คณะกรรมการอำนวยการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

“คณะกรรมการบริหารกลาง” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารการขับเคลื่อน โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ส่วนกลาง

“คณะกรรมการระดับหน” หมายความว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับหน ที่กำหนดตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

“คณะกรรมการระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับจังหวัด ที่กำหนดตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

“คณะกรรมการระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับอำเภอ ที่กำหนดตามกฎหมายมหาเถรสมาคมว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์

“คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน” หมายความว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับวัดและชุมชนหรือหมู่บ้านตามประกาศจังหวัด เรื่อง ตั้งและกำหนดเขตหมู่บ้าน

“คณะกรรมการระดับสถานศึกษา” หมายความว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับสถานศึกษา

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

“จังหวัด” หมายความว่ารวมถึง กรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่ารวมถึง เขตในกรุงเทพมหานคร

“ตำบล” หมายความว่ารวมถึง แขวงในกรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่ารวมถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ผู้อำนวยการเขตในกรุงเทพมหานคร

ข้อ ๔ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

วัตถุประสงค์และการดำเนินงาน

ข้อ ๕ วัตถุประสงค์และการดำเนินงานตามระเบียบนี้มีขอบเขต ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อนำหลัก ๕ ส (สะอาด สะดวก สะอาด สร้างสุขนิยัย สร้างระเบียบวินัย) หลักสัปปายะ และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม ไปปฏิบัติโดยมีวัดและชุมชนเป็นศูนย์กลาง

(๒) เพื่อส่งเสริมให้วัดเป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพ การบริหารจัดการ มรดกทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคมด้านการพัฒนาจิตใจและปัญญา

(๓) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คณะสงฆ์ หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน ประชาชน ภาคีเครือข่าย และกลุ่มวิชาชีพต่างๆ ที่มีจิตอาสาและรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่ของวัดและชุมชน

(๔) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเผยแผ่หลักพุทธธรรม และสร้างเครือข่าย การพัฒนาสุขภาวะวิถีพุทธที่ยั่งยืน

ข้อ ๖ การดำเนินงานตามระเบียบนี้ มีแนวทาง ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิเคราะห์สภาพของสังคม กำหนดแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงาน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ

(๒) วางแผนและกำหนดรายละเอียดการดำเนินงานแผนงาน โครงการและกิจกรรม ในการปฏิบัติของโครงการ

(๓) ให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติการดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ของโครงการ ต่อคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการระดับหน ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๔) แจกมติมหาเถรสมาคมให้วัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินงานขับเคลื่อน แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ

(๕) ประชุมชี้แจงแนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล แผนงานโครงการ และกิจกรรมของโครงการ

(๖) กำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนแผนงาน โครงการและกิจกรรม ของโครงการ ในระดับหน ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๗) กำกับ ติดตามประเมินผล และรายงานการดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ

ข้อ ๗ ให้เผยแพร่การดำเนินงานขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรมของโครงการ การยกย่อง หน่วยงาน องค์กร บุคคล คณะบุคคล ที่สร้างคุณงามความดีเป็นแบบอย่างต่อสังคม สร้างและพัฒนาชุดความรู้ ตามหลักสัปปายะ สร้างและพัฒนาเครือข่ายหลักปฏิบัติ ๕ ส กลุ่มจิตอาสาและรับผิดชอบต่อสังคม โดยจัดทำ วารสาร เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ บทความ วิดีทัศน์ สิ่งประดิษฐ์ แผ่นป้ายโฆษณา สื่อดิจิทัล ผ่านช่องทางต่างๆ ตามความเหมาะสม

หมวด ๒

คณะกรรมการ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการอำนวยการ

ข้อ ๘ ให้มีคณะกรรมการอำนวยการ ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้ง โดยการเสนอของประธาน ฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการรูปหนึ่งซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบ ของมหาเถรสมาคม

(๒) กรรมการมหาเถรสมาคมที่ได้รับมอบหมาย จำนวนสองรูป

(๓) เจ้าคณะภาคที่เจ้าคณะใหญ่มอบหมาย จำนวนห้ารูป

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของ มหาเถรสมาคม อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประธานกรรมการบริหารกลาง ประธานกรรมการระดับหน รัฐมนตรีที่กำกับดูแลสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านพัฒนาสังคม หรือด้านอื่นๆ ที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินหกรูปหรือคน

(๖) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการอำนวยการเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ข้อ ๙ คณะกรรมการตาม ข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) และ (๕) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้อีก

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งครบกำหนดวาระหากยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการที่พ้นตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๑๐ คณะกรรมการ ตามข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) และ (๕) นอกจากพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตายหรือมรณภาพ

(๒) ลาออก

(๓) สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออกโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

(๔) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๖) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ ๑๑ คณะกรรมการตามข้อ ๘ (๑) (๒) (๓) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่ วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระและเหลือเวลาตามวาระไม่ถึงเก้าสิบวัน ให้กรรมการที่มีอยู่เกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเข้ารับหน้าที่

ข้อ ๑๒ ให้คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม และแนวทางการเร่งรัด ติดตามการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๒) กำกับ ติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนคณะกรรมการทุกระดับให้ดำเนินการตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ อย่างมีประสิทธิภาพ

(๓) อนุมัติหรือเห็นชอบแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ วินิจฉัย แก้ปัญหา หรือกระทำการใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรม บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๕) เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการระดับหน ต่อมหาเถรสมาคม ผ่านประธานกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม

(๖) ประกาศยกย่องหน่วยงาน องค์กร บุคคล และพื้นที่ดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๗) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการทุกระดับ

(๘) ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่มหาเถรสมาคม ประธานกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม มอบหมาย

ข้อ ๑๓ การประชุมคณะกรรมการอำนวยการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการหนึ่งรูปหรือคน ให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงชี้ขาด

ให้คณะกรรมการอำนวยการประชุมกันอย่างน้อยปีละสองครั้ง หรือตามเหตุผลความจำเป็น

ข้อ ๑๔ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการอำนวยการ ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ และปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการอำนวยการ ตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการอำนวยการ

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการบริหารกลาง

ข้อ ๑๕ ให้มีคณะกรรมการบริหารกลาง ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้ง โดยการเสนอของประธานกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม ประกอบด้วย

(๑) ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค หรือเจ้าคณะภาค หรือพระสังฆาธิการที่มีความเหมาะสมรูปหนึ่งเป็นประธานกรรมการ

(๒) เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค หรือพระสังฆาธิการที่มีความเหมาะสม จำนวนห้ารูป เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) พระสังฆาธิการ หรือผู้แทนภาครัฐ หรือภาคีเครือข่าย จำนวนไม่เกินเก้ารูปหรือคน เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการพัฒนาสังคม หรือด้านอื่นที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินห้ารูปหรือคน เป็นกรรมการ

(๕) รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ

(๖) ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกลุ่มบูรณะพัฒนาวัดและศาสนสงเคราะห์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๑๖ ให้คณะกรรมการบริหารกลาง มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วัฒนธรรมจารีตประเพณี และค่านิยมของแต่ละท้องถิ่นต่อคณะกรรมการอำนวยการ

(๒) กลับกรองแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ของคณะกรรมการระดับหนก่นำเสนอ
คณะกรรมการอำนวยการ

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะ การดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรม
ของโครงการ ต่อคณะกรรมการระดับหน ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๔) ขับเคลื่อน กำกับ ติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ และกิจกรรม
การดำเนินงานโครงการ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และรายงานผลการดำเนินงานต่อมหาเถรสมาคม
คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม และคณะกรรมการอำนวยการ

(๕) เสนอขอยกย่องหน่วยงาน องค์กร บุคคล และพื้นที่ดำเนินงานแผนงาน โครงการ และ
กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ต่อคณะกรรมการอำนวยการ

(๖) เสนอการจัดพิธีมอบประกาศเกียรติคุณ ป้ายโครงการ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ
ของโครงการ ตามความเหมาะสมต่อคณะกรรมการอำนวยการ

(๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
ทุกระดับ

(๘) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการอำนวยการ มอบหมาย
ข้อ ๑๗ ให้นำความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๓ มาใช้บังคับกับคณะกรรมการบริหารกลาง
โดยอนุโลม

ข้อ ๑๘ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการบริหารกลาง ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุน
ในการขับเคลื่อนโครงการ และปฏิบัติการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกลางมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการบริหารกลาง ตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการบริหารกลาง

ส่วนที่ ๓

คณะกรรมการระดับหน

ข้อ ๑๙ ให้มีคณะกรรมการระดับหน ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้ง โดยการเสนอของประธาน
กรรมการอำนวยการ ผ่านประธานกรรมการฝ่ายสาธารณูปการของมหาเถรสมาคม จำนวนสิบห้ารูปหรือคน
ให้มหาเถรสมาคมคัดเลือกจากคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง เพื่อแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ
จำนวนหนึ่งรูป และรองประธานกรรมการอีกจำนวนไม่เกินสองรูป

ข้อ ๒๐ ให้คณะกรรมการระดับหน มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ
ให้สอดคล้องกับพื้นที่ วัฒนธรรมจารีตประเพณี และค่านิยมของท้องถิ่นนั้นๆ ต่อคณะกรรมการบริหารกลาง

(๒) กลับกรองแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ ตามที่คณะกรรมการ
ระดับจังหวัดเสนอมาก่อนนำเสนอคณะกรรมการบริหารกลาง

(๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ ต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๔) ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงาน โครงการ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการระดับหน

(๖) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการบริหารกลาง มอบหมาย

ข้อ ๒๑ ให้นำความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๓ มาบังคับใช้กับคณะกรรมการระดับหน โดยอนุโลม

ข้อ ๒๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการระดับหน ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุน การขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการระดับหน มอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการระดับหน ตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการระดับหน

ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการระดับจังหวัด

ข้อ ๒๓ ให้มีคณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งประธานกรรมการอำนวยการแต่งตั้ง โดยการเสนอ ของประธานกรรมการบริหารกลาง ประกอบด้วย

ก. ส่วนภูมิภาค

(๑) เจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ เป็นประธานกรรมการบรรพชิต เจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมา เป็นรองประธานกรรมการ รองเจ้าคณะจังหวัดทั้งสองฝ่าย หรือเจ้าคณะอำเภอ จำนวนหก รูป เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดที่เป็นประธานกรรมการ เป็นกรรมการ และเลขานุการ

(๒) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการคฤหัสถ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับ มอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปลัดจังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด และนายอำเภอท้องที่ จำนวนสามคน ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการพัฒนาสังคม หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินสี่รูปหรือคน เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดเป็นกรรมการ และเลขานุการ

ข. กรุงเทพมหานคร

(๑) เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร อาวุโสโดยสมณศักดิ์ เป็นประธานกรรมการบรรพชิต เจ้าคณะกรุงเทพมหานครที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมา เป็นรองประธานกรรมการ พระสังฆาธิการอื่นที่มีความเหมาะสม จำนวนหก รูป เป็นกรรมการ เลขาธิการเจ้าคณะกรุงเทพมหานครที่เป็นประธานกรรมการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ข้าราชการสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนสิบสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการพัฒนาสังคม หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินสี่รูปหรือคน เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการการเขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่ได้รับมอบ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๒๔ ให้คณะกรรมการระดับจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย กำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ในการขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด

(๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ แนวทาง วิธีการ การดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ ต่อคณะกรรมการระดับอำเภอ

(๓) ขับเคลื่อน ส่งเสริมสนับสนุน หนุนแรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจและปลูกฝังสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของโครงการ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนร่วมมือร่วมใจพัฒนาและสร้างพื้นที่สัปปายะให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวิถีพุทธ โดยสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย

(๔) กลั่นกรองแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ ก่อนนำเสนอคณะกรรมการระดับหน

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการระดับจังหวัดระดับอำเภอ ระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๖) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการระดับหน มอบหมาย

ข้อ ๒๕ ให้นำความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๓ มาบังคับใช้กับคณะกรรมการระดับจังหวัดโดยอนุโลม

ข้อ ๒๖ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการระดับจังหวัด ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรม ตามที่คณะกรรมการระดับจังหวัดมอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการขับเคลื่อนระดับจังหวัด ตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการระดับจังหวัด

ส่วนที่ ๕ คณะกรรมการระดับอำเภอ

ข้อ ๒๗ ให้มีคณะกรรมการระดับอำเภอ ซึ่งคณะกรรมการระดับจังหวัดแต่งตั้ง ประกอบด้วย
ก. ส่วนภูมิภาค

(๑) เจ้าคณะอำเภอที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ เป็นประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต เจ้าคณะอำเภอที่มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมา เป็นรองประธานกรรมการ พระสังฆาธิการที่มีความเหมาะสม ในเขตปกครอง จำนวนห้ารูป เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าคณะอำเภอที่เป็นประธานกรรมการ เป็นกรรมการ และเลขานุการ

(๒) นายอำเภอ เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ นายกเทศมนตรี หรือนายกองคํการ บริหารส่วนตำบล เป็นรองประธานกรรมการ ข้าราชการ นักปกครองท้องที่ในเขตปกครองที่ได้รับมอบหมาย จำนวนเจ็ดคน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการพัฒนาสังคม หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินสามรูปหรือคน เป็นกรรมการ ปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ และเลขานุการ

ข. กรุงเทพมหานคร

(๑) กรุงเทพมหานคร เจ้าคณะเขตที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์เป็นประธานกรรมการ ฝ่ายบรรพชิต เจ้าคณะเขตที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมา เป็นรองประธานกรรมการ พระสังฆาธิการ ที่มีความเหมาะสม จำนวนหกรูป เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าคณะเขตที่เป็นประธาน เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ผู้อำนวยการเขต เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ข้าราชการประจำเขต หรือผู้ได้รับมอบหมาย จำนวนเจ็ดคน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารงานภาครัฐ ด้านการพัฒนาสังคม หรือด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม จำนวนไม่เกินสามรูปหรือคน เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการ เลือกกรรมการหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการและอีกหนึ่งคน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๒๘ คณะกรรมการระดับอำเภอ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) วิเคราะห์นโยบาย กำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ในการขับเคลื่อน โครงการระดับอำเภอ

(๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะ แนวทาง วิธีการ การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมของโครงการ ต่อคณะกรรมการระดับวัดและชุมชน และระดับสถานศึกษา

(๓) ขับเคลื่อน ส่งเสริมสนับสนุน รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนัก ให้เห็นคุณค่าและประโยชน์ของโครงการ โดยร่วมมือร่วมใจพัฒนาพื้นที่สํปายะให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวิถีพุทธ และสมัครเข้าร่วมโครงการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกกลุ่มเป้าหมาย

(๔) กลับรองแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ ก่อนนำเสนอ คณะกรรมการระดับจังหวัด

(๕) แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ สนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ระดับอำเภอ

(๖) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการระดับจังหวัดมอบหมาย

ข้อ ๒๙ ให้นำความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๓ มาใช้กับคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยอนุโลม

ข้อ ๓๐ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการระดับอำเภอ ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริมสนับสนุน การขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรม และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการระดับอำเภอมอบหมาย ให้สำนักงานคณะกรรมการระดับอำเภอตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการระดับอำเภอ

ส่วนที่ ๖

คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน

ข้อ ๓๑ ให้มีคณะกรรมการระดับวัดและชุมชน ซึ่งคณะกรรมการระดับอำเภอแต่งตั้ง โดยความเห็นชอบของเจ้าคณะตำบล ประกอบด้วย

ก. ส่วนภูมิภาค

(๑) เจ้าคณะตำบลในเขตปกครองที่วัดตั้งอยู่ เป็นที่ปรึกษา เจ้าอาวาส เป็นประธาน กรรมการฝ่ายบรรพชิต พระภิกษุในวัด จำนวนไม่เกินห้ารูป เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าอาวาสหรือที่ได้รับ มอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่ ที่วัดตั้งอยู่เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ปลัดเทศบาล หรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลประจำตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน เครือข่ายวัฒนธรรมและสุขภาพหรือองค์กรการกุศล ในเขตพื้นที่วัดและชุมชนตั้งอยู่ จำนวนไม่เกินสิบคน ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสามรูปหรือคน เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนเป็นรองประธาน และกรรมการอีกหนึ่งคน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข. กรุงเทพมหานคร

(๑) เจ้าคณะแขวงในเขตปกครองที่วัดและชุมชนตั้งอยู่ เป็นที่ปรึกษาเจ้าอาวาสวัด เป็นประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต พระภิกษุในวัด จำนวนไม่เกินห้ารูป เป็นกรรมการ เลขานุการเจ้าอาวาส หรือที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๒) ประธานชุมชนในเขตวัดตั้งอยู่ เป็นประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ หัวหน้าหน่วยงาน ผู้นำองค์กร ผู้นำจิตอาสา ในเขตพื้นที่วัดและชุมชนตั้งอยู่ จำนวนไม่เกินเจ็ดคน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกิน สามรูปหรือคน เป็นกรรมการ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคน เป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการ อีกหนึ่งคน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๓๒ ให้คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบายและจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม ในการขับเคลื่อน โครงการระดับวัดและชุมชน

(๒) กำหนดแนวทาง วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ในการขับเคลื่อนโครงการระดับวัดและชุมชน

(๓) รณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างการเข้าใจ และเชิญชวนให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก เพื่อร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่สัปปายะให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวิถีพุทธของชุมชน

(๔) กลั่นกรองแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงานโครงการ ก่อนนำเสนอ ตามลำดับจนถึงคณะกรรมการระดับจังหวัด

(๕) รายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดำเนินงาน โครงการ ตามลำดับจนถึงคณะกรรมการระดับจังหวัด

(๖) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการระดับอำเภอมอบหมาย

ข้อ ๓๓ ให้นำความในข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๔ มาบังคับใช้กับคณะกรรมการ ระดับวัดและชุมชนโดยอนุโลม

ข้อ ๓๔ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการระดับวัดและชุมชน ทำหน้าที่บริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนแผนงาน โครงการ กิจกรรม ตามที่คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน มอบหมาย

ให้สำนักงานคณะกรรมการระดับวัดและชุมชนตั้งอยู่วัดต้นสังกัดของประธานกรรมการ ระดับวัดและชุมชน

ส่วนที่ ๗

คณะกรรมการระดับสถานศึกษา

ข้อ ๓๕ ให้มีคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน สิบห้าคน ประกอบด้วย เจ้าคณะตำบลหรือเจ้าอาวาสที่อยู่ในเขตบริการของสถานศึกษา ประธานกรรมการ สถานศึกษา เป็นที่ปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นประธานกรรมการ กรรมการสถานศึกษา บุคลากร ของสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่นในเขตบริการของสถานศึกษา หรือบุคคลอื่นๆ ที่สถานศึกษาเห็นสมควร ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความเหมาะสม จำนวนไม่เกินสองรูปหรือคน เป็นกรรมการ บุคลากรของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๓๖ ให้คณะกรรมการระดับสถานศึกษา มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการ

(๒) กำหนดแนวทาง วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการ

(๓) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และขับเคลื่อนโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์

(๔) รายงานผลการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการต่อคณะกรรมการระดับจังหวัดทุกสิ้นปี

การศึกษา

(๕) ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการระดับต่างๆ ขอความร่วมมือ

ข้อ ๓๗ ให้นำความใน ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ มาบังคับใช้กับคณะกรรมการระดับสถานศึกษา

โดยอนุโลม

หมวด ๓
กองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

ข้อ ๓๘ ให้จัดตั้งกองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนโครงการ

ให้คณะกรรมการอำนวยการ ออกระเบียบ หรือประกาศ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการดำเนินงานกองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

การจัดตั้งกองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ระดับจังหวัดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่คณะกรรมการอำนวยการกำหนด

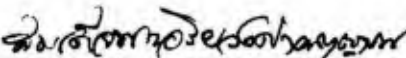
ให้สำนักงานคณะกรรมการระดับจังหวัด เป็นที่ตั้งกองทุนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จังหวัด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๙ ให้คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการระดับหน คณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการระดับอำเภอ คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน และคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ที่แต่งตั้งก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่ตามระเบียบนี้

ข้อ ๔๐ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ดำเนินการให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการระดับหน และประสานงานให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด คณะกรรมการระดับอำเภอ คณะกรรมการระดับวัดและชุมชน และคณะกรรมการระดับสถานศึกษา ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๒ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

**ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๖๗**

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และเพื่อเป็นการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของสำนักปฏิบัติธรรม ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคมและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๖๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“การปฏิบัติธรรม” หมายความว่า การปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานหรือวิปัสสนากัมมัฏฐานตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์

“คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด” ให้หมายความรวมถึงคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมกรุงเทพมหานคร

“พระวิปัสสนาจารย์” หมายความว่า พระภิกษุผู้สอนการปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานและวิปัสสนากัมมัฏฐาน หรือพระภิกษุที่ผ่านการอบรมหลักสูตรพระวิปัสสนาจารย์จากสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดหรือองค์กรคณะสงฆ์ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือหน่วยงานอื่นจัดสรรงบประมาณถวายเพื่อการอบรมหรือหลักสูตรกัมมัฏฐานของมหาวิทยาลัยสงฆ์

“จังหวัด” ให้หมายความรวมถึง กรุงเทพมหานคร ด้วย

ข้อ ๕ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคมรักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม เสนอมหาเถรสมาคม เพื่อวินิจฉัย คำวินิจฉัยของมหาเถรสมาคมให้ถือเป็นที่สุด

หมวด ๑
คณะกรรมการ
ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งโดยการเสนอของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในคณะสงฆ์แต่ละฝ่าย เรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ (ม) หรือคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ (ธ)” แล้วแต่กรณี ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการรูปหนึ่ง

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย แม่กองบาลีสนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประธานกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประธานศูนย์พระปริยัตินิตเทศก์แห่งคณะสงฆ์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

(๓) พระราชาคณะฝ่ายวิปัสสนากัมมัฏฐาน จำนวนไม่เกินสี่รูป

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินห้ารูปหรือคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้มีกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกินห้ารูปหรือคน

ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ข้อ ๗ กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมีได้แต่งตั้งกรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๓) และ (๔) ขึ้นใหม่ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ ๗ กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) มรณภาพหรือตาย

(๒) ลาออก

(๓) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ

(๔) มหาเถรสมาคมมีมติให้ออกโดยการเสนอของคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๗) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ข้อ ๙ ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนก็ได้

ในกรณีที่กรรมการตามข้อ ๖ (๑) (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการแทน

ข้อ ๑๐ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กลั่นกรองและเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาให้ความเห็นชอบจัดตั้งหรืองดการดำเนินงานชั่วคราว ของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

(๒) ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด และสำนักปฏิบัติธรรมของวัดให้ดำเนินการเป็นไปโดยสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคมและแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๓) ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และให้คำปรึกษาในการดำเนินกิจกรรมของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

(๔) ให้ความเห็นชอบหลักสูตรการปฏิบัติธรรมสำหรับสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

(๕) สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์ให้มีศักยภาพในการสอนการปฏิบัติธรรม รวมทั้งกำหนดมาตรฐานหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์

(๖) สนับสนุน ส่งเสริม ศูนย์ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด มหาวิทยาลัยสงฆ์ สำนักงานเจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์ในระดับภาค ระดับหน ในการฝึกอบรมหรือพัฒนาพระวิปัสสนาจารย์

(๗) ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาการปฏิบัติธรรม

(๘) จัดให้มีการประชุมศูนย์ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด เจ้าสำนักและพระวิปัสสนาจารย์ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งหรือตามความเหมาะสม

(๙) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๐) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามที่มหาเถรสมาคมหรือคณะกรรมการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติมอบหมาย

ข้อ ๑๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการรูปหนึ่งหรือคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๒ ให้มีศูนย์ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ ของคณะสงฆ์แต่ละฝ่าย ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงาน รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

ข้อ ๑๓ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในคณะสงฆ์แต่ละฝ่าย เรียกว่า “คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด...(ม) หรือ คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด...(ธ)” แล้วแต่กรณี ซึ่งมหาเถรสมาคมแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) เจ้าคณะจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอ เป็นกรรมการ

(๓) เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดหรือพระวิปัสสนาจารย์ ที่ได้รับการคัดเลือกจากเจ้าคณะจังหวัด จำนวนไม่เกินห้ารูป เป็นกรรมการ

(๔) ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(๕) เลขานุการเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรุงเทพมหานครให้ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้เลขานุการเจ้าคณะกรุงเทพมหานครและเจ้าหน้าที่กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเลือกรองเจ้าคณะจังหวัดรูปหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการ

ข้อ ๑๔ ให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ มาใช้บังคับกับวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามข้อ ๑๓ (๓) และให้นำความในข้อ ๑๑ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด โดยอนุโลม ทั้งนี้ ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการรูปหนึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม

ข้อ ๑๕ ให้คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พัฒนาส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมในระดับจังหวัด และสำนักปฏิบัติธรรมของวัด ในจังหวัดให้ดำเนินการเป็นไปโดยสอดคล้องกับนโยบายของมหาเถรสมาคม และแผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(๒) พิจารณากลับรอง ให้ความเห็น เสนอคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณา จัดตั้ง หรือตกรการดำเนินงานชั่วคราว

(๓) กำกับดูแล และสนับสนุนส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัด

(๔) ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรม แก่เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๕) จัดประชุมสัมมนาศูนย์ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด และพระวิปัสสนาจารย์

(๖) เสนอแนะมาตรฐานกลางหลักสูตรสำหรับสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

(๗) อบรมพระวิปัสสนาจารย์ในจังหวัดให้มีศักยภาพในการสอนการปฏิบัติธรรม

(๘) จัดทำฐานข้อมูลพระวิปัสสนาจารย์ และข้อมูลผู้เข้าอบรมในจังหวัด

(๙) จัดทำทะเบียนสำนักปฏิบัติธรรมในจังหวัด

(๑๐) แต่งตั้งที่ปรึกษา คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติการตามที่ได้รับมอบหมาย

(๑๑) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามมหาเถรสมาคม คณะกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือคณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๑๖ ให้มีศูนย์ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในเขตการปกครองของคณะสงฆ์แต่ละฝ่าย ตั้งอยู่ที่วัดอันเป็นต้นสังกัดของประธานกรรมการ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ ในการบริหารงานทั่วไป ส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงาน รวมทั้งมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๒
การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม
ส่วนที่ ๑
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

- ข้อ ๑๗ การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้
- (๑) เป็นวัดตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์
 - (๒) มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม
 - (๓) มีจำนวนพระวิปัสสนาจารย์สอนประจำที่เพียงพอ
 - (๔) มีหลักสูตรการปฏิบัติธรรมที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ข้อ ๑๘ การจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดให้เจ้าคณะจังหวัดเสนอเรื่องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด และคณะกรรมการ ตามแบบการขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด (แบบ สธจ. ๑ และ สธจ. ๒) แบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ เมื่อมหาเถรสมาคมมีมติอนุมัติให้จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแล้ว ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขึ้นทะเบียนเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พร้อมจัดทำประกาศมหาเถรสมาคมจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามแบบแบบท้ายระเบียบนี้

ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีหน้าที่พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดตามวาระหนึ่ง ให้มีคุณภาพ และจัดสรรงบประมาณอุดหนุนตามสมควร

ในกรณีที่เห็นสมควร มหาเถรสมาคมอาจกำหนดให้มีศูนย์ประสานงานกลางของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ในคณะสงฆ์แต่ละฝ่ายขึ้นด้วยก็ได้

ข้อ ๒๐ ในจังหวัดเดียวกัน ถ้ามีสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้ระบุลำดับตามลำดับการจัดตั้ง โดยจำแนกตามสังกัดคณะสงฆ์

ข้อ ๒๑ ให้สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดจัดทำรายงานผล การดำเนินงานประจำปีเสนอคณะกรรมการ ตามแบบรายงานผลการดำเนินงานของสำนักปฏิบัติธรรม (แบบ สธจ. ๓) แบบท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๒๒ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่มีสถานที่ตั้งของสำนักปฏิบัติธรรมในเขตจังหวัดอื่น มีใช้จังหวัดอื่นเป็นที่ตั้งของวัด ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอื่นเป็นที่ตั้งของวัด

ข้อ ๒๓ ให้เจ้าอาวาสวัดซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดเป็นเจ้าสำนัก มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุม กำกับ ดูแล สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

- ข้อ ๒๔ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด อาจงดการดำเนินงานชั่วคราว ในกรณีดังต่อไปนี้
- (๑) ไม่มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม
 - (๒) ขาดพระวิปัสสนาจารย์สอนประจำ
 - (๓) แนวทางการปฏิบัติธรรมไม่เป็นไปตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตรหรือหลักสูตรที่คณะกรรมการ ให้ความเห็นชอบตามข้อ ๑๐ (๕)
 - (๔) ไม่มีการดำเนินการจัดกิจกรรมอบรมปฏิบัติธรรมติดต่อกันเกินสองปี หรือไม่มีกรรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสองปีติดต่อกัน

เมื่อมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ปรากฏแก่สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดแห่งใด ให้คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วให้ความเห็นเสนอคณะกรรมการจนถึงมหาเถรสมาคมเพื่อมีมติอนุมัติให้งดการดำเนินงานชั่วคราว กรณีมีเหตุอันสมควรคณะกรรมการอาจสั่งให้สำนักปฏิบัติธรรมแห่งนั้นดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องก่อนก็ได้ และเมื่อพ้นเหตุแห่งการดำเนินการนั้นแล้ว คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ดำเนินการต่อไปได้

ส่วนที่ ๒ สำนักปฏิบัติธรรมของวัด

ข้อ ๒๕ วัดที่มีความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่ และพระวิปัสสนาจารย์ ประสงค์จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมของวัด ให้แจ้งเจ้าคณะจังหวัดเพื่อทราบ

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่ปรากฏว่าสำนักปฏิบัติธรรมของวัดแห่งใดมีแนวทางปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตรหรือหลักสูตรที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ (๕) หรือมีแนวทางปฏิบัติที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เจ้าคณะจังหวัดอาจเสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด มีมติให้งดการดำเนินงานชั่วคราวสำนักปฏิบัติธรรมของวัดนั้นได้

ให้นำความใน ข้อ ๒๔ วรรคสอง มาใช้กับกรณีงดการดำเนินการชั่วคราวสำนักปฏิบัติธรรมของวัดโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ ให้เจ้าอาวาสวัดซึ่งเป็นที่ตั้งสำนักปฏิบัติธรรมของวัด เป็นเจ้าสำนัก มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุม กำกับ ดูแล สำนักปฏิบัติธรรมของวัด ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๘ ให้คณะกรรมการดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะมีการแต่งตั้งใหม่ตามระเบียบนี้

ข้อ ๒๙ ให้สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดและเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ คงเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดและเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามระเบียบนี้

ข้อ ๓๐ ให้พระวิปัสสนาจารย์ตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นพระวิปัสสนาจารย์ตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

**แบบคำขอจัดตั้ง
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด**

.....

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

เรียน ประธานคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารข้อมูล พร้อมภาพประกอบ จำนวน ๑ เล่ม

ข้าพเจ้า..... ฉายา.....
 อายุ..... พรรษา..... วิทยฐานะ.....
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งวัด.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 มีความประสงค์ขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด..... แห่งที่
 ตั้งอยู่ที่วัด..... ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์
 โทร โทรสาร.....
 E-mail/website.....

สังกัด () มหานิกาย () ธรรมยุต

วัดมีความพร้อมที่จะดำเนินการจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม ดังนี้

๑. ด้านสถานที่

๑.๑ สภาพความพร้อมด้านอาคารสถานที่

ขนาดพื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

๑.๒ ส่วนของห้องพัก (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ และกรอกรายละเอียดหน้าข้อความ)

จำนวนคนที่รองรับได้.....คน

ประเภทห้องพัก

- ☐ เดี่ยว จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวม จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวมชาย จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวมหญิง จำนวน ห้อง ขนาด

ประเภทห้องน้ำในห้องพัก

- ☐ เดี่ยว จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวม จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวมชาย จำนวน ห้อง ขนาด
- ☐ รวมหญิง จำนวน ห้อง ขนาด

- ๑.๓ ส่วนของห้องปฏิบัติธรรม (โปรดกรอรายละเอียด)
 ขนาด.....ตารางเมตร จำนวน ๓ ห้อง จำนวนคนที่รองรับได้..... คน
 ห้องน้ำ จำนวน.....ห้อง รวม..... ห้อง แยกชาย/หญิง
 ทางเดินคนพิการ () () ไม่มี
 อุปกรณ์ที่เตรียมไว้ในห้องปฏิบัติธรรม
 (๑)..... (๒).....
 (๓)..... (๔).....
 (๕)..... (๖).....

- ๑.๔ ส่วนต้อนรับ (โปรดใส่เครื่องหมาย✓ หน้าข้อความ)

- ☐ มีห้องโถงต้อนรับ
☐ มีส่วนห้องสมุด
☐ มีห้องน้ำสาธารณะ

- ๑.๕ สภาพแวดล้อมทั่วไป (โปรดใส่เครื่องหมาย✓ และกรอรายละเอียดหน้าข้อความ)

- ☐ ป้ายบอกทาง ป้ายรายชื่อสำนักปฏิบัติธรรม
☐ ไฟส่องสว่าง
☐ ที่จอดรถ จำนวน คัน ขนาดพื้นที่จอดรถ..... ไร่.....งาน.....ตารางวา
☐ ทางสัญจรสำหรับคนพิการ

- ๑.๖ ด้านความปลอดภัย (โปรดใส่เครื่องหมาย✓ หน้าข้อความ)

- ☐ อุปกรณ์ดับเพลิง.....แผนผังการหนีไฟ.....แหล่งน้ำสำรอง
☐ แหล่งไฟสำรอง.....ยาสามัญประจำบ้าน ชุดปฐมพยาบาล
☐ อื่นๆ

๒. ด้านวิปัสสนาจารย์

มีพระวิปัสสนาจารย์ รูป ดังนี้

- ๒.๑ ชื่อ..... ฉายา.....อายุ.....พรรษา.....
 วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....
 ๒.๒ ชื่อ..... ฉายา.....อายุ.....พรรษา.....
 วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....
 ๒.๓ ชื่อ..... ฉายา.....อายุ.....พรรษา.....
 วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....
 ๒.๔ ชื่อ..... ฉายา.....อายุ.....พรรษา.....
 วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....
 ๒.๕ ชื่อ..... ฉายา.....อายุ.....พรรษา.....
 วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๓. ด้านหลักสูตร

๓.๑ มีหลักสูตรการปฏิบัติธรรม

ก. หลักสูตรการอบรม ๓ วัน ๒ คืน

ข. หลักสูตรการอบรม ๔ วัน ๓ คืน

ค. หลักสูตรการอบรม ๗ วัน ๖ คืน

ง. หลักสูตร ๑๐ วัน

๓.๒ มีแนวการสอน/ปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐาน ดังนี้ (ใส่เครื่องหมาย✓ หน้าข้อความ)

☐ แบบบริกรรม พุท-โธ

☐ แบบบริกรรม ยุบหนอ – พองหนอ

☐ แบบบริกรรม สัมมา – อรหัง

☐ แบบอานาปานสติ (กำหนดลมหายใจ)

☐ แบบกำหนดพิจารณารูป-นาม

☐ แบบอื่นๆ โปรดระบุ.....

๔. วัดแห่งนี้ มีจำนวนพุทธศาสนิกชนร่วมกิจกรรมในปีที่ผ่านมา จำนวน..... คน

๕. วัตถุประสงค์/ข้อคิดในการเสนอขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม

.....
.....
.....

พร้อมนี้ ได้แนบหลักฐาน ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาการเสนอขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๖๗ มาด้วยแล้ว

จึงขอกราบเรียนเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าอาวาสวัด.....

ความเห็นของเจ้าคณะตำบล.....

.....
.....

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าคณะตำบล.....

ความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ.....
.....
.....

(ลงนาม).....
(.....)
เจ้าคณะอำเภอ.....

**แบบรายงานการขอจัดตั้ง
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด**

วันที่ เดือน พ.ศ. ๒๕.....

เรื่อง ขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

กราบเรียน ประธานคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมแห่งคณะสงฆ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบคำขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด สธจ. ๑

๒. รายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

กระผม พระ ประธานคณะกรรมการ
ส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ขอเสนอแบบรายงานการขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด
..... แห่งที่ ตั้งอยู่ที่วัด
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
โดยมีพระ ฉายา..... อายุ พรรษา.....
วิยฐานะ..... ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง
วัด..... ตำบล อำเภอ.....
จังหวัด..... เป็นเจ้าสำนัก

จึงกราบเรียนมาเพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคมต่อไป

กราบเรียนมาด้วยความนับถือ

(ลงนาม)
(.....)
เจ้าคณะจังหวัด.....
ประธานคณะกรรมการสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

ความเห็นของเจ้าคณะภาค.....
.....

(ลงนาม)
(.....)
เจ้าคณะภาค.....

ความเห็นของเจ้าคณะใหญ่.....
.....

(ลงนาม)
(.....)
เจ้าคณะใหญ่หน.....

แบบรายงานผลการดำเนินงาน
สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ประจำปี พ.ศ.

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

เรียน ประธานคณะกรรมการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารข้อมูล พร้อมภาพประกอบ จำนวน ๑ เล่ม

ข้าพเจ้า พระ..... ฉายา.....

อายุ.....พรรษา.....วิทยฐานะ.....

ตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ (ถ้ามี).....

เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด.....แห่งที่.....วัด.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์.....โทร.....โทรสาร.....

ได้รับการจัดตั้งเป็นสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่.....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....สังกัด () มหานิกาย () ธรรมยุต

ขอรายงานผลการดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด.....ประจำปี พ.ศ. ดังนี้

๑. รายงานความพร้อมด้านอาคารสถานที่ที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติธรรม ดังนี้

๑.๑ สภาพความพร้อมด้านอาคารสถานที่

ขนาดพื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

๑.๒ ส่วนของห้องพัก (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ และกรอกรายละเอียดหน้าข้อความ)

จำนวนคนที่รองรับได้.....คน

ประเภทห้องพัก

☐ เดี่ยว	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวม	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวมชาย	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวมหญิง	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....

ประเภทห้องน้ำในห้องพัก

☐ เดี่ยว	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวม	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวมชาย	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....
☐ รวมหญิง	จำนวน.....ห้อง ขนาด.....

๑.๓ ส่วนของห้องปฏิบัติธรรม (โปรดกรอกรายละเอียด)

ขนาด.....ตรม. จำนวนคนที่รองรับได้.....คน

ห้องน้ำจำนวน.....ห้อง รวม แยกชาย หญิง

ทางเดินคนพิการมี.....ไม่มี

อุปกรณ์ที่เตรียมไว้ในห้องปฏิบัติธรรม

(๑)..... (๒).....

(๓)..... (๔).....

(๕)..... (๖).....

๑.๔ ส่วนต้อนรับ (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความ)

☐ มีห้องโถงต้อนรับ

☐ มีห้องสมุด

☐ มีห้องน้ำสาธารณะ

๑.๕ สภาพแวดล้อมทั่วไป (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ และกรอกรายละเอียดหน้าข้อความ)

☐ ป้ายบอกทาง ป้ายรายชื่อวัด/สำนักปฏิบัติธรรม

☐ ไฟส่องสว่าง

☐ ที่จอดรถ จำนวน.....คัน ขนาดพื้นที่จอดรถ.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

☐ ทางสัญจรสำหรับคนพิการ

๑.๖ ด้านความปลอดภัย (โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความ)

☐ อุปกรณ์ดับเพลิง.....แผนผังการหนีไฟ.....แหล่งน้ำสำรอง

☐ แหล่งไฟสำรอง.....ยาสามัญประจำบ้าน ชุดปฐมพยาบาล

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

๒. รายงานความพร้อมด้านพระวิปัสสนาจารย์

มีพระวิปัสสนาจารย์.....รูป ดังนี้

๑. ชื่อ ฉายา..... อายุ..... พรรษา.....

วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๒. ชื่อ ฉายา..... อายุ..... พรรษา.....

วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๓. ชื่อ ฉายา..... อายุ..... พรรษา.....

วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๔. ชื่อ ฉายา..... อายุ..... พรรษา.....

วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๕. ชื่อ ฉายา..... อายุ..... พรรษา.....

วิทยฐานะ.....ผ่านการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมพระวิปัสสนาจารย์ ปี พ.ศ.....

๓. รายงานความพร้อมด้านหลักสูตรการปฏิบัติธรรม ดังนี้

๓.๑ มีหลักสูตรการปฏิบัติธรรม

- ก. หลักสูตรการอบรม ๓ วัน ๒ คืน
- ข. หลักสูตรการอบรม ๔ วัน ๓ คืน
- ค. หลักสูตรการอบรม ๗ วัน ๖ คืน
- ง. หลักสูตรการอบรม อื่นๆ

๓.๒ มีแนวการสอน/ปฏิบัติกัมมัฏฐาน ดังนี้

(ใส่เครื่องหมาย ✓ และกรอกรายละเอียดหน้าข้อความ)

- ☐ แบบบริกรรม พุท – โธ
- ☐ แบบบริกรรม ยุบหนอ – พองหนอ
- ☐ แบบบริกรรม สัมมา – อรหัง
- ☐ แบบอานาปานสติ (กำหนดลมหายใจ)
- ☐ แบบกำหนดพิจารณารูป – นาม
- ☐ แบบอื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔. รายงานจำนวนพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมกิจกรรม

- สรุปจำนวนพุทธศาสนิกชนผู้มาปฏิบัติธรรม ในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕.....) จำนวนคน
 - จำนวนพุทธศาสนิกชนผู้มาปฏิบัติธรรม ในไตรมาส ๑ จำนวนคน
 - จำนวนพุทธศาสนิกชนผู้มาปฏิบัติธรรม ในไตรมาส ๒ จำนวนคน
 - จำนวนพุทธศาสนิกชนผู้มาปฏิบัติธรรม ในไตรมาส ๓ จำนวนคน
 - จำนวนพุทธศาสนิกชนผู้มาปฏิบัติธรรม ในไตรมาส ๔ จำนวนคน
- (โปรดแนบหลักฐาน อาทิ บัญชีรายชื่อผู้ร่วมกิจกรรม ตารางสรุป สำเนาลายเซ็นของผู้ร่วมกิจกรรม)

๕. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดให้มีประสิทธิภาพ

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าสำนักปฏิบัติธรรม

(.....)

ตำแหน่ง.....ผู้รายงาน

ประกาศมหาเถรสมาคม
เรื่อง การตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด

โดยมหาเถรสมาคมในการประชุม ครั้งที่ เมื่อวันที่
เดือน พ.ศ. มีมติอนุมัติให้จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด
แห่งที่ ตั้งอยู่ที่วัด ตำบล อำเภอ
จังหวัด โดยมี เป็นเจ้าสำนัก

อาศัยอำนาจตามข้อ ๑๙ ของระเบียบมหาเถรสมาคมว่าด้วยการส่งเสริมสำนักปฏิบัติธรรม
แห่งคณะสงฆ์ พ.ศ. จึงประกาศการตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัด
ให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ เดือน พ.ศ.

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)
สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด พ.ศ. ๒๕๖๗

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด โดยปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม มติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๖ และมหาเถรสมาคม ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เรื่อง การจัดการที่ดินและที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลานาน ประกอบกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ที่มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้ แนวทางปฏิบัติตามมติดังกล่าวจำเป็นต้องมีการทบทวนปรับปรุงให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับมหาเถรสมาคม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด” พ.ศ. ๒๕๖๗
- ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป
- ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ คำสั่ง ที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน
- ข้อ ๔ ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม รักษาการตามระเบียบนี้
- ข้อ ๕ การขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน การรวมโฉนดที่ดิน การสอบเขต และการแบ่งแยกที่ดิน ให้ดำเนินการ ดังนี้
- ๕.๑ วัดที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าอาวาสมอบอำนาจให้โยธาวิจิตร หรือบุคคลที่เจ้าอาวาสไว้วางใจเป็นผู้กระทำการแทนวัด และให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมเป็นสักขีพยาน
- ๕.๒ วัดที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ให้เจ้าอาวาสมอบอำนาจให้โยธาวิจิตร หรือบุคคลที่เจ้าอาวาส ไว้วางใจเป็นผู้กระทำการแทนวัด
- กรณีที่ดินที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น ๆ ร่วมเป็นสักขีพยาน
- ข้อ ๖ การขอรังวัดออกโฉนดที่ดิน การรวมโฉนดที่ดิน การสอบเขต และการแบ่งแยกที่ธรณีสงฆ์ ให้ดำเนินการ ดังนี้
- ๖.๑ ที่ธรณีสงฆ์ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าอาวาสมอบอำนาจให้โยธาวิจิตร หรือ บุคคลที่เจ้าอาวาสไว้วางใจ เป็นผู้กระทำการแทนวัด และให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ร่วมเป็นสักขีพยาน
- ๖.๒ ที่ธรณีสงฆ์ที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ให้เจ้าอาวาสมอบอำนาจให้โยธาวิจิตร หรือบุคคลที่เจ้าอาวาสไว้วางใจ เป็นผู้กระทำการแทนวัด

กรณีที่ดินสงฆ์ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลให้มีเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น ๆ
ร่วมเป็นสักขีพยาน

๖.๓ ที่ดินสงฆ์ที่ตั้งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตั้งวัด ให้เจ้าอาวาสมอบอำนาจให้โยธาวิจิตร
หรือบุคคลที่เจ้าอาวาสไว้วางใจ เป็นผู้กระทำการแทนวัด และให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแล้วแต่กรณีนั้นเป็นผู้ตั้ง ที่ดินสงฆ์ ร่วมเป็นสักขีพยาน

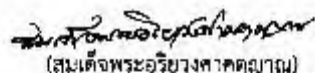
ข้อ ๗ การรับรองเขตที่ดินหรือที่ดินสงฆ์

๗.๑ กรณีที่ดินหรือที่ดินสงฆ์ ที่มีแนวเขตติดต่อกับที่ดินของเอกชน ให้เจ้าอาวาส
มอบอำนาจให้โยธาวิจิตร หรือบุคคลที่เจ้าอาวาสไว้วางใจ เป็นผู้กระทำการแทนวัด

๗.๒ กรณีที่ดินหรือที่ดินสงฆ์ ที่มีแนวเขตติดต่อกับที่ดินของทางราชการ หรือมีปัญหา
ทับซ้อน หรือมีข้อโต้แย้งแนวเขตที่ดิน ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ร่วมเป็นสักขีพยาน ในส่วนภูมิภาคให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนั้น ๆ ร่วมเป็นสักขีพยาน

ข้อ ๘ ข้อตกลงใด ๆ ในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

**บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด พ.ศ. ๒๕๖๗**

หลักการ

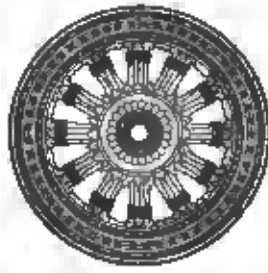
ให้มีระเบียบว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัดเพื่อให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงทำให้แนวทางปฏิบัติตามมติดังกล่าวจำเป็นต้องมีการทบทวนปรับปรุง ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับดินหาเถรสมาคม

เหตุผล

เนื่องจากมติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๖ และมติมหาเถรสมาคม ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๘ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๘ เรื่อง การจัดการที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งได้ใช้มาเป็นเวลานานประกอบกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ให้มีการปรับปรุงแก้ไขหลายครั้ง สมควรให้มีระเบียบว่าด้วยการจัดการที่ดินแทนวัด โดยปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมมติคณะสังฆมนตรีและมติมหาเถรสมาคมจึงจำเป็นต้องวางระเบียบนี้

ส่วนที่ ๖

คำสั่งมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่เตรและพักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ. ๒๕๒๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมออกคำสั่งมหาเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามภิกษุ สามเณรเที่ยวเตร่เตรและพักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ. ๒๕๒๑”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกคำสั่งหรือประกาศคณะสงฆ์อันเกี่ยวกับการห้ามภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่เตรและพักค้างแรมตามบ้านเรือน ซึ่งได้กำหนดไว้แล้วในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๔ ห้ามภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่เตรไปในที่ต่าง ๆ โดยไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ข้อ ๕ ห้ามภิกษุสามเณรพักค้างแรมตามบ้านเรือนติดต่อกันเกินสมควรโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๖ ภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

(๑) ในกรณีที่ภิกษุสามเณรรูปนั้นมีหนังสือสุทธิโดยถูกต้อง ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าของท้องที่แล้วแต่กรณี แนะนำภิกษุสามเณรรูปนั้นให้กลับสำนักเดิม พร้อมกับรายงานเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดทราบ โดยผ่านเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดของภิกษุสามเณร รูปนั้น

(๒) ในกรณีที่ภิกษุสามเณรรูปนั้นเมื่อสอบสวนแล้ว ปรากฏว่ามีหนังสือสุทธิปลอม ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าของท้องที่ดำเนินการให้ภิกษุสามเณรรูปนั้นสละสมณเพศแล้วมอบตัวให้ฝ่ายบ้านเมืองดำเนินการตามกฎหมาย พร้อมกับรายงานเจ้าคณะตามลำดับ จนถึงมหาเถรสมาคม

ข้อ ๗ พระสังฆาธิการรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ถือว่าละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ
อย่างร้ายแรง

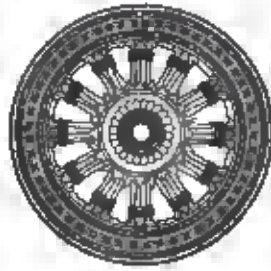
สั่ง ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมฉบับนี้ คือโดยปกติภิกษุสามเณรต้องมีสังกัดอยู่ในวัดใด
วัดหนึ่ง กับทั้งมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง แต่ปรากฏว่ามีภิกษุสามเณรบางรูปเที่ยวเตร็ดเตร่ไปในที่ต่าง ๆ และพักค้างแรม
ตามบ้านเรือนติดต่อกันโดยไม่จำเป็น การประพฤติเช่นนี้ไม่เหมาะสมกับสมณวิสัย เป็นที่ตำหนิติเตียนของประชาชนทั่วไป
ประกอบกับเรื่องนี้ได้มีพระมหาสมณานันติ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดวิธีดำเนินการต่อภิกษุสามเณร
ที่ประพฤติดังกล่าวอยู่แล้ว แล้วยังกระจัดกระจาย และไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันทำให้ไม่สะดวกแก่การนำมาใช้
ในการบริหารการคณะสงฆ์จึงสมควรประมวลและปรับปรุงออกเป็นคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเสพยาเสพติดให้โทษ
พ.ศ. ๒๕๖๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคม
ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณร
เสพยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกคำสั่งหรือประกาศคณะสงฆ์อื่นเกี่ยวกับการห้ามภิกษุสามเณรเสพยาเสพติด
ให้โทษ ซึ่งกำหนดไว้แล้วในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๔ ห้ามภิกษุสามเณรฉันยาที่มีคติเหมือนสุราเมรัย และยาเสพติดให้โทษอื่นใดที่มีคติ
อย่างเดียวกัน

ข้อ ๕ ห้ามภิกษุสามเณร เสพหรือฉันยาเสพติดให้โทษทุกชนิดเข้าสู่ร่างกาย ยกเว้นกรณี
ที่ปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์เพื่อรักษาโรค

ข้อ ๖ ภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

(๑) ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ

(ก) ให้เจ้าอาวาสเจ้าสังกัดสั่งภิกษุสามเณรรูปนั้นให้เลิกการกระทำเช่นนั้นเสีย
หากสั่งแล้วยังฝ่าฝืนอีก ให้จัดการให้ภิกษุสามเณรรูปนั้นออกไปเสียจากวัดและบันทึกเหตุที่ให้ออกไปนั้น
ในหนังสือสุทธิ แล้วรายงานตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดทราบ

(ข) ถ้าภิกษุสามเณรผู้กระทำความผิดนั้นอยู่ในท้องที่อื่นในจังหวัดเดียวกัน
ให้เจ้าคณะท้องที่นั้นแจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่ถ้ามีสังกัดอยู่ต่างจังหวัด ให้แจ้ง
แก่เจ้าอาวาส ผ่านเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด เพื่อดำเนินการตามความใน (ก)

(๒) ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสังฆาธิการได้กระทำความผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่ ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น แจ้งแก่เจ้าคณะเจ้าสังกัดของผู้กระทำความผิด เพื่อดำเนินการดังกล่าวแล้ว โดยแยกการแจ้งดังนี้

(ก) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

(ข) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดผ่านเจ้าคณะภาค

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมฉบับนี้คือ ด้วยการดื่มสุราเมรัยหรือเสพ หรือฉีดยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกาย เป็นการไม่ชอบด้วยพระวินัยและสมณวิสัย เป็นที่ตำหนิตติเตียนของผู้ที่ได้พบเห็น นำความเสื่อมเสียมาสู่วงการปกครองคณะสงฆ์ และพุทธศาสนา และเคยมีระเบียบกรรมการศาสนา ลงวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เรื่อง ห้ามไม่ให้ภิกษุตามเถรฉันทยาที่มีคติเหมือนสุราเมรัยอยู่เดิมแล้วแต่ไม่ครอบคลุถึงยาเสพติดให้โทษที่เกิดขึ้นภายหลัง จึงเห็นสมควรออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบคำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย
พ.ศ. ๒๕๒๘

หลักการ

ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย

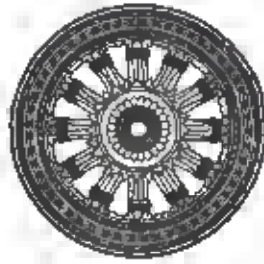
เหตุผล

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มหาเถรสมาคมในยุคนั้นได้ประกาศให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย มีหลักฐานปรากฏอยู่ในหนังสือแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๖ ความว่า “มหาเถรสมาคมประชุมหารือว่า การศึกษาพระธรรมวินัยเวลานี้เจริญแพร่หลายมากขึ้น แต่ภิกษุสามเณรที่ยังมิได้ศึกษาก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะไม่มีระเบียบกวัดชั้นปล่อยให้ไปตามใจสมัครเห็นว่าควรจะวางระเบียบกวัดชั้นให้ศึกษาทั่วถึงกัน จึงให้ประกาศว่า ภิกษุมีพรรษายังไม่ถึง ๕ และสามเณรรูปใดที่ยังไม่มีวิทยฐานะเป็นนักธรรมชั้นใดชั้นหนึ่ง ให้เจ้าอาวาสกวัดชั้นให้เรียนธรรมวินัยทุกรูปถ้าภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติ มีความผิดฐานฝ่าฝืนโอวาทของเจ้าอาวาส ถ้าเจ้าอาวาสรูปใดไม่กวัดชั้นภิกษุสามเณรในอาวาสของตน มีความผิดฐานละเลยต่อหน้าที่”

ตามประกาศฉบับดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้อย่างแจ่มชัดว่า ท่านผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปกครองคณะสงฆ์ระดับสูงสุด เห็นเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในกรณีที่จะต้องให้ภิกษุสามเณรเล่าเรียนพระธรรมวินัย เพราะเป็นหน้าที่โดยตรงของภิกษุสามเณร และเพราะการศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของภิกษุสามเณรเป็นพลวัตรปัจจัยที่จะก่อให้เกิดความเจริญ รุ่งเรืองและความมั่นคงแห่งพุทธจักร ซึ่งประกอบด้วยพระศาสนา สังฆมณฑล และวัดวาอาราม เป็นตัวสืบต่ออายุพุทธจักรให้ยั่งยืนต่อไป

อันพุทธสาวกกกล่าวโดยเฉพาะภิกษุสามเณรนั้น ต้องนับว่าเป็นศาสนทายาทที่มีความสำคัญต่อพระศาสนาฝ่ายหนึ่ง ความสำนึกในคุณค่าของความเป็นศาสนทายาทที่ดี ความสำนึกในเกียรติภูมิของศาสนทายาทที่ดี ยังคงมีอยู่ในตัวท่านไม่สูญหายไปไหน แต่ต้องอับเฉาลงไปบ้างในการเล่าเรียนศึกษาพระธรรมวินัย หรือในการเข้ารับการอบรมพระธรรมวินัย จะเหมากล่าวเอาว่าเพราะท่านขาดความสำนึกดังกล่าวแล้ว เห็นจะยังไม่ได้ เพราะข้อขัดข้องในการที่จะศึกษาเล่าเรียน หรือข้อขัดข้องในการที่จะเข้ารับการอบรม มิใช่จะมีเพียงประการเดียว มีอยู่หลายอย่างหลายประการด้วยกันซึ่งจะไม่นำมากล่าวในที่นี้ เพราะเชื่อว่ารู้ ๆ กันอยู่ในหมู่เจ้าอาวาส และเจ้าคณะ ข้อขัดข้องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น เป็นสิ่งที่พอจะแก้ไขได้ มิใช่เหลือวิสัยที่จะแก้ไขแต่ต้องร่วมมือช่วยกันแก้ไขระหว่างเจ้าอาวาส และเจ้าคณะ ตลอดลงไปถึงภิกษุสามเณร

อีกประการหนึ่ง การทดสอบความรู้ในสิ่งที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา หรือในสิ่งที่ได้รับการอบรมมาในปัจจุบันนี้เป็นสิ่งมีความจำเป็น ดังนั้น ในคำสั่งนี้จึงกำหนดให้มีการทดสอบความรู้ไว้อีกโสดหนึ่ง เพื่อความเหมาะสมกับภาวะการณ์ของยุค

คำสั่งมหาเถรสมาคม^{*}
เรื่อง ให้ภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย
พ.ศ. ๒๕๖๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคม
ออกคำสั่งมหาเถรสมาคมไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคม เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ให้ภิกษุสามเณรเรียน
พระธรรมวินัย พ.ศ. ๒๕๖๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์
เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกประกาศให้พระภิกษุสามเณรเรียนพระธรรมวินัย ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๔๑

ข้อ ๔ พระภิกษุมีพรรษาไม่ถึง ๕ และสามเณรรูปใดที่ยังมีวิทยฐานะเป็นนักรวมชั้นใด
ชั้นหนึ่งให้เจ้าอาวาสกวดชั้นให้เรียนพระธรรมวินัย หรือเข้ารับการอบรมพระธรรมวินัยทุกรูปถ้าภิกษุสามเณร
รูปใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าไม่ตั้งอยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส หรือประพฤติผิดคำสั่งเจ้าอาวาส มีความผิด
ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

อนึ่ง ถ้าและเจ้าอาวาสรูปใดไม่กวดชั้นภิกษุสามเณรในวัดของตน ย่อมมีความผิดฐานละเลย
ต่อหน้าที่

ข้อ ๕ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสและเจ้าคณะเจ้าสังกัดทุกระดับจนถึงระดับจังหวัด ร่วมกัน
จัดการโดยความอำนวยความสะดวกของเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด จัดให้มีการเล่าเรียนหรือการอบรมพระธรรมวินัย
ในเขตตำบลทางปกครองคณะสงฆ์นั้น ๆ ในรูปแบบ ดังนี้

ก. วัดใดในเขตตำบลนั้น พอดีจัดตั้งเป็นโรงเรียนนักรวมได้ก็ให้จัดขึ้น และให้ภิกษุ
สามเณรในวัดอื่นมาร่วมเรียนด้วย

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๕ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๘

ข. ถ้าภิกษุสามเณรในเขตตำบลนั้นไม่สามารถจะร่วมเรียนได้ เพราะมีเหตุขัดข้องหลายประการก็ดี วัดแต่ละวัดในเขตตำบลนั้น ไม่อาจตั้งโรงเรียนนักรรรมได้ก็ดี ต้องจัดให้มีการอบรมพระธรรมวินัยอนุโลมตามหลักสุนทรนักรรรมชั้นตรี

ข้อ ๖ การอบรมพระธรรม วินัยตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๕ ข. ให้ดำเนินการดังนี้

ก. วัดใดอันท่านเจ้าอาวาสให้ความรับรองว่าจะให้มีการอบรมพระธรรมวินัยให้แก่ภิกษุสามเณรในเขตเจ้าพรรษา โดยเจ้าอาวาสจะเป็นผู้อบรมเอง หรือจะมอบหมายให้พระภิกษุอื่นอบรมแทน ให้ถือว่าวัดนั้นมีการอบรมพระธรรมวินัยแล้ว หากภิกษุสามเณรในวัดอื่นจะมาร่วมรับการอบรมด้วยก็ได้ โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาสวัดนั้น

ข. ในเขตตำบลทางปกครองคณะสงฆ์ใด ไม่อาจตั้งโรงเรียนนักรรรม หรือจัดให้มีการอบรมเฉพาะวัดได้ ให้เจ้าอาวาสวัดในเขตตำบลนั้น พร้อมด้วยเจ้าคณะเจ้าสังกัตถึงระดับจังหวัด จัดให้มีการอบรมพระธรรมวินัยเฉพาะภิกษุขึ้นในเขตเจ้าพรรษา โดยจัดรวมภิกษุสามเณรในวัดนั้น ๆ ให้เข้ารับการอบรมร่วมกัน ณ วัดใดวัดหนึ่งที่เห็นสมควร และต้องมีจำนวนรวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๕ รูป ในการอบรมนั้น ให้อบรมในวันโกน วันพระ หรือวันธรรมสวนะเว้นวันปาฏิโมกข์ วันละ ๓ ชั่วโมง ให้เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล และเจ้าคณะอำเภอร่วมกันจัดให้มีผู้ให้การอบรมพระธรรมวินัยอนุโลมตามหลักสุนทรนักรรรมชั้นตรี

ข้อ ๗ การอบรมพระธรรมวินัยตามข้อ ๖ ข. ทางคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม จะให้ความอุปถัมภ์แก่ผู้ให้การอบรม คิดเป็นรายวันที่มีการอบรมเป็นกัปปิยภัณฑ์มูลค่าวันละ ๖๐ บาท

ข้อ ๘ ให้มีการทดสอบความรู้ในแบบตอบปัญหาที่เคยเรียกกันว่า สอบนวกะ อนุโลมตามหลักการสอบไล่ชั้นนักรรรมสนามหลวง จะจัดให้มีการรวมที่จังหวัดแห่งเดียว หรือจะจัดแบ่งแต่ละอำเภอ แต่ละตำบล ให้เจ้าอาวาสเจ้าคณะผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้จะตกลงกันแต่ถ้าจะแบ่งสอบแต่ละแห่ง ต้องมีผู้สมัครเข้าสอบไม่น้อยกว่า ๒๐ รูป

สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร จะแบ่งสอบแต่ละสำนักเรียน ก็ย่อมกระทำได้โดยไม่กำหนดจำนวนผู้สมัครสอบ

ข้อ ๙ ในเขตปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัตเป็นผู้ออกข้อสอบ ส่วนการตรวจใบตอบของนักเรียน เจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัตร่วมกันจัดการตรวจอนุโลมตามแบบตรวจนักรรรมสนามหลวง

สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร การออกข้อสอบก็ดี การตรวจใบตอบของนักเรียนก็ดี เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร หรือเจ้าสำนักเรียนนั้น ๆ จะเป็นผู้ดำเนินการสุดแต่จะตกลงกัน

ข้อ ๑๐ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัต ที่จะออกวุฒิบัตรให้แก่ภิกษุสามเณรผู้เข้าสอบไล่ได้ตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร จะเป็นหน้าที่ของเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร หรือเจ้าสำนักเรียนนั้น ๆ สุดแต่จะตกลงกัน

ข้อ ๑๑ ให้เจ้าอาวาสและเจ้าคณะทุกระดับ จะพึงร่วมกันปฏิบัติภารกิจอันเป็นหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้สำเร็จไปด้วยดี หากมีปัญหาเกิดขึ้นในการที่จะปฏิบัติตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ให้เจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด หรือเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เสนอเรื่องไปยังมหาเถรสมาคม ผ่านสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์)
ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม

ที่ ๕ /๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของมหาเถรสมาคม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ และมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของมหาเถรสมาคม ประกอบด้วย

๑. พระพรหมบัณฑิต	วัดประยุรวงศาวาส	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมวิสุทธาจารย์	วัดเครือวัลย์	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมกวี	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๔. พระพรหมเสนาบดี	วัดปทุมคงคา	กรรมการ
๕. พระพรหมวัชรเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๖. พระพรหมวชิรากร	วัดราชผาติการาม	กรรมการ
๗. พระธรรมโพธิมงคล	วัดนิมมานรดี	กรรมการ
๘. พระธรรมราชานุวัตร	วัดโมลีโลกยาราม	กรรมการ
๙. พระธรรมวชิรโมลี	วัดยานนาวา	กรรมการ
๑๐. พระธรรมวิสุทธาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๑๑. พระธรรมวชิรมุณี	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	กรรมการ
๑๒. พระธรรมวชิรเมธี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพคุณาภรณ์	วัดเทพราชกุญชร	กรรมการ
๑๔. พระเทพศาสนาภิบาล	วัดไร่ขิง/นครปฐม	กรรมการ
๑๕. พระเทพปฏิภาณกวี	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๑๖. พระเทพวิสุทธิโสภณ	วัดราชคฤห์	กรรมการ
๑๗. พระเทพสุวรรณเมธี	วัดสุวรรณาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพปวรเมธี	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๑๙. พระเทพเวที	วัดสังเวชวิศยาราม	กรรมการ
๒๐. พระราชธรรมวาทी	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๑. พระศรีธวัชเมธี	วัดป่าเลไลยก์/สุพรรณบุรี	กรรมการ
๒๒. พลตรี เฉลิมชัย เสี่ยงใหญ่	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๓. รศ.ดร. สุรพล สุธะพรหม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๔. นายสุทธิรักษ์ สุขธรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๕. พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการและเลขานุการ

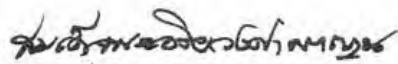
๒๖. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. ผู้อำนวยการกลุ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนา กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำการจัดให้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในและนอกราชอาณาจักร
๒. กำกับ ดูแล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรให้เรียบร้อยดีงาม และถูกต้องตามหลักพระศาสนา สอดคล้องกับระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๓. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ เพื่อเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

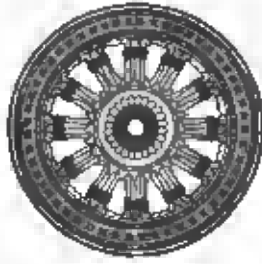
สั่ง ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเข้าไปพำนักอาศัยหรือดำเนินการใด ๆ ในสถานที่ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด พ.ศ. ๒๕๓๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มหาเถรสมาคมออกคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องห้ามภิกษุสามเณรเข้าไปพำนักอาศัยหรือดำเนินการใด ๆ ในสถานที่ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด พ.ศ. ๒๕๓๐”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ห้ามภิกษุสามเณรเข้าไปพำนักอาศัยหรือดำเนินการใด ๆ ในสถานที่ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดตามกฎหมายกระทรวง แม้จะเป็นการชั่วคราว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดท้องที่

ข้อ ๔ ภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งนี้ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ให้เจ้าอาวาส เจ้าสังกัดเรียกภิกษุสามเณรรูปนั้นกลับไปอยู่ประจำที่วัดสังกัดเดิม และว่ากล่าวตักเตือน หากภิกษุสามเณรฝ่าฝืนอีก ให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

(๒) ในกรณีผู้ฝ่าฝืนเป็นพระสังฆาธิการ ให้ผู้บังคับบัญชาลงโทษฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการ ตามควรแก่กรณี

ข้อ ๕ ภิกษุสามเณรรูปใด เข้าไปพำนักอาศัยหรือดำเนินการใด ๆ ในสถานที่ซึ่งยังไม่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดอยู่ก่อนคำสั่งนี้ประกาศใช้ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้กลับไปอยู่ประจำที่วัดสังกัดเดิม หรือ

(๒) ถ้าประสงค์จะอยู่ต่อไป ให้ขออนุญาตเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดท้องที่เป็นลายลักษณ์

อักษร

ข้อ ๖ เพื่อให้การปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งข้อ ๓ และ ข้อ ๔ ให้เจ้าคณะตำบล หรือ เจ้าคณะแขวง เจ้าสังกัดท้องที่ แล้วแต่กรณี แจ้งเจ้าคณะตามลำดับชั้น จนถึงเจ้าคณะจังหวัด หรือ เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เจ้าสังกัดท้องที่แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ ภายในกำหนด ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลบังคับใช้

สั่ง ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๐

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง
พ.ศ. ๒๕๓๘^{*}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามพระสงฆ์เกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๔ ห้ามพระภิกษุสามเณรเข้าไปในที่ชุมนุม หรือในบริเวณสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด หรือในที่ชุมนุมทางการเมือง ไม่ว่ากรณีใด ๆ

ข้อ ๕ ห้ามพระภิกษุสามเณรทำการใด ๆ อันเป็นการสนับสนุนช่วยเหลือโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่การหาเสียง เพื่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสภาเทศบาล หรือสภาการเมืองอื่นใด แก่บุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ

ข้อ ๖ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมชุมนุมในการเรียกร้องสิทธิของบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ

ข้อ ๗ ห้ามพระภิกษุสามเณรร่วมอภิปราย หรือบรรยายเรื่องเกี่ยวกับการเมืองซึ่งจัดตั้งขึ้นทั้งในวัดและนอกวัด

ข้อ ๘ ให้พระสังฆาธิการตั้งแต่ชั้นเจ้าอาวาสขึ้นไป ผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองชี้แจงแนะนำผู้อยู่ในปกครองของตนให้ทราบคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ และกวดขันอย่าให้มีการฝ่าฝืนละเมิด

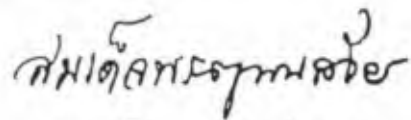
ข้อ ๙ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนละเมิดคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตน

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๓ ตอนที่ ๑ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘

ถ้าความผิดเกิดขึ้นนอกเขตสังกัด ให้เจ้าคณะเจ้าของเขตที่ความผิดเกิดขึ้น ว่ากล่าวตักเตือนแล้ว
แจ้งให้พระสังฆาธิการผู้ปกครองใกล้ชิดดำเนินการ

ข้อ ๑๐ ให้พระสังฆาธิการผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางปกครองทุกชั้นปฏิบัติการให้เป็นไปตาม
คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้โดยเคร่งครัด

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคม ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘
เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคมตรากฎหมายมหาเถรสมาคม
ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถร-
สมาคมดังกล่าวใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

๒ โดยที่พระภิกษุสงฆ์ได้นามว่า สมณะ แปลว่า ผู้สงบ ได้นามว่า บรรพชิต แปลว่า ผู้เว้นกิจกรรมอันเศร้าหมอง
มีโทษสมควรเป็นผู้สังวรระวังการกระทำของตนให้เป็นไปแต่ในทางสงบปราศจากโทษทั้งแก่ตนทั้งแก่หมู่คณะ ด้วยเหตุนี้
พระบรมศาสดาจึงทรงบัญญัติสิกขาบทห้ามพระภิกษุสงฆ์มิให้ประพฤตินอกทางของสมณะบรรพชิต ทรงปรับโทษ
แก่ผู้ฝ่าฝืนละเมิดในการที่บ้านเมืองมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าเป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นธุรกิจ
ฝ่ายบ้านเมือง เป็นหน้าที่ของฆราวาสผู้มีสิทธิตามกฎหมายโดยเฉพาะ ไม่ใช่หน้าที่ของพระภิกษุสามเณรผู้อยู่นอกเหนือ
การเมือง ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง ไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง แม้ผู้ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว
หากบวชเป็นพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนา ก็ขาดจากสมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนราษฎรทันที ข้อนี้แสดงว่า
ความเป็นพระภิกษุสามเณรไม่ควรแก่การเมืองโดยประการทั้งปวง การที่พระภิกษุสามเณรเข้าไปเกี่ยวข้องช่วยสนับสนุน
การเลือกตั้งบุคคลใด ๆ เพื่อเป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาเทศบาลเป็นต้น ย่อมเป็นการประพฤติผิดวิสัย
ของสมณะบรรพชิต นำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเองและหมู่คณะตลอดถึงพระศาสนา เป็นที่ติเตียนของสาธุชนทั้งใน
และนอกพระศาสนาเพราะสมณะบรรพชิตสมควรวางตนเป็นกลาง ทำจิตให้กว้างขวาง ด้วยเมตตาทั่วไปแก่ชนทั้งปวง
ผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยไม่เลือกหน้า ในตำแหน่งที่มีผู้แข่งขันช่วงชิงกันมากคน พระภิกษุสามเณรเข้าช่วยให้ผู้ใดได้
ย่อมเป็นที่พอใจของผู้นั้น แต่ผู้ที่ไม่ได้ก็อีกเป็นจำนวนมากกับพวกพ้องย่อมไม่พอใจ เสื่อมคลายความเคารพนับถือ
ความเป็นอยู่ของพระสงฆ์และความดำรงอยู่แห่งพระศาสนาขึ้นอยู่กับความเคารพนับถือของประชาชน พระภิกษุสามเณร
จึงควรทำตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนทั่วไป ไม่ควรทำตนให้เป็นพวกเป็นฝ่ายของผู้ใดผู้หนึ่ง ซึ่งจะทำให้
ชนทั้งหลายเห็นว่าไม่ตั้งอยู่ในธรรม เกิดความเบียดเบียนคลายความนับถือและติเตียนต่าง ๆ ดังเคยมีตัวอย่างปรากฏ
มาแล้วมากมาย

เพื่อสงวนและเชิดชูพระภิกษุสงฆ์ให้ตั้งอยู่ในฐานะอันน่าเคารพนับถือ ไม่เป็นที่ดูหมิ่นติเตียนของมหาชน และ
ป้องกันความเสื่อมเสียของคณะสงฆ์และพระศาสนาอันมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ดำรงรักษาไว้เช่นเดียวกับบูรพาจารย์
ได้เคยปฏิบัติมา จึงออกคำสั่งมหาเถรสมาคมให้ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรถือปฏิบัติต่อไป

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง การจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัด
พ.ศ. ๒๕๓๘^{*}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร่ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องการจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัด พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง การจัดทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัด พ.ศ. ๒๕๒๓

ข้อ ๔ ให้เจ้าอาวาสวัดทุกวัด จัดทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัดตามแบบท้ายคำสั่งนี้ โดยทำเป็น ๒ ชุด ชุดที่หนึ่งบันทึกลงในเล่ม แล้วเก็บรักษาไว้ที่วัดชุดที่สองบันทึกลงเป็นแผ่น ๆ ละรูป หรือคนละหนึ่งชุดข้อความตรงกับที่บันทึกลงในเล่มเมื่อจัดทำแล้วรวบรวมส่งกรมการศาสนา ภายในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒

สำหรับในปีต่อ ๆ ไป ให้จัดทำเฉพาะพระภิกษุสามเณร และศิษย์วัดที่มาอยู่ใหม่แล้วแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘

ข้อ ๕ ในการที่พ้นจากสังกัดวัด หรือเปลี่ยนแปลงภาวะ ให้เจ้าอาวาสหมายเหตุในทะเบียนประวัติ แล้วแจ้งให้กรรมการศาสนาทราบ

ตั้ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

สมเด็จพระญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติพระภิกษุสามเณรและศิษย์วัด พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคม ได้ถูกยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าว ขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตี ๒ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ทะเบียนประวัติพระภิกษุ

ที่...../.....

นาม.....ฉายา.....
นามเดิม.....นามสกุล.....
ชาติภูมิ

เกิด.....ปี.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ณ บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
นามบิดา.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....
นามมารดา.....นามสกุลเดิม.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
ศาสนา.....

ก่อนบรรพชาอุปสมบท

อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....
สถานที่ประกอบอาชีพ.....ตำหนิ.....
บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....จังหวัด.....

บรรพชาอุปสมบท

บรรพชาที่วัด.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
พระ.....เป็นพระอุปัชฌาย์
อุปสมบทที่วัด.....เมื่อ.....ปี.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
พระ.....วัด.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....เป็นพระอุปัชฌาย์
พระ.....วัด.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....เป็นพระกรรมวาจาจารย์
พระ.....วัด.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....เป็นพระอนุสาวนาจารย์
ย้ายมาจากวัด.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
มาอยู่ที่วัดนี้เมื่อ.....๖.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
เพื่อ.....ใบสุทธิเลขที่.....

การศึกษา

การศึกษาสามัญสำเร็จสูงสุด.....พ.ศ.
นามสถานศึกษา.....
การศึกษาปริยัติธรรม เป็นนักธรรม ชั้น.....พ.ศ.สำนักเรียนวัด.....
เป็นเปรียญ.....พ.ศ.สำนักเรียนวัด.....

ตำแหน่งหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....วันที่.....พ.ศ.
ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....วันที่.....พ.ศ.
ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง.....วันที่.....พ.ศ.

สมณศักดิ์

ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น.....พ.ศ.
ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น.....พ.ศ.
ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น.....พ.ศ.

วันที่.....

(ลงชื่อ).....เจ้าของประวัตินี้
(.....)

[illegible]

(ลงชื่อ).....ผู้ทำบัญชี
(.....)

(ลงชื่อ).....เจ้าอาวาส
(.....)

ทะเบียนประวัติสามเณร

นามและชาติภูมิ

ที่...../.....

นาม.....นามสกุล.....
เกิด.....ปี.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ณ บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
นามบิดา.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....
นามมารดา.....นามสกุลเดิม.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
ศาสนา.....

ก่อนบรรพชา

อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....
สถานที่ประกอบอาชีพ.....ตำบล.....
บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....จังหวัด.....

บรรพชา

บรรพชาที่วัด.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....พระ.....เป็นพระอุปัชฌาย์
ย้ายมาจากวัด.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....มาอยู่วัดนี้เมื่อ.....ปี.....วันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....เพื่อ.....
ใบสุทธิเลขที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การศึกษา

การศึกษาสามัญสำเร็จชั้นสูงสุด.....พ.ศ.....
นามสถานศึกษา.....
การศึกษาปริยัติธรรม เป็นนักธรรมชั้น.....พ.ศ.....สำนักเรียนวัด.....
เป็นเปรียญ.....พ.ศ.....สำนักเรียนวัด.....

(ลงชื่อ).....เจ้าของประวัติ
(.....)

บันทึกพิเศษ.

[illegible]

จำหน่ายออกจากวัดนี้ เมื่อ

..ကျန်း

(ลงชื่อ).....ผู้ทำบัญชี

{ }

(ลงชื่อ).....เจ้าอาวาส

(.....)

ทะเบียนประวัติศิษย์วัด

นามและชาติภูมิ

ที่...../.....

นาม.....นามสกุล.....
เกิด.....ปี.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ณ บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
นามบิดา.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....
นามมารดา.....นามสกุลเดิม.....เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....
ศาสนา.....

ภูมิลำเนา ก่อนมาอยู่วัดนี้

อยู่ที่บ้าน.....เลขที่.....หมู่ที่.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....อาชีพ.....
สถานที่ประกอบอาชีพ.....ตำบล.....
บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....จังหวัด.....

การศึกษา

การศึกษาสามัญ ก่อนเข้ามาอยู่วัดนี้ สำเร็จชั้นสูงสุด.....พ.ศ.
พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....
พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....
พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....พ.ศ.สำเร็จการศึกษาชั้น.....
การศึกษาปริยัติธรรม สอบไล่ได้ธรรมศึกษาตรี พ.ศ.ธรรมศึกษาโท พ.ศ.
ธรรมศึกษาเอก พ.ศ.
มาอยู่วัดนี้เมื่อวันที่.....เดือน.....ในการปกครองของพระ.....
เพื่อ.....

(ลงชื่อ).....เจ้าของประวัติ

(.....)

บันทึกพิเศษ

[illegible]

จำหน่ายออกจากวัดนี้ เมื่อ.....เพราะ.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ทำบัญชี

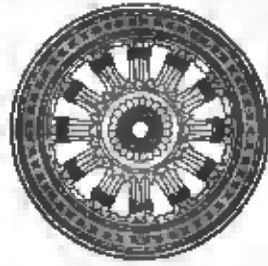
...ដ្ឋតំប្បត្តិ

[illegible]

(ลงชื่อ).....เจ้าอาวาส

ເຈົ້າຂາງາສ

[.....]

คำสั่งมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการปลุกต้นไม้ในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๘^๑

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการปลุกต้นไม้ในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคมว่าด้วยการปลุกต้นไม้ในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้อ ๔ ให้วัดทั้งหลายซึ่งมีพื้นที่ว่างสมควรจะปลุกต้นไม้ได้ จัดการควบคุมให้ไวยาวัจระกัปปิยการก หรือคฤหัสถ์อื่นใด ปลุกต้นไม้ในที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕ ประเภทต้นไม้ที่จะนำมาปลูก กำหนดให้ไว้พอเป็นตัวอย่างดังนี้

- (๑) ไม้เนื้อแข็ง เช่น ต้นสัก ต้นเต็ง ต้นรัง ต้นยาง
- (๒) ไม้ร่มเงา เช่น ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นสะเดา
- (๓) ไม้ดอกยืนต้น เช่น ต้นชัยพฤกษ์ ต้นราชพฤกษ์
- (๔) ไม้ผลยืนต้น เช่น ต้นสมอ ต้นมะขามป้อม
- (๕) ไม้พุ่ม
- (๖) ไม้กอ เช่น กอไผ่
- (๗) พืชสมุนไพร

ข้อ ๖ ลักษณะการปลุกต้นไม้ แยกลักษณะเป็น

- (๑) ปลูกเป็นแนวเขตวัด เช่น ไม้เนื้อแข็ง
- (๒) ปลูกเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่
- (๓) ปลูกเรียงต้น
- (๔) ปลูกเฉพาะต้น

^๑ ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘

ข้อ ๗ กล้าไม้ที่จะนำมาปลูก อาจได้มาจาก

- (๑) การขอจากทางราชการ
- (๒) การขอจากเอกชนหรือสถานที่อื่น ๆ
- (๓) การเพาะหรือการตอนเป็นต้นของวัด

ข้อ ๘ ในที่ธรณีสงฆ์ หากทางวัดเห็นควรจะปลูกต้นไม้ ย่อมจะกระทำได้โดยอนุโลมตามความในข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ ดังกล่าวข้างต้น

ข้อ ๙ วัดทั้งหลายจะปลูกต้นไม้ประเภทใดลักษณะใด สุดแต่ทางวัดจะพิจารณาเอง หรือตามคำแนะนำของเจ้าคณะผู้บังคับบัญชา

หากทางวัดไม่อาจปลูกต้นไม้ลงในพื้นที่ซึ่งที่กำหนดไว้ว่าจะปลูกเพราะเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้จัดการปลูกในปีต่อไป จนกว่าจะครบตามที่วัดกำหนดไว้

เมื่อต้นไม้ที่ปลูกไว้ตายลง ให้มีการปลูกแทน จะเป็นต้นไม้ประเภทเดิมหรือต่างประเภทก็ได้

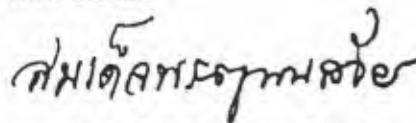
ข้อ ๑๐ เมื่อปลูกต้นไม้ประเภทใดไว้ เป็นไม้ชนิดใด จำนวนเท่าใดและเมื่อวัน เดือน ปีใดให้วัดจัดทำบันทึกเก็บไว้ที่วัด เพื่อเป็นประวัติต่อไป

ข้อ ๑๑ เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น จะคอยตักเตือนชี้แจงแนะนำตลอดถึงการช่วยเหลือตามสมควร เพื่อให้วัดทั้งหลายภายในสังกัดได้ปฏิบัติตามคำสั่งตามกำลังสามารถ

ข้อ ๑๒ ย่อมเป็นการชอบในการที่วัดทั้งหลาย จะให้ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลโดยชี้แจงแนะนำสนับสนุนให้ประชาชนเห็นคุณค่า และมีความรักต้นไม้กับทั้งรักในการที่จะปลูกต้นไม้ในที่ดินของตน ที่พอจะปลูกได้ และเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ชี้แจงแนะนำสนับสนุนประชาชนในเขตหมู่บ้าน หรือในตำบลนั้น ๆ เพื่อให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการปลูกต้นไม้ไม่ว่าจะเป็นเขตบ้านเขตวัดพื้นที่สาธารณะ หรือพื้นที่ป่า โดยให้ถือเอาวันวิสาขบูชาเป็นวันเริ่มปลูกต้นไม้

ข้อ ๑๓ วัดใดมีกำลังสามารถ เห็นประชาชนมีความต้องการกล้าไม้บางอย่างควรช่วยเหลือ เกื้อกูลให้ประชาชนได้กล้าไม้นั้นตามต้องการ โดยจัดให้มีกล้าไม้ขึ้นในวัดเพื่อแจกจ่ายหรือจะช่วยเหลือโดยประการอื่นสุดแต่ความเหมาะสม

สั่ง ณ วันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

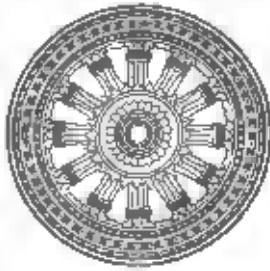

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการปลูกต้นไม้ในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคม ตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคมได้ถูกยกเลิก และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคม ดังกล่าวขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง กำหนดเขตอภัยทานในพื้นที่วัด
พ.ศ. ๒๕๓๘*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีร แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่องกำหนดเขตอภัยทานในพื้นที่วัด พ.ศ. ๒๕๓๘”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องกำหนดเขตอภัยทานในพื้นที่วัด พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อ ๔ การกำหนดเขตอภัยทานขึ้นไว้ โดยความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์บก สัตว์น้ำ ตลอดจนปักษีที่มิใช่เป็นพิษเป็นภัย ได้อาศัยด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ปราศจากการถูกเบียดเบียนหรือรบกวนด้วยประการใด ๆ

ข้อ ๕ การกำหนดเขตอภัยทาน ได้กำหนดในเขตสังฆาวาสและพุทธาวาส หรือในเขตอยู่จำพรรษาที่ทางวัดประกาศกำหนดไว้ว่า เป็นเขตรับอรุณในเวลาเช้าพรรษา

ข้อ ๖ ให้เป็นหน้าที่ของวัดหรือเจ้าอาวาสจะจัดทำป้ายบอกเขตอภัยทานซึ่งมีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่า ๓๐ เซนติเมตร และมีขนาดความยาวไม่ต่ำกว่า ๗๐ เซนติเมตร และที่แผ่นป้ายนั้นให้มีหนังสือถาวรบอกให้ชัดเจนว่า “เขตอภัยทาน”

ข้อ ๗ ในวัดที่ไม่มีแม่น้ำลำคลองผ่านพื้นที่ของวัด ให้ติดแผ่นป้ายไว้สุดเขตพื้นที่ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๔ ทางทิศตะวันออก ทิศตะวันตก หรือทางทิศเหนือ ทิศใต้ สุดแต่ทางวัดจะพิจารณาเห็นว่าทิศใดบ้างเป็นทางสัญจรไปมาของประชาชน ให้ติดป้ายไว้เพียง ๒ ป้ายก็พอ แต่ถ้าทางวัดเห็นว่าควรจะต้องติดป้ายไว้ทั้ง ๔ ทิศ ก็ย่อมกระทำได้

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๑ วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๘

ข้อ ๘ ในวัดที่มีแม่น้ำลำคลองผ่านพื้นที่ของวัด ทางหน้าวัดและหรือทางข้างวัดให้ติดแผ่นป้ายไว้ที่เขตหน้าวัดและหรือเขตข้างวัดแล้วแต่กรณี ไม่ต่ำกว่า ๒ แผ่นป้าย และให้ติดแผ่นป้ายในเขตบนบกอีกส่วนหนึ่งต่างหากจะเป็นจำนวนแผ่นป้ายเดียว หรือสองแผ่นป้ายสุดแต่ทางวัดจะพิจารณาเห็นสมควร

ข้อ ๙ ให้ติดแผ่นป้ายไว้ที่เสาด้านไม้หรือที่อื่นใดอันมั่นคง ไม่สูงเกิน ไม่ต่ำเกิน มีความสูงต่ำพอที่ประชาชนจะเห็นได้โดยสะดวก

ข้อ ๑๐ เขตอภัยทานบนฝั่งแม่น้ำลำคลอง เป็นเครื่องหมายบอกป่งให้รู้ว่ายภายในแม่น้ำลำคลองตลอดเขตอภัยทานนั้น นับจากตลิ่งหรือฝั่งออกไปไม่เกิน ๓ วา (อุทกทุกเขป) จะเป็นที่อยู่อย่างปลอดภัยของฝูงปลาแม่น้ำจาชาดินนาพันธุ์ จะไม่ถูกเบียดเบียนรบกวนด้วยประการใด ๆ จากประชาชน นอกจากนั้นยังอาจได้อาศัยอาหารหากินจากผู้มีเมตตากรุณา คือภิกษุสามเณร และประชาชนผู้ใจบุญทั้งหลายตามสมควร

ข้อ ๑๑ ให้เป็นหน้าที่ของวัดนั้น ๆ จะแนะนำชักชวนขอรับรองประชาชนในหมู่บ้านนั้นตำบลนั้นหรือแม่น้ำในที่อื่น ให้เห็นความสำคัญของเขตอภัยทานแล้วให้ความสนับสนุนโดยไม่รบกวนเบียดเบียนสัตว์บกสัตว์น้ำหรือมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในเขตอภัยทาน

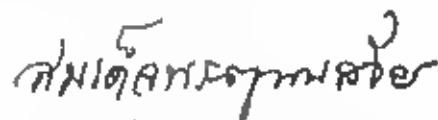
ข้อ ๑๒ วัดใดที่เขตอภัยทานอยู่บนฝั่งแม่น้ำลำคลอง และมีฝูงปลาอาศัยอยู่ให้วัดนั้นรายงานไปยังเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัด โดยแจ้งชื่อวัด ตำบล อำเภอ จังหวัด และถ้าจะสามารถแจ้งประเภทปลาแต่ละชนิดได้ให้รายงานด้วย

เมื่อเจ้าคณะตำบลได้รับรายงานจากเจ้าอาวาสแล้ว ให้จัดทำบัญชีรายชื่อวัดที่ได้รับรายงานนั้นส่งเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัด ให้เจ้าคณะอำเภอส่งบัญชีรายชื่อวัดนั้นไปยังเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด ให้เจ้าคณะอำเภอส่งบัญชีรายชื่อวัดนั้นไปยังเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัด เจ้าคณะจังหวัดส่งบัญชีนั้นไปยังเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดและให้รวมไว้ที่เจ้าคณะภาค เพื่อประโยชน์แก่การสถิติ

อนึ่ง การส่งบัญชีวัดไปยังเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัด ถ้าวัดใดในปีต่อ ๆ มาไม่มีฝูงปลาอาศัยอยู่ในเขตอภัยทานบนฝั่ง ให้วัดนั้นรายงานตามลำดับจนถึงเจ้าคณะสังกัดมิให้เกินเดือนมีนาคมของปีถัดไป

ข้อ ๑๓ ให้เจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ในการที่จะชี้แจงแนะนำสั่งการแก่เจ้าคณะเจ้าอาวาสในสังกัด หากมีปัญหาในดวบหนหรือในทางปฏิบัติตามคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา

สั่ง ณ วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้ระเบียบมหาเถรสมาคม กำหนดเขตอภัยทานในพื้นที่วัด พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับวางระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคมได้ถูกยกเลิก และได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่เป็นมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคม

คำสั่งมหาเถรสมาคม

ที่ ๑/๒๕๖๔

เรื่อง กรณีพระภิกษุสามเณรเรียนวิชา หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เห็นเป็นการสมควรปรับปรุงคำสั่งมหาเถรสมาคมกรณีพระภิกษุสามเณรเรียนวิชา หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่คณะสงฆ์ยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตีรี้ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ดังนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง กรณีพระภิกษุสามเณรเรียนวิชา หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๓๘

ข้อ ๔ ห้ามพระภิกษุสามเณรสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือก เพื่อเข้ารับราชการ หรือทำงานในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีพระภิกษุสามเณรเข้ารับคัดเลือกเป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำนักงานแม่กองบาลีสนามหลวง สำนักงาน-
แม่กองธรรมสนามหลวง สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ-
ศึกษา หรือศูนย์พระปริยัตินิเทศก์แห่งคณะสงฆ์ และตำแหน่งอื่นที่กำหนดไว้
สำหรับพระภิกษุสามเณรเป็นการเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา-
พระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๕ ห้ามพระภิกษุสามเณรสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือก เพื่อ
รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีพระภิกษุสามเณร
เข้ารับการคัดเลือกเพื่อรับทุนการศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ หรือจาก
สถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในสาขาพระพุทธศาสนา
ปรัชญา ภาษาบาลีสันสกฤต และสาขาอื่นที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและ
การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่ได้กำหนดไว้เป็นทุนการศึกษาสำหรับพระภิกษุ
สามเณรเป็นการเฉพาะ หรือเป็นทุนการศึกษาที่จัดสรรเพื่อวัตถุประสงค์ในการ
เกื้อหนุนพระพุทธศาสนา

ข้อ ๖ ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาอย่างคลุกหุ้ม เว้นแต่เข้าศึกษา
วิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีทางการศึกษา หรือ
วิชาอื่นใดที่มหาเถรสมาคมกำหนดโดยจะมีเงื่อนไขประการใดหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้
เฉพาะเพื่อประโยชน์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย-
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือสถานศึกษา
อื่นใดที่จัดการศึกษาโดยคณะสงฆ์

ข้อ ๗ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

(๑) ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าอาวาสเจ้าสังกัด
สั่งพระภิกษุสามเณรรูปนั้นให้เลิกการกระทำเช่นนั้นเสีย หากตักเตือนแล้ว
ยังฝ่าฝืนอีก ให้จัดการให้พระภิกษุสามเณรรูปนั้นออกไปเสียจากวัด และบันทึก
เหตุที่ให้ออกไปนั้นในหนังสือสุทธิ แล้วรายงานตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าคณะ-
จังหวัดเจ้าสังกัดทราบ

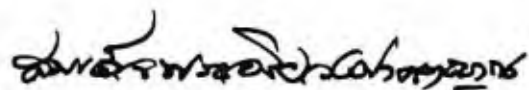
(๒) ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณา
ลงโทษ ฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการ ตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสังฆาธิการ
ได้กระทำความผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิด
นั้นเกิดขึ้น แจ้งแก่เจ้าคณะเจ้าสังกัดของผู้กระทำความผิด เพื่อดำเนินการ
ดังกล่าวแล้วใน (๑) โดยแยกการแจ้งดังนี้

(ก) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

(ข) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดผ่านเจ้าคณะภาค

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

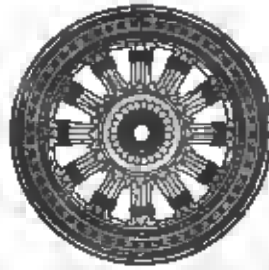

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้คำสั่งมหาเถรสมาคม กรณีพระภิกษุสามเณรเรียนวิชา หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ เนื่องจาก คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๓๘ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้ประกาศใช้เป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ภายหลังจากนั้นได้มีบทบัญญัติของกฎหมายฉบับที่ทางราชการได้ตราขึ้นเพื่ออุปถัมภ์บำรุงการศึกษาพระพุทธศาสนา เช่น พระราชบัญญัติเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง เมื่อพุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ การศึกษาพระพุทธศาสนาตามกฎหมายเหล่านั้นต้องอาศัยพระภิกษุสามเณรผู้มีความรู้ความสามารถร่วมเป็นกำลังสำคัญทั้งในด้านวิชาการและการบริหารจัดการศึกษา อีกทั้งคำนึงถึงมาตรฐานการจัดการศึกษาอันเทียบเคียงได้กับสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย จึงเห็นสมควรปรับปรุงคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเรียนวิชาชีพ หรือสอบแข่งขัน หรือสอบคัดเลือกอย่างคฤหัสถ์ พ.ศ. ๒๕๓๘

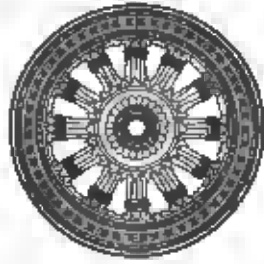
บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบคำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ควบคุมการเรียไร
พ.ศ. ๒๕๓๙

หลักการ

ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๒๗ เพื่อปรับปรุงอำนาจในการออกสั่งมหาเถรสมาคมให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

เหตุผล

เนื่องจากได้มีการยกเลิกมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งให้อำนาจมหาเถรสมาคม ตรากฎมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ หรือออกคำสั่งของมหาเถรสมาคม ได้ยกเลิกและได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของมหาเถรสมาคมดังกล่าวขึ้นใหม่ เป็นมาตรา ๑๕ ตีรแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องออกคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

คำสั่งมหาเถรสมาคม
เรื่อง ควบคุมการเรียไร
พ.ศ. ๒๕๓๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตรี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงออกคำสั่งไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้เรียกว่า “คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ตั้งแต่วันใช้คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ ให้ยกเลิกคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. ๒๕๒๗

ข้อ ๔ ในคำสั่งนี้ การเรียไร หมายถึง การขอรวมตลอดถึงการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยอ้อม ว่ามิใช่เป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการตามธรรมดา และให้มีความหมายถึง การออกเรียไรการแจกของกุฎกา การบอกบุญบรณโดยสาร การกัณฑ์โดยสาร การให้ยานพาหนะบรรทุกุณินิมิต พระพุทธรูปประพรมน้ำพระพุทธรมณต์ การตั้งองค์กุฐิน ผ้าป่าตามสถานที่ต่าง ๆ การบอกบุญโดยใช้บาตรจำลอง กระบอกไม้ไผ่ กระบองผ้าป่า การโฆษณาบอกบุญทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ทางสถานีโทรทัศน์ หรือทางสื่อมวลชนอื่น ๆ เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ข้อ ๕ ห้ามมิให้วัดหรือพระภิกษุสามเณรทำการเรียไร หรือมอบหมายหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำการเรียไร ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม เพื่อประโยชน์แก่วัดหรือพระศาสนา หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นใดแก่ตนหรือผู้อื่นเว้นแต่ในกรณีที่กำหนดไว้ในคำสั่งมหาเถรสมาคมนี้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีการบำเพ็ญกุศลในวัด ซึ่งเป็นงานประจำปี หรืองานพิเศษถ้าจะมีการเรียไร การโฆษณาเรียไร และการรับเงิน หรือทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำได้เฉพาะภายในบริเวณวัด ห้ามมิให้กระทำนอกบริเวณวัด

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๘๔ ตอนที่ ๘ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๙

ข้อ ๗ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรียไร ๒ คณะ

(๑) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามมติมหาเถรสมาคม มีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไรทั่วประเทศ

(๑.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไร ทางสถานีวิทยุ ทางโทรทัศน์ และทางสื่อมวลชน

อื่น ๆ

(๑.๓) เพิกถอนการเรียไรทุกประเภทที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

(๑.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรตามมติมหาเถรสมาคมมอบหมาย

(๒) คณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัด ซึ่งเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัแต่งตั้งมีจำนวนไม่ต่ำกว่า ๕ ไม่เกิน ๙ โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นประธานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๒.๑) อนุมัติและควบคุมการเรียไรภายในจังหวัด

(๒.๒) อนุมัติและควบคุมการเรียไรของจังหวัดอื่นที่มาขอเรียไรในจังหวัดที่รับผิดชอบ

(๒.๓) เพิกถอนการเรียไรภายในจังหวัดที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

(๒.๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการเรียไรที่คณะกรรมการเรียไรส่วนกลาง หรือ

มหาเถรสมาคมมอบหมาย

ข้อ ๘ ถ้ามีกรณีจำเป็นจะต้องทำการเรียไรนอกบริเวณวัด เพื่อก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุใดถาวรวัตถุหนึ่งต้องได้มีการก่อสร้าง หรือปฏิสังขรณ์ไว้แล้วไม่น้อยกว่าครึ่งของงานก่อสร้าง หรือปฏิสังขรณ์ทั้งหมด และให้เจ้าอาวาสปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ให้รายงานขออนุมัติการเรียไร

(๑.๑) ในกรณีการเรียไรภายในจังหวัด เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกั เมื่อเจ้าคณะอำเภอเจ้าสังกัเห็นชอบแล้วให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนจังหวัดพิจารณาโดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัด

ในกรณีที่มีความประสงค์จะทำการเรียไรข้ามจังหวัดเมื่อได้รับอนุมัติให้ทำการเรียไรภายในจังหวัดแล้ว ให้ทำเรื่องขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรของจังหวัดที่จะข้ามไปเรียไร โดยผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกั

(๑.๒) ในกรณีการเรียไรทั่วประเทศ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคเจ้าสังกั เมื่อเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัพิจารณาเห็นชอบแล้ว ให้เสนอไปยังคณะกรรมการควบคุมการเรียไรส่วนกลาง เพื่อพิจารณาโดยผ่านสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในรายงานขออนุมัติทำการเรียไรตามความใน (๑.๑) และ (๑.๒) ให้แสดงรายการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์ จำนวนเงินหรือทรัพย์สินที่จะทำการเรียไร กำหนดเวลาทำการเรียไร และข้อความที่จะโฆษณาเรียไร

(๒) เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือข้อ ๗ (๒) แล้ว จึงให้จัดการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรต่อไป

(๓) ในกรณีได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไรแล้ว ห้ามพระภิกษุ
สามเณรออกทำการเรียไรด้วยตนเอง และต้องปฏิบัติให้ชอบด้วยวิธีการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
ว่าด้วยการควบคุมการเรียไรทุกประการ

(๔) เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ทำการเรียไรแล้วให้รายงานยอดรายรับ
รายจ่าย เงินและทรัพย์สินในการเรียไรเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ จนถึงคณะกรรมการควบคุม
การเรียไรตามข้อ ๗ (๑) หรือ ข้อ ๗ (๒) ที่อนุญาต ผ่านสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดหรือสำนัก
เลขาธิการมหาเถรสมาคมแล้วแต่กรณี เมื่อได้ใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินไปในการก่อสร้างหรือปฏิสังขรณ์
ถาวรวัตถุนั้นเสร็จแล้ว ก็ให้รายงานตามลำดับดังกล่าวข้างต้น

ข้อ ๘ พระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคม

(๑) ถ้ามิได้เป็นพระสังฆาธิการ

(๑.๑) เมื่อเจ้าอาวาสเจ้าสังกัดได้ทราบความผิดนั้นแล้วให้จัดการให้พระภิกษุสามเณร
รูปนั้นออกไปเสียจากวัด หากไม่ยอมออก เป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามความในประมวล
กฎหมายอาญา ให้ขออารักขาจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และให้บันทึกเหตุที่ให้ออกนั้นในหนังสือสุทธิ
ด้วย หรือ

(๑.๒) เมื่อเจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นได้ทราบความผิดนั้นแล้ว
ถ้าผู้ฝ่าฝืนมีสังกัดอยู่ในจังหวัดเดียวกันให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดแต่ถ้ามีสังกัด
อยู่ต่างจังหวัดให้แจ้งแก่เจ้าอาวาสผ่านเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการตามความใน (๑.๑)

(๒) ถ้าเป็นพระสังฆาธิการ ให้เจ้าคณะเจ้าสังกัดพิจารณาลงโทษฐานละเมิดจริยา-
พระสังฆาธิการตามควรแก่กรณี แต่ถ้าพระสังฆาธิการได้กระทำผิดในเขตจังหวัดที่ตนมิได้สังกัดอยู่
ให้เจ้าคณะในเขตที่ความผิดนั้นเกิดขึ้นแจ้งแก่เจ้าคณะสังกัดของผู้กระทำผิดเพื่อดำเนินการ ดังนี้

(๒.๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งแก่เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

(๒.๒) ในจังหวัดอื่น ให้แจ้งแก่เจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะภาคแล้วแต่จะเห็นสมควร

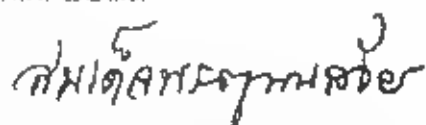
(๒.๓) ถ้าปรากฏว่าความผิดตามกรณี (๑) หรือ (๒) เป็นความผิดอาญาด้วย
ย่อมจะมีโทษตามกฎหมายอีกต่างหากจากโทษที่ได้รับจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะเจ้าสังกัด

ข้อ ๑๐ คำสั่งมหาเถรสมาคมนี้ มิให้ใช้บังคับแก่การเรียไร ดังต่อไปนี้

(๑) การเรียไรในทางการคณะสงฆ์ หรือ

(๒) การเรียไรที่มหาเถรสมาคมอนุมัติเฉพาะเรื่อง

สั่ง ณ วันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

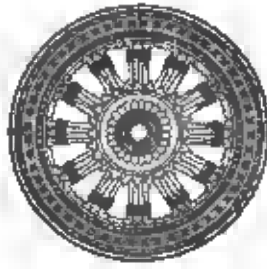
(สมเด็จพระญาณสังวร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๗

ประกาศคณะสงฆ์

ประกาศ

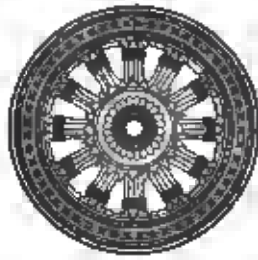
เรื่อง ห้ามไม่ให้ภิกษุประกอบการหาภินนอกธรรมเนียมของสมณะ

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรสพระมหาสมณะเสด็จประทับใน
เถรสมาคม ทรงพระปรารภถึงภิกษุผู้ประกอบการหาภินนอกธรรมเนียมของสมณะว่ามีภิกษุบางรูปถูกฟ้องว่า
บุกรุกที่ดินอันราษฎรเขาหวงห้าม และโก่นสร้างไว้เดิมเพื่อจะทำนา ภิกษุจะทำนบบ้าง เข้าจับจองทับที่
ของราษฎรจนเกิดเป็นคดีขึ้น ภิกษุบางรูปทำการค้าขายอย่างคฤหัสถ์ ติดเงินผู้ซื้อทองไม่ได้ ฟ้องขอยึดทรัพย์
ในศาล และฟ้องขอเรียกเงินใช้ จากผู้พาไปซื้อ ทรงดำริเห็นว่าภิกษุมีความเลื่อมใสด้วยคฤหัสถ์ เขาออก
กำลังกาย กำลังความคิดได้ความเหนื่อยยาก ออกกำลังทรัพย์เสี่ยงได้เสี่ยงเสียประกอบการนั้นๆ จึงได้
ทรัพย์เป็นผล เขายังมีแก่ใจบริจาคทรัพย์นั้นถวายบิณฑบาตและปัจจัยอย่างอื่น ทำนุบำรุงภิกษุให้ได้
ความสะดวก เพื่อจะได้ปฏิบัติสืบทอดพระพุทธศาสนา ฝ่ายภิกษุเองมาประพฤติเอาอย่างคฤหัสถ์ ทำมา
หาภินด้วยตนแย่งชิงตัดรอนผลประโยชน์ของเขา ทำเช่นนี้หาสมควรไม่ เอาเปรียบเขาเกินไป การหาภิน
เช่นนี้ผิดอย่างผิดธรรมเนียมของสมณะ ดังมีแจ้งในจุลศีลอันมาในบาลีฝ่ายพระสูตรพระอรรถกถาจารย์
ถือเอาความนั้น กล่าวห้ามไว้ในพระวินัยด้วยทรงถือเอาพระอนุมัติของพระเถระทั้งหลายตรัสห้ามไว้ว่า
อย่าให้ภิกษุประกอบการหาภินผิดอย่างผิดธรรมเนียมของสมณะ เป็นการแย่งชิงกับคฤหัสถ์ เช่น แย่งที่
เขาทำนา ตั้งการค้าขาย อันเป็นเหตุจะทำให้เป็นเจ้าหนี้ หรือลูกหนี้ของเขา และจะเกิดทวงถามเป็นคดีขึ้น
ในศาล แต่ข้อนี้ไม่ได้หมายความว่าห้ามการรับช่วยเหลือระทำความสะดวกให้แก่ผู้อื่น เช่นรับจัดการศพให้ และได้รับ
ผลประโยชน์ในทางนั้น เป็นการสมนาคุณ หรือรักษาใช้เจ็บเหมือนกัน และไม่ได้หมายถึงที่นาหรือที่ธรณี
สงฆ์อย่างอื่น อันเป็นกัลปนาของวัด ที่ไวยาวัจกรจะจัดให้คนเช่าถือเป็นส่วนของวัดฯ ถ้าภิกษุใดปรารภ
นาจะทำการหาภินที่ห้ามไว้ ภิกษุนั้นจงลาสิกขาถือเพศเป็นคฤหัสถ์เสีย ถ้าขึ้นทำการภินที่ห้ามไว้ทั้งเป็น
ภิกษุ ความปรากฏขึ้น จักถูกสั่งให้ละการหาภินนั้นเสียหรือให้สึกเสียตามรูปความ

ข้อห้ามนี้ ให้ทั่วถึงแก่สามเณรด้วย

ให้เจ้าคณะทั้งหลาย คอยสอดส่องดูในเขตของตน ถ้ามีภิกษุหรือสามเณรทำการหาเงินที่
ห้ามไว้ จงห้ามให้เลิกเสีย ถ้ายังขึ้นทำอยู่ จงนำความกราบทูลขึ้นมาโดยลำดับแห่งผู้ใหญ่เหนือตน

ประกาศไว้ ณ วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๖,
(ลงพระนาม) กรม-วชิรญาณวโรรส

ประกาศ

ห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์ *

ด้วยมีข่าวว่า มีภิกษุตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดให้คฤหัสถ์ทำแก่บุคคลตามประสงค์ของเขา การทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ จะเป็นไปได้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่ภิกษุทำย่อมไม่ควรอย่างยิ่ง เพราะการทำเช่นนั้นให้แก่ผู้ใด ผู้นั้นหาได้ประพาสสุจริตไม่ มุ่งแต่จะประพาสทุจริตฝ่ายเดียว แต่มีความประสงค์จะให้แลเห็นว่าประพาสสุจริต จึงต้องหาผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดแก่ผู้ที่ตนประสงค์จะได้หลงเชื่อว่าเป็นคนดี หรือแก่งจะให้ผู้ใดผู้หนึ่งถึงความพินาศ ถ้าบุคคลประพาสโดยซื่อสัตย์สุจริตเป็นปกติแล้ว หาต้องการผู้รู้ทำเสน่ห์ยาแฝดให้ใคร ๆ หลงไม่

ภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก ย่อมเห็นโทษในเรื่องนี้ไม่กล้าทำเลย ส่วนภิกษุผู้มีความปรารถนาเป็นบพอยากได้ลาภยศสรรเสริญ ให้คนนับหน้าถือตา จึงกล้าทำเช่นนั้น เมื่อภิกษุทำเช่นนั้น คนโง่เขลา ย่อมนิยมนับถือมากโดยเข้าใจว่าเป็นผู้มีศีล อาจทำได้ขลังยิ่งกว่าคฤหัสถ์ทำ ส่วนผู้ที่มีปัญญาทวาทัดซึ่งความเป็นไปของภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดแล้ว ไม่นับถือเลยทีเดียว

การทำเสน่ห์ยาแฝดนั้นไม่น่าเชื่อว่าเป็นได้จริง ถ้าภิกษุผู้ทำโง่เขลา เข้าใจเสียว่าอาจเป็นได้จริง ก็คงมีโทษเพราะล่วงละเมิดพระพุทธรบญญัติห้าม ถ้ารู้ตัวอยู่ว่าไม่อาจเป็นได้จริง แต่อาศัยมุ่งโลกามิส ก็ชื่อว่าหลงให้คนหลงมีโทษมากขึ้นอีก

ก็พระพุทธรบญญัติห้ามเรื่องนี้มาในจุลลวคค์ว่า น ภิกษเว ตีรจณานวิชชา ปริยาปณิตพพาโย ปริยาปณณย อปคฺติ ทุกกฏสฺส น ภิกษเว ตีรจณานวิชชา วาเจตพพา โย วาเจยฺย อปคฺติ ทุกกฏสฺส ดังนี้ แปลว่า ภิกษุไม่ควรเรียนหรือบอกตริจณานวิชา ห้ามไม่ให้ภิกษุเรียนและบอกฯ ถ้าเรียนหรือบอกต้องทุกกฏาบัติฯ

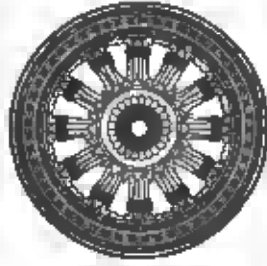
ทำเสน่ห์ยาแฝดอาถรรพณ์หรือเป็นหมอปลุกใช้ผีเหล่านั้น ชื่อว่าตริจณานวิชาห้ามมิให้ภิกษุเรียนและบอกฯ ภิกษุผู้มีความปรารถนาลามกกล้าทำเสน่ห์ยาแฝดได้ ก็เพราะเรียนรูมาแล้วโดยฝ่าฝืนพระพุทธรบญญัติ ภิกษุผู้ฝ่าฝืนพระพุทธรบญญัตินี้ มีโทษเพียงเป็นทุกกฏาบัติ แต่ก็จัดเป็นมิจจาชีพแท้ทีเดียว เมื่อว่าตามวิบัติ ๔ ทำดังนี้ก็ชื่อว่าอาชีววิบัติฯ

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๑๒ หน้า ๒๓๗ พ.ศ. ๒๔๖๗

ทางปกครองคณะสงฆ์เห็นว่า ภิกษุผู้ตั้งตนเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝด หรืออาถรรพณ์เป็น
ผู้เลวทรามมาก ทำให้เสื่อมเสียเกียรติคุณของตนตลอดจนคณะสงฆ์ เพราะฉะนั้นตั้งแต่บัดนี้ไป อย่าให้
ภิกษุทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ ถ้าไม่ฟังยังขึ้นทำ มีผู้ฟ้องหรือมีผู้เล่า บอกเป็นหลักฐาน หรือ
เจ้าคณะรู้เห็นเองว่า ภิกษุผู้นี้ได้เป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝดหรืออาถรรพณ์ ให้พิจารณาความจริงจักลงโทษ
ให้สึกภิกษุนั้นเสีย

ประกาศห้ามไว้ ณ วันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

กรมมหินชินวรศิริวัฒน์

ประกาศ

ห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้เกี่ยวข้องในเรื่องราชการของฝ่ายบ้านเมือง

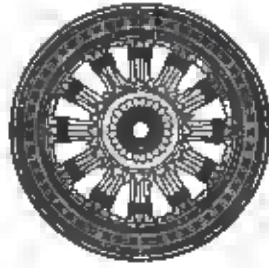
ด้วยปรากฏว่า มีพระสงฆ์ต่างชั้น ในหัวเมืองบางจังหวัด พร้อมใจกันลงชื่อยื่นเรื่องราวต่อกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอให้ข้าราชการบางคนได้เลื่อนตำแหน่งบ้าง เพื่อมิให้โยกย้ายบ้าง ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครองโดยตรง คณะสงฆ์ไม่ควรก้าวล่วงเกี่ยวข้องเลย ประการเรื่องนี้นี้ให้เจ้าคณะมณฑลว่ากล่าวตักเตือนหลายรายแล้ว แต่ก็ยังมีขึ้นอีกเนื่อง ๆ ฉะนั้น จึงขอประกาศให้คณะสงฆ์ทราบทั่วกันว่า ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปขอพระภิกษุสามเณรทั้งหลายจงมีสมณสัญญาตั้งอยู่ในสังวรอย่าประพฤติดังนั้นหรือในเรื่องท่านองเดียวกัน ถ้าปรากฏว่า พระภิกษุสามเณรรูปใดขึ้นประพฤติดีก คณะสงฆ์จะถือเป็นความผิดและจะได้พิจารณาลงโทษตามที่เห็นสมควร

ประกาศไว้ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ประกาศ

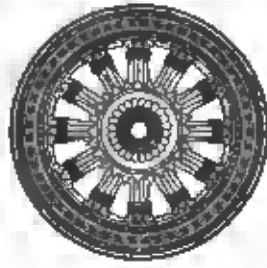
ห้ามพระเถรไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต

หญิงซึ่งจักได้สมมติตนเป็นสามเณรี โดยถูกต้องพระพุทธานุญาตนั้น ต้องสำเร็จด้วยนางภิกษุณีให้บรรพชา เพราะพระองค์ทรงอนุญาตให้นางภิกษุณีมีพรรษา ๑๒ ส่วงแล้วเป็นปวัตตินี คือเป็นอุปัชฌาย์ไม่ได้ทรงอนุญาตให้ภิกษุเป็นอุปัชฌาย์ นางภิกษุณีหมดสาบสูญขาดเชื้อสายมานานแล้ว เมื่อนางภิกษุณีผู้รักษาขนบธรรมเนียมสืบต่อสามเณรีไม่มีแล้ว สามเณรีผู้บวชสืบต่อมาจากภิกษุณีก็ไม่มี เป็นอันเสื่อมสูญไปตามกัน ผู้ใดให้บรรพชาเป็นสามเณรี ผู้นั้นชื่อว่าบัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่บัญญัติ เลิกถอนสิ่งที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว เป็นเลี่ยนหนามแก่พระศาสนา เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี

เพราะเหตุนี้ ห้ามไม่ให้พระเถรทุกนิกาย บวชหญิงเป็นภิกษุณีเป็นสิกขมานา และเป็นสามเณรีตั้งแต่นี้ไป

ประกาศแต่วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๑

กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์

ประกาศ

ห้ามภิกษุสามเณรไม่ให้เป็นสมาชิกในสมาคม หรือสโมสรคฤหัสถ์

ด้วยหนังสือพิมพ์รายวัน ๒ ฉบับ ลงข้อความคล้ายกันว่า เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน คกนี้ สมเด็จพระสังฆราชเจ้าตรัสเรียกประชุมมหาเถรสมาคมที่วัดราชบพิธ ประึกษาเห็นพร้อมกันอนุญาตให้ภิกษุสามเณรเป็นสมาชิกในสมาคมหรือสโมสรคฤหัสถ์ได้ แต่ต้องได้รับพระอนุญาตจากสมเด็จพระสังฆราชเจ้าก่อน และบัดนี้ สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากำลังประกาศให้คณะสงฆ์ทราบทั่วไป ดังนี้ เป็นความไม่จริงตลอด อาศัยเหตุที่เล่าลือกันผิด ๆ นี้ ถือเป็นโอกาส มหาเถรสมาคมประชุมกัน ประกาศห้ามไม่ให้ภิกษุสามเณรเข้าเป็นสมาชิกในสมาคมหรือสโมสรคฤหัสถ์ เพราะไม่สมควรเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ ในกิจที่ไม่ควรแก่บรรพชิต มีพระบาลีว่า อัสสภุชฺช คณฺหฺเจहि เป็นที่อ้างฯ

ประกาศไว้ ณ วันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

กรมหลวงชินวราลริวัฒน์

ประกาศ

ห้ามมิให้ภิกษุสามเณรเทศน์มหาชาติตลกคะนองเสียสมณสา रूप

เรื่องการเทศน์มหาชาตินิยมกันแพร่หลายว่า เป็นเรื่องมีคติมาก จับใจผู้อ่านผู้ฟัง แม้ในเมืองไทย ครั้งโบราณก็นิยม เคยมีคฤหัสถ์สวดให้อุบาสกอุบาสิกาฟัง ในกาลต่อมาเปลี่ยนเป็นภิกษุสามเณรเทศน์ เพราะเป็นเหตุปลุกความเชื่อความเลื่อมใสได้มั่นคงกว่าคฤหัสถ์สวด

ภายหลังปรากฏว่า การเทศน์มหาชาติกลายเป็นเรื่องสนุกเฮฮาขบขัน เพราะผู้เทศน์นำเรื่องไม่เป็นสาระมาแทรกแซงคลุกเคล้า ยักย้ายทำนองโลดโผนไปต่าง ๆ ตามใจของตน บางทีก็ยกเอามหาชาติขึ้นนำตอนต้นเพียงเล็กน้อย ตอนปลายกลายเป็นเล่นแหล่ต่าง ๆ แสดงอาการตลกคะนองจนเสียสมณสา रूप ไม่ควรแก่วิสัยของบรรพชิต เป็นเหตุให้วิญญูชนติเตียนตลอดจนชาวต่างประเทศก็ดูหมิ่น

อาศัยเหตุนี้ มหาเถรสมาคมพิจารณาแล้วลงมติเห็นพร้อมกันให้ประกาศว่า

๑. ห้ามเทศน์แหล่ต่าง ๆ นอกเรื่องมหาชาติที่สำราญหยาบโลน ทำนองโลดโผนและทำตลกคะนองต่าง ๆ จนเสียสมณสา रूप

๒. ภิกษุสามเณรประพฤติฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ในวัดใดในแขวงใด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นเสนอเรื่องให้เจ้าคณะแขวงนั้นบังคับให้สึกเสีย แล้วรายงานให้เจ้าคณะเหนือตนทราบ ถ้าภิกษุสามเณรรูปนั้นเป็นเปรียญหรือมีสมณศักดิ์ ให้เจ้าคณะแขวงแจ้งการกระทำพร้อมทั้งหลักฐานให้เจ้าอาวาสซึ่งผู้เทศน์นั้นสังกัดอยู่ทราบ แล้วให้เจ้าอาวาสนั้นขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สึกเสีย

๓. ถ้าเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะสนับสนุนยินยอมให้ภิกษุสามเณรกระทำการฝ่าฝืนข้อห้ามนี้ ให้เจ้าคณะผู้มีอำนาจเหนือถอดเสียจากตำแหน่ง ถ้ามีสัญญาบัตรให้นำเรื่องขอเสนอขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถอดเสียจากสมณศักดิ์ และให้ออกเสียจากวัดนั้น

๔. ให้เจ้าอาวาสเจ้าคณะเป็นผู้ควบคุม และปฏิบัติการให้เป็นไปตามประกาศนี้ทุกประการ

ประกาศแต่วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๔๗๙

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

ประกาศ
เรื่อง ภิภษสามเณรเ็นนามแสดงภาวะไมเ่นนอน
ว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์*

เนื่องด้วยพระวินิจจยของสมเด็จพะมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสและมติของมหาเถรสมาคมมีว่า ภิภษเ็นนามเป็นนาย.....เป็นการแสดงภาวะที่ไม่เ่นนอนว่าถือเพศเป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต ปรับโทษถึงสึกมาแล้วทุกราย และคณะสงฆ์ได้ถือเป็นหลักในการพิจารณาและวินิจจยต่อมา ฯ

ภายหลังมีภิภษบางรูปเ็นนามเป็นนาย.....เ็นนั้น แต่มีหมายเหตุกำกับว่าเวลานี้เป็นภิภษ เกิดฟ้องร้องเป็นอธิกรณ์ขึ้น เรืองถึงมหาเถรสมาคม ฯ พิจารณาแล้วเ็นว่า แม้จะมีพระมหาสมณวินิจจย และมติของมหาเถรสมาคมเป็นหลักอยู่แล้วก็จริง แต่เฉพาะเรื่องนี้จะปรับโทษถึงเ็นนั้น ยังไม่ถนัดทีเดียว เพราะมีหมายเหตุกำกับแสดงว่ายังถือภาวะเป็นภิภษอยู่ แม้ถึงอย่างนั้น ก็ถือว่าไม่ควรที่ภิภษจะกระทำ ควรให้ประกาศห้ามเสียด้วย ฯ

อาศัยเหตุนี้ จึงประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ตั้งแต่วันที่ประกาศนี้เป็นต้นไป ภิภษสามเณรเ็นนามเป็นนาย.....อันแสดงภาวะไมเ่นนอนอย่างนั้น ถึงจะมีหมายเหตุกำกับอยู่เวลานี้ เป็นภิภษหรือสามเณรอยู่หรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่ามิผิดตามพระมหาสมณวินิจจย และมติของมหาเถรสมาคมดังกล่าวแล้วนั้นทุกประการ ฯ

ประกาศแต่วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๙

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม
บัญชาการคณะสงฆ์แทนพระองค์สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๒๔ หน้า ๗๒๐ พ.ศ. ๒๔๗๙

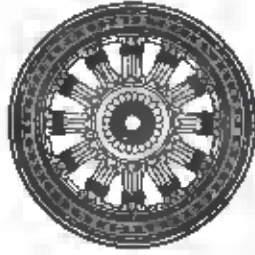
ประกาศ ห้ามภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากกินแบ่ง และซื้อหรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นของตัวเอง

หนังสือพิมพ์ลงรูปถ่ายภิกษุกำลังนั่งจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ออกสลาก และลงข้อความ
ติเตียนว่า ไม่ชอบด้วยพระวินัย สำนักงานโฆษณาการตัดข่าวส่งกองสื่อข่าวกรมธรรมการ และเสนอ
คณะสงฆ์มหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นว่า ภิกษุสามเณรไปจดเลขสลากในสถานที่ชุมนุมชนก็ดี ซื้อสลาก
กินแบ่งในสถานที่ต่าง ๆ ก็ดี มีไว้เป็นของตัวเองก็ดี ผิดพระวินัยบัญญัติและอาณัติคณะสงฆ์ เพราะสลาก
กินแบ่งจัดเข้าในการพนันอย่างหนึ่ง ควรประกาศห้าม

เพราะฉะนั้น จึงประกาศห้ามภิกษุสามเณรไม่ให้ไปจดเลขสลากกินแบ่งในสถานที่ชุมนุมชน
และห้ามไม่ให้ซื้อสลากกินแบ่ง หรือมีสลากกินแบ่งไว้เป็นส่วนตัว ภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืนให้เจ้าคณะ
เจ้าอาวาสสั่งบังคับให้ภิกษุสามเณรรูปนั้นสึกเสีย ถ้าเจ้าหน้าที่จับมาส่งพิจารณาได้ความจริงจงบังคับ
ให้สึกเสีย

ประกาศไว้แต่วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๐

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์
ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม
บัญชาการคณะสงฆ์

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามภิกษุสามเณรเรียกเงินค่าเวทมนตร์ และห้ามทดลองของขลัง

ด้วยปรากฏว่า มีภิกษุบางรูปเห็นแก่อาภิส มุ่งลาภสักการะ ตั้งตนเป็นอาจารย์ปลุกเสกลงเลขยันต์ ที่ศีรษะบ้าง ที่หน้ามากบ้าง ตามเนื้อตามตัวบ้าง เพื่ออยู่คงต่อศัตรูอาวุธ สอนเวทมนตร์ เพื่อแคล้วคลาด ศัตรูอาวุธ โดยเรียกเงินจากผู้มาขอเรียนบ้าง มาขอให้ปลุกเสกบ้าง เป็นการผิดสมณวิสัย จัดเข้า ในอาชีวะวิบัติ มีโทษทางพระวินัย เสื่อมความเชื่อความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน

อนึ่ง เพื่อเรียกร้องความสนใจจากประชาชน ภิกษุผู้ตั้งตนเป็นอาจารย์ ยังให้ทดลองของขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของเวทมนตร์ที่สอนให้และปลุกเสกให้ ด้วยการยิง ฟัน แทะ ด้วยศัตรูอาวุธ ซึ่งเป็นการเสี่ยงอันตราย ไม่ใช่ข้อปฏิบัติตนในทางพระพุทธศาสนา เพราะพระพุทธศาสนาที่ดำรงอยู่และเจริญ แพร่หลายมามิใช่ด้วยการกระทำเช่นนี้ ตรงข้ามกลับเป็นที่ตำหนิของสาธุชน เพราะไม่ทนต่อการพิสูจน์ ทั้งเป็นช่องทางให้พาลชนช่วยโฆษณาชวนให้คนหลงเชื่อ เพื่อทำทุจริต โดยแอบอ้างยึดเอาเป็นอาชีพ อันมิชอบ เป็นความเสื่อมเสียแก่คณะสงฆ์และพระศาสนา

ความจริงในเรื่องนี้ ทางคณะสงฆ์ก็ได้มีประกาศของสมเด็จพระสังฆราชเจ้าห้ามเป็นระเบียบ อยู่แล้ว แม้เช่นนั้นก็มีภิกษุบางรูปพยายามหลบเลี่ยงระเบียบนั้น ผ่าฝืนประพฤติก้นอยู่

เพราะฉะนั้น เพื่ออำรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัย จึงประกาศให้ภิกษุสามเณรทราบทั่วกันว่า การเรียก ค่าเวทมนตร์ก็ดี การทดลองของขลังก็ดี เป็นพฤติกรรมที่ไม่ชอบของภิกษุสามเณร นับเป็นความผิด ตามประกาศห้ามไม่ให้ภิกษุเป็นหมอทำเสน่ห์ยาแฝด อาถรรพณ์ ของสมเด็จพระสังฆราชเจ้า ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ถ้าภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติดังละเมิด เมื่อพิจารณาได้ความจริง ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะในท้องที่ที่เกิดอธิกรณ์ลงโทษให้สึกเสียแล้วรายงานตามลำดับจนถึงคณะสังฆมนตรี

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามบรรพชิตรับบุตรบุญธรรม

ด้วยกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม นำเรื่องภิกษุขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมเสนอ คณะสังฆมนตรีพิจารณา คณะสังฆมนตรี พิจารณาแล้วเห็นว่า

บรรพชิตได้ยอมสละบุตรภรรยา และทรัพย์สินติดต่อกับบ้านเรือนมาบวชในพระธรรมวินัย ของพระพุทธเจ้า ดำรงสมณเพศที่ไม่มีบ้านเรือน ตั้งแต่วันบวชมาแล้ว จะต้องปฏิบัติตามอนาคาญวินัย โดยตรง จึงมีเพศต่างจากฆราวาสตามสมณวิสัย ฆราวาสเป็นผู้ครองเรือนมีบุตรภรรยาได้ตามโลกียวิสัย พระพุทธเจ้าผู้อนาคาญิภรรตน์ ทรงเว้นจากการรับข้าวเปลือก เนื้อดิบ สตรี กุมาร ทาสหญิง ทาสชาย ฯลฯ และบรรพชิตผู้บวชในพระธรรมวินัยนี้มีชื่อว่าสมณศากยบุตร โดยพระพุทธบัญญัติ เมื่อพระพุทธเจ้า ผู้เป็นสังฆบิดาไม่ทรงรับสตรี กุมาร ทาสหญิง ทาสชาย เช่นนี้แล้ว บรรพชิตผู้เป็นสมณศากยบุตรจึงไม่พึง รับบุตรบุญธรรม ซึ่งเป็นการผิดสมณวิสัยของสมณเพศที่ดำรงอยู่ เพราะผู้บรรพชาอุปสมบทจะต้องศึกษา และปฏิบัติตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงบัญญัติไว้

คณะสังฆมนตรีจึงมีมติให้ห้ามบรรพชิตผู้บวชในพระธรรมวินัยนี้มิให้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๙๖

สมเด็จพระวันรัต
สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์
เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์
บอกเลฆสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบ

ด้วยคณะสังฆมนตรีได้ประชุมปรึกษาว่า ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรบางรูป แสดงตนเป็นอาจารย์สั่ง บอกเลฆสลากกินแบ่ง สลากกินรวบ หรือบอกใบ้หน่วยชนิดต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นเหตุให้ประชาชนหลงเชื่อ และหมกมุ่นในการพนัน ไม่ประกอบอาชีพโดยชอบ ประพฤติผิดศีลธรรม กระทำผิดกฎหมายของบ้านเมือง การที่ภิกษุสามเณรประพฤติเช่นนั้นไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัยผิดวิสัยของสมณะ

เพราะฉะนั้น คณะสังฆมนตรีจึงให้ประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรแสดงตนเป็นอาจารย์ และบอกสลากกินแบ่ง หรือสลากกินรวบ หรือบอกใบ้หน่วยชนิดต่าง ๆ หากพระภิกษุรูปใดสามเณรรูปใด ประพฤติฝ่าฝืนประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าคณะลงทัณฑ์กรรมหรือปัพพาทนียกรรม จนถึงให้สึกเป็นที่สุด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๘

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามการแสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล

ด้วยปรากฏว่า ได้มีการแสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาล ชนิดราคา ๑๐๐ บาท เรียกว่า ธนบัตรขวัญฤกษ์บ้าง ธนบัตรมหาลาภบ้าง คณะสงฆ์มนตรีพิจารณาแล้วเห็นว่าการทำเช่นนั้น ส่อเจตนาหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อในทางที่ผิด จึงให้กรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมขออารักขาไปยังกระทรวงมหาดไทย กับแจ้งให้กระทรวงการคลังทราบครั้งหนึ่งแล้ว และกระทรวงการคลังก็ขอให้กำชับวัดทั้งหลายให้งดเว้นการกระทำความดังกล่าวแล้วนั้นโดยทั่วกัน

คณะสงฆ์มนตรีจึงพิจารณาอีกครั้งหนึ่งคงเห็นว่า การแสวงหาลาภด้วยวิธีเช่นนั้นส่อเจตนาหลอกลวงประชาชนให้หลงเชื่อในทางที่ผิด ไม่ชอบด้วยพระวินัยพุทธบัญญัติมีโทษทั้งปณัตติวัชชะ และโลกวัชชะ เป็นมิจอาชีพ เป็นการนำความเสื่อมเสียแก่วัดและคณะสงฆ์ตลอดถึงพระพุทธศาสนา ไม่ชอบด้วยนโยบายของกระทรวงการคลัง อันผู้มีศีลเป็นที่รักไม่พึงทำเช่นนั้น จึงมีมติให้ห้ามพระภิกษุสามเณรและวัดทั้งหลายมิให้แสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาลทุกชนิด หรือบัตรอื่นในทำนองเดียวกัน

อาศัยมติคณะสงฆ์มนตรีนี้ จึงประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรและวัดทั้งหลาย มิให้แสวงหาลาภด้วยวิธีออกบัตรคล้ายธนบัตรรัฐบาลทุกชนิด หรือบัตรอื่นในทำนองเดียวกัน

ถ้าพระภิกษุสามเณรฝ่าฝืนละเมิดประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะตรวจการภาค แล้วแต่กรณี จัดการสึกเสีย

ถ้าคฤหัสถ์ทำในนามของวัด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นขออารักขา

ถ้าคฤหัสถ์ทำในนามของวัดที่ไม่มีจริง ให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมจัดการตามกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๙๔

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์

เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรประกอบอาชีพเป็นหมอ หรือแพทย์รักษาโรค

ด้วยในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาประกอบอาชีพเป็นหมอหรือแพทย์รักษาโรคต่าง ๆ แก่คฤหัสถ์ชายหญิง โดยลักษณะเป็นแพทย์แผนโบราณบ้าง แพทย์แผนปัจจุบันบ้าง เช่น ตั้งสำนักงานตรวจและรักษาโรคต่าง ๆ ปรงยาออกจำหน่าย ชีดยา ฝ่าตัด เป็นต้น ทั้งนี้ ได้เคยมีพระภิกษุรักษาโรค และชีดยาแก่คนไข้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือขาดหลักวิชาการแพทย์ เป็นเหตุให้คนไข้มีอาการสลับจนเกิดเป็นคดีอาญามีตัวอย่างมาแล้ว

เรื่องนี้ คณะสังฆมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำความผิดดังกล่าวนี้นี้เป็นการประกอบอาชีพอย่างคฤหัสถ์ ซึ่งบรรพชิตไม่สมควรกระทำ เพราะอาจนำความเสื่อมเสียมาสู่พระพุทธศาสนา และเป็นการกระทำที่ผิดพระวินัย ผิดวิสัยของสมณะ นอกจากนี้ยังเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายทางราชอาณาจักรเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติการแพทย์ และพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลป์ด้วย

เพราะฉะนั้น คณะสังฆมนตรีจึงลงมติให้ประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรประกอบอาชีพเป็นหมอหรือแพทย์รักษาโรคต่าง ๆ แก่คฤหัสถ์ชายหญิง โดยลักษณะดังกล่าวแล้ว

ถ้าพระภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติฝ่าฝืนประกาศนี้ ให้เจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะตรวจการภาค แล้วแต่กรณีจัดการลงทัณฑ์กรรมหรือปทัศยานียกรรม จนถึงให้สึกเป็นที่สุดโดยสมควรแก่ความผิด

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๙๙

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

เรื่อง วันพระ*

เนื่องด้วยวันพระเป็นวันสำคัญวันหนึ่งทางพระพุทธศาสนา และพุทธศาสนิกชนได้ถือเป็นวันบำเพ็ญกุศลมาแต่โบราณกาล และมาบัดนี้ทางราชการก็ได้ส่งเสริม กำหนดวันพระเป็นวันหยุดราชการเพิ่มขึ้นอีกวันหนึ่งจากวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันหยุดราชการตามปกติ เพื่อให้ข้าราชการ พุทธศาสนิกชนได้ประกอบกรกุศลและสดับพระธรรมเทศนา โดยพร้อมเพรียงและทั่วถึงกัน คณะสงฆ์มนตรีได้พิจารณาเห็นว่า พระภิกษุสามเณรทั้งหลาย ควรช่วยกันรักษาวันสำคัญของตน ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเพื่อบำรุงศรัทธาปสาทะของประชาชน

ฉะนั้น จึงขอให้เจ้าอาวาสทั้งหลายชี้แจงแนะนำพระภิกษุสามเณรให้เห็นความสำคัญของวันพระ และห้ามพระภิกษุสามเณรทั้งหลายออกนอกวัดในวันพระ เว้นแต่กรณีจำเป็นจริง ๆ

ให้เจ้าอาวาสทั้งหลายกำชับ กวดขัน พระภิกษุสามเณรในปกครองของตน ให้ปฏิบัติโดยเคร่งครัด ถ้าพระภิกษุสามเณรขอลาออกนอกวัดในวันพระ ให้เจ้าอาวาสสอบถามให้ได้ความแน่ชัดว่าเป็นกรณีจำเป็นหรือไม่ หากไม่จำเป็นก็อย่าอนุญาต

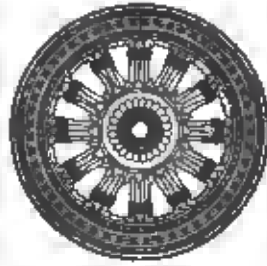
ถ้าพระภิกษุสามเณรรูปใดฝ่าฝืน ก็ให้เจ้าอาวาสปฏิบัติการตามมาตรา ๔๔ แห่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๔ ภาค ๑๒ ธันวาคม ๒๔๙๙

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง เกี่ยวกับกล้องถ่ายรูป กล้องส่องทางไกล

ด้วยปรากฏว่า ได้มีพระภิกษุสามเณรบางรูป ถือหรือสะพายกล้องถ่ายรูป เทียวถ่ายรูปบุคคล และสถานที่ในที่ต่าง ๆ ส่องกล้องดูบุคคลเป็นต้นที่ไม่เป็นสมณสาวรูป

คณะสังฆมนตรีได้พิจารณาว่า ความประพฤติเช่นนี้เป็นเหตุเสื่อมศรัทธาเลื่อมใสของผู้พบเห็น แม้ผู้ไม่รู้พระวินัยได้พบเห็นเข้า ก็รู้ได้ด้วยความรู้สึกลอยๆว่าไม่ควรแก่สมณะ

ในบัดนี้ ปรากฏว่าได้มีชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอันมากสนใจในพระพุทธศาสนา มักสังเกตพฤติการณ์ต่าง ๆ ในวัดตลอดถึงความประพฤติของพระภิกษุสามเณรจึงสมควรที่ทุก ๆ วัด และพระภิกษุสามเณรทุกรูปพึงสังวร ไม่ให้เกิดมีพฤติการณ์และความประพฤติเป็นที่ครหา เสื่อมศรัทธา เลื่อมใส

เพราะฉะนั้น เพื่อป้องกันเหตุเสื่อมเสียดังกล่าว คณะสังฆมนตรีจึงมีมติให้ประกาศห้ามพระภิกษุสามเณรถือหรือสะพายกล้องถ่ายรูป เทียวไปในที่ต่าง ๆ ห้ามถ่ายรูปบุคคลหรือสถานที่ในที่ต่าง ๆ อย่างชัดแจ้ง ห้ามน้องกล้องดูบุคคลเป็นต้น ที่ไม่เป็นสมณสาวรูป

พระคณาธิการ หรือพระภิกษุสามเณรรูปใดประพฤติฝ่าฝืนละเมิดข้อห้ามตามประกาศนี้ ให้พระคณาธิการผู้มีอำนาจเหนือลงโทษฐานละเมิดจริยาของพระคณาธิการ ถ้าเป็นพระภิกษุสามเณรในวัดให้เจ้าอาวาสนั้นลงโทษฐานละเมิดอำนาจเจ้าอาวาส

ขอให้เจ้าคณะทุกชั้น เจ้าอาวาส ตรวจตราดูแลวัดและพระภิกษุสามเณรในสังกัดให้ปฏิบัติ ตามประกาศนี้โดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง เกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์^{*}

ด้วยปรากฏว่า ได้มีการเปิดฟังเพลงทางวิทยุตั้งถิ่น ดุละครดูมวย ทางโทรทัศน์ในวัดบางวัด ทั้งได้มีผู้พบเห็นพระภิกษุสามเณรยืนดูโทรทัศน์ปะปนกับคฤหัสถ์ตามหน้าบ้าน หรือตามที่สาธารณะ เป็นที่ครหา ไม่น่าเลื่อมใส

คณะสังฆมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า การเปิดวิทยุตั้งถิ่นสมควร เป็นการไม่สมควร โดยทั่วไป ดังที่ทางราชการได้ประกาศห้ามแล้ว เมื่อการเปิดเช่นนั้นมิในวัด ทั้งเปิดฟังในรายการภาคบันเทิง เช่น เพลงหรือละครยังไม่สมควร ทางคณะสงฆ์ได้เคยประกาศให้เจ้าอาวาสแนะนำ ตักเตือนพระภิกษุ สามเณร และศิษย์วัดเกี่ยวกับการเปิดวิทยุฟังภายในวัดอย่าให้ผิดพระวินัยและก่อความรำคาญแก่ผู้อื่นมาครั้งหนึ่ง แล้ว โทรทัศน์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อเปิดดูละคร เดินรำ และมวย เป็นต้น ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยของสมณะ เป็นการไม่สมควร เพราะเป็นข้าศึกหลักต่อกุศลเข้ากันกับสิ่งที่ไม่สมควร ขัดกันต่อสิ่งที่ควร ตามหลักใหญ่ แห่งข้อสำหรับอ้าง ยืนดูตามหน้าบ้าน หรือตามที่สาธารณะก็ยังไม่สมควร แม้พระอรหันต์ผู้ได้ทิพย์จักขุ พระบรมศาสดาก็ตรัสห้ามดูสิ่งที่มีวิสัยของพระสาวก

เพราะฉะนั้น เพื่อป้องกันเหตุเสื่อมเสียดังกล่าว คณะสังฆมนตรี จึงมีมติให้ประกาศห้าม พระภิกษุสามเณรดังต่อไปนี้

วิทยุ

ห้ามเปิดวิทยุตั้งถิ่นสมควรในวัด ห้ามเปิดฟังเพลง ดนตรี หรือละคร เป็นต้น ในภาคบันเทิง ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยสมณะเว้นไว้แต่มีงานเกี่ยวกับคฤหัสถ์ในวัด แต่ก็ให้รู้จักพอดี ให้กำชับกวดขันศิษย์ อุปัชฌาย์หรือผู้อาศัย ให้ปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้สังวรในการใช้วิทยุเครื่องเล็ก ห้ามถือหรือใส่ยาม เปิดฟังไปในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะต่าง ๆ

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๔ ภาค ๑๒ หน้า ๘๙๔ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๓

โทรทัศน์

ห้ามเปิดโทรทัศน์ดูละคร เดินรำ และมวย เป็นต้น ซึ่งผิดพระวินัย ผิดวิสัยสมณะ แม้เป็นเรื่องที่ควรดู ห้ามเปิดให้มีเสียงดังเกินสมควร เว้นไว้แต่มีงานเกี่ยวกับคฤหัสถ์ในวัด แต่ก็ให้รู้จักพอดี ให้กำชับศิษย์อุปัฏฐาก หรือผู้อาศัย ให้ปฏิบัติตามประกาศนี้เช่นเดียวกับวิทยุ ห้ามเที่ยวยืนดูโทรทัศน์ตามหน้าบ้าน หรือตามที่สาธารณะทั่วไป

พระคณาธิการหรือพระภิกษุสามเณรรูปใด ประพฤติฝ่าฝืนละเมิดข้อห้ามตามประกาศนี้ ให้พระคณาธิการผู้มีอำนาจเหนือลงโทษฐานละเมิดจรรยาพระคณาธิการ ถ้าเป็นพระภิกษุสามเณรในวัด ให้เจ้าอาวาสวัดนั้นลงโทษฐานละเมิดอำนาจเจ้าอาวาส

ขอให้เจ้าคณะทุกชั้น เจ้าอาวาส ตรวจตราดูแลวัดและพระภิกษุสามเณรในสังกัดให้ปฏิบัติตามประกาศนี้โดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

สังฆนายก

ประกาศคณะสงฆ์ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรพักแรมในสถานที่เป็นที่รังเกียจ ทางพระวินัย^{*}

ด้วยปรากฏว่า พุทธศาสนิกชนผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้ดำเนินคดียื่นพระภิกษุสามเณรผู้พักแรมในโรงแรมซึ่งทางคณะสงฆ์ได้วางระเบียบห้ามไว้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๖ หรือในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ชายหญิง เพราะสถานที่เช่นนั้นเป็นที่พักแรมของคฤหัสถ์ชายหญิง ไม่สมควรที่พระภิกษุสามเณรจะเข้าไปพักแรมร่วมสถานที่เดียวกัน อันเป็นที่น่ารังเกียจทางพระวินัยพุทธบัญญัติ คณะสังฆมนตรีจึงมีมติให้ประกาศเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

๑. ห้ามพระภิกษุสามเณรมิให้เข้าไปพักแรมในโรงแรม ซึ่งเป็นที่พักแรมของคฤหัสถ์ชายหญิง หรือในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ชายหญิง

๒. ถ้าพระภิกษุสามเณรผู้เดินทาง จำเป็นต้องพักแรมในระหว่างทาง ก็ให้เข้าไปขออาศัยพักแรมในวัดใกล้เคียง หรือในสถานที่ซึ่งควรแก่สมณะที่จัดไว้สำหรับพระภิกษุสามเณรโดยเอกเทศ อันไม่เป็นที่รังเกียจทางพระวินัย

๓. พระภิกษุสามเณรผู้เดินทาง ต้องปฏิบัติให้สมควรแก่ความเป็นพระภิกษุสามเณรที่ดี ตามทางพระวินัยให้สนใจเอื้อเฟื้อในคัมภีร์และอาคันตุกวัตร เมื่อเข้าไปขออาศัยพักแรมในวัดใด ๆ จงปฏิบัติให้ชอบด้วยกติกากาของวัดนั้น ๆ

๔. ถ้าปรากฏว่า พระภิกษุสามเณรเข้าไปพักแรมในโรงแรมเป็นที่พักของคฤหัสถ์ชายหญิงก็ดี ในสถานที่พักตากอากาศสาธารณะของคฤหัสถ์ชายหญิงก็ดี ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในเขตนั้น จัดการให้พระภิกษุสามเณรผู้ละเมิดประกาศนี้ออกไปจากสถานที่เช่นนั้น

ก. ถ้าพระภิกษุสามเณรนั้นไม่เชื่อฟัง ให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะท้องถิ่นซึ่งอยู่ในเขตนั้น ขออารักขาทางบ้านเมืองในฐานะล่งละเมิดประกาศคณะสงฆ์ และจัดการให้เป็นไปโดยชอบด้วยประกาศนี้

ข. ถ้าพระภิกษุสามเณรนั้นประพฤติเสียหายทางพระวินัยให้เจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในเขตนั้น จัดการให้เป็นไปโดยชอบด้วยพระวินัยพุทธบัญญัติและอาณัติคณะสงฆ์ แล้วรายงานให้เจ้าคณะเหนือทราบ

^{*} ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๔๖ ภาค ๑ หน้า ๓๕๓ พ.ศ. ๒๕๐๑

๕. ให้กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ขอความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยแจ้ง
ประกาศคณะสงฆ์นี้ แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และขอความร่วมมือกับผู้จัดการโรงแรม และ
ผู้จัดการสถานที่พักตากอากาศสาธารณะ เพื่อให้ประกาศคณะสงฆ์ได้ผลธำรงไว้ซึ่งความเลื่อมใสของ
พุทธศาสนิกชนสืบต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๐๑

สมเด็จพระวันรัต

สังฆนายก

ประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การเรียกค่านำหน้าชื่อของพระสงฆ์

โดยที่กรมการศาสนาพิจารณาเห็นว่า ปัจจุบันนี้ การเรียกค่านำหน้าชื่อพระสงฆ์ยังเรียกกัน สับสนไม่เป็นที่ยึดแน่นอนเป็นอย่างเดียวกัน โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่ยังไม่มีสมณศักดิ์ยังใช้ค่านำหน้า เรียกชื่อว่า “พระภิกษุ” ก็มี “พระ....” ก็มี สมควรที่จะได้ใช้ค่านำหน้าเรียกชื่อย่ออย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นการแน่นอน ทั้งนี้เพื่อจะได้ถือปฏิบัติเป็นหลักอันเดียวกัน สำหรับพระสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์นั้นไม่มี ปัญหาประการใด เพราะใช้เรียกชื่อตามราชทินนามสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานอยู่แล้ว จึงได้ตรวจสอบ เรื่องราวประเพณีในหนังสือแถลงการณ์คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๗๐ และตามเชิงอรรถข้อ ๑๕ อันเป็น พระนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ในหนังสือพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ แล้วนำเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณา มหาเถรสมาคมในการประชุม ครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๗ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบตามที่กรมการศาสนาเสนอ และให้ถือเป็นหลักปฏิบัติได้ดังนี้

๑. พระภิกษุธรรมดาทั่วไป ใช้ค่านำหน้าชื่อว่า “พระ” เช่น พระสวัสดิ์ ควรต่อท้ายด้วยฉายา เป็น พระสวัสดิ์ สิริปัญโญ แต่ถ้าเป็นเปรียญตั้งแต่ ๓ ประโยคขึ้นไป ใช้ค่านำหน้าชื่อว่า “พระมหา” ต่อท้ายด้วยฉายา เช่น พระมหาสวัสดิ์ สิริปัญโญ

๒. ถ้าเป็นเจ้าอาวาส ใช้ค่านำหน้าชื่อว่า “พระอธิการ” ต่อท้ายด้วยฉายา เช่น พระอธิการสวัสดิ์ สิริปัญโญ

๓. ถ้าเป็นเจ้าคณะตำบล หรือเป็นพระอุปัชฌาย์ ใช้ค่านำหน้าเรียกชื่อว่า “เจ้าอธิการ” ต่อท้าย ด้วยฉายา เช่น เจ้าอธิการสวัสดิ์ สิริปัญโญ

กรมการศาสนาจึงขอประกาศให้ใช้ค่านำหน้าเรียกชื่อพระภิกษุธรรมดาทั่วไปว่า “พระ....” ใช้ค่านำหน้าเรียกชื่อเจ้าอาวาสที่ไม่มีสมณศักดิ์ว่า “พระอธิการ....” ใช้ค่านำหน้าเรียกชื่อเจ้าคณะตำบล และพระอุปัชฌาย์ที่ไม่มีสมณศักดิ์ว่า “เจ้าอธิการ....” ต่อท้ายชื่อด้วยฉายา ตามระเบียบการคณะสงฆ์ ให้เป็นแบบเดียวกันต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗

(นายจำลอง วุฒิจันทร์)
อธิบดีกรมการศาสนา

ประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

เรื่อง คำถวายพระพรในการถวายพระธรรมเทศนาแด่สมเด็จพระสังฆราช

ด้วยสมเด็จพระสังฆราช ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม ทรงปรารภในที่ประชุมมหาเถรสมาคม ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๒๗ วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๗ ว่า ปัจจุบันนี้ปรากฏว่า พระผู้ถวายพระธรรมเทศนาในงานต่าง ๆ ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธานหรือเสด็จมาร่วมในพิธีนั้น ๆ ด้วย พระผู้ถวายพระธรรมเทศนาใช้คำถวายพระพรก่อนเทศนาไม่เป็นระเบียบเดียวกันทรงเห็นสมควรใช้ให้เป็นแบบเดียวกัน

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราช จึงได้ร่วมกันร่างคำถวายพระพรก่อนถวายพระธรรมเทศนาแด่สมเด็จพระสังฆราช และให้ใช้คำถวายพระพรดังกล่าว มีข้อความต่อไปนี้

“ขอถวายพระพรเจริญพระสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่บพิตรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ บัดนี้จักรับประทานถวายพระธรรมเทศนาใน.....กลา จลองค์พระเดชพระคุณประดับพระปัญญาบารมี ถักรับประทานถวายวิชันนาไปมิได้ต้องตามโหวตอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่งก็ดี ขอพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระขันติคุณ โปรดประทานอภัยแก่อาตมาผู้มีสติปัญญาน้อย ขอถวายพระพร” และเมื่อจบพระธรรมเทศนาแล้วให้ใช้คำว่า “ขอถวายพระพร” อีกครั้งหนึ่ง

ข้อความว่า “ใน.....กลา” ถ้พระธรรมเทศนาที่ถวายนั้นไม่มีชื่อกลา ให้ข้ามไปเสียก็ได้ ใช้เพียงคำว่า “บัดนี้ จักรับประทานถวายพระธรรมเทศนา จลองค์พระเดชพระคุณ ประดับพระปัญญาบารมี.....” เท่านั้นก็ได้

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๗

(นายข้าเลื่อง วุฒิจันทร์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ประกาศมหาเถรสมาคม

ที่ ๑/๒๕๖๐

เรื่อง หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนวัดที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้การใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้ให้เงินอุดหนุนต้องติดตามและประเมินผลการดำเนินการโครงการของหน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ ตี แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มหาเถรสมาคมจึงได้ออกประกาศหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่วัดได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

๑. เมื่อวัดได้รับเงินอุดหนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ก่อนดำเนินการจะต้องปิดประกาศเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ โดยในประกาศอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังนี้

๑.๑ กิจกรรมหรือโครงการที่จะดำเนินการ

๑.๒ วงเงินที่จะดำเนินการ (ทั้งโครงการ)

๑) วงเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(ระบุชื่อองค์กร/จำนวนเงิน)

๒) วงเงินที่ได้รับจากการบริจาค

๑.๓ ระยะเวลาการดำเนินการ

๑.๔ สถานที่ดำเนินการ

๑.๕ ผู้รับผิดชอบโครงการ

๒. กำหนดวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ขาย หรือผู้รับจ้าง หรือผู้รับผิดชอบในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการให้ชัดเจน ๒ วิธี ดังนี้

๑) วิธีที่ ๑ ตกลงราคา

ให้วัดติดต่อตกลงราคากับผู้ยื่นที่มีอาชีพโดยตรง

๒) วิธีที่ ๒ คัดเลือก

ให้วัดเชิญผู้มีอาชีพตามจำนวนที่เห็นสมควรให้มาเสนอราคา และคัดเลือกภายใต้เสนอราคา

ต่ำสุด

๓. ในการจัดซื้อ จัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุตามโครงการหรือกิจกรรม ให้วัดตั้งคณะกรรมการจัดหา

ในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์จนสิ้นสุดโครงการ รวมทั้งตรวจรับพัสดุหรือ
ดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับองค์ประกอบ คุณสมบัติ และจำนวนกรรมการในแต่ละคณะให้เป็นไปตาม
ที่วัดเห็นสมควร ได้แก่

๑) คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา หรือวิธีคัดเลือก

๒) คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ หรือคณะกรรมการตรวจการจ้าง

๔. การใช้จ่ายเงินต้องมีหลักฐานที่จำเป็นไว้เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน เช่น ใบเสร็จรับเงิน หรือ
ใบสำคัญรับเงิน เป็นต้น

๕. การจัดซื้อ จัดจ้าง หรือการจัดหาพัสดุตามโครงการหรือกิจกรรม ที่มีวงเงินตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
ขึ้นไป วัดจะต้องจัดทำหนังสือสัญญาหรือบันทึกข้อตกลงไว้กับผู้ขาย/ผู้รับจ้างไว้เป็นหลักฐาน

๖. เมื่อวัดดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการเสร็จเรียบร้อยแล้ว วัดต้องรายงานผลการดำเนินการ
พร้อมรายงานการใช้จ่ายเงินและสำเนาใบเสร็จรับเงินหรือเอกสารหลักฐานอื่นให้ผู้ให้เงินอุดหนุนทราบ
ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่โครงการแล้วเสร็จ และหากมีเงินเหลือจ่ายให้ส่งคืน (ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ประกาศมหาเถรสมาคม

เรื่อง ห้ามใช้วัดเป็นสถานที่ชุมนุมหรือสัมนาหรือจัดกิจกรรม ที่อาจก่อให้เกิดความไม่สงบและความแตกแยกเกิดขึ้นในสังคม

ด้วยมหาเถรสมาคม ในการประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ ได้รับทราบพฤติการณ์ว่ามีการใช้อาคารสถานที่และพื้นที่ของวัด เป็นสถานที่จัดชุมนุม ประชุม สัมนา เสวนา หรือกิจกรรมที่มีลักษณะหรือเนื้อหาที่อาจเป็นการละเมิดกฎหมาย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือใช้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นการขัดคำสั่งมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๘ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘ อันเป็นการใช้สถานที่วัดผิดไปจากวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์เฉพาะการทำสังฆกรรม กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การคณะสงฆ์ การสาธารณสงเคราะห์ การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม และการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชนจึงมีมติให้ประกาศ ดังต่อไปนี้

๑. ให้พระสังฆาธิการปฏิบัติและกวดขันมิให้พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง ตามคำสั่งมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๘

๒. ห้ามเจ้าอาวาสใช้ ยินยอม หรืออนุญาตให้ใช้วัดเป็นสถานที่จัดชุมนุม ประชุม สัมนา เสวนา หรือกิจกรรมที่มีลักษณะหรือเนื้อหาที่อาจเป็นการละเมิดกฎหมาย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือให้ใช้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง

๓. หากมีผู้มาใช้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมดังกล่าวในข้อ ๒ โดยพลการให้เจ้าอาวาสเข้าป้องกัน ห้ามปราม หรือระงับมิให้มีกิจกรรมนั้นในวัดต่อไป ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นให้ขออารักขาจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๘

มติมหาเถรสมาคม

(สำเนา)

ที่ ศธ ๐๔๐๘/๑๐๖๕๔

กรมการศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔

เรื่อง การระวางชี้แนวเขตที่ดินของวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

ตามที่คณะสังฆมนตรีได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๖ มีมติว่า การทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับที่ดินของวัด คือการขอร้งวัดรับโฉนด การขอแบ่งแยก การขอสอบเขต และการรับรองเขตที่ดินของวัดทั้ง ๔ ประการ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรม ในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาส และเมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมการศาสนาจะไปรับรอง แนวเขตที่ดินของวัดใด ต้องแจ้งให้เจ้าอาวาสวัดนั้นทราบก่อนทุกครั้ง นั้น

เนื่องจากปัจจุบันกรมที่ดินมีนโยบายที่จะขยายการออกโฉนดที่ดินให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรและได้จัดทำโครงการพัฒนาที่ดินและเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศขึ้น ซึ่งกรมที่ดินมีความเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์.พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติหน้าที่ของเจ้าอาวาสว่ามีหน้าที่บำรุงรักษาจัดกิจการและศาสนสมบัติของวัด ประกอบกับเป็นผู้ที่ทราบแนวเขตที่ดินของวัดน่าจะเป็นผู้ดำเนินการเรื่องดังกล่าวด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้ไวยาวัจกร หรือผู้อื่นที่เห็นเหมาะสมเป็นผู้ดำเนินการแทนวัดก็จะสะดวกแก่การออกโฉนดที่ดินตามโครงการของกรมที่ดินดังกล่าวเป็นอย่างมาก และขอให้กรมการศาสนาพิจารณาทบทวนในเรื่องนี้อีกครั้งหนึ่ง กรมการศาสนาได้นำเรื่องนี้เสนอที่ประชุมมหาเถรสมาคมพิจารณาแล้ว ในการประชุมครั้งที่ ๑๖/๒๕๒๔ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๔ ที่ประชุมมีมติดังนี้

๑. ให้เจ้าอาวาสวัดทั้งหลาย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครก็ดี ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลก็ดีให้ปฏิบัติตามมติคณะสังฆมนตรี เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๖ ในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด กล่าวคือการขอร้งวัดรับโฉนด การขอสอบเขต การขอแบ่งแยก และการขอรับรองแนวเขตที่ดินของวัด ๔ ประการนี้ ให้เจ้าอาวาสมอบฉันทะให้กรมการศาสนาหรือตัวแทนของกรมการศาสนาเป็นผู้กระทำการนิติกรรมแทนวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรม ในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

๒. ให้วัดทั้งหลายที่ตั้งอยู่นอกเขตดังกล่าวในข้อ ๑ โดยความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสแห่งวัดนั้น ให้เจ้าอาวาสพิจารณาคัดเลือกทายกทายิกาแห่งวัดนั้นอันอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเชื่อถือ มีจำนวน ๒ หรือ ๓ ท่าน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนเจ้าอาวาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินของวัด แต่ข้อตกลงใด ๆ ในการทำนิติกรรมในกรณีเช่นนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้อำเภอต่าง ๆ ทราบด้วย ในการนี้กรมการศาสนา ได้มีสการเจ้าคณะภาคและเจ้าคณะจังหวัดผู้ปกครองทางสงฆ์ทราบอีกทางหนึ่งด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

แจ้ง สุขเกื้อ

(นายแจ้ง สุขเกื้อ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๑
สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๕๖/๒๕๔๑

เรื่อง การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม และการปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๒/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๑ สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี กรรมการมหาเถรสมาคม เสนอว่า ท่านเจ้าพระคุณ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงปรารภในการประชุมครั้งที่แล้วว่า “ขอให้เจ้าคณะช่วยกันดูแลสำนักปฏิบัติธรรม”

ดังนั้น จึงได้ปรึกษารื้อกับเจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาลีลาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนกลาง เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาลีลาจารย์ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือและเลขาธิการเจ้าคณะใหญ่หนใต้ แทนท่านเจ้าคุณเจ้าคณะใหญ่หนใต้

มีความเห็นร่วมกัน “ควรส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี และส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ให้ดียิ่งขึ้น” และให้นำเสนอมหาเถรสมาคม

จึงขอเสนอการส่งเสริม ๒ ประการ คือ

๑. การส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ระดับประโยค ๑-๒ ถึงประโยค ป.ธ.๖ ในส่วนภูมิภาค โดยจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ประจำจังหวัดขึ้น แต่ต้องมีนักเรียนไม่น้อยกว่า ๕๐ รูป

จังหวัดที่มีวัดดำเนินการ การเรียนการสอนหลายแห่ง และมีนักเรียนไม่น้อยกว่า ๕๐ รูป ให้จัดตั้งเป็นแห่งที่ ๑-๒ ตามลำดับการจัดตั้ง

จังหวัดที่มีนักเรียนน้อย จะรวมกันหลายจังหวัดจัดตั้งขึ้นก็ได้ โดยให้เจ้าอาวาสที่โรงเรียนนั้น ตั้งอยู่ เป็นผู้จัดการ

๒. การส่งเสริมการปฏิบัติธรรม

จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม ประจำจังหวัด โดยยกสำนักที่มีอยู่แล้ว หรือจะจัดตั้งขึ้นใหม่ก็ได้ ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ตามหลักสัปปายะ เป็นต้น การปฏิบัติยัตมมหาสติปัฏฐานสูตรเป็นหลัก โดยให้เจ้าอาวาสวัดที่ตั้งสำนักปฏิบัติเป็นเจ้าสำนัก การจัดตั้งให้เจ้าคณะตามระดับดำเนินการ ดังนี้

คณะที่ปรึกษา

เจ้าคณะใหญ่	เป็นประธานคณะที่ปรึกษา
เจ้าคณะภาค	เป็นคณะที่ปรึกษา
รองเจ้าคณะภาค	เป็นคณะที่ปรึกษา

คณะกรรมการดำเนินการ

เจ้าคณะจังหวัด	เป็นประธานคณะกรรมการ
รองเจ้าคณะจังหวัด	เป็นรองประธานคณะกรรมการ
เจ้าคณะอำเภอ	เป็นกรรมการ
รองเจ้าคณะอำเภอ	เป็นกรรมการ

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติ

๑. อนุมัติตามที่เสนอ

- ให้ประธานคณะกรรมการดำเนินการเสนอรายงานจัดตั้งผ่านเจ้าคณะใหญ่ เพื่อพิจารณา แล้วนำเสนอมหาเถรสมาคม โปรดพิจารณาอนุมัติ

๒. ให้กองศาสนศึกษา กรมการศาสนา จัดทำแบบฟอร์มการขอจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกบาลี แบบฟอร์มการขอจัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรม และใบประกาศการจัดตั้ง แล้วนำเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

๓. ให้กรมการศาสนา แจ้งแก่เจ้าคณะที่เกี่ยวข้องทราบ และดำเนินการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และเห็นสมควรส่งเรื่องให้ฝ่ายบริหารของมหาเถรสมาคมดำเนินการ ตามมติมหาเถรสมาคมต่อไป

(นายสำราญ สาราตย์)

ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๔/๒๕๔๔

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๖๕/๒๕๔๔

เรื่อง การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการมหาเถรสมาคม เสนอว่า เพื่อให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหาเถรสมาคม และระเบียบมหาเถรสมาคมดียิ่งขึ้น จึงขอเสนอให้เจ้าคณะใหญ่ทุกหนปฏิบัติพร้อมกับเจ้าคณะทุกระดับทุกกรณี ให้เป็นที่ยุติในเขตปกครองแต่ละหน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบ และให้กรรมการศาสนา มีหนังสือแจ้งเจ้าคณะใหญ่ทุกหนทราบ และแจ้งเจ้าคณะภาคทุกภาค เพื่อแจ้งให้เจ้าคณะในเขตปกครองของตนทราบและปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมโดยเคร่งครัดต่อไป

(นายไพบุลย์ เสียงก้อง)

อธิบดีกรมการศาสนา

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๔/๒๕๔๕

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๐/๒๕๔๕

เรื่อง การสร้างพระพุทธรูป ปุชนิยวัตถุ และรูปปั้นต่างๆ ที่ใช้ประดับตกแต่งสถานที่

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๔/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า กรรมการมหาเถรสมาคม ได้ปรารภว่ามีวัดบางแห่งได้สร้างพระพุทธรูป ปุชนิยวัตถุ และรูปปั้นประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปปั้นที่ไม่เหมาะสมกับจารีตประเพณีอันเป็นสาเหตุให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป วัดต่าง ๆ จึงควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะดำเนินการจัดสร้างลงไป เห็นสมควรเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติ ดังนี้

๑. วัดที่จะสร้างพระพุทธรูปให้ปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๔/๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ว่า พระพุทธเจ้าเป็นรัตนที่เกษมสูงสุด บุรพจารย์ที่สร้างพระพุทธรูปให้พิจารณาด้วยความรอบคอบ ให้วัดทุกวัดปฏิบัติตามจารีตประเพณีดังกล่าวโดยเคร่งครัด

๒. วัดที่จะสร้างปุชนิยวัตถุ หรือรูปเคารพ ให้ปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ ว่า การสร้างปุชนิยวัตถุหรือรูปเคารพภายในวัด ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับพระประธานภายในพระอุโบสถ หรืออุโบสถ ถ้าจะสร้างให้ใหญ่ ต้องรายงานเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับจนถึงเจ้าคณะใหญ่ เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการสร้างได้

ส่วนวัดใดที่มีความประสงค์จะสร้างรูปเคารพ หรือรูปปั้นอื่นใด ควรยึดถือและปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมทั้งสองข้อดังกล่าวโดยอนุโลม และให้กรมการศาสนาแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อแจ้งให้วัดทุกวัดในเขตปกครองทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

(นายสุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๕๔/๒๕๔๕

เรื่อง การอนุรักษ์เอกสารโบราณ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กรมศิลปากร ได้มีบันทึก ที่ ศธ ๐๗๑๐/๑๕๓๗ ลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ แจ้งว่า หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร มีโครงการสำรวจเอกสารโบราณ ณ อารามต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน ผลของโครงการทำให้ได้รับมอบเอกสารโบราณจากเจ้าคณะพระสังฆาธิการและเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ จำนวนมาก โดยเมื่อได้รับแล้วได้นำมาดำเนินการอ่าน ถ่ายทอด แปล และวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นประโยชน์ต่อวิชาการศึกษาค้นคว้าของส่วนรวมตลอดมา

กรมศิลปากรได้พิจารณาเห็นว่า เอกสารโบราณอันได้แก่ คัมภีร์โบราณ สมุดไทย และจารึก เป็นมรดกสมบัติศิลปวัฒนธรรมทางการศึกษาอันล้ำค่าของชาติ เป็นภูมิปัญญาไทยที่สำคัญและหาได้ยากยิ่ง เอกสารโบราณเหล่านี้ยังคงหลงเหลืออยู่ตามวัดต่าง ๆ สมควรได้รับการอนุรักษ์สงวนรักษาไว้ในที่ปลอดภัย เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของอนุชนรุ่นหลัง แต่หากปล่อยทิ้งไว้ ไม่ได้รับการดูแลรักษาก็จะผุเปื่อยพัง และถูกหนูสัตว์และแมลงมีปลวกเป็นต้นกัดแทะทำลายและสูญสลายไปในที่สุด

กรมศิลปากรมีความประสงค์ที่จะขอความอนุเคราะห์วัดต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคได้โปรดสำรวจตรวจสอบเก็บรักษาเอกสารโบราณไว้ในที่ปลอดภัย หากไม่ต้องการเพราะไม่มีที่เก็บขอให้วัดต่าง ๆ แจ้งหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากรทราบ เพื่อจะได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปขอรับนำมาเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติสืบต่อไป และขอให้กรมการศาสนานำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อจะได้แจ้งให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการทราบโดยทั่วกัน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติดังนี้

๑. เห็นชอบในหลักการอนุรักษ์เอกสารโบราณตามที่กรมศิลปากรเสนอ

๒. ให้กรมการศาสนาแจ้งเจ้าคณะจังหวัด เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองให้สำรวจและจัดทำบัญชีเอกสารโบราณของวัดในเบื้องต้น (ถ้ามี) เพื่อความสะดวกในการตรวจสอบ หากวัดใดมีความประสงค์ที่จะให้กรมศิลปากรช่วยเก็บรักษาเอกสารโบราณแทนวัด ให้แจ้งกรมการศาสนาเพื่อประสานกับกรมศิลปากรดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามหลักพระวินัย

๓. เมื่อกรมศิลปากรได้รับเอกสารโบราณจากวัดต่าง ๆ แล้ว ให้จัดทำเอกสารติดไว้ที่เอกสารโบราณนั้น ว่าเป็นของวัดใด รวมทั้งให้จัดทำทะเบียนประวัติเอกสารโบราณนั้น ๆ เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งมอบสำเนาให้แก่กรมการศาสนาและวัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

๔. ให้กรมการศาสนามอบกลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา กองศาสนศึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ

(นายสุทิวังค์ ดันตยาพิศาลสุทธิ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๖๐/๒๕๔๕

เรื่อง ปัญหาพระพุทธรูปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๕ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กรมป่าไม้ ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๗๑๒.๘/๘๑๘๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๔๕ แจ้งว่า ปัจจุบันมีพระภิกษุสงฆ์นิยมเข้าไปเดินธุดงค์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุ้มผาง ทั้งที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การเข้าไปเดินธุดงค์ของกลุ่มพระสงฆ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหลายประการ ดังนี้

๑. ปัญหาไฟป่า ซึ่งเกิดจากพระสงฆ์บางกลุ่มก่อไฟหุงอาหารแล้วไม่ดับไฟให้หมด จึงเป็นสาเหตุให้เกิดไฟป่าได้ง่าย โดยเฉพาะในฤดูแล้ง ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ยากแก่การดับ เนื่องจากอยู่กลางป่าลึก

๒. ปัญหามลพิษจากขยะของเสีย อันเกิดจากเศษอาหารและขยะที่เหลือจากการประกอบอาหารและการบริโภค ซึ่งถูกทิ้งไว้เกลื่อนกลาดในป่าจะส่งกลิ่นเน่าเหม็น และขยะบางประเภท เช่น ถุงพลาสติกที่ใส่อาหาร อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่าที่เข้ามาหาเศษอาหารกิน

๓. ปัญหารบกวนความเป็นอยู่ของสัตว์ป่า โดยปกติสัตว์ป่าจะออกมาหากินตามลำห้วยหรือโป่ง เมื่อถูกรบกวนจากคนก็จะอพยพไปอยู่ที่อื่น สัตว์ป่าบางชนิด เช่น นกยูง มีพฤติกรรมชอบผสมพันธุ์ในที่โล่งบนหาดทรายริมห้วยขาแข้งในช่วงฤดูหนาว เมื่อมีพระสงฆ์เดินผ่านในพื้นที่ดังกล่าว นกยูงก็จะหนีไป จึงเป็นสาเหตุให้ปริมาณนกยูงลดลงได้ในอนาคต

๔. ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพิ่มความลำบากมากขึ้น โดยพวกมิชฉาชีพ เช่น พรวนล่าสัตว์ป่าหรือพวกค้ายาเสพติดจะอาศัยช่องทางปลอมแปลงเป็นพระสงฆ์เข้าไปล่าสัตว์ป่า หรือใช้เส้นทางในการลำเลียงขนส่งยาเสพติด หรือของผิดกฎหมายอื่น ๆ

กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าปัญหาพระธุดงค์ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเป็นปัญหาละเอียดอ่อน ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อศาสนา ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อศาสนา ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขในเบื้องต้น คือ หากมีพระสงฆ์จะเข้าไปปฏิบัติธุดงค์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ก่อนขออนุญาตกรมป่าไม้ ควรได้รับความเห็นชอบจากวัดต้นสังกัด และผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากกรมการศาสนา ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. พื้นที่ที่พระสงฆ์จะขอเข้าไปเดินธุดงค์ได้ต้องมีความปลอดภัย และไม่เป็นที่ยู้อาศัยอย่างชุกชุมของสัตว์ป่า

๒. จำนวนพระสงฆ์และผู้ติดตามคณะหนึ่ง ๆ ไม่ควรเกิน ๕ รูป และ ๕ คน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ป่าไม้น้อยที่สุด

๓. การเข้าไปปฏิบัติธุดงค์ของพระสงฆ์ควรมีระยะเวลาจำกัด และกำหนดบริเวณสถานที่สำหรับปฏิบัติศาสนกิจให้แน่นอน ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่

๔. การเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้ ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบกรมป่าไม้ที่บังคับใช้ในพื้นที่นั้น ๆ อย่างเคร่งครัด

กรมการศาสนาพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้กรมการศาสนาประมวลระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม เป็นต้น ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วนำเสนอมหาเถรสมาคมอีกครั้งหนึ่ง

(นายสุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการศาสนา

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๓๑/๒๕๔๕

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๕๑๒/๒๕๔๕

เรื่อง การบวชภิกษุณี

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓๑/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในการประชุมคณะกรรมการความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา ครั้งที่ ๘/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ที่ประชุมซึ่งมี พระพรหมมุนี เป็นประธาน ได้พิจารณารับรองมติเรื่องการบวชภิกษุณี ซึ่งได้ประชุมในครั้งที่ ๗/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ ไว้ดังนี้

๑. คณะสงฆ์ยึดถือพระธรรมวินัย ซึ่งเป็นพระพุทธบัญญัติว่าด้วยการให้การบรรพชาอุปสมบทหญิงเป็นภิกษุณี ลิกขมานา และเป็นสามเณรี เป็นหลักปฏิบัติ

๒. เห็นควรปฏิบัติตามประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยเรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรไม่ให้บวชหญิงเป็นบรรพชิต พ.ศ. ๒๔๗๑ ต่อไป ถึงแม้ว่าจะไม่ได้รับการอุปสมบทเป็นภิกษุณีก็สามารถสมათานศีล ๘ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุดุคคุณธรรมขั้นสูงได้ และที่ประชุมได้พิจารณาเอกสารว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับภิกษุณี ซึ่งรวบรวมและเรียบเรียงโดยคณะกรรมการความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งลงมติให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ และในโอกาสที่สมควร จะได้ขออนุมัติเพื่อจัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่แก่สาธารณชนต่อไป

ที่ประชุมรับทราบ

(นายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๙/๒๕๔๖

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๕๘/๒๕๔๖

เรื่อง กรณีหลอกหลวงขายพระเครื่องให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติภายในวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๙/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๔๖ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า นายวิชัย ชัยจิตวนิชกุล ประธานคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้มีหนังสือที่ ๒๐๓๗/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๔๖ แจ้งว่า ในคราวประชุมคณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๖๗ วันพุธ ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่อง กรณีการกระทำธุรกรรมหลอกหลวงขายพระเครื่องให้แก่นักท่องเที่ยวต่างชาติภายในวัด ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีดังกล่าวได้สร้างความเสื่อมเสียให้แก่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งได้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและประชาชน ส่งผลให้มีการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจในภาวะที่ประเทศไทยขาดดุลเงินตราต่างประเทศ การกระทำดังกล่าวข้างต้นจะสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศไทยและกระทบต่อความรู้สึกของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเป็นดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา การทำธุรกรรมหลอกหลวงจะสร้างภาพลักษณ์ที่ไม่ดีอันจะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่พระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์ไทยโดยส่วนรวมด้วย

ในการนี้ คณะกรรมการฯ ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกราบบังคมทูลที่ประชุมมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดพิจารณามาตรการและแนวทางป้องกันเพื่อมิให้เกิดความเสื่อมเสียแก่ประเทศไทยและศาสนาต่อไป และขอได้โปรดพิจารณาสั่งการให้พระสังฆาธิการทุกระดับชั้นนำไปดำเนินการเป็นการอุระให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า เรื่องนี้เจ้าคณะพระสังฆาธิการกวดขันกันอยู่แล้ว แต่เพื่อให้ทุกวัดได้ปฏิบัติเข้มงวดยิ่งขึ้น จึงให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองกวดขันมิให้บุคคลภายนอกวัดนำพระพุทธรูปหรือพระเครื่องมาจำหน่ายภายในวัด

อนึ่ง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งคณะกรรมการฯ ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ
ตามกฎหมายดำเนินการเรื่องนี้ เพื่อช่วยปกป้องคุ้มครองพระพุทธศาสนาตามรัฐธรรมนูญกำหนด

(นายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๖๕/๒๕๔๖

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ปรากฏว่า สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ออกแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียน โดยใช้คำว่านาย นำหน้านาม-อาญาของพระสงฆ์ อาทิ พระเมธีธรรมาจารย์ เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร ถูกแก้ไขเป็น นายเมธีธรรมาจารย์ ผ่องสุภาพ และกรมการปกครองได้มีหนังสือขอข้อมูลเกี่ยวกับสมณศักดิ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่สำนักทะเบียนกลางแล้ว ได้ข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

๑. การระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนราษฎรของวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎร ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุประกอบด้วย โดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

๒. การใช้คำนำหน้านามพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณรในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของสามเณร

สำนักทะเบียนกลางจะได้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนราษฎรของวัดในพื้นที่ หากพบว่า มีข้อบกพร่อง หรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้องตามข้อสรุปนี้ จะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการจะปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง มิให้พระภิกษุ สามเณร ได้รับความเดือดร้อน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา และขอดำเนินการทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้ความเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรอง
รายงานการประชุม

(นายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๑/๒๕๔๗

เรื่อง วิธีปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทย
เพื่อศึกษาพระพุทธศาสนาหรือปฏิบัติธรรม

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๓๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประมวลประเภทวิชาโดยประสานกับกระทรวงการต่างประเทศแล้วแจ้งมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอกราบนำผลการว่า พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศ ผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ สรุปดังนี้

การขอหนังสือรับรองต่ออายุวีซ่า จะต้องมียกเอกสารประกอบดังนี้

๑. หนังสือจากเจ้าอาวาสวัดที่อนุญาตให้พำนักอาศัย
๒. หนังสือรับรองจากเจ้าสำนักเรียนหรือสถานศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่
๓. แบบประวัติ ศว.๑ ที่ผ่านการรับรองจากเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับชั้น
๔. สำเนาหนังสือเดินทาง พร้อมตราประทับวีซ่า Non-Immigrant Visa
๕. รูปถ่ายขนาด ๒ นิ้ว จำนวน ๑ รูป

การขอเดินทางเข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาและขอรับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางประเภท Non-Immigrant Visa จะต้องปฏิบัติดังนี้

๑. หนังสือจากเจ้าอาวาสวัดที่อนุญาตให้พำนักอาศัย
๒. หนังสือรับรองจากเจ้าสำนักเรียนหรือสถานศึกษาที่รับเข้าศึกษา
๓. สำเนาหนังสือเดินทาง

ประเภทของการตรวจลงตราหนังสือเดินทาง (Visa)

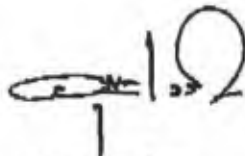
ชาวต่างประเทศที่ประสงค์จะเดินทางเข้าราชอาณาจักรจะต้องแจ้งวัตถุประสงค์ ตามกฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๑๙ (๒๕๓๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดประเภทการตรวจลงตราหนังสือเดินทางไว้รวม ๘ ประเภท ดังนี้

๑. ประเภททูต (Diplomatic Visa)
๒. ประเภทราชการ (Official Visa)
๓. ประเภทคนอยู่ชั่วคราว (Non-Immigrant Visa)
๔. ประเภทนักท่องเที่ยว (Tourist Visa)
๕. ประเภทคนเดินทางผ่านราชอาณาจักร (Transit Visa)
๖. ประเภทคนเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (Immigrant Visa) ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๗. ประเภทคนเข้าเมืองนอกกำหนดจำนวนคนต่างด้าว (Non-Quota Immigrant Visa) ซึ่งจะมีเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปี ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒
๘. ประเภทอหิยาศัยไมตรี (Courtesy Visa)

เมื่อการตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ ถูกต้องแล้ว สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะแจ้งกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อแจ้งสถานเอกอัครราชทูต ณ ประเทศนั้น ๆ ดำเนินการตรวจลงตราหนังสือเดินทางต่อไป

ที่ประชุมรับทราบ

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๗/๒๕๔๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๙๑/๒๕๔๗

เรื่อง การโฆษณาพระพุทธรูป/พระเครื่องและวัตถุมงคลในสื่อหนังสือพิมพ์
สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อวิทยุโทรทัศน์

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในคราวประชุมเรื่อง “การโฆษณาในสื่อหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ และในสื่อวิทยุโทรทัศน์” ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๗ ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ตึกบัญชาการ ชั้น ๓ ทำเนียบรัฐบาล โดยมี นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ที่ประชุมได้ปรารภถึงการโฆษณาและการเรียไรที่อวดอ้างสรรพคุณเกินสภาพที่น่าจะเป็นการชวนเชื่อ และใช้สื่อเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าจะเป็นประโยชน์ส่วนรวม ดังนี้

๑. การโฆษณาสรรพคุณพระบูชาและวัตถุมงคล โดยอ้างแหล่งที่มาของวัสดุที่นำมาสร้างพระบูชาและวัตถุมงคล จำนวนพระบูชาและวัตถุมงคล ที่นำมาจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนหรือมอบเป็นของที่ระลึก โดยไม่รู้จักหมด ตลอดจนอ้างอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ อาจเข้าข่ายการโฆษณาชวนเชื่อซึ่งหมิ่นเหม่ต่อการอวดอุตริมนุสสรรม และเข้าลักษณะเบี่ยงเบนหลักพระสัทธรรม คือ ปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ได้

๒. การใช้สื่อต่าง ๆ ในการเรียไร โดยไม่คำนึงถึงหลักธรรมคำสั่งสอนที่แท้จริงของพระพุทธศาสนา มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มบุคคล มากกว่ามุ่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. การนำเอาพระพุทธรูปหรือสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา มาวางบริเวณทางเท้าหรือข้างถนนที่คนเดินผ่านไป-มา ควรที่จะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบห้าม และกำหนดให้มีการปฏิบัติที่ชัดเจน

ในการนี้ ที่ประชุมได้สรุปเป็นมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการ ดังนี้

๑. นำสาระการประชุมเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ

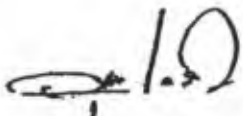
๒. ขอให้มหาเถรสมาคมมีมาตรการป้องกันและลงโทษพระสังฆาธิการผู้ฝ่าฝืนคำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร การอวดอ้างคุณวิเศษ การทำเสน่ห์ยาแฝด โดยให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

๓. หากผู้จัดทำพระบูชาหรือวัตถุมงคลเป็นคฤหัสถ์ ขอให้พระสังฆาธิการช่วยกันสอดส่องดูแล
แจ้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

๔. ขอให้มีความมาตรการควบคุมการเผยแพร่หรือโฆษณา การจัดสร้างพระบูชาหรือวัตถุมงคล
ทางสื่อหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อวิทยุโทรทัศน์

๕. กำหนดให้มีการควบคุมพระภิกษุที่จัดรายการธรรมะตามสถานีวิทยุต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด
เพื่อให้มีการเผยแพร่พุทธธรรมอย่างถูกต้องชัดเจน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรวบรวมคำสั่งมหาเถรสมาคม
มติมหาเถรสมาคม และประกาศของคณะสงฆ์ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด
เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดต่อไป

พลตำรวจโท
(อุดม เจริญ)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๙/๒๕๔๗
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๓๗/๒๕๔๗

เรื่อง พระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๙/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า เนื่องด้วยสถานีโทรทัศน์ สื่อมวลชนแห่งหนึ่งได้นำภาพการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของพระภิกษุสามเณรที่ไม่ชอบด้วยสมณวิสัย รวมทั้งค้นคว้าสื่ออินเทอร์เน็ต เพื่อพิมพ์ภาพหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสม นอกเหนือจากการค้นคว้าในทางวิชาการ สำหรับการลงข่าวของสื่อมวลชนในครั้งนี้ได้ร่วมกับเจ้าคณะผู้ปกครองคณะสงฆ์ และเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเข้าร่วมดำเนินการตรวจสอบพบว่า มีพระภิกษุรูปหนึ่งได้ใช้สื่ออินเทอร์เน็ตไปในทางที่ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย จึงได้สมัคใจในการลาสิกขา

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นว่า การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ หากใช้ประโยชน์ในทางวิชาการก็จะเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์มหาศาล แต่หากนำไปใช้ในสิ่งที่ไม่ขัดกับหลักพระธรรมวินัย หรือไม่อยู่ในสมณวิสัยของพระภิกษุสามเณร ก็จะเป็นเหตุให้เกิดเรื่องดังกล่าวขึ้น จึงเห็นควรพิจารณาการใช้สื่อดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะใหญ่ทราบ เพื่อสั่งการให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการในเขตปกครองสอดคล้องดูแลพระภิกษุสามเณรในสังกัดให้มีความสำรวมในการใช้อินเทอร์เน็ต

พลตำรวจโท

(อุดม เจริญ)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ พศ ๐๐๐๖/๕๖๓

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอให้กวดขันสอดส่องดูแลความประพฤติของพระภิกษุสามเณรในสังกัด
นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า มีพระภิกษุสามเณรจากที่ต่าง ๆ ไปประพฤติตนไม่สมควรแก่สมณวิสัย
ในเขตชุมชนกรุงเทพมหานคร เช่น ไปรับอาหารบิณฑบาตขาดความสำรวม ปักกลดตามแหล่งชุมชน
พักค้างแรมตามบ้านเรือน และทำการเรียไรโดยไม่ได้รับอนุญาตด้วยวิธีการต่าง ๆ กล่าวคือ นักรถยนต์
บรรทุกลูกนิมิต ช่อฟ้า หรือพระพุทธรูป ไปจอดทำการเรียไรตามแหล่งชุมชน หรือแจกของกุฎิการเรียไร
หรือนำถังผ้าป่าไปตั้งฝากไว้ตามอาคารบ้านเรือน บริษัทห้างร้านเอกชน และหน่วยงานราชการ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอมนัสการว่า การประพฤติตนของพระภิกษุสามเณร
ที่ไม่เอื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของคณะสงฆ์ดังกล่าวข้างต้น ย่อมส่งผลกระทบ
อันก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระพุทธศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์โดยรวม จึงขอความกรุณา
มายังเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ได้โปรดพิจารณาควบคุม ดูแล และแก้ไข ปัญหาดังกล่าวต่อไป

จึงนมนัสการมาเพื่อโปรดพิจารณา หากจะได้กรุณาแจ้งไปยังเจ้าคณะและเจ้าอาวาสในเขต
ปกครอง ให้กวดขันสอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรในสังกัด ได้ประพฤติตนตามหลักพระธรรมวินัย
กฎ ระเบียบ หรือ คำสั่งคณะสงฆ์โดยเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยตั้งงามในสังฆมณฑลต่อไปด้วย
จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอมนัสการด้วยความเคารพอย่างสูง

(นางบุญศรี พานะจิตต์)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๒๕๕๗ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๕๐๙๓

E-mail : tsssc@emise.moe.go.th

ที่ พศ ๐๐๐๖/๑๒๐๗

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

เรื่อง เสนอข้อคิดเห็น

นมัสการ เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนามติมหาเถรสมาคม จำนวน ๒ แผ่น

ด้วยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนกล่าวหาพระสงฆ์จากพุทธศาสนิกชน ประชาชน และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน พอสรุปได้ว่า พระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติย่อหย่อน ต่อพระธรรมวินัย และประพฤติปฏิบัติไม่เอื้อเพื่อต่อกฎ ระเบียบหรือคำสั่งคณะสงฆ์ ไม่เป็นที่ตั้งแห่ง ศรัทธาและความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน จึงขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีมาตรการ ป้องกันพระสงฆ์ซึ่งได้ประพฤติปฏิบัติย่อหย่อนต่อพระธรรมวินัย และฝ่าฝืนกฎ ระเบียบหรือคำสั่ง คณะสงฆ์ดังกล่าว

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอนมัสการว่า ได้มีมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าวมาแล้ว โดยลำดับโดยได้นำเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณา ซึ่งเรื่องนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขอเสนอข้อคิดเห็นมายังเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดได้โปรดพิจารณาทบทวนดำเนินการเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว ดังนี้

๑. ให้เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ กวดขันสอดส่องดูแลพระภิกษุสามเณรในปกครอง ได้ประพฤติ ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด มีจริยวัตรที่ตั้งงามเป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสศรัทธาของ ประชาชนและให้เจ้าคณะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบปกครองพระสงฆ์ในสังกัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย หากพบว่า มีพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติผิดพระธรรมวินัยและไม่เอื้อเพื่อต่อกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งคณะสงฆ์ หรือผู้แต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ ต้องรีบพิจารณาโทษอย่างจับใจ และจริงจังเพื่อกำจัดอัตรายให้หมดไป

๒. ให้พระอุปัชฌาย์เข้มงวดกวดขันการตรวจสอบประวัติคุณสมบัติผู้ที่เข้ามาขอบรรพชา อุปสมบทให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย การให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรให้ยึดหลักและถือปฏิบัติ ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

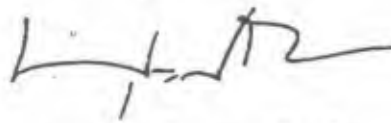
๓. ให้พระอุปัชฌาย์ เมื่อได้บรรพชาอุปสมบทรูปใดแล้ว ต้องอบรมสั่งสอนให้รู้หลักธรรม และปฏิบัติตามพระธรรมวินัย โดยจะต้องดูแลให้ครบ ๕ ปี ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) หากมีความจำเป็นเมื่อบรรพชาอุปสมบทแล้วจะขอไปอยู่ที่วัดอื่น พระอุปัชฌาย์จะต้องฝากเจ้าอาวาสวัดนั้น ปกครองดูแลสั่งสอนแทน

๔. ขอให้เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดจัดให้มีศูนย์ประสานงานและมีพระสงฆ์ปฏิบัติงานประจำศูนย์ โดยมีศูนย์ประสานงานประจำจังหวัด อำเภอ/เขต และตำบล/แขวง ทั้งนี้ เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติจะได้ประสานงานร่วมกันกับคณะสงฆ์ในจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีความคล่องตัว

ในการปฏิบัติงานในกิจการคณะสงฆ์ และเพื่อประสานงานกรณีพระสงฆ์ถูกร้องเรียนกล่าวหาซึ่ง
สื่อมวลชนนำไปลงข่าวหรือแพร่ภาพทางสื่อต่าง ๆ ภาพสะท้อนจากข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ถูกกล่าวหา
ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของพระพุทธศาสนาและคณะสงฆ์โดยรวม สมควรที่จะได้คลี่คลาย
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้ยุติโดยเร็ว หากจังหวัดใดมีความพร้อมที่จะจัดให้มีศูนย์ประสานงานและมีพระสงฆ์
ปฏิบัติงานประจำศูนย์แล้วขอให้แจ้งไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติต่อไป

จึงน้อมส่งการมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความเคารพอย่างสูง

(นางบุญศรี พานะจิตต์)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

โทร. ๐ ๒๕๔๑ ๕๕๔๗

โทรสาร. ๐ ๒๕๔๑ ๕๕๔๗

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๗/๒๕๔๙

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๓๗/๒๕๔๙

เรื่อง คนต่างด้าวที่พักอาศัยหรือใช้แรงงานตามวัดต่าง ๆ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๖/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๙ ที่ประชุมได้ปรารภว่า วัดบางแห่งในส่วนภูมิภาคอนุญาตให้คนต่างด้าวพำนักอาศัยอยู่ในวัดและใช้ให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดโดยให้ค่าตอบแทนแก่คนต่างด้าว หรือใช้แรงงานต่างด้าวทำกิจการต่าง ๆ ภายในวัด นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอมีหลักการว่า การรับคนต่างด้าวให้พำนักอาศัยอยู่ในวัด หรือการใช้คนต่างด้าวให้ทำงานใด ๆ ในวัดก็ตาม วัดและคนต่างด้าวต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ เช่น

มาตรา ๒๑ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตทำงานอื่นใด นอกจากงานที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือเปลี่ยนท้องที่หรือสถานที่ในการทำงานให้แตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน

มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้บุคคลใดรับคนต่างด้าวซึ่งไม่มีใบอนุญาตเข้าทำงานหรือรับคนต่างด้าวที่มีลักษณะหรือเงื่อนไขในการทำงานแตกต่างไปจากที่ได้กำหนดไว้ในใบอนุญาต

มาตรา ๒๓ บุคคลใดรับคนต่างด้าวเข้าทำงานหรือให้คนต่างด้าวย้ายไปทำงานในท้องที่อื่นนอกจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต หรือมีคนต่างด้าวออกจากงาน ให้บุคคลนั้นแจ้งต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคนต่างด้าวเข้าทำงาน หรือวันที่คนต่างด้าวย้ายหรือออกจากงานแล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ อาจมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวัดจะต้องศึกษาและประสานกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายด้วย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดให้ความเห็นชอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการ ดังนี้

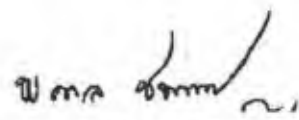
๑. แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบและเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าวอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งรายงานข้อมูลคนต่างด้าวที่พำนักหรือทำงานอยู่ในวัด เสนอเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับจนถึงเจ้าคณะใหญ่ทราบและนำเสนอมหาเถรสมาคมทราบ

๒. แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และรองเจ้าคณะภาค เพื่อทราบ และเพื่อกำกับดูแลตรวจสอบ และกำชับให้พระสังฆาธิการในสังกัดปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องนี้อย่างเคร่งครัด และเสนอรายงานตามลำดับบังคับบัญชา

๓. แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ประสานและถวายนำคณะนักบวชในพื้นที่ยอมรับชอบเพื่อให้วัดปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรวบรวมกฎหมายและมติมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจัดทำเป็นเอกสาร แล้วนำเสนอมหาเถรสมาคม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดมอบส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนาดำเนินการตามข้อ ๑ - ๓ และประสานกับกลุ่มนิติการ กองกลาง เพื่อรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและดำเนินการตามมติมหาเถรสมาคมต่อไป

(นายพิศาล ช่มโสภะ)

ผู้อำนวยการส่วนงานมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๗๔/๒๕๔๙

เรื่อง พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง

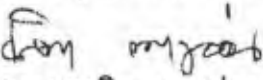
เรียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๗/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า พระธรรมกิตติเมธี กรรมการมหาเถรสมาคมและประธานคณะเลขาธิการคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เสนอว่า ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ทางราชการได้จัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (สก.) สมาชิกสภาเขต (สข.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สจ.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) และในปลายปี ๒๕๔๙ นี้ จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อันเป็นกิจกรรมของฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องจัดดำเนินการให้เป็นไปตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นเรื่องของคฤหัสถ์ ผู้มีสิทธิตามกฎหมายเป็นผู้จัดดำเนินการ สำหรับพระภิกษุสามเณรไม่มีหน้าที่จะต้องไปใช้สิทธิ์เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง และไม่สมควรจะแสดงตนให้เป็นคุณและโทษแก่ผู้สมัครลงรับการเลือกตั้ง และพรรคการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น

เพื่อเป็นการเชิดชูสถาบันพระพุทธศาสนา และให้คณะสงฆ์ดำรงอยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนทุกหมู่เหล่า และเพื่อเป็นการป้องกันคำครหาในการที่พระภิกษุสามเณรจะแสดงตนหรือแสดงความคิดเห็นให้เป็นปฏิปักษ์ หรือสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงขอให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามที่เสนอ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดทำสำเนาคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘ แจก เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เพื่อทราบ และให้แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดมอบส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนาดำเนินการต่อไป

(นายชาลิท แตงอ่อน)

แทนผู้อำนวยการสำนักงานมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๙

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๕๐๙/๒๕๔๙

เรื่อง การแสดงไม่เหมาะสมในวัดพระพุทธศาสนา

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก ฉบับลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ ได้ลงข่าวกรณีที่มีสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชปรารภถึงเรื่องของการแต่งกายที่ไม่เหมาะสม โดยได้ทอดพระเนตรงานบุญบั้งไฟพญานาคที่จังหวัดหนองคาย ผ่านสถานีโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดให้เห็นภาพหญิงสาวนั่งน้อยห่มน้อย เดินด้วยท่าทางที่ยั่วเย้าทางเพศเป็นอย่างยิ่ง โดยมีพระราชกระแสว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาโลก มีชาวต่างประเทศที่มีจิตศรัทธามาวงเวียนในประเทศไทยมากมาย พระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีมากกว่า ๔๐๐ ปี แล้วหล่อหลอมให้คนไทยมีความสุภาพ อ่อนโยน มีเมตตากรุณา วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นวันที่พุทธศาสนิกชนควรน้อมรำลึกถึงพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยความเคารพ การจัดการแสดงใด ๆ ในวันเหล่านี้ จึงควรพิจารณาด้วยจิตสำนึกของความเป็นพุทธศาสนิกชนที่จะต้องรู้จักกาลเทศะ ตลอดจนคำนึงถึงชื่อเสียงของประเทศไทยด้วย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ขอนมัสการว่าการจัดแสดงที่ไม่เหมาะสม หากเป็นการจัดในวัด เจ้าอาวาสวัดมีอำนาจในการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ แต่เนื่องจากการจัดแสดงดังกล่าวอยู่นอกวัด เจ้าอาวาสวัดก็ไม่สามารถดำเนินการได้ แต่ก็มีหลายวัดที่เจ้าอาวาสไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในการห้ามไม่ให้มีการแสดงหรือการแข่งขัน ตลอดจนการจำหน่ายของมีนเมาในวัดได้ ฉะนั้น หากจะให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงขอให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปให้ความช่วยเหลือเจ้าอาวาสในการจัดงานเพื่อเป็นงานบุญล้วน ๆ และได้เคยนำเรื่องเกี่ยวกับการจัดงานในวัดเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อพิจารณาให้ทุกวัดที่จัดงานที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ได้ตระหนักถึงการแสดงที่ไม่เหมาะสม เช่น การแสดงที่ส่อไปในทางลามกอนาจาร การจัดให้มีของมีนเมาในวัด การเล่นการพนันในวัด เป็นต้น โดยให้ทุกวัดปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ ข้อ ๗ อย่างเคร่งครัด ซึ่งมหาเถรสมาคมได้เห็นชอบให้มีหนังสือนมัสการเจ้าคณะจังหวัดเพื่อกำชับวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคมดังกล่าวอย่างเคร่งครัดด้วยแล้ว ตามหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๖/๕๑๔๘ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๗ ดังแนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการดังนี้

๑. แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค ทราบ แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ
เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗
อย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งแจ้งเจ้าคณะพระสังฆาธิการเจ้าสังกัดกำกับดูแลการจัดงานวัดให้เป็นไปตาม
ระเบียบมหาเถรสมาคมต่อไป

๒. รายงานผู้ที่ได้รับมอบหมายและมอบอำนาจให้สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี
ทราบ เกี่ยวกับระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดงานวัด พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อแจ้งราชอาณาจักร
ในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ เพื่อนำความขึ้นทูลสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงทราบ

๓. แจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อประสานกับเจ้าคณะพระสังฆาธิการ
ในการถวายคำแนะนำในการจัดงานภายในวัดแก่วัดต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบมหาเถรสมาคม
และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๓๑/๒๕๕๐

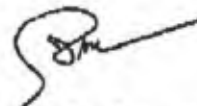
เรื่อง ขอความเห็นชอบการจัดเขตปลอดบุหรี่ในวัดตามที่กฎหมายกำหนด

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประกิต วาทีสาธกกิจ เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ ได้มีหนังสือ ที่ มสพ. ๑๑๗/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ แจ้งว่า กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ เพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ในส่วนที่เกี่ยวกับวัด กำหนดให้อาณาบริเวณวัดต้องจัดเป็นเขตปลอดบุหรี่ ยกเว้นกุฏิและบริเวณที่จัดไว้เป็นเขตสูบบุหรี่เป็นการเฉพาะ

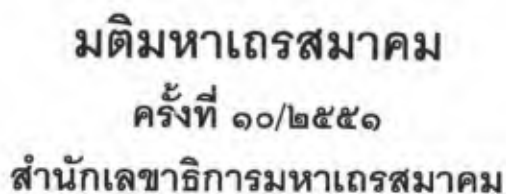
ในการนี้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้มอบหมายให้มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นฝ่ายประสานงานในการสนับสนุนสื่อเครื่องหมายจัดเขตปลอดบุหรี่ เพื่อถวายแก่วัดต่าง ๆ ดำเนินการจัดเขตปลอดบุหรี่ตามที่กฎหมายกำหนด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติปฏิบัติ ดังนี้

๑. แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด พร้อมสำเนาประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๔๙ ถวาย เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในสังกัดให้ความร่วมมือ ตามที่มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่เสนอ
๒. แจ้งเจ้าคณะภาคทุกภาค และรองเจ้าคณะภาคทุกภาค ทราบ
๓. แจ้งมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ทราบมติมหาเถรสมาคม

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

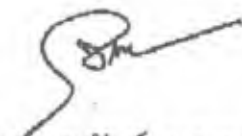
เรื่อง พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เนื่องจากได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๕ ตอนที่ ๓๓ ก หน้า ๓๔-๔๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ มีบางมาตราที่เกี่ยวข้องกับวัด/ศาสนสถาน ซึ่งกำหนดให้วัด/ศาสนสถานเป็นเขตห้ามดื่มและซื้อขาย (มาตรา ๒๗ และ ๓๑) และมีบทกำหนดโทษ คือปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืน (มาตรา ๔๐ และ ๔๒) ปรากฏว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พระสงฆ์และประชาชนส่วนมากยังไม่ทราบว่ามีการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ทำให้ยังคงมีการนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามาดื่มหรือเข้ามาจำหน่ายในวัด ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) จึงขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา รายละเอียดตามเอกสารที่แนบถวายในที่ประชุม

๒. สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ร่วมมือกับผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ ดำเนินกิจกรรมวัดปลอดเหล้าอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอหาเดรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยเคร่งครัด

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามที่เสนอ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ประสานทำความเข้าใจกับเจ้าคณะจังหวัดให้ชัดเจนเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

(นงจุฬารัตน์ บุญยากร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๑

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๗๐/๒๕๕๑

เรื่อง วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๒๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แจ้งว่า รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูศักดิ์ ศิรินิล) ได้เสนอเรื่องเครือข่ายภาคประชาชนเสนอรัฐบาลกำหนดให้วันเข้าพรรษาเป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ด้วยเหตุผลดังนี้

๑. สังคมไทยมีวัฒนธรรมอันดีงามจนเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่เมื่อถึงช่วงเวลาเข้าพรรษาลดอด ๓ เดือน จะตั้งสัจจะอธิษฐาน ลดละเลิกเหล้า เป็นการรักษาศีล ๕ และจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) และองค์การได้รณรงค์โครงการงดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ ๑๕ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๐-๕๐ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งหากรัฐบาลรับรองให้มี “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ยิ่งเป็นการสนับสนุนธรรมเนียมปฏิบัติที่ดีงามนี้ให้ดียิ่งขึ้น

๒. จากการสำรวจความคิดเห็นโดยสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ปี ๒๕๔๙ พบว่าประชาชนร้อยละ ๘๘.๖ เห็นด้วยกับการกำหนดให้มี “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ๑ วัน ต่อปี และเห็นว่า “วันเข้าพรรษา” ควรเป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ร้อยละ ๖๑.๖

๓. การประกาศเป็นนโยบาย (มติคณะรัฐมนตรี) จะทำให้ความร่วมมือในการรณรงค์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกระทรวงทางสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ลงมติเห็นชอบ การกำหนดให้ “วันเข้าพรรษา” เป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายชูศักดิ์ ศิรินิล) เสนอ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบถวายในที่ประชุม

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๙๑/๒๕๕๑

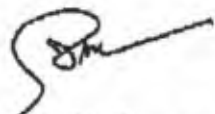
เรื่อง การทำบัตรประจำตัวประชาชนของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรีได้มีหนังสือ ที่ สป ๐๐๓๐/๒๔๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แจ้งว่า ในการประชุมพระสังฆาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ ๑๒-๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ วัดพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ที่ประชุมได้หารือถึงแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อคณะสงฆ์จะได้ถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ กรมการปกครอง ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๙.๒/๗๕๕๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยกรมการปกครองพิจารณาเห็นว่า กรณีดังกล่าว ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา พิจารณาดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ ซึ่งตามกฎหมายพระภิกษุสามเณรเป็นบุคคลยกเว้นไม่ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้ แล้วแต่ความประสงค์ของพระภิกษุสามเณรแต่ละรูป เพื่อให้แนวทางปฏิบัติของสำนักทะเบียนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันมิให้พระภิกษุสามเณรต้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศของมหาเถรสมาคม รวมทั้งเพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่พระภิกษุสามเณร ที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมการปกครองจึงวางแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมีบัตรประจำตัวประชาชน ดังนี้

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอมีบัตรจากพระภิกษุสามเณรที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชน ให้ตรวจสอบหลักฐานว่า รายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านของวัด เช่น คำนำหน้านาม หรือวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์ กรณีเป็นพระภิกษุที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตรงกันกับรายการที่ระบุในหนังสือสุทธิสำหรับพระภิกษุสามเณรหรือไม่ หากถูกต้องตรงกันและมีหลักฐานเอกสารประกอบอื่น ๆ ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนกำหนด เช่น สุตีบัตรบัตรเดิม เป็นต้น ครบถ้วน ให้พิจารณาดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้พระภิกษุสามเณรทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการตามหนังสือ ปค. ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓

๒. หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ลำเนาทะเบียนบ้านที่พระภิกษุสามเณรนำมาแสดงเป็น
ลำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ให้แนะนำพระภิกษุสามเณรให้แจ้งย้ายที่อยู่จากทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
เข้าทะเบียนบ้านฉบับของวัด แล้วขอให้แก้ไขคำนำหน้านาม หรือสมณศักดิ์ โดยวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล
ต่อท้ายสมณศักดิ์ ให้ถูกต้องตรงกันกับที่ระบุในหนังสือสุทธิของพระภิกษุสามเณร แล้วจึงจัดทำ
บัตรประจำตัวประชาชนให้ต่อไป แต่หากพระภิกษุสามเณรยังคงยืนยันที่จะใช้ลำเนาทะเบียนบ้าน
ฉบับเจ้าบ้าน หรือลำเนาทะเบียนบ้านฉบับของวัด ที่ยังไม่ได้แก้ไขคำนำหน้านามให้เป็น “พระ” หรือ
“สามเณร” หรือ สมณศักดิ์ โดยวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์กรณีพระภิกษุที่ได้รับ
พระราชทานสมณศักดิ์เป็นหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ก็ให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่
จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ และให้ดำเนินการตามหนังสือ ปค. ที่ มท. ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓
สิงหาคม ๒๕๓๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมีบัตรประจำตัวประชาชน อันเป็น
การฝ่าฝืนประกาศมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เรื่อง พระภิกษุสามเณรขึ้นนาม
แสดงภาวะไม่แน่นอนว่าเป็นบรรพชิต หรือคฤหัสถ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ

(นางจุฬารัตน์ นุณยากร)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๒
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๒๖๒/๒๕๕๒

เรื่อง สนับสนุนให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า เครื่องขายองค์กรวดเหล้า เครื่องขายพระสงฆ์นักพัฒนา เครื่องขายพระอาสาพัฒนาสังคมคุณธรรม เครื่องขายรณรงค์ป้องกันภัยแอลกอฮอล์ เครื่องขายเฝ้ารวังเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กรุงเทพมหานคร และองค์กรภาศีก ๒๖๕ องค์กร เป็นองค์กรภาคประชาชน ที่ทำการรณรงค์ ลด ละ เลิก การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายและนโยบายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง โดยล่าสุดได้มีความพยายามเสนอให้นายกรัฐมนตรีออกประกาศให้วันสำคัญทางศาสนาที่เป็นวันหยุดราชการ คือ วันมาฆบูชา อาสาฬหบูชา วิสาขบูชา และวันเข้าพรรษา เป็นวันห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นอำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๘ (ห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันหรือเวลาที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ)

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ ข้อเสนอดังกล่าวซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของโลก และเป็นประเด็นที่มีความขัดแย้งน้อยมากนั้น กลับไม่มีความคืบหน้าแต่อย่างใด ทั้ง ๆ ที่คณะกรรมการนโยบายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แต่ได้มอบหมายให้ พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ แทน) มีมติเห็นชอบไปแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือส่งเรื่องให้นายกรัฐมนตรีลงนามในคำสั่งเพื่อให้มีผลบังคับใช้เท่านั้น ซึ่งไม่ทราบว่าจะด้วยเหตุผลใดจึงไม่มีผลทางปฏิบัติ

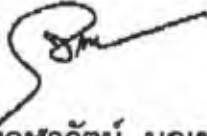
อีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญยิ่ง คือ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้วันเข้าพรรษาของทุกปี เป็นวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แต่ยังไม่เป็นที่รับรู้กันโดยกว้างขวาง และประชาชนยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของวันดังกล่าวมาก

ในการนี้ เครื่องขายองค์กรวดเหล้าจึงขอความอนุเคราะห์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำเสนอในที่ประชุมกรรมการมหาเถรสมาคมพิจารณา ๒ ประเด็น คือ

๑. สนับสนุนให้นายกรัฐมนตรีได้ดำเนินการออกมาตรการห้ามจำหน่าย เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในวันมาฆบูชา อาสาฬหบูชา วิสาขบูชา และวันเข้าพรรษา โดยอาศัยพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เริ่มต้นตั้งแต่วันอาสาฬหบูชา (วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒) เพื่อเป็นนิมิตหมายที่ดีในการรณรงค์ลด ละ เลิกอบายมุข ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาปีนี้ หรือมาตรการอื่นตามที่ประชุมจะเห็นสมควร

๒. สนับสนุนให้คณะสงฆ์ทั่วประเทศเป็นองค์กรนำในการรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของ “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ในวันเข้าพรรษา เพื่อส่งผลให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามด้วยการงดเหล้าเข้าพรรษามากยิ่งขึ้น โดยองค์กรภาคประชาชนยินดีเป็นกลไกและให้ความร่วมมือรณรงค์อย่างเต็มที่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ

(นงจุพารัตน์ บุญยากร)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๒ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๘๔/๒๕๕๒

เรื่อง รายงานการประชุมเรื่อง “การเชิญเสด็จฯ พระบรมวงศานุวงศ์”

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๖/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มอบให้ นายกนก แสนประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักงานพุทธมณฑล เป็นผู้แทนร่วมประชุมเรื่อง “การเชิญเสด็จฯ พระบรมวงศานุวงศ์” เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ ห้องประชุมผู้บริหาร ทำเนียบองคมนตรี สำนักราชเลขาธิการ ผลการประชุมหารือสรุปดังนี้

นายอาสา สารสิน ราชเลขาธิการ ประธานที่ประชุม ได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการเชิญมาร่วมประชุมหารือเรื่อง การเชิญเสด็จฯ พระบรมวงศ์และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องจากได้ทราบว่า ในการเชิญเสด็จฯ พระบรมวงศ์และพระบรมวงศานุวงศ์ บางครั้งจะมีเอกชนหรือออกแอกไนเซอร์ (Organizer) เป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยมีการเรียกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยเฉพาะวัดต่าง ๆ อีกทั้งให้เจ้าอาวาสลงนามในสัญญาจ้าง และกำหนดในสัญญาว่า ถ้าวัดผิดสัญญาจะต้องชดใช้เงินให้แก่เอกชนรายนั้นเป็นจำนวนมาก และมีการร้องเรียนว่ามีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากก่อให้เกิดความเสื่อมเสียซึ่งเรื่องนี้ควรจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในการเตรียมการรับเสด็จมากกว่าของเอกชน

ในการนี้ ได้มีการประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒ มีมติเห็นชอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้ว จึงมีหนังสือกราบบังคมทูลเชิญเสด็จไปยังราชเลขาธิการ เพื่อนำความกราบบังคมทูล/กราบทูลต่อไป ซึ่งการดำเนินการจะมีหน่วยงานของทางราชการเป็นเจ้าภาพหลักและไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น จึงขอหารือว่าแนวทางนี้จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ และจะต้องมีการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างไร

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเชิญเสด็จฯ พระบรมวงศ์และพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ และได้อภิปรายอย่างกว้างขวาง แล้วลงมติให้ปฏิบัติตามแนวทางที่ขอหารือ โดยให้รับแจ้งหน่วยงานและวัดที่เกี่ยวข้องรับทราบและปฏิบัติ ส่วนเรื่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการให้ใช้แนวทางดังกล่าวทั้งหมด

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอหาเดรสสมาคมเพื่อแจ้งคณะสงฆ์ให้วัด
ในเขตปกครองได้ทราบตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น รายละเอียดตามสำเนารายงานการประชุม
ที่แนบถวายในที่ประชุม

ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ
และเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบ

(นายพนรัตน์ เบญจวัฒนานันท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๒

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๑๐/๒๕๕๒

เรื่อง รายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒
เรียน ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มอบให้กองพุทธศาสนสถานตรวจรายงานการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๒ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ เวลา ๑๐.๐๐ น. ณ ห้องประชุมชั้น ๒๐ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามที่ได้มอบให้เข้าร่วมประชุม โดยมีสาระผลการประชุม ดังนี้

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีนโยบายในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์อย่างต่อเนื่องตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๓๔ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- กำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้
- กำกับ ดูแล ประสานงานให้สอดคล้องและเป็นไปตามนโยบายและแนวทางที่กำหนดไว้
- สั่งการ และติดตามผลการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรค รวมทั้งเรื่องการปฏิบัติงาน

ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

- ดำเนินการแก้ไขปัญหาในกรณีเร่งด่วนเฉพาะหน้าในเรื่องใหญ่ ๆ อันจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อประเทศชาติและศาสนา

- ให้มีอำนาจในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดและระดับอำเภอ หรือคณะกรรมการอื่นได้ตามที่เห็นสมควร

คณะกรรมการฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจำแนกที่พักสงฆ์ในเขตพื้นที่ป่าไม้ และแนวทางการแก้ไขปัญหแต่ละประเภทไปดำเนินการใน ๓ รูปแบบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคมทราบ และเวียนแจ้งคณะสงฆ์ทราบอีกครั้ง หากมีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อสร้างที่พักสงฆ์เพิ่มเติมจากเดิมที่คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ได้สำรวจไว้จำนวน ๕,๕๒๙ แห่ง จะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ที่พักสงฆ์ในเขตพื้นที่ป่าไม้แต่ละประเภทให้ดำเนินการ ๓ รูปแบบ ดังนี้

๑. ผลักดันให้ออกจากพื้นที่ โดยมีหลักเกณฑ์ คือ
- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และเข้าไปอยู่อาศัยหลังจากประกาศจัดตั้งเป็นเขตอนุรักษ์นั้น ๆ แล้ว
 - ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง หรือตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ หรือเสี่ยงต่อการเข้าไปทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่า และสิ่งแวดล้อม
 - ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่โซน C ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง และไม่มีชุมชนเข้าไปอยู่อาศัย
 - ที่พักสงฆ์นั้น ๆ เข้าไปอยู่หลังจากได้มีการจัดทำทะเบียนที่พักสงฆ์เสร็จสิ้นแล้ว และไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชี

๒. จัดทำโครงการส่งเสริมให้วัดหรือสำนักสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ ซึ่งเป็นโครงการของพนักงานเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ โดยใช้อำนาจตามความในมาตรา ๑๙ แห่ง พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๙ แห่ง พ.ร.บ. อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ และมาตรา ๓๔ แห่ง พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้พระสงฆ์อยู่ในเขตโครงการได้ในฐานะเป็นผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตพื้นที่ต้นน้ำลำธาร และเข้าไปอยู่อาศัยก่อนการประกาศจัดตั้งเป็นเขตอนุรักษ์นั้น ๆ
- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรม และมีความมุ่งมั่นที่จะป้องกันดูแลรักษาป่าอย่างแท้จริง และราษฎรโดยรอบบริเวณให้ความร่วมมือในการป้องกันรักษาไว้
- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง

- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่โซน C ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๐ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๕ ซึ่งมีชุมชนเข้าไปอาศัยแล้ว

- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ในพื้นที่สงวนหวงห้ามใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรแล้ว โดยมีปัจจัยอื่นที่ดำเนินการแก้ไขปัญหารูปแบบอื่นมิได้แล้ว

อนึ่ง สำหรับกิจกรรมการดำเนินโครงการส่งเสริมให้วัดหรือสำนักสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ ดังนี้

- เจ้าหน้าที่ป่าไม้ถวายความรู้พระสงฆ์เกี่ยวกับงานด้านป่าไม้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

- ทำความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับชุมชนใกล้เคียงที่พักสงฆ์ โดยมีพระสงฆ์เป็นแกนนำ

- ปลุกต้นไม้เสริมหรือทดแทน ในพื้นที่เสื่อมโทรมหรือบริเวณที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ
- จัดทำป้ายชื่อพรรณไม้และป้ายพุทธสุภาษิต
- ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ภายในบริเวณโครงการร่วมกับพระสงฆ์

๓. ให้ที่พักสงฆ์นั้นขออนุญาตสร้างวัดโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือให้สิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- ที่พักสงฆ์นั้น ๆ ตั้งอยู่ก่อนที่จะมีการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ

- ที่พักสงฆ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าไม้ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และ/หรือ ตกการสำรวจการขึ้นทะเบียนเป็นวัดตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ผลจากการสำรวจจำนวนที่พักสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้

จากการสำรวจและตรวจสอบโดยหน่วยงานรับผิดชอบ รวมทั้งสิ้น ๕,๕๒๙ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๑๙๒,๗๖๓ ไร่ สามารถแยกที่พักสงฆ์ในพื้นที่ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

- ป่าสงวนแห่งชาติ ๔,๒๔๙ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๑๕๗,๒๒๖ ไร่
- ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ๒๖๘ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๑๒,๖๖๘ ไร่
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๔๑ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๑,๔๙๐ ไร่
- เขตอุทยานแห่งชาติ ๑๗๑ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๘,๗๖๘ ไร่
- เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ๓๒๐ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๓,๕๔๕ ไร่
- อื่นๆ (พื้นที่ของรัฐ, เอกชน มีเอกสารสิทธิ) ๓๘๐ แห่ง พื้นที่ประมาณ ๙,๐๖๖ ไร่

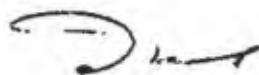
ผลการจำแนกการประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ของที่พักสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ ที่ได้มีการสำรวจ (จากข้อ ๒.๒.๑ จำนวน ๕,๕๒๙ แห่ง) มีดังนี้

คณะกรรมการได้มีการประชุมและจำแนกแล้ว ๓,๐๕๖ แห่ง (๕๕.๒๗%) จำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- ผลักดันให้ออกจากพื้นที่ ๖๘ แห่ง
- จัดทำโครงการส่งเสริมให้วัดหรือสำนักสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ ๙๘๙ แห่ง
- ขออนุญาตสร้างวัดโดยถูกต้องตามกฎหมาย ๑,๙๙๙ แห่ง
- อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการ ๑,๙๒๘ แห่ง (๓๔.๘๗%)
- อยู่ในที่เอกชนมีเอกสารสิทธิ ๕๔๕ แห่ง (๙.๘๖%)

ตั้งเป็นวัดถูกต้องแล้ว, ร่าง ตามผลการจำแนกข้อ ๓) ต่อไปจะตัดออกจากบัญชีตามโครงการแก้ไขปัญหามหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ
จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

(นายวิชัย ธรรมเจริญ)

ผู้อำนวยการส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๒
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๖๑๒/๒๕๕๒

เรื่อง สรุปผลการสัมมนาพระสังฆาธิการและเจ้าหน้าที่รัฐ เรื่อง “นโยบายและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้”

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กรมป่าไม้ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๕.๒๒/๒๓๔๓๗ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ แจ้งว่า ตามที่กรมป่าไม้ได้จัดการสัมมนาพระสังฆาธิการและเจ้าหน้าที่รัฐ เรื่อง “นโยบายและแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาพระสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้” โดยนิมนต์พระสังฆาธิการระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่รัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวม ๕๐๐ รูป/คน เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องสุธรรมอารีกุล อาคารสารนิเทศ ๕๐ ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร นั้น สรุปดังนี้

วิธีป้องกันและแก้ไขปัญห

๑. ที่พักสงฆ์ในพื้นที่ป่าไม้ มิได้เกิดจากพระสงฆ์ แต่เกิดจากฆราวาสที่อยู่ในพื้นที่ป่าหรือบริเวณใกล้เคียง นิมนต์พระสงฆ์เข้าไปอยู่เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ และมีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างขึ้นในพื้นที่ป่า

๒. การร่วมกันแก้ไขปัญหามีส่วนร่วม มีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจนในการจัดการตามหลักความสมดุล และหลักธรรมะเพื่อธรรมชาติ

๓. ให้เจ้าหน้าที่ร่วมกับพระสงฆ์และชุมชนช่วยกันดูแลทรัพยากรป่าไม้

แนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และพระสงฆ์

๑. ภาครัฐ ภาคประชาชน ร่วมกับพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์เป็นผู้สั่งสอนให้หลักธรรมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ

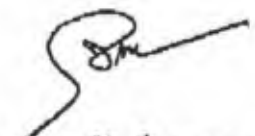
๒. จัดทำโครงการร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และพระสงฆ์ โดยให้มีแนวทางเป็นรูปธรรมจากการหารือจากทุกหน่วยงาน

๓. ในพื้นที่ที่มีสิ่งก่อสร้างแล้ว ควรปรับภูมิทัศน์ให้กลมกลืนกับภูมิประเทศ และไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศน์

๔. จัดทำพุทธอุทยานให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ

กรมป่าไม้ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
และแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง
ต่อไป

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๘๖/๒๕๕๓

เรื่อง ผู้ถูกคุมความประพฤติขออนุญาตบรรพชาอุปสมบท

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๓๑๗/๒๔๐๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๒ แจ้งว่า มีภารกิจควบคุม ดูแลรับผิดชอบผู้กระทำผิด ๓ ประเภท คือ

๑. ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ซึ่งผู้กระทำผิดมีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี แต่ไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือได้รับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ โดยศาลพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษจำคุกโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกิน ๕ ปี นับจากวันที่ศาลพิพากษา

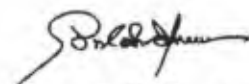
๒. ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งศาลเยาวชนและครอบครัวกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติไว้

๓. ผู้ถูกคุมความประพฤติพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก คือ นักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษมาแล้วระยะเวลาหนึ่งและปฏิบัติตนเป็นประโยชน์และทำความดีในระหว่างต้องโทษจำคุก จึงได้รับโอกาสพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกออกจากเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษ โดยประกอบอาชีพและพักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะซึ่งเป็นญาติหรือบุคคลซึ่งรับจะดูแลอุปการะนักโทษเด็ดขาดรายนี้ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนด เงื่อนไขคุมความประพฤติ และให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ณ สำนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ ตามกำหนดนัดจนครบกำหนดพ้นโทษและถือว่ายังมีสถานะเป็นนักโทษ หากกระทำผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ จะถูกจับกุมกลับไปต้องโทษในเรือนจำอีก

ทั้งนี้ ในระหว่างการคุมความประพฤติ ปรากฏว่าผู้ถูกคุมความประพฤติ ขอบรรพชาอุปสมบท ดังนั้น กรมคุมประพฤติจึงขอทราบ ว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าว จะบรรพชาอุปสมบทได้หรือไม่ เพื่อกรมคุมประพฤติจะได้ดำเนินการให้ถูกต้องต่อไป

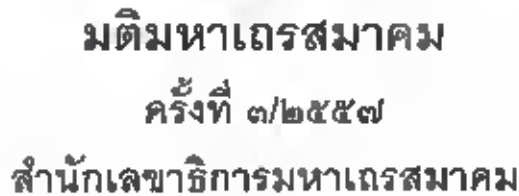
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า คณะสงฆ์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ และเสนอแนะว่า กรมคุมประพฤติควรจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทั้ง ๓ ประเภท ได้ฟังพระธรรมเทศนา โดยนิมนต์พระไปแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งคราว สำหรับผู้ที่ประสงค์จะบรรพชาอุปสมบท ควรให้บวชแบบชีพรามณ์ นุ่งขาว ห่มขาว ไม่ต้องโกนศีรษะ และอาศัยอยู่ในที่เดิมของตนได้ตลอดระยะเวลาที่ถูกคุมความประพฤติ หรือประสานขอคำแนะนำการอบรมผู้คุมความประพฤติกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(นางจุฬารัตน์ นุณยากร)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

เรื่อง การขอพระราชทานพระมหากฤษฎา

กองราชเลขาญการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ความเห็นว่าในปัจจุบันได้มีวัด หรือพระสงฆ์ มีลัทธิศรัทธาบังคับมทูลขอพระราชทานพระมหากรุณาในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก โดยบางครั้งไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบมหาเถรสมาคม เพื่อประกอบการพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม ก่อนที่จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อขอพระราชทานพระราชดำริ และได้ขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งวัดหรือพระสงฆ์ ได้ถือปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม หรือตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการขอพระราชทานพระมหากรุณาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัด
ทุกจังหวัดทราบ และเพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบ โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบมหาเถรสมาคม
ว่าด้วยการขอพระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ อย่างเคร่งครัด และให้ดำเนินการได้ทันที
โดยไม่ต้องรอรับรายงาน การประชุม

(นายณพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์)
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๗
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๓๙/๒๕๕๗

เรื่อง ขอความเห็นชอบให้การเรียนการสอนและการสอบบาลีศึกษา
ขึ้นตรงต่อการศึกษาของคณะสงฆ์

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช แม่กองบาลีสนามหลวง ประธานที่ประชุม ประสงค์ว่า การศึกษาของคณะสงฆ์ในปัจจุบันได้ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี แต่แผนกบาลียังไม่ครอบคลุมถึงคฤหัสถ์ที่สนใจศึกษาภาษาบาลีมีเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนการสอบบาลีศึกษาแก่คฤหัสถ์มาเป็นเวลานาน วัตถุประสงค์เพื่อให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาบาลี นำมาประยุกต์ใช้ในภาษาไทย สามารถค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากภาษาบาลี และเกิดความซาบซึ้ง ในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา จึงเห็นควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและการสอบบาลีศึกษาให้อยู่ในการกำกับดูแลของแม่กองบาลีสนามหลวง ขึ้นตรงต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยมีการเรียนการสอนและการสอบเช่นเดียวกับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบ และมอบแม่กองบาลีสนามหลวงดำเนินการต่อไป

(นายพนพรรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ประกาศ สนามหลวงแผนกบาลี

ที่ ๑/๒๕๕๗

เรื่อง การศึกษาบาลีศึกษาของคฤหัสถ์

โดยที่มหาเถรสมาคมได้มีมติที่ ๓๓๙/๒๕๕๗ เรื่องขอความเห็นชอบให้การเรียนการสอนและการสอบบาลีศึกษา ขึ้นตรงต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ ในการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เป็นผลให้การศึกษามูลนิธิของคฤหัสถ์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสนามหลวงแผนกบาลีซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาของคณะสงฆ์

เพื่อให้การจัดการศึกษามูลนิธิในส่วนของการศึกษานี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้คือ เพื่อให้ผู้ศึกษามีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาบาลี นำมาประยุกต์ใช้ในภาษาไทย สามารถค้นคว้าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากภาษาบาลี จึงเห็นควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอนและการสอบบาลีศึกษาให้อยู่ในการกำกับดูแลของแม่กองบาลีสนามหลวง ขึ้นตรงกับการศึกษาของคณะสงฆ์ สนามหลวงแผนกบาลี จึงได้ออกประกาศดังนี้

๑. ประกาศนี้ เรียกว่า ประกาศสนามหลวงแผนกบาลี เรื่องการศึกษามูลนิธิศึกษาของคฤหัสถ์
๒. ประกาศนี้ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันลงนามโดยแม่กองบาลีสนามหลวงเป็นต้นไป
๓. การศึกษาแผนกนี้ เรียกว่า บาลีศึกษา มีชื่อย่อว่า บ.ศ. มีระดับชั้นการศึกษาตั้งแต่ชั้น บ.ศ. ๑-๒ ถึง ชั้น บ.ศ. ๙ เช่นเดียวกับชั้นเปรียญธรรม (ป.ธ.) ของพระภิกษุ-สามเณร แต่เป็นการศึกษามูลนิธิสำหรับคฤหัสถ์ผู้มีใช้พระภิกษุ-สามเณร จัดเป็นการศึกษาภาคสมทบของสนามหลวงแผนกบาลี เป็นการศึกษาเฉพาะส่วน อยู่ในการกำกับดูแลของแม่กองบาลีสนามหลวง

๔. ผู้สอบบาลีศึกษาได้ในชั้นประโยคบาลีศึกษานั้น ๆ ตั้งแต่ประกาศผลการสอบผู้สอบได้ในปี พ.ศ.เริ่มต้นจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถือเป็น ผู้สอบได้บาลีศึกษาในชั้นประโยคนั้น ๆ

๕. หนังสือ แบบเรียน หลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ที่พระภิกษุ-สามเณรใช้ศึกษาเพื่อสอบประโยคบาลีสนามหลวงในชั้นประโยคนั้น ๆ จัดเป็นหนังสือ แบบเรียน หลักสูตรการศึกษาของบาลีศึกษาเพื่อใช้สอบในชั้นประโยคบาลีศึกษานั้น ๆ

๖. การจัดการเรียนการสอนบาลีศึกษาในสำนักเรียน สำนักศาสนศึกษา สถานศึกษา สถาบันการศึกษา ศูนย์การศึกษา หรือองค์กรอื่นใด พึงได้รับการสนับสนุนส่งเสริมภายใต้การกำกับ การของแม่กองบาลีสนามหลวง

๗. การสมัครสอบบาลีศึกษาในแต่ละชั้นประโยค ให้เป็นไปเช่นเดียวกับการสมัครสอบ ประโยคบาลีสนามหลวง กล่าวคือ ในส่วนกลาง ให้สมัครสอบในสังกัดสำนักเรียน หรือสำนักศาสนศึกษา ผ่านสำนักเรียนคณะเขต ในส่วนภูมิภาค สมัครสอบสังกัดสำนักศาสนศึกษาผ่านสำนักเรียนคณะจังหวัด หรือสมัครสอบในสังกัด สถานศึกษา สถาบันการศึกษา ศูนย์การศึกษา หรือองค์กรอื่นใด ผ่านสำนักเรียน หรือสำนักเรียนคณะเขต (ในส่วนกลาง) หรือสำนักเรียนคณะจังหวัด (ในส่วนภูมิภาค) ส่งถึงกองบาลี สนามหลวงภายในเวลาที่กำหนด โดยรูปแบบแห่งบัญชีสมัครสอบ (ศ.๒) เช่นเดียวกัน แต่แยกบัญชีคน ละส่วนกันกับบัญชีสมัครสอบของพระภิกษุ-สามเณร

๘. ในการสมัครสอบใช้บัญชี ศ.๒ และเรียกชื่อเข้าสอบใช้บัญชี ศ.๓ โดยแยกบัญชีออก จากกัน กำหนดเวลาในการสมัครสอบและการส่งบัญชีสอบ มีกำหนดเวลาเช่นเดียวกับการส่งบัญชี ศ.๒ และ ศ.๓ ตามปกติ กล่าวคือ

- สำนักเรียนส่วนกลางส่งบัญชีสมัครสอบ(ศ.๒)ถึงกองบาลีสนามหลวงก่อนสิ้นเดือนธันวาคม
- สำนักเรียนคณะจังหวัดส่งบัญชีสมัครสอบ(ศ.๒)ถึงเจ้าคณะภาค ก่อนสิ้นเดือนธันวาคม
- เจ้าคณะภาคส่งบัญชีสมัครสอบ(ศ.๒)ถึงกองบาลีสนามหลวงก่อนสิ้นเดือนธันวาคม

ส่วนบัญชีเรียกชื่อ (ศ.๓) ส่งมาพร้อมกับใบตอบของนักเรียนผู้สอบ

๙. ในการสอบบาลีศึกษาในแต่ละชั้นประโยค กำหนดวันเวลาสอบในวันเวลาเดียวกันกับการสอบประโยคบาลีสนามหลวงประจำปี กล่าวคือ

สอบครั้งที่ ๑

- ครั้งแรก	สอบประโยค บ.ศ. ๖ ในวันขึ้น ๒, ๓ ค่ำ เดือน ๓
	สอบประโยค บ.ศ. ๗ ในวันขึ้น ๒, ๓ ค่ำ เดือน ๓
	สอบประโยค บ.ศ. ๘-๙ ในวันขึ้น ๔, ๕, ๖ ค่ำ เดือน ๓
- ครั้งหลัง	สอบประโยค บ.ศ. ๑-๒ และประโยค บ.ศ. ๓, ๔, ๕
	ในวันแรม ๑๐, ๑๑, ๑๒ ค่ำ เดือน ๓

สอบครั้งที่ ๒

สอบประโยค บ.ศ. ๑-๒ และประโยค บ.ศ. ๓, ๔, ๕

ในวันแรม ๑๐, ๑๑, ๑๒ ค่ำ เดือน ๕

๑๐. วิชาที่ใช้สอบบาลีศึกษาในแต่ละชั้นประโยคตั้งแต่ประโยค บ.ศ. ๑-๒ ถึงชั้นประโยค บ.ศ. ๙ เป็นเช่นเดียวกับวิชาที่ใช้สอบประโยคบาลีสนาทนหลวงในชั้นประโยคนั้น ๆ ตั้งแต่ชั้นประโยค ๑-๒ ถึง ชั้นประโยค ป.ธ. ๙ เวลาสอบ กฎเกณฑ์ของการสอบ และเกณฑ์คะแนนของการตรวจข้อสอบ เป็นไปโดยลักษณะและรูปแบบเดียวกัน

๑๑. สถานที่สอบบาลีศึกษาในแต่ละชั้นประโยคทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค จักแจ้งไว้ในกำหนดการและสถานที่สอบประจำปีซึ่งกองบาลีสนามหลวงได้จัดทำ และแจ้งเมื่อได้รวบรวมสถิติข้อมูลผู้เข้าสอบในแต่ละชั้นประโยคเรียบร้อยแล้ว

๑๒. การเรียน การสอน การสอบ บาลีศึกษา ย่อมเป็นไปโดยหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติ เช่นเดียวกับการเรียน การสอน การสอบ บาลีสนามหลวง การประกาศผลสอบเป็นขั้นตอนที่จะพึงปฏิบัติให้เป็นไปโดยลักษณะเดียวกัน

ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการการจัดการศึกษาและการประเมินผลของบาลีศึกษานับเนื่องในการศึกษาของคณะสงฆ์ จัดเป็นการศึกษาภาคสมทบของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ มีรูปแบบแห่งการจัดการอิงอาศัยเกี่ยวเนื่องกัน แต่แยกส่วนกันกับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า)

แม่กองบาลีสนามหลวง

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๗ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๖๐๙/๒๕๕๗

เรื่อง กรณีคณะภิกษุและภิกษุณีศรีลังกาเข้ามาบวชภิกษุณีในประเทศไทย

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๗/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับรายงานจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสงขลา ตามบันทึกข้อความ ที่ สข ๐๐๓๔/๖๓๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗ ว่า เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ได้มีการจัดพิธีอุปสมบทภิกษุณีและบรรพชาสามเณรี ณ ทิพยสถานธรรมภิกษุณีอาราม ตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยคณะภิกษุสงฆ์จากศรีลังกา โดยมีพระมหินทวงศ์ เจ้าอาวาสวัดที่ปทุมมาราม แห่งนิกายอมรปุระ นครโคลัมโบ ประเทศศรีลังกา เป็นประธาน และคณะสงฆ์ภิกษุณีสงฆ์จากศรีลังกามีภิกษุณีอุปัชฌาย์ศรีลังกาเป็นปวัตตินีคืออุปัชฌาย์มีสตรี ๘ คน ได้รับการอุปสมบทเป็นภิกษุณี และสตรีอีก ๔๗ คน ได้รับการบรรพชาเป็นสามเณรี

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้นำเรื่องดังกล่าววมัสการขอคำปรึกษาคณะเลขาธิการปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชและได้รับข้อมูลว่า การอุปสมบทภิกษุณีและการบรรพชาสามเณรีครั้งนี้เป็นการกระทำที่ไม่เชื่อเพื่อต่อประกาศของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณสมเด็จพระสังฆราชเจ้าเรื่องห้ามพระเณรไม่ให้บวชนุ่งเป็นบรรพชิต เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๑ พระวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ และ มติมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๕ เรื่องการบวชภิกษุณี

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๓๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ เรื่องการบวชภิกษุณี ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วลงมติให้ปฏิบัติตามประกาศเรื่องห้ามพระเณรไม่ให้บวชนุ่งเป็นบรรพชิต เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๗๑ โดยห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรทุกนิกายบวชผู้นุ่งเป็นภิกษุณี เป็นสิกขมานา และเป็นสามเณรี ด้วยเหตุผลที่ว่า “นางภิกษุณีหมดสาบสูญขาด

เชื้อสายมานานแล้ว" ตามข้อบัญญัติในภิกขุณีชั้นธกะแห่งวินัยปิฎก จุลวรรค ว่า ผู้หญิงทั่วไปที่อายุยังไม่ครบ ๒๐ ปี สามารถเข้ารับการบรรพชาเป็นสามเณรี และเมื่อมีอายุได้ ๑๘ ปี ให้บวชเป็นสิกขมานา ผู้รักษาศีล ๖ ข้อ โดยไม่ขาดแม้แต่ข้อเดียวเป็นเวลา ๒ ปี จนมีอายุครบ ๒๐ ปี จึงจะสามารถเข้ารับการอุปสมบทเป็นภิกขุณีจากอุบาสิกาสององค์คือคณะสงฆ์ ๒ ฝ่าย ได้แก่ภิกขุณีสงฆ์ฝ่ายหนึ่งและภิกขุสงฆ์อีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่ฝ่ายแรกคือภิกขุณีให้การอุปสมบทแก่สิกขมานาด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา มีภิกขุณีรูปหนึ่งที่มีพรรษา ๑๒ ขึ้นไปเป็นปวัตตินีคืออุปัชฌาย์ จากนั้น ฝ่ายที่สองคือภิกขุสงฆ์จึงให้การอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา โดยยังคงให้ภิกขุณีผู้เป็นปวัตตินี (อุปัชฌาย์) ต่อไป แต่พระวินัยไม่ได้อนุญาตให้ภิกษุทำหน้าที่อุปัชฌาย์ในการบรรพชาสามเณรีการบวชสิกขมานาและการอุปสมบทภิกษุณีแต่อย่างใด ดังนั้น เมื่อภิกษุณีสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทได้ขาดสูญไปแล้ว การบรรพชาสามเณรีและบวชสิกขมานาจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะไม่มีภิกษุณีทำหน้าที่เป็นปวัตตินี (อุปัชฌาย์) จึงทำให้การอุปสมบทภิกษุณีก็เป็นไปไม่ได้เช่นกัน เพราะไม่มีภิกษุณีเป็นปวัตตินีและไม่มีภิกษุณีสงฆ์ประกอบพิธีอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจา

อนึ่ง ภิกษุณีสงฆ์ในประเทศศรีลังกาได้ขาดสูญไปตั้งแต่รัชสมัยของพระเจ้าวิชัยพาหุ ดังที่คัมภีร์มหาวงศ์บันทึกไว้ว่า ใน พ.ศ. ๑๕๖๐ ทมิฬโจฬะจากภาคใต้ของอินเดียได้เข้ายึดครองเมืองอนูราธปุระแล้วบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาเรื่อยมาจนกระทั่งภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ขาดสูญไปจากประเทศศรีลังกาต่อมา กษัตริย์ศรีลังกาพระนามว่า พระเจ้าวิชัยพาหุ สามารถขับไล่ทมิฬโจฬะให้ออกไปจากศรีลังกาได้สำเร็จ เมื่อ พ.ศ. ๑๖๒๙ แล้วทรงฟื้นฟูการอุปสมบทภิกษุสงฆ์ในศรีลังกาด้วยการอาราธนาคณะภิกษุสงฆ์จากประเทศพม่าไปเป็นผู้ดำเนินการ แต่การอุปสมบทภิกษุณีสงฆ์ไม่ได้รับการฟื้นฟูในครั้งนั้น เพราะไม่มีภิกษุณีสงฆ์ ในประเทศพม่า ด้วยเหตุนี้ภิกษุณีสงฆ์ในศรีลังกาจึงขาดสูญไปตั้งแต่นั้น

การฟื้นฟูภิกษุณีสงฆ์ในศรีลังกายุคปัจจุบันเกิดขึ้นที่เมืองสารนาถ ประเทศอินเดีย ใน พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อคณะภิกษุสงฆ์ศรีลังการ่วมกับคณะภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์นิคมหายานจากประเทศเกาหลีใต้ได้ให้การอุปสมบทเป็นภิกษุณีแก่สตรีชาวศรีลังกา ๑๐ คน ที่ได้ถือบวชเป็นทศศีลมาตาคือผู้รักษาศีล ๑๐ มาก่อน ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ คณะภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์นิคมหายานจากไต้หวันได้ร่วมกับภิกษุสงฆ์เถรวาทได้ให้การอุปสมบทสตรี ๑๓๒ คน จาก ๒๓ ประเทศ เป็นภิกษุณี ที่พุทธคยา ประเทศอินเดีย โดยมีทศศีลมาตา ชาวศรีลังกา จำนวน ๒๑ คน ได้รับการอุปสมบทเป็นภิกษุณีด้วย และใน พ.ศ. ๒๕๔๑ นั้นเอง ภิกษุณีสงฆ์ชาวศรีลังกาผู้ได้รับการอุปสมบทจากอินเดียได้ร่วมกับภิกษุสงฆ์ชาวศรีลังกาทำพิธีให้การอุปสมบทเป็นภิกษุณีแก่ทศศีลมาตาชาวศรีลังกา จำนวน ๒๑ คน ที่วัดดัมบุลละประเทศศรีลังกา

ปัจจุบัน คณะสงฆ์และรัฐบาลศรีลังกาไม่ได้ให้การรับรองสถานภาพของภิกษุณีในศรีลังกา ด้วยเหตุผลว่า ภิกษุณีสงฆ์เถรวาทได้ขาดสูญไปนานแล้ว การนำภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์นิคาย มหายานจากเกาหลีใต้และได้หันมาร่วมทำพิธีให้การอุปสมบทแก่ภิกษุณีเถรวาทที่ประเทศอินเดีย ย่อมทำให้สังฆกรรม ในพิธีอุปสมบทนั้นบกพร่องด้วยปรีสวัปิตีและกรรมวาจาวัปิตี ที่ว่าเป็นปรีสวัปิตี เพราะคณะสงฆ์เถรวาทและมหายานเป็นนิกายต่างนิกายกัน ย่อมไม่สามารถร่วมกันทำ สังฆกรรมในพิธีอุปสมบทภิกษุณี และที่ว่าเป็นกรรมวาจาวัปิตีเพราะการสวดกรรมวาจาในพิธีอุปสมบท ภิกษุณีนั้น มีการใช้ภาษาอื่นนอกจากภาษาบาลี คัมภีร์ปวิวารแห่งพระวินัยปิฎกกำหนดไว้ว่าถ้ามีวัปิตี อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในอุปสมบทกรรม การอุปสมบทนั้นย่อมกำเริบคือใช้ไม่ได้ คณะสงฆ์และรัฐบาล ศรีลังกาจึงไม่ให้การรับรองว่าภิกษุณีที่ได้รับการอุปสมบทด้วยวิธีการเช่นนั้นเป็นภิกษุณีเถรวาท ดังที่ นายทิสนายเก (Dissanayake) ปลัดกระทรวงพระพุทธศาสนาและการศาสนาแห่งศรีลังกาได้ให้ สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือพิมพ์ซิดลอนทูเดย์เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ว่า

“พระมหานายกะของทั้งสี่นิกายในประเทศนี้ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ชัดเจนว่า ไม่มี ภิกษุณีสงฆ์ในประเทศนี้ และเป็นไปไม่ได้ที่จะฟื้นภิกษุณีเถรวาทขึ้นมา ปัจจุบันมีหลายคณะที่อ้างตัวว่า เป็นภิกษุณี กระทรวงนี้รับรองเฉพาะทศศีลมาตาคือผู้รักษาศีล ๑๐ แต่ไม่รับรองภิกษุณี การรับรอง ภิกษุณีให้มีสถานภาพตามกฎหมายเป็นเรื่องที่เกินอำนาจการตัดสินใจของรัฐบาล ทั้งนี้ เพราะอำนาจ การตัดสินใจขั้นสุดท้ายเป็นของพระมหานายกะทั้งสี่รูปคือพระมหานายกะแห่งสยามนิกายสองรูป ในฝ่ายมัลลวัตและฝ่ายอัคคิริยะ พระมหานายกะแห่งรามัญนิกายและพระมหานายกะแห่งอมรปุระนิกาย” จากข้อมูลที่ได้รับจากคณะเลขานุการ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช สำนักงานพระพุทธศาสนา- แห่งชาติจึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติดังนี้

๑. ให้ออกประกาศมหาเถรสมาคมเรื่องการห้ามบวชสตรีเป็นสามเณรสิกขมานาและภิกษุณี โดยให้ถือปฏิบัติตามประกาศห้ามพระเณรบวชหญิงเป็นบรรพชิต พ.ศ. ๒๕๓๑ ของ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า พระวรธรรมคตฺติ ของ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๔ และมติมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ เรื่อง การบวชภิกษุณี

๒. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งประกาศมหาเถรสมาคมและมติมหาเถรสมาคม ไปยังเจ้าคณะกรุงเทพมหานครและเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองถือปฏิบัติอย่าง เคร่งครัด

๓. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขออารักขาไปยังรัฐบาล โดยประสานแจ้งกระทรวงการต่างประเทศให้พิจารณาช่วยป้องกันมิให้มีการจัดบรรพชาสามเณรี บวชสิกขมานา และอุปสมบทภิกษุณีในประเทศไทย โดยไม่ออกวีซ่าให้กับคณะสงฆ์ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการบวชสตรีเป็นสามเณรี สิกขมานา และภิกษุณี และในกรณีที่คณะสงฆ์ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวจะเข้ามาประเทศไทย ต้องมีหนังสือนิมนต์จากองค์กรของคณะสงฆ์ไทย และมีหนังสือรับรองจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งกระทรวงการต่างประเทศเพื่อออกวีซ่าให้เข้ามาในประเทศไทย

(นายพนม ศรีศิลป์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๓/๒๕๕๘

เรื่อง การป้องกันและลดความเสี่ยงอันตรายต่อการบินและอากาศยาน
จากการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟ

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ปัจจุบันการปล่อยโคมลอยและโคมควันขนาดใหญ่มีความเสี่ยงสูง ที่จะเกิดอันตรายร้ายแรงต่อการบินและอากาศยาน เนื่องจากพฤติกรรมกรรมการปล่อยโคมของประชาชน ที่ผิดไปจากประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิม รวมทั้งได้มีการจัดประกวดการปล่อยโคมควันขนาดใหญ่แพร่หลายไปในหลายจังหวัด โดยมีการผลิตโคมให้สามารถลอยอยู่ในอากาศได้นานและสูงขึ้นในระดับทำการบิน ด้วยการใช้โคมลอยขนาดใหญ่และเพิ่มวัสดุที่ใช้ทำเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่ออากาศยานได้ อีกทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะมีการจัดงานในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งปัจจุบันได้มีการเล่นพั้งไฟที่เรียกว่า “บั้งไฟสนาม” ซึ่งเป็นการลักลอบจุดบั้งไฟในหลายพื้นที่ตลอดทั้งปีไม่เพียงแต่ในช่วงเทศกาลประเพณีเท่านั้น ซึ่งการปล่อยโคมลอย/โคมควันและการจุดบั้งไฟ จะมีผลกระทบโดยตรงต่อความปลอดภัยของอากาศยาน รวมถึงชีวิต ทรัพย์สินและภาพลักษณ์ของประเทศ

เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดใช้บังคับควบคุมการปล่อยโคมลอย/โคมควันและการจุดบั้งไฟโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือและเข้าใจถึงปัญหาอันตรายร้ายแรงจากการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟ เพื่อร่วมกันดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง โดยกระทรวงคมนาคมได้ขอความร่วมมือประชาชนแจ้งข้อมูลให้ทางการ ก่อนการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกประกาศ แจ้งเตือนนักบิน (การออกประกาศ NOTAM: Notices to Airmen) ให้หลีกเลี่ยงการใช้หวงอากาศบริเวณที่มีการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟดังกล่าว

ในการนี้ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และกรุงเทพมหานคร มีความเห็นร่วมกัน เพื่อเป็นการป้องกันและลดผลกระทบด้านลบจากปัญหาการปล่อยโคมลอย/โคมควันและการเล่นพนันบั้งไฟ อันเป็นต้นเหตุให้เกิดเพลิงไหม้ ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการป้องกันและ ลดความเสี่ยงอันตรายร้ายแรง ที่อาจเกิดขึ้นต่ออากาศยาน รวมทั้งชีวิต และทรัพย์สินโดยส่วนรวม จึงได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การป้องกันและลดความเสี่ยงอันตรายต่อการบินและอากาศยาน จากการปล่อยโคมลอย/โคมควันและการจุดบั้งไฟ ในวันพฤหัสบดีที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุม ชั้น ๓ อาคารสโมสร และหอประชุม กระทรวงคมนาคม ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพมหานคร โดยให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ดำเนินงานตามภารกิจความรับผิดชอบส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตามภารกิจสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ดำเนินการ ดังนี้

“มอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในการประสานงานกับวัด เพื่อความเข้าใจ และขอความร่วมมือให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดั้งเดิมของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยตระหนักถึงอันตรายจากอัคคีภัย และผลกระทบต่อการบินและอากาศยาน รวมทั้งความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของส่วนรวม จากการปล่อยโคมลอย/โคมควัน และการจุดบั้งไฟ”

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ รายละเอียดตามสำเนานบันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่แนบถวายในที่ประชุม

ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(นายณพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๘/๒๕๕๘
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๗๖/๒๕๕๘

เรื่อง ขอความเห็นชอบหลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณากลับกรองการตั้งชื่อวัด ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ อาคารรัฐศาสตร์ประถมนวิทยาลัย ๓ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ที่ประชุมมีมติเห็นชอบหลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัด ดังนี้

๑. ให้ตั้งชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้าน ตามนโยบายของมหาเถรสมาคม โดยให้ตัดคำว่า “บ้าน” ออก ยกเว้นชื่อหมู่บ้านที่มีพยางค์เดียว ให้ใช้คำว่า “บ้าน...” ได้ กรณีมีชื่อวัดตามชื่อหมู่บ้านแล้ว ให้พิจารณาชื่อวัดที่ผู้เสนอขอตั้งวัดเสนอมา

๒. กรณีเสนอขอตั้งชื่อวัดตามชื่อภูเขา ถ้ำ หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ให้พิจารณาตั้งชื่อวัดตามที่เสนอไว้

๓. กรณีเสนอขอตั้งชื่อวัด ตามชื่อสกุลของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด หรือเพื่อเป็นเกียรติแก่บิดามารดา ของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด หรือระลึกถึงผู้นำในการสร้างวัดให้พิจารณาตั้งชื่อวัดได้ตามที่เสนอ

๔. กรณีที่ดินที่ตั้งวัดเป็นที่ดินของส่วนราชการ ถ้าในหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดิน ระบุชื่อวัดไว้ ให้ตั้งชื่อวัดตามชื่อที่ปรากฏในหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อสร้างวัด ยกเว้นเพื่อความเหมาะสมหรือมีเหตุจำเป็นต้องใช้ชื่ออย่างอื่น เมื่อประกาศตั้งวัดแล้วให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือเจ้าอาวาสแจ้งให้ส่วนราชการผู้ออกหนังสืออนุญาตทราบ

๕. กรณีที่ดินที่ตั้งวัด มีการออกเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ก่อนได้รับอนุญาตให้สร้างวัด และตั้งวัด ให้ตั้งชื่อวัดตามที่ปรากฏในเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินที่ตั้งวัด ยกเว้นเพื่อความเหมาะสมหรือมีเหตุจำเป็นต้องใช้ชื่ออย่างอื่น เมื่อประกาศตั้งวัดแล้ว ให้เจ้าอาวาสดำเนินการยื่นแก้ชื่อวัดในเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖. กรณีเสนอขอตั้งชื่อวัดโดยใช้คำว่า "วัดป่า..." นำหน้า ให้พิจารณาว่าอาณาบริเวณที่ดินที่ตั้งวัดมีสภาพเป็นป่าที่ร่มรื่นหรือไม่ หากมีสภาพเป็นป่าที่ร่มรื่นให้พิจารณาใช้ชื่อว่า "วัดป่า..." นำหน้า หรือ "...วนาราม" ต่อท้ายได้

๗. ไม่สมควรตั้งชื่อวัดโดยใช้คำว่า "วราราม" หรือ "วราราม" ต่อท้าย

๘. การตั้งชื่อวัดไม่ควรเกิน ๗ พยางค์ ยกเว้นมีเหตุจำเป็น

๙. การตั้งชื่อวัด เมื่อได้รับการตั้งชื่อวัดจากมติที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาและกลั่นกรองการตั้งชื่อวัดเรียบร้อยแล้ว ขอให้วัดปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการ ฯ ดังกล่าว โดยเคร่งครัด

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นว่า เพื่อให้การตั้งชื่อวัดเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัด และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดก่อนที่จะนำเสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาในขั้นตอนการขออนุญาตตั้งวัดต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัดโดยเคร่งครัด และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายชยพล พงษ์สีดา)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๘/๒๕๕๘

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๘๗/๒๕๕๘

เรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗
และพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘ เลขาธิการ
มหาเถรสมาคมเสนอว่า รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสัตว์ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
จำนวน ๓ ฉบับ คือ

๑. พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗
๒. พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗
๓. พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาว่าพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บางมาตรามีความ
เกี่ยวข้องกับวัดและพระสงฆ์โดยรวม เพื่อให้วัดทั่วราชอาณาจักรทราบและถือปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทาง
เดียวกัน จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์แห่งวัด
ในเขตปกครองถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทั้ง ๓ ฉบับ โดยเฉพาะพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘
มาตรา ๖ บัญญัติว่า "ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้าให้มาแจ้ง
การครอบครองพร้อมเอกสารการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดีตามหลักเกณฑ์
วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด" มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า "ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง
หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามล้านบาท" และมาตรา ๑๕ บัญญัติว่า
"ผู้ใดได้มาหรือมิไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลบังคับใช้ ให้แจ้งการครอบครอง
โดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้

มีผลบังคับใช้" ซึ่งระยะเวลาที่กำหนดไว้ภายในเก้าสิบวันนั้น จะครบกำหนดในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘
รายละเอียดตามสำเนาพระราชบัญญัติ ฯ ที่แนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบตามที่เสนอ และมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เพื่อทราบ แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครอง
ทราบ และให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ฯ ทั้ง ๓ ฉบับ โดยมอบสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
ประสานงานและถวายความสะดวก และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายชยพล พงษ์สีดา)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๙
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๕๗๓/๒๕๕๙

เรื่อง ขอดความเห็นชอบร่างระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินสนับสนุนวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ เลขาธิการมหาเถรสมาคม
เสนอว่า

๑. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ ๔๕๓/๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะทำงานยกร่างระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินสนับสนุนวัด โดยมีผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (นายสนธยา เสนเอี่ยม) เป็นประธานคณะทำงาน เลขานุการกรม เป็นรองประธาน ผู้อำนวยการกอง/สำนัก/สำนักงาน/กลุ่มนิติการ เป็นคณะทำงาน ผู้ตรวจสอบภายใน เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารการเงิน บัญชีและงบประมาณ และผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และแผนงาน เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๐๘.๒/๖๖๐๑ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ แจ้งว่า กระทรวงมหาดไทยมิได้ห้ามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของวัดแต่อย่างไร เพียงแต่ระงับการอุดหนุนวัดเป็นการชั่วคราว เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบของหน่วยงานตรวจสอบพบว่า กระบวนการใช้จ่ายเงินในเรื่องดังกล่าวยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งนำเงินไปอุดหนุนกิจกรรมหรือโครงการที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือเมื่อวัดได้รับเงินอุดหนุนไปแล้วแต่ไม่สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้ ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากวัดยังไม่มียกย่องบัญชีเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง และการเบิกจ่ายเงิน ทำให้ไม่สามารถควบคุมการใช้จ่ายเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต ดังนั้น เพื่อป้องกันผลเสียที่อาจเกิดขึ้น กระทรวงมหาดไทยได้ยกร่างระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. กำหนดหลักเกณฑ์การตั้งงบประมาณ การเบิกจ่าย การตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อระเบียบมีผลบังคับใช้ กระทรวงมหาดไทยจะได้รับแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบและถือปฏิบัติต่อไป จึงขอให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเรื่องดังกล่าวเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดทราบ

๓. ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เรื่อง ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ประชุมมีมติรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่างวิธีปฏิบัติในการใช้จ่ายเงินอุดหนุนดังกล่าวร่วมกับกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้วัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้จ่ายเงินงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบราชการต่อไป

๔. กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๘๐๘.๒/๑๓๖๕๓ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ ส่งแนวทาง

จากที่ได้มีการประชุมหารือเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการศาสนา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ส่งแนวทางกำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับองค์กรทางศาสนา เพื่อให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ที่ให้องค์กรทางพระพุทธศาสนาที่อยู่ในความรับผิดชอบถือปฏิบัติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยกลุ่มตรวจสอบภายใน ในฐานะคณะทำงานและเลขานุการ ได้ดำเนินการจัดประชุมเพื่อร่างหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนวัดที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในวันอังคาร ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเดอะรอยัล ซิตี้ กรุงเทพมหานคร และเลขานุการคณะทำงาน ได้ส่งรายงานการประชุม พร้อมร่างหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนวัดที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเทียบตัวอย่าง ประกาศ และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวัด ให้คณะทำงานตรวจสอบ แก้ไข ซึ่งคณะทำงานฯ ได้ขอแก้ไขและรับรองรายงานการประชุมดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้น เพื่อให้วัดใช้จ่ายงบประมาณได้ถูกต้องตามแนวทางที่หน่วยงานทั้ง ๓ คือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการศาสนา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมร่างหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนที่ได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับองค์กรทางศาสนา จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างระเบียบว่าด้วยการใช้จ่ายเงินสนับสนุนวัด พร้อมตัวอย่าง ประกาศ และคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวัด รายละเอียดตามเอกสารที่แนบถวายในที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นางสาวประนอม คงพิบูล)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๗๘/๒๕๖๐

เรื่อง การดำเนินการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามภารกิจงานคณะสงฆ์ ๖ ด้าน
และด้านการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่สภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติเสนอรายงานเรื่องข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญ คือ

๑. เรื่องทรัพย์สินของวัดและพระภิกษุสงฆ์
๒. เรื่องปัญหาของพระสงฆ์ที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย นำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธา
๓. เรื่องการทำพระธรรมวินัยให้บริสุทธิ์ และการประพฤติดีบริติจากพระธรรมวินัย
๔. เรื่องฝ่ายอาณาจักรที่จะต้องเข้าไปสนับสนุนปกป้องคุ้มครองกิจการของฝ่ายศาสนจักร

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอรายงานผลการดำเนินการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาตามภารกิจงานคณะสงฆ์ ๖ ด้าน และด้านการพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก โดยสรุปดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีรับทราบเรื่องข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และมีมติมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ มหาเถรสมาคมมีมติรับทราบเรื่องข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ของสภาพัฒนาการปฏิรูปแห่งชาติ และมอบผู้แทนมหาเถรสมาคม คือ พระพรหมมุนี พระพรหมโมลี และพระพรหมบัณฑิต ไปพิจารณาดำเนินการ

๓. เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๘ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดประชุมร่วมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณารายงานการพิจารณาหรือผลการพิจารณาเบื้องต้น และให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูป เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี

๔. เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว

๕. เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ มหาเถรสมาคมมีมติรับทราบผลการพิจารณาหรือ ผลการดำเนินการตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และให้ดำเนินการตามกรอบแนวทาง ๓ ระยะ โดยในระยะที่ ๑ ให้ดำเนินการในส่วนที่ทำได้ทันที และให้มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน

๖. จัดทำโครงการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาภารกิจงานคณะสงฆ์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากคณะสงฆ์ทั้ง ๔ ทน จำนวน ๓ ครั้ง โดยมอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นผู้จัดการประชุม

๗. เมื่อวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ มหาเถรสมาคมมีมติรับทราบรายงานผลการระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาภารกิจงานคณะสงฆ์ในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา และให้ดำเนินการได้ทันที

๘. มหาเถรสมาคมมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ที่ ๒/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๙ ในส่วนของคณะสงฆ์แต่ละจังหวัด ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามมติมหาเถรสมาคมเรียบร้อยแล้ว

๙. เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ คณะทำงานปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ได้จัดทำร่างแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เสร็จเรียบร้อยแล้ว และเสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมพิจารณาต่อไป

รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบถวายไว้ นอกเล่มแล้ว

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบแผนแม่บทการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นางสาวประนอม คงพิกุล)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๗๙/๒๕๖๐

เรื่อง รายงานเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพัตยศสมณศักดิ์ให้ตรงกับตำแหน่ง
ของพระครูสัญญาบัตร

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า เนื่องจากในสภาพการปัจจุบันเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ได้มีการแต่งตั้งพระครูสัญญาบัตรให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการสูงขึ้น ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการโดยมีการเปลี่ยนจากสายงานเดิม เช่น เดิมดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสหรือรองเจ้าอาวาส ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอหรือเจ้าคณะจังหวัด เมื่อสายงานการปกครองเปลี่ยนไป เพื่อให้พระสังฆาธิการรูปนั้นได้มีการถือครองพัตยศให้ตรงกับตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง จึงมีการปรับเปลี่ยนพัตยศสมณศักดิ์ให้ตรงกับตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ อันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทั้งทางคณะสงฆ์ และทางราชการได้อธิบปฏิบัติสืบมา

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามสายงานการปกครองของแต่ละตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งเห็นสมควรมีเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนพัตยศสมณศักดิ์ให้ตรงกับตำแหน่ง

๑. กรณิพระครูสัญญาบัตรที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น

๑. สายเจ้าอาวาส

๑.๑ กรณิวัดราษฎร์ พระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์เป็นรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส สมควรเปลี่ยนพัตยศสมณศักดิ์ เป็น พระครูเจ้าอาวาส ราษฎร์ชั้นตรี

๑.๒ กรณิพระอารามหลวง พระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น

ก. รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นตรี หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโทหรือเทียบเท่า

ข. รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอกหรือเทียบเท่า

ทั้งสองกรณีนี้สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น พระครูเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นตรี

ค. รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอก หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นพิเศษหรือเทียบเท่า สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น เจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท

ง. เจ้าคณะอำเภอ ชั้นโท ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงสมควรเปลี่ยนพัดยศ เป็น เจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นตรี

จ. เจ้าคณะอำเภอชั้นเอก วิ. จอ.ชอ. ทจอ.ชอ.วิ. ทจอ.ชอ. ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง สมควรเปลี่ยนพัดยศ เป็น เจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นโท

ฉ. เจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษ วิ. จอ.ชพ. ทจอ.ชพ.วิ. ทจอ.ชพ. ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง สมควรเปลี่ยนพัดยศ เป็น เจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอก

๒. สายเจ้าคณะตำบล

๒.๑ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น ผจร. รจร. จร.ชต. จร.ชท.วิ. จร.ชท. ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น เจ้าคณะตำบลชั้นตรี

๒.๒ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น จร.ชอ.วิ จร.ชอ. หรือเทียบเท่า ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบล สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น เจ้าคณะตำบลชั้นโท

๓. สายรองเจ้าคณะอำเภอ

๓.๑ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น ผจร. รจร. จร.ชต. จร.ชท.วิ. จร.ชท. จร.ชอ.วิ. จร.ชอ. จต.ชต. จต.ชท.วิ. จต.ชท. หรือเทียบเท่า ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น รองเจ้าคณะอำเภอชั้นโท

๓.๒ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น จต.ชอ.วิ. จต.ชอ. หรือเทียบเท่า ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น รองเจ้าคณะอำเภอชั้นเอก

๔. สายเจ้าคณะอำเภอ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น

๔. ๑ ผจร. รจร. จร.ชต. จร.ชท. จร.ชท.วิ. จร.ชอ. จร.ชอ.วิ หรือเทียบเท่า

๔. ๒ จต.ชต. จต.ชท. จต.ชท.วิ, จท. ชอ. จท.ชอ.วิ หรือเทียบเท่า

๔. ๓ รจอ.ชท. รจอ.ชอ. รจอ.ชอ.วิ หรือเทียบเท่า

๔. ๔ ทผจล.ชท. ทผจล.ชอ. ทผจร.ชอ.วิ หรือเทียบเท่า ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น เจ้าคณะอำเภอชั้นโท

๔.๕ ผจล.ชพ.วิ. ผจล.ชพ. ทผจล.ชพ.วิ. ทผจล.ชพ. หรือเทียบเท่า ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอสมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์ เป็น เจ้าคณะอำเภอชั้นเอก

๕. สายรองเจ้าคณะจังหวัด

กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น จอ.ชท. จอ.ชอ.วิ. จอ.ชอ. จอ.ชพ.วิ. จอ.ชพ. จล.ชอ. ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัด สมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์เป็นพระครูรองเจ้าคณะจังหวัด (พัทยศเปลวเพลิงที่จัดสร้างขึ้นใหม่)

๖. สายเจ้าคณะจังหวัด

กรณีพระครูสัญญาบัตรที่มีสมณศักดิ์ เป็น จอ.ชท. จอ.ชอ.วิ. จอ.ชอ. จอ.ชพ.วิ. จอ.ชพ. จล.ชอ. รจจ. ต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดสมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์ เป็น พระครูเจ้าคณะจังหวัด (พัทยศเปลวเพลิงที่จัดสร้างขึ้นใหม่)

๒. กรณีพ้นจากตำแหน่ง

๑. สายเจ้าอาวาส

๑.๑ กรณีวัดราษฎร์ พระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง จร.ชต. จร. ชท.วิ. จร.ชท. จร.ชอ.วิ. จร.ชอ. หรือเทียบเท่า ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่ง จะต้องส่งพัทยศคืนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ **ยกเว้น** กรณี ยกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๑.๒ กรณีพระอารามหลวง พระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง จล.ชต. จล.ชท. จล.ชอ ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่ง เจ้าอาวาส จะต้องส่งพัทยศคืนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ **ยกเว้น** กรณี ยกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๒. สายเจ้าคณะตำบล

๒.๑ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น จต.ชต. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่ง เจ้าคณะตำบล แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์ เป็น จร.ชต. หรือ จร.ชท. **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๒.๒ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น จต.ชท.วิ. จต.ชท. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่ง เจ้าคณะตำบล แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์เป็น จร.ชท หรือ จร.ชอ **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๒.๓ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น จต.ชอ.วิ. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่ง เจ้าคณะตำบล แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัทยศสมณศักดิ์ เป็น จร.ชอ. **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๓. สายรองเจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะอำเภอ

๓.๑ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น รจอ.ชท. รจอ.ชอ. รจอ.ชอ.วิ. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่งรองเจ้าคณะอำเภอ แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น จร.ชอ. **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

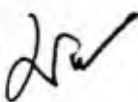
๓.๒ กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น จอ.ชท. จอ.ชอ.วิ. จอ.ชอ. จอ.ชพ.วิ. จอ.ชพ. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอ แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น จร.ชอ. **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

๔. สายรองเจ้าคณะจังหวัดและเจ้าคณะจังหวัด

กรณีพระครูสัญญาบัตรที่ดำรงตำแหน่ง เป็น รจจ. จจ. ต่อมาขอลาออกจากตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะจังหวัด แต่ยังคงดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสอยู่ สมควรเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ เป็น จร.ชอ. **ยกเว้น** กรณียกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือเป็นที่ปรึกษา หรือได้รับการแต่งตั้งใหม่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ

ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งคณะอนุกรรมการพิจารณาสมณศักดิ์ทั้ง ๒ ฝ่าย พิจารณาปรับปรุงเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพัดยศสมณศักดิ์ให้ตรงกับตำแหน่งของพระครูสัญญาบัตรตามความเหมาะสม

(นางสาวประนอม คงพิกุล)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๐
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๖๘๘/๒๕๖๐

เรื่อง ให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์เพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการปกครอง ควบคุม สอดส่องดูแล อบรมพระภิกษุสามเณรในปกครอง และคัดกรองผู้เข้าบรรพชาอุปสมบท โดยให้เป็นไปตาม พระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และกฎหมายมหาเถรสมาคม อย่างเคร่งครัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เลขาธิการ มหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระสังฆราช ทรงพระปรารภว่า สมควรที่มหาเถรสมาคมจะได้กำหนด วิธีดำเนินการเพื่อให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติตนมั่นคงในพระธรรมวินัย สมฐานะผู้สืบทอด พระพุทธศาสนา เพื่อเชิดชูรักษาสถาบันพระพุทธศาสนา และให้คณะสงฆ์อยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพนับถือ ถึงพร้อมด้วยคุณูปการ อันยังประโยชน์สุขแก่สังคมไทย

จึงมีรับสั่งให้ที่ประชุมมหาเถรสมาคม ร่วมกันพิจารณากำหนดวิธีดำเนินการ และมีมติ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ที่ประชุมรับสนองพระปรารภ และมีมติให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์ศึกษาทบทวนหลักพระธรรมวินัย คุณสมบัติ อำนาจหน้าที่ และให้ปฏิบัติการตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครอง-คณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการและกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เพื่อประสิทธิผลในการแก้ไขความเสื่อมและการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพพระสงฆ์ จักได้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์อย่างรวดเร็วและยั่งยืน

๒. ให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์ เพิ่มความเข้มงวดกวดขันในการปกครอง ควบคุม สอดส่องดูแล อบรมพระภิกษุสามเณรในปกครองและสหวิริยาริกันเตวาสิกให้มั่นคงต่อการปฏิบัติตนตาม พระธรรมวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช อย่างเคร่งครัด และเพิ่มความละเอียดถี่ถ้วนในการพิจารณาคัดกรองบุคคลผู้ขอเข้าบรรพชา อุปสมบท

๓. ให้พระสังฆาธิการและพระอุปัชฌาย์ อบรมและกำหนดแนวทางการประพฤติตนของพระภิกษุ สามเณรในปกครอง ให้ดำรงตนเป็นหลักที่พึงทางใจและทางสติปัญญาของประชาชน และ ให้ชวนชวน บำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

๔. ให้เลขาธิการมหาเถรสมาคม แจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เพื่อแจ้ง พระสังฆาธิการในปกครองทุกระดับได้ทราบ และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามจรรยาที่กำหนดไว้ในกฎหมายมหา- เถรสมาคม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงาน
การประชุม

พันตำรวจโท

(พงศ์พร พรหมณเณห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๔/๒๕๖๑

เรื่อง การจัดสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดพิธีกรรมทางศาสนา

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ด้วยในปัจจุบันได้มีวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั้งพระอารามหลวง และวัดราษฎร์ ได้จัดให้มีกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสต่าง ๆ เช่น พิธีถวายผ้าพระกฐินพระราชทานพิธีฉลองสมณศักดิ์ พิธีทำบุญอายุวัฒนมงคล และงานฉลองหรือสมโภชวัด ฯลฯ และพิธีเจริญพระพุทธมนต์ถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ หรือถวายพระราชกุศลแด่พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

ในการจัดพิธีดังกล่าว ในแต่ละวัดต่างก็มีความตั้งใจที่จะให้พิธีนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมเกียรติ จึงมีการจัดสถานที่และสิ่งของเครื่องใช้อย่างประณีตสวยงาม โดยเฉพาะในส่วนของประธานในพิธีจะมีการจัดที่นั่ง และของใช้จะมีความหลากหลายแตกต่างกันไป เพื่อให้วัดทั้งหลายได้มี แนวปฏิบัติเห็นควรกำหนดแนวทางเป็นข้อปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน ดังนี้

๑. การจัดสถานที่ กรณีพระสงฆ์เป็นประธาน

๑.๑ กรณีพระสงฆ์พระเถระชั้นผู้ใหญ่เป็นประธาน ปูลาดพรมลอยสีแดงก่อนแล้วตั้งแท่นรองเก้าอี้แล้วปูลาดพรมลอยสีแดงบนแท่นอีกผืนหนึ่ง แล้วตั้งเก้าอี้ ไม่ควรปูผ้าเยียรบับ หรือปูผ้าตาดรองเก้าอี้

๑.๒ เก้าอี้ที่นั่ง ควรจัดให้เหมาะสมกับสมณฐานันดรศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานควรหลีกเลี่ยงเก้าอี้ที่ปิดทอง หรือทาสีทอง ที่บุด้วยผ้าสีทอง โต๊ะเคียงที่ปิดทอง หรือทาสีทอง ที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับของพระบรมวงศานุวงศ์ ควรเป็นเก้าอี้หุ้มผ้าที่บุด้วยสีแดง สีครีม หรือสี ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสม

๑.๓ ผ้าปูโต๊ะเคียง ควรหลีกเลี่ยงปูผ้าเยียรบับ ปูผ้าตาด สมควรปูด้วยผ้าขาว

๑.๔ แทนกราบหน้าโต๊ะหมู่บูชา ไม่ควรตั้งแทนกราบ ควรปูลาดพรมลอย และ พรมกราบ แล้วปูผ้าขาวเพื่อรองกราบ (ควรเป็นผ้าขาวสะอาดขนาด ๓๕ x ๓๕ เซ็นติเมตร) ควรหลีกเลี่ยง ผ้าเยียร บับปูรองกราบ

๑.๕ การเข้าที่กรวดน้ำ เพื่อเป็นการถวายเกียรติแด่พระเถระผู้เป็นประธาน เจ้าหน้าที่ควรที่จะเชิญที่กรวดน้ำถือถวายให้พระเถระผู้เป็นประธาน ไม่ควรที่จะนำไปวางที่โต๊ะ

๒. การจัดสถานที่ กรณียกฐธัมมเป็นประธาน

๒.๑ ปูลาดพรมลอยสีแดงแล้วตั้งเก้าอี้ ไม่ควรตั้งแทนรองเก้าอี้ ควรหลีกเลี่ยงเก้าอี้ ที่ปิดทอง หรือทาสีทอง ที่บุด้วยผ้าสีทอง โต๊ะเคียงที่ปิดทอง หรือทาสีทอง ที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับของ พระบรมวงศานุวงศ์ ควรเป็นเก้าอี้หุ้มผ้าที่นึ่งด้วยสีแดง สีครีม หรือสีที่พิจารณาแล้ว เห็นว่าเหมาะสม

๒.๒ ผ้าปูโต๊ะเคียง ควรหลีกเลี่ยงปูผ้าเยียรบับ ปูผ้าตาด สมควรปูด้วยผ้าขาว

๒.๓ ปูลาดพรมลอยสีแดง แล้วตั้งแทนกราบหน้าโต๊ะหมู่บูชา

๒.๔ หลีกเลี่ยงปูผ้าเยียรบับ และปูผ้าตาดรองกราบ

๒.๕ การเข้าที่กรวดน้ำ เจ้าหน้าที่ควรที่จะเชิญที่กรวดน้ำไปวางที่โต๊ะเคียง พึงหลีกเลี่ยง ถือที่กรวดน้ำให้ผู้เป็นประธานที่เป็นคฤหัสถ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้นำเรื่องนี้กราบบังคมทูลพระพรหมมุนี เพื่อขอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว พร้อมกับมีบัญชาให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณามีมติให้วัดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเสนอ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครอง และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อถือปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคมต่อไป

พันตำรวจโท

(พงศ์พร พรหมมณเฑียร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๖๖/๒๕๖๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติการย้ายเข้า ย้ายออก จากทะเบียนบ้านวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๑ ที่ประชุม มีมติเห็นชอบเรื่อง การขับเคลื่อนการจัดทำสมาร์ทการ์ด และการจัดเก็บฐานข้อมูลพระภิกษุ สามเณรทั่วประเทศ และมีข้อหารือในกรณีพระภิกษุ สามเณร ที่เข้ามาอยู่อาศัยในวัดใหม่ (สำนักเรียน) เพื่อศึกษา พระปริยัติธรรม บางวัด (สำนักเรียน) มีกฎระเบียบฯ ในการเข้ามาศึกษาพระปริยัติธรรมว่า หากสอบไม่ได้ภายใน ๓ ปี จะต้องพ้นจากสังกัดวัดนั้น หรือให้ย้ายออกจากวัด โดยเจ้าอาวาสสามารถแจ้งคัดชื่อพระภิกษุ สามเณร รูปนั้น ออกจากทะเบียนบ้านวัดได้หรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๖/๐๔๙๒๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑ หรือกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เรื่อง ขอรบับแนวทางปฏิบัติการย้ายเข้า ย้ายออก จากทะเบียนบ้านวัด ดังนี้

๑. การย้ายเข้า ย้ายออก จากทะเบียนบ้านวัด และอำนาจหน้าที่ของเจ้าบ้านและผู้อาศัย

๒. ในกรณีพระภิกษุ สามเณร ลาสิกขา เจ้าอาวาสในฐานะเจ้าของบ้านจะอาศัย บัตรประจำตัวประชาชนที่มีรูปบุคคลดังกล่าวห่มจีวรพระได้หรือไม่ และจะต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้กับเจ้าอาวาสในการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามแนวปฏิบัติของกรมการปกครอง ในเรื่องดังกล่าว

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๓.๔/๑๕๕๖๙ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ชี้แจง ดังนี้

๑. การแจ้งย้ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน หรือแจ้งย้ายรายการบุคคลเข้าในทะเบียนใด จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ

การทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมาตรา ๓๐ (๑) กำหนดให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกต่อ นายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออกจากบ้าน และมาตรา ๓๐ (๒) กำหนดให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้ย้ายที่อยู๋เข้าอยู่ในบ้าน ซึ่งในการปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งย้ายออกหรือย้ายเข้าทะเบียนบ้าน จะต้องมีการย้ายทางกายภาพ ก่อนจึงจะแจ้งย้ายทะเบียนบุคคลได้ ดังนั้น การที่เจ้าอาวาสจะแจ้งย้ายรายการบุคคลของพระภิกษุ สามเณร ที่สอบพระปริยัติธรรมไม่ได้ภายใน ๓ ปี ออกจากทะเบียนบ้านของวัด (สำนักเรียน) ได้นั้น จะต้องให้พระภิกษุ หรือสามเณร รูปนั้นย้ายออกไปจากวัดนั้นเสียก่อนจึงจะแจ้งย้ายทะเบียนบ้านได้

๒. บัตรประจำตัวประชาชนเป็นเอกสารราชการที่เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจตามกฎหมายออกให้กับผู้ยื่นคำขอมีบัตรที่มีคุณสมบัติตามกฎหมายกำหนด จึงถือได้ว่าบัตรประจำตัวประชาชนเป็นทรัพย์สินของผู้ถือบัตรหรือผู้มีชื่อเป็นเจ้าของบัตร โดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ทวิ กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดเอาไปเสียหรืออายัดบัตรของผู้อื่น และกำหนดให้มีโทษจำคุกหรือปรับ ดังนั้น เจ้าอาวาสจึงไม่มีอำนาจอายัดบัตรประจำตัวประชาชนที่มีรูปถ่ายเจ้าของบัตร ห่มจีวรพระ แม้ว่าพระภิกษุ สามเณร รูปนั้นจะสอบพระปริยัติธรรมไม่ได้ หรือลาสิกขาแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม เพื่อให้สถานะของผู้ถือบัตรตรงกับข้อเท็จจริง จึงควรแนะนำให้ขอมีบัตรใหม่

ในการนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ ถึงแนวทางปฏิบัติการย้ายเข้า ย้ายออกจากทะเบียนบ้านวัด

ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทั้งสองฝ่าย เพื่อแจ้ง วัดทุกวัดในเขตปกครอง และแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัดทราบต่อไป

พันตำรวจโท

W

(พงศ์พร พราหมณ์เสน่ห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๗๑/๒๕๖๑

เรื่อง ห้ามใช้วัดเป็นสถานที่ชุมนุมหรือสัมมนาหรือจัดกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิด
ความไม่สงบและความแตกแยกเกิดขึ้นในสังคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคม
เสนอว่า ด้วยปัจจุบัน ได้รับทราบพฤติการณ์ว่ามีการใช้อาคารสถานที่และพื้นที่ของวัดเป็นสถานที่จัดชุมนุม ประชุม
สัมมนา เสวนา หรือกิจกรรมที่มีลักษณะหรือเนื้อหา ที่อาจเป็นการละเมิดกฎหมาย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง
ของรัฐ ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือใช้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งมีลักษณะ
เป็นการขัดคำสั่งมหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๘ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘
อันเป็นการใช้สถานที่วัดผิดไปจากวัตถุประสงค์ เพื่อประโยชน์เฉพาะการทำสังฆกรรม กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
การคณะสงฆ์ การสาธารณสงเคราะห์ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการเสริมสร้างความสามัคคีของประชาชน
จึงมีมติให้ประกาศ ดังต่อไปนี้

๑. ให้พระสังฆาธิการปฏิบัติและกวดขันมิให้พระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง ตามคำสั่ง
มหาเถรสมาคม ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๓๘

๒. ห้ามเจ้าอาวาสใช้ ยินยอม หรืออนุญาตให้ใช้วัดเป็นสถานที่จัดชุมนุม ประชุม สัมมนา เสวนา หรือกิจกรรม
ที่มีลักษณะหรือเนื้อหาที่อาจเป็นการละเมิดกฎหมาย หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย
และศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือให้ใช้จัดกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมือง

๓. หากมีผู้มาใช้วัดเป็นสถานที่จัดกิจกรรมดังกล่าวในข้อ ๒ โดยพลการ ให้เจ้าอาวาสเข้าป้องกัน ห้ามปราบ
หรือระงับมิให้มีกิจกรรมนั้นในวัดต่อไป ทั้งนี้ หากมีความจำเป็น ให้ขออารักขาจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณารวดเดียว ๓ วาระ โดย
วาระที่ ๑ รับหลักการ
วาระที่ ๒ พิจารณาตามร่างที่เสนอ
วาระที่ ๓ เห็นชอบ และให้ดำเนินการประกาศใช้ต่อไป และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะใหญ่
เจ้าคณะภาค เพื่อทราบ และแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจ้งวัดทุกวัดในเขตปกครองให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

พันตำรวจโท

(พงศ์พร พรหมณเฑาะว์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๘/๒๕๖๒

เรื่อง แนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้บรรพชาอุปสมบท

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๑ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบจัดทำระบบตรวจสอบประวัติผู้ขอบรรพชา หรือบรรพชาอุปสมบท นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้หารือร่วมกับ พล.ต.ท. จารุวัฒน์ ไวกายะ ผู้บัญชาการสำนักงานกฎหมายและคดี พล.ต.ต. ปิยพันธ์ ปิงเมือง หัวหน้าสำนักงาน ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ต.อ. กิตติศักดิ์ ปลาทอง รองผู้บังคับการสำนักงานกฎหมายและคดี และผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในการขอความร่วมมือเพื่อคัดกรองผู้ที่ จะเข้ารับการบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ในส่วนของการตรวจสอบประวัติอาชญากรจากการพิมพ์ลายนิ้วมือและหมายจับจากหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก และการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการดำเนินการกรณื่อดังกล่าว โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะให้คณะทำงานเป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินการดังกล่าว ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเสนอมหาเถรสมาคมให้ความเห็นชอบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผ่านผู้บังคับการสำนักงานกฎหมายและคดี) เพื่อพิจารณา ในการนี้ ได้มีการประชุมร่วมกัน เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๑ ณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติยินดีที่จะให้ความร่วมมือโดยให้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนดแนวทางที่ชัดเจน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอนมัสการ ดังนี้

๑. คณะทำงานฯ นมัสการหารือ พระพรหมมุนี เลขาธิการสมเด็จพระสังฆราช แล้วมีความเห็นว่า การคัดกรองผู้ที่เข้ารับการบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา ให้ตรวจสอบหมายจับจากหมายเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ส่วนวิธีการในการตรวจสอบนั้นคณะทำงานฯ จะกำหนดวิธีการที่เหมาะสม สะดวกรวดเร็ว และมีหนังสือ ด่วนมาก ที่ พศ ๐๐๐๖/๑๑๐๓๘ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ (ผ่านผู้บังคับการสำนักงานกฎหมายและคดี) เพื่อโปรดทราบและพิจารณาแล้ว

๒. เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ได้รับแจ้งทางแอปพลิเคชันไลน์จากผู้ประสานงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พร้อมแนบไฟล์หนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หนังสือ ที่ ตช ๐๐๑๑.๒๔/๒๙ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง แนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท ความว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เรียน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เรื่อง ขอความร่วมมือในการคัดกรองผู้ที่เข้ารับการบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาในส่วนของตรวจสอบประวัติอาชญากรและหมายจับ นั้น กองคดีอาญา ขอเรียนว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือกำหนดแนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท โดยสั่งการให้สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

๓. คณะทำงานจัดทำระบบตรวจสอบประวัติผู้ขอเข้ารับการบรรพชาอุปสมบท ได้จัดทำขั้นตอนการดำเนินการพร้อมทั้งแบบฟอร์มหนังสือนำส่ง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๓.๑ เจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ตรวจคุณสมบัติเบื้องต้นและรวบรวมเอกสารประจำตัวของผู้ขอบรรพชาอุปสมบท และมีหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อส่งข้อมูลให้กองทะเบียนอาชญากร หรือสำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ตรวจสอบประวัติบุคคลจากเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

๓.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด รับข้อมูลผู้ขอบรรพชาอุปสมบทจากเจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ แล้วส่งข้อมูลให้กองทะเบียนอาชญากร หรือสำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ตรวจสอบประวัติบุคคลจากเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก

๓.๓ กองทะเบียนอาชญากร หรือสำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด รับข้อมูลผู้ขอบรรพชาอุปสมบทจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด แล้วตรวจสอบประวัติบุคคลจากเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

๓.๔ กองทะเบียนอาชญากร หรือสำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ตรวจสอบประวัติบุคคล
เสร็จเรียบร้อยแล้ว แจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทราบ
ภายใน ๑๕ วัน

๓.๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติหรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด รับข้อมูล
ผู้ขอบรรพชาอุปสมบทจากกองทะเบียนอาชญากร หรือสำนักงานพิสูจน์หลักฐานจังหวัด ที่ตรวจสอบ
ประวัติบุคคลแล้วแจ้งข้อมูลให้เจ้าอาวาสหรือพระอุปัชฌาย์ทราบ ภายใน ๗ วัน รายละเอียดตาม
เอกสารที่แนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์
ทุกระดับทราบ และถือปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน

พันตำรวจโท

(พงศ์พร พรหมณเฐน)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๒๔/๒๕๖๒

เรื่อง การใช้เครื่องขยายเสียงดังแห่แหนภายในวัด

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคม เสนอว่า เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เวลา ๑๕.๐๐ น. ได้มีการจัดงานบวชพระขึ้นที่ วัดสิงห์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ช่วงเช้ามีแถวร้องรำตามปกติ ต่อมาช่วงบ่ายมีงานบวชพระอีกหนึ่งราย มีวงดนตรีและการละเล่น กระตุ้นแรงเสียง โดยเจ้าภาพผู้จัดงานบวชได้ใช้เครื่องขยายเสียงเพื่อแห่ขบวนนาคร ส่งเสียงดัง ทางโรงเรียนจึงแจ้งประกาศ ผ่านเสียงตามสายขอความร่วมมือให้ทางผู้จัดงานลดเสียง และโรงเรียนได้ส่งผู้แทนไปเจรจาให้ลดเสียงเนื่องจากอยู่ ระหว่างการสอบของนักเรียน แต่ไม่ได้รับความร่วมมือ และได้มี กลุ่มวัยรุ่นที่ไปร่วมงานบุกเข้าในโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ทำร้ายร่างกายครู และนักเรียนจนได้รับบาดเจ็บหลายราย ตลอดจนทำลายทรัพย์สินของ โรงเรียนเสียหาย ซึ่งในวันดังกล่าวโรงเรียนมีการจัดสอบ GAT - PAT (แกต - แพต) ระดับประเทศอยู่

อนึ่ง นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้เชิญ ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สภานิติบัญญัติ แห่งชาติ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบวชพระ เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เวลา ๐๘.๓๐ น. ณ ห้องประชุม คณะกรรมาธิการหมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ ผลการประชุมสรุป ดังนี้

๑. นายสมเกียรติ ธงศรี รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ชี้แจงว่าได้ประสานกับ เจ้าอาวาสวัดสิงห์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แล้ว โดยได้รับแจ้งว่า ตามที่มีข่าวเกิดขึ้นกับโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ว่ามีคนกลุ่มหนึ่งที่เข้าไปก่อวินาศกรรมทำร้ายผู้อำนวยการโรงเรียน ครู นักเรียน ยาม และทำลายทรัพย์สินของโรงเรียน คนเหล่านั้นมาจากการจัดงานบรรพชาอุปสมบทที่วัดสิงห์ นั้น ทางวัดสิงห์ขอชี้แจง ดังนี้ ตั้งแต่ผู้ที่จะอุปสมบทและ เจ้าภาพในการจัดงานมาติดต่อขอบรรพชาอุปสมบท คือ ขอบวช เป็นเวลา ๑๕ วัน ขอบวชแบบง่าย ๆ เพราะปัจจัยน้อย ไม่มีการจัดเลี้ยง ไม่มีเครื่องเสียงแห่หน้า นาค เจ้าอาวาสก็อนุญาตให้บวช กำหนดวันเวลา และให้ไปทำตามขั้นตอน การบวชของวัด คือ ต้องว่าคำขานนาคให้ได้ มีใบสอบประวัติจากสถานตำรวจ ใบรับรองแพทย์ แล้วมาเขียนใบสมัครบวช ผู้บวชก็ได้ทำตาม ระเบียบของวัด พอถึงวันบวชเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ บวชเวลา ๑๕.๓๐ น. เจ้าภาพจัดงาน

ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บอกไว้ คือ มีการจัดงานเลี้ยง และมีเครื่องเสียงอุปกรณ์การแห่หน้าเข้าโบสถ์ โดยไม่บอกทางวัด เจ้าอาวาสเข้าไปบอกตักเตือนเจ้าภาพว่าวันนี้ห้ามใช้เสียงแห่หน้าเข้าโบสถ์ เพราะทางโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์มีการสอบ GAT – PAT เสียงไปรบกวนนักเรียนที่กำลังสอบ เมื่อเจ้าภาพได้ทราบก็เข้าไป ขอกับทางโรงเรียนเรื่องการแห่หน้าเข้าโบสถ์ ทางโรงเรียนก็บอกให้ได้แต่ให้ลดเสียงอย่าให้ดัง แต่พอถึงเวลา มีแห่หน้าเข้าโบสถ์ เวลา ๑๔.๒๐ น. ขบวนการแห่หน้าเข้าโบสถ์ไม่เป็นเช่นนั้น เจ้าอาวาสก็ประกาศตามเครื่องเสียงของทางวัดให้ลดเสียงถ้าไม่ยอมลดต้องเลิกการแห่ที่ไม่เชื่อฟัง เจ้าอาวาสก็ใช้ให้พนักงานที่ดูแลศาลาไปบอก ห้ามอีกก็ไม่เชื่อ ผลที่สุดเจ้าอาวาสก็ต้องไปห้ามเอง โดยให้เลิกและห้ามเข้าบริเวณโบสถ์ ถ้าไม่เลิกและฝืน เข้าโบสถ์จะไม่ไปบวชให้ คณะแห่หน้าเข้าโบสถ์จึงเลิกและยกเครื่องเสียงกลับไป เจ้าอาวาสจึงไปทำพิธีบวชพระให้ ในขณะเวลาที่ทำพิธีการบวชพระอยู่ในอุโบสถนั้น ไม่ทราบว่าคณะบุคคลที่แห่หน้าเข้าโบสถ์เหล่านั้นไปก่อความวุ่นวายความเดือดร้อนให้กับโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์

อนึ่ง กฎระเบียบของทางวัด เมื่อมีผู้มาแจ้งความประสงค์จะขอบรรพชาอุปสมบท ณ ที่วัดสิงห์ เจ้าอาวาสก็จะถามวัตถุประสงค์การบวช ดูบัตรประจำตัวประชาชน ทำอาชีพอะไร จัดงานอย่างไร เมื่อทราบแล้ว เจ้าอาวาสก็บอกกฎระเบียบของทางวัด ดังนี้ ๑) ต้องท่องคำขอบรรพชาอุปสมบทให้ได้ด้วยตนเอง ๒) เมื่อบวชแล้วต้องอยู่อย่างน้อย ๑๕ วัน ๓) ต้องถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนมาให้ ๔) ต้องมีใบรับรองจากสถานีดำรวจว่าไม่มีประวัติเสียหายหรือยังมีคดีความอยู่ ๕) ต้องมีใบรับรองแพทย์ว่าไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่อาจจะติดต่อได้ ๖) การแห่หน้าเข้าโบสถ์ห้ามมีเครื่องเสียงหรือดนตรีประยุกต์ ๗) จัดเลี้ยงห้ามมีดนตรีแสดง ๘) ห้ามดื่มหรือมีของมีเมาในงานจัดเลี้ยง ถ้าทำตามนี้ได้ก็จะให้การบรรพชาอุปสมบทได้

๒. นายตวง อันทะไชย ประธานที่ประชุม เสนอว่า การจัดงานบวชพระในปัจจุบันมีรถแห่พร้อมนักดนตรี นักร้อง เครื่องเสียงที่มีเสียงดังรบกวนบุคคลอื่น โดยเฉพาะวัดที่มีโรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียง จึงขอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ

ที่ประชุมรับทราบ เรื่องนี้มีกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติอยู่แล้ว และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย เพื่อแจ้งวัดในเขตปกครองทราบและชี้แจง แนะนำ ทำความเข้าใจกับผู้ขอบวชให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดต่อไป

พันตำรวจโท

W.

(พงศ์พร พรหมณ์เสน่ห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๑๘๓/๒๕๖๓

เรื่อง กรณีพระภิกษุสามเณรขับชীরถยนต์ และรถจักรยานยนต์

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ปรากฏข่าวทางสื่อสารมวลชน กรณีพระภิกษุสามเณรขับชীরถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เป็นเหตุให้เกิดความสูญเสียทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน และเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ของประชาชน ส่งผลกระทบต่อความศรัทธาและความเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชน นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ทำการรวบรวมข่าวจากสื่อสารมวลชน ที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ้น ๒๑ เหตุการณ์มีผู้เสียชีวิตทั้งพระสงฆ์และฆราวาส รวม ๑๓ ราย และบาดเจ็บ ๑๓ ราย

ในการนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบเพื่อมีมาตรการป้องกันเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบถวายในที่ประชุมที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการ ดังนี้

๑. แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย ทราบ เพื่อแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองใกล้ชิดติดตามลำดับ สอดส่องดูแล กำชับให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติเชื้อเพื่อต่อพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และจารีตประเพณี

๒. แจ้งมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ ไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการตรวจตรารับชীরถยนต์ และจักรยานยนต์ของพระภิกษุสามเณรเฝ้าประชาชนทั่วไป

(นายณรงค์ ทรงอารมณ)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๓

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๕๕/๒๕๖๓

เรื่อง การวาดภาพจิตรกรรมหรือภาพศิลปะในพุทธศาสนสถาน

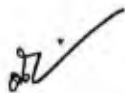
ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ปรากฏข่าวตามสื่อต่าง ๆ กรณีวัดหนองเต่า ตำบลอุทัยเก่า อำเภอนองช้าง จังหวัดอุทัยธานี มีการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสด็จลงจากเทวโลก หลังจากทรงแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธมารดา โดยในภาพดังกล่าว มีภาพเหมือนบุคคลร่วมสมัย ปรากฏอยู่ในภาพจิตรกรรมฝาผนัง นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังอื่น ๆ ที่มีภาพเหมือนของบุคคลร่วมสมัย อันไม่ได้เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติ หรือประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา อาจสร้างความสับสนหรือกระทบต่อศรัทธาของพุทธศาสนิกชน จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณากำหนดวิธีปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติกำหนดแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีวัดใดมีความประสงค์จะวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังที่มีภาพเหมือนบุคคลร่วมสมัย หรือภาพศิลปะในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับพุทธประวัติและประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ตามสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ภายในวัด เช่น อุโบสถ วิหาร ศาลาการเปรียญ หอประชุม หรือศาลาบำเพ็ญกุศล ให้เจ้าอาวาสพิจารณาถึงความเหมาะสมของภาพที่จะวาดให้รอบคอบ

๒. ให้เจ้าอาวาสเสนอแบบภาพวาดหรือแบบตัวอย่างภาพร่างวาดภาพจิตรกรรมฝาผนัง
ที่มีภาพเหมือนบุคคลร่วมสมัย หรือภาพศิลปะในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับพุทธประวัติ
และประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ให้เจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับจนถึงเจ้าคณะภาคพิจารณา
และเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะดำเนินการได้

(นายณรงค์ ทองอรณณ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๓

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๕๐๓/๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการออกใบอนุญาต

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ด้วยมีพุทธศาสนิกชนบริจาคเงินให้กับวัดถ้ำเขาวง ตำบลหนองน้ำแดง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และวัดได้ออกใบอนุญาตให้ตามจำนวนเงินที่วัดได้รับบริจาค ต่อมาผู้บริจาคได้นำใบอนุญาตไปแสดงต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษี เพื่อขอลดหย่อนภาษี แต่ปรากฏว่าผู้บริจาคไม่สามารถใช้หลักฐานการบริจาคที่เป็นใบอนุญาตไปหักลดหย่อนภาษีได้ จึงได้ร้องเรียนต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อดำเนินการตรวจสอบว่าใบอนุญาตนั้น วัดเป็นผู้ออกให้ผู้บริจาคจริงหรือไม่ เนื่องจากองค์ประกอบหรือสาระสำคัญที่ปรากฏในใบอนุญาตไม่ครบถ้วน เช่น ไม่มีลายมือชื่อเจ้าอาวาส มีแต่ตราประทับวัดอย่างเดียว หรือเจ้าอาวาสลงลายมือชื่อ แต่ไม่ประทับตราวัด

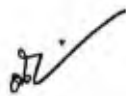
การนี้ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๓ คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร ได้ลงพื้นที่ ณ วัดถ้ำเขาวง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในส่วนของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มอบหมาย นายสิปปวัชร แก้วงาม ผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนา-แห่งชาติ ไปร่วมสังเกตการณ์กับคณะ โดยการประชุมปรึกษาหารือเห็นว่า ใบอนุญาตมีข้อบกพร่องจริงและทางวัดถ้ำเขาวงยินดีจะแก้ไขให้ถูกต้อง ซึ่งจากประเด็นปัญหาดังกล่าว สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นว่าควรมีแนวปฏิบัติว่าด้วยการออกใบอนุญาต ในกรณีที่ผู้บริจาคทรัพย์สินให้แก่วัด ให้ถูกต้อง ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ และเห็นควรนำเรื่องดังกล่าวเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดแนวทาง ให้วัดปฏิบัติให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้ให้และผู้รับ จำต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ใบอนุโมทนาบัตร ต้องมีเลขที่ เล่มที่ วัน เดือน ปี ที่บริจาค หรือออกใบอนุโมทนาบัตร
๒. ต้องระบุชื่อผู้บริจาค ทั้งที่เป็นบุคคลทั่วไป หรือบริษัทห้างร้าน ให้ถูกต้อง
๓. ต้องระบุจำนวนเงินที่ได้รับบริจาค ทั้งที่เป็นตัวเลขและตัวอักษร ตามที่ได้รับบริจาคจริง
๔. ต้องระบุวัตถุประสงค์ของการบริจาคให้ชัดเจน ว่าบริจาคเพื่อการใด
๕. ต้องระบุชื่อวัด และสถานที่ตั้งของวัดให้ชัดเจน (ตำบล อำเภอ จังหวัด)
๖. ต้องลงลายมือชื่อผู้รับเงิน พร้อมวงเล็บชื่อ - สกุล และตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายจากวัด
๗. ผู้มีอำนาจออกใบอนุโมทนาบัตร ต้องลงลายมือชื่อ พร้อมวงเล็บชื่อเต็ม และตำแหน่ง รวมทั้งประทับตราวัดนั้นๆ ที่ออกใบอนุโมทนาบัตร

๘. ใส่หมายเลขโทรศัพท์/อีเมล

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบตามที่เสนอ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรอง
รายงานการประชุม

(นายณรงค์ ทองอรรมณ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๓

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๖๑๔/๒๕๖๓

เรื่อง กรณีพระภิกษุเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ได้มีภาพปรากฏตามสื่อสังคมออนไลน์ กรณีพระภิกษุสามเณรเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งการกระทำดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำที่ขัดต่อคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรเกี่ยวข้องกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘ เป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมแก่สมณวินัย นำความเสื่อมเสียมาสู่ตนเอง และหมู่คณะ ตลอดจนพระศาสนาเป็นที่ติเตียนของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป นั้น

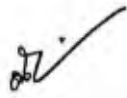
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

๑. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับดำเนินการสอบสวนและพิจารณาโทษพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในความรับผิดชอบและฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๘

๒. มอบถวายสมเด็จพระพุฒาจารย์ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก ประธานกรรมการฝ่ายปกครอง ของมหาเถรสมาคม วัดไตรมิตรวิทยาราม ประชุมคณะกรรมการพิจารณา ฯ เพื่อหาแนวทางปฏิบัติและมาตรการป้องกันที่ชัดเจนกรณีพระภิกษุสามเณรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองในทุก ๆ กรณี

๓. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติร่วมตรวจสอบพระภิกษุสามเณรที่ฝ่าฝืนคำสั่งมหาเถรสมาคมตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ แล้ว แจ้งเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์พิจารณาดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ประกาศ คำสั่ง มติ กฎ ระเบียบมหาเถรสมาคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

๔. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องตรวจสอบพระภิกษุสามเณรที่เข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองทุกรูป หากพบว่ามึบุคคลแต่งกายเลียนแบบสงฆ์ ให้ดำเนินการตามกฎหมายตามอำนาจหน้าที่ และหากพบว่าเป็นพระภิกษุสามเณรที่บรรพชาอุปสมบทถูกต้อง ให้รายงานข้อมูลให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ เพื่อดำเนินการประสานเจ้าคณะปกครองดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามหลักพระธรรมวินัยต่อไป และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการและชุม

(นายณรงค์ ทองอารมณ)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ที่ พศ ๐๐๐๓/๑๑๐๘๕

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอ
เพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์
การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ ปัจจุบันการสร้างวัด ได้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยผู้ใดประสงค์จะสร้างวัดในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือมีสิทธิครอบครองให้ยื่นคำขอสร้างวัดต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในจังหวัดที่ดินนั้นตั้งอยู่ แล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของคำขอและเอกสารประกอบคำขอ นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้จัดทำระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑ พร้อมด้วยเอกสารแนบท้ายระเบียบ ฯ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับการพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอสร้างวัด ขอให้ท่านได้โปรดแจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดรับทราบและถือปฏิบัติ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

พันตำรวจโท

W.

(พงศ์พร พราหมณ์เสน่ห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กองพุทธศาสนสถาน

โทร. ๐ ๒๔๔๑ ๗๙๕๕-๖

โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๗๙๕๓

**ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด
พ.ศ. ๒๕๖๑**

.....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอสร้างวัด ตามกฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับการพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอสร้างวัด รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนราชการในท้องที่ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“กฎกระทรวง” หมายความว่า กฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙

“คำขอเพื่อสร้างวัด” หมายความว่า คำขออนุญาตสร้างวัด (ศถ.๑) หรือแบบคำขอเพื่อสร้างวัด ตามแบบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาการขออนุญาตสร้างวัด

ข้อ ๔ ในกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตามที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาการขออนุญาตสร้างวัด ประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ เป็นที่ปรึกษานายอำเภอท้องที่ เป็นประธาน และกรรมการอื่น อีกไม่เกิน ๕ รูป/คน โดยให้ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๖ วัดที่จะสร้างขึ้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายกระทรวง หมวด 1 การสร้างวัด

ข้อ ๗ ผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องยื่นคำขออนุญาตสร้างวัด (ศก.1) ทำระเบียบนี้ พร้อมด้วยเอกสารประกอบคำขออนุญาตสร้างวัด ดังต่อไปนี้

- ๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขออนุญาตสร้างวัด
 - ๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาตสร้างวัด
 - ๓) หนังสือมอบอำนาจ หรือหนังสือยินยอมให้ดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด
- ข้อ ๗.๑ กรณีที่ดินของเอกชน

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด
- (๓) สำเนาหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่จะใช้สร้างวัด

ได้แก่ โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3) หรือ (น.ส. 3 ก.) หรือ (น.ส. 3 ข.)

กรณีผู้ยกที่ดินให้สร้างวัดมีคู่สมรสต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- หนังสือยินยอม พร้อมด้วยสำเนาทะเบียนสมรส
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของคู่สมรส กรณี

หม้าย เนื่องจากหย่าร้าง ต้องแนบสำเนาหนังสือสำคัญการหย่า กรณีคู่สมรสเสียชีวิตต้องแนบสำเนาทะเบียนสมรสและสำเนาใบมรณบัตรของคู่สมรส

(๔) หนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด (ศก.2) ที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น ได้ทำไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อเป็นการแสดงเจตนาว่าจะยกที่ดินให้สร้างวัด

(๕) แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด โดยให้ระบุตำแหน่งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด ชื่อหมู่บ้าน วัด และสถานที่สำคัญใกล้เคียงโดยรอบ และเส้นทางคมนาคมโดยสังเขป

(๖) แผนผังแสดงเขตที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างภายในที่ดินที่จะใช้สร้างวัด โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องจัดทำแผนผังแสดงรูปที่ดินที่ถูกต้องตามหนังสือสำคัญที่ดินและ/หรือหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดิน พร้อมแสดงสิ่งก่อสร้างอาคารเสนาสนะที่มีอยู่ (ถ้ามี) โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

(๖.๑) การเขียนแผนผังแสดงเขตที่ดินและสิ่งก่อสร้างของวัดให้จัดทำแบบพิมพ์เขียว หรือกระดาษขาว ขนาดไม่ต่ำกว่า A๓ โดยกำหนดให้ใช้มาตราส่วนสำหรับแผนผังดังนี้

- ที่ดินมีเนื้อที่ไม่เกิน ๑๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐
- ที่ดินมีเนื้อที่ ๑๐ – ๒๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วน ๑ : ๗๕๐

- ที่ดินมีเนื้อที่มากกว่า ๒๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสม หรือประมาณ ๑ : ๑๐๐๐

(๖.๒) ให้ระบุดูอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ในแผนผัง ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิที่พักสงฆ์ เป็นต้น ภายในที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัด โดยต้องมีขนาดและตำแหน่งตามสภาพความเป็นจริง หรือจะเกิดขึ้นในอนาคตให้ชัดเจน

(๗) ภาพถ่ายบริเวณที่ดินที่ขอสร้างวัด

ทั้งนี้ เอกสารที่เป็นสำเนาทุกฉบับ ต้องลงนามรับรองสำเนาถูกต้อง

ข้อ ๗.๒ กรณีที่ดินของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

(๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขออนุญาตสร้างวัด

(๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาตสร้างวัด

(๓) หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อสร้างวัดจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

(๔) บันทึกข้อตกลงการใช้ที่ดินของทางราชการเพื่อสร้างวัดตามแบบที่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

(๕) ให้จัดทำแผนที่ แผนผัง และภาพถ่าย ตามข้อ 7.1 (๕) (๖) และ (๗)

ทั้งนี้ เอกสารที่เป็นสำเนาทุกฉบับ ต้องลงนามรับรองสำเนาถูกต้อง

ข้อ ๘ กรณีมีการก่อสร้างอาคารในพื้นที่ที่ขอสร้างวัด ผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๙ กรณีที่ผู้ขออนุญาตสร้างวัด จะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๑) (๓) หรือ (๕) ตามกฎกระทรวง จะต้องแสดงถึงเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดไว้ในคำขออนุญาตสร้างวัด พร้อมด้วยรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อ ๙.๑ กรณีที่ผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (1) ที่ดินดังกล่าวต้องสามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมทางศาสนาของพุทธศาสนิกชน โดยกำหนดให้

- ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ก่อสร้างอาคารเสนาสนะต่างๆ
- ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ
- ร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่สีเขียว

ข้อ ๙.๒ กรณีผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๓) ที่ดินที่ขอสร้างวัด ต้องอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร หรือพื้นที่ห่างไกล หรืออยู่ในพื้นที่ที่ชุมชนนับถือศาสนาอื่นเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน หรือผู้นำชุมชน และนายอำเภอท้องที่ ลงนามรับรองข้อมูล

ข้อ ๙.๓ กรณีผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๕) ที่ดินที่ขอสร้างวัดต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง ฯลฯ เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน หรือผู้นำชุมชน และนายอำเภอท้องที่ ลงนามรับรองข้อมูล

ข้อ ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ หากประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานแทน

การพิจารณาของคณะกรรมการ ให้ใช้คะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มาประชุม หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในประกาศสร้างวัด ตามแบบ ว. ๑ แล้ว ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจัดทำทะเบียนควบคุมประกาศสร้างวัด โดยบันทึกไว้ด้านหลังประกาศ ดังนี้

ตัวย่อจังหวัด / ลำดับเลขที่ประกาศ / ปีพุทธศักราชที่ออกใบประกาศ

ตัวอย่างเช่น จังหวัดเชียงใหม่ ให้ใช้ “ชม ๐๐๑/๒๕๖๑”

เริ่มตั้งแต่ ๐๐๑ และเมื่อขึ้นปีพุทธศักราชใหม่ ให้เปลี่ยนเฉพาะปีพุทธศักราช โดยเรียงลำดับเลขที่ประกาศต่อเนื่องกันไป

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจัดเก็บคำขออนุญาตสร้างวัด และเอกสารประกอบคำขออนุญาตสร้างวัด อย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นได้ และจัดทำทะเบียนการสร้างวัดแยกเป็นรายปี โดยให้ระบุข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล และที่อยู่ของผู้ขออนุญาตสร้างวัด ที่ตั้งที่ขอสร้างวัด สังกัดคณะสงฆ์ และวันที่ประกาศอนุญาตให้สร้างวัด

ระเบียบนี้

ข้อ ๑๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาการให้เป็นไปตาม

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พันตำรวจโท

W.

(พงศ์พร พราหมณ์เสน่ห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คำขออนุญาตสร้างวัด

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

เรื่อง ขออนุญาตสร้างวัด

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน

๒. หนังสือสัญญาขายที่ดินให้สร้างวัด / หนังสือยินยอมของคู่สมรส

๓. แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ ที่ขออนุญาตสร้างวัด

๔. แผนผังแสดงเขตที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างภายในที่ดินที่จะใช้สร้างวัด

๕. ภาพถ่ายที่ดินที่ใช้สร้างวัด หรือ เสนาสนะในพื้นที่สร้างวัด

๖. สำเนาทะเบียนบ้าน / สำเนาบัตรประชาชนของผู้ขออนุญาตฯ / สำเนาบัตรประชาชน

ของคู่สมรส

๗. อื่น ๆ

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....

ศาสนา.....อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ขออนุญาตสร้างวัดมีรายการต่อไปนี้

๑. ที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัดอยู่บ้าน.....ถนน.....

หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

๒. ที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัดเป็นกรรมสิทธิ์ของ.....

มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ☐ น.ส. ๓ ☐ น.ส. ๓ ก. ☐ น.ส. ๓ ข. ☐ โฉนดที่ดิน

เลขที่

มีเนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

☐ อื่น ๆ

ตามสำเนาหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินที่แนบท้ายคำขออนุญาตนี้

๓. กรรมสิทธิ์ที่ดิน

๓.๑ กรณีที่ดินเอกชน

(ชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์).....เจ้าของที่ดินตามข้อ ๒

ได้ทำหนังสือสัญญายกที่ดินให้สร้างวัดไว้ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๓.๒ กรณีที่ดินของทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

(ชื่อหน่วยงานผู้ดูแลที่ดิน).....

ตามข้อ ๒ โดยได้มีหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินให้สร้างวัดไว้ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ตามหนังสือ.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มีแนวเขตที่ดิน ทิศเหนือ ยาว.....วา จด.....

ทิศใต้ ยาว.....วา จด.....

ทิศตะวันออก ยาว.....วา จด.....

ทิศตะวันตก ยาว.....วา จด.....

๔. จำนวนเงินและสัมภาระที่จะก่อสร้างมีอยู่แล้ว ดังนี้ เงินสด.....บาท

วัสดุก่อสร้างมีมูลค่า.....บาท รวมทั้งสิ้น.....บาท

๕. ที่ตั้งวัดอยู่ห่างจากวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติม

พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๑

(๑) ทิศเหนือ มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๒) ทิศใต้ มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๓) ทิศตะวันออก มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๔) ทิศตะวันตก มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

ตามแผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ขออนุญาตสร้างวัด ที่แนบท้ายคำขออนุญาตนี้

๖. เมื่อข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้สร้างวัดแล้ว จะจัดการก่อสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุ ตามที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายกระทรวง โดยจะทำการปลูกสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งจะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ได้

๗. เมื่อได้ประกาศตั้งเป็นวัดแล้ว จะได้รับการบำรุงส่งเสริมและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ในการประกอบศาสนกิจในท้องถิ่น จำนวน คน

๘. การขออนุญาตสร้างวัดในครั้งนี้ เนื่องจากมีความจำเป็นตามสภาพแห่งท้องที่ ข้าพเจ้า จะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ ดังนี้

๘.๑ กรณีที่ดินที่ใช้สร้างวัดมีเนื้อที่น้อยกว่า ๖ ไร่ (โปรดระบุเหตุผล ความจำเป็น และ ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๘.๒ กรณีที่มีวัดอื่นตั้งอยู่ในระยะ ๒ กิโลเมตร (โปรดระบุเหตุผล ความจำเป็น และ ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๘.๓ กรณีที่มีประชาชนในท้องถิ่นไม่ถึงหนึ่งพันคน (โปรดระบุเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๙. ในระหว่างทำการก่อสร้างวัด ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง และเจ้าคณะปกครองฝ่ายสงฆ์ และเมื่อปลูกสร้างเสร็จแล้วจะได้รายงานขอตั้งวัดตามกฎหมายกระทรวงต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....ผู้ยื่นคำขอ
(.....)

ความเห็นของเจ้าคณะตำบล

.....

(ลงนาม).....
(.....)

เจ้าคณะตำบล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ

.....

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าคณะอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของนายอำเภอ

.....

(ลงนาม).....

(.....)

นายอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของเจ้าคณะจังหวัด

.....

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าคณะจังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี

ฐานะการสมรส () โสด () สมรส () หม้าย

ตั้งบ้านเรือนอยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ถือบัตรประชาชน () ประชาชน () ข้าราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ

เลขที่..... ออกให้โดย..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ขอทำหนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัดไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะยกที่ดินที่ปลอดภาระผูกพันใดๆ ตามกฎหมาย ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้าน.....

หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

เนื้อที่..... ไร่..... งาน..... ตารางวา ซึ่งข้าพเจ้าถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง

คือ () โฉนดที่ดิน () น.ส. ๓ () น.ส. ๓ ก. () น.ส. ๓ ข. เลขที่..... ที่แนบมาพร้อมนี้ มีแนวเขต คือ

ทิศเหนือ ยาว..... เมตร ๑๑.....

ทิศใต้ ยาว..... เมตร ๑๑.....

ทิศตะวันออก ยาว..... เมตร ๑๑.....

ทิศตะวันตก ยาว..... เมตร ๑๑.....

เพื่อสร้างวัด โดย (นาย,นาง,นางสาว,)..... เป็นผู้ขออนุญาต

เมื่อประกาศตั้งวัดแล้ว ข้าพเจ้าตกลงยินยอมโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินพร้อมทั้งอาคารและสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดที่ตั้งขึ้นภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการให้ความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

(ลงนาม).....ผู้ให้สัญญา

(.....)

(ลงนาม).....ผู้รับสัญญา

(.....)

(ลงนาม).....พยาน

(.....)

(ลงนาม).....พยาน

(.....)

หนังสือยินยอม

ทำที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....ซึ่งเป็น สามี/ภรรยา โดยถูกต้องตามกฎหมายของ.....

ขอให้ความยินยอมแก่.....ในอันที่จะทำนิติกรรม.....

กับ.....

(ลงนาม).....สามี/ภรรยา

ผู้ให้ความยินยอม

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่าเป็นลายมือชื่ออันแท้จริง

ของ.....ซึ่งเป็น สามี/ภรรยา ข้าพเจ้าจริง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

(ตัวอย่าง)

หนังสือยินยอมให้ดำเนินการให้ขออนุญาตสร้าง

เขียนที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด..... ได้ถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองที่ดินซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้าน

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ยินยอมให้.....อายุ.....ปี

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด..... เป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด.....

โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนดำเนินการแล้วเสร็จ

(ลงนาม).....ผู้ให้ความยินยอม

(.....)

(ลงนาม).....ผู้ขออนุญาตสร้างวัด

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๔

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่

๓๕๑/๒๕๖๔

เรื่อง

ขอความเห็นชอบปรับปรุงแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๔ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเห็นว่า ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๖/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๔ และมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๗/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ทั้ง ๖ ฝ่าย เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดสัมฤทธิ์ผล ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ นั้น

เนื่องจากกรรมการในแต่ละฝ่ายมีการเปลี่ยนแปลงในคณะกรรมการบางรูป ประธานกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เห็นควรปรับปรุงแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ให้เป็นปัจจุบัน ดังนี้

๑. คณะกรรมการฝ่ายปกครอง ประกอบด้วย

๑. สมเด็จพระพุทธปาหัง	วัดไตรมิตรวิทยาราม	ประธานกรรมการ
๒. พระมหาโพธิวงศาจารย์	วัดราชโอรสาราม	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมเสนาบดี	วัดปทุมคงคา	กรรมการ
๔. พระพรหมวัชรเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๕. พระธรรมกิตติ	วัดป่าแสงอรุณ/ขอนแก่น	กรรมการ
๖. พระธรรมปริยัติโมลี	วัดบพิตรพิมุข	กรรมการ
๗. พระธรรมปัญญารักษ์	วัดมหาธาตุ/ราชบุรี	กรรมการ
๘. พระธรรมเจดีย์	วัดทองนพคุณ	กรรมการ
๙. พระธรรมสุธี	วัดหัวลำโพง	กรรมการ
๑๐. พระธรรมราชานุวัตร	วัดโมลีโลกยาราม	กรรมการ
๑๑. พระธรรมวิสุทธิปาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๑๒. พระธรรมวชิรญาณ	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๑๓. พระธรรมวชิรญาณ	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	กรรมการ
๑๔. พระธรรมวชิรโมลี	วัดยานนาวา	กรรมการ
๑๕. พระเทพโสภณ	วัดราชบูรณะ	กรรมการ
๑๖. พระเทพโมลี	วัดเทพศิรินทราวาส	กรรมการ
๑๗. พระราชเวที	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	กรรมการ
๑๘. พระราชเมธี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการและเลขานุการ

๑๙. พระอุดมปริชาญาณ	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๐. ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุน ส่งเสริม สอดส่อง ดูแล แนะนำ เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์และสามเณรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศของมหาเถรสมาคม หรือพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช หรือจารีตประเพณี

๒. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อเสนอมหาเถรสมาคมให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง ออกประกาศ หรือมาตรการที่เกี่ยวกับการปกครองคณะสงฆ์และสามเณร เพื่อให้การปกครองคณะสงฆ์และสามเณรเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เอื้อต่อพระธรรมวินัย

๓. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

๒. คณะกรรมการฝ่ายศาสนศึกษา ประกอบด้วย

๑. พระพรหมโมลี	วัดปากน้ำ	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมวิสุทธาจารย์	วัดเครือวัลย์	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมกวี	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๔. พระธรรมปิฎก	วัดพระพุทธบาทสระบุรี	กรรมการ
๕. พระธรรมวราภววัตร	วัดโมลีโลกยาราม	กรรมการ
๖. พระธรรมวัชรบัณฑิต	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๗. พระธรรมวชิรเมธี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๘. พระเทพประสิทธิมนต์	วัดศรีสุดาราม	กรรมการ
๙. พระเทพศาสนากิจบาล	วัดไร่ขิงนครปฐม	กรรมการ
๑๐. พระเทพบัณฑิต	วัดเฉลิมกาญจนภิเษก/ช่างทอง	กรรมการ
๑๑. พระเทพพรเมธี	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๑๒. พระราชวัชรภรณ์	วัดสุทธิธรรมาราม/พระนครศรีอยุธยา	กรรมการ
๑๓. พระราชสารสุธี	วัดศรีเทพฯ	กรรมการ
๑๔. พระราชวิสุทธิเวที	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๕. พระมหาเดชจำลอง พุทธิเตโช ป.ธ.๙	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๑๖. รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย		กรรมการ
๑๗. พระเทพเวที	วัดสังฆวิศยาราม	กรรมการและเลขานุการ
๑๘. ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙. ผู้อำนวยการกลุ่มการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม-บาลี		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินการเกี่ยวกับการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์และสามเณร

๒. กำกับ ดูแล พระภิกษุและสามเณรที่ได้ศึกษาวิชาการในสถาบันต่าง ๆ ภายในราชอาณาจักรที่มีใช้ สถาบันการศึกษาของสงฆ์ให้ปฏิบัติตั้งอยู่แห่งความศรัทธาและเหมาะสมกับสมณสาฎก เอื้อต่อพระธรรมวินัย ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศ และมติของมหาเถรสมาคม

๓. กำหนดแนวทาง เป้าหมาย และวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมการศาสนาศึกษา
๔. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศของมหาเถรสมาคม ที่เกี่ยวข้องกับการศาสนาศึกษา
๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

๓. คณะกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ ประกอบด้วย

๑. สมเด็จพระมหารัชมงคลมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมกวี	วัดกัลยาณมิตร	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมวัชรเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๔. พระธรรมวิมลโมลี	วัดไตรธรรมาราม/สุราษฎร์ธานี	กรรมการ
๕. พระธรรมรัตนาถ	วัดพนัญเชิง/พระนครศรีอยุธยา	กรรมการ
๖. พระธรรมโพธิมงคล	วัดนิมมานรดี	กรรมการ
๗. พระธรรมวราชนูวัตร	วัดโมลีโลกยาราม	กรรมการ
๘. พระธรรมวัชรบัณฑิต	วัดปากน้ำ	กรรมการ
๙. พระธรรมวชิรเมธี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๐. พระเทพคุณาภรณ์	วัดเทพราชกุญชร	กรรมการ
๑๑. พระเทพเจดียงจารย์	วัดโสมนัสวิหาร	กรรมการ
๑๒. พระเทพเสนาบดี	วัดกวีศาราม/สทบุรี	กรรมการ
๑๓. พระเทพศาสนากิจบาล	วัดไร่ขิง/นครปฐม	กรรมการ
๑๔. พระเทพสิงหนาทวราจารย์	วัดพระสิงห์/เชียงใหม่	กรรมการ
๑๕. พระเทพปริยัติโสภณ	วัดไชยชุมพลชนะสงคราม/กาญจนบุรี	กรรมการ
๑๖. พระเทพเวที	วัดสังเวชวิศยาราม	กรรมการ
๑๗. พระราชันเทมุนี	วัดบวรวิมุลานนบุรี	กรรมการ
๑๘. พระราชสารสุธี	วัดศรีทองเทพ	กรรมการ
๑๙. พระราชสารโสภณ	วัดชัยมงคล/ชลบุรี	กรรมการ
๒๐. พระราชวิจิตรปฏิภาณ	วัดราชบูรณะ/ชุมพร	กรรมการ
๒๑. พระสิทธิเทมุนี	วัดนางนอง	กรรมการ
๒๒. พระวีรธรรมมุนี	วัดไตรมิตรวิทยาราม	กรรมการ
๒๓. พระวิเชียรโมลี	วัดหนัง	กรรมการ
๒๔. พระเทพปวรเมธี	วัดประยูรวงศาวาส	กรรมการและเลขานุการ
๒๕. ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาสงเคราะห์ของคฤหัสถ์
๒. ส่งเสริมและสนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้มีการศึกษาสงเคราะห์
๓. กำหนดแนวทาง เป้าหมาย และวิธีปฏิบัติในการส่งเสริมการศึกษาสงเคราะห์

๔. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อให้ทราบถึง ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศ ของมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการศึกษาสงเคราะห์

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

๔. คณะกรรมการฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

๑. พระพรหมบัณฑิต	วัดประยุรวงศาวาส	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมวิสุทธาจารย์	วัดเครือวัลย์	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมกวี	วัดกัลยาณมิตร	กรรมการ
๔. พระพรหมเสนาบดี	วัดปทุมคงคา	กรรมการ
๕. พระพรหมวัชรเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๖. พระพรหมวชิรากร	วัดราชสมภดีการาม	กรรมการ
๗. พระธรรมโพธิมงคล	วัดนิมิตมหารัตน์	กรรมการ
๘. พระธรรมวราฐานุวัตร	วัดโสมนัสวิหาร	กรรมการ
๙. พระธรรมวชิรโมลี	วัดยานนาวา	กรรมการ
๑๐. พระธรรมวิสุทธาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๑๑. พระธรรมวชิรเมธี	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	กรรมการ
๑๒. พระธรรมวชิรเมธี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๓. พระเทพคุณาภรณ์	วัดเทพราชบุญชู	กรรมการ
๑๔. พระเทพศาสนานิกาย	วัดไร่ขิง/นครปฐม	กรรมการ
๑๕. พระเทพปฏิภาณกวี	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๑๖. พระเทพวิสุทธิโสภณ	วัดราชคฤห์	กรรมการ
๑๗. พระเทพสุวรรณเมธี	วัดสุวรรณดาราม	กรรมการ
๑๘. พระเทพปวรเมธี	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๑๙. พระเทพเวที	วัดสังเวชวิศยาราม	กรรมการ
๒๐. พระราชาธรรมาภรณ์	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการ
๒๑. พระศรีวิธานธี	วัดป่าเลไลยก์/สุพรรณบุรี	กรรมการ
๒๒. พลตรี เติมชัย เลียงใหญ่	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๓. รศ.ดร. สุรพล สุธะพรหม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๔. นายสุทธิรักษ์ สุธรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
๒๕. พระครูโสภณปริยัตยานุกิจ	วัดประยุรวงศาวาส	กรรมการและเลขานุการ
๒๖. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. ผู้อำนวยการกลุ่มเผยแผ่พระพุทธศาสนา		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุน ส่งเสริม แนะนำการจัดให้มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแหล่งออกเรืออาณัติ

๒. กำกับ ดูแล การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในราชอาณาจักรให้เรียบร้อยดีงาม และถูกต้องตามหลัก

พระศาสนา สอดคล้องกับระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๓. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำ เพื่อเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง หรือออกประกาศมหาเถรสมาคมเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

๕. คณะกรรมการฝ่ายสาธารณูปการ ประกอบด้วย

๑. สมเด็จพระมหาธีรวงศ์	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	ประธานกรรมการ
๒. พระวิสุทธาธิบดี	วัดสุทัศน์เทพวราราม	รองประธานกรรมการ
๓. พระพรหมมุนี	วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๔. พระพรหมวชิรากร	วัดราชผาติการาม	กรรมการ
๕. พระธรรมวิมลโมลี	วัดไตรธรรมาราม/สุราษฎร์ธานี	กรรมการ
๖. พระธรรมธัชมุนี	วัดปฐมวหาราม	กรรมการ
๗. พระธรรมบัณฑิต	วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก	กรรมการ
๘. พระธรรมรัตนมงคล	วัดพนัญเชิง/พระนครศรีอยุธยา	กรรมการ
๙. พระธรรมวชิรญาณ	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๑๐. พระธรรมวชิรเมธี	วัดหงส์รัตนาราม	กรรมการ
๑๑. พระเทพสิทธิโกศล	วัดพลับพลาชัย	กรรมการ
๑๒. พระเทพเจติยาจารย์	วัดโสมนัสวิหาร	กรรมการ
๑๓. พระเทพศาสนากิจาส	วัดไร่ขิง/นครปฐม	กรรมการ
๑๔. พระเทพเวที	วัดสังฆะวิศยาราม	กรรมการ
๑๕. พระเทพมงคลโสภณ	วัดเสนาสนาราม/พระนครศรีอยุธยา	กรรมการ
๑๖. พระเทพพัชรเมธี	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	กรรมการ
๑๗. พระราชวิสุทธินายก	วัดป่าสุทธาวาส/สกลนคร	กรรมการ
๑๘. พระราชวิสุทธิญาณ	วัดป่าดาราภิรมย์/เชียงใหม่	กรรมการ
๑๙. พระราชญาณปริธา	วัดบวรนิเวศวิหาร	กรรมการ
๒๐. พระราชสารเวที	วัดสัมพันธวงศาราม	กรรมการและเลขานุการ
๒๑. พระราชธรรมกวี	วัดสัมมาธิ์ญญาวาส	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๒. พระสุธีรัตนบัณฑิต	วัดสุทธาวาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๓. ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. กำกับ สอดส่อง ดูแล แนะนำ การสาธารณูปการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ร่มรื่น สะอาด สงบ เกิดประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคม และเป็นไปโดยประหยัด รักษาไว้ซึ่งศิลปและวัฒนธรรมของภูมิภาคนั้น ๆ

๒. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการสาธารณูปการ ตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่ท้องถิ่น

๓. กำกับ ดูแล วางกรอบ แนวทางการพัฒนาการสาธารณูปการให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และ วัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร

๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย

๖. คณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ประกอบด้วย

๑. สมเด็จพระมหากษัตริยาจารย์	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	ประธานกรรมการ
๒. พระพรหมจริยาจารย์	วัดกะพังสุรินทร์/ตรัง	รองประธานกรรมการ
๓. พระพุทธชินวงศมนี	วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ/พิษณุโลก	กรรมการ
๔. พระพรหมมุนี	วัดพระศรีมหาธาตุ	กรรมการ
๕. พระพรหมวัชรเมธี	วัดอรุณราชวราราม	กรรมการ
๖. พระธรรมเสนานต์	วัดพระธาตุขดอยสุเทพ/เชียงใหม่	กรรมการ
๗. พระธรรมกิตติเมธี	วัดราชาธิวาส	กรรมการ
๘. พระธรรมสุธี	วัดหัวลำโพง	กรรมการ
๙. พระธรรมวชิราโมลี	วัดยานนาวา	กรรมการ
๑๐. พระธรรมวชิรมนี	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	กรรมการ
๑๑. พระเทพกิตติเวที	วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม	กรรมการ
๑๒. พระเทพวรมุนี	วัดพระธาตุพนม/นครพนม	กรรมการ
๑๓. พระเทพประสิทธิ์มุนี	วัดศรีสุทธาราม	กรรมการ
๑๔. พระเทพวราจารย์	วัดมณีเมโหวาม/อุบลราชธานี	กรรมการ
๑๕. พระเทพปริยัติโสภณ	วัดไชยชุมพลชนะสงคราม/กาญจนบุรี	กรรมการ
๑๖. พระเทพวิจิตร	วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์	กรรมการ
๑๗. พระเทพวัชรจารย์	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	กรรมการ
๑๘. พระราชเวที	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	กรรมการ
๑๙. พระราชญาณกวี	วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก	กรรมการ
๒๐. พระราชบัญญัติสุธี	วัดสร้อยทอง	กรรมการ
๒๑. พระราชภาวนาพิธาน	วัดโสมนัสราชวราม/ฉะเชิงเทรา	กรรมการ
๒๒. ผู้ตรวจราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (กำกับกองพุทธศาสนสถาน)		กรรมการ
๒๓. พระมงคลวรวิจิตร	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	กรรมการและเลขานุการ
๒๔. พระสุธีรวิสุทธิญาณ	วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๕. ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. กำกับ สอดส่อง ดูแล แนะนำ การสาธารณสงเคราะห์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม เกิดประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคม และเป็นไปโดยประหยัด
๒. สนับสนุนและส่งเสริม ให้คำปรึกษาแนะนำให้มีการสาธารณสงเคราะห์ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ
๓. กำกับ ดูแล วางกรอบแนวทางการสาธารณสงเคราะห์ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัย และวัตรปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร

๔. ให้ข้อเสนอแนะ ให้คำปรึกษา เพื่อเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อให้ตรากฎ ออกข้อบังคับ วางระเบียบ
ออกคำสั่ง หรือออกประกาศมหาเถรสมาคม

๕. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามมหาเถรสมาคมมอบหมาย

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบ

(นายสืบंबर แก้วงาม)

รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๙/๒๕๖๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่

๓๐๓/๒๕๖๗

เรื่อง

ขอความเห็นชอบปรับปรุงการจัดลำดับพัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปரியญ
ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๙/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๗ เลขาธิการ
มหาเถรสมาคมเสนอว่า ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๖/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑
ที่ประชุมมีมติเห็นชอบลำดับพัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปரியญ ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี และคณะสงฆ์
ได้ปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

ตามที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๑) ว่าด้วยการแต่งตั้ง
ถอดถอนพระสังฆาธิการ ประกอบกับ มหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบ ในการประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๕๑
เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เรื่อง ลำดับพัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปரியญ ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี
การแต่งตั้งพระสังฆาธิการให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ และการขอพระราชทานสมณศักดิ์พระครูสัญญาบัตร
ได้ทรงพระกรุณาพระราชทานสมณศักดิ์เพิ่มอีก เช่น พระครูที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ พระครูเทียบเจ้าคณะ-
อำเภอ และพระครูสัญญาบัตรสายวิปัสสนาธุระ (เพิ่มบางตำแหน่ง) ซึ่งทำให้ไม่สอดคล้องกับการจัดลำดับ
พัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปரியญ ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี ที่มหาเถรสมาคมได้มีมติให้ความ
เห็นชอบไปแล้ว นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
รายละเอียดตามเอกสารที่แนบถวายมาพร้อมนี้

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบให้ปรับปรุงการจัดลำดับพัตยศสมณศักดิ์ ฐานานุกรม
เปரியญ ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี ตามที่เสนอ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงาน
การประชุม

(นายอินทพร จั่นเอี่ยม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ลำดับพดยสมณศักดิ์ ฐานานุกรม เปรียญ
ในงานพระราชพิธี และรัฐพิธี
ตามมติมหาเถรสมาคม มติที่ ๓๐๒๑/๒๕๖๗
ครั้งที่ ๙/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗

สมเด็จพระราชาคณะ

๑. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
๒. สมเด็จพระสังฆราช
๓. สมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสุพรรณบัฏ

พระราชาคณะ

๔. รองสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นบริหาร
๕. รองสมเด็จพระราชาคณะ ชั้นสัญญาบัตร
๖. พระราชาคณะชั้นธรรม
๗. พระราชาคณะชั้นเทพ
๘. พระราชาคณะชั้นราช
๙. พระราชาคณะชั้นสามัญ
- พระราชคณะ ปลัดขวา - ปลัดกลาง - ปลัดซ้าย
- พระราชคณะ รองเจ้าคณะภาค
- พระราชคณะ เจ้าคณะจังหวัด
- พระราชคณะ รองเจ้าคณะจังหวัด
- พระราชคณะชั้นสามัญเปรียญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
- พระราชคณะชั้นสามัญเปรียญ ป.ธ. ๙-๘-๗-๖-๕-๔-๓
- พระราชคณะชั้นสามัญเทียบเปรียญ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
- พระราชคณะชั้นสามัญเทียบเปรียญ
- พระราชคณะชั้นสามัญยก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ
- พระราชคณะชั้นสามัญยก

(เฉพาะพิธีรับผ้าพระกฐินพระราชทาน เจ้าอาวาสหนึ่งหน้าพระภิกษุรูปอื่นซึ่งแม้จะมีสมณศักดิ์สูงกว่า)

พระครูสัญญาบัตร

๑๐. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะจังหวัด (จจ.)
๑๑. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าคณะจังหวัด (รจจ.)
๑๒. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก (จธ.ขอ.)
๑๓. พระครูสัญญาบัตร ที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (ทป.จธ.ขพ.วิ.)
๑๔. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จธ.ขพ.วิ.)
๑๕. พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (ทจธ.ขพ.วิ.)
๑๖. พระครูสัญญาบัตร ที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ (ทป.จธ.ขพ.)
๑๗. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ (จธ.ขพ.)
๑๘. พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอ ชั้นพิเศษ (ทจธ.ขพ.)
๑๙. พระครูปลัดของสมเด็จพระราชาคณะ
๒๐. พระเปรียญธรรม ๙ ประโยค
๒๑. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นโท (จธ.ขท.)
๒๒. พระครูสัญญาบัตร ที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (ทป.จธ.ขอ.วิ.)
๒๓. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จธ.ขอ.วิ.)
๒๔. พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (ทจธ.ขอ.วิ.)
๒๕. พระครูสัญญาบัตร ที่ปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก (ทป.จธ.ขอ.)
๒๖. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก (จธ.ขอ.)
๒๗. พระครูสัญญาบัตร เทียบเจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก (ทจธ.ขอ.)
๒๘. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นตรี (จธ.ตค.)
๒๙. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะอำเภอ ชั้นโท (จธ.ขท.)
๓๐. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก (รจธ.ขอ.)
๓๑. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นโท (รจธ.ขท.)
๓๒. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นตรี (รจธ.ตค.)
๓๓. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นพิเศษ ฝ่ายวิปัสสนาธุระ หรือเทียบเท่า (ผจธ.ขพ. วิ. หรือ ทผจธ.ขพ. วิ.)
๓๔. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นพิเศษ หรือเทียบเท่า (ผจธ.ขพ. หรือ ทผจธ.ขพ.)
๓๕. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ หรือเทียบเท่า (ผจธ.ขอ. วิ. หรือ ทผจธ.ขอ. วิ.)

๓๖. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นเอก หรือเทียบเท่า
(ผจล.ขอ. หรือ ทผจล.ขอ.)

๓๗. พระครูปลัดของพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง ชั้นหิรัญบัฏ

๓๘. พระครูปลัดของพระราชาคณะ เจ้าคณะรอง ชั้นสัญญาบัตร

๓๙. พระครูฐานานุกรม ชั้นเอก ของสมเด็จพระสังฆราช

๔๐. พระเปรียญธรรม ๘ ประโยค

๔๑. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ชั้นโท หรือเทียบเท่า
(ผจล.ขท. หรือ ทผจล.ขท.)

๔๒. พระเปรียญธรรม ๗ ประโยค

๔๓. พระครูปลัดของพระราชาคณะ ชั้นธรรม

๔๔. พระครูฐานานุกรม ชั้นโท ของสมเด็จพระสังฆราช (พระครูปริตร)

๔๕. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าคณะอำเภอ ชั้นเอก (รจอ.ขอ.)

๔๖. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าคณะอำเภอ ชั้นโท (รจอ.ขท.)

๔๗. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะตำบล ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จค.ขอ. วิ.)

๔๘. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะตำบล ชั้นเอก (จค.ขอ.)

๔๙. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะตำบล ชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จค.ขท. วิ.)

๕๐. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะตำบล ชั้นโท (จค.ขท.)

๕๑. พระครูสัญญาบัตร เจ้าคณะตำบล ชั้นตรี (จค.ขค.)

๕๒. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นเอก ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จร.ขอ. วิ.)

๕๓. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นเอก (จร.ขอ.)

๕๔. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนาธุระ (จร.ขท. วิ.)

๕๕. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นโท (จร.ขท.)

๕๖. พระครูสัญญาบัตร เจ้าอาวาสวัดราษฎร์ ชั้นตรี (จร.ขค.)

๕๗. พระครูสัญญาบัตร รองเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ (จร.)

๕๘. พระครูสัญญาบัตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราษฎร์ (ผจร.)

๕๙. พระเปรียญธรรม ๖ ประโยค

๖๐. พระเปรียญธรรม ๕ ประโยค

๖๑. พระครูปลัดของพระราชาคณะ ชั้นเทพ

๖๒. พระครูปลัดของพระราชาคณะ ชั้นราช

๖๓. พระครูวินัยธร

๖๔. พระครูธรรมธร

๖๕. พระครูคู่สวด

- ๖๖. พระเบญจธรรม ๔ ประโยค
- ๖๗. พระปลัดของพระราชคณะ ขึ้นสามัญ
- ๖๘. พระเบญจธรรม ๓ ประโยค
- ๖๙. พระครูของคู่สวด
- ๗๐. พระครูสังฆรักษ์
- ๗๑. พระครูสมุห์
- ๗๒. พระครูใบฎีกา
- ๗๓. พระสมุห์
- ๗๔. พระใบฎีกา
- ๗๕. พระพิชิตกรรม

กลุ่มกิจการคณะสงฆ์
 สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่

๕๒๕/๒๕๖๗

เรื่อง

กรณี ลัทธิเชื่อมจิต

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่มีการนำเสนอข่าวทางสื่อมวลชนและช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มบุคคลนำเอาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนามากล่าวอ้าง ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางว่าคำสอนนั้นเป็นไปตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎกหรือไม่ และถามถึงอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่า สามารถดำเนินการเกี่ยวกับการนี้ดังกล่าวได้อย่างไรหรือไม่ นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอมีสภามหาเถรสมาคม ดังนี้

๑. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีภารกิจเกี่ยวกับการสนองงานคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกิจการทางพระพุทธศาสนาตามพระราชบัญญัติ ปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยเป็นภารกิจโดยทั่วไปเกี่ยวกับกิจการทางพระพุทธศาสนา กรณีมีการเผยแพร่หลักธรรมที่เข้าข่ายบิดเบือนหรือผิดเพี้ยนจากหลักพระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีได้นิ่งเฉยแต่อย่างใด โดยได้มอบให้นักวิชาการศาสนาในสังกัดเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบข้อมูลที่บุคคลและกลุ่มบุคคลเผยแพร่ออกมาทางโซเชียลมีเดียตั้งแต่ต้นมาโดยลำดับ และได้มีการประสานไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่แล้ว

๒. ประเด็นการเชื่อมจิตนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานในพระไตรปิฎกแต่อย่างใด การเชื่อมจิตเพื่อให้บุคคลเข้าถึงธรรม ขัดกับธรรมคุณ ๖ ประการ ซึ่งธรรมของพระพุทธองค์นั้น ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นชัดด้วยตนเอง คือ ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดบรรลุ ผู้นั้นย่อมเห็นประจักษ์ด้วยตนเองไม่ต้องเชื่อตามคำของผู้อื่น ผู้ใดไม่ปฏิบัติ ไม่บรรลุ ผู้อื่นจะบอกก็เห็นไม่ได้ อีกทั้งวิญญูชนพึงรู้เฉพาะตน คือ เป็นวิสัยของวิญญูชนจะพึงรู้ได้ เป็นของจำเพาะตน ต้องทำจึงเสวยได้เฉพาะตัว ทำให้กันไม่ได้ เอาจากกันไม่ได้ และรู้ได้ประจักษ์ที่ในใจของตนเอง (ที่มา “พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต)“)

๓. ประเด็นที่มีบุคคลกล่าวอ้างว่าเป็นอนาคามีแล้วลงมาเกิดเป็นพญานาคก่อน แล้วมาเกิดเป็นมนุษย์ชาตินั้น ตามหลักพระพุทธศาสนา ผู้ที่บรรลุนิพพานถึงขั้นอนาคามี จะไม่กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก (ไม่กลับมาสู่ความเป็นอย่างนี้ คือ อตถภาพแห่งมนุษย์) ตามหลักธรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก (พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตก ตักกนิบาต เล่มที่ ๑๗ ฉบับมหาจุฬาฯ ข้อ ๔๖) ข้อนี้มีในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๖ พระอภิธรรมปิฎกเล่มที่ ๓ ฉบับมหาจุฬาฯ ชาติกถาเอกกบุคคลบัญญัติ นิเทศเป็นหลักอ้างอิงเพิ่มเติมอีกว่า “[๓๕] บุคคลชื่อว่าอนาคามี เป็นไฉน บุคคลบางคนในโลกนี้ เพราะสังโยชน์เบื้องต่ำทั้ง ๕ ประการ ลื่นไป เป็นโอปปาติกะ ปรินิพพานในเทวโลกชั้นสุทธาวาสนั้น ไม่กลับมาจากภพนั้นเป็นธรรมดา บุคคลนี้เรียกว่า ผู้เป็นอนาคามี” มี ๕ ประเภท ได้แก่ [๓๖]

๑) อันตรปรินิพพายี ได้แก่ ผู้ปรินิพพานในระหว่าง คือ เกิดในสุทธาวาสภพใดภพหนึ่งแล้ว อายุยังไม่ถึงกึ่ง ก็ปรินิพพานโดยกิเลสปรินิพพาน [๓๗]

๒) อุปหัจจปรินิพพายี ได้แก่ ผู้จวนจะถึงจึงปรินิพพาน คือ อายุพ้นกึ่งแล้ว จวนจะถึงสิ้นอายุจึงปรินิพพาน [๓๘]

๓) อสังขารปรินิพพายี ได้แก่ ผู้ปรินิพพานโดยไม่ต้องใช้แรงชักจูง คือ ปรินิพพานโดยง่าย ไม่ต้องใช้ความเพียรนัก [๓๙]

๔) สสังขารปรินิพพายี ได้แก่ ผู้ปรินิพพานโดยใช้แรงชักจูง คือ ปรินิพพานโดยต้องใช้ความเพียรมาก [๔๐]

๕) อุทังโสโต อภินิรุคามี ได้แก่ ผู้มีกระแสในเบื้องบนไปสู่อกนิรุฎฐภพ คือ เกิดในสุทธาวาสภพใดภพหนึ่งแล้วก็ตาม จะเกิดเลื่อนต้อนขึ้นไปจนถึงอกนิรุฎฐภพแล้วจึงปรินิพพาน และ “[๔๓]...บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อละกรรมราคะและพยาบาทโดยไม่เหลือชื่อว่า ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งอนาคามีผล บุคคลใดละกรรมราคะและพยาบาทได้โดยไม่เหลือ บุคคลนี้เรียกว่า ผู้เป็นอนาคามี”

๔. ประเด็นที่มีบุคคลกล่าวอ้างว่าเป็นลูกพระพุทธเจ้าในชาติก่อนเป็นเจ้าชายสิทธัตถะมาเกิดนั้น พระไตรปิฎกเล่มที่ ๓๓ พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ ๒๕ ฉบับมหาจุฬาฯ ขุททกนิกาย อปทกน ภาค ๒ พุทธวงศ์จรียาปิฎก ปรากฏพระนามของพระพุทธเจ้าและพระโอรสก่อนออกผนวชแต่ละพระองค์ไว้แล้วอย่างชัดเจน หากผู้ใดกล่าวอ้างว่าเป็นบุตรของพระพุทธเจ้าแล้ว ย่อมสามารถขยายใจความและระบุพระนามพระพุทธเจ้าในฐานะพระบิดา และพระนามของตนในฐานะพระโอรสในชาติก่อน ๆ ได้ อย่างหนึ่งชื่อเรียกพระพุทธศากยมุนีเป็นคำพุทธพยากรณ์ของพระพุทธเจ้าในอดีตที่ทรงพยากรณ์แต่พระโคตมพุทธเจ้าว่าจักได้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตนามว่าพระพุทธศากยมุนี หรือพระโคตมพุทธเจ้านั้นเอง แต่พระโอรสของพระพุทธโคตมพุทธเจ้ามีพระองค์เดียวคือ “พระราหุล” และพระราหุลนั้นท่านได้บรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ย่อมไม่มาเกิดอีก (พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๔ พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ ๖ ฉบับมหาจุฬาฯ มัชฌิมนิกาย อุปปริตถกาสกั สฬายตนวรรค จุฬารहुโลวาทสูตร)

๔. ประเด็นที่มีบุคคลกล่าวอ้างว่าพระพุทธเจ้าและเทพเกลียดดอกไม้มือเหลืองให้เอา ดอกไม้มือเหลืองออกจากโต๊ะหมู่บูชา นั้น ไม่ปรากฏหลักฐานในพระไตรปิฎก และขัดกับพระพุทธจริยา (ปาฬิเยบารมี ๑๐ ประการ) โดยเฉพาะเมตตามารมีและอุเบกขาบารมี (อปทานะ ภาคที่ ๒ จริยาปิฎก) และ ขัดแย้งกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ซึ่งรวมเป็นหัวใจคำสอนของพระพุทธศาสนา คือ ละความชั่ว ปาฬิเยความดี และทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๒ จัมปมาหาจุฬารามิณีนิคาย มหาวรรค มหাপทานสูตร ทรงแสดงพระโอวาทปาติโมกข์)

๖. ประเด็นที่มีบุคคลกล่าวอ้างว่าได้แสงสีทองจากพระพุทธเจ้ามาเชื่อมจิตนั้น ในหลัก อภิญญา ๖ ไม่มีการเชื่อมจิตและในหลักของพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท พระพุทธเจ้าหรือพระอรหันต์ เมื่อดับขันธปรินิพพานแล้ว จะไม่ปรากฏรูปนามอีกต่อไป ดังความที่ว่า “ชาติสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีกิจอื่นเพื่อความเป็นอย่างนี้อีกต่อไป” (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๓ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๕ มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ ปริพพาชกวรรค อคคิวัจจนโคตตสูตร)

๗. ประเด็นที่มีบุคคลกล่าวอ้างว่าได้รับบัญชาจากพระพุทธเจ้ามาเพื่อฟื้นฟูศาสนานั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงมอบหมายให้ผู้ใด แต่ตรัสกับพระอานนท์ ว่าธรรมและวินัยที่พระองค์แสดงแล้ว บัญญัติแล้ว เมื่อพระองค์ล่วงไป จักเป็นพระศาสดาของท่านทั้งหลาย (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๐ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๒ ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร พระปัจฉิมวาจาของพระตถาคต)

เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ตีไว้ว่าด้วยอำนาจหน้าที่มหาเถรสมาคม (๔) บัญญัติให้รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควร นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

๑. รับทราบการดำเนินการของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และมอบหมายให้ ดำเนินการคุ้มครองพระพุทธศาสนาตามหน้าที่และอำนาจให้เท่าทันต่อเหตุการณ์ เพื่อป้องกันระงับยับยั้ง ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อพระพุทธศาสนา

๒. กรณีที่มีการกระทำใด ๆ ซึ่งอ้างถึงหลักธรรมหรือวิธีการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนา แต่มิได้ปรากฏหลักฐานดังกล่าวนั้นในพระไตรปิฎก คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา มติ อาณัติ และ อรรถาธิบายของคณะสงฆ์ที่สอดคล้องหลักพระพุทธศาสนา หากเข้าข่ายเป็นการกระทำความผิด ตามกฎหมาย ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ และบูรณาการกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องตามพหุติการณแห่งกรณี

๓. กำชับเจ้าคณะ พระสังฆาธิการ และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ให้หมั่นกวาดขันตรวจตรา อธิบาย และชี้แจงให้สาธุชนเข้าใจถึงหลักธรรมและวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวอีก และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายอินทพร จั่นเอี่ยม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๗

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่

๔๖๔/๒๕๖๗

เรื่อง การแต่งตั้งฐานานุกรม ในพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติ-
ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๕๔๕)

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๗/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๗ มติที่ ๕๗๕/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เรื่อง การแต่งตั้งฐานานุกรมในพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งทางปกครอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ โดยมีสาระสำคัญว่า ได้มีการแต่งตั้ง ฐานานุกรมในตำแหน่งทางปกครอง (เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด) ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ประกอบกับได้มีผู้ร้องว่าเป็นการแต่งตั้งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

มหาเถรสมาคมได้พิจารณาแล้ว มีมติมอบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เสนอปัญหา ข้อกฎหมายกรณีการแต่งตั้งฐานานุกรมในตำแหน่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง คณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ ไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาให้ความเห็น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๔๐๖/๑๑๗ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๗ แจ้งว่า ตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ขอหารือข้อกฎหมายเกี่ยวกับการแต่งตั้งฐานานุกรม ในพระสังฆาธิการผู้ดำรงตำแหน่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวแล้วให้ความเห็นโดยสรุป ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ ถูกยกเลิกโดย มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๔๕

๒. พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๔๕ ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๓. ไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่กำหนดเกี่ยวกับการ แต่งตั้งฐานานุกรมของพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ไว้ จึงไม่สามารถแต่งตั้งฐานานุกรม โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ ได้

รายละเอียดตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งฐานานุกรมตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ ที่แนบถวายมาพร้อมนี้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา
ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

๑. รับทราบผลการพิจารณาการหรือข้อกฎหมาย เรื่อง การแต่งตั้งฐานานุกรมในพระสังฆาธิการ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑

๒. มอบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเวียนบันทึกสำนักงานคณะกรรมการ-
กฤษฎีกา เรื่อง การแต่งตั้งฐานานุกรมตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร
ศก ๑๒๑ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน

๓. สำหรับฐานานุกรมของพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์นั้น
ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดเกี่ยวกับการแต่งตั้งฐานานุกรม
ของพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ไว้ ดังนั้น พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครอง
คณะสงฆ์ในปัจจุบัน จึงไม่สามารถแต่งตั้งฐานานุกรมโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง
คณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ ที่ยกเลิกไปแล้วทั้งฉบับได้ การแต่งตั้งฐานานุกรมในกรณีดังกล่าว
จึงไม่มีผลทางกฎหมาย

อนึ่ง ที่ประชุมมหาเถรสมาคม รับทราบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๒
เรื่อง การขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความในกฎหมาย ที่ให้ถือว่าเมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็น
ในทางกฎหมายเป็นประการใดแล้ว ให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา นั้นด้วย

๔. ให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

(นายอานันท์ ปันยารชุน)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ส่วนที่ ๙

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ

ระเบียบกรมการศาสนา

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศ
ผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๔๖

ด้วยมีการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๖ กำหนดให้มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขึ้น และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕๙ กำหนดให้โอนบรรดากิจการ อำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนาบางส่วนมาเป็นของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงวางระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ให้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการออกหนังสือรับรองให้ต่ออายุวีซ่าแก่ชาวต่างประเทศ ผู้เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะออกหนังสือรับรองให้ชาวต่างประเทศ คือ

๔.๑ ผู้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณรในประเทศไทย หรือ

๔.๒ ผู้ได้รับการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณรมาจากต่างประเทศแล้ว เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย หรือ

๔.๓ ผู้เข้ามาบวชเป็นชีในประเทศไทย

ข้อ ๕ ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาบรรพชา อุปสมบทในประเทศไทย เพื่อศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย ตามข้อ ๔.๑ ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะออกหนังสือรับรอง ต่ออายุวีซ่าให้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๕.๑ เป็นผู้ถือหนังสือเดินทางที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทอยู่ชั่วคราว (NONIMMIGRANT VISA)

๕.๒ มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ

๕.๓ จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ยกเว้นผู้เข้ามาบรรพชาที่มีอายุไม่เกิน ๒๐ ปี)

๕.๔ ในวัดหรือในสำนักเรียนที่ชาวต่างประเทศสังกัด หรือศึกษาอยู่จะต้องมีผู้สอนเป็นคนไทยที่รู้ภาษาของชาวต่างประเทศนั้น สามารถให้การสั่งสอนอบรมทางพระพุทธศาสนาได้ดี

๕.๕ เป็นผู้ที่อยู่จำพรรษาในวัดที่ขอบรรพชาอุปสมบท ยกเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสหรืออุปัชฌาย์เสียก่อน

๕.๖ เป็นผู้ที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักเรียนที่พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศนั้นอยู่จำพรรษาลงตลอดเวลา ได้รับรองผลการศึกษาหรือผลการปฏิบัติธรรม และความประพฤติในระยะเวลาที่ผ่านมา โดยผ่านความเห็นชอบจากเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับจนถึงเจ้าคณะจังหวัด

ข้อ ๖ พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศ ผู้ได้รับการบรรพชาอุปสมบทมาจากต่างประเทศตามข้อ ๔.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะออกหนังสือรับรองการต่ออายุวีซ่าให้ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๖.๑ มีคุณสมบัติตามข้อ ๕

๖.๒ เป็นผู้เดินทางเข้ามาโดยได้รับอนุมัติจากทางราชการหรือคณะสงฆ์ไทย

ข้อ ๗ ชาวต่างประเทศผู้เข้ามาบวชเป็นชีในประเทศไทย ตามข้อ ๔.๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะออกหนังสือรับรองการต่ออายุวีซ่าให้ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๗.๑ มีคุณสมบัติตามข้อ ๕.๑ และ ๕.๒

๗.๒ เป็นผู้ที่ได้บวชเป็นชีและประจำอยู่ในสำนักของวัดในพระพุทธศาสนาที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติรับรอง

๗.๓ เป็นผู้ที่มีจริยาวัตรและปฏิบัติเหมาะสมที่จะให้อยู่ศึกษาหรือปฏิบัติธรรมต่อไป โดยเจ้าอาวาสและเจ้าสำนักเรียนที่ชีนั้นประจำอยู่ตลอดเวลาเป็นผู้รับรองผ่านเจ้าคณะตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะจังหวัด

๗.๔ เป็นผู้อยู่ในสำนักอบรมสำหรับชีโดยเฉพาะ และสำนักอบรมสำหรับชีดังกล่าวจะต้องอยู่ในความปกครองของเจ้าอาวาสวัดใดวัดหนึ่ง

ข้อ ๘ พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษา หรือปฏิบัติธรรมหรือชาวต่างประเทศที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบท เพื่อศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย ซึ่งมาจากประเทศที่ไม่มีพื้นฐานหรือไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา นอกเหนือจากประเทศที่ระบุไว้ในข้อ ๑๑ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะพิจารณารับรองการต่ออายุวีซ่าให้ครั้งละ ๑ ปี แต่รวมกันไม่เกิน ๑๐ ปี

ถ้าพระภิกษุรูปนั้นมีความประสงค์จะนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ในต่างประเทศ โดยเสนอโครงการให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาเห็นชอบอาจได้รับการพิจารณาให้การรับรองการต่ออายุวีซ่าได้อีกครั้งละ ๑ ปี แต่รวมกันไม่เกิน ๕ ปี

ข้อ ๙ ชาวต่างประเทศบรรพชาเป็นสามเณร และสามเณรนั้นมีอายุครบอุปสมบทได้แล้ว จะต้องอุปสมบทเป็นพระภิกษุภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่อายุครบอุปสมบท

ในกรณีชาวต่างประเทศมีอายุเกิน ๒๐ ปี ขอบรรพชาเป็นสามเณรจะต้องอุปสมบทเป็นพระภิกษุภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่ได้บรรพชาเป็นสามเณร

ข้อ ๑๐ พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศ หรือชาวต่างประเทศที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณร หรือบวชเป็นชีในในประเทศไทย ที่มาจากประเทศที่ต้องห้ามทางด้านศาสนา หรือเป็นพระภิกษุสามเณรที่ทางราชการหรือคณะสงฆ์ไทยมีความประสงค์ให้อยู่ เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการหรือต่อคณะสงฆ์ไทย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะพิจารณารับรองการต่ออายุวีซ่าเป็นกรณีพิเศษ โดยไม่กำหนดระยะเวลาให้เป็นราย ๆ ไป

ข้อ ๑๑ พระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศที่เข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย ที่มีพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาจากประเทศดังต่อไปนี้ เช่น สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา เนปาล สาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ภูฏาน สหภาพพม่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เป็นต้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะพิจารณารับรองการต่ออายุวีซ่าให้ครั้งละ ๑ ปี แต่รวมกันไม่เกิน ๕ ปี

ในกรณีตามวรรคแรก ถ้าพระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศนั้น ๆ กำลังศึกษาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน วัดวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะพิจารณารับรองการต่ออายุวีซ่าให้เป็นรายปีจนจบหลักสูตรของการศึกษานั้น ๆ โดยให้โรงเรียน วัดวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยสงฆ์รับรองการเรียน โดยแจ้งรายละเอียดจำนวนปีที่ศึกษาของหลักสูตร ปีที่กำลังศึกษาอยู่ของพระภิกษุสามเณรชาวต่างประเทศนั้น โดยเสนอมาพร้อมกับแบบการขอต่ออายุวีซ่า (แบบ ศว.๑) ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ข้อ ๑๒ ชาวต่างประเทศที่เข้ามาบวชเป็นชีในประเทศไทย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะออกหนังสือรับรองการต่ออายุวีซ่าให้ครั้งละ ๑ ปี แต่รวมกันไม่เกิน ๕ ปี

ข้อ ๑๓ ชาวต่างประเทศที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ออกหนังสือรับรองให้ และได้รับการต่ออายุวีซ่าจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้ว ปรากฏในภายหลังว่าบุคคลนั้นมีคุณสมบัติบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี มีพฤติการณ์อื่นไม่สมควรที่จะให้อยู่ในประเทศไทยต่อไปจนครบกำหนดเวลาที่ต่อวีซ่าให้ก็ดี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีอำนาจที่จะเพิกถอนหนังสือรับรองได้ทันที และจะแจ้งให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่พระภิกษุสามเณรที่ได้รับทุนจากรัฐบาลไทยเข้ามาศึกษาหรือปฏิบัติธรรมในประเทศไทย

ข้อ ๑๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๖

(นายสุทธีวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ว่าด้วยการกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช

พ.ศ. ๒๕๕๐

เพื่อให้การกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช ได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยของทางราชการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้ เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช พ.ศ. ๒๕๕๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช พ.ศ. ๒๕๔๖

ข้อ ๔ วัดที่สมควรขอกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราชต้องมีลักษณะ ดังนี้

- (๑) เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- (๒) เป็นวัดที่มีเสนาสนะหรือปูชนียสถานที่ได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์เป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นหลักฐานมั่นคง หรือมีการพัฒนาวัดเป็นระเบียบสวยงาม
- (๓) ที่ดินที่ตั้งวัดมีปริมาณกว้างพอสมควร ไม่คับแคบเกินไป มีความปลอดภัย และการคมนาคมสะดวก
- (๔) ประชาชนผู้บำรุงวัดมีความพร้อมเพรียงสมานฉันท์ ให้การสนับสนุนแก่วัดเป็นอย่างดี

(๕) การปกครองพระภิกษุสามเณรภายในวัดเป็นระเบียบเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ระเบียบ และคำสั่งมหาเถรสมาคม มีการจัดการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ตามระเบียบแบบแผนของคณะสงฆ์เป็นอย่างดี

(๖) เจ้าอาวาสมีเกียรติประวัติ และเป็นที่ศรัทธาของประชาชนทั่วไป

ข้อ ๕ บุคคลที่จะขอกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราชต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) เป็นผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- (๒) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๓) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือเป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) ไม่เป็นผู้ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

ข้อ ๖ วัด ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน ที่จะขอกราบทูลอาราธนาสมเด็จพะสังฆราช ต้องเป็นนิติบุคคล

ข้อ ๗ การเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจของสมเด็จพระสังฆราช แบ่งเป็น ๓ กรณี คือ

(๑) การเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในเขตกรุงเทพมหานคร

(๒) การเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในต่างจังหวัด

(๓) การเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในต่างประเทศ

การเสด็จทั้ง ๓ กรณี จะต้องถวายอารักขา และถวายความสะดวกให้สมพระเกียรติ

ข้อ ๘ การกราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ล่วงหน้าอย่างน้อย ๒๐ วัน เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชทรงวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๙ การกราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในต่างจังหวัด ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) วัด ให้เสนอเรื่องต่อเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะจังหวัด และให้เจ้าคณะจังหวัดเสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ล่วงหน้าอย่างน้อย ๓๐ วัน เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ทรงวินิจฉัยต่อไป

(๒) ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ที่เป็นนิติบุคคล และบุคคลทั่วไป ให้เสนอเรื่องต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ล่วงหน้าอย่างน้อย ๓๐ วัน เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราช ทรงวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๑๐ การกราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราชเสด็จปฏิบัติพระศาสนกิจในต่างประเทศ ให้ทำหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ล่วงหน้าอย่างน้อย ๖๐ วัน เพื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาตินำความกราบทูลสมเด็จพระสังฆราชทรงวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๑๑ ผู้กราบทูลอาราธนาต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเสด็จทั้งหมด รวมทั้งถวายความสะดวกในด้านต่าง ๆ และในกรณีเสด็จต่างจังหวัด ต้องจัดหาพาหนะถวายด้วย

ข้อ ๑๒ เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับหนังสือขอกราบทูลอาราธนาแล้ว อาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจสอบสถานที่ที่จะเสด็จ ก่อนที่จะนำความกราบทูลก็ได้

ข้อ ๑๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

จุฬารัตน์ บุญยากร

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

หมายเหตุ :- ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่ง สกลมหาสังฆปริณายก ทรงปกครองบังคับบัญชาคณะสงฆ์ นอกจากนี้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๒๐ และ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ คณะสงฆ์อื่น คือคณะสงฆ์จีนนิกายและคณะสงฆ์อนัมนิกาย อยู่ในปกครองบังคับบัญชาของสมเด็จพระสังฆราชด้วย ในการนี้ถือว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นพระประมุขแห่งคณะสงฆ์ไทย อันเป็นตำแหน่งสูงสุดของคณะสงฆ์ และสมเด็จพระสังฆราช ทุกพระองค์ ทรงปกครองบังคับบัญชาคณะสงฆ์ด้วยพระปรีชาสามารถ ยิ่งความสงบเรียบร้อยและความเจริญรุ่งเรือง ให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา ทั้งสังคมชนชาติตลอดมา ดังนั้น สมเด็จพระสังฆราชจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคณะสงฆ์ และพุทธศาสนิกชนชาวไทย และโดยที่มีวัด ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และบุคคลทั่วไป ได้กราบทูลอาราธนา สมเด็จพระสังฆราชทรงประกอบพิธีต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศอยู่เสมอ ดังนั้น เพื่อให้การเสด็จและการถวาย การรับเสด็จสมเด็จพระสังฆราชเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นแนวเดียวกันและสมพระเกียรติ อีกทั้งเพื่อให้ผู้ที่กราบทูล อาราธนาสมเด็จพระสังฆราชและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบเกี่ยวกับขั้นตอนของการกราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราช สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงได้ออกระเบียบว่าด้วยการ กราบทูลอาราธนาสมเด็จพระสังฆราช ขึ้น

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามที่พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๙ บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ และประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการ ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดู ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ข้อ ๔ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงกำหนดระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“หน่วยงาน” หมายความว่า สำนัก/สำนักงาน/กอง/กลุ่มงานหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร” หมายความว่า ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ข้อ ๔ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่ง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควร

หมวด ๑

คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ข้อ ๕ “ให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน ผู้อำนวยการสำนักงานพุทธมณฑล ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ ผู้อำนวยการสถาบันพระสงฆ์การศึกษา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนนิเทศ ผู้อำนวยการส่วนคุ้มครองพระพุทธศาสนา และผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกรรมการ ผู้อำนวยการกองกลาง เป็นกรรมการและเลขานุการ หัวหน้ากลุ่มนิติการ และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เป็นกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ”

ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำกับดูแล ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการให้ประชาชนตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร เช่น แบบคำขอตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร คำขอคัดถ่ายสำเนาเอกสาร หลักเกณฑ์การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีค่ารับรองโดยให้คำนึงถึงการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประกอบด้วย

(๓) วินิจฉัย เรื่องร้องเรียน ร้องขอ หรืออุทธรณ์ เกี่ยวกับเรื่องข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน และเสนอผลพิจารณาตัดสิน ข้อร้องเรียน ร้องขอ หรืออุทธรณ์ดังกล่าวให้ผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการ

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อพิจารณาและหรือเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือมอบหมายให้ปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาประเภทข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย และข้อมูลข่าวสารที่เป็นความลับของราชการ

(๖) กำหนดประเภทของข้อมูลข่าวสารที่ควรจัดเก็บไว้ที่สำนักงาน หรือส่งไปยังหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

(๗) เชิญบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสาร มาสอบถาม ชี้แจงเกี่ยวกับ การขอ หรืออนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ข้อมูลข่าวสาร การแนะนำการปฏิบัติตามกฎหมาย

(๘) ดำเนินการอื่นใด ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมอบหมาย

ข้อ ๗ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการ ไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก กรรมการคนหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๘ ให้นำความในข้อ ๗ มาใช้บังคับการประชุมของคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน ที่คณะกรรมการแต่งตั้งโดยอนุโลม

ข้อ ๙ มติของคณะกรรมการต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติก่อนจึงจะดำเนินการตามมตินั้นได้

หมวด ๒

การจัดระบบข้อมูลข่าวสาร

ข้อ ๑๐ ให้นำหน่วยงานจัดแยกประเภทข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแล โดยให้แยกออกเป็นประเภทตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

- (๑) ข้อมูลข่าวสารที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา
- (๒) ข้อมูลข่าวสารที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้
- (๓) ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- (๔) ข้อมูลข่าวสารอื่น

การจัดแยกประเภทข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงลักษณะของข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่จะเปิดเผยมิได้ หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจมีคำสั่งมิให้เปิดเผยก็ได้

ให้หน่วยงานจัดส่งข้อมูลข่าวสารที่สามารถเปิดเผยได้ไปยังศูนย์ข้อมูลข่าวสาร โดยหน่วยงาน และศูนย์ข้อมูลข่าวสารต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประสานงานให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยและทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อ ๑๑ ให้หน่วยงานและศูนย์ข้อมูลข่าวสารจัดทำดัชนีข้อมูลข่าวสาร ที่อยู่ในความครอบครอง หรือควบคุมดูแล โดยให้มีรายละเอียดเพียงพอที่ประชาชนสามารถค้นหาข้อมูลข่าวสารได้เอง

หมวด ๓

การขอตรวจดู การขอข้อมูลข่าวสารและการอนุญาต

ข้อ ๑๒ ให้หน่วยงาน และศูนย์ข้อมูลข่าวสารจัดสมุดลงทะเบียน ให้ผู้เข้ามาขอตรวจดูข้อมูล ข่าวสารได้ลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐานของทางราชการ

ข้อ ๑๓ การขอสำเนาข้อมูลข่าวสารหรือสำเนาข้อมูลข่าวสารที่มีคำรับรองถูกต้อง ในยื่นคำขอ เป็นหนังสือตามแบบท้ายระเบียบนี้ ต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหรือศูนย์ข้อมูลข่าวสาร

ข้อ ๑๔ ในกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารได้รับคำขอตามข้อ ๑๓ ให้ตรวจสอบและดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีเป็นข้อมูลข่าวสารและอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ ๓ เป็นผู้อนุญาต และลงนามในสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร โดยลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งชื่อตัว ชื่อสกุล และตำแหน่งตลอดจนวันเดือนปีให้ชัดเจน ทั้งนี้ให้รับรองตามจำนวนที่ผู้ยื่นคำขอให้รับรอง

(๒) กรณีเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานใด ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอเสนอเรื่องไปยังหน่วยงานนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้พิจารณาอนุญาต โดยให้ ข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ ๓ เป็นผู้ลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารนั้น เป็นข้อมูลข่าวสารลับ ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

ในกรณีที่ไม่วางวินิจฉัยได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่มีคำร้องขอนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้ หรือไม่ ให้หัวหน้าหน่วยงานเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ข้อ ๑๕ ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการให้ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชการของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือหน่วยงานในสังกัดพิจารณาให้บริการตามระเบียบนี้ โดยอนุโลมเว้นแต่เป็นข้อมูลข่าวสารลับตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ หรือตามที่ผู้มีอำนาจตามข้อ ๑๙ เห็นว่าเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ข้อ ๑๖ หากมีกฎหมาย ระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารใดไว้เป็นพิเศษ การขอและการอนุญาตเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๗ ข้อมูลข่าวสารที่มีไว้เผยแพร่หรือจำหน่ายให้คิดค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รายได้จากการนี้ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ข้อ ๑๘ การเรียกค่าธรรมเนียมการทำสำเนาหรือสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารของราชการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รายได้จากค่าธรรมเนียม ในการนี้ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ข้อ ๑๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้ตรวจสอบหรือให้ทำสำเนาข้อมูลข่าวสาร ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของตน เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข้อมูลลับหรือข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผย

ในกรณีที่ไม่วินิจฉัยได้ว่าข้อมูลข่าวสารใดเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้หรือไม่ ให้หัวหน้าหน่วยงานเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจอนุญาตมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ ให้ผู้ยื่นคำขอตรวจสอบหรือรับสำเนาข้อมูลข่าวสารนั้น ณ หน่วยงานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ผู้นั้นยื่นคำขอ

ข้อ ๒๑ กรณีผู้มีอำนาจอนุญาตมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอใดให้แจ้งคำสั่งพร้อมเหตุผลให้ผู้ยื่นคำขอทราบ พร้อมแจ้งให้ผู้ยื่นขอทราบถึงสิทธิและระยะเวลาในการอุทธรณ์คำสั่ง ไม่นับยกเว้นดังกล่าว ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ด้วย

หมวด ๔

สถานที่บริการข้อมูลข่าวสาร และการให้บริการ

ข้อ ๒๒ ให้กองกลาง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดสถานที่เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ การติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือให้คำแนะนำในการติดต่อและเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภายในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการ

ข้อ ๒๓ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัย ของสถานที่บริการข้อมูลข่าวสารให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ข้อ ๒๔ การบริการข้อมูลข่าวสารตามคำขอให้หน่วยงานดำเนินการให้บริการภายในกำหนดระยะเวลา ดังนี้

(๑) การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่จัดไว้ให้ประชาชนตรวจดู หรือขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันทำการที่ได้มีคำขอนั้น

(๒) การให้บริการข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงาน ให้หน่วยงานในสังกัดที่มีข้อมูลข่าวสารพร้อมที่จะจัดหาให้ได้ จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วหรือภายในวันที่มีคำขอ

(๓) ในกรณีที่ข้อมูลข่าวสารที่ขอมีจำนวนมาก หรือไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน จะต้องแจ้งให้ผู้ขอข้อมูลข่าวสารทราบภายใน ๑๕ วัน รวมทั้งกำหนดวันที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้ผู้ขอข้อมูลข่าวสารทราบด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

จุฬารัตน์ บุญยากร

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ.๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๑ ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบของราชการที่เป็นปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ , ๓๖ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๗ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ ประกอบกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบดังกล่าวดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๕ ของระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๕ ให้มีคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถาน ผู้อำนวยการสำนักงานพุทธมณฑล ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร ผู้อำนวยการกลุ่มป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมคุ้มครองจริยธรรม เป็นกรรมการ

ให้เลขาธิการกรม เป็นกรรมการและเลขานุการ ผู้อำนวยการกลุ่มรับเรื่องราวร้องทุกข์และประสานราชการ ผู้อำนวยการกลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้อำนวยการกลุ่มนิติการ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ เจ้าหน้าที่ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์และประสานราชการ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๑๔ ของระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๕๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔ ในกรณีเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารได้รับคำขอตามข้อ ๑๓ ให้ตรวจสอบและดำเนินการดังนี้

(๑) กรณีเป็นข้อมูลข่าวสารและอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของศูนย์ข้อมูลข่าวสารให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการ เป็นผู้อนุญาตและลงนามในสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร โดยลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งชื่อตัว ชื่อสกุลและตำแหน่ง ตลอดจนวันเดือนปีให้ชัดเจน ทั้งนี้ให้รับรองตามจำนวนที่ผู้ยื่นคำขอได้รับรอง

(๒) กรณีเป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานใดให้เจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอเสนอเรื่องไปยังหน่วยงานนั้น ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้พิจารณาอนุญาตโดยให้ข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับปฏิบัติการเป็นผู้ลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร เว้นแต่ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารลับ ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔

ในกรณีที่ไมอาจวินิจฉัยได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่มีคำร้องขอนั้นเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยได้หรือไม่ ให้หัวหน้าหน่วยงานเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกข้อความในข้อ ๒๒ ของระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒๒ ให้สำนักงานเลขาธิการกรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดสถานที่เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ การติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสารของราชการ หรือให้คำแนะนำในการติดต่อ และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานภายในสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการ”

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๔๖ และพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๕๙ เพื่อประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา และเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัดในพระพุทธศาสนาทั่วราชอาณาจักร ซึ่งได้สร้างขึ้น ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ให้เป็นหมวดหมู่ เป็นระเบียบเรียบร้อย สามารถอ้างอิงได้ จึงสมควรจัดทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา โดยมีหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องชัดเจน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้วางระเบียบไว้ดังนี้

๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๒”

๒. บรรดากฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

๓. คำว่า “วัด” ในระเบียบนี้ หมายถึงวัดตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. การบันทึกข้อมูลรายละเอียดของวัดลงในทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา กระทำได้ดังนี้

๔.๑ เป็นวัดที่มีชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนวัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ก่อนวันที่ได้ประกาศใช้ระเบียบนี้

๔.๒ เป็นวัดที่ได้มีการประกาศตั้งวัดในพระพุทธศาสนา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) และฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๔.๓ เป็นวัดที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกาศแจ้งความยกวัดสร้างขึ้นเป็นวัดมีพระสงฆ์ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ หรือเป็นวัดที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ประกาศยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษาตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๔.๔ เป็นวัดที่ปรากฏหลักฐานว่าได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้นตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ หรือได้รับอนุญาตให้สร้างและตั้งวัดตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ หรือได้รับอนุญาตให้สร้างและตั้งวัดตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) และฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือเป็นวัดที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกาศแจ้งความยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระสงฆ์ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการยกวัดร้าง

เป็นวัดมีพระสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ หรือได้รับการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่ไม่ปรากฏชื่อวัดอยู่ในทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา

๔.๕ เป็นวัดที่ปรากฏหลักฐานว่าได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และปรากฏในราชกิจจานุเบกษาว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการเดิม) ได้ประกาศตั้งเป็นวัดในพระพุทธศาสนาแล้ว

๔.๖ เป็นวัดที่ปรากฏหลักฐานว่าได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา หรือมีพยานหลักฐานที่เชื่อได้ว่าตั้งวัดขึ้นก่อนปีที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ จะมีผลบังคับใช้ โดยจะต้องมีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินเป็นของวัดเรียบร้อยแล้ว กรณีที่ยังไม่มีเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดิน ต้องดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินนั้นก่อน

๕. วัดที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๔.๑, ๔.๒, ๔.๓, ๔.๔, ๔.๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นผู้อนุมัติให้บันทึกข้อมูลของวัดลงในทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา

๖. วัดที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๔.๖ หรือที่มีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนาต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าคณะผู้ปกครองตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะภาค และมีมติให้มิคณะกรรมการที่มีผู้แทนมหาเถรสมาคมร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาพิจารณากลับกรอง และมีมติเป็นความเห็นว่ามีหลักฐานเชื่อได้ว่าเป็นวัดเก่าตกสำรวจที่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนวัด ให้เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาสั่งการให้บันทึกข้อมูลของวัด ลงในทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา และให้ถือเป็นข้อยุติ

๗. วัดที่ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามข้อ ๔ ต้องดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด ตั้งวัด ตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) และ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้วแต่กรณี

๘. วัดที่ประสงค์จะขอขึ้นทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีคุณลักษณะตรงตามข้อใดข้อหนึ่งของหลักเกณฑ์ในข้อ ๔ ให้จัดทำเรื่องยื่นต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (วัดในเขตกรุงเทพมหานคร) หรือยื่นต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (วัดในส่วนภูมิภาค) ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามแบบที่กำหนดในท้ายระเบียบนี้

๙. ให้กองพุทธศาสนสถานกำหนดรูปแบบ และวิธีการจัดทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อให้ได้ข้อมูลรายละเอียดของวัดที่พระราชอาณาจักร และประสานสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เพื่อการตรวจสอบและแก้ไขข้อมูลวัดให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน

๑๐. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด จัดทำทะเบียนวัดในสังกัดจังหวัด โดยประสานกับกองพุทธศาสนสถานเพื่อให้มีข้อมูลรายละเอียดที่ถูกต้องตรงกัน และเป็นปัจจุบัน

๑๑. ให้ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนสถานรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการเบิกจ่ายนิตยภัต

พ.ศ. ๒๕๕๖

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินนิตยภัต พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้เกิดความชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานยิ่งขึ้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการเบิกจ่ายนิตยภัต พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการเบิกจ่ายนิตยภัต พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“นิตยภัต” หมายความว่า เงินงบประมาณแผ่นดินที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเป็นประจำทุกปี เพื่อเบิกจ่ายถวายอุดหนุนอุปถัมภ์ แก่พระภิกษุ

“พระภิกษุ” หมายความว่า พระภิกษุผู้ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ พระสังฆาธิการ พระเลขานุการ พระเปรียญธรรม ๙ ประโยค พระภิกษุผู้ปฏิบัติหน้าที่พิเศษตามพระบรมราชโองการ ในรัชกาลก่อน รวมทั้งบรรพชิตจันนิกายและอนัมนิกาย ผู้ได้รับนิตยภัตตามที่กำหนดไว้ในบัญญัติอัตรา นิตยภัต ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง และคณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติ

หมวด ๑

การจัดทำบัญชีเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัต

ข้อ ๕ ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ตรวจสอบและจัดทำบัญชีเงินอุดหนุนอุปถัมภ์ นิตยภัต ถวายพระภิกษุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ข้อ ๖ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตรวจสอบและจัดทำบัญชีเงินอุดหนุนอุปถัมภ์ นิตยภัตในแต่ละจังหวัด

ข้อ ๗ ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมรวบรวมบัญชีเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัตในข้อ ๕ ข้อ ๖ เพื่อตรวจสอบและดำเนินการขออนุมัติจัดสรรเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัตตามบัญชีรายละเอียดประจำปีงบประมาณ ให้แก่พระภิกษุในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สำหรับพระภิกษุในส่วนภูมิภาคให้โอนไปตั้งจ่าย ณ คลังจังหวัดแต่ละจังหวัด

หมวด ๒

การเบิกจ่ายเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัต

ข้อ ๘ เมื่อสำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจำงวดแล้ว ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขออนุมัติถือจ่ายกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง และให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมแจ้งพระภิกษุส่งแบบคำขอรับนิตยภัตผ่านธนาคาร สำเนาหนังสือสุทธิ สำเนาสมุดธนาคาร โดยจัดส่งทางไปรษณีย์ หรือนำมาส่งที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติด้วยตนเอง ยกเว้น กรณีพระภิกษุรูปใดขอเบิกเป็นเงินสดหรือเช็ค ให้ไปติดต่อหรือมอบอำนาจให้ไวยาวัจกรไปขอเบิกจ่ายนิตยภัตที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด

(๒) ในส่วนภูมิภาค ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดแจ้งพระภิกษุให้ส่งแบบคำขอรับนิตยภัตผ่านธนาคาร สำเนาหนังสือสุทธิ สำเนาสมุดธนาคาร โดยจัดส่งทางไปรษณีย์ หรือนำมาส่งที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดด้วยตนเอง ยกเว้น กรณีพระภิกษุรูปใดขอเบิกเงินสดหรือเช็ค ให้ไปติดต่อหรือมอบอำนาจให้ไวยาวัจกรไปดำเนินการ ขอเบิกจ่ายนิตยภัตที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงการคลังกำหนด

กรณีพระภิกษุรูปใดไม่สามารถลงลายมือชื่อในแบบคำขอรับเงินฝากธนาคาร และรับรองสำเนาเอกสารตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ให้พระภิกษุรูปนั้นประทับลายนิ้วมือ และมีผู้รับรองเอกสารดังกล่าวอย่างน้อย ๒ คน

ข้อ ๙ การเบิกจ่ายนิตยภัตถวายพระภิกษุ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งไม่เกินวันที่ ๑๕ ของเดือน ให้เบิกจ่ายนิตยภัตได้เต็มเดือน สำหรับพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งหลังวันที่ ๑๕ ของเดือน ให้เบิกจ่ายนิตยภัตของเดือนถัดไป

(๒) ให้เบิกจ่ายนิตยภัตเป็นรายเดือน ยกเว้นพระภิกษุรูปใดมีความประสงค์ขอเบิกจ่ายเป็นงวด ๆ ให้แจ้งสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทราบ

(๓) พระภิกษุที่มีสิทธิได้รับการถวายเงินนิตยภัตก่อนปีงบประมาณที่อนุมัติให้ถือจ่ายแต่ไม่เคยได้รับการจัดสรรนิตยภัตถวาย ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมดำเนินการเบิกจ่ายย้อนหลังได้ ตั้งแต่เดือนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ตามเงื่อนไข (๑)

ข้อ ๑๐ การขอเบิกจ่ายนิยัตยภัต จะต้องดำเนินการภายในเดือนกันยายนของแต่ละปี หากพ้นกำหนดนี้แล้วจะเบิกจ่ายมิได้ เว้นแต่จะมีนิยัตยภัตเหลือจ่ายในปีที่ขอเบิก ส่วนที่ค้างข้ามปีนั้น จึงจะเบิกจ่ายได้ตามนัยหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๒/๒๑๐๙๑ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๒

ข้อ ๑๑ พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งหลายตำแหน่ง จะได้รับการถวายนิยัตยภัตในตำแหน่งที่ เท่ากันหรือตำแหน่งที่สูงกว่า เพียงตำแหน่งเดียว

ข้อ ๑๒ พระภิกษุที่ได้รับการแต่งตั้งยกเป็นกิตติมศักดิ์ หรือได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา เจ้าคณะในชั้นต่าง ๆ ให้ได้รับนิยัตยภัตในอัตราเดิม

หมวด ๓

การทำบัญชีจ่าย และบัญชีตกเบิกนิยัตยภัตเพิ่มเติม

ข้อ ๑๓ ให้งดจ่ายนิยัตยภัตถวายพระภิกษุ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) มรณภาพ
- (๒) พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
- (๓) ลาออก หรือลาสิกขา
- (๔) พ้นจากตำแหน่งตามผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
- (๕) ถูกให้ออกจากตำแหน่ง
- (๖) ถูกปลดออกจากตำแหน่ง
- (๗) ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- (๘) ย้ายออกไปนอกเขตที่ดินมีสำนักอยู่ เฉพาะตำแหน่งที่ระบุไว้ในกฎหมายเด-

สมาคม ฉบับที่ ๒๔ (๒๕๕๑) ข้อ ๓๘

- (๙) พระครูสัญญาบัตรที่พ้นจากตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์

กรณี ข้อ (๑) ให้งดจ่ายนิยัตยภัตในเดือนถัดไป ยกเว้นกรณี สมเด็จพระสังฆราชสิ้นพระชนม์ ให้ทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเพื่อขอถือจ่ายนิยัตยภัตจนถึงวันถวายพระเพลิง รวมทั้งเลขานุการ สมเด็จพระสังฆราช ด้วย

กรณี ข้อ (๒) - (๘) พระภิกษุรูปนั้นจะไม่ได้รับนิยัตยภัตตั้งแต่เดือนที่พ้นจากตำแหน่งเป็นต้นไป ยกเว้น พ้นจากตำแหน่งในวันสิ้นเดือน ให้ได้รับนิยัตยภัตของเดือนนั้นได้

ข้อ ๑๔ กรณีพระภิกษุ ถูกสั่งพักจากตำแหน่งหน้าที่ให้รอการเบิกจ่ายนิยัตยภัตตั้งแต่เดือนที่ ถูกสั่งพักเป็นต้นไป เมื่อพ้นมลทินและผู้บังคับบัญชาสั่งให้กลับดำรงตำแหน่งเดิมแล้ว ให้เบิกจ่าย นิยัตยภัตถวายย้อนหลัง

ข้อ ๑๕ ก่อนการเบิกจ่ายเงินนิตยภัตตามข้อ ๙ ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

(๑) กรณีพ้นจากตำแหน่ง โดยการลาออก ลาสิกขา หรือพ้นจากตำแหน่ง เลขาธิการตามเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ หรือเจ้าคณะตำบล ในเดือนใด ให้จัดทำ บัญชีดจ่ายนิตยภัต นับตั้งแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ยกเว้นลาออกจากตำแหน่งหรือลาสิกขา วันสุดท้ายของเดือน ให้เบิกจ่ายให้เต็มเดือน

(๒) กรณีต่างตั่งระหว่างปีงบประมาณ พระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งระหว่างปีงบประมาณ แต่ยังไม่มียรายชื่อในบัญชีเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัต ให้จัดทำบัญชีตกเบิกนิตยภัตเพิ่มเติม

ข้อ ๑๖ ในการจัดทำบัญชีดจ่ายนิตยภัตตามข้อ ๑๕ (๑) และบัญชีนิตยภัตตกเบิก เพิ่มเติมตามข้อ ๑๕ (๒) ในส่วนภูมิภาคให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดประสานและตรวจสอบกับ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์แต่ละจังหวัด เมื่อจัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้จัดส่งบัญชีดจ่ายนิตยภัตและ บัญชีตกเบิกนิตยภัตเพิ่มเติม พร้อมบัญชีรายนามพระภิกษุ สำเนาคำสั่งแต่งตั้ง หรือพ้นจากตำแหน่งไป ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติภายในกำหนด ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ภายในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน

ครั้งที่ ๒ ภายในวันที่ ๑๕ มกราคม

ครั้งที่ ๓ ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม

ครั้งที่ ๔ ภายในวันที่ ๑๕ พฤษภาคม

ครั้งที่ ๕ ภายในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม

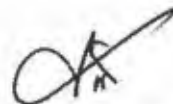
ครั้งที่ ๖ ภายในวันที่ ๑๕ กันยายน

ข้อ ๑๗ เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้รับบัญชีดจ่ายนิตยภัตและบัญชีตกเบิก นิตยภัตเพิ่มเติมแล้ว ให้สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมทำการตรวจสอบความถูกต้องและดำเนินการ ขออนุมัติจัดสรรเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัตตามบัญชีตกเบิกนิตยภัตเพิ่มเติม ให้แก่พระภิกษุในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร สำหรับพระภิกษุในส่วนภูมิภาคให้โอนไปตั้งจ่าย ณ คลังจังหวัดแต่ละจังหวัด

ข้อ ๑๘ ให้ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

ลงชื่อ

(นายณพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการขอยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง พ.ศ. ๒๕๑๕*

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก มีพระราชประสงค์จะทรงยกย่องเชิดชูพระพุทธศาสนา ได้ทรงสร้างปฏิสังขรณ์พระอารามขึ้นเป็นจำนวนมาก วัดที่ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์เช่นนี้เรียกว่า “พระอารามหลวง” นอกจากนี้ วัดที่ประชาชนสร้างหรือปฏิสังขรณ์ ถ้าทรงพิจารณาเห็นสมควรยกย่องเป็นพิเศษ ก็ทรงรับไว้เป็น พระอารามหลวง

แม้ในรัฐบาลระบอบปัจจุบัน ก็ได้ยึดมั่นในนโยบายที่จะทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาและ ได้พิจารณาเห็นว่า การยกวัดที่ราษฎรสร้างขึ้นเป็นพระอารามหลวงก็เป็นนโยบายอันหนึ่งที่จะช่วยเชิดชูพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง และเป็นการสอดคล้องกับพระราชประเพณีอันมีมาแต่โบราณกาล ฉะนั้นเมื่อปรากฏว่ามีวัดใดที่สมควรจะได้รับเกียรติยกย่องเป็นพิเศษ ก็ขอพระราชทานยกขึ้นเป็น พระอารามหลวงเพื่อส่งเสริมพระราชประเพณีและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

ฉะนั้น กระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เห็นสมควรกำหนด หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขอยกฐานะวัดขึ้นเป็นพระอารามหลวง จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการขอยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็น พระอารามหลวง พ.ศ. ๒๕๑๕”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกคำสั่งหรือระเบียบอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ ๓ วัดที่สมควรยกขึ้นเป็นพระอารามหลวงนอกจากเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช หรือพระบรมวงศ์ทรงสร้าง ทรงปฏิสังขรณ์ หรือ ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือเป็นวัดที่รัฐบาลสร้างแล้ว ต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

๓.๑ เป็นวัดที่เป็นหลักฐาน โดยมีเสนาสนะถาวรหรือมีปูชนียวัตถุที่เป็นโบราณสถาน หรือโบราณวัตถุ หรือศิลปวัตถุ

๓.๒ เป็นวัดที่มีการปกครองเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการศึกษาและการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาที่เป็นหลักฐาน

* ประกาศในแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม ๖๔ ตอนที่ ๔ หน้า ๑ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๑๕

๓.๓ เป็นวัดที่มีการพัฒนาและมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

๓.๔ มีพระสงฆ์จำพรรษาตั้งแต่ ๒๐ รูปขึ้นไปติดต่อกันเป็นเวลา ๕ ปีถึงปัจจุบัน

๓.๕ เป็นวัดสำคัญของท้องถิ่น หรือเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาของทางราชการเป็นประจำ หรือเป็นวัดสำคัญทางประวัติศาสตร์

๓.๖ ต้องมีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป

ข้อ ๔ การขอยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง เมื่อนายอำเภอ เจ้าคณะอำเภอ พิจารณาเห็นสมควรขอยกวัดใดท้องที่อำเภอนั้นขึ้นเป็นพระอารามหลวง ให้นายอำเภอรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยประวัติวัด แผนที่แสดงที่ตั้งวัด แผนผังแสดงสิ่งปลูกสร้าง และภาพถ่ายถาวรวัตถุของวัดตามแบบทำเย็บนี้

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดเห็นสมควรแล้ว ให้นำรายงานไปยังกรมการศาสนา เมื่อกรมการศาสนาเห็นสมควร และได้รับความเห็นชอบจากเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดและเจ้าคณะใหญ่แล้ว ให้นำรายงานกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพิจารณานำเสนอมหาเถรสมาคม และเมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจะได้ดำเนินการขอพระราชทานยกวัดขึ้นเป็นพระอารามหลวงต่อไป

เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แล้ว กระทรวงศึกษาธิการจะได้แจ้งความยกวัดนั้นขึ้นเป็นพระอารามหลวงในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕ เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้กรมการศาสนาขึ้นทะเบียนพระอารามหลวงแล้วแจ้งเจ้าคณะภาคเจ้าสังกัดและผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

ข้อ ๖ ให้อธิบดีกรมการศาสนารักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้กำหนดแบบรายงานการขอยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๗ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๑๘

(ลงชื่อ) นิพนธ์ ศศิธร

(นายนิพนธ์ ศศิธร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

โอนมาเป็นระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตามพระราชกฤษฎีกา โอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๖๑ วรรค ๒

ประกาศกระทรวงธรรมการ

พแนกกรมสังฆการี

เรื่องจัดระเบียบพระอารามหลวง

ด้วย พระอารามหลวง อัน มี อยู่ บัดนี้ เป็น หลาย ชั้น ตาม ความ
ดี ของ บัณฑิต และ ตาม ความ นับ ใน ราชการ เช่น พระราชทาน เทียน พรวรรษา
สิ่ง หรือ ไม่ เดิม เดียว หรือ กว่า นั้น พระราชทาน บันดาล ศักดิ์ แก่ เจ้า
พนักงาน ผู้ คม เสด็จ มา แต่ เดิม ต่าง กัน เป็น หลวง กัม เป็น ชน กัม
เป็น หมั่น กัม ชน เดียว กัน มี เบี้ยหวัด ต่าง กัน กัม เช่น หลวง เขียวหวัด
๔๐ บาท หรือ ๒๔ บาท ยัง ใน สัญญาบัตร พระราชาคณะ ผู้ ใหญ่
จัด เป็น ราชวรมหาวิหาร ราชวรวิหาร วรมหาวิหาร วรวิหาร กระทรวง
ธรรมการ กับ กระทรวง พระคลังมหาสมบัติ ก็ได้ เคย จัด ครั้ง หนึ่ง เพื่อกะ
บารุง วัด เมื่อ ครั้ง เลิก เสด็จ แต่ ไม่ได้ ใช้ ต่าง แขนก ต่าง จัด จึง แยก กัน
ไป กัม ยัง กว้าง กาย กัม การจัด พระอาราม หลวง เป็น ชั้น เป็น มด
สำคัญ แห่ง การปกครอง และ การบำรุง จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ
ให้ จัด ระเบียบ พระอารามหลวง ขึ้น ใหม่ คือ

๑ วัดอัน สืบ มา จาก พระเจ้าแผ่นดิน สืบ มา จาก พระราชินี สืบ มา จาก พระ
ยุพราช ทรง ดำรง ทรง ปฏิสังขรณ์ เป็น ส่วน พระองค์ กัด ทรง ใน นาม ท่าน
ผู้ กัด แด อารามอัน พระบรมวงศ์ แด ขา ทูล ของ ชล พระบาท ผู้ ใหญ่
ดำรง ปฏิสังขรณ์ ทรง รับ ไว้ ใน ความ บำรุง ของ แผ่นดิน กัด จัด เป็น
พระอารามหลวง ฯ

๒ พระอารามหลวง แบ่งเป็น ๒ หมวด ในกรุงเทพ ฯ หมวด ๑
ในหัวเมือง หมวด ๑ นั้นเป็นชั้น เอก โท ตรี ทั้งสองหมวด ฯ

๓ เกณฑ์เป็นเครื่องจัดชั้นพระอารามหลวงในกรุงเทพ ฯ นั้น ดังนี้ :-

ก. ชั้นเอก วัดมกุฏกษัตริยารามสำคัญ วัดที่บัญชาพระบรมอัฐิ หรือวัดมกุฏ
เกียรติ อย่างสูง มีเจ้าอาวาสเป็น พระราชาคณะผู้ใหญ่ชั้นไป ฯ

ข. ชั้นโท วัดมกุฏเกียรติ เจ้าอาวาสเป็น พระราชาคณะสามัญชั้นไป ฯ

ค. ชั้นตรี วัดมกุฏเกียรติ หรือวัดสามัญ เจ้าอาวาสเป็น พระครูชั้นสูง
ชั้นไป ฯ

๔ เกณฑ์เป็นเครื่องจัดชั้นพระอารามหลวงในหัวเมืองนั้น ดังนี้ :-

ก. ชั้นเอก วัดมกุฏกษัตริยารามสำคัญ หรือวัดมกุฏเกียรติ เจ้าอาวาสเป็น
พระราชาคณะสามัญชั้นไป ฯ

ข. ชั้นโท วัดมกุฏเกียรติ เจ้าอาวาสเป็น พระครูชั้นสูงชั้นไป ฯ

ค. ชั้นตรี วัดมกุฏเกียรติ วัดประจำเมือง หรือวัดสามัญ เจ้าอาวาส
เป็น พระครูชั้นต่ำชั้นไป ฯ

๕ พระอาราม ที่สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน สมเด็จพระราชินี สมเด็จพระ
ยุพราช ทรงสร้าง ทรงปฏิสังขรณ์เป็นส่วน พระองค์ เป็นราชวรวิหาร
ที่ทรงสร้าง ทรงปฏิสังขรณ์ พระราชทานเป็นเกียรติยศแก่ท่านผู้อื่น ที่ดำศักดิ์
ถึงมากดี แก่วัดเองก็ดี ที่ท่านผู้อื่นสร้าง ควรยกเป็นเกียรติยศ จัดว่า
วัดมกุฏเกียรติ เป็นวรวิหาร ที่เป็นพระอารามใหญ่โต มีของก่อสร้างใหญ่โต
เป็นราชวรมหาวิหาร หรือกรมมหาวิหาร ที่ไม่เข้าในเกณฑ์นี้ เป็นแต่พระ

อารามหลวง ๑ นี้เป็นเพียงลักษณะ หมายถึงชนิด แลขนาดแห่งพระอาราม
หาได้หมายลำดับยศไม่ อยู่ในชั้นเดียวกัน มีลำดับยศเสมอกัน ๑

๖ ภูมิมูลฐานันดรตามเกณฑ์ จึงเป็นเจ้าอาวาสแห่งพระ
อารามหลวงชั้นนั้น ๆ ได้ มีมูลฐานันดรต่ำจากเกณฑ์ เป็นได้แต่ผู้รั้ง
ตำแหน่ง เว้นผู้เป็นอยู่แล้ว หรือผู้ที่โปรดให้เป็นโดยพิเศษ ๑ ผู้รั้ง
ตำแหน่งเจ้าอาวาสนี้ ถ้อยพิยศชนิดใด มีฐานันดรเสมอเจ้าอาวาสผู้ถือ
พิยศชนิดนั้น ๑

๗ เจ้าอาวาสพระอารามหลวง มีฐานานุกัติ ตั้งฐานานุกรมสำหรับ
พระอารามได้ ดังนี้ :-

ก. เจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพ ฯ ชั้นเอก ตั้งฐานานุกรม
ได้ ๖ รูป คือ พระครูปลัด ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑
พระครูสังฆรักษ์ ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ ๑

ข. เจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพ ฯ ชั้นโท ในหัวเมืองชั้น
เอกตั้งฐานานุกรมได้ ๓ รูป คือ พระปลัด ๑ พระสมุห์ ๑ พระใบ
ฎีกา ๑

ค. เจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพ ฯ ชั้นตรี ในหัวเมืองชั้นโท
ชั้นตรีตั้งฐานานุกรมได้ ๒ รูป คือ พระสมุห์ ๑ พระใบฎีกา ๑
ถ้าเป็น พระราชาคณะตั้ง พระปลัดเพิ่มขึ้นได้ อีกรูป ๑ ๑

ง. เจ้าอาวาสผู้มีฐานันดร หรือตำแหน่ง ตั้งฐานานุกรมได้มากกว่านั้น
ตั้งเพิ่มได้

๘ พระราชาคณะรองเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาส ชั้นผู้ใหญ่
ตั้งฐานานุกรมได้ตามฐานันดร ชั้นสามัญทั้งได้ ๒ รูป คือ พระปลัด ๑
และดุษฎี ๑ เฉพาะในวัดที่อยู่ เว้นไว้แต่เป็นเจ้าคณะ จะตั้งในวัดอื่นได้ อยู่ ๆ
ถ้าเจ้าคณะผู้ว่าวัดนั้น เห็นว่า วัดนั้นมีฐานานุกรมพอแล้ว จะถอนไปตั้ง
ในวัดอื่น ที่ชั้นคณะเดียวกัน ก็ได้ ๆ

๙ เจ้าอาวาสแห่งพระอารามหลวงทุกรูป รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้า
อาวาส มีฐานันดร ตั้งแต่ พระครู ขึ้นขึ้นไป จักได้รับพระราชทาน
นิตยภัตบำรุงตามอัตรา ถ้าได้รับพระราชทานในหน้าที่เจ้าคณะสูงขึ้นไปแล้ว
เป็น อนึ่งดทาง นี้เสีย ถ้าวัดใด มีผลประโยชน์พอจะจ่ายได้ ให้วัดนั้น
จ่ายตาม อัตรา หลวง หรือจะ เพิ่มขึ้นอีก ก็ยังได้ ๆ

๑๐ พระอารามหลวงทุกชั้น มีโรายาวัจกรับประทวน นอกจาก
พระราชทานเป็นพิเศษ มีบันดาศักดิ์แต่จำนวนตามชั้นพระอาราม ดังนี้ ๆ

ก. ชั้นเอก ในกรุงเทพ ฯ มี ๓ โรายาวัจกรที่ ๑ เป็น หลวง ที่ ๒
เป็นขุน ที่ ๓ เป็นหมื่น ๆ

ข. ชั้นโท ในกรุงเทพ ฯ มี ๒ โยยากรวัจกรที่ ๑ เป็นขุน ที่ ๒
เป็นหมื่น

ค. ชั้นเอก ในหัวเมือง ที่เป็นเจดีย์สถานใหญ่ เหมือนชั้นเอก
ในกรุงเทพ ฯ ที่เป็นวัดมกุฎกษัตริย์ เหมือนชั้นโทในกรุงเทพ ฯ

ง. นอกจากนั้นมวัดตะนาย มีบันดาศักดิ์ เป็นหมื่น ๆ

๑๑ มรรคนายกชั้น ประทวนแห่งพระอารามหลวง นับว่าเป็นไวยาวัจกรที่ ๑ มีบันตาศักดิ์ตามชั้น ฯ

๑๒ ไวยาวัจกรวัด ไม่ได้รับพระราชทานเบี้ยหวัด สุดแต่วัดจะเลี้ยงโดยสถานใด สถานหนึ่ง ฯ

๑๓ พระอารามหลวง อยู่ในเกณฑ์พระราชทานเทียบ พริษา คือ วัดในกรุงเทพ ฯ ทั้งปวง แต่วัดมีเจดีย์สถานสำคัญในหัวเมือง แลวัดที่ได้รับพระราชทานเป็นพิเศษ ฯ

๑๔ พระอารามหลวง อยู่ในเกณฑ์ได้รับพระกฐินหลวง คือ วัดในกรุงเทพ ฯ ทั้งปวง วัดราชวรวิหาร วัดวรวิหาร ในหัวเมือง แลวัดที่พระราชทานเป็นพิเศษ นอกจากนั้น พระราชทานให้เมืองจัดทอดสงหรือเปิดให้ทายกทายิกาทอด ฯ

๑๕ ภิกษุมีสถมนฐานันดรในวัดได้รับ พระกฐินหลวงมีบันตาศักดิ์ ได้รับพระราชทานได้มี ฯ ภิกษุผู้จะลาสิกขาภายในจีวรกาล หรือเหินนตฤต คือแค่เพ็ญเดือนสี่ เข้ามา ควรบอกแก่เจ้าพนักงาน จะได้แจ้งพระราชทาน ภิกษุผู้จำพรรษาแล้ว แลครของกฐินที่วัดอื่น ไม่ได้รับพระราชทานเฉพาะนั้น นี่ไม่ใช่ความผิด อธิบายว่าได้เปลี่ยนไตรจีวร แล้ว ตาม ประเพณีของภิกษุ ฯ

๑๖ พระอารามหลวงทั้งปวง มีเกียรติใช้คำพระนำอาราม วิหาร อุโบสถว่า พระอาราม พระวิหาร พระอุโบสถ ฯ

ประกาศณวันที่ ๓๐ กันยายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๙

พระอารามหลวงในกรุงเทพฯ ฯ

ชั้นเอก

ชนิดราชวรมหาวิหาร ๕

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

วัดสุทัศน์เทพวราราม

วัดอรุณราชวราราม

ชนิดราชวรวิหาร ๕

วัดบวรนิเวศวิหาร

วัดราชโอรสาราม

วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

รวม ๕

ชั้นโท

ชนิดราชวรมหาวิหาร ๒

วัดสระเกษ

วัดชนะสงคราม

ชนิด วรมหาวิหาร ๓

วัดระฆังโฆสิตาราม

วัดกัลยาณมิตร

วัดจักรวรรดิราชาวาส

ชนิด ราชวรวิหาร ๑๑

วัดราชบูรณะ

วัดสุพรรณาราม

วัดโมลีโลกยาราม

วัดหงส์รัตนาราม

วัดราชเลขาาราม

วัดประทุมคงคา

วัดบรมนิวาส

วัดมกุฏกษัตริยาราม

วัดเทพศิรินทราวาส

วัดโสมนัสวิหาร

วัดราชาธิวาส

ชนิดวรวิหาร ๔

วัดบพิตรพิมุข

วัดประยุรวงศาวาส

วัดพิชัยญาติการาม

วัดอนงคาราม

รวม ๒๖

ชั้นที่

ชนิด ราชวรวิหาร ๔

วัดรัชฎาธิฐาน

วัดบรมมงคล

วัดหน้า

วัดประทุมฉนวนาราม

ชนิด วรวิหาร ๓๑

วัดศรีสุทธาราม

วัดอมรินทราราม

วัดกุฎีการาม

วัดกนิษฐนาถ

วัดชินวราราม

วัดเศวตฉัตร

วัดทองขรรพาราม

วัดเทพราชกุญชร

วัดเทพธิดา

วัดราชันคีตา

วัดมหารณพาราม

วัดศรีทศเทพ

วัดส้มเกลี้ยง

วัดส้มพันชวงค์

วัดมหาพฤตาราม

วัดเครือวัลย์

วัดปริณายก

วัดบุบผาราม

วัดสังฆกระชาย

วัดนางนอง

วัดอัมรินทร์วรค์

วัดกาญจนสิงหาสน์

วัดหิรัญบุรี

วัดนพรัตนคี

วัดสังเวชวิศยาราม

วัดนาคกลาง

วัดพระยาทำ

วัดอินทาราม

วัดจันทาราม

วัดราชคฤห

วัดคูหาสวรรค์

ชนิดตามใบ ๑๒

วัดบูรณศิริมาศยาราม

วัดตามพระยา

วัดนรนาถสุนทริการาม

วัดคฤหบดีอาวาส

วัดดาวดึงศาราม

วัดวงศ์มุตวิหาร

วัดยานนาวา

วัดทองนพคุณ

วัดโพธิ์นิมิตร

วัดเวฬุราชิน

วัดปากน้ำ

วัดนางชี

รวม ๔๘

รวม พระอารามหลวงใน กรุงเทพฯ ฯ ๗๖

พระอารามหลวงในหัวเมือง ชั้นเอก

ชนิด ราชวรวิหาร ๒

วัดพระพุทธรบาท	เมืองสระบุรี
วัดพระปฐมเจดีย์	เมืองนครปฐม

ชนิด วรวิหาร ๒.

วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ	เมืองพิษณุโลก
วัดพระมหาธาตุ	เมืองนครศรีธรรมราช ไม่มีสำนักสงฆ์

ชนิด ราชวรวิหาร ๓

วัดสุวรรณดาราราม	กรุงเก่า
วัดเสนาสนาราม	กรุงเก่า
วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ	กรุงเก่า

รวม ๗

ชั้นโท

ชนิด ราชวรวิหาร ๕

วัดไชยพุทธขมาลา	เมืองนนทบุรี
วัดเขมาภิรตาราม	เมืองนนทบุรี
วัดไพชยนต์พลเสพ	เมืองนครเขื่อนขันธ์
วัดชุมพลนิกาย รวม	กรุงเก่า
วัดมหาสัณณาราม	เมืองเพชรบุรี

ชนิด วรวิหาร ๑๒

วัดเฉลิมพระเกียรติ

วัดปรมัยยิกาวาส

วัดทรงธรรม

วัดกลาง

วัดพนัญเชิง

วัดศาลาปูน

วัดบรมวงศ์อิศร์ราราม

วัดป่าโมก

วัดไชโย

วัดตัดคานาถบิวัตร์

วัดคงคาราม

วัดอัมพวันเจติยาราม

เมืองนนทบุรี

เมืองนนทบุรี

เมืองนครเขื่อนขันธ์

เมืองสมุทรปราการ

กรุงเก่า

กรุงเก่า

กรุงเก่า

เมืองอ่างทอง

เมืองอ่างทอง

เมืองราชบุรี

เมืองเพชรบุรี

เมืองสมุทรสงคราม

รวม ๑๗

ชนิด

ชนิด ราชวรวิหาร

วัดกวีศราราม

เมืองฉะเชิงเทรา

ชนิด วรวิหาร ๗

วัดจุฬาทิศธรรมสภาาราม
วัดบางพระ
วัดขุนญวน
วัดเขาแก้ว
วัดพระนอนจักรศรี
วัดธรรมามูล
วัดศรีสุริยวงศ์

เมืองสมุทรปราการ
เมืองชลบุรี
กรุงเก่า
เมืองสระบุรี
เมืองสิงห์บุรี
เมืองชัยนาทบุรี
เมืองราชบุรี

ชนิด สำนัก ๙

วัดโปรดเกศเชษฐาราม
วัดหน้าพระเมรุ
วัดตุม
วัดวรนายกรังสรรค์
วัดวิเวกวาฬพิทักษ์
วัดสมุทประคิษฐ์
วัดเสาชิงทอง
วัดมณีนชิตนนท์
วัดสร้อยขาวราม

เมืองนครเขื่อนขันธ์
กรุงเก่า
กรุงเก่า
กรุงเก่า
กรุงเก่า
เมืองสระบุรี
เมืองลพบุรี
เมืองลพบุรี
เมืองราชบุรี

รวม ๑๗

รวม พระอารามหลวงในหัวเมือง ๔๑

สิ้นเป็น ๑๑๗

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ว่าด้วยการจัดประโยชน์แทนวัด
พ.ศ. ๒๕๕๔

เพื่อให้การจัดประโยชน์ศาสนสมบัติแทนวัดเป็นไปด้วยดี และให้วัดเจ้าของทรัพย์สินได้รับประโยชน์อย่างสมบูรณ์ ทั้งให้กิจการสอดคล้องต้องกับกฎกระทรวงฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๓ ออกตามความใน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงวางระเบียบไว้โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมดังนี้

๑. ระเบียบนี้ให้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดประโยชน์แทนวัด พ.ศ.๒๕๕๔”

๒. ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

๓. บรรดาระเบียบ คำสั่ง ที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

การรับมอบการจัดประโยชน์แทนวัด

๔. วัดใดประสงค์จะมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดประโยชน์แทน ในลักษณะใด-ลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้คือ

๔.๑ มอบให้จัดประโยชน์ทั้งหมด

๔.๒ มอบให้จัดประโยชน์เฉพาะบางส่วน

วัดในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ทำหนังสือแจ้งความจำนงค์ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ วัดที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดอื่น ให้แจ้งความจำนงค์ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยให้วัดเสนอรายการทรัพย์สินจำนวนผลประโยชน์ที่ได้รับอยู่เดิม เจอนไขข้อผูกพันที่วัดมีกับผู้อื่นในทรัพย์สินนั้น หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ตลอดจนเอกสารการจัดประโยชน์ที่วัดได้ทำไว้ก่อนให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือจังหวัด เพื่อดำเนินการต่อไปได้อย่างถูกต้อง

๕. ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือผู้ที่ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมอบหมาย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย แล้วแต่กรณี ไปตรวจทรัพย์สินซึ่งจะรับจัดประโยชน์แทน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาที่ทางวัดได้กระทำไว้ก่อน และสภาพของทรัพย์สิน แล้วบันทึกความเห็นเสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติอนุมัติ ให้รับไว้จัดประโยชน์แทนวัดแล้วจึงดำเนินการต่อไป

การจัดประโยชน์แทนวัด

๖. การจัดประโยชน์แทนวัด ถ้าไม่มีข้อตกลงหรือข้อยกเว้นเป็นอย่างอื่น ให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

๗. เมื่อมีผู้เสนอขอทำนิติกรรมสัญญา เกี่ยวกับทรัพย์สินที่วัดมอบให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดประโยชน์แทน เช่น ขอเช่า ขอซื้อหรือขอใช้กรรมสิทธิ์ร่วม ขอโอน ขอปลูกสร้างหรือถอนอาคารและสิ่งปลูกสร้างก่อนที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะทำความตกลงใดๆ ให้เสนอขอรับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสก่อน หรือถ้าวัดเป็นผู้รับเสนอจากคนภายนอก ก็ให้ส่งเรื่องมายังสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อพิจารณาก่อนที่จะทำความตกลงกับผู้เสนอ

๘. ให้สำนักงานศาสนสมบัติจัดทำบัญชีเงินผลประโยชน์ของวัด และแจ้งยอดเงินผลประโยชน์ให้วัดทราบอย่างน้อยปีละครั้ง รวมทั้งให้อำนวยความสะดวกเมื่อเจ้าอาวาสหรือเยาวาจักร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเจ้าอาวาสขอทราบยอดเงินผลประโยชน์ของวัด

๙. เงินผลประโยชน์ของวัดให้นำฝากธนาคาร ชื้อพันธบัตรของรัฐบาล หรือโดยวิธีอื่นซึ่งวัดและมหาเถรสมาคมพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดอกผลที่เกิดจากเงินของวัดใด ย่อมตกเป็นผลประโยชน์ของวัดนั้น

๑๐. เงินบำรุงวัดที่ได้รับจากผู้เช่าอาคารและหรือที่ดิน ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้รับและพร้อมที่จะจ่ายให้วัดรับไปบำรุงวัด โดยที่ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะไม่หักส่วนลดหรือค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น หากเจ้าอาวาสยังไม่มีความประสงค์จะใช้จ่ายเงินดังกล่าวให้ดำเนินการตามข้อ ๙.

๑๑. ค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าไปรษณียากร และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในการจัดประโยชน์แทนวัด ให้หักเงินส่วนลดจากเงินที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดประโยชน์ได้ในอัตราร้อยละ ๕ (ยกเว้น เงินบำรุงวัดและเงินที่เป็นดอกผลของเงินต้นซึ่งได้รับจากธนาคาร) เงินส่วนลดตามข้อนี้ให้นำเข้างบประมาณ-ศาสนสมบัติกลาง

๑๒. สำหรับรายจ่ายพิเศษอันเกิดขึ้นในการจัดประโยชน์แทนวัด เช่น ค่ารั้งวัดที่ดิน ค่าปรับ และค่าก่อสร้างซ่อมแซมทรัพย์สิน เป็นต้น เป็นของวัดใดก็จ่ายจากเงินของวัดนั้น โดยความเห็นชอบของเจ้าอาวาส

การถอนคืนการจัดประโยชน์แทนวัด

๑๓. วัดประสงค์จะถอนคืนการจัดประโยชน์ไปดำเนินการเอง ให้ดำเนินการดังนี้

๑๓.๑ แจ้งความประสงค์ขอถอนคืนการจัดประโยชน์เป็นหนังสือต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดล่วงหน้าอย่างน้อย ๓๐ วัน หนังสือดังกล่าวจะต้องแสดงเหตุโดยชัดแจ้งว่าวัดมีความประสงค์อย่างไร เมื่อถอนคืนไปจัดการเองแล้ว จะดำเนินการโดยวิธีใด จะมอบให้ผู้ใดเป็นผู้จัดผลประโยชน์แทนวัด

๑๓.๒ เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือจังหวัดได้รับแจ้งความประสงค์ดังกล่าวแล้วให้ตรวจสอบ และรวบรวมข้อมูลนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณา แต่ในกรณีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นว่า อาจมีปัญหายุ่งยากจะส่งเรื่องให้เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ตามลำดับชั้นพิจารณาเสนอความเห็นก่อนเสนอมหาเถรสมาคมก็ได้

๑๔. เมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รับจัดประโยชน์แทนวัดใดแล้ว ภายหลังวัดนั้นปฏิบัติการในทางก่อความยุ่งยาก จนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ไม่สามารถจะดำเนินการให้เรียบร้อยได้ ให้รายงานมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณาขอคืนการจัดประโยชน์แก่วัดนั้นไป

๑๕. เมื่อมหาเถรสมาคมอนุมัติให้วัดถอนคืนการจัดประโยชน์ได้แล้ว ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือจังหวัดจัดทำบัญชีส่งมอบคืนทรัพย์สิน ให้เจ้าอาวาสและเวยาวัจกรลงนามรับมอบเป็นหลักฐาน

เงินผลประโยชน์ และดอกผลจากเงินผลประโยชน์ของวัด จะเก็บรักษาไว้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติต่อไปก็ได้

๑๖. ในกรณีที่มีการมอบให้และถอนคืนการจัดประโยชน์ของวัด ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งให้เจ้าคณะจังหวัดนั้นๆ ทราบด้วย

๑๗. หนังสือแจ้งความประสงค์ขอมอบและขอถอนคืนการจัดประโยชน์แทนวัด ให้ใช้แบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้

๑๘. ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาสนสมบัติรักษากรให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นายพนรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

หนังสือแสดงความจำนงขอมอบการจัดประโยชน์แทนวัด

วัด
วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอมอบการจัดประโยชน์

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยวัด ตั้งอยู่
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

มีความประสงค์จะขอมอบการจัดประโยชน์ทรัพย์สินของวัด ดังมีรายการต่อไปนี้ คือ

๑. ที่ดินเลขที่โฉนดที่ดิน.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา จำนวนแปลง ตั้งอยู่ที่
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
ทางวัดได้รับเงินผลประโยชน์ เดือน/ปีละ.....บาทข้อผูกพันกับผู้อื่น.....

๒. อาคารพาณิชย์.....ชั้น ขนาดจำนวน.....คูหา
ตั้งอยู่ที่ ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
มีรายได้เป็นค่าเช่าคูหาละ.....บาทต่อเดือน รวมค่าเช่าปีละ.....บาท
ข้อผูกพันกับผู้อื่น.....

๓. บ้านอยู่อาศัยชั้น จำนวนหลัง ตั้งอยู่ที่.....
ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
มีรายได้เป็นค่าเช่าหลังละ.....บาทต่อเดือน รวมค่าเช่าปีละ.....บาท

๔. รายการทรัพย์สินอื่นๆ.....
.....
.....
.....

จึงเจริญพรมารับมอบการจัดประโยชน์ต่อไป

ขอเจริญพร

ลงชื่อ.....ผู้มอบอำนาจ
(.....)
เจ้าอาวาสวัด.....

หนังสือแสดงความจำนงขอถอนคืนการจัดประโยชน์แทนวัด

วัด

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรื่อง ขอถอนคืนการจัดประโยชน์

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยวัด ตั้งอยู่.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

มีความประสงค์จะขอถอนคืนอำนาจการจัดประโยชน์ทรัพย์สินของวัด ดังมีรายการต่อไปนี้ คือ

๑. ที่ดิน เลขที่โฉนดที่ดิน..... เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....

.....ตารางวา จำนวนแปลง ตั้งอยู่ที่.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ทางวัดได้รับเงินผลประโยชน์ เดือน/ปีละ..... บาทข้อผูกพันกับผู้อื่น.....

๒. อาคารพาณิชย์.....ชั้น ขนาดจำนวน.....คูหา

ตั้งอยู่ที่..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

มีรายได้เป็นค่าเช่ากุหาละ..... บาทต่อเดือน รวมค่าเช่าปีละ..... บาท

ข้อผูกพันกับผู้อื่น.....

๓. บ้านอยู่อาศัยชั้น จำนวนหลัง ตั้งอยู่ที่.....

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

มีรายได้เป็นค่าเช่าหลังละ บาทต่อเดือน รวมค่าเช่าปีละ บาท

๔. รายการทรัพย์สินอื่นๆ.....

โดยการถอนคืนการจัดประโยชน์วัด วัดจะดำเนินการ ดังนี้

๑. วัดจะจัดในรูปคณะกรรมการ เจ้าอาวาสเป็นประธานกรรมการโดยตำแหน่ง
๒. ถ้าเจ้าอาวาสมิได้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะ ให้เจ้าคณะตำบล/แขวง หรือเจ้าคณะอำเภอ/เขต
ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษา
๓. ให้มีไวยาวัจกรเป็นกรรมการ
๔. ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองร่วมเป็นกรรมการ
๕. จำนวนกรรมการไม่น้อยกว่า ๘ ท่าน

จึงเจริญพรมมาเพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคมพิจารณาอนุญาตต่อไป

ขอเจริญพร

ลงชื่อ.....ผู้ถอนอำนาจ
(.....)

เจ้าอาวาสวัด.....

ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด
พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอสร้างวัด ตามกฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙ เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสำหรับการพิจารณาคำขอและเอกสารประกอบคำขอสร้างวัด รวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนราชการในท้องถิ่น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การพิจารณาคำขอเพื่อสร้างวัด พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“กฎกระทรวง” หมายความว่า กฎกระทรวง การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย และการยุบเลิกวัด การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา และการยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๕๙

“คำขอเพื่อสร้างวัด” หมายความว่า คำขออนุญาตสร้างวัด (ศด.๑) หรือแบบคำขอเพื่อสร้างวัด ตามแบบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาการขออนุญาตสร้างวัด

ข้อ ๔ ในกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดตามที่กำหนดในระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาการขออนุญาตสร้างวัด ประกอบด้วย เจ้าคณะอำเภอ เป็นที่ปรึกษา นายอำเภอท้องที่ เป็นประธาน และกรรมการอื่น อีกไม่เกิน ๕ รูป/คน โดยให้ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๖ วัดที่จะสร้างขึ้นต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวง หมวด ๑ การสร้างวัด

ข้อ ๗ ผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องยื่นคำขออนุญาตสร้างวัด (ศด.๑) ท้ายระเบียบนี้ พร้อมด้วยเอกสารประกอบคำขออนุญาตสร้างวัด ดังต่อไปนี้

- ๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขออนุญาตสร้างวัด
 - ๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาตสร้างวัด
 - ๓) หนังสือมอบอำนาจ หรือหนังสือยินยอมให้ดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด
- ข้อ ๗.๑ กรณีที่ดินของเอกชน

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ยกที่ดินให้สร้างวัด
- (๓) สำเนาหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่จะใช้สร้างวัด

ได้แก่ โฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) หรือ (น.ส. ๓ ก.) หรือ (น.ส. ๓ ข.)

กรณีผู้ยกที่ดินให้สร้างวัดมีคู่สมรสต้องแนบเอกสารเพิ่มเติม ประกอบด้วย

- หนังสือยินยอม พร้อมด้วยสำเนาทะเบียนสมรส
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของคู่สมรส กรณีหย่า

เนื่องจากหย่าร้าง ต้องแนบสำเนาหนังสือสำคัญการหย่า กรณีคู่สมรสเสียชีวิตต้องแนบสำเนาทะเบียนสมรส และสำเนาใบมรณบัตรของคู่สมรส

(๔) หนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด (ศก.๒) ที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้น ได้ทำไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อเป็นการแสดงเจตนาว่าจะยกที่ดินให้สร้างวัด

(๕) แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด โดยให้ระบุตำแหน่งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด ชื่อหมู่บ้าน วัด และสถานที่สำคัญใกล้เคียงโดยรอบ และเส้นทางคมนาคมโดยสังเขป

(๖) แผนผังแสดงเขตที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างภายในที่ดินที่จะใช้สร้างวัด โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องจัดทำแผนผังแสดงรูปที่ดินที่ถูกต้องตามหนังสือสำคัญที่ดินและ/หรือหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดิน พร้อมแสดงสิ่งก่อสร้างอาคารเสนาสนะที่มีอยู่ (ถ้ามี) โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

(๖.๑) การเขียนแผนผังแสดงเขตที่ดินและสิ่งก่อสร้างของวัด ให้จัดทำแบบพิมพ์เขียว หรือกระดาษขาว ขนาดไม่ต่ำกว่า A๓ โดยกำหนดให้ใช้มาตราส่วนสำหรับแผนผัง ดังนี้

- ที่ดินมีเนื้อที่ไม่เกิน ๑๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐
- ที่ดินมีเนื้อที่ ๑๐ – ๒๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วน ๑ : ๗๕๐
- ที่ดินมีเนื้อที่มากกว่า ๒๐ ไร่ ให้ใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสม หรือประมาณ ๑ : ๑๐๐๐

(๖.๒) ให้ระบุอาคารเสนาสนะต่าง ๆ ในแผนผัง ประกอบด้วย อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิที่พักสงฆ์ เป็นต้น ภายในที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัด โดยต้องมีขนาดและตำแหน่งตามสภาพความเป็นจริง หรือจะเกิดขึ้นในอนาคตให้ชัดเจน

(๗) ภาพถ่ายบริเวณที่ดินที่ขอสร้างวัด

ทั้งนี้ เอกสารที่เป็นสำเนาทุกฉบับ ต้องลงนามรับรองสำเนาถูกต้อง

ข้อ ๗.๒ กรณีที่ดินของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขออนุญาตสร้างวัด
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขออนุญาตสร้างวัด

- (๓) หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินเพื่อสร้างวัดจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ
(๔) บันทึกข้อตกลงการใช้ที่ดินของทางราชการเพื่อสร้างวัดตามแบบที่สำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติกำหนด

(๕) ให้จัดทำแผนที่ แผนผัง และภาพถ่าย ตามข้อ ๗.๑ (๕) (๖) และ (๗)

ทั้งนี้ เอกสารที่เป็นสำเนาทุกฉบับ ต้องลงนามรับรองสำเนาถูกต้อง

ข้อ ๘ กรณีมีการก่อสร้างอาคารในพื้นที่ที่ขอสร้างวัด ผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๙ กรณีที่ผู้ขออนุญาตสร้างวัด จะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๑) (๓) หรือ (๕) ตามกฎกระทรวง จะต้องแสดงถึงเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดไว้ในคำขออนุญาตสร้างวัด พร้อมด้วยรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อ ๙.๑ กรณีที่ผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๑) ที่ดินดังกล่าวต้องสามารถจัดแบ่งพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม และเพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมทางศาสนาของพุทธศาสนิกชน โดยกำหนดให้

- ร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ก่อสร้างอาคารเสนาสนะต่างๆ
- ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ
- ร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ เป็นพื้นที่สีเขียว

ข้อ ๙.๒ กรณีผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๓) ที่ดินที่ขอสร้างวัดต้องอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร หรือพื้นที่ห่างไกล หรืออยู่ในพื้นที่ที่ชุมชนนับถือศาสนาอื่นเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน หรือผู้นำชุมชน และนายอำเภอท้องที่ ลงนามรับรองข้อมูล

ข้อ ๙.๓ กรณีผู้ขออนุญาตสร้างวัดจะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ข้อ ๕ (๕) ที่ดินที่ขอสร้างวัดต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือพิจารณาจากสภาพภูมิประเทศ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง ฯลฯ เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก โดยผู้ขออนุญาตสร้างวัดต้องให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือกำนัน หรือผู้นำชุมชน และนายอำเภอท้องที่ ลงนามรับรองข้อมูล

ข้อ ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ หากประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานแทน

การพิจารณาของคณะกรรมการ ให้ใช้คะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการที่มาประชุม หากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานที่ประชุมเป็นผู้ชี้ขาด

ข้อ ๑๑ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามในประกาศสร้างวัด ตามแบบ ว.๑ แล้ว ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจัดทำทะเบียนควบคุมประกาศสร้างวัด โดยบันทึกไว้ด้านหลังประกาศ ดังนี้

ด้วยจังหวัด / ลำดับเลขที่ประกาศ / ปีพุทธศักราชที่ออกใบประกาศ

ตัวอย่างเช่น จังหวัดเชียงใหม่ ให้ใช้ “ขม ๐๐๑/๒๕๖๑”

เริ่มตั้งแต่ ๐๐๑ และเมื่อขึ้นปีพุทธศักราชใหม่ ให้เปลี่ยนเฉพาะปีพุทธศักราช โดยเรียงลำดับเลขที่ประกาศต่อเนื่องกันไป

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจัดเก็บคำขออนุญาตสร้างวัด และเอกสาร ประกอบคำขออนุญาตสร้างวัด อย่างเป็นระบบสามารถสืบค้นได้ และจัดทำทะเบียนการสร้างวัดแยกเป็นรายปี โดยให้ระบุข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล และที่อยู่ของผู้ขออนุญาตสร้างวัด ที่ตั้งที่ขอสร้างวัด สังกัดคณะสงฆ์ และวันที่ประกาศอนุญาตให้สร้างวัด

ข้อ ๑๓ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

พันตำรวจโท

W.

(พงศ์พร พราหมณ์เสน่ห์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คำขออนุญาตสร้างวัด

เขียนที่...
.....
.....

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรื่อง ขออนุญาตสร้างวัด

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด.....

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน
 ๒. หนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด / หนังสือยินยอมของคู่สมรส
 ๓. แผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ที่ขออนุญาตสร้างวัด
 ๔. แผนผังแสดงเขตที่ดิน อาคาร และสิ่งปลูกสร้างภายในที่ดินที่จะใช้สร้างวัด
 ๕. ภาพถ่ายบริเวณที่ดินที่ขอสร้างวัด หรือ เสนาสนะในพื้นที่ขอสร้างวัด
 ๖. สำเนาทะเบียนบ้าน / สำเนาบัตรประชาชนของผู้ขออนุญาตฯ / สำเนาบัตรประชาชน
ของคู่สมรส
 ๗. อื่น ๆ

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....

ศาสนา.....อาชีพ.....อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....ขออนุญาตสร้างวัดมีรายการต่อไปนี้

๑. ที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัดอยู่บ้าน.....ถนน.....
หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

๒. ที่ดินที่ขออนุญาตสร้างวัดเป็นกรรมสิทธิ์ของ.....
มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน ☐ น.ส. ๓ ☐ น.ส. ๓ ก. ☐ น.ส. ๓ ข. ☐ โฉนดที่ดิน
เลขที่
มีเนื้อที่.....ไร่งานตารางวา
☐ อื่น ๆ

ตามสำเนาหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินที่แนบท้ายคำขออนุญาตนี้

๓. กรรมสิทธิ์ที่ดิน

๓.๑ กรณีที่ดินของเอกชน

(ชื่อเจ้าของกรรมสิทธิ์).....ตามข้อ ๒

ได้ทำหนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด (ศธ.๒) ไว้ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๓.๒ กรณีที่ดินของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ

(ชื่อหน่วยงานผู้ดูแลที่ดิน).....

ตามข้อ ๒ โดยได้มีหนังสืออนุญาตให้ใช้ที่ดินให้สร้างวัดไว้ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ตามหนังสือ.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

มีแนวเขตที่ดิน ทิศเหนือ ยาว.....เมตร จด.....
 ทิศใต้ ยาว.....เมตร จด.....
 ทิศตะวันออก ยาว.....เมตร จด.....
 ทิศตะวันตก ยาว.....เมตร จด.....

๕. จำนวนเงินและสัมภาระที่จะก่อสร้างมีอยู่แล้ว ดังนี้ เงินสด.....บาท
 วัสดุก่อสร้างมีมูลค่า.....บาท รวมทั้งสิ้น.....บาท

๕. ที่ตั้งวัดอยู่ห่างจากวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕
 มาตรา ๓๑

(๑) ทิศเหนือ มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๒) ทิศใต้ มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๓) ทิศตะวันออก มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

(๔) ทิศตะวันตก มีวัด.....ตั้งอยู่ที่บ้าน.....หมู่ที่.....
 ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 ระยะทางห่าง.....กิโลเมตร

ตามแผนที่แสดงที่ตั้งสถานที่ขออนุญาตสร้างวัด ที่แนบท้ายคำขออนุญาตนี้

๖. เมื่อข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้สร้างวัดแล้ว จะจัดการก่อสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุ
 ตามที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายกระทรวง โดยจะทำการปลูกสร้างเสนาสนะและถาวรวัตถุให้แล้วเสร็จ พร้อมทั้งจะ
 เป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ได้

๗. เมื่อได้ประกาศตั้งเป็นวัดแล้ว จะได้รับการบำรุงส่งเสริมและเป็นประโยชน์แก่ประชาชน
 ในการประกอบศาสนกิจในท้องถิ่น จำนวน คน

๘. การขออนุญาตสร้างวัดในครั้งนี้ เนื่องจากมีความจำเป็นตามสภาพแห่งท้องที่ ข้าพเจ้า
 จะขอยกเว้นหลักเกณฑ์ ดังนี้

๘.๑ กรณีที่ดินที่ใช้สร้างวัดมีเนื้อที่น้อยกว่า ๖ ไร่ (ไปรตระบุญเหตุผล ความจำเป็น และ
 ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....

๘.๒ กรณีที่มีวัดอื่นตั้งอยู่ในระยะ ๒ กิโลเมตร (โปรดระบุเหตุผล ความจำเป็น และ
ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....

.....

.....

.....

.....

๘.๓ กรณีที่มีประชาชนในท้องถิ่นไม่ถึงหนึ่งพันคน (โปรดระบุเหตุผล ความจำเป็น และ
ประโยชน์ที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับจากการสร้างวัดนั้น)

.....

.....

.....

.....

.....

๙. ในระหว่างทำการก่อสร้างวัด ข้าพเจ้ายินยอมปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง
และเจ้าคณะฝ่ายสงฆ์ทุกประการ และเมื่อปลูกสร้างเสร็จแล้วจะได้รายงานขอตั้งวัดตามกฎหมายกระทรวงต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม).....ผู้ยื่นคำขอ
(.....)

ความเห็นของเจ้าคณะตำบล.....

(ลงนาม).....
(.....)
เจ้าคณะตำบล.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของเจ้าคณะอำเภอ.....

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าคณะอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของนายอำเภอ.....

(ลงนาม).....

(.....)

นายอำเภอ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความเห็นของเจ้าคณะจังหวัด.....

(ลงนาม).....

(.....)

เจ้าคณะจังหวัด.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี

ฐานะการสมรส () โสด () สมรส () หม้าย
 อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 ถิ่นบัตรประชาชน () ประชาชน () ข้าราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 เลขที่..... ออกให้โดย..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
 ขอทำหนังสือสัญญาตกลงยกที่ดินให้สร้างวัดไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะยกที่ดินที่ปลอดภาระผูกพันใด ๆ ตามกฎหมาย ซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้าน.....
 หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 เนื้อที่..... ไร่..... งาน..... ตารางวา ซึ่งข้าพเจ้าถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง
 คือ

() โฉนดที่ดิน () น.ส. ๓ () น.ส. ๓ ก. () น.ส. ๓ ข. เลขที่..... ที่แนบมาพร้อมนี้ มีแนวเขตที่ดิน คือ
 ทิศเหนือ ยาว..... เมตร จด.....
 ทิศใต้ ยาว..... เมตร จด.....
 ทิศตะวันออก ยาว..... เมตร จด.....
 ทิศตะวันตก ยาว..... เมตร จด.....

เพื่อสร้างวัด โดย (นาย/นาง/นางสาว)..... เป็นผู้ขออนุญาต

เมื่อประกาศตั้งวัดแล้ว ข้าพเจ้าตกลงยินยอมโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินพร้อมทั้งอาคาร
 และสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดที่ตั้งขึ้นภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งการให้ความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

(ลงนาม).....ผู้ให้สัญญา
 (.....)

(ลงนาม).....ผู้รับสัญญา
 (.....)

(ลงนาม).....พยาน
 (.....)

(ลงนาม).....พยาน
 (.....)

หนังสือยินยอม

ทำที่.....

.....

.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

โดยหนังสือฉบับนี้ ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี
อยู่บ้านเลขที่.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....
จังหวัด.....ซึ่งเป็น สามี/ภรรยา โดยถูกต้องตามกฎหมายของ.....
ขอให้ความยินยอมแก่.....ในอันที่จะทำนิติกรรม.....
กับ.....

(ลงนาม).....สามี/ภรรยา

ผู้ให้ความยินยอม

ข้าพเจ้า.....ขอรับรองว่าเป็นลายมือชื่ออันแท้จริง
ของ.....ซึ่งเป็น สามี/ภรรยา ข้าพเจ้าจริง

(ลงนาม).....ผู้รับรอง

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

(ลงนาม)พยาน

(.....)

(ตัวอย่าง)

หนังสือยินยอมให้ดำเนินการให้ขออนุญาตสร้างวัด

เขียนที่.....
.....
.....

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ได้ถือกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองที่ดินซึ่งตั้งอยู่ ณ บ้าน.....
หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ยินยอมให้..... อายุ..... ปี
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... เป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตสร้างวัด.....
โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องจนดำเนินการแล้วเสร็จ

(ลงนาม)ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

(ลงนาม)ผู้ขออนุญาตสร้างวัด
(.....)

(ลงนาม)พยาน
(.....)

(ลงนาม)พยาน
(.....)

ภาคผนวก

บทที่ ๑

นิคกรรม

“นิคกรรม” หมายถึง โทษตามพระพุทธบัญญัติที่ทรงกำหนดให้ลงแก่พระภิกษุผู้กระทำการล่วงละเมิดพระธรรมวินัย ซึ่งเรียกว่า “อาบัติ” นิคกรรม เป็นเรื่องบัญญัติขึ้นใหม่ แทน เรื่องอุกกรรม อันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของอุกกรรมตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ (ไซติ ทองประยูร, หน้า ๑๕๑- ๑๕๒)

อาบัตินั้นว่าโดยชื่อมี ๗ อย่าง คือ ปาราชิก ๑ สังฆาทิเสส ๑ ถุลลัจจัย ๑ ปาจิตติย ๑ ปาฏิเทสนียะ ๑ ทุกกฏ ๑ พุพกาสิต ๑

ปาราชิก นั้น ภิกษุต้องเข้าแล้วขาดจากภิกษุ สังฆาทิเสส นั้น ต้องเข้าแล้ว ต้องอยู่กรรม จึงพ้นได้ อาบัตินี้ ๕ อย่างนั้น ภิกษุต้องเข้าแล้วต้องแสดงต่อหน้าสงฆ์หรือคณะหรือภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง จึงพ้นได้

อุกกรรม หมายถึง คติ เรื่องความที่ฟ้องกัน เรื่องที่ต้องจัดต้องทำ อุกกรรมกับนิคกรรม ทั้งสองเรื่องมีความเกี่ยวพันกัน (สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, วินัยมุข เล่ม ๑ : ๒๕๓๗ : ๒๓๗)

อุกกรรมมี ๔ อย่าง คือ

๑. วิวาทเกี่ยวกับด้วยเรื่องธรรมวินัย เรียกว่า วิวาทาธิกรรม จะต้องได้รับชี้ขาดว่าฝ่ายใดถูกฝ่ายใดผิด
๒. ความโจทก์หากันด้วยอาบัติต่าง ๆ เรียกว่า อนุวาทาธิกรรม จะต้องได้รับการวินิจฉัยว่าจริงหรือไม่จริง
๓. อาบัติทั้ง ๗ กอง หรือกิริยาที่ถูกต้องอาบัติ หรือถูกปรับอาบัติเรียกว่า อาบัติคาธิกรรม จะต้องทำคืน คือ ทำให้พ้นโทษ
๔. กิจธุระที่สงฆ์จะต้องทำ เช่นการให้อุปสมบท เรียกว่า กิจจาธิกรรม ต้องทำให้เสร็จ

เครื่องระับอุกกรรมทั้ง ๔ นั้นเรียกว่า อธิกรรมสมณะ มี ๗ อย่าง คือ

๑. ระเบียบที่ต้องทำ ในที่พร้อมหน้าการกสงฆ์ ที่เข้าเป็นองค์ประชุมตั้งแต่ ๕ รูปขึ้นไป อาบัติเบาไม่ต้องพร้อมหน้าสงฆ์ อาบัตินักต้องพร้อมหน้าสงฆ์ พร้อมหน้าบุคคล คือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๒ ฝ่าย พร้อมหน้าวัตถุ คือ ยกเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นวินิจฉัย พร้อมหน้าธรรม คือ ตัดสินให้เป็นไปตามยุติธรรมไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เรียกสัมมุขาวินัย สัมมุขาวินัย นั้นระับอุกกรรมได้ทุกเรื่อง

๒. ระเบียบที่จะฟังให้เพราะมีสติ เรียกสติวินัย สติวินัยนี้สำหรับให้แก่พระอรหันต์ เพื่อคืนไม่ให้ใครโจทก์ท่านด้วยอาบัติ ถ้าโจทก์ก็ยกฟ้อง ด้วยอำนาจได้สมมติแล้วระับได้เฉพาะอนุวาทาธิกรรม

๓. ระเบียบที่ให้แก่ภิกษุผู้หายจากเป็นบ้าแล้ว เรียกอมุทหนวินัย สำหรับให้แก่ภิกษุผู้หายเป็นบ้า เพื่อกันไม่ให้โจทก์เธอด้วยอาบัติที่เธอทำในเวลาเป็นบ้า ระับได้เฉพาะอนุวาทาธิกรรม

๔. การทำตามรับ คือปฏิบัติตามปฏิญญาของจำเลยผู้รับเป็นสัตย์เรียกปฏิญญาตมคณะ สำหรับระงับอนุวาทาทิกรณ และอาปัตตาทิกรณ

๕. การตัดสินเอาตามคำของคนข้างมากเป็นประมาณ เรียกว่า เภยยสิกขา วิธีนี้สำหรับใช้ในเวลาที่ความเห็นของคนทั้งหลาย เป็นอันมากแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ให้ฟังเอาเสียงข้างมาก เป็นเกณฑ์สำหรับระงับวิวาทาทิกรณ

๖. การลงโทษแก่ผู้ผิด เรียกว่า ตัลลสปาปิยสิกขา วิธีนี้สำหรับลงโทษแก่ผู้ผิดซึ่งไม่รับเป็นสัตย์ แต่พิจารณาได้ความจริงดังข้อหาทุกอย่าง ใช้ระงับเฉพาะอนุวาทาทิกรณ

๗. ระเบียบคำกลบไว้ด้วยหญ้า ได้แก่กิริยาที่ประนีประนอมกันทั้ง ๒ ฝ่าย โดยไม่ต้องชำระ สะงหาความเดิม เรียกติณวัตถารกวินยวิธีนี้สำหรับใช้เป็นเครื่องระงับอาปัตตาทิกรณและอนุวาทาทิกรณ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและเป็นเรื่องใหญ่สำหรับอันจะเป็นเหตุกระเทือนทั่วไป เช่น เรื่องภิกษุเมืองโกสัมพี แตกกันเป็นตัวอย่าง

ลักษณะประเภทของนิคกรรม

ลักษณะประเภทของนิคกรรม แบ่งออกได้เป็น ๓ สถาน คือ

๑. โทษสถานหนัก ได้แก่ อาบัติปาราชิก พระภิกษุต้องอาบดินนี้ ต้องขาดจากความเป็นพระภิกษุ

๒. โทษอย่างกลาง ได้แก่ อาบัติสังฆาติเสส พระภิกษุผู้ต้องอาบดินนี้ ต้องอยู่กรรม คือ ประพฤติวัตร อย่างหนึ่งเพื่อการทรมาน

๓. โทษสถานเบา ได้แก่ อาบัติอุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปฏิเทสนียะ ทุกกฏ และทุพภาสิต พระภิกษุผู้ต้องอาบดินนี้ต้องแสดงต่อหน้าสงฆ์หรือคณะหรือภิกษุรูปใดรูปหนึ่งจึงพ้นได้

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงอธิบายไว้ในอนุวาทาทิกรณและอาปัตตาทิกรณ (วินัยมุข เล่ม ๑ หน้า ๒๒๔) ความว่า

“อนึ่ง พระธรรมวินัยจะรุ่งเรืองอยู่ได้นาน ก็เพราะพวกภิกษุประพฤติตามโดยเอื้อเฟื้อ ถ้ามีพวกอลัชชีไม่อาย ใจบาป ลามก เข้ามาปนอยู่พวกนั้นย่อมทำให้เศร้าหมองจึงเป็นหน้าที่ของภิกษุผู้ประพฤติดี เมื่อรู้เห็นแล้ว จะพึงว่ากล่าวตักเตือนส่วนตนหรือแม้โจทก์ขึ้นท่ามกลางสงฆ์ เพื่อแก้ความประพฤติเสีย หรือกำจัดคนอลัชชีเสียจากสงฆ์

ข้อนี้เป็นฐานอยู่แล้ว ภิกษุผู้ลามกจะได้ช่องหาความให้ภิกษุอื่นเหมือนกัน เช่น เมตตยภิกษุ และกุมมชกภิกษุ ได้แต่นางเมตตยภิกษุณีให้หูลฟ่องใส่ความท่านพระทัฬหาลลบุตรต่อพระศาสดา ฉะนั้น นี่เป็นทางเกิดแห่งอนุวาทาทิกรณ

เมื่ออนุวาทาทิกรณเกิดขึ้นแล้ว ควรได้รับการวินิจฉัยของท่านผู้รู้ว่าเป็นจริงหรือไม่จริงและทำตามธรรมไม่เช่นนั้นความรังเกียจจะพึงเป็นไปในสงฆ์ เป็นเหตุแตกร้างไม่ปรองดอง เมื่อท่านผู้ได้วินิจฉัยเด็ดขาดแล้ว ภิกษุทั้งหลายควรฟังตามจะเอาตามความเห็นของตนไม่ได้เพราะตนเนื่องในสามัคคี ไม่เช่นนั้นก็ไม่มีความอื่นจะวินิจฉัยได้”

ส่วนในเรื่องอาปัตตาทิกรณนั้นก็ได้ทรงอธิบายไว้ว่า “อนึ่ง พระธรรมวินัยจะรุ่งเรืองอยู่ได้นาน ก็เพราะมีภิกษุปฏิบัติชอบดังกล่าวในหนหลัง พระศาสดาจึงทรงตั้งสิกขาบทเป็นเครื่องนำความประพฤติ มีปรับอาบัติแก่พระภิกษุผู้ละเมิดนี้เป็นทางเกิดแห่งอาปัตตาทิกรณ

อาบัติตถาธิกรณ์เมื่อเกิดขึ้นแล้ว จะต้องทำคืนตามวิธีอันสำเร็จด้วยสงฆ์ หรือด้วยบุคคล ไม่เช่นนั้น
สิกขาบทก็ไม่สำเร็จประโยชน์ มีไว้ก็เหมือนไม่มี ทุกรูปจึงสมควรจะยอมทำคืนเมื่อต้องอาบัติเข้าแล้ว”

เห็นได้ว่า พระภิกษุผู้เฝ้าเพื่อต่อพระธรรมวินัย มีความสะอาดไม่ฝ่าฝืนล่วงละเมิด
พระธรรมวินัยทั้งในที่ลับและที่แจ้ง จัดเป็น “อสังฆิกขุ” คือ ผู้มีศีล เป็นผู้ดำรงพระพุทธศาสนารักษา
พระธรรมวินัยให้ยังยืนถาวร จึงสมควรได้รับ “ปัทมกรรมการยกย่องคุ้มครองให้ได้อยู่ในคณะสงฆ์
ด้วยความสงบสุขตามควรแก่สมณวิสัย

ส่วนพระภิกษุผู้ไม่เฝ้าเพื่อต่อพระธรรมวินัย บ้างอาจฝ่าฝืนล่วงละเมิดพระธรรมวินัย
โดยไม่ละอายจัดเป็น “อสังฆิกขุ” คือผู้ทุศีล เป็นผู้บ่อนทำลายพระธรรมวินัยนำความเศร้าหมอง และ
ความเสียหายมาสู่คณะสงฆ์และพุทธศาสนา จึงสมควรได้รับ “นิคกรรม” การกำจัดปราบปรามให้หมดไป
จากคณะสงฆ์ (โชติ ทองประยูร, หน้า ๑๕๔-๑๕๖)

คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนกลาง ที่ ๘/๒๕๖๐

เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เห็นควรให้พระสังฆาธิการทุกระดับ สอดส่องกำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารจัดการวัดในเขตปกครอง โดยอบรม สั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือน และหรือลงโทษ โดยสมควรแก่เหตุ ดังต่อไปนี้

๑. พระภิกษุสามเณรผู้ทำการอันละเมิดกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้พระสังฆาธิการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว

๒. พระภิกษุสามเณรผู้วิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงออกในแนวทางกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบสุขของประชาชน หรือส่อไปในทางยุยง ปลุกปั่น ทำลาย ก้าวร้าวรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวมิให้กระทำการเช่นนั้น และหากเข้าข่ายละเมิดกฎหมายบ้านเมืองให้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

๓. พระภิกษุสามเณรผู้มีอาจารย์ไม่เหมาะสมเป็นที่ติเตียนของประชาชน ในลักษณะโลกวิสัย เช่น การแสดงอากัปกิริยาไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดของตน การแสดงกิริยาวาจาไม่สมควรแก่สมณสาธูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์การสื่อสารผิดกาลเทศะ การไปสู่อสถานที่ไม่ควร ฯลฯ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมมิให้พระภิกษุสามเณรประพฤติตนแสดงออกหรือกระทำการเช่นนั้น โดยเด็ดขาด

๔. พระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติตนไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย และไม่รักษาเชิดชูพระธรรมวินัย ให้เป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติของตนตลอดจนหมู่คณะ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณร

ผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้ประพฤตินหรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด และหากเข้าข่ายละเมิด พระธรรมวินัย ให้ดำเนินการลงโทษตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยเคร่งครัด

๕. การจัดทำป้ายโฆษณาติดประกาศในที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีการปลุกเสกวัตถุมงคลเครื่องรางของขลังโดยบรรดาเกจิอาจารย์ หรือป้ายโฆษณาอวดอ้างชวนเชื่อสรรพคุณเกจิอาจารย์ อันเป็นการมอมเมาประชาชน มิใช่วิถีพุทธ มิใช่วิถีสมณะ ส่อเจตนาไปในทางอนธนา สุ่มเสี่ยงต่อการต้องอาบัติ อันติมวัตถุ ให้ระงับการจัดทำนั้นเสีย หากได้ทำมาแล้วให้ปลดรั้วออกเสีย

๖. อุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมา เป็นสถานที่ทำสังฆกรรม ทำวัตรไหว้พระสวดมนต์เจริญจิตตภาวนา หรือทำการบุญการกุศลต่าง ๆ ต้องไม่จัดทำเป็นที่จำหน่ายวัตถุมงคล เครื่องรางของขลังภายในอุโบสถ

พระสังฆาธิการรูปใดไม่ดำเนินการหรือย่อหย่อนในการสอดส่อง กำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารจัดการวัดในเขตปกครอง หรือไม่ดำเนินการกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมตามความข้างต้น ต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ

หากพระสังฆาธิการได้พยายามดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคมแล้ว ยังไม่สามารถบังคับการให้เป็นไปตามนั้น ให้ประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนและอารักขาจากทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(สมเด็จพระพุทธชินวงศ์)

เจ้าคณะใหญ่หนกลาง

คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนเหนือ

ที่ ๑/๒๕๖๐

เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เห็นควรให้พระสังฆาธิการทุกระดับ สอดส่องกำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารจัดการวัดในเขตปกครอง โดยอบรม สั่งสอน ว่ากล่าวตักเตือน และหรือลงโทษ โดยสมควรแก่เหตุ

๑. พระภิกษุสามเณรผู้ทำการอันละเมิดกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้พระสังฆาธิการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว

๒. พระภิกษุสามเณรผู้วิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงออก ในแนวทางกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบสุขของประชาชน หรือส่อไปในทางยั่วยุ ปลุกปั่น ทำลาย ก้าวร้าวรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวมิให้กระทำการเช่นนั้น และหากเข้าข่ายละเมิดกฎหมายบ้านเมืองให้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

๓. พระภิกษุสามเณรผู้มีอาจารย์ไม่เหมาะสมเป็นที่ติเตียนของประชาชน ในลักษณะโลกวัชชะ เช่น การแสดงอากัปกริยาไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดของตน การแสดงกิริยาจาไม่สมควรแก่สมณสาธูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์การสื่อสารผิดกาลเทศะ การไปสู่อสถานที่ไม่ควร ฯลฯ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมมิให้พระภิกษุสามเณรประพฤติตนแสดงออกหรือกระทำการเช่นนั้น โดยเด็ดขาด

๔. พระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติตนไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย และไม่รักษาเชิดชูพระธรรมวินัย ให้เป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติของตนตลอดจนหมู่คณะ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณร

ผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้ประพฤตินหรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด และหากเข้าข่ายละเมิดพระธรรมวินัย ให้ดำเนินการลงโทษตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยเคร่งครัด

๕. การจัดทำป้ายโฆษณาติดประกาศในที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับพิธีการปลุกเสกวัตถุมงคลเครื่องรางของขลังโดยบรรดาเกจิอาจารย์ หรือป้ายโฆษณาอวดอ้างชวนเชื่อสรรพคุณเกจิอาจารย์ อันเป็นการมอมเมาประชาชน มิใช่วิถีพุทธ มิใช่วิถีสมณะ ส่อเจตนาไปในทางอเนสนา สุ่มเสี่ยงต่อการต้องอาบัติ อันติมัตถุให้ระงับการจัดทำนั้นเสีย หากได้ทำมาแล้วให้ปลดตร้ออกเสีย

๖. อุโบสถเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปฏิมา เป็นสถานที่ทำสังฆกรรม ทำวัตรไหว้พระสวดมนต์เจริญจิตตภาวนา หรือทำการบุญการกุศลต่าง ๆ ต้องไม่จัดทำเป็นที่จำหน่ายวัตถุมงคล เครื่องรางของขลังภายในอุโบสถ

พระสังฆาธิการรูปใดไม่ดำเนินการหรือย่อหย่อนในการสอดส่อง กำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารจัดการวัดในเขตปกครอง หรือไม่ดำเนินการกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมตามความข้างต้น ต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ

ให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการได้สอดส่อง กำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคม เพื่อให้เกิดความเรียบร้อยของคณะสงฆ์

สั่ง ณ วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

(พระวิสุทธีวงศาจารย์)

เจ้าคณะใหญ่หนเหนือ

คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก ที่ ๑/๒๕๖๐

เรื่อง ให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๑) ถึง (๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เห็นควรให้พระสังฆาธิการทุกระดับ สอดส่องกำกับ ดูแล กวดขัน ควบคุม อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารจัดการวัดในเขตปกครอง โดยอบรม สั่งสอน ว่ากล่าว ตักเตือน และหรือลงโทษ โดยสมควรแก่เหตุ ดังต่อไปนี้

๑. พระภิกษุสามเณรผู้ทำการอันละเมิดกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้พระสังฆาธิการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว

๒. พระภิกษุสามเณรผู้วิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงออกในแนวทางกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบสุขของประชาชน หรือส่อไปในทางยุยง ปลุกปั่น ทำลาย ก้าวร้าวรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวมิให้กระทำการเช่นนั้น และหากเข้าข่ายละเมิดกฎหมายบ้านเมืองให้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

๓. พระภิกษุสามเณรผู้มีความประพฤติเสียหาย หรือไม่เหมาะสม เป็นที่ติเตียนของประชาชน ในลักษณะโลกวิชชะ เช่น การแสดงพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดของตน การแสดงกิริยาอาการที่ไม่สมสมณสาธูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์สื่อสารผิดกาลเทศะ การไปในสถานที่ไม่สมควรแก่บรรพชิต ฯลฯ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมมิให้พระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวประพฤติตน แสดงออก หรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด

๔. พระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติตนไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย และไม่รักษาเขตชุมชนพระธรรมวินัย ให้เป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติของตนตลอดจนหมู่คณะ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณร

ผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้ประพฤติดนหรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด และหากเข้าข่ายละเมิด พระธรรมวินัย ให้ดำเนินการลงโทษตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ พระสังฆาธิการรูปใดไม่ดำเนินการหรือย่อหย่อนในการสำรวจ ตรวจสอบ กวดขัน ควบคุม พฤติกรรมหรือลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง และไม่จัดการตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคม กับพระภิกษุสามเณร ผู้มีพฤติกรรมข้างต้น ย่อมต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ

อนึ่ง หากพระสังฆาธิการได้พยายามดำเนินการตามพระธรรมวินัย และตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายคณะสงฆ์ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคมแล้ว ยังไม่สามารถ บังคับการให้เป็นไปได้ตามนั้น ให้เร่งประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนและอารักขา จากทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐

(สมเด็จพระพุทธมหาราช)

เจ้าคณะใหญ่หนตะวันออก

คำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนใต้

ที่ จญต. ๐๓/๒๕๖๐

เรื่อง ให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เห็นควรให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรม และลงโทษ พระภิกษุสามเณรในปกครอง ดังต่อไปนี้

๑. พระภิกษุสามเณรผู้ทำการอันละเมิดกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้พระสังฆาธิการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว

๒. พระภิกษุสามเณรผู้วิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงออกในแนวทางกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบสุขของประชาชน หรือส่อไปในทางยุยง ปลุกปั่นทำลาย ก้าวร้าวรุนแรงและไม่สร้างสรรค์ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวมิให้กระทำการเช่นนั้น และหากเข้าข่ายละเมิดกฎหมายบ้านเมืองให้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด

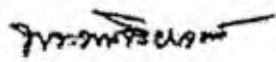
๓. พระภิกษุสามเณรผู้มีความประพฤติเสียหาย หรือไม่เหมาะสม เป็นที่ติเตียนของประชาชน ในลักษณะโลกวัชชะ เช่น การแสดงพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดของตน การแสดงกิริยาวาจาที่ไม่สมสมณสาธูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์สื่อสารผิดกาลเทศะ การไปในสถานที่ไม่สมควรแก่บรรพชิต ฯลฯ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมมิให้พระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวประพฤติตน แสดงออก หรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด

๔. พระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติตนไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย และไม่รักษาเชิดชูพระธรรมวินัย ให้เป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติของตนตลอดจนหมู่คณะ ให้พระสังฆาธิการกวดขันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้ประพฤติตนหรือกระทำการเช่นนั้น โดยเด็ดขาดและหากเข้าข่ายละเมิดพระธรรมวินัย ให้ดำเนินการลงโทษตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ พระสังฆาธิการรูปใดไม่ดำเนินการหรือย่อหย่อนในการสำรวจ ตรวจสอบ กวดขัน ควบคุม พฤติกรรมหรือลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง และไม่จัดการตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคม กับพระภิกษุสามเณร ผู้มีพฤติกรรมข้างต้น ย่อมต้องได้รับโทษฐานละเมิดจริยาพระสังฆาธิการ

อนึ่ง หากพระสังฆาธิการได้พยายามดำเนินการตามพระธรรมวินัย และตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายคณะสงฆ์ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคมแล้ว ยังไม่สามารถ บังคับการให้เป็นไปได้ตามนั้น ให้เร่งประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนและอารักขา จากทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

(พระพรหมจริยาจารย์)

เจ้าคณะใหญ่หนใต้

คำสั่งเจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต ที่ ๔/๒๕๖๐

เรื่อง ให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรมและลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๗ (๑) ถึง (๕) แห่งกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ เห็นควรให้พระสังฆาธิการตรวจสอบพฤติกรรม และลงโทษ พระภิกษุสามเณรในปกครอง ดังต่อไปนี้

๑. พระภิกษุสามเณรผู้ทำการอันละเมิดกฎหมายบ้านเมือง และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ให้พระสังฆาธิการดำเนินการตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้อง และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัดกับพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว

๒. พระภิกษุสามเณรผู้วิพากษ์วิจารณ์ หรือแสดงตนในทางกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความสงบสุขของประชาชน หรือส่อไปในทางยั่วยุ ปลุกปั่น ทำลาย ก้าวร้าวรุนแรง และไม่สร้างสรรค์ให้พระสังฆาธิการกดดันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้กระทำการเช่นนั้น และหากเข้าข่ายละเมิดกฎหมายบ้านเมือง ให้ประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการโดยเคร่งครัด

๓. พระภิกษุสามเณรผู้มีความประพฤติเสียหาย หรือไม่เหมาะสม เป็นที่ติเตียนของประชาชน ในลักษณะโลกวัชชะ เช่น การแสดงพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับเพศกำเนิดของตน การแสดงกิริยาวาจาที่ไม่สมสมณสาธูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางที่ไม่เหมาะสม การใช้อุปกรณ์สื่อสารผิดกาลเทศะ การไปในสถานที่ไม่สมควรแก่บรรพชิต ฯลฯ ให้พระสังฆาธิการกดดันควบคุมมิให้พระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าวประพฤติตน แสดงออก หรือกระทำการเช่นนั้นโดยเด็ดขาด

๔. พระภิกษุสามเณรผู้ประพฤติตนไม่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย และไม่รักษาเชิดชูพระธรรมวินัย ให้เป็นวิถีทางประพฤติปฏิบัติของตนตลอดจนหมู่คณะ ให้พระสังฆาธิการกดดันควบคุมพระภิกษุสามเณรผู้มีพฤติกรรมดังกล่าว มิให้ประพฤติตนหรือกระทำการเช่นนั้น โดยเด็ดขาดและหากเข้าข่ายละเมิดพระธรรมวินัย ให้ดำเนินกระบวนการการลงโทษตามพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยเคร่งครัด

ทั้งนี้ พระสังฆาธิการรูปใดไม่ดำเนินการหรือย่อหย่อนในการสำรวจ ตรวจสอบ กวดขัน ควบคุม พฤติกรรมหรือลงโทษพระภิกษุสามเณรในปกครอง และไม่จัดการตามกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศมหาเถรสมาคม กับพระภิกษุสามเณร ผู้มีพฤติกรรมข้างต้น ย่อมต้องได้รับโทษฐานละเมิดจรรยาพระสังฆาธิการ

อนึ่ง หากพระสังฆาธิการได้พยายามดำเนินการตามพระธรรมวินัย และตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายคณะสงฆ์ กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ หรือประกาศของมหาเถรสมาคมแล้ว ยังไม่สามารถ บังคับการให้เป็นไปได้ตามนั้น ให้เร่งประสานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอการสนับสนุนและอารักขา จากทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๒๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

(สมเด็จพระวันรัต)

ปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

บทถวายอดิเรก
สำหรับใช้เฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
ทิมายุก โหตุ อโรโค โหตุ.
ทิมายุก โหตุ อโรโค โหตุ.
สุขิต โหตุ ปรมนุทธมหาชา.
สิทธิกิจจํ สติภิกมมํ สติภิกลาโก ชโย นิจุจํ.
ปรมนุทธมหาชาวรสุต ภาตุ สพุพพา.

ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรก
สำหรับใช้เฉพาะสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
อติเรกวิสุตต์ ชีวตุ.
ทิมายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.
ทิมายุกา โหตุ อโรคา โหตุ.
สุขิตา โหตุ ปรมราชมาตา
สิทธิกิจจํ สติภิกมมํ สติภิกลาโก ยโส นิจุจํ.
ปรมราชมาตุยา ภาตุ สพุพพา.

ขอถวายพระพร

คำถวายอดิเรก
สำหรับใช้เฉพาะสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี

อดิเรกวิสุตวิมล ชีวตุ.
อดิเรกวิสุตวิมล ชีวตุ.
อดิเรกวิสุตวิมล ชีวตุ.
ที่มายุภา โหตุ อโรคา โหตุ.
ที่มายุภา โหตุ อโรคา โหตุ.
สุขिता โหตุ ปรมราชินี
สิทธิกิจจํ สิทธิกัมมํ สิทธิลาภ โยโส นิจุจํ.
สุทิตาปรมราชินียา ภาวตุ สัพพทา.

ขอถวายพระพร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญา

ลักษณะ ๔

ความผิดเกี่ยวกับศาสนา

มาตรา ๒๐๖ ผู้ใดกระทำความผิดใด ๆ แก่วัดหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ๖๑)

มาตรา ๒๐๗ ผู้ใดก่อให้เกิดการวุ่นวายขึ้นในที่ประชุมศาสนิกชนเวลาประชุมกัน นมัสการหรือกระทำพิธีกรรมตามศาสนาใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ๖๒)

มาตรา ๒๐๘ ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่า ตนเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

บรรพ ๖ (มรดก)

มาตรา ๑๖๒๒ พระภิกษุ นั้น จะเรียกร้องเอาทรัพย์มรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมไม่ได้ เว้นแต่จะได้สืบทอดจากสมณเพศมาเรียกร้องภายในกำหนดอายุความตามมาตรา ๑๗๕๔ แต่พระภิกษุ นั้น อาจเป็นผู้รับพินัยกรรมได้

มาตรา ๑๖๒๓ ทรัพย์สินของพระภิกษุ ที่ได้มาในระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุ นั้นถึงแก่มรณภาพให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ นั้น เว้นไว้แต่พระภิกษุ นั้น จะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดยพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๒๔ ทรัพย์สินใดเป็นของบุคคลก่อนอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ทรัพย์สินนั้นหาตกเป็นสมบัติของวัดไม่ และให้เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมของบุคคลนั้น หรือบุคคลนั้นจะจำหน่ายโดยประการใดตามกฎหมายก็ได้

คำพิพากษาฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๙๘/๒๕๕๒

พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด
นายชัชวาล นุชเล็ก

โจทก์
จำเลย

อาญา แต่งกายเป็นพระภิกษุ (มาตรา ๒๐๘)

พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ (มาตรา ๒๙)

ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙ การสละสมณเพศเพราะถูกจับในข้อหา คดีอาญาแยกได้เป็น ๓ กรณี คือ ๑. เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยตัวชั่วคราวและเจ้าอาวาสไม่ยอมรับตัวไว้ควบคุม พนักงานสอบสวนดำเนินการให้สละสมณเพศได้ ๒. พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราวและไม่ควรมอบตัวให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ ๓. พระภิกษุนั้นไม่ได้สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ กรณีของจำเลยปรากฏว่าร้อยตำรวจโท ส. นำจำเลยไปพบพระ ท. เจ้าอาวาสวัดและมีตำแหน่งเป็นเจ้าคณะและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อสอบสวนจำเลยแล้วไม่ได้ความชัดเจนว่าขณะนั้นจำเลยจำพรรษาและสังกัดวัดใด จำเลยยินยอมสึกจากการเป็นพระภิกษุโดยเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาว จึงถือได้ว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้ว ในขณะนั้นตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ มาตรา ๒๙ การที่จำเลยอ้างว่ายินยอมเปลื้องจีวรออกเพื่อต่อสู้คดีไม่เป็นเหตุให้จำเลยซึ่งได้สละสมณเพศแล้วกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก ดังนั้นเมื่อภายหลังต่อมาจำเลยกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุจึงเป็นความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๒๐๘

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยบังอาจนำสบง จีวร และอังสะ เป็นเครื่องแต่งกายสำหรับพระภิกษุในพุทธศาสนามาแต่งกายโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นภิกษุในพุทธศาสนา โดยจำเลยไม่มีสิทธิแต่งกายเช่นนั้นได้ เพราะจำเลยได้สละสมณเพศโดยถูกสึกจากการเป็นภิกษุแล้ว ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘

จำคุก ๖ เดือน พิจารณาเหตุพฤติการณ์แห่งคดีแล้วไม่สมควรรอกการลงโทษ

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยอุปสมบทเป็นพระภิกษุโดยถูกต้องมิใช่พระภิกษุปลอม พระเทพศีลวิสุทธิเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวรารามจึงไม่มีอำนาจให้จำเลยสละสมณเพศตามคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องห้ามพระภิกษุสามเณรเที่ยวเตร่และพักค้างแรมตามบ้านเรือน พ.ศ. ๒๕๒๑ ข้อ ๖ (๒) ได้ จำเลยยังไม่ขาดจากการเป็นพระภิกษุ จำเลยจึงไม่มีความผิดตามฟ้องนั้น เห็นว่า คดีนี้ต้องห้ามมิให้จำเลยฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๐๘ ในการวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายศาลฎีกาต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ศาลอุทธรณ์ฟังมาว่า จำเลยบวชเป็นพระภิกษุที่วัดเฉลิมอาสน์ในปี ๒๕๒๐ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๕ ร้อยตำรวจโทเสริมศักดิ์ รุ่งเรือง นำจำเลย

ไปมอบให้ร้อยตำรวจโทสายนต์ ดีสวัสดิ์ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่ โดยมี
นายกศม ยุงทอง ตามไปแจ้งความว่าจำเลยแต่งกายเป็นพระภิกษุโดยมิชอบ และยุ่งเกี่ยวกับนางพูนศรี
ยุงทอง ภริยาของนายกศม ร้อยตำรวจโทสายนต์ถามจำเลยเกี่ยวกับหนังสือสุทธิสำหรับพระภิกษุของจำเลย
จำเลยบอกว่าหนังสือสุทธินำไปนานแล้ว ร้อยตำรวจโทสายนต์จึงนำจำเลยไปพบพระเทพศีลวิสุทธิ
เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวรารามและมีตำแหน่งเป็นเจ้าคณะเขตบางกอกใหญ่เพื่อให้สอบสวนจำเลยว่าเป็น
พระภิกษุจริงหรือไม่ พระเทพศีลวิสุทธิและพระภิกษุผู้ใหญ่หลายรูปร่วมกันสอบสวนจำเลย แต่ไม่ได้
ความชัดว่าขณะนั้นจำเลยจำพรรษาหรือสังกัดวัดใด พฤติกรรมของจำเลยในขณะนั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่อง
ประพฤติดังละเมิดพระธรรมวินัย พระเทพศีลวิสุทธิขอให้จำเลยสละสมณเพศ ในที่สุดจำเลยยินยอม
แต่งกายด้วยชุดขาวโดยอ้างว่าเพื่อต่อสู้คดี เจ้าพนักงานตำรวจจึงจับจำเลยและแจ้งข้อหาแก่จำเลยว่า
จำเลยแต่งกายเป็นพระภิกษุโดยมิชอบ จำเลยให้การปฏิเสธ หลังจากนั้นอีก ๒ วัน จำเลยได้รับอนุญาต
ให้ประกันตัวในระหว่างสอบสวนจำเลยได้แต่งกายเป็นพระภิกษุโดยมิได้อุปสมบทใหม่ ครั้นถึงวันที่ ๑๔
กรกฎาคม ๒๕๓๔ จำเลยนำหนังสือสุทธิของจำเลยไปแสดงต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวน
มีความเห็นไม่ฟ้องจำเลย และพนักงานอัยการไม่สั่งฟ้องจำเลย ต่อมาวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗
นายกศมและพระครูวรภิกษานุญุล เจ้าคณะแขวงคันนายาว ซึ่งเป็นพระวินยาศึกษากรกองงานเลขานุการ
เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ไปแจ้งความต่อพันตำรวจโทเอก ไพศรี พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจ
นครบาลท่าพระว่า จำเลยลักจากการเป็นพระภิกษุแล้วยังแต่งกายเป็นพระภิกษุและพักอาศัยอยู่ที่ตึกแถว
เมื่อไปที่ตึกแถวตามที่ได้รับแจ้งจากนายกศมก็พบจำเลยแต่งกายเป็นพระภิกษุอยู่กับนางพูนศรี และ
บุตรสาวอีก ๒ คน ได้พบหนังสือและวีดีโอลามกด้วย เจ้าพนักงานตำรวจได้จับจำเลยมาดำเนินคดี
มีปัญหาดังวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามฟ้องหรือไม่ ในการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว
สมควรวินิจฉัยก่อนว่า เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๔ พระเทพศีลวิสุทธิเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม
และมีตำแหน่งเป็นเจ้าคณะเขตบางกอกใหญ่ได้สอบสวนจำเลยที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นพระภิกษุปลอมและ
ยุ่งเกี่ยวกับนางพูนศรีภริยาของนายกศมแล้วขอให้จำเลยสละสมณเพศ การที่จำเลยยินยอมเปลื้อง
จีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาวแทน ถือว่าจำเลยสละสมณเพศหรือพ้นจากการเป็นพระภิกษุแล้วหรือไม่
ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙ ที่ใช้บังคับอยู่ขณะนั้นบัญญัติว่า “พระภิกษุรูปใด
ถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควร
ให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือพนักงาน
สอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุมหรือพระภิกษุนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งให้พนักงาน
สอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้” เห็นว่า ตามบทกฎหมายดังกล่าว
การสละสมณเพศเพราะถูกจับในข้อหาผิดอาญาแยกได้เป็น ๓ กรณี คือ ๑. เมื่อพนักงานสอบสวนหรือ
พนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสไม่ยอมรับตัวไว้ควบคุม พนักงานสอบสวน
ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ ๒. พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราว
และไม่ควรมอบตัวให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุมก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ ๓. พระภิกษุนั้น
ไม่ได้สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ กรณีของจำเลยเมื่อ
ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๔ ร้อยตำรวจโทเสริมศักดิ์ นำจำเลยไปมอบให้
ร้อยตำรวจโทสายนต์พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาล บางกอกใหญ่ โดยมีนายกศมแจ้งว่าจำเลย

แต่งกายเป็นพระภิกษุโดยมิชอบและยุ่งเกี่ยวกับนางพูนศรีภริยาของนายกศม ร้อยตำรวจโทสายนต์จึงนำจำเลยไปพบพระเทพศีลวิสุทธิ เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวรารามและมีตำแหน่งเป็นเจ้าคณะเขตบางกอกใหญ่ และพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อสอบสวนจำเลยแล้วไม่ได้รับความชัดว่าขณะนั้นจำเลยจำพรรษาและสังกัดวัดใด จำเลยยินยอมเลิกจากการเป็นพระภิกษุโดยเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาว กรณีเห็นได้แจ้งชัดว่าจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดอาญาและพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวทั้งจำเลยมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งพนักงานสอบสวนก็ได้ดำเนินการให้จำเลยสละสมณเพศโดยนำจำเลยไปพบพระเทพศีลวิสุทธิและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อทำการสึกจำเลยจากการเป็นพระภิกษุ การที่จำเลยยินยอมเปลื้องจีวรออกแล้วแต่งกายด้วยชุดขาวเช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้ว ในขณะนั้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙ ซึ่งสอดคล้องกับคำเบิกความของพระธรรมสิริชัยหรือพระเทพศีลวิสุทธิ เจ้าอาวาสวัดอรุณราชวรารามและเป็นรองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร พระมหาสมเกียรติ โกวิท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอรุณราชวราราม และพระมหาเสวย ชนสโกว่า พระภิกษุที่ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมวินัยหรือต้องปาราชิกจะขาดจากการเป็นพระภิกษุทันทีโดยเจ้าคณะเขตหรือเจ้าคณะตำบลหรือเจ้าคณะแขวงสามารถให้พระภิกษุรูปนั้นสึกได้โดยไม่ต้องกล่าวคำลาสิกขา ที่จำเลยอ้างว่ายินยอมเปลื้องจีวรออกเพื่อต่อสู้คดีก็ไม่ใช่เหตุให้จำเลยซึ่งได้สละสมณเพศแล้วกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก และด้วยเหตุดังกล่าวจึงเห็นว่ากรณีที่จำเลยแต่งกายเป็นพระภิกษุเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุเป็นการกระทำที่เป็นความผิดตามฟ้อง เมื่อได้วินิจฉัยว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้ว กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยฎีกาข้ออื่นของจำเลยต่อไป เพราะไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลง ศาลล่างทั้งสองพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดนั้นชอบแล้ว แต่ที่ศาลล่างทั้งสองใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยจำคุกจำเลย ๖ เดือนนั้นหนักเกินไป ศาลฎีกาเห็นสมควรกำหนดโทษเสียใหม่ให้เหมาะสม แต่ตามพฤติการณ์แห่งคดีไม่สมควรรอการลงโทษให้จำเลย ฎีกาจำเลยฟุ้งขึ้นบางส่วน”

พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำคุกจำเลย ๓ เดือน นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

(ณรงค์ศักดิ์ วิจิตรสารวงศ์ - เรื่องฤทธิ์ ศรีวรรณะ - จำคุก แสนกักติ)

จิตฤดี วีระเวส - ยอ

หมายเหตุ

“ให้ดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศ” ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙ มีความหมายเพียงใด การอุปสมบทเป็นพระภิกษุ หรือการดำรงสมณเพศก็ดี การลาสิกขา หรือการสละสมณเพศก็ดีต่างมีวิธีการและกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ตามพระธรรมวินัยชัดเจนแก่บุคคลใดจะโกนหัวนุ่งห่มจีวรก็ไม่ใช่การอุปสมบท พระภิกษุรูปใดจะถูกบังคับให้ถอดจีวรก็ไม่ใช่การลาสิกขาหรือการสละสมณเพศ การสละสมณเพศตามพระธรรมวินัยมีใช้เพียงแค่เปลี่ยนเครื่องหมายแต่งกายเท่านั้น

การสละสมณเพศหรือการลาสิกขาจากการเป็นพระภิกษุต้องได้ความว่าบุคคลนั้นเป็นพระภิกษุ บุคคลที่ต้องอาบัติ “ปาราชิกสี่” ข้อใดข้อหนึ่ง คือเสพเมถุนหรือเอาสิ่งของที่ไม่ได้ให้ตั้งแต่ ๕ มาสขึ้นไป ผ่ามณุษย์ อดอุตริมณุษสรธรรมอันไม่มีในตน แม้ไม่กล่าวลาสิกขา ก็ถือว่าขาดจากความเป็นภิกษุแล้วทันทีเมื่อความผิดสำเร็จ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่ม ๑ ข้อที่ ๑๐-๓๐๐)

การบอกคืนดีกษัตราตามพระธรรมวินัยมีองค์ประกอบ ๒ ประการ

๑. บุคคลนั้นมีพฤติการณ์ “การกระทำเป็นผู้ทรพลงให้แจ้ง” หมายความว่าไม่ประสงค์จะเป็นพระภิกษุอีกต่อไป มีอาการเบือนหน้ายแศสมณะ ประสงค์จะเป็นคฤหัสถ์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๓๐)

๒. มีการเปล่งกล่าวให้ผู้อื่นทราบว่าคุณเองมีเจตนาลาสิกขาจริง การกล่าวต้องชัดเจนไม่กำกวม ไม่มีข้อแม้ ไม่ใช้เพราะถูกบังคับ มิฉะนั้นจะยังไม่ขาดจากความเป็นภิกษุ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๓๐ และ ๓๑) การกล่าวเพราะหึงชาน เพราะไม่เข้าใจ กล่าวเล่น ๆ ไม่ขาดจากความเป็นพระภิกษุ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๓๒)

ก่อนนี้ศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษาที่ ๔๔๙๙/๒๕๓๙ ระหว่างพนักงานอัยการประจำศาลแขวง สุพรรณบุรี โจทก์ นายจำลอง ทองเพชร จำเลยว่า คณะสงฆ์ชั้นต้นวินิจฉัยให้จำเลยสึก การยื่นอุทธรณ์ต่อคณะสงฆ์ชั้นอุทธรณ์ของจำเลยไม่ว่าจะเป็นการยื่นโดยชอบหรือไม่ ไม่เป็นเหตุให้จำเลยซึ่งได้สึกจากการเป็นพระภิกษุไปแล้วกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุอีก ฎีกานี้ศาลฎีกาพิงยุติว่าจำเลยได้สึกไปแล้ว เมื่อจำเลยกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุอีก จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ โดยไม่ได้วินิจฉัยเรื่องขั้นตอนการสึกว่า ได้ลาสิกขาตามพระธรรมวินัยดังกล่าวแล้วหรือไม่

ฎีกาฉบับที่บันทึกอยู่นี้ก็เช่นเดียวกัน ศาลฎีกาเห็นว่าการที่จำเลยยินยอมเปลี่ยนจากจีวรเป็นผ้าสีขาวแทนนั้น ถือว่าจำเลยสึกแล้ว เมื่อจำเลยสละสมณเพศแล้ว จำเลยจึงไม่มีสิทธิมุ่งห่มสบงจีวรอีก การที่จำเลยกลับมาห่มสบงจีวรอีก จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘

คำพิพากษาศาลฎีกาทั้งสองเรื่องนี้ วินิจฉัยคำว่า “สละสมณเพศ” ในรูปแบบการแต่งกายเท่านั้นว่า เมื่อจำเลยยินยอมเปลื้องสบงจีวรออกถือว่าจำเลยลาสิกขาแล้ว โดยไม่ได้วินิจฉัยสึกไปถึงเจตนาของจำเลยและขั้นตอนการลาสิกขาตามพระธรรมวินัยข้างต้น

ก่อนจะมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่บันทึกอยู่นี้ ศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยในคดีหมายเลขแดงที่ ๒๙๙๙/๒๕๓๙ ระหว่างพนักงานอัยการสำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นายรักษ์ รักพงษ์ หรือพระโพธิรักษ์ จำเลยว่า แม้จำเลยได้เปลี่ยนเครื่องแต่งกายไปเป็นแบบอื่นไปยื่นคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชนแก้คำนำหน้าจากพระเป็นนายแล้ว แต่จำเลยยังไม่ได้กล่าวลาสิกขาตามพระธรรมวินัย ไม่ถือว่าจำเลยสละสมณเพศ จำเลยยังเป็นพระภิกษุ เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกาขึ้นไปยังศาลฎีกา จึงยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าศาลฎีกาจะวินิจฉัยพระธรรมวินัยเหมือนศาลอุทธรณ์หรือไม่ หรือจะวินิจฉัยเช่นเดียวกับฎีกาที่บันทึกอยู่นี้

ศาลฎีกาได้วินิจฉัยความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ ไว้ในฎีกาที่ ๓๖๙๙-๓๗๓๙/๒๕๔๑ ระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์ นายพิสุทธิ เลิศคุปนิจ หรือสมณะพิสุทธิโรกับพวก จำเลยว่า จำเลยที่ ๔๐ ไม่ได้เป็นอุปัชฌาย์ ตามกฎหมายเถรสมาคม บวชให้จำเลยอื่น ๆ การบวชจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเถรสมาคม จำเลยดังกล่าวจึงไม่มีสิทธิแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุสามเณร ในพระพุทธศาสนา เป็นที่น่าสังเกตว่า คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ไม่ได้วินิจฉัยถึงการบวชของจำเลยต่าง ๆ ว่าถูกต้องตามพระธรรมวินัยหรือไม่ ด้วยความเคารพผู้บันทึกเห็นด้วย

ในผลของคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ว่า จำเลยที่ ๔๐ ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอุปฆาตตามกฎหมาย
มาตรา ๔๐ จึงไม่ใช่อุปฆาตตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จำเลยอื่นที่จำเลย
ที่ ๔๐ บวชให้จึงไม่มีสิทธิแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุในปกครองของมหาเถรสมาคม
เมื่อแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาที่ปกครองโดยมหาเถรสมาคม
จึงมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ แต่ผู้บันทึกไม่เห็นด้วยที่ว่าจำเลยดังกล่าวนี้
ไม่มีสิทธิแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพราะจำเลยดังกล่าวนี้
จะมีสิทธิแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาหรือไม่จำเป็นต้องพิจารณาก่อน
ว่าได้บวชถูกต้องตามพระธรรมวินัยแล้วหรือไม่ก่อน ถ้าบวชโดยถูกต้องก็มีสิทธิแต่งกายหรือใช้เครื่องหมาย
ว่าเป็นพระภิกษุสามเณรในพระพุทธศาสนาแต่ไม่มีสิทธิแต่งกายแบบเดียวกับคณะสงฆ์อื่น ๆ เท่านั้น เพราะ
มีฉะนั้นจะส่งผลต่อคณะสงฆ์อื่น ๆ เช่น คณะสงฆ์รามัญนิกาย คณะสงฆ์จีนนิกายต่าง ๆ อีกหลายนิกาย
คณะสงฆ์ลามะของธิเบต คณะสงฆ์ไต้หวัน คณะสงฆ์เมืองฮ่องกง คณะสงฆ์เวียตนามคณะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่
นิกายอนัม คณะสงฆ์ญี่ปุ่นที่มีมากกว่า ๖๐ คณะ คณะสงฆ์เกาหลีที่มีมากกว่า ๒๐ คณะ คณะสงฆ์ลังกา
ทั้ง ๓ คณะ คณะสงฆ์กัมพูชาทั้ง ๒ คณะ คณะสงฆ์ลาว ฯลฯ ที่เข้ามาเผยแผ่ในราชอาณาจักรไทย
มาเจริญสัมพันธไมตรี และที่เข้าศึกษาที่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งล้วนแต่
ให้บวชตามพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนาแต่อุปฆาตไม่ได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายมาตรา ๔๐

ประสงค์ เดกฉัตร

ป.อ. มาตรา ๑ (๘)

ป.วิ.อ. มาตรา ๙๑

พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๕

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขออนุโมทนาบัตร พ.ศ. ๒๕๒๓ มาตรา ๓

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขออนุโมทนาบัตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๓ ระบุว่าเมื่อมีผู้บริจาคทรัพย์สินแก่วัดให้เจ้าอาวาสหรืออธิบดีเจ้าสังกัดตอบขออนุโมทนา เห็นได้ว่าการออกอนุโมทนาจะต้องออกโดยเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ซึ่ง ป.อ. มาตรา ๑ (๘) ระบุว่า “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายรวมถึงสำเนาเอกสารนั้น ๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย และตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๕ บัญญัติให้ไวยาวัจกรและเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานด้วย ดังนั้นอนุโมทนาบัตรจึงเป็นเอกสารราชการ

การกระทำของจำเลยที่กรอกข้อความลงในแบบอนุโมทนาบัตรจำนวน ๓๘ ฉบับ กับปลอมหนังสือราชการของจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ดรวม ๓ ฉบับ เป็นการกระทำความผิดต่างกัน จึงถือได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดหลายกรรมและผิดต่อกฎหมายรวม ๔๑ กระทำ

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยปลอมอนุโมทนาบัตรโดยกรอกข้อความลงในแบบอนุโมทนาบัตรที่ยังไม่ได้กรอกข้อความจำนวน ๓๘ ฉบับ มีข้อความว่า บุคคลต่าง ๆ ตามที่ระบุชื่อรวม ๓๑ ราย บริจาคเงินและทรัพย์สินให้แก่วัดต่าง ๆ ปลอมลายมือชื่อเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ปลอมดวงตราของเจ้าพนักงานประทับลงในอนุโมทนาบัตรดังกล่าว ปลอมหนังสือราชการของจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ดรวม ๓ ฉบับ ส่งอนุโมทนาบัตรปลอมไปให้เจ้าหน้าที่กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการออกประกาศเกียรติคุณบัตรเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้แก่ผู้อื่นมีชื่อในประกาศนียบัตรเกียรติคุณ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ. มาตรา ๒๕๑, ๒๕๒, ๒๖๔, ๒๖๕, ๒๖๘, ๓๒, ๓๓, ๙๑ และวิบเอกสารของกลาง

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานปลอมเอกสารราชการและฐานปลอมดวงตราของเจ้าพนักงาน ตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๕, ๒๕๑ รวม ๓๘ กระทำ แต่ละกระทำกระทำความผิดเดียว ผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามมาตรา ๙๐ รวม ๓๘ กระทำ กับมีความผิดฐานใช้เอกสารราชการปลอมและใช้รอยตราเจ้าพนักงานปลอม ตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๘ วรรคสอง (ที่ถูกเป็นวรรคแรก) ประกอบด้วยมาตรา ๒๖๕, ๒๕๒ (ที่ถูกมาตรา ๒๕๒ ประกอบมาตรา ๒๕๑) รวม ๓๘ กระทำ แต่ละกระทำกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งต้องลงโทษตามมาตรา ๒๕๒ (ที่ถูกมาตรา ๒๕๒ ประกอบมาตรา ๒๕๑) อันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดตามมาตรา ๙๐ แต่การใช้ันเกิดจากการที่จำเลยเป็นผู้ทำปลอมขึ้นซึ่งรอยตราของเจ้าพนักงานทั้ง ๓๘ กระทำ ด้วย ตามมาตรา ๒๖๓ บัญญัติให้ลงโทษทั้ง ๓๘ กระทำนี้ตามมาตรา ๒๕๑ จำคุกกระทำละ ๒ ปี รวมจำคุก

๗๖ ปี และมีความผิดฐานปลอมเอกสารราชการตาม ป.อ. มาตรา ๒๖๕ อีก ๓ กระทง กับมีความผิดฐานใช้เอกสารราชการปลอมตามมาตรา ๒๖๔ (ที่ถูกมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๒๖๕) อีก ๓ กระทง แต่การใช้ดังกล่าวเกิดจากการที่จำเลยเป็นผู้ทำปลอมเอกสารราชการทั้ง ๓ กระทง จึงให้ลงโทษเพียงฐานใช้เอกสารราชการปลอมตามมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๖๕ (ที่ถูกเป็นมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก ประกอบมาตรา ๒๖๕ ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคสอง) รวม ๓ กระทง จำคุกกระทงละ ๒ ปี เป็นจำคุก ๖ ปี รวมจำคุกทั้งสิ้น ๘๒ ปี จำเลยให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้ตาม ป.อ. มาตรา ๗๔ หนึ่งในสาม เป็นจำคุก ๕๔ ปี ๘ เดือน แต่คงให้จำคุกจำเลยเพียง ๒๐ ปี ตาม ป.อ. มาตรา ๗๑ (๒) รับเอกสารของกลาง

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

จำเลยฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งลงชื่อในคำพิพากษาศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขอใบหรืออนุโมทนาบัตร พ.ศ. ๒๕๒๓ ข้อ ๓ ระบุว่า เมื่อผู้บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงาน ให้แก่สถานศึกษา วัด หรือส่วนราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้ตอบขอใบหรืออนุโมทนาตามแบบท้ายระเบียบ ดังนี้

(๑) บริจาคไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท ให้หัวหน้าสถานศึกษา เจ้าอาวาสหรือหัวหน้าส่วนราชการที่ได้รับประโยชน์พิจารณาตอบขอใบหรืออนุโมทนา แล้วรายงานให้กรมเจ้าสังกัดทราบด้วย

(๒) บริจาคเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับสถานศึกษา วัด หรือส่วนราชการที่ได้รับประโยชน์ที่อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมายตอบขอใบหรืออนุโมทนาแล้วรายงานให้กรมสังกัดทราบสำหรับวัด สถานศึกษาหรือส่วนราชการที่ได้รับประโยชน์ที่ขึ้นตรงต่อส่วนกลางให้อธิบดีเจ้าสังกัดตอบขอใบหรืออนุโมทนา

ตามระเบียบดังกล่าวเห็นได้ว่าการออกอนุโมทนาบัตรจะต้องออกโดยเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ซึ่งเอกสารราชการตามความหมายใน ป.อ. มาตรา ๑ (๘) ระบุว่า “เอกสารราชการ” หมายความว่า เอกสารซึ่งเจ้าพนักงานได้ทำขึ้นหรือรับรองในหน้าที่ และให้หมายรวมถึงสำเนาเอกสารนั้นๆ ที่เจ้าพนักงานได้รับรองในหน้าที่ด้วย และตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๕ บัญญัติไว้ให้เวยาวัจกรและเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานด้วย ข้ออ้างของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

การกรอกข้อความลงในแบบอนุโมทนาบัตรจำนวน ๓๘ ฉบับ กับปลอมหนังสือราชการของจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดร้อยเอ็ดรวม ๓ ฉบับ อันเป็นการกระทำความผิดต่างวาระกัน ถือได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดหลายกรรมและ ผิดต่อกฎหมายรวม ๔๑ กระทง หากได้ผิดเพียง ๕ กระทง ตามที่จำเลยอ้างไม่ ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน

(สิงหะ สัตยธรรม - วินัย วิมลเศรษฐ - คงศักดิ์ วัชรคงศักดิ์)

ศาลอาญา - นายเจดีย์ พลวิเศษ

ศาลอุทธรณ์ - นายวิชา มั่นสกุล

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๙๔๗/๒๕๒๔

คดีระหว่างวัดราชวรวิหารสามัคคีธรรม
พระครูปริยัติวัชรคุณ

โจทก์
จำเลย

เรื่อง ไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ม. ๓๔ (๒) เจ้าอาวาสมีอำนาจสั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสวัด โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลย ตามบทกฎหมายดังกล่าว กรณีหาใช่เป็นเรื่องที่จำเลยจะต้องรับนิคหกรรมเพราะการกระทำล่วงละเมิดพระธรรมวินัย ซึ่งจะต้องดำเนินตามหมวด ๔ แห่ง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ ไม่”

หมายเหตุ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ (๒) ให้เจ้าอาวาสสั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ซึ่งไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสออกไปเสียจากวัดได้

ดังนั้น เจ้าอาวาสจึงย่อมมีอำนาจสั่งให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ออกจากวัดได้ทั้ง ทางแพ่ง และทางอาญา ถ้าสั่งให้พระภิกษุ หรือภราดรออกจากวัด ภิกษุหรือภราดรผู้ถูกสั่งไม่ออกไป เจ้าอาวาสก็ย่อมแจ้งตำรวจจับกุมดำเนินคดีอาญาฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงาน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๖๔ ได้ เพราะเจ้าอาวาสเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๔ ประกอบด้วยมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

แต่ถ้าจะฟ้องคดีแพ่งก็ย่อมทำได้ โดยอ้าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ (๒) โดยจะใช้ วัด ซึ่งเป็นนิติบุคคลเป็นโจทก์ หรือจะฟ้องโดยเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดก็ได้ หรือจะมอบให้ไวยาวัจกรของวัดฟ้องแทนก็ได้ และแม้จะมอบอำนาจให้คนอื่น ๆ ฟ้องคดีแทน ก็ได้เช่นกัน

การฟ้องให้ออกจากวัดก็ดี หรือการสั่งให้ออกจากวัดก็ดี ไม่จำเป็นจะต้องตั้งกรรมการสอบสวนว่ากระทำผิดพระวินัยหรือไม่ก่อนด้วย

เรื่อง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฯ ชัดคำสั่งเจ้าอาวาส

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “จำเลยเป็นพระภิกษุไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาสไปไหนไม่ลาเจ้าอาวาส พาบุคคลภายนอกและพระภิกษุวัดอื่นมาทำนิกในกุฏิจำเลยโดยไม่บอกเจ้าอาวาส ไม่ปฏิบัติกิจทางสงฆ์ที่เจ้าอาวาสบอก เจ้าอาวาสจึงออกคำสั่งให้จำเลยออกไปจากวัด จำเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร จำเลยจึงต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘”

คดีนี้พนักงานอัยการเป็นโจทก์ เหตุที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง จึงต้องเข้าใจว่า เมื่อเจ้าอาวาสสั่งให้พระภิกษุประเสริฐ ฯ จำเลยออกไปจากวัด เพราะไม่อยู่ในโอวาท แต่พระภิกษุประเสริฐ ฯ ไม่ยอมออกไป ท่านเจ้าอาวาสจึงไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้จับกุมดำเนินคดี ในข้อหาฐานชัดคำสั่งเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจหน้าที่ เมื่อพนักงานจับกุมตัวพระภิกษุประเสริฐ ฯ สอบสวนแล้ว ก็ให้ส่งให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องศาลต่อไป

พนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทราฟ้องว่า จำเลยเป็นพระภิกษุพำนักอยู่วัดชนะสงครามพิทยารบรรพตติดถนนกระดังกระเดื่องไม่อยู่ในโอวาทของพระครูสัมเกลี้ยง อภิบุญโญ เจ้าอาวาส ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๔ เวลากลางวัน พระครูสัมเกลี้ยงเจ้าอาวาสได้ออกคำสั่งให้จำเลยออกไปเสียจากวัดชนะสงครามพิทยารบรรพต ภายใน ๕ วันจำเลยทราบคำสั่งเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๔ จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๔ เกินกว่า ๕ วันแล้ว จำเลยไม่ออกไปจากวัด จำเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย โดยไม่มีเหตุข้อแก้ตัวอันสมควร ขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ (๒), ๔๕ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

พระประเสริฐ ฯ จำเลยปฏิเสธ และนำสืบว่าเจ้าอาวาสกลั่นแกล้งจำเลย ครั้งหนึ่งเจ้าอาวาสเมียนลูกศิษย์ของจำเลยเป็นบาดแผล บิดาของลูกศิษย์จำเลยไปแจ้งท่าน เจ้าอาวาสหาว่าจำเลยยุแหย่ ต่อมาข้าว่าเจ้าอาวาสฆ่าเราสุนัข เจ้าอาวาสเข้าใจว่าจำเลยบอกข่าว เจ้าอาวาสไม่เคยตั้งกรรมการสอบสวนจำเลย เจ้าอาวาสหาเหตุกลั่นแกล้งให้จำเลยย้ายกุฏิถึง ๒ ครั้ง ฯลฯ

ศาลชั้นต้น เห็นว่า จำเลยทำผิดพระธรรมวินัยและระเบียบแบบแผนที่เจ้าอาวาสกำหนดไว้บ้างยังไม่มีผลเพียงพอรุนแรง ถึงกับเจ้าอาวาสจะต้องออกคำสั่งขับไล่จำเลยออกไปจากวัด ฉะนั้นแม้จำเลยจะไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ก็เป็นเรื่องที่มีเหตุสมควร จำเลยไม่มีความผิด พิพากษายกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์ ฟังว่า จำเลยไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกไปจากวัด จำเลยไม่ปฏิบัติ จำเลยต้องมีความผิดตามฟ้อง พิพากษาลบคำพิพากษาศาลชั้นต้นว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ (๒) ๔๕ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

ศาลฎีกาพิพากษายืน โดยวินิจฉัยไว้ ดังข้อความที่ได้ย่อไว้ข้างต้น

หมายเหตุ จากคำพิพากษานี้ จะเห็นได้ว่าข้อแก้ตัวที่มีเหตุผลสมควรนั้นมิใช่จะไปกล่าวถึงความประพฤติไม่ดีของเจ้าอาวาส ดังปรากฏตามคำพิพากษากล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “ส่วนเหตุต่าง ๆ ที่จำเลยนำสืบว่า เจ้าอาวาสประพฤติไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย เป็นต้นว่า แกล้งหาเหตุเมียนตีลูกศิษย์ของจำเลย และเข้าใจว่าจำเลยยุแหย่ให้บิดาของลูกศิษย์ของจำเลยไปแจ้งความต่อกำนัน เจ้าอาวาสแกล้งจำเลยให้ย้ายกุฏิ ชาวบ้านไม่เคารพนับถือเจ้าอาวาสเพราะมีพฤติกรรมเป็นที่น่ารังเกียจนั้น ข้ออ้างของจำเลยดังกล่าว มิใช่เหตุแก้ตัวอันสมควรที่จะทำให้จำเลยพ้นความผิด”

ขอให้สังเกตว่า โจทก์เขาฟ้องว่าจำเลยไม่อยู่ในโอวาท กระด้างกระเดื่อง ไปไหนไม่ลาเจ้าอาวาส นำผู้อื่นมาพำนักในกุฏิไม่บอกเจ้าอาวาส ฯลฯ

แต่จำเลยกลับมากล่าวว่า เจ้าอาวาสขำเราสุนัข เจ้าอาวาสเมียนตีลูกศิษย์ เจ้าอาวาสกลั่นแกล้งให้ย้ายกุฏิ จึงไม่ใช่ข้อแก้ตัวตามข้อกล่าวหาเลย ทำนองเดียวกับที่ว่า โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทุจริต จำเลยแทนที่จะแก้ตัวว่าไม่ได้ทุจริต กลับไปว่าโจทก์ก็ทุจริต หรือเคยทุจริตอย่างเดียวกันนั่นเอง เท่ากับยอมรับแล้วว่าที่กล่าวหาว่าทุจริต นั้นเป็นความจริง

เรื่อง ลักษณะปกครองคณะสงฆ์

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “วัดร้าง สงฆ์ไม่อาศัย กรมการศาสนาย่อมมีอำนาจดูแลรักษา และจัดการทรัพย์สินของวัดนั้น”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า วัดเมืองเถินเป็นวัดร้าง ไม่มีสงฆ์อาศัยมาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏ ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ จึงได้จดทะเบียนเป็นวัดร้าง มีเนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๗๒ ตารางวา โฉนดที่ดิน เลขที่ ๒๖๓๒

ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๑ มีราษฎรบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินดังกล่าวนี้ประมาณ ๕๐ ราย กรมการศาสนาต้องการจะปรับปรุงที่ดิน จึงมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดฟ้องขับไล่

ปัญหามีว่า กรมการศาสนามีอำนาจฟ้องหรือไม่ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตาม พ.ร.บ. การปกครอง คณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ มาตรา ๘ บัญญัติว่า “วัดใดร้าง สงฆ์ไม่อาศัย ให้เจ้าพนักงานฝ่ายราชอาณาจักร เป็นผู้ปกครองรักษาวัดนั้น ทั้งที่ธรณีสงฆ์ซึ่งขึ้นกับวัดนั้นด้วย” และ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๒ วรรค ๒ บัญญัติให้ทรัพย์สินของวัดที่ถูกยุบเลิกให้ตกเป็นศาสนสมบัติกลาง และเพื่อการนี้ ให้ถือว่ากรมการศาสนาเป็นเจ้าของศาสนสมบัติกลางนั้นด้วย

กรมการศาสนาจึงมีอำนาจฟ้อง ดังข้อความที่ย่อข้างต้น

เรื่อง ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ และทรัพย์สินสิทธิ

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ให้ยุบรวมวัดใหม่กับวัดภูเขาดินโจทก์เป็นวัดเดียวกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ ในขณะที่วัดใหม่ยังมีพระภิกษุอยู่จึงหาใช่เป็นวัดร้างสงฆ์ไม่อาศัยไม่

การยุบวัดแม้ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นจะไม่ได้บัญญัติไว้แต่ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ย่อมให้มีการรวมวัดที่ใกล้ชิดติดกันเป็นวัดเดียวกัน เพื่อประโยชน์แก่การบำรุงวัดให้เจริญยิ่งขึ้น หรือเพื่อประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์ได้ โดยขอรับความเห็นชอบในที่สุดจากฝ่ายปกครองคณะสงฆ์ก่อน และ พ.ร.บ. ลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ก็ไม่มีบัญญัติห้ามไว้ ดังนั้น การที่เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์สั่งรวมวัดใหม่ เข้าเป็นวัดเดียวกับวัดโจทก์ (ภูเขาดิน) จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมาย

วัดใหม่ที่ถูกรวมเข้าเป็นวัดเดียวกับวัดโจทก์ (ภูเขาดิน) จึงไม่มีสภาพที่จะตกเป็นวัดร้างได้ที่ดินพิพาทเดิมเป็นของวัดใหม่แล้วได้รื้อกุฏิ วิหารและสิ่งปลูกสร้างจากที่ดินพิพาทไปไว้ที่วัดโจทก์เมื่อรวมกับวัดโจทก์ ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นที่ดินของวัดร้าง แต่เป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดโจทก์ ด้วยการยุบรวมวัดใหม่กับวัดโจทก์เป็นวัดเดียว ดังนี้ การดูแลรักษาและการจัดการไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรมการศาสนาจำเลย การที่จำเลยไปขออนุญาตออกโฉนดที่ดินพิพาทเป็นของวัดใหม่ (ร้าง) เป็นการไม่ชอบ โจทก์มีสิทธิขอให้เพิกถอนสิทธิได้”

ข้อเท็จจริงของคดีนี้ได้ว่า “วัดใหม่” (ร้าง) กับ “วัดภูเขาดิน” อยู่ในเขตเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ใกล้เคียงกัน ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ได้สั่งให้ยุบรวมวัดใหม่มารวมอยู่เป็นวัดเดียวกับวัดภูเขาดิน ซึ่งขณะสั่งให้ยุบมารวมอยู่เป็นวัดเดียวกับวัดภูเขาดินนั้น วัดใหม่ยังมีพระจำพรรษาอยู่เพียง ๒ รูป ได้สั่งให้พระภิกษุหนึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัดใหม่มาเป็นเจ้าอาวาสวัดภูเขาดินด้วยยังเหลือแต่ที่ดินว่างเปล่า ที่ดินยังไม่มีโฉนด เป็นที่ดิน ส.ค. ๑

ครั้นต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีราษฎรที่ถูกไฟไหม้บ้านเรือนพากันอพยพเข้าไปปลูกอาคารไม้ชั่วคราวอยู่อาศัยในที่ดินของวัดใหม่ ประมาณ ๕๐-๖๐ หลังคาเรือน

เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐ กรมการศาสนาได้ไปขออนุญาตออกโฉนดที่ดินดังกล่าวนี้ให้เป็นที่ดินของวัดใหม่ (วัดร้าง) โดยถือว่าวัดใหม่เป็นวัดร้าง กรมการศาสนาจึงเป็นเจ้าของเป็นผู้ดูแลรักษาทางราชการกรมที่ดินได้ออกโฉนดที่ ๙๐๓ เนื้อที่ดิน ๙ ไร่ ๓ งาน ๓๒ วา โฉนดของวัดใหม่ (วัดร้าง) แล้วกรมการศาสนาในฐานะเป็นเจ้าของจึงได้เป็นโจทก์ฟ้องขับไล่ ผู้ที่เข้าไปปลูกอาคารดังกล่าวตามคดีแดงเลขที่ ๒๐-๔๘/๒๕๒๑ ของศาลจังหวัดเพชรบูรณ์

วัดภูเขาตินเห็นว่า ที่ดินของวัดใหม่ที่ย้ายหรือยุบมารวมอยู่กับวัดภูเขาตินนั้นเป็นที่ดินธรณีสงฆ์ของวัดภูเขาติน หากใช่เป็นของวัดใหม่อันกรมการศาสนาจะจัดการดูแลและเป็นเจ้าของได้ไม่ วัดภูเขาตินจึงฟ้องศาล ขอให้ศาลพิพากษาว่า ที่ดินเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดภูเขาติน กรมการศาสนาไม่มีหน้าที่มาเกี่ยวข้องจัดการ และขอให้เพิกถอนโฉนดเลขที่ ๘๐๓ เสียด้วย

ศาลชั้นต้น วินิจฉัยว่า เจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ หรือเจ้าคณะเมืองไม่มีอำนาจยุบหรือรวมวัดวัดโจทก์ (วัดภูเขาติน) ครอบครองที่ดินพิพาทมานานเท่าใดก็ได้กรรมสิทธิ์ วัดใหม่ไม่มีพระภิกษุอาศัยเป็นเวลานาน จึงตกเป็นวัดร้าง กรมการศาสนาจำเลย จึงมีอำนาจปกครองรักษาที่ดินพิพาทของวัดร้าง จึงพิพากษายกฟ้อง (คือ พิพากษาให้วัดภูเขาตินโจทก์แพ้คดี)

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน (คือ พิพากษาให้วัดภูเขาตินโจทก์แพ้คดีเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น)

ศาลฎีกาพิพากษากลับ ให้วัดภูเขาตินชนะคดี ดังปรากฏคำพิพากษาที่ย่อข้างต้น

หมายเหตุ การยุบ การรวมวัด เพิ่งจะมีกฎหมายบังคับใช้โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ บัญญัติไว้ว่า การสร้าง การตั้ง การรวม การโอน การย้าย การยุบเลิกวัด ให้เป็นไปตามกฎกระทรวง และต่อมาก็ได้มีกฎกระทรวงลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ เกี่ยวกับการรวมวัดว่า เมื่อคณะกรรมการอำเภอและคณะกรรมการสงฆ์เห็นว่า วัดมากเกินไปจนความจำเป็นเหลือกำลังที่จะบำรุงรักษาให้เจริญได้ดี หรือด้วยเหตุอื่นใดสมควรจะรวมกันก็ดี ให้รายงานต่อคณะกรรมการจังหวัดเพื่อพิจารณา เมื่อสั่งสมมติอนุมัติแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจะประกาศรวมวัดเป็นวัดเดียวกัน

ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็ได้บัญญัติถึงวิธีการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิกวัดไว้ใน มาตรา ๓๒ ว่า ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงเช่นเดียวกัน และได้มีกฎกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๒ กำหนดวิธีการไว้คล้ายคลึงกับกฎกระทรวงที่ออกตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔

แต่ก่อน พ.ศ. ๒๔๘๔ ไม่มีกฎหมายให้อำนาจเจ้าคณะจังหวัด หรือเจ้าคณะเมือง ย้ายวัดหรือรวมวัดกันไว้ เพราะเหตุนี้ศาลชั้นต้นจึงได้พิพากษาว่า เจ้าคณะจังหวัดหรือเจ้าคณะเมืองไม่มีอำนาจยุบหรือรวมวัด แต่ที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า เจ้าคณะเมืองมีอำนาจบังคับบัญชาว่ากล่าวสั่งสมมติตลอดเมืองนั้น ดังนั้นการที่พระเพชรบูรณ์คนาวสย เจ้าคณะจังหวัดเมืองเพชรบูรณ์ รวมวัดใหม่เข้าเป็นวัดเดียวกับวัดภูเขาติน จึงย่อมมีอำนาจที่จะทำได้ ทั้งกรมการศาสนาที่ตกเป็นจำเลยก็มีได้นำสืบได้แย้ง หรือคัดค้านแต่อย่างใดเลยว่าการกระทำของเจ้าคณะจังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่มีอำนาจ ยิ่งกว่านั้นกลับปรากฏจากคำเบิกความของนายจรวัย หนูคง นิติกร ๖ กรมการศาสนา ซึ่งเป็นพยานของฝ่ายจำเลยเองว่า ก่อนใช้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ได้เคยเห็นรายงานการยุบวัด รวมวัด จึงต้องแสดงว่าได้เคยยุบวัดรวมวัดกันมาก่อน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ แล้ว

อาศัยเหตุผลและพยานหลักฐานดังกล่าวนี้ การสั่งของเจ้าคณะจังหวัดเมืองเพชรบูรณ์ ให้ยุบรวมวัดใหม่เป็นวัดเดียวกับวัดภูเขาตินจึงชอบด้วยกฎหมาย

“วัด” ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ กิติ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กิติ์ มีอยู่ ๒ อย่างเท่านั้น คือ

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ส่วน “วัดร้าง” ไม่มีบัญญัติไว้ว่าเป็นวัดในลักษณะอย่างไร จึงต้องอาศัย มาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ชั้นโกสินทรศก ๑๒๑ ซึ่งมีข้อความบัญญัติไว้ว่า “วัดใดสร้างสงฆ์ไม่อาศัย ฯลฯ” ดังนั้น วัดใดที่ไม่มีสงฆ์อาศัยอยู่เลยจึงจะเรียกว่า “วัดร้าง”

สำหรับ “วัดใหม่” ที่ยุบมารวมกับวัดภูเขาตินจึงมิใช่มีสภาพเป็นวัดร้าง เพราะขณะยุบรวมกับวัดภูเขาตินยังมีสงฆ์อาศัยอยู่ ๒ รูป พระภิกษุรูปหนึ่งชื่อ “พระถนอม” ยังมาดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดภูเขาตินในขณะนั้นอีกด้วย

ที่ดินของวัดใหม่ภายหลังที่ได้รีไเบสท์ วิจารณ์ และสิ่งปลูกสร้างไปรวมอยู่กับวัดเขาตินแล้ว ที่ดินของวัดก็ย่อมตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดภูเขาตินไปด้วย ที่ดินของวัดใหม่จึงไม่มีลักษณะหรือสภาพเป็นวัดร้าง เพราะกล่มกลืนเข้าไปอยู่ในวัดภูเขาตินจนหมดสิ้นแล้ว กรมการศาสนาจึงไม่มีอำนาจหน้าที่เข้าไปจัดการเกี่ยวข้องได้

วัดครอบครองปรปักษ์ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๗-๕๐/๒๕๙๐ คดีระหว่างคณะกรรมการจังหวัดลำพูน โดยหลวงชนุมิตราภิกข
ประธานกรรมการจังหวัดลำพูน ผู้รับมอบอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการ โจทก์ นายอ้าย ธัญมอ กับพวก
จำเลย

เรื่อง ที่ดิน ไร่ไร่

คำพิพากษาศาลฎีกา มีดังนี้ “ที่ธรณีสงมณนั้นไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องจดทะเบียน
การฟ้องขับไล่ออกจากที่ธรณีสงมณนั้น โจทก์พิสูจน์ว่าเป็นที่ธรณีสงมณก็เพียงพอแล้ว ไม่ว่า
ต้องนำสืบถึงการได้มา”

ข้อเท็จจริงโดยย่อมีว่า จำเลยทั้งสี่ส่วนต่างได้ครอบครองที่ธรณีสงมณของวัดป่าขวางงาม
ตำบลป่าขวาง จังหวัดลำพูน ซึ่งที่ดินดังกล่าวติดต่อกับที่ดินเดียวกับที่วัดและอยู่หน้าวัดนั่นเอง ทางวัด
ได้ไล่แล้วแต่จำเลยไม่ยอมออกจึงนำคดีมาฟ้อง

จำเลยสู้คดีว่าไม่ใช่ที่ธรณีสงมณ แต่เป็นที่ดินของเอกชนและโอนต่อกันมาหลายทอด จำเลย
รับซื้อไว้จากผู้มีชื่อขอให้อยู่ฟ้อง

ศาลชั้นต้น พิเคราะห์แล้วชี้ขาดว่า ที่พิพาทเป็นที่ธรณีสงมณพิพากษาให้จำเลยทั้งสี่ออกไป
จากที่พิพาท และให้รื้อถอนโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างตามส่วนที่ดินครอบครองออกไป

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ศาลฎีกาพิพากษายืน ดังคำวินิจฉัยโดยย่อข้างต้น

หมายเหตุ คดีนี้มีปัญหาที่น่าสนใจคือ จำเลยฎีกาว่า ที่ธรณีสงมณหรือที่วัดต้องมีทะเบียนจึงจะ
เรียกว่าเป็นที่ธรณีสงมณหรือที่วัด ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่ธรณีสงมณไม่จำเป็นต้องมีทะเบียน หรือจดทะเบียน
ขึ้นเป็นที่ธรณีสงมณให้คนรู้ทั่วไป แบบเดียวกับที่สาธารณะก็ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเสมอไป

ส่วนฎีกาของจำเลยอีกข้อคือว่า ที่ธรณีสงมณ หรือที่วัด จะได้กรรมสิทธิ์โดยทางปกครองไม่ได้
นอกจากมีผู้อุทิศถวาย มีผู้อุทิศหรือไม่เป็นหน้าที่โจทก์นำสืบ เมื่อสืบไม่ได้ก็ฟังไม่ได้ว่าที่พิพาทนี้มีผู้อุทิศถวาย
ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “เมื่อปรากฏว่าเป็นที่ธรณีสงมณแล้ว โจทก์ก็หาหน้าที่ไม่ที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ถึง
การได้มาซึ่งที่ดินนั้น ในกรณีนี้เรียกคืนที่ธรณีสงมณจากเอกชนผู้เข้ามาครอบครอง ถ้าจะถือหลักอย่างจำเลย
ว่าวัดที่มีมาแต่โบราณกาลก็จะถูกบาปชนแย่งชิงเอาที่ดินไปหมด เพราะไม่สามารถจะหาหลักฐานมาพิสูจน์
ได้ว่าใครอุทิศถวาย”

ดังนั้นที่ธรณีสงมณของวัด วัดจึงเพียงแต่นำสืบแสดงให้เห็นว่าวัดได้ครอบครองดูแลใช้ประโยชน์
หรือหวงกันไว้้อย่างเป็นเจ้าของจึงยอมเพียงพอแล้ว และสามารถชนะคดีได้ถ้าวัดมีข้อพิพาทกับชาวบ้าน
ในกรณีเช่นนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๒/๑๔๙๐ คดีระหว่างนายคำ อินโท ผู้รับมอบอำนาจจาก พระครูธรรมวิทีสถิตี เจ้าอาวาสวัดคู่ บางขันแตก โจทก์ นายมอญ ปัมประดิษฐ์ จำเลย เรื่อง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ ที่ดิน

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “ยกที่ดินถวายวัดแล้วเช่า และส่งค่าเช่าให้วัดมากกว่า ๑๐ ปี แม้ไม่ได้ทำการโอนทะเบียน วัดก็ได้กรรมสิทธิ์เป็นที่ธรณีสงฆ์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๘๒”

ข้อเท็จจริงของคดีนี้ได้ความว่า ที่พิพาทเดิมเป็นของนายบุญ นางปิ่น ทิพย์บำรุง สามีภริยา นางปิ่นเคยปรารภกับพระครูธรรมวิทีสถิตี เจ้าอาวาสวัดคู่บางขันแตกว่า จะยกถวายเป็นสมบัติของวัด ครั้นนายบุญถึงแก่กรรมแล้ว นางปิ่นก็ยืนยันตามเจตนาเดิม อีกประมาณ ๑๐ วัน นางปิ่นกับพวกไปที่วัด ทำพิธียกที่ดินถวาย พร้อมทำหนังสือยกให้แล้วนางปิ่นขอเช่าทำต่อ คิดค่าเช่าปีละ ๔๐ บาท ต่อมาอีก ประมาณ ๘-๙ ปี นางปิ่นบอกแก่พระครูธรรมวิที ฯว่าจะไปขออนุญาตโอนให้แก่วัดเพราะยังไม่มีหลักฐาน ต่อมานางปิ่นไปขออนุญาตเป็นตราจอง และเป็นผู้เก็บรักษาอีก ๑ ปี นางปิ่นป่วยและมอบตราจองแก่ พระครูธรรมวิที ฯ เก็บไว้ได้ ๒ วัน นางปิ่นก็ถึงแก่กรรม จำเลยนำคางปิ่นได้ทำสัญญาเช่าต่อมาราวปี ๒๔๘๖ พระครูธรรมวิที ฯ ได้มีหนังสือถึงกระทรวงศึกษาธิการขอให้จัดการออกโฉนดในนามของวัด เจ้าพนักงานที่ดินแนะนำว่าหนังสือยกให้ไม่ใช่พินัยกรรม ให้หาทายาทของนางปิ่นประกาศขอรับมรดกก่อน แล้วจึงโอนเป็นของวัด กำนันโตกับพวกจึงพาจำเลยเป็นผู้รับมรดก และมอบอัฐิให้นายผล เสมียน แผนกศึกษาธิการเป็นผู้ทำสัญญาโอนให้แก่วัด แต่เมื่อจำเลยรับมรดกไปตราจองแล้ว ไม่ยอมโอนที่ดิน ให้แก่วัด กลับฟ้องนายผลเป็นคดีอาญาว่าปลอมใบมอบอัฐิและใช้นั่งชื่อปลอม วัดโจทก์จึงนำคดี มาฟ้องขอให้ศาลแสดงว่าที่พิพาทนี้เป็นของวัด ให้จำเลยถอนชื่อจากตราจองโอนให้เป็นสมบัติแก่วัด ห้ามมิให้จำเลยเกี่ยวข้อง

จำเลยสู้คดีว่า นางปิ่นไม่เคยยกให้ใครเลย นางปิ่นตายจำเลยก็อยู่และทำกินในที่พิพาท เมื่อจำเลยขอประกาศรับมรดก นายผลได้หลอกลวงให้จำเลยกดลายมือในใบมอบอัฐิแล้วกรอกข้อความ เอาเอง เมื่อครบกำหนดประกาศนอทะเบียนไม่ให้ตราจองโดยบอกว่าจำเลยมอบให้นายผลแล้ว จำเลย จึงฟ้องนายผลเป็นคดีอาญา และตัดฟ้องอีกหลายข้อว่า คดีนี้ต้องให้วัดฟ้องจึงจะถูกต้อง ขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้น พิพากษาว่า ที่พิพาทเป็นสมบัติของวัดคู่ บางขันแตก ให้ถอนชื่อจำเลยออกจาก ตราจอง โอนให้เป็นของวัดต่อไป

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน

ศาลฎีกาพิพากษายืน โดยเหตุผลดังวินิจฉัยไว้ข้างต้นโดยย่อ

หมายเหตุ คดีนี้เป็นเรื่องที่วัดได้รับการยกที่ดินให้ โดยมีได้จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ และวัด ได้ครอบครองที่ดินนั้นโดยให้นางปิ่น และจำเลยเช่าต่อมาอันเป็นการครอบครองแทน วัดได้สิทธิครอบครอง เพราะที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินมือเปล่า การที่นางปิ่นไปออกตราจองแม้เป็นชื่อของตนก็เป็นการทำแทนวัด จึงเป็นกรรมสิทธิ์ของวัด ไม่ใช่ได้กรรมสิทธิ์ตามสัญญาให้ตั้งแต่ตอนที่ นางปิ่น ทำหนังสือยกให้เพราะ มิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนตาม ป.พ.พ. ม. ๕๒๕, ๔๕๖ การทำหนังสือยกให้มิได้ทำให้กรรมสิทธิ์ ในที่พิพาทตกเป็นของวัดทันทีแบบสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

การทำพินัยกรรมยกที่ดินให้แก่วัด ก็เช่นเดียวกัน ไม่ใช่ว่าเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตายแล้ว กรรมสิทธิ์ที่ดินจะตกเป็นของวัดทันที เป็นแต่เพียงวัดได้สิทธิตามพินัยกรรมเท่านั้น ถ้าไม่เรียกร้องเอา ในกำหนดอายุความวัดก็หมดสิทธิ ตามนัยแห่งคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๖๘/๒๕๐๓

แต่ถ้าทำพินัยกรรมยกที่ดินให้เป็นทางสาธารณะ ที่ดินนั้นย่อมตกเป็นของแผ่นดินทันทีที่ผู้ทำ พินัยกรรมตาย

จึงเห็นได้ว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลที่ตกไปเป็นของแผ่นดิน โดยแผ่นดิน เป็นเจ้าของ จึงย่อมแตกต่างจากการที่วัดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ แต่การที่แผ่นดินและวัดจะเสียกรรมสิทธิ์ไป มีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองไว้ทำนองเดียวกัน ฉะนั้นจึงอย่าเอาเรื่องการที่วัดได้กรรมสิทธิ์โดยมีผู้ยกให้ แต่ไม่ได้จดทะเบียนไปปนกับกรณียกที่ดินให้เป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินเด็ดขาด ฉะนั้นจะสรุป

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๔๗/๒๕๐๗ คดีระหว่างวัดบางจักร์ โดยพระครูวิศิษฎ์สังฆการ เจ้าอาวาส โจอักษ์ นายชด ประเสริฐศรี จำเลย

เรื่อง ครอบครองปรปักษ์

คำพิพากษาโดยย่อ มีดังนี้ “วัดครอบครองปรปักษ์ในที่ดินมีโฉนดซึ่งเจ้าของยกให้ได้ แม้ต่อมา ผู้ให้ตาย วัดยังครอบครองต่อมาอีกจนครบกำหนด ๑๐ ปีแล้ว วัดย่อมได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแปลงนั้น พุทธการก่อดังกล่าวไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของวัดและหลักในทางพระพุทธศาสนา

โจทก์ฟ้องขอให้ศาลแสดงกรรมสิทธิ์ของโจทก์ในที่พิพาท โดยอาศัยสิทธิการครอบครอง ไม่ได้ฟ้องเรียกมรดก จำเลยไม่อาจยกอายุความมรดกขึ้นมาอ้างได้”

ข้อเท็จจริงของคดีนี้ได้ความว่า เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ นางเฮม ประเสริฐศรี ได้ทำหนังสือยกที่นาโฉนดเลขที่ ๗๕๑๖ เนื้อที่ ๑๘ ไร่ ๒ งาน ๔๐ วา ตำบลหลักแก้ว อำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง ให้แก่วัดบางจักร์ แต่ไม่ได้จดทะเบียนยกให้ต่อเจ้าพนักงานตามกฎหมาย ส่วนนางเฮม ก็เก็บค่าเช่าที่นารายนี้มอบให้แก่วัดบางจักร์ทุกปีนับแต่วันทำหนังสือยกให้

ต่อมาวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ นางเฮมถึงแก่กรรม เมื่อนางเฮมถึงแก่กรรมแล้ว ก็ไม่มีใคร มาเกี่ยวข้องกับที่นารายนี้ จนถึงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๒ วัดบางจักร์จึงได้นำโฉนดพร้อมกับ หนังสือยกให้ไปขอรับมรดกต่อเจ้าพนักงานที่ดิน โดยอ้างว่าหนังสือยกให้เป็นพินัยกรรม เจ้าพนักงานที่ดิน จึงได้ประกาศการขอรับมรดกตามระเบียบ และพร้อมกันนั้นเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดได้แจ้งไปยังกรมที่ดิน เพื่อขออนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในกรณีที่ดินวัดบางจักร์ขอรับโอนที่ดินรายนี้อีกด้วย (ไม่ทราบว่าเป็นระเบียบอะไร) ผลที่สุดกรมที่ดินได้แจ้งไปจังหวัดอ่างทอง เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๐๓ อนุมัติให้วัดบางจักร์รับโอนที่ดินรายนี้ได้

ต่อมาวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๓ วัดบางจักร์จึงได้มาติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อขอรับมรดก เจ้าพนักงานที่ดินกลับแจ้งว่าหนังสือยกให้นั้นไม่ใช่พินัยกรรม จึงสั่งให้ยกค่าขอรับมรดกเสีย ทั้งหนังสือ ยกให้ก็ไร้ผลเพราะไม่ได้จดทะเบียน เจ้าพนักงานที่ดินจึงแนะนำวัดบางจักร์ว่า เพื่อความเรียบร้อยให้วัด เอาทายาทของนางเฮมมาขอรับมรดก แล้วให้ทายาทผู้นั้นโอนกลับคืนให้แก่วัดอีกทอดหนึ่ง

วัดบางจักร (โจทก์) จึงได้ไปติดต่อกับนายชด ประเสริฐศรี (จำเลย) ซึ่งเป็นบุตรชายของนางेमผู้วายชนม์ นายชด ประเสริฐศรี จำเลยก็ตกลงจะจัดการให้ตามความประสงค์

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๐๓ โจทก์ จำเลย จึงได้พากันไปหาเจ้าพนักงานที่ดินที่จังหวัดอ่างทอง จัดการโอนมรดก (ที่นาพิพาท) ใส่ชื่อนายชด ประเสริฐศรี (จำเลย) เป็นเจ้าของที่ดินเป็นที่เรียบร้อย

เมื่อนายชด ประเสริฐศรี จำเลยได้รับโอนมรดกที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของคนดังกล่าวแล้วกลับไม่ยอมโอนกลับคืนให้วัดบางจักร (โจทก์) ตามที่ได้ตกลงกันไว้ โดยผิดผ่อนเรื่อย ๆ มาจนถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๔ วัดบางจักรจึงได้มาฟ้องเป็นคดีนี้

ฝ่ายนายชด ประเสริฐศรี จำเลยให้การว่า เป็นบุตรของนางेमผู้วายชนม์ นางेमจะทำหนังสือยกนาพิพาทให้วัดบางจักรหรือไม่ ไม่ทราบ โจทก์ไม่เคยเข้ามาเกี่ยวข้องกับปกครอง หรือใช้สิทธิ์ปกครองที่พิพาททั้งก่อนและหลังนางेमตายเลย และให้การตัดฟ้องว่า

ก. แม้ว่านางेमจะทำหนังสือยกให้โจทก์ หนังสือยกให้ก็ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะไม่ได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ข. หนังสือยกให้ไม่ผูกพันจำเลย เพราะจำเลยเป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญากันกับโจทก์ หนังสือยกให้ โจทก์จะมาฟ้องบังคับจำเลยเกี่ยวกับหนังสือยกให้ไม่ได้

ค. ที่พิพาทเป็นมรดกของจำเลยปกครองมาเกิน ๑๐ ปีแล้ว และจดทะเบียนรับโอนมาโดยสุจริตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ง. โจทก์ไม่ได้ฟ้องภายใน ๑ ปี นับแต่นางेमวายชนม์ คดีโจทก์จึงขาดอายุความ

ศาลชั้นต้น วินิจฉัยว่า ขณะนางेमตายโจทก์ยังครอบครองที่นาพิพาทมาไม่ถึง ๑๐ ปีที่พิพาทจึงเป็นมรดกตกทอดแก่จำเลย (นายชด) ซึ่งเป็นทายาท การให้จึงยุติลง ฉะนั้นการครอบครองภายหลังจากนางेमตาย จึงไม่อาจอ้างได้ว่าเป็นการครอบครองปรปักษ์ เพราะโจทก์เป็นวัดทางพุทธศาสนาจะโดยตัวเองหรือผู้แทนไม่อาจเข้ายึดถือทรัพย์สินของผู้อื่น ซึ่งเจ้าของมิได้ยกให้ได้ การครอบครองของวัดโจทก์ในกรณีเช่นนี้จึงต้องถือว่า ไม่มีเจตนาจะยึดถือเพื่อตน

แม้จะถือว่าวัดอาจครอบครองปรปักษ์ในทรัพย์สินซึ่งเจ้าของมิได้ยกให้ได้ ก็เห็นได้ว่าการที่โจทก์ยอมให้จำเลยรับมรดกนาพิพาทให้เป็นของจำเลย ก็เท่ากับว่าโจทก์ยอมไม่ยึดถือนาพิพาทด้วยเจตนาเป็นเจ้าของในระหว่างที่จำเลยยังไม่โอนนาพิพาทให้โจทก์ จะเรียกว่าจำเลยรับมรดกเป็นพิธี หรือทำแทนโจทก์ก็ไม่ได้ เพราะในขณะนั้นวัดโจทก์ยังไม่มีกรรมสิทธิ์เหนือที่นาพิพาท

การครอบครองด้วยเจตนาเป็นข้าของยอมสิ้นสุดลง เมื่อโจทก์ยอมคืนนาพิพาทให้จำเลย ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่โจทก์ครอบครองนาพิพาทครบ ๑๐ ปี แม้จำเลยจะตกลงโอนให้โจทก์ก็ภายหลังก็ตาม โจทก์จึงยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ในนาพิพาท การที่จำเลยตกลงด้วยวาจาจะโอนนาพิพาทให้โจทก์หาเกิดผลตามกฎหมายที่จะบังคับจำเลย ในเมื่อจำเลยกลับใจไม่ยอมโอนให้ในภายหลัง ในทางกฎหมายศาลไม่อาจให้โจทก์ชนะคดีตามฟ้องได้ จึงพิพากษายกฟ้อง

ศาลอุทธรณ์ เห็นว่า วัดโจทก์ได้ครอบครองที่พิพาทติดต่อกันมาด้วยความสงบเปิดเผยไม่มีผู้ใดโต้แย้งกรรมสิทธิ์ตลอดมาจนกระทั่งเกิดฟ้องกันในคดีนี้ ระยะเวลาการครอบครองหาได้หยุดเพียงวัน

นางเอมตาย ที่โจทก์ขอให้จำเลยรับมรดกแทนแล้วโอนมาให้วัดภายหลังนั้น เป็นแต่เพียงพิธีการที่จะให้มีชื่อปรากฏทางทะเบียนเท่านั้น หาใช่ทางโจทก์มอบการครอบครองที่พิพาทคืนให้แก่จำเลย โจทก์ยังยึดถือการครอบครองที่พิพาทตลอดมา ถือไม่ได้ว่าจำเลยเข้าครอบครองที่พิพาท

วัดโจทก์เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่พิพาทแล้วจึงขอให้จำเลยโอนทะเบียนมาให้เป็นของวัดโจทก์ แม้จะไม่มีข้อตกลงกันว่าจำเลยจะโอนที่พิพาทให้โจทก์เมื่อรับมรดกแล้ว วัดโจทก์ก็ชอบที่จะฟ้องขอให้จำเลยแก้ทะเบียนมาเป็นของวัดโจทก์ได้

พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นเป็นว่า ที่พิพากษาเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ แล้วให้จำเลยจัดการโอนโฉนดให้แก่วัดโจทก์

ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า หนังสือนางเอมที่ยกให้นาให้แก่วัดโจทก์ข้อ ๕ มีข้อความว่า “ขณะที่ข้าพเจ้ามีชีวิตอยู่ ข้าพเจ้าจะเป็นผู้เก็บรายได้ให้ทางวัด และถือว่า นับแต่วันถวายนี้ ข้าพเจ้าหมดสิทธิในที่ดินแปลงนี้แล้ว” เห็นได้ว่านางเอมได้มีเจตนามอบการครอบครองนาพิพาทให้แก่วัดโจทก์ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๔๙๔ ตลอดมาจนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๐๑ หลังจากนั้นวัดโจทก์ก็ยังครอบครองมาเกิน ๑๐ ปี จึงย่อมได้กรรมสิทธิ์ ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษายืน ดังข้อความที่วินิจฉัยย่อข้างต้น

หมายเหตุ คดีนี้เป็นเรื่องครอบครองปรบักษ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ ซึ่งบัญญัติไว้ มีข้อความดังนี้ “บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยความสงบ และโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปี ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์”

ดังนั้นขอให้ท่านเข้าใจไว้ด้วยว่า ถ้าผู้ใดได้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นโดยสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลานานเกิน ๑๐ ปี กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมตกให้แก่ผู้ครอบครอง ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์เช่นรถยนต์ เรือยนต์ หรือของใช้ต่าง ๆ ก็เพียงแต่ครอบครองระยะเวลา ๕ ปี ก็ได้กรรมสิทธิ์ แต่ทั้งนี้จะต้องครอบครองหรือยึดถือการครอบครองอย่างเป็นปรบักษ์อย่างลักษณะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

ครอบครองอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นปรบักษ์ อันนี้เป็นเรื่องที่จะต้องศึกษา ข้าพเจ้าไม่ประสงค์จะอธิบายเพียงแต่ให้ท่านทราบถึงเรื่องในฎีกาฉบับนี้เท่านั้น

สำหรับฎีกาฉบับนี้ผู้อ่านก็ย่อมมีความรู้เพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง คือการครอบครองหรือยึดถือการครอบครองเพื่อตนนั้น ไม่ต้องเข้าไปดูแลหรือเข้าไปตั้งรกรากปลูกบ้านเรือนอยู่ก็ย่อมได้ อย่างกรณีของวัดบางจักรนี้ เพียงแต่ได้ครอบครองตามเอกสารยกให้นาให้ เจ้าของผู้ยกให้เขียนหนังสือบอกยกให้ไว้ว่า “นับแต่วันนี้ข้าพเจ้าหมดสิทธิในที่ดินแปลงนี้แล้ว” ผู้รับก็ได้รับรองตามกฎหมายว่า เป็นผู้ครอบครองโดยสงบ และเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแล้ว แม้หนังสือยกให้ที่ดินนั้นจะไม่มีผลบังคับตามกฎหมายก็ตาม เพราะการให้ที่ดินนั้นจะต้องทำหนังสือและต้องจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การยกให้จึงจะสมบูรณ์ ดังปรากฏตามมาตรา ๕๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีข้อความดังนี้

มาตรา ๕๒๕ “การให้ทรัพย์สินซึ่งถ้าจะซื้อขายกันจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ท่านว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้การให้ย่อมเป็นอันสมบูรณ์โดยมิพักต้องส่งมอบ”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๑-๕๗๒/๒๕๐๘ คดีระหว่างนายประมวณ สุทธลักษณะ กับพวก โจทก์ ๒ ส่วนวน นายจ้อย รัมมะวงษ์ และวัดปากกรรณ จำเลย แต่ละส่วนวน

เรื่อง การครอบครอง การได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “การที่เจ้าของที่ดินได้สละการครอบครองที่ดินมีโฉนด โดยยกให้แก่วัด และวัดได้เข้าครอบครองที่นั้นเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปีแล้วเช่นนี้ วัดย่อมได้กรรมสิทธิ์ แม้ขณะยกให้วัดจะไม่ได้มีการทำหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ตาม”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นางสาวเพิ่มมีเจตนาแต่เริ่มแรกสละกรรมสิทธิ์ที่พิพาททั้ง ๒ แปลงนี้ ให้แก่วัดปากกรรณโดยเด็ดขาด และวัดปากกรรณก็ได้เข้าใช้สิทธิครอบครองที่พิพาทโดยสงบเปิดเผย และเจตนาเป็นเจ้าของมาเป็นเวลานานถึง ๑๔ ปี

คดีนี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ พิพากษาให้จำเลยทั้ง ๒ ส่วนวน คืนโฉนดที่พิพาท ๒ แปลง ตามฟ้องให้โจทก์ คือให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดี

ศาลฎีกาพิพากษากลับคำพิพากษาศาลล่างทั้ง ๒ ให้โจทก์เป็นฝ่ายแพ้คดี ดังปรากฏข้อความที่ย่อไว้ข้างต้น

หมายเหตุ การที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีก็เพราะในขณะที่นางสาวเพิ่มยกที่ดินให้แก่วัดปากกรรณมิได้ทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๕๒๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้ “การให้ทรัพย์สินซึ่งถ้าจะซื้อขายกันจะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น ท่านว่าย่อมสมบูรณ์ต่อเมื่อทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีเช่นนี้ การให้ย่อมเป็นอันสมบูรณ์โดยมีพิกัดต้องส่งมอบ” ฉะนั้นการยกที่ดิน ๒ แปลง ๒ โฉนดให้แก่วัดปากกรรณ จึงไม่มีผลตามกฎหมาย โจทก์จึงฟ้องเรียกคืนได้

แต่จะอย่างไรก็ตาม ปรากฏตามข้อเท็จจริงว่า เมื่อนางสาวเพิ่มบอกยกที่ดิน ๒ แปลงให้วัด คงจะมอบโฉนดให้ไว้ด้วย แต่มิได้ทำหนังสืออะไรให้ไว้เลย จึงไม่มีอะไรจะจดทะเบียน แต่เมื่อบอกยกให้วัดแล้ววัดก็ได้เข้าครอบครองตลอดมาเป็นเวลา ๑๔ ปี

การครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นในลักษณะปรำบังโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลานาน ๑๐ ปี หรือ ๕ ปี ย่อมได้กรรมสิทธิ์ ดังปรากฏตาม มาตรา ๑๓๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้มีข้อความดังนี้ “บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีไว้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์”

เพราะฉะนั้นวัดปากกรรณได้ครอบครองที่ดินอันเป็นอสังหาริมทรัพย์ของนางสาวเพิ่มไว้ในลักษณะเช่นนี้มานานเป็นเวลา ๑๔ ปี จึงย่อมได้กรรมสิทธิ์ ตามมาตรา ๑๓๘๒ ไม่จำเป็นต้องอาศัยการยกให้ตาม มาตรา ๕๒๕ อีกแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๙๑/๒๕๒๓ คดีระหว่างวัดสุคันธาราม โจทก์ นายสุก รักหน้าที่ กับพวก
จำเลย
เรื่อง ครอบครองปรปักษ์

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “วัดโจทก์เข้าครอบครองที่ดินพิพาทด้วยความสงบ เปิดเผย
และด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ตั้งแต่ยังเป็นเสนาสนะอันมีพระสงฆ์พำนักอยู่เป็นประจำ และยังไม่มีประกาศ
ของกระทรวงศึกษาธิการตั้งขึ้นเป็นวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อนับเวลาดังกล่าวรวมเข้ากับระยะเวลา
ตั้งแต่มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการตั้งเป็นวัดขึ้นในพระพุทธศาสนา จนถึงวันฟ้องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า
๑๐ ปี วัดโจทก์จึงได้กรรมสิทธิ์ที่ดินพิพาทโดยการครอบครองตาม มาตรา ๑๓๘๒”

ข้อเท็จจริงคดีนี้ได้ความว่า เดิมพระครูนิเทศธรรมยาน เจ้าอาวาสวัดเนินหอม เป็นเจ้าคณะ
ตำบลเนินหอม ได้ปรึกษากับนายโก๊ะจำเลยที่ ๑ เจ้าของที่ดิน เพื่อสร้างวัดสุคันธารามนี้ โดยนายโก๊ะ
ยอมยกที่ดินจำนวนเนื้อที่ ๕ ไร่ให้กับพระครูนิเทศธรรมยาน รวมทั้งของจำเลยที่ ๒ อีก ๒ ไร่เศษ ที่ดินนี้
เป็นที่ดินมีตราจอง

ต่อมานายโก๊ะจำเลยที่ ๑ ได้ทำหนังสือมอบที่ดินดังกล่าวนี้ให้แก่ “วัดที่จะสร้างขึ้นใหม่” วัดที่
จะสร้างขึ้นใหม่นี้ก็คือวัดสุคันธารามนี้เอง ข้อความในหนังสือกล่าวไว้ว่า พระครูนิเทศธรรมยาน และ
พระสงฆ์อีก ๕ รูปเป็นผู้รับที่ดินไปเพื่อสร้างวัด

พระครูนิเทศธรรมยานได้มอบหมายให้พระภิกษุเจริญ จักกวโร ผู้เป็นศิษย์ไปดำเนินการสร้าง
วัดสุคันธารามนี้ ในที่ดินที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ยกให้

ต่อมาวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๑๔ จึงได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการให้วัดสุคันธาราม
เป็นวัดในพระพุทธศาสนา มีนามว่า “วัดหนองชะอม” ดังนั้นวัดหนองชะอมหรือวัดสุคันธารามก็คือ
วัดเดียวกัน

การยกที่ดินให้แก่วัดสุคันธารามหรือวัดหนองชะอม จึงเป็นการยกให้ตั้งแต่ยังไม่ได้สร้างวัด
แต่ก็ยกให้เพื่อสร้างวัด และเมื่อวัดได้รับอนุญาตเป็นนิติบุคคลเมื่อประมาณ ๑ ปีเศษมานี้เองนับถอยหลัง
ถึงวันฟ้องคดีนี้

ปัญหาจึงมีว่า บัดนี้ นายโก๊ะ หรือวัดสุคันธารามมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวนี้ วัดสุคันธาราม
จะได้กรรมสิทธิ์ครอบครองปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๘๒ หรือไม่
เพราะวัดเพิ่งเป็นนิติบุคคลมาไม่ถึง ๑๐ ปี แต่ถ้านับแต่นายโก๊ะจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ได้มอบที่ดิน
ให้พระครูนิเทศธรรมยานเพื่อสร้างวัดมาจนถึงวันฟ้องก็เกิน ๑๐ ปี

ศาลชั้นต้น พิพากษาว่า ที่ดินตกเป็นกรรมสิทธิ์ของวัดสุคันธารามแล้ว โดยการครอบครอง
ปรปักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่ง ฯ มาตรา ๑๓๘๒

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับว่า วัดสุคันธารามยังไม่มีกรรมสิทธิ์

ศาลฎีกาพิพากษาดังข้อความที่ได้ย่อไว้ข้างต้น โดยถือว่าวัดได้กรรมสิทธิ์แล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๔๘/๒๕๑๓ คดีระหว่างวัดประดิษฐาราม หรือรามัญ โดยพลตรีจำรัส
จำรัสโรมริน ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ กระทรวงการคลัง จำเลย
เรื่อง ครอบครองปรปักษ์

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อมีดังนี้ “ที่ดินอันเป็นที่วัด แม้ผู้ใดออกโฉนดและครอบครองเป็นของตน
เกิน ๑๐ ปี โดยวัดไม่คัดค้านหรือระวังแนวเขตในเวลารังวัดเพื่อออกโฉนด ก็ไม่ได้เป็นกรรมสิทธิ์”

ข้อเท็จจริงของคดีนี้ได้ความว่า วัดประดิษฐารามหรือวัดรามัญนี้เป็นวัดราษฎร์ ตั้งมา
ร้อยกว่าปีแล้ว เมื่อปี ร.ศ. ๑๒๔ กระทรวงกลาโหมได้นำเจ้าพนักงานรังวัดที่ดินเพื่อออกโฉนดฉบับที่ ๒๑๓๗
แต่ได้รังวัดถูกล้ำกินเอาเนื้อที่ของวัดประดิษฐารามเข้าไปไว้ในโฉนด ๒๑๓๗ ของกระทรวงกลาโหมนี้
เป็นจำนวนเนื้อที่ ๓ งาน ๑๘ วา

ครั้นต่อมากระทรวงกลาโหมได้โอนที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๑๓๗ ให้กระทรวงการคลัง
และต่อมากระทรวงการคลังได้จัดการแบ่งแยกที่ดินจากโฉนดเลขที่ ๒๑๓๗ เฉพาะส่วนที่ถูกล้ำกินของ
วัดประดิษฐาราม ซึ่งเป็นเนื้อที่ดิน ๓ งาน ๑๘ วา ออกเป็นอีกโฉนดหนึ่ง ต่างหาก คือ โฉนดเลขที่ ๒๖๙๓

ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๒ จะเป็นเพราะเหตุผลอันใดไม่ปรากฏชัด กระทรวงการคลังได้นำ
เจ้าพนักงานรังวัดเอาเนื้อที่ดินของวัดประดิษฐารามไปอีกจำนวนหนึ่ง เป็นเนื้อที่ ๑ งาน ๙๐ วา
ตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙

ดังนั้นเนื้อที่ดินของวัดในโฉนดเลขที่ ๒๖๙๓ และในโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ ของกระทรวงการคลัง
จึงเป็นของวัดประดิษฐาราม หรือวัดรามัญ

เพราะเหตุนี้วัดประดิษฐาราม หรือวัดรามัญจึงได้เป็นโจทก์ฟ้องกระทรวงการคลังต่อศาลขอให้
พิพากษาว่า ที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๙๓ และ ๒๖๔๙ เป็นของวัดประดิษฐารามหรือวัดรามัญ
ให้เพิกถอนโฉนดดังกล่าว ห้ามจำเลยและบริวารเข้ามาเกี่ยวข้อง

กระทรวงการคลังจำเลยต่อสู้ว่า ที่ ๒ แปลงนี้ไม่ใช่ของวัดประดิษฐาราม โดยที่ดินตามโฉนด
เลขที่ ๒๖๙๓ แบ่งแยกออกมาจากโฉนดเลขที่ ๒๑๓๗ ซึ่งเป็นของกระทรวงกลาโหมเดิมโดยใช้เป็นประโยชน์
ในทางราชการให้เป็นที่อยู่ของพวกเขลยมาก่อน ร.ศ. ๑๒๕ ภายหลังได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุของ
กระทรวงการคลัง ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๖๔ กระทรวงการคลังได้แบ่งออกเป็น ๒ แปลงคือที่ดินตามโฉนด
เลขที่ ๒๑๓๗ ซึ่งเป็นที่พิพาทคดีนี้ กับที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๙๔ (แบ่งแยกออกมาจากโฉนดเดิม
เลขที่ ๒๑๓๗ เป็น ๒ โฉนด คือ โฉนดเลขที่ ๒๖๙๓ และ ๒๖๙๔) ส่วนโฉนดเลขที่ ๒๖๙๔ พระราชทาน
ให้กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

สำหรับโฉนดเลขที่ ๒๖๙๓ กระทรวงการคลังได้ทำการรังวัดแบ่งแยกออกจากโฉนดเดิม คือ
โฉนดเลขที่ ๒๑๓๗ โดยชอบด้วยกฎหมาย และได้ครอบครองมา ๔๐ ปีแล้ว วัดประดิษฐารามไม่ได้มา
เกี่ยวข้องกับที่ดินแปลงนี้แต่อย่างใดเลย

ส่วนที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ อีกแปลงหนึ่งนั้น เดิมก็เป็นของกระทรวงกลาโหมใช้ประโยชน์
ในราชการมาก่อน ร.ศ. ๑๒๕ โดยใช้เป็นที่อยู่ของเขลยเช่นเดียวกัน ต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๖๒ กระทรวงกลาโหม
มอบให้กระทรวงการคลัง ๆ จึงได้นำรังวัดออกโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ และได้ครอบครองทำประโยชน์คือ
ให้คนเช่าตลอดมาช้านาน ๔๐ ปีเศษแล้ว วัดประดิษฐารามไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับประการใดเลย

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า ที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ เป็นที่ดินของวัดประดิษฐารามให้เพิกถอนทำลายโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ ของกระทรวงการคลังเสีย ห้ามมิให้กระทรวงการคลังและบริวารเข้ามาเกี่ยวข้องคำขออื่นให้ยก (หมายความว่าที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ ยังเป็นของกระทรวงการคลัง ให้เป็นของวัดเพียงโฉนดเดียวคือโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙)

ศาลอุทธรณ์พิพากษานี้ว่า ที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ ก็เป็นที่ดินของวัดประดิษฐารามให้เพิกถอนทำลายโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ ของกระทรวงการคลังเสีย ห้ามมิให้กระทรวงการคลังและบริวารเข้ามาเกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ก็แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น (ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าที่ดินทั้ง ๒ แปลง ตามโฉนดเลขที่ ๒๖๔๙ และ ๒๖๔๙ เป็นของวัดประดิษฐาราม)

ศาลฎีกาพิพากษายืน โดยเห็นพ้องด้วยกับศาลอุทธรณ์ และพิพากษาดังข้อความที่ย่อข้างต้น

หมายเหตุ คดีนี้ กระทรวงการคลังได้ออกโฉนด และครอบครองถือกรรมสิทธิ์อันเป็นที่ดินของวัดมานานถึง ๕๐-๕๐ ปี ซึ่งทางวัดมิได้เข้าไปเกี่ยวข้องโต้แย้งคัดค้านแต่ประการใดเลย แม้ในขณะทำการรังวัดเพื่อก่อโฉนด ทางวัดก็มีได้ไปควบคุมดูแล หรือระวังแนวเขต แต่จะอย่างไรก็ตามเมื่อปรากฏจากพยานหลักฐาน อาจจะเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ พยานเอกสาร พอที่จะให้เชื่อถือได้ว่าเป็น “ที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์” ได้แล้ว ทางวัดก็ย่อมจะฟ้องร้องต่อศาลสถิตยุติธรรมขอให้เรียกคืนได้เสมอ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ คงจะสืบเนื่องมาจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๖, ๑๐๖๗/๒๕๐๙ ซึ่งตัดสินโดยมติที่ประชุมใหญ่ (ประชุมผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้งศาล) อันเป็นบรรทัดฐานได้ว่า ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะเปลี่ยนโอนกรรมสิทธิ์โดยวิธีใดหาได้ไม่ นอกจากต้องทำการออกเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น ดังนั้น ใคร ผู้ใด จะใหญ่โต มีอิทธิพลขนาดไหน แม้แต่กระทรวงทบวงกรมของรัฐบาล จะอ้างว่าได้มาโดยการครอบครองนานาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย หรือได้มาโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนด ออกหนังสือออกเอกสารรับรองให้ทางราชการใช้เพื่อสาธารณชน เพื่อการกุศลใด ย่อมไม่ได้กรรมสิทธิ์ทั้งสิ้น

สำหรับฎีกาฉบับนี้ ศาลก็ได้กล่าวไว้ตอนท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาตอนหนึ่งว่า “แม้ข้อเท็จจริงจะได้ความว่า กระทรวงการคลังจำเลยได้ครอบครองที่ดินพิพาททั้งสองแปลงโดยเก็บค่าเช่าจากผู้อยู่อาศัยตลอดมาเกินกว่า ๑๐ ปี และวัดโจทก์ไม่ได้คัดค้าน หรือไม่ส่งคนไประวังแนวเขตในเมื่อมีการรังวัดออกโฉนดที่พิพาท ก็หาใช่ข้อสำคัญไม่ เพราะเมื่อฟังว่าที่ดินพิพาทเป็นของวัด เป็นกรรมสิทธิ์ของวัดโจทก์แล้ว กระทรวงการคลังจำเลยจะเข้ายึดไปเป็นกรรมสิทธิ์หาได้ไม่ตามพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ มาตรา ๗ ซึ่งต่อมาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๗ มาตรา ๓ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ ซึ่งบัญญัติไว้ตลอดมาว่า ที่วัด ผู้ใดคนหนึ่งจะโอนกรรมสิทธิ์ที่นั่นไม่ได้ และว่า ที่วัดจะโอนกรรมสิทธิ์ได้แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยกายยุความขึ้นต่อสู้กับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัด”

มรดกของพระภิกษุและวัด ขับไล่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๙/๒๕๔๕ คดีระหว่าง พระภิกษุไชย อินทสโร โจทก์ นายเควิต เม้าทอง
กับพวก จำเลย
เรื่อง ขับไล่

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ ดังนี้ “พระภิกษุได้รับมรดกที่ดินมาแล้ว ให้คนอื่นอาศัย ย่อมฟ้องขับไล่
ผู้อาศัยได้ โดยไม่ต้องเลิกจากสมณเพศ กรณีไม่เข้า ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๒”

ข้อเท็จจริงคดีนี้ พระภิกษุไชย ฯ ได้รับมรดกที่ดินมาเรียบร้อยแล้ว โดยใส่ชื่อท่านไว้ใน
เอกสารสิทธิที่ดินแล้ว และได้ให้นายเควิต เม้าทอง กับพวกเช่าอาศัยอยู่ ครั้นต่อมาพระภิกษุไชย ฯ
ไม่ต้องการให้นายเควิต เม้าทอง กับพวกเช่าอยู่อาศัยอีกต่อไป จึงฟ้องขับไล่ให้ออกจากที่

หมายเหตุ ข้อเท็จจริงดังนี้ จึงไม่ใช่เป็นการฟ้องเรียกร้องมรดก แต่เป็นการฟ้องขับไล่ผู้อยู่อาศัย
ในที่ดินของท่าน ฯ จึงไม่ต้องเลิก แต่ถ้ายังไม่ได้โอนใส่ชื่อพระภิกษุไชย ฯ ในโฉนดที่ดิน เพียงแต่ได้รับมรดก
ในฐานะทายาทโดยธรรมเท่านั้น จะฟ้องขับไล่ไม่ได้ (เพราะพระภิกษุจะเรียกร้องเอามรดกต้องเลิกออกไป
เสียก่อนภายใน ๑ ปี)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๔/๒๕๙๒ คดีระหว่างพระอธิการช่วง เจ้าอาวาสวัดบางแพรกใต้ โดยนายเพี้ยม บัวเจียม ไวยาวัจกร ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ นายเหนียง ใจจู จำเลย
เรื่อง มรดก

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “เจ้าอาวาสมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง หรือมอบอำนาจ
ให้ไวยาวัจกรฟ้องแทนได้”

คดีนี้ข้อเท็จจริงได้ความว่า นางจ่างเจ้าของที่ดินได้ยกที่ดินให้วัดบางแพรกใต้เป็นเนื้อที่
๖ ไร่ ๕๘ วา พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ได้จดทะเบียนยกให้ต่อเจ้าพนักงานแล้ว

ต่อมานางจ่างได้ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้แก่นายเหนียง ใจจู จำเลยนี้ เมื่อนางจ่าง
ตายแล้ว นายเหนียง ใจจู จึงไปรื้อบ้านที่ปลูกอยู่ในที่ดินที่ยกให้วัดบางแพรกใต้ไป

วัดบางแพรกใต้ โดยพระอธิการช่วงเจ้าอาวาสจึงได้ฟ้องเป็นคดีนี้ เรียกบ้านคืนและให้ใช้
ค่าเสียหาย นายเหนียง ใจจู ต่อสู้คดีว่า นางจ่างทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินทั้งหมดให้ และบ้านได้ปลูกลงใน
ที่ดินภายหลังที่ได้ยกที่ดินให้วัดบางแพรกใต้ บ้านจึงตกเป็นกรรมสิทธิ์ของตน และว่าเจ้าอาวาสไม่มีอำนาจ
ตั้งนายเพี้ยมฟ้องคดี เพราะนายเพี้ยมไม่ได้เป็นไวยาวัจกร

ศาลทั้งสามพิพากษาต้องกันว่า เจ้าอาวาสจะฟ้องตัวเอง หรือจะตั้งตัวแทนฟ้องความแทนก็ได้
และสัญญายกที่ดินให้ พร้อมสิ่งปลูกสร้าง เรือนปลูกอยู่ในที่ดินที่ยกให้จึงย่อมเป็นของวัด และในสัญญา
เขียนระบุว่า ยกให้ธรณีสงฆ์ ก็หมายความว่ายกให้แก่วัด

หมายเหตุ ขณะยกที่ดินให้วัดนั้น กรรมสิทธิ์ที่ดินได้โอนไปเป็นของวัดทันทีเมื่อจดทะเบียน
การยกให้ต่อเจ้าพนักงานแล้ว ดังนั้นการที่นางจ่างทำพินัยกรรมให้นายเหนียงภายหลังที่ยกให้จึงไม่มีผล
เพราะไม่มีอะไรจะยกให้ คล้าย ๆ เหมือนทำเพื่อหลอกลวงนายเหนียง ใจจู หรือถึงแม้จะทำพินัยกรรม
ก่อนยกให้วัด นายเหนียง ใจจู ก็ยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ทำพินัยกรรม เพราะนางจ่างยังไม่ตาย
นางจ่างยังมีสิทธิในทรัพย์สินของเขายู่ เขาจะไปทำสัญญายกให้แก่ใครเสียก่อนตายก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๖๕/๒๕๔๕ คดีระหว่างวัดมะปรางหวาน โดยนายแป๊ะ จันทะเอียด
ไวยาวัจกร โจทก์ นายแปลก พรหมเกตุ จำเลย
เรื่อง มรดก

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “พระภิกษุถึงแก่มรณภาพในขณะที่เป็นพระภิกษุอยู่โดยมิได้
ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดกให้ใคร มรดกของพระภิกษุนั้นย่อมตกให้แก่วัดที่พระภิกษุนั้นอยู่ แม้ทายาท
จะครอบครองที่ดินมรดกของพระภิกษุนั้นเกิน ๑๐ ปี นับแต่วันมรณภาพทายาทนั้นก็เอาที่ดินมรดกนั้น
ไม่ได้ เพราะที่ดินมรดกนั้นเป็นของวัด จะใช้อายุความ ๑๐ ปี ย่นวัดให้เสียสิทธิไม่ได้”

คดีนี้ได้ความว่า ขณะที่พระภิกษุเขียวขาวอยู่ที่ยอดมะปรางหวานนั้น พี่ชายและพี่สาวของ
พระภิกษุเขียวได้ยกที่ดินที่พิพาทนี้ให้แก่พระภิกษุเขียว - โดยโอนใส่ชื่อลงบนโฉนดให้ด้วย โดยยกให้เมื่อปี
พ.ศ. ๒๕๕๙ ครั้นต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๖๙ พระภิกษุเขียวมรณภาพลง ครั้นต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๗๓ นายแปลก
พรหมเกตุ จำเลยซึ่งเป็นหลานของพระภิกษุเขียวได้ยื่นคำร้องต่อเจ้าพนักงานที่ดินอ้างว่าเป็นทายาท
ของพระภิกษุเขียว เจ้าพนักงานที่ดินจึงโอนโฉนดใส่ชื่อนายแปลก พรหมเกตุเป็นเจ้ากรรมสิทธิ์

วัดมะปรางหวานจึงฟ้องศาลขอเรียกคืนเป็นคดีนี้

นายแปลก พรหมเกตุ จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๗ พระภิกษุเขียวไปที่บ้าน
แล้วชักเอาโฉนดออกมาจากย่ามยกที่นาให้ จำเลยจึงได้นำเอาที่นาให้คนอื่นเช่าทำตลอดมาทั้งต่อสู้ด้วยว่า
ได้ครอบครองมาเกิน ๑๐ ปีแล้ว นับแต่วันพระภิกษุเขียวมรณภาพ

ศาลฎีกาวินิจฉัยดังข้อความที่ได้ย่อไว้ตอนต้น

หมายเหตุ การยกที่ดิน บ้านเรือน หรืออสังหาริมทรัพย์บางอย่างจะต้องจดทะเบียนการยกให้
ต่อเจ้าพนักงานในการนั้น ถ้าเพียงแต่พูดว่า ยกให้ หรือแม้จะทำเป็นหนังสือยกให้ขายให้ แต่มิได้
จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การกระทำความดังกล่าวนี้เป็นโมฆะ ไม่บังเกิดผล

เช่นตามตัวอย่างคดีตามคำพิพากษานี้ แม้พระภิกษุเขียวจะเขียนเป็นหนังสือว่า
“ขอยกกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดเลขที่.....เนื้อที่ดิน.....ไร่.....งาน.....วา ซึ่งเป็นของส่วนตัวของ
ข้าพเจ้าให้แก่ นายแปลก พรหมเกตุ หลานชายของข้าพเจ้า” ก็ไม่บังเกิดผลเป็นการยกให้โดยชอบด้วย
กฎหมาย วัดมะปรางหวานฟ้องเรียกคืนได้อยู่แน่นอน

แต่ถ้าจะเขียนเป็นพินัยกรรมก็ย่อมใช้ได้ โดยจะเขียนเพียงสั้น ๆ ว่า “พินัยกรรม” วัน.....
เดือน.....ปี.....ข้าพเจ้าขอทำพินัยกรรมยกกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดที่..... ให้แก่ นายแปลก พรหมเกตุ
ภายหลังที่ข้าพเจ้ามรณภาพแล้ว” อย่างนี้ก็ใช้ได้ วัดมะปรางหวานจะเรียกเอาคืนไม่ได้เลย

สำหรับคดีนี้เป็นเรื่อง ที่จดทะเบียนโอนที่นาเป็นชื่อพระภิกษุเขียว ตั้งแต่บวชแล้ว ต่อมา
พระภิกษุมรณภาพขณะเป็นภิกษุ มรดกจึงตกแก่วัดทันที กลายเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดทันทีด้วยอำนาจ
กฎหมาย แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ชาวบ้านทำพินัยกรรมยกที่ดินของตนให้แก่วัด ที่ดินนั้นจะไม่ตกเป็นที่ธรณีสงฆ์
ทันที ขอให้ดูในหมายเหตุท้ายฎีกาที่ ๑๐๖๙/๒๕๐๓ ด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๗๑๒/๒๕๒๖ คดีระหว่างวัดชัยสมรทอด โจทก์ นางรอต นนทภา จำเลย
เรื่อง มรดกของพระภิกษุ

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “ที่ดินพิพาทเป็นทรัพย์สินของ ผ. จดทะเบียนยกให้พระภิกษุ อ.
ระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศ เมื่อพระภิกษุ ฮ. ถึงแก่มรณภาพ ที่พิพาทจึงตกเป็นสมบัติของวัดโจทก์
ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ ฮ. ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๓

พระภิกษุ อ. ให้จำเลยปลูกห้องแถวอยู่ในที่ดิน ถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้มีสิทธินั้นปลูกห้องแถว
ลงไว้ในที่ดินพิพาท ห้องแถวจึงไม่เป็นส่วนควบของที่ดินพิพาท และยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยอยู่
เมื่อโจทก์บอกกล่าวให้จำเลยออกไปจากที่ดินพิพาทแล้วจำเลยไม่ยอมออกไป อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิ
ของโจทก์ โจทก์มีสิทธิฟ้องขับไล่จำเลยได้”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า พระภิกษุฮู้ เป็นเจ้าของที่ดินรายนี้ตามหนังสือรับรองทำประโยชน์
(น.ส. ๓) ซึ่งนายผั่น นิตยพันธ์ จดทะเบียนยกให้ ณ ที่ว่าการอำเภอหนองไผ่ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๑๔ ครั้นต่อมาวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ พระภิกษุฮู้ก็ถึงแก่มรณภาพ

นางรอต นนทภา จำเลยนี้ เป็นพี่สาวของพระภิกษุฮู้ ได้ปลูกห้องแถวอยู่ในที่ดินนี้ โดยได้รับ
อนุญาตจากพระภิกษุฮู้ คดีจึงมีปัญหว่าที่ดินพิพาทเป็นมรดกของวัดชัยสมรทอดหรือพระภิกษุฮู้
ยกที่ดินพิพาทให้นางรอตพี่สาวไปแล้วก่อนมรณภาพ และห้องแถวที่ปลูกเป็นส่วนควบของที่ดินพิพาทหรือไม่
ศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ พิพากษายกฟ้องโจทก์ คือให้วัดแพ้คดี
ศาลฎีกา พิพากษากลับ ให้โจทก์ชนะคดี ดังปรากฏคำพิพากษายกฟ้องข้างต้น

หมายเหตุ การยกที่ดินให้ จะต้องมียกหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ มิเช่นนั้น
เป็นโมฆะ เท่ากับไม่มีการยกให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๗๐/๒๕๒๙ คดีระหว่าง นางเชือน รวมพร้อม โจทก์ วัดโพธิ์พระไณ
ผู้ร้องสอด พระภิกษุพ่อน รวมพร้อม จำเลย

เรื่อง มรดกพระภิกษุ

คำพิพากษาโดยย่อ มีดังนี้ “โจทก์อ้างว่าพระภิกษุชิน รวมพร้อม ทำพินัยกรรมยกทรัพย์มรดก
ให้โจทก์ ผู้ร้องสอดต่อสู้ว่าพินัยกรรมนั้นปลอม เช่นนี้เป็นหน้าที่ของโจทก์ผู้กล่าวอ้างจะต้องนำสืบให้ได้
ความว่าพินัยกรรมนั้นไม่ปลอม

พระภิกษุชิน รวมพร้อม ได้ทรัพย์พิพาทมาระหว่างอยู่ในสมณเพศแล้วถึงแก่มรณภาพโดยมิได้
ทำพินัยกรรมยกให้ผู้ใด ทรัพย์พิพาทจึงตกได้แก่วัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุชิน ตาม ป.พ.พ.
มาตรา ๑๖๒๓”

ข้อเท็จจริงคดีนี้ นางเชือนฟ้องเรียกเงิน ๗๐๐,๐๐๐ บาท และที่ดิน ๕ ไร่ โดยอ้างว่า
พระภิกษุชิน ๔ ทำพินัยกรรมยกให้พระภิกษุพ่อนเก็บรักษาไว้โดยไม่มีอำนาจ ขอให้ส่งมอบแก่ตน

พระภิกษุพ่อนไม่เข้ามาสู่คดี แต่วัดโพธิ์พระไณ ได้ร้องขอเข้ามาสู่คดี ซึ่งตามกฎหมายเรียกว่า
ร้องสอด

ศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง

ศาลฎีกาพิพากษายืน

หมายเหตุ คดีนี้ทางวัด ๔ ต่อสู้ว่าพินัยกรรมนั้นได้สมคบกันปลอมขึ้นหลังจากพระภิกษุชิน
มรณภาพแล้ว ซึ่งนางเชือนจะต้องนำสืบให้ได้ว่าพินัยกรรมไม่ปลอม แต่นางเชือนนำสืบให้ศาลเห็นจริง
เห็นจึงไม่ได้ จึงต้องฟังว่าพระภิกษุชินมิได้ทำพินัยกรรม นางเชือนจึงต้องแพ้คดี

ถ้าพระภิกษุชิน ๔ ทำพินัยกรรมไว้แต่ผิดแบบที่กฎหมายกำหนด หรือข้อกำหนดในพินัยกรรม
เป็นโมฆะ เช่น ไม่มีพยานตามที่กฎหมายกำหนด หรือนางเชือนลงชื่อเป็นพยานในพินัยกรรมด้วย
นางเชือนก็ไม่มีสิทธิตามพินัยกรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๖๔/๒๕๓๒ ระหว่างวัดรัตนวราราม โจทก์ นางณอมศรี อินทรเหมือน
จำเลย

เรื่อง มรดก ททรัพย์สินที่ได้มาระหว่างอยู่ในสมณเพศ (มาตรา ๑๖๒๓)

ศาลฎีกามีคำวินิจฉัยโดยย่อว่า “บิดายกที่นาให้แก่พระภิกษุชำภายหลังที่พระภิกษุชำบวชเป็น
พระภิกษุ เมื่อพระภิกษุชำขายที่นาแปลงดังกล่าวและนำเงินที่ขายได้ไปฝากธนาคาร เงินที่นำไปฝาก
ธนาคารรวมทั้งดอกเบี้ยที่ได้รับถือเป็นทรัพย์ที่ได้มาระหว่างอยู่ในสมณเพศ เมื่อพระภิกษุชำถึงแก่
มรณภาพ เงินฝากดังกล่าวย่อมตกเป็นของวัดโจทก์ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุชำ”

ข้อเท็จจริงได้ความว่า หลังจากพระภิกษุชำ หรือพระอธิการชำ เกสโร ได้ถึงแก่มรณภาพแล้ว
จำเลยได้ไปยื่นคำร้องต่อศาลขอเป็นผู้จัดการมรดก แล้วจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดกก็มาเบิกถอน
เงินฝากที่ธนาคารดังกล่าวไป วัดโจทก์จึงฟ้องเรียกเงินดังกล่าวคืน

จำเลยต่อสู้ว่าเงินตามฟ้องเป็นเงินที่ได้จากการขายนา ซึ่งตกเป็นของพระภิกษุชำก่อนที่จะ
อุปสมบท แล้วนำไปฝากธนาคารโดยยกให้จำเลยเป็นคำอุปการะจำเลยและญาติในการศึกษาเล่าเรียน
โจทก์ฟ้องคดีเกิน ๑ ปีขาดอายุความแล้ว

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยคืนเงิน ๖๗,๔๐๘.๒๖ บาท พร้อมดอกเบี้ย

ศาลฎีกา พิพากษายืน

หมายเหตุ คดีนี้พระภิกษุชำฝากเงินไว้ที่ธนาคารระบุให้ตนเอง และจำเลยมีสิทธิถอนเงินได้
การกำหนดเช่นนี้เป็นเพียงเงื่อนไขการเบิกถอนเท่านั้นไม่แสดงว่าจำเลยมีสิทธิในเงินนั้นด้วย

ประเด็นที่ได้เถียงกันคือว่า บิดายกที่นาให้ก่อน หรือหลัง พระภิกษุชำอุปสมบท ศาลฎีกา
วินิจฉัยตามทะเบียนประวัติภิกษุ ปรากฏว่าพระภิกษุชำเกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ บวชเป็นสามเณร พ.ศ. ๒๔๕๓
และบวชเป็นพระภิกษุเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ และอยู่ในสมณเพศเรื่อยมาจนมรณภาพ แสดงว่าพระภิกษุชำ
บวชเป็นสามเณรตั้งแต่อายุ ๑๘ ปี จึงไม่เชื่อว่าบิดามารดาจะยกให้ก่อนบวช เพราะขณะนั้นพระภิกษุชำ
อายุยังน้อยและเป็นเด็ก

ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างอุปสมบทของพระภิกษุ แม้จะเปลี่ยนสภาพไปอย่างไร ก็ต้องถือว่าเป็น
ทรัพย์ที่ได้มาระหว่างสมณเพศ

เกี่ยวกับเรื่องทำนองนี้มักปรากฏอยู่เสมอ ๆ ว่า เมื่อพระภิกษุมรณภาพ ภริยาหรือบุตร ของ
พระภิกษุมักแอบมาร้องต่อศาลขอเป็นผู้จัดการมรดก แล้วเบิกถอนเงินนั้นไปโดยทางวัดไม่รู้ กว่าจะรู้อีกที่
ก็ไม่มีเงินเหลือแล้ว หรืออาจจะติดตามเอาคืนมาได้ก็ลำบากต้องฟ้องร้องกันวุ่นวาย ทางที่ดีเมื่อพระภิกษุ
มรณภาพเจ้าอาวาสควรสืบดูว่ามีทรัพย์ใดของพระภิกษุนั้นตกเป็นของวัดบ้าง ทั้งในวัดและนอกวัด และ
รับมาร้องต่อศาลขอเป็นผู้จัดการมรดกโดยเร็ว หรือถ้ารู้ว่าทายาทมาร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกก็ควรมา
ร้องคัดค้านไว้ก่อน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๑๑/๒๕๓๒ ระหว่างนางทองเปลว หรือเปลว คามาพงศ์ หรือ
อุทัยฉาย กับพวก ผู้ร้อง วัดทุ่งครุ ผู้คัดค้าน)

ผู้มีอำนาจจัดการศพพระภิกษุ

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๘/๒๕๒๗ หน้า ๒๓๐ นายศรีจันทร์ แก้วงามสอง โจทก์ วัดโนนสมบูรณ์ กับพวก
จำเลย

เรื่อง ผู้มีอำนาจจัดการศพพระภิกษุ

โจทก์เป็นน้องร่วมบิดามารดาเดียวกับพระภิกษุ ม. ผู้มรณภาพ โจทก์จึงเป็นทายาทของพระภิกษุ ม. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๙ ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นวัดแม้จะมีสิทธิได้รับ ทรัพย์สินของพระภิกษุ ม. ซึ่งได้มาในระหว่างสมณเพศก็ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๒๓ แต่พระภิกษุ ม. ก็ไม่มีทรัพย์สินอันเป็นมรดกแก่วัดจำเลย ทั้งพระภิกษุ ม. มิได้ตั้งบุคคลใดไว้ให้เป็นผู้จัดการศพ ฉะนั้น โจทก์ซึ่งเป็นทายาทของพระภิกษุ ม. ดังกล่าวแล้วจึงเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่จัดการศพตามมาตรา ๑๖๔๙ ส่วนวัดจำเลยมิได้เป็นทายาทและมิได้รับทรัพย์สินมรดกของผู้ตายไม่มีสิทธิใด ๆ เกี่ยวกับการทำศพรายนี้ พิพากษาให้จำเลยทั้งสี่ร่วมกันส่งมอบศพพระภิกษุ ม. ให้แก่โจทก์

พินัยกรรมยกทรัพย์ให้วัด

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๐๖๘/๒๕๐๓ คดีระหว่างวัดมกุฏกษัตริยาราม โดยนายยุติ ผาสุข ไวยาวัจจร
โจทก์ นางมณี อุทกภาชนี จำเลย
เรื่อง เพิกถอนนิติกรรม พินัยกรรม อายุความ

คำพิพากษาฎีกาโดยย่อ มีดังนี้ “เมื่อเจ้ามรดกตาย มรดกย่อมตกทอดแก่ทายาท แต่ทายาท
ก็อาจเสียสิทธิในมรดกได้ตามกฎหมาย

เจ้าของที่ดินทำพินัยกรรมยกที่ดินให้วัด โดยระบุให้ยายและมารดามีสิทธิเก็บกินตลอดชีวิต
เมื่อเจ้าของที่ดินตายแล้ว วัดมิได้ใช้สิทธิแก่ที่ดินนั้นประการใด ปลอมให้มารดาของเจ้ามรดกครอบครองที่ดิน
และจดทะเบียนโอนรับมรดกเป็นของตนด้วย ซึ่งเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปีแล้วดังนี้ เมื่อปรากฏว่ามารดา
เจ้ามรดกก็ได้รับประโยชน์ตามพินัยกรรมอยู่ด้วย มิได้ถูกตัดมิให้รับมรดก สิทธิเรียกร้องของวัดในฐานะ
ผู้รับพินัยกรรม จึงขาดอายุความไปแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๕๔ วรรคท้าย
ผู้สืบสิทธิของมารดาเจ้ามรดกย่อมยกอายุความดังกล่าวต่อสู้วัดได้”

ข้อเท็จจริงของคดีนี้ได้ความว่า เดิมนางสาวกฤษณ์ กรศิริ ได้ทำพินัยกรรมยกกรรมสิทธิ์ที่ดิน
ตามโฉนด เลขที่ ๑๑๐๙ ตำบลจักรวรรดิ (สามเพ็ง) อำเภอสามพันธง และที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๐๖๖
ตำบลป้อมปราบ (สามเพ็ง) อำเภอป้อมปราบ พร้อมสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดมกุฏกษัตริยาราม และใน
พินัยกรรมนั้นให้นางลำดวลยายและนางรวยมารดา มีอำนาจอยู่และเก็บกินได้ตลอดชีวิต พินัยกรรมทำเมื่อ
พ.ศ. ๒๔๖๘ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๖๙ นางสาวกฤษณ์ตาย นางลำดวลกับนางรวยจึงได้อยู่ในที่ดินดังกล่าวนี้
ในฐานะเป็นผู้มีสิทธิเก็บกิน ต่อมานางลำดวลตาย นางรวยจึงใช้สิทธิเก็บกินแต่ผู้เดียว ในระหว่างที่นางรวย
ใช้สิทธิเก็บกินแต่ผู้เดียวนี้เอง นางรวยได้ไปยื่นคำร้องขอโอนโฉนดลงชื่อเป็นผู้รับมรดกนางสาวกฤษณ์
บุตรของตน และเมื่อโอนโฉนดลงชื่อเป็นของนางรวยแล้ว นางรวยก็ได้ทำพินัยกรรมยกที่ดินหนึ่งแปลงนี้
ให้กับนางมณีจำเลย

ต่อมาจนถึงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๐๐ นางรวยก็ถึงแก่กรรม นางมณีจำเลยนี้ซึ่งเป็นหลาน
เป็นผู้รับมรดกของนางรวยตามพินัยกรรมและทายาทโดยธรรมจึงได้แย้งกรรมสิทธิ์กับวัดมกุฏกษัตริยาราม
วัดมกุฏกษัตริยารามจึงฟ้องเป็นคดีนี้ โดยขอให้ศาลถอนชื่อนางรวยออกจากโฉนดที่ดินทั้ง ๒ ฉบับ
และใส่ชื่อวัดโจทก์แทน และขับไล่จำเลยด้วย

ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า ที่ดินรายพิพาทนี้นางสาวกฤษณ์ได้ทำพินัยกรรมอุทิศถวายยกกรรมสิทธิ์
ให้แก่วัดโจทก์โดยชอบด้วยกฎหมาย นางสาวกฤษณ์ตายลงที่ดินย่อมตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดตามเจตนา
อุทิศโดยทันที ไม่มีกฎหมายบังคับว่าจะต้องไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์เสียก่อน การจดทะเบียนเป็นแต่เพียง
พิธีการเท่านั้น นางรวยจะเอาที่ธรณีสงฆ์ของวัดไปทำพินัยกรรมยกให้จำเลยไม่ได้ จึงพิพากษาให้ถอนชื่อ
นางรวยออกจากโฉนดที่ดินทั้ง ๒ แปลง และขับไล่จำเลย

ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน (คือพิพากษาเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น)

จำเลยฎีกาต่อมา

ศาลฎีกาวินิจฉัยโดยมติที่ประชุมใหญ่ พิพากษากลับคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ โดยยกฟ้องโจทก์เสีย ดังข้อความย่อ ๆ ที่ได้นำมาพิมพ์ไว้ข้างต้นแล้ว

หมายเหตุ จากคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ ผู้อ่านอาจจะได้ความรู้บ้างว่า ผู้รับมรดกตามพินัยกรรมก็ได้อาจจะเสียสิทธิในการรับมรดกก็ได้ ดังบัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๕๙๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้รับมรดกตามพินัยกรรมก็มีสิทธิเช่นเดียวกับทายาทโดยธรรม หากไม่ได้กระทำการดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ ก็ย่อมเสียสิทธิไปได้

ปรากฏตามพินัยกรรมของนางสาวกฤษณ์ที่ยกที่ดิน ๒ แปลงนี้ให้แก่วัดมกุฏกษัตริยารามนั้นมีข้อความระบุไว้ด้วยว่าให้ นางลำดวลซึ่งเป็นยายและนางรวยซึ่งเป็นมารดาที่มีสิทธิที่จะอยู่และเก็บกินผลประโยชน์ได้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ในพินัยกรรมฉบับเดียวกันนั้นก็ยังยกทรัพย์สินให้นางลำดวลและนางรวยอีกด้วย ฉะนั้นพินัยกรรมฉบับนี้จึงยังถือไม่ได้ว่า “ตัดทายาทโดยธรรม” นางรวยยังมีสิทธิเป็นทายาทโดยธรรมอันดับ ๒ อยู่ด้วยจนตลอดชีวิต

เมื่อนางสาวกฤษณ์เจ้ามรดกตาย นางรวยทายาทโดยธรรมอันดับ ๒ ซึ่งครอบครองมรดกอยู่เกิน ๑๐ ปี โดยวัดโจทก์มิได้ใช้สิทธิเรียกร้องเอาตามพินัยกรรม นางรวยจึงยอมยกอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดโจทก์ได้ ซึ่งศาลฎีกาได้กล่าวไว้เป็นข้อความสำคัญตอนหนึ่งว่า “โจทก์มิได้แสดงให้เห็นเลยว่า นางลำดวลและนางรวยได้ครอบครองทรัพย์สินพิพาทนี้แทนโจทก์ประการใดเลย”

จากข้อความดังกล่าวนี้ แสดงว่าที่ดินตามพินัยกรรมยังมิได้ตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ในทันทีขณะที่นางสาวกฤษณ์เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย คงเกิดหรือมีสิทธิเรียกร้องขึ้นเท่านั้น วัดโจทก์จะต้องไปใช้สิทธิเรียกร้องภายในกำหนดอายุความ (๑ ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๕๔) สิทธิเรียกร้องดังกล่าวนี้มิได้หมายความว่าต้องไปจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่ดินเท่านั้น จะใช้สิทธินี้โดยวิธีใดก็ได้ เช่นจะขอให้นางลำดวลและนางรวยจดทะเบียนสิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน หรือสิทธิเหนือพื้นดินตามพินัยกรรมเสียก็ได้ จริงอยู่ถึงแม้พินัยกรรมจะระบุไว้แล้วก็ตาม แต่บัดนี้ที่ดินได้โอนกรรมสิทธิ์แล้ว สิทธิเรียกร้องมาอยู่กับโจทก์แล้วหรือมิเช่นนั้นก็ขอให้นางลำดวลและนางรวยทำหนังสือรับครอบครองแทน หรือจะทำอย่างไรก็ได้แล้วแต่จะเห็นสมควร แต่ให้มีความหมายและหลักฐานว่าวัดโจทก์ได้ใช้สิทธิเรียกร้องตามพินัยกรรมแล้ว

มีปัญหาคำพิพากษาศาลฎีกานี้ จะขัดกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๕๖/๒๔๙๕ และ ๓๗๑๒/๒๕๒๖ ที่ว่า เมื่อพระภิกษุมรณภาพ มรดกย่อมตกแก่วัดทันที แม้ผู้ใดจะครอบครองมาเกิน ๑๐ ปี นับแต่วันมรณภาพก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์หรือไม่

ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ขัดกัน เพราะในฎีกาที่ ๑๒๕๖/๒๔๙๕ และ ๓๗๑๒/๒๕๒๖ ที่พิพาท ตกเป็นของพระภิกษุก่อนแล้ว โดยได้รับการจดทะเบียนยกให้ขณะเป็นพระภิกษุ ต่อมาพระภิกษุมรณภาพลงที่พิพาทจึงตกแก่วัดเป็นที่ธรณีสงฆ์ทันที โดยไม่ต้องไปทำพิธีการจดทะเบียนอย่างใดอีก แต่คดีนี้ที่พิพาทไม่ใช่ของพระภิกษุหรือวัดมาก่อน กรรมสิทธิ์เพิ่งหลุดขาดจากนางสาวกฤษณ์ เมื่อนางสาวกฤษณ์ตายเท่านั้น วัดเป็นเพียงผู้มีสิทธิจะได้รับมรดกตามพินัยกรรมเท่านั้น วัดจึงต้องใช้สิทธินั้นเรียกร้องเอามาเป็นของตนก่อน ไม่ใช่ที่ดินนั้นตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ทันที และกรณีอย่างนี้อาจมีการครอบครองปรปักษ์ได้

คดีนี้ศาลชั้นต้นวินิจฉัยเป็นข้อที่น่าคิดว่า “เมื่อนางสาวกฤษณ์ด้ายลงที่พิพาทยอมตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดโดยเจตนาอุทิศพื้นที่ ไม่มีกฎหมายบังคับว่าต้องไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์เสียก่อน การจดทะเบียนเป็นแต่เพียงพิธีการเท่านั้น” เป็นเช่นนั้นหรือไม่

ข้อนี้เข้าใจว่าศาลชั้นต้นคงจะมองว่า ลักษณะของที่วัดและที่ธรณีสงฆ์เหมือนกันกับที่ดินอันเป็นสาธารณประโยชน์ โดยมองอุปลงในกฎหมายเหมือนกัน คือห้ามโอน เว้นแต่มีพระราชบัญญัติและห้ามยกอายุความขึ้นต่อสู้ แผ่นดิน และวัด (ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕, ๑๓๐๖ และ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔, ๓๕) แต่ควรสังเกตว่ากฎหมายใช้คำต่างกัน ดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๕ บัญญัติว่า “ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น จะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา” มาตรา ๑๓๐๖ บัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับแผ่นดินในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน” แต่ใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ จะโอนกรรมสิทธิ์ได้ ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ และห้ามมิให้บุคคลโดยยกอายุความขึ้นต่อสู้กับวัดในเรื่องทรัพย์สินอันเป็นที่วัดและที่ธรณีสงฆ์”

ถ้อยคำใน ป.พ.พ. บัญญัติไว้ถึงขั้นห้ามโอน แต่ใน พ.ร.บ. คณะสงฆ์โอนได้โดยแต่เมื่ออ่านดูแล้วความหมายก็ทำนองเดียวกัน

สำหรับลักษณะของที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ข้อสำคัญคือต้องเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การแสดงเจตนาอุทิศให้จึงยอมตกเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินทันที คือกลับมาเป็นของรัฐ (แผ่นดิน) ตามเดิมจึงไม่ต้องทำพิธีการโอนอีก แต่ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์ มิได้มีสภาพที่พลเมืองได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน สำหรับที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้นที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด (พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๓ (๑) (๒) สำหรับที่ธรณีสงฆ์ อาจมิได้ใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม วัดอาจให้ผู้อื่นเช่าปลูกตึกและวัดได้ค่าเช่าตอบแทนก็ได้ จึงเป็นลักษณะเฉพาะตัวเฉพาะวัดการอุทิศให้แก่วัดจึงเหมือนกับยกให้คนธรรมดาไม่ยิ่งใหญ่เช่นแผ่นดินไม่น่าจะทำให้มีสภาพเป็นที่ธรณีสงฆ์ทันทีแต่จะต้องอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๒๕ ประกอบ มาตรา ๔๕๖ ซึ่งศาลฎีกาก็เคยมีคำพิพากษาไว้เช่นนี้มาตลอด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๑๔/๒๕๓๖

พนักงานอัยการจังหวัดสมุทรปราการ

โจทก์

นายยืนยง พันธุ์ผกา

จำเลย

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๔), ๓๓๕ (๘), ๓๓๕ (๙)

(กฏีพระเป็นเคหสถาน)

คำว่า “กฏี” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่า “เรือนหรือตึกสำหรับพระภิกษุสามเณรอยู่” ดังนั้น กฏีพระจึงเป็นเพียงที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรเท่านั้น จึงเป็น “เคหสถาน” ตามนัยมาตรา ๑ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญา และหาใช่สถานที่บูชาสาธารณะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๙) ด้วยไม่ การลักทรัพย์ในบริเวณกฏีพระ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๘)

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔, ๓๓๕ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๒๕ มาตรา ๑๑ จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๙) ลงโทษจำคุก ๒ ปี

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัย “พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติได้ว่า ตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง มีคนร้ายลักเอาทรัพย์ตามบัญชีทรัพย์เอกสารหมาย จ.๑ ของวัดโปรดเกศเชษฐารามผู้เสียหายไป คงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาโจทก์ว่าจำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ เชื่อว่าจำเลยเป็นผู้เอาทรัพย์ของกลางไปจริงข้อนำสืบของจำเลยที่ว่ามาหาพระครูบริหารยุทธกิจเรื่องประมวลไม้กฏีที่รื้อจำเลยกล่าวอ้างลอย ๆ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๓๘/๒๕๓๔

ระหว่าง { พนักงานอัยการ จังหวัดนครปฐม โจทก์
นายสุรินทร์ ลัมบริบูรณ์ หรือ แซ่ลิ่ม จำเลย

- ประมวลกฎหมายอาญา ม. ๓๑๙

(พระพรากผู้เยาว์แล้วสึกไปอยู่กับฉันสามีภรรยา ไม่เป็นพรากผู้เยาว์)

จำเลยและผู้เสียหายรักใคร่ชอบพอกันฉันชู้สาว ผู้เสียหายเต็มใจให้จำเลยร่วมประเวณี โดยสมัครใจ หลังจากนั้นประมาณ ๒๐ วัน จำเลยสึกจากพระภิกษุ โดยจำเลยและผู้เสียหาย อยู่กินฉันสามีภรรยาตลอดมาจนมีบุตรด้วยกันคนหนึ่ง โดยจำเลยแต่ผู้เดียวเป็นทำงานหาเลี้ยง ผู้เสียหาย พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่า จำเลยมีเจตนาพาผู้เสียหายไปและร่วมประเวณีกับ ผู้เสียหายด้วยประสงค์จะเลี้ยงดูผู้เสียหายเป็นภริยา แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยอยู่ในสมณเพศ แต่ต่อมาภายหลังจำเลยก็สึกจากสมณเพศโดยสมัครใจ และอยู่กับเลี้ยงดูผู้เสียหายตลอดมา จนเกิดบุตรด้วยกัน การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจาร.

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๗๖, ๒๘๔, ๓๑๘, ๓๑๙, ๙๑

จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๑๙ วรรคแรก วางโทษจำคุก ๒ ปี คำให้การของจำเลยเป็นประโยชน์แก่การพิจารณามีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษ ให้หนึ่งในสี่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ๖ เดือน ข้อหาอื่นนอกจากนี้ ให้ยก

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับเป็นว่า ให้ยกฟ้องในข้อหาพรากผู้เยาว์เพื่อการอนาจารด้วย นอกจาก ที่แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า ขณะเกิดเหตุคดีนี้ นางสาวธิดารัตน์ บุตรอากาศ ผู้เสียหายมีอายุประมาณ ๑๖ ปี อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู และอยู่ใต้อำนาจปกครองของบิดามารดาจำเลยพาผู้เสียหายไปกรุงเทพมหานครและนอนค้างคืนที่นั่น คืนนั้นจำเลยร่วมประเวณีกับผู้เสียหายโดยความยินยอมของผู้เสียหาย รุ่งขึ้นก็พากันกลับจังหวัดนครปฐม แล้วศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “คดีมีปัญหาในชั้นฎีกาว่า จำเลยได้กระทำความผิดฐานพรากผู้เยาว์ดังฟ้องหรือไม่ข้อนี้ นางสาวธิดารัตน์ บุตรอากาศ ผู้เสียหายเบิกความยืนยันว่า จำเลยและผู้เสียหายรักใคร่ชอบพอกันฉันท์คู่สาว ผู้เสียหายเต็มใจให้จำเลยร่วมประเวณีโดยสมัครใจ หลังจากนั้นประมาณ ๒๐ วัน จำเลยก็ได้ทำการสึกจากพระภิกษุโดยจำเลยและผู้เสียหายตกลงจะอยู่กินกันฉันท์สามีภริยาตลอดไปและได้ความว่า จำเลยกับผู้เสียหายก็ได้อยู่กินกันฉันท์สามีภริยาตลอดมาจนมีบุตรด้วยกันคนหนึ่ง โดยจำเลยแต่ผู้เดียวเป็นผู้ทำงานหาเลี้ยงผู้เสียหาย ศาลฎีกาเห็นว่า ตามพฤติการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่พาผู้เสียหายไปและร่วมประเวณีกับผู้เสียหายก็ด้วยประสงค์จะเลี้ยงดูผู้เสียหายเป็นภริยา แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยจะยังอยู่ในสมณเพศ แต่ต่อมาภายหลังจำเลยก็สึกจากสมณเพศโดยสมัครใจ และอยู่กินเลี้ยงดูผู้เสียหายตลอดมาจนเกิดบุตรด้วยกัน การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานพรากผู้เยาว์ไปเพื่อการอนาจาร.....”

พิพากษายืน

(ยงยุทธ ธารีสาร – นิเวศน์ คำผอง – ประจักษ์ พุทธิสมบัติ)

แหล่งที่มา - สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ อธิบายว่าฎีกานี้มีข้อสังเกต กล่าวคือ การกระทำของบุคคลใดจะเป็นความผิดหรือไม่ต้องดูในเวลาที่กระทำ สำหรับกรณีนี้อาจจะมีการมองต่างมุมว่า ขณะที่มีการกระทำอนาจารนั้น จำเลยยังเป็นพระภิกษุอยู่ ซึ่งการที่พระภิกษุไปร่วมประเวณีกับหญิงอื่น เป็นการกระทำความผิดในทางสงฆ์อย่างร้ายแรง ดังนั้น จะว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานพรากผู้เสียหายไม่น่าจะมีส่วนพฤติการณ์ต่าง ๆ มานั้นแม้จำเลยจะเลี้ยงดูผู้เสียหายก็ตามก็เป็นพฤติการณ์ภายหลังที่จำเลยได้สึกออกมาแล้ว ไม่น่าจะเป็นการลบหลู่การกระทำของจำเลย ที่ได้กระทำความผิดสำเร็จไปแล้ว ต่างกับกรณีอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องชราวาสกระทำต่อชราวาส เพราะชราวาสมาร่วมประเวณีกันได้จึงไม่เป็นความผิด แต่ถ้าพระทำกับบุคคลธรรมดาเห็นได้อยู่ในตัวว่าเป็นการไม่สมควร....

ผู้เขียน มีความเห็นต่าง กล่าวคือประเด็น จะปฏิบัติตามตวับทกฏหมายอย่างเคร่งครัดหรือจะเอาครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันหลักของสังคมไว้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรเอาครอบครัวไว้ก่อน และเห็นพ้องกับฎีกาดังกล่าวที่วินิจฉัยว่า ...จำเลย (อดีตพระ) แต่ผู้เดียวเป็นผู้ทำงานหาเลี้ยงผู้เสียหาย แม้ขณะเกิดเหตุจำเลยอยู่ในสมณเพศ แต่ต่อมาภายหลังจำเลยก็สึกจากสมณเพศ ...และอยู่กินเลี้ยงดูผู้เสียหายตลอดมาจนเกิดบุตรด้วยกัน.... หากยึดหลักและปฏิบัติตามตวับทกฏหมายอย่างเคร่งครัด

จะมีปัญหามากกว่า เช่น สามิ (อดีตพระ) ซึ่งเป็นเสาหลักของครอบครัวนี้ ที่ต้องอยู่ในคุก ครอบครัวขาดผู้นำซึ่งเป็นเสาหลัก อีกทั้งลูกก็ต้องเรียนหนังสือด้วย ตลอดทั้งภารกิจในครอบครัวด้านอื่น ๆ ต้องขาดโอกาสเสียทั้งสิ้น ส่วนประเด็นที่เห็นว่าในขณะที่จำเลยเมื่อครั้งยังเป็นพระอยู่นั้น พระพุทิตัดตนไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง คือร่วมประเวณีกับเด็กผู้หญิงอายุไม่ถึง ๑๘ ปี ก็ตาม ก็เป็นเรื่องทางวินัยสงฆ์ซึ่งหากพระร่วมประเวณีก็ต้องขาดจากความเป็นพระทันที ซึ่งต่อมาจำเลย (อดีตพระ) ก็ได้ลาสิกขาโดยสมัครใจออกมาอยู่กินฉันสามีภรรยากับผู้หญิงที่ตนเองมีเพศสัมพันธ์ด้วยแล้ว กรณีดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่า ควรรักษาสถาบันครอบครัวไว้เป็นสำคัญมากกว่า

พระมหาสุตสาร สุมุรยญาโณ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๔๗-๙๕๘/๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการจังหวัดตรัง	โจทก์
	นายเค่ง แซ่เล้า ฯลฯ รวม ๑๒ สำนวน	จำเลย

- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ ม.๔๑
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ม.๑๓๐๔
- พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๔๘๒ ม. ๒๘

(วัดยินยอมให้ทางหลวงขยายถนนเข้ามาในที่ดิน ถือว่าเป็นการอุทิศที่ดินโดยปริยาย)

การที่วัดได้ยินยอมให้มีการขยายเขตถนนเดิมซึ่งได้ใช้เป็นทางหลวงอยู่แล้วเข้าไปในที่ดิน และเมื่อทางหลวงนี้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน กรณีจึงเป็นว่าวัดได้อุทิศที่ดินส่วนนี้โดยปริยาย ให้เป็นทางหลวง การอุทิศของวัดเช่นนี้มิได้ขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ เพราะกรณีเช่นนี้ไม่เข้าลักษณะเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ตามที่กฎหมายนั้นระบุไว้ ฉะนั้น การที่จำเลยปลูกปลูกอาคารลงในเขตทางหลวงโดยมิได้รับอนุญาต ก็ย่อมเป็นความผิดตามกฎหมาย (ประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๓/๒๕๐๓)

โจทก์ฟ้องว่า ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๐๑ ถึง กันยายน ๒๕๐๑ จำเลยทุกสำนวนบังอาจ ปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นอาคารถาวรลงในเขตทางหลวงแผ่นดินสายตรัง – ปะเหลียนตรงหลักกิโลเมตรที่ ๒๐-๒๑ เป็นเนื้อที่ห้องละ ๓๕.๐๐ ตารางเมตร โดยจำเลยมิได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการทางหลวง ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๔๘๔ (ที่ถูก ๒๔๘๒) มาตรา ๔, ๕, ๒๘, ๔๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๙

จำเลยทั้ง ๑๒ คน ให้การปฏิเสธต่อกันว่า จำเลยได้ปลูกสร้างบ้านเรือนมาช้านานหลายปีแล้ว คดีของโจทก์ขาดอายุความ ที่ดินที่จำเลยปลูกบ้านเรือนนี้เป็นที่ดินของวัดนิกรรังสฤษดิ์มาช้านานก่อนสร้าง ทางหลวงสายนี้ จำเลยได้เช่าจากวัดมาปลูกสร้าง หาใช่ปลูกในเขตทางหลวงแผ่นดินไม่ ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์นั้นจะโอนกรรมสิทธิ์ได้แต่โดยพระราชบัญญัติ (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา ๘๔) ตอนนี้มีได้โอน จึงยังเป็นที่วัดอยู่

ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า ห้องแถวของจำเลยอยู่ในที่ดินของวัด ซึ่งถูกขยายเป็นถนนหลวง แต่ยังมีได้อินไปตามพระราชบัญญัติพิพาทขายยกฟ้อง โจทก์ทั้ง ๑๒ ส่วนอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ว่าจำเลยทั้ง ๑๒ ส่วนมีความผิดตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๔๘๒ มาตรา ๒๘ และแก้ไขฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๙ ให้ปรับจำเลยคนละ ๒๐๐ บาท จำเลยทั้ง ๑๒ ส่วนฎีกา

ศาลฎีกาได้ประชุมใหญ่เห็นว่า จริงอยู่ได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ บัญญัติว่า ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิ์ได้แต่โดยพระราชบัญญัติ แต่ในคดีนี้ วัดได้ยินยอมให้มีการขยายเขตถนนเดิมซึ่งได้ใช้เป็นทางหลวงอยู่แล้วเข้าไปในที่ดิน และเมื่อทางหลวงนี้เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๓๐๔ (๒) **กรณีจึงเป็นว่าวัดได้อุทิศที่ดินส่วนนี้โดยปริยายให้เป็นทางหลวง** และศาลฎีกาเห็นว่า การอุทิศเช่นนี้มีได้ ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔๑ เพราะกรณีเช่นนี้ไม่เข้าลักษณะเป็นการโอนกรรมสิทธิ์ตามที่กฎหมายนั้นระบุไว้

เมื่อเช่นนี้ การที่จำเลยปลูกปักอาคารลงในเขตทางหลวงโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ก็ย่อมเป็นความผิดตามบทกฎหมายที่โจทก์อ้างมาข้อต่อสู้เรื่องไม่เจตนา ฟังไม่ขึ้น เพราะเมื่อจำเลยปลูกสร้างอาคารใน พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น สภาพของเขตทางหลวงนี้ได้มีอยู่แล้ว และรั้วของวัดก็อยู่นอกเขตนี้ด้วย

พิพากษายืน ยกฎีกาจำเลย

(สัญญา ธรรมศักดิ์ – เจริญ ฤทธิศาสตร์ – ประจักษ์ศุภอรรถ)

แหล่งที่มา – กองผู้ช่วยพิพากษาศาลฎีกา

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง หรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับที่ดินวัดในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
(กรณีที่ดินของวัดที่มีได้แจ้งการครอบครองไว้ จะกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ
ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้หรือไม่)

กรมการศาสนามีหนังสือ ที่ ศธ. ๐๔๐๘/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตั้งแต่ปี ๒๔๘๕ เป็นต้นมา วัดตะเคียนงามได้ครอบครองและใช้ประโยชน์
ที่ดินสงฆ์ของวัดตะเคียนงาม ตำบลปากน้ำประแส อำเภอกะลา จังหวัดระยอง แปลงที่ ๕ เนื้อที่ ๔ ไร่
๙๘ ตารางวา แต่ยังไม่ขึ้นทะเบียนที่ดินดังกล่าว ต่อมาได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๐๑)
ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ ประกาศกำหนดให้ที่ดินดังกล่าว
เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนประแส และป่าพังราด โดยกรมป่าไม้ได้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสำรวจจริงวัด
รุกเข้าไปในที่ดินของราษฎรและที่ดินดังกล่าว กรมการศาสนาจึงได้แจ้งให้กรมป่าไม้ดำเนินการเพิกถอน
เขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวเฉพาะในส่วนที่เป็นที่ดินสงฆ์ของวัดตะเคียนงาม เพื่อจะได้ให้วัดตะเคียนงาม
ดำเนินการขออนุญาตหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินดังกล่าว ตามข้อ ๙ แห่งระเบียบของคณะกรรมการวัดที่ดิน
แห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ต่อไป ในเรื่องนี้กรมการศาสนาเห็นว่า แม้วัดตะเคียนงามมิได้แจ้งการ
ครอบครองที่ดินดังกล่าวตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
ก็ไม่เป็นเหตุให้ต้องสูญเสียสิทธิในที่ดินไปแต่อย่างใด ทั้งนี้ ตามนัยแห่งหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๐๙/๒๓๕
ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๔ และแม้ภายหลังได้ประกาศกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติแล้วเจ้าอาวาส
วัดตะเคียนงามมิได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗
ก็ไม่เป็นเหตุให้สูญเสียสิทธิไปแต่อย่างใด แต่กรมป่าไม้เห็นว่า ที่ดินดังกล่าวไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน
และมีใช้ที่ดินสงฆ์ วัดตะเคียนงามจึงไม่มีสิทธิในที่ดินดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้ ตามนัยข้อ ๓ แห่งกฎกระทรวง
ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) และข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในประมวล
กฎหมายที่ดิน ถ้าหากกรมการศาสนาประสงค์จะให้วัดตะเคียนงามใช้ที่ดินดังกล่าวต่อไป ก็ให้ยื่นคำขอตาม
มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

โดยที่กรมการศาสนาและกรมป่าไม้มีความเห็นแตกต่างกัน จึงขอหารือว่า

(๑) ถ้าตามข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ดินวัดร้างหรือที่ธรณีสงฆ์ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิ์มิได้นอกจากจะต้องตรากฎหมายและจะยกอายุความขึ้นต่อสู้ได้แม้ว่าจะยังไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินก็ตาม กรมการศาสนาจะขอให้กรมป่าไม้ดำเนินการเพิกถอนเขตป่าสงวนแห่งชาติเฉพาะที่ธรณีสงฆ์ของวัดตะเคียนงาม (แปลงที่ ๕) ได้หรือไม่

(๒) เมื่อวัดตะเคียนงามไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ตามนัยหนังสือกรมที่ดินที่ มท.๐๖๐๙/๒๓๕ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๔ นั้น กรมป่าไม้จะนำที่ดินของวัดตะเคียนงามไปเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติได้หรือไม่ และหากนำไปเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ วัดตะเคียนงามจะดำเนินการขออนุญาตหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินตามนัยข้อ ๙ แห่งระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕) ประกอบกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้หรือไม่เพียงใด และจะขัดกับข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๗) และข้อ ๘ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ออกตามความในประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่

(๓) ถ้าตามข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่ดินของวัดตะเคียนงามอยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติตามแนวแผนที่ระหว่างแสดงแนวเขตทำกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ แต่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ไม่ได้สำรวจรังวัดรูล้ำเข้าไปในที่ดินดังกล่าว จะมีผลตามกฎหมายเป็นประการใดและวัดตะเคียนงามจะต้องยื่นคำขอใช้ประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการศาสนา) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับปัญหาตาม (๑) นั้น ข้อเท็จจริงจากคำชี้แจง (ของผู้แทนกรมการศาสนาและผู้แทนกรมป่าไม้) ปรากฏว่า ที่ดินแปลงนี้นายกราย วิสมล ทำพินัยกรรมยกให้วัดตะเคียนงามมีจำนวนทั้ง ๓๒ ไร่เศษ ในจำนวนนี้เป็นที่พิพาทเสีย ๔ ไร่เศษ โดยที่ถ้อยคำในพินัยกรรมระบุว่าเป็นที่นาที่สวน และในขณะนี้ได้เป็นที่ยอมร่วมกันแล้วว่าที่พิพาทรายนี้เป็นที่นาที่สวนจริง แม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานแสดงสิทธิในที่ดิน แต่ก็ปรากฏว่า นับตั้งแต่พินัยกรรมมีผลเมื่อนายกราย วิสมล ได้ถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ วัดตะเคียนงามก็ได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวติดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ย่อมถือได้ว่าวัดตะเคียนงามได้สิทธิครอบครองในที่พิพาทตามมาตรา ๑๓๖๗^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่พิพาทจึงเป็น

^๑ มาตรา ๑๓๖๗ บุคคลใดยึดทรัพย์สิน โดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคลนั้นได้ซึ่งสิทธิครอบครอง

ที่ธรณีสงฆ์ ต่อมาเมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ แม้วัดตะเคียนงามจะมีได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ตามแบบ ส.ค. ๑) ก็ไม่เป็นเหตุให้ที่พิพาทรายนี้พ้นจากสภาพการเป็นที่ดินที่วัดตะเคียนงามได้สิทธิครอบครองอยู่แล้ว โดยวัดมีสิทธิจะขอออกหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดินต่อไปได้ ตามนัยมาตรา ๕๙ ทวิ วรรคหนึ่ง^๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๙๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ แม้ว่าที่พิพาทจะไม่มีหนังสือสำคัญแสดงสิทธิในที่ดินก็ตาม กรมป่าไม้จะออกกฎกระทรวงกำหนดเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติมิได้ เพราะที่พิพาทรายนี้ได้มีสภาพเป็นที่ธรณีสงฆ์อยู่ก่อนที่จะมีการออกกฎกระทรวงกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๔๑^๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น หาได้มีสภาพเป็นป่า^๔ ที่จะต้องสงวนรักษาสภาพป่าไม้ ของป่า หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นตามนัยมาตรา ๖^๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ไม่

(๒) สำหรับปัญหาตาม (๒) นั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ที่พิพาทรายนี้เป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดตะเคียนงาม แม้จะมีได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ตามแบบ ส.ค. ๑) ก็ตาม กรมป่าไม้ก็ไม่มีอำนาจที่จะนำไปเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ตามนัยความเห็นที่ได้กล่าวมาใน (๑)

^๒ มาตรา ๕๙ ทวิ ผู้ซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิที่ดิน และมีได้แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ แต่ไม่รวมถึงผู้ซึ่งมิได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ตริ ถ้ามีความจำเป็นจะขอออกโฉนดที่ดินหรือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาเห็นสมควรให้ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณีได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประมวลกฎหมายนี้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ถ้าเกินห้าสิบไร่จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

^๓ มาตรา ๔๑ ที่วัดและที่ธรณีสงฆ์จะโอนกรรมสิทธิได้แต่โดยพระราชบัญญัติ

^๔ มาตรา ๔ ใช้พระราชบัญญัตินี้

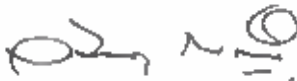
“ป่า” หมายความว่า ที่ดินรวมตลอดถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บาง ลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมาย

^๕ มาตรา ๖ บรรดาป่าที่เป็นป่าสงวนอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่า ไม้ ของป่าหรือทรัพยากรธรรมชาติอื่นให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวงซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวนแห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

(๓) ส่วนปัญหาตาม (๓) นั้น ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ยังเป็นที่โต้แย้งกันอยู่ว่า ที่พิพาทรายนี้อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนประแสและป่าพังราด หรือไม่ แต่อย่างไรก็ดี หากข้อเท็จจริงได้ความว่า ตามแผนที่ระวางแสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเลนประแสและป่าพังราด ทำยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๐๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ นั้น ที่พิพาทอยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าว การที่เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ไม่ได้ทำการสำรวจรังวัดรุกล้ำเข้าไปในที่พิพาท ก็ย่อมไม่มีผลทำให้ที่พิพาทกลายเป็นที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติไปได้ และวัดตะเคียนงามยอมไม่ต้องยื่นคำขอใช้ที่ดินพิพาทตามนัยมาตรา ๑๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ แต่ประการใด

(ลงชื่อ)

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๒๖

^๖ มาตรา ๑๖ อธิปไตยโดยอนุมิตรรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ได้เป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

ถ้าการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามวรรคหนึ่ง เป็นอนุญาตแก่บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการใดๆ เกี่ยวกับการทำเหมืองตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่ หรือให้ขุดดินขาวหรือทำการระเบิดและย่อยหินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้รับอนุญาตนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับแก่ ดินขาวหรือหิน แล้วแต่กรณี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การอนุญาตสร้างวัดบ้านเพตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๑/๑๔๙๙ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับเรื่องขอให้ ทบพทวนการอนุญาตสร้างวัดบ้านเพว่ายังมีได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หมวด ๑ การสร้างวัด ข้อ ๑ (๑) และ (๒) เนื่องจาก สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้มีสิทธิ ครอบครองที่ดินตามกฎหมาย ได้สวรรคตเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๒๗ โดยมีได้ลงพระนามในหนังสือ แสดงความจำนงจะให้ที่ดินเพื่อสร้างวัดบ้านเพต่อนายอำเภอเมืองระยอง และตามหมวด ๒ การตั้งวัด ข้อ ๕ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตสร้างวัดบ้านเพ ทายาท หรือผู้แทนไม่สามารถดำเนินการโอนที่ดินให้แก่วัดบ้านเพได้ เพราะผู้จัดการพระราชมรดก สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ได้ขายที่ดิน ดังกล่าวให้แก่ผู้อื่นแล้ว จะมีผลทำให้การอนุญาตสร้างวัดบ้านเพไม่ถูกต้องและเป็นโมฆะหรือไม่

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายประสิทธิ์ รัตนเหลี่ยม เป็นผู้ที่ยื่น แบบคำขออนุญาตสร้างวัดบ้านเพต่อนายอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ และลงนามในหนังสือแสดงความจำนงจะให้ที่ดินเพื่อสร้างวัด ไม่ใช่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ เป็นผู้ลงพระนาม และไม่มีการโอนที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้แก่วัดตามข้อ ๕ ของหมวด ๒ แห่งกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่อย่างใด ซึ่งกฎหมายฉบับดังกล่าวไม่ได้กำหนดไว้ว่าการดำเนินการเป็นโมฆะ ดังนั้น เพื่อความรอบคอบและถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า กรณี การสร้างวัดบ้านเพที่ได้รับอนุญาตให้สร้างวัด และได้มีการประกาศตั้งวัดนั้นไม่ถูกต้องและเป็นโมฆะหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) แล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้มีกลุ่มชาวบ้านมอบหมายให้นายเศวต ตรีเปี่ยมพงษ์สานต์ ขอพระราชทานที่ดินจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ เพื่อจัดสร้างเป็นที่พักสงฆ์ ซึ่งสำนักงานผลประโยชน์ของสมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๗ ได้มีหนังสือ

ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๒๑ แจ้งว่าราชเลขานุการประจำพระองค์สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว มีพระราชเสาวนีย์โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทราบทั่วทางอนุญาตและพระราชทานที่ดินให้เป็นที่พักสงฆ์ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ นายประสิทธิ์ รัตนเหลียม ได้ขออนุญาตสร้างวัดต่อนายอำเภอเมืองระยอง โดยแสดงเอกสารสิทธิ์ ส.ค.๑ เลขที่ ๓๙๒ ตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง จำนวนเนื้อที่ ๓๒ ไร่ ในแบบหนังสือสัญญา ตกลงยกที่ดินให้สร้างวัด ที่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ไม่ได้ลงพระนาม ในหนังสือยกที่ดินให้สร้างวัด เนื่องจากได้สวรรคตก่อนอย่างไรก็ตามในการพิจารณาอนุญาตสร้าง วัดบ้านเพนี้ ผู้มีอำนาจพิจารณาตามข้อ ๓ “ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความ ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ดำเนินการพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์การสร้างวัด ซึ่งกรมการศาสนาด้วยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการและมหาเถรสมาคมได้พิจารณาอนุญาต ให้สร้างวัดเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๒๔ และได้มีการประกาศตั้งวัดเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๐

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ผู้จัดการกองพระราชมรดกของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ได้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่นายธรรมบุญ ลัดพลี และนายไพรัช สนิธิโพธิ์ ซึ่งบุคคลทั้งสองได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินแปลงดังกล่าว วัดบ้านเพจึงได้ฟ้องขับไล่บุคคลทั้งสองให้ออกจากที่ดิน คดีถึงที่สุด ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ พระราชทานที่ดินให้เฉพาะส่วนที่ดินบนเขาจำนวน ๘ ไร่เท่านั้น การที่วัดบ้านเพฟ้องขอให้บังคับขับไล่จำเลย และบริวารออกจากที่พิพาท ตลอดจนให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินนั้น เนื่องจากวัดบ้านเพ ไม่ได้ฟ้องขอให้เพิกถอนการซื้อขาย จึงไม่สามารถขับไล่ได้ พิพากษาให้ยกฟ้อง” ต่อมาได้มีผู้ร้องเรียนว่า การอนุญาตสร้างวัดไม่ชอบตามหลักเกณฑ์ข้อ ๑ (๑) และ (๒) แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗)

“ ข้อ ๓ เมื่อนายอำเภอได้รับคำขออนุญาตสร้างวัด และพิจารณาเห็นสมควรแล้วให้นำปรึกษาเจ้าคณะอำเภอ แล้วเสนอเรื่องและความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาเห็นสมควรแล้วให้นำปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดแล้วส่งเรื่องและความเห็นไปยังกรมการศาสนา

ในการพิจารณาคำขออนุญาตสร้างวัด กรมการศาสนาอาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตเปลี่ยนแปลงแก้ไขแผนผัง หรือระงับเรื่องการขออนุญาตสร้างวัดได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อกรมการศาสนาพิจารณาเห็นสมควรให้สร้างวัดได้แล้วให้รายงานกระทรวงศึกษาธิการเพื่อขอรับความเห็นชอบแล้วนำเสนอมหาเถรสมาคม

เมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้วให้กรมการศาสนาออกหนังสืออนุญาตให้สร้างวัด

๙ โจทก์ กับนายธรรมบุญ ลัดพลี ที่ ๑, นายไพรัช สนิธิโพธิ์ โดยนางพัชรินทร์ สนิธิโพธิ์ ผู้เข้าเป็นคู่ความแทน ที่ ๒, ร้อยตำรวจโท ทนงค์ สมุทรรัตน์ ที่ ๓, หม่อมราชวงศ์เทพยพงศ์ เทวกุล ที่ ๔, เรืออากาศเอกพจน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา โดยนางวิไล สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ที่ ๕ จำเลย

ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้ครอบครองตามกฎหมายไม่ได้ลงพระนามในแบบ หนังสือสัญญายกที่ดินให้สร้างวัด การอนุญาตสร้างวัดบ้านเพจึงไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว และกรณีที่เจ้าของที่ดิน ทายาทหรือผู้แทนเจ้าของที่ดินไม่สามารถโอนที่ดินให้แก่วัดได้ ทำให้การประกาศตั้งวัดบ้านเพเป็นโมฆะ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ กำหนดว่าบุคคลใดประสงค์จะขอสร้างวัด ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อนายอำเภอท้องที่ที่จะสร้างวัดนั้นพร้อมด้วย (๑) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่จะยกให้สร้างวัด และที่ดินนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๖ ไร่ (๒) หนังสือสัญญาซึ่งเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายทำกับนายอำเภอและเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอ แสดงความจำนงจะให้ที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างวัด (๓) จำนวนเงินและสัมภาระที่จะใช้ในการสร้างวัดในระยะเวลาเริ่มแรก (๔) แผนที่แสดงเขตที่ตั้งวัด และ (๕) กำหนดเวลาที่จะสร้างวัดให้แล้วเสร็จ^๙ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามคำพิพากษาศาลฎีกาว่า สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ในรัชกาลที่ ๗ ได้พระราชทานให้เฉพาะที่ดินที่อยู่บนเขาจำนวน ๘ ไร่^{๑๐} ที่ดินดังกล่าวก็เพียงพอตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดแล้ว ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ยื่นคำขออนุญาตได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และผู้พิจารณาอนุญาตได้มีการพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ตามข้อ ๓ ของกฎกระทรวงดังกล่าวด้วยแล้ว การอนุญาตให้สร้างวัดบ้านเพจึงเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑

^๙ ข้อ ๑ บุคคลใดประสงค์จะสร้างวัด ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อนายอำเภอท้องที่ที่จะสร้างวัดนั้นพร้อมด้วยรายการและเอกสาร ดังต่อไปนี้

- (๑) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่จะยกให้สร้างวัด และที่ดินนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า ๖ ไร่
- (๒) หนังสือสัญญาซึ่งเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินตามกฎหมายทำกับนายอำเภอและเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอ แสดงความจำนงจะให้ที่ดินดังกล่าวใน (๑) เพื่อสร้างวัด
- (๓) จำนวนเงินและสัมภาระที่จะใช้ในการสร้างวัดในระยะเริ่มแรก ต้องมีราคารวมกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นบาท
- (๔) แผนที่แสดงเขตที่ตั้งวัด ประกอบด้วยเขตติดต่อข้างเคียงและระยะทางระหว่างวัดที่จะสร้างขึ้นกับวัดอื่นโดยรอบ และให้แสดงแผนผังสิ่งก่อสร้างของวัดตามความเหมาะสมของสภาพที่ดิน โดยอาศัยแผนผังแบบ ก. แบบ ข. หรือแบบ ค. ทำกฎกระทรวงนี้เป็นหลักเท่าที่จะทำได้

^{๑๐} กำหนดเวลาที่จะสร้างวัดให้แล้วเสร็จตามแผนผังนั้น

(พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ใช่เป็นกรณีที่ได้รับอนุญาต
ทายาท หรือผู้แทนเจ้าของที่ดินไม่สามารถโอนที่ดินให้แก่วัดได้ และวัดก็ได้ครอบครองที่ดินแล้ว การประกาศ
ตั้งวัดบ้านเพ็ญจึงไม่เป็นโมฆะ

(ลงชื่อ)

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มิถุนายน ๒๕๔๘

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๐๗๓๘ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง สถานะที่ดินของวัดศรีคุณเมือง ที่ตั้งอยู่หมู่ที่ ๕ ตำบลโพธิ์ทอง
อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๑/๐๗๓๗๕ ลงวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยจังหวัดนครพนมได้รับแจ้งจากราษฎรชาวบ้าน ดงมะเอ็ก ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ว่าได้มีมติเห็นร่วมกันให้ขึ้นทะเบียนวัดศรีคุณเมือง เป็นวัดร้างตามเอกสารสิทธิที่ดินโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๔๘๗๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ในเรื่องนี้จังหวัดได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า วัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง) ไม่มีชื่อ ในทะเบียนวัดร้างของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ น่าเชื่อว่าบริเวณดังกล่าวเคยเป็นวัดมาก่อน โดยสมควรที่จะได้ขึ้นทะเบียนเป็นวัดร้างเพื่อจะได้ดำเนินการขอยกขึ้นเป็นวัดมีพระสงฆ์อยู่จำพรรษาและ เป็นวัดที่ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะสงฆ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองมาตามลำดับ จนถึงเจ้าคณะจังหวัดนครพนม และผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมแล้ว โดยสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามเอกสารดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

๑. เดิมที่ดินตามโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๔๘๗๒ ราษฎรได้บุกเบิกแล้วยกให้วัดประมาณ ๑๕๐ ปีเศษ ต่อมาวัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง) ได้นำเจ้าพนักงานที่ดินทำการพิสูจน์สอบสวนสิทธิและทำประโยชน์ ในที่ดิน และได้รับหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) เลขที่ ๕๒๔ ตั้งอยู่บ้านดงมะเอ็ก หมู่ที่ ๕ ตำบลโพธิ์ทอง กิ่งอำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เนื้อที่ประมาณ ๔ ไร่ ๒ งาน ๕๖ ตารางวา ตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๗

๒. โฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๔๘๗๒ ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นหนังสือสำคัญ แสดงกรรมสิทธิ์ออกโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้แก่วัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง) หมู่ที่ ๕ บ้านดงมะเอ็ก ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๕๖ ตารางวา ออกให้เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๕๒๔) ซึ่งศึกษาธิการจังหวัดนครพนมดำเนินการแทน ตามคำสั่งที่ ๔๓๙/๒๕๑๗ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๗

๓. หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครพนม ที่ นพ ๐๐๓๐/๕๙๓ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ แจ้งว่า ได้ตรวจสอบประวัติวัดแล้ว วัดร้างที่ขอขึ้นทะเบียนวัดร้างนั้น ควรจะเป็นที่ธรณีสงฆ์ของ

วัดศรีคุณเมือง หมู่ที่ ๖ แต่ชื่อที่ปรากฏในเอกสารสิทธิที่ดินวัด (โฉนด) นั้น ระบุชื่อ “วัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง)” ประกอบกับชุมชนบ้านดงมะเอกมีการขยายตัวเป็น ๒ หมู่บ้าน บ้านดงมะเอก หมู่ที่ ๖ มีวัดศรีคุณเมืองเหนือแล้ว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่บ้านดงมะเอก หมู่ที่ ๕ ตำบลโพนทอง จะมีวัดศรีคุณเมืองใต้ หรือวัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง) เพื่อประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาต่อไป

๔. จากประวัติวัดศรีคุณเมือง ตั้งอยู่บ้านดงมะเอก หมู่ที่ ๕ ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม เป็นวัดเก่าแก่ สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๓๙๗ มีพระภิกษุสงฆ์อยู่จำพรรษาตลอดมา มิได้ขาด ประชาชนชาวบ้านดงมะเอกและหมู่บ้านใกล้เคียงได้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร อบรมปริยัติธรรม ตลอดมา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ พระคำจันทร ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้นเห็นว่า วัดศรีคุณเมืองแห่งนี้ตั้งอยู่ในที่ลุ่ม ในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังเป็นประจำทุกปี จึงย้ายไปสร้างวัดใหม่ทางทิศเหนือของวัดศรีคุณเมือง ห่างออกไปประมาณ ๒ กิโลเมตร ทำให้บริเวณที่ตั้งวัดศรีคุณเมืองเดิมได้ถูกปล่อยให้รกร้างเรื่อยมา

การบูรณะปฏิสังขรณ์วัดศรีคุณเมือง ได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยชุมชนบ้านดงมะเอกได้ขยายตัวมีประชากรหนาแน่นขึ้น ที่ดินวัดบางส่วนได้ถูกตัดเป็นถนน และมีชาวบ้านได้รื้อกำแพงเขตของวัดเดิมเนื่องจากไม่มีหลักฐานที่ดินของวัด ผู้นำชุมชนและชาวบ้านเห็นว่าหากปล่อยทิ้งไว้จะไม่เหลือที่ดินให้วัด จึงได้มีการกำหนดแนวเขตและขอออกเอกสารสิทธิที่ดินวัด (โฉนด) และได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์โดยสร้างเสนาสนะ เช่น ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ๖ หลัง ศาลาเอนกประสงค์ ห้องน้ำและห้องสุขา ๖ ห้อง ปัจจุบันมีพระภิกษุจำพรรษา จำนวน ๔ รูป สามเณร ๕ รูป มีพระยงยุทธ กตปุญโญ เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส

๕. หนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในส่วนจังหวัดนครพนม ระบุว่า วัดศรีคุณเมือง ตั้งอยู่เลขที่ ๑๒ บ้านดงมะเอก หมู่ที่ ๖ ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม มีที่ธรณีสงฆ์ จำนวน ๑ แปลง เนื้อที่ ๔ ไร่ ๒ งาน ๕๖ ตารางวา น.ส. ๓ ก. เลขที่ ๕๒๔ วัดศรีคุณเมืองตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ มีพระครูเขมคุณสุนทรเป็นเจ้าอาวาส รูปที่ ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๕๑๘ และพระเหล็ง สุวณฺโณ เป็นเจ้าอาวาส รูปที่ ๒ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวสรุปได้ว่า วัดศรีคุณเมืองได้มีการย้ายวัดจากหมู่ที่ ๕ ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ขึ้นไปทางทิศเหนืออีก ๒ กิโลเมตร อยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลโพนทอง อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ โดยไม่ได้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงศึกษาธิการที่บังคับให้อยู่ในขณะนั้น ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวก็ไม่ได้กำหนดให้ที่ดินที่เคยตั้งวัดเดิมกลายเป็นวัดร้างที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ในกรณีดังกล่าวที่ดิน

พิพาทเป็นที่ดินวัดร้างที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหน้าที่ปกครองดูแลรักษา หรือเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดศรีคุณเมือง (วัดมีพระสงฆ์) เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานเกี่ยวกับพระศาสนาต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหาหรือของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า ในอดีตก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ ใช้บังคับ การจัดตั้งวัดจะเกิดขึ้นโดยพระมหากษัตริย์หรือความศรัทธาของประชาชนที่เข้าร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เมื่อข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อได้ว่า วัดศรีคุณเมืองซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่บนโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๔๘๗๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลโพหนอง อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม เป็นวัดเก่าแก่สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๓๙๗ และสร้างก่อนที่จะมีการตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ และมาตรา ๙^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่า ผู้ใดจะสร้างวัดขึ้นใหม่ต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อนจึงจะสร้างได้ แต่เมื่อวัดศรีคุณเมืองเป็นวัดที่สร้างขึ้นมาก่อนที่พระราชบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับ วัดศรีคุณเมืองจึงมีสถานะเป็นวัดที่ชอบด้วยกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อนแต่อย่างใด

ครั้นต่อมา เมื่อข้อเท็จจริงตามหลักฐานประวัติวัดปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ เจ้าอาวาสวัดศรีคุณเมืองในขณะนั้นได้ละทิ้งวัดเดิมและไปสร้างวัดศรีคุณเมืองใหม่ ที่หมู่ที่ ๖ ตำบลโพหนอง อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม ซึ่งห่างจากบริเวณที่ตั้งวัดศรีคุณเมืองเดิมประมาณ ๒ กิโลเมตร แต่เมื่อไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์วิธีการของการย้ายวัดตามที่ปรากฏในข้อ ๙^{๑๒} แห่งกฎกระทรวงศึกษาธิการออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ย่อมทำให้การย้ายวัดศรีคุณเมืองไม่มีผลทางกฎหมาย วัดศรีคุณเมืองเดิมซึ่งตั้งอยู่บนโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๔๘๗๒ หมู่ที่ ๕ จึงยังคงมีสถานะเป็นวัดที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ต่อไปตราบเท่าที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด และเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่า ภายหลังที่มีการย้ายวัดศรีคุณเมืองเดิมไปสร้างวัดแห่งใหม่และได้รับ

^{๑๑} มาตรา ๙ ผู้ใดจะสร้างวัดขึ้นใหม่ต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อนจึงจะสร้างได้ และพระบรมราชานุญาตนั้น จะพระราชทานดังนี้ คือ

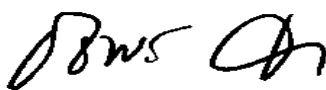
๑.๑๑

๑.๑๒

^{๑๒} ข้อ ๙ ถ้าคณะกรรมการอำเภอและคณะกรรมการสงฆ์อำเภอพิจารณาเห็นสมควรย้ายวัดใดวัดหนึ่งไปตั้ง ณ ที่อื่น ด้วยเหตุตั้งอยู่ ณ สถานที่อื่นไม่เหมาะสมก็ดี ด้วยเหตุสถานที่ตั้งวัดนั้นเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะอันไม่ควรจะเป็นที่สำนักของพระภิกษุก็ดี ด้วยเหตุมีความจำเป็นต้องใช้สถานที่ตั้งวัดนั้นเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์ในราชการก็ดี หรือด้วยเหตุอื่นใดอันจำเป็นต้องย้ายวัดนั้นก็ ให้รายงานเหตุผลและแสดงสถานที่ซึ่งจะย้ายวัดนั้นไปตั้งใหม่พร้อมด้วยแผนที่กับแผนผังการก่อสร้างต่อคณะกรรมการจังหวัดและคณะกรรมการสงฆ์จังหวัดพิจารณาตามลำดับ เมื่อคณะสงฆ์มนตรืออนุมัติและกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศแล้ว จึงให้จัดการย้ายวัดนั้นไปตั้งใหม่ได้

พระราชทานวิสุงคามสีมา อันเป็นการละทิ้งวัดศรีคุณเมืองเดิม หมู่ที่ ๕ และปล่อยร้างเรื่อยมาเป็นเวลานาน ประมาณเกือบ ๔๒ ปี (พ.ศ. ๒๔๙๓ - พ.ศ. ๒๕๓๕) โดยไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัย และต่อมาได้มีการออก หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓ ก.) จนนำไปสู่การออกโฉนดที่ดินให้แก่วัดศรีคุณเมือง (สำนักสงฆ์ร้าง) หมู่ที่ ๕ ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้ว่า วัดศรีคุณเมืองเดิม หมู่ที่ ๕ เป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่ อาศัย เป็นเหตุให้ที่ดินตามโฉนดที่ดิน เลขที่ ๑๔๘๗๒ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวัดศรีคุณเมืองเดิม หมู่ที่ ๕ เป็นที่ดิน ของวัดร้าง โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทำหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น ตามมาตรา ๓๒ ทวิ^๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

ลงชื่อ

(นายอัชพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๔

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๒๘๑ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกามี ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงาน(เรื่องเสร็จ)/ วัดศรีคุณเมือง/๕๔/๒๖-๑

^๑ มาตรา ๓๒ ทวิ วัดใดเป็นวัดร้างที่ไม่มีพระภิกษุอยู่อาศัย ในระหว่างที่ยังไม่มีการยุบเลิกวัด ให้สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติมีหน้าที่ปกครองดูแลรักษาวัดนั้น รวมทั้งที่วัด ที่ธรณีสงฆ์และทรัพย์สินของวัดนั้นด้วย

การยกวัดร้างขึ้นเป็นวัดมีพระภิกษุอยู่จำพรรษา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง ฐานะของสำนักสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕
(กรณีศาลฎีกาวินิจฉัยวัดที่ไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ พศ ๐๐๐๖/๖๑ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า วัดป่ามหาไชยเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นางพุ่ม อนงคพงศ์พันธุ์ เป็นจำเลยต่อศาล เพื่อให้จำเลยจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๕๔๑๙๖ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวนเนื้อที่ ๖ ไร่ ให้แก่โจทก์ ตามหนังสือ สัญญายกที่ดินเพื่อให้สร้างวัด ซึ่งศาลชั้นต้นได้พิพากษาให้จำเลยจดทะเบียนโอนที่ดินตามโฉนดเลขที่ดังกล่าวให้แก่โจทก์ หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลย ต่อมาจำเลยอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษายืน จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทก์ฟ้องคดีนี้ เพื่อให้โฉนดที่ดินประกอบการขอพระราชทานวิสุงคามสีมา ประกอบกับโจทก์ไม่ได้นำสืบว่าขณะฟ้องคดี โจทก์ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว จึงแสดงให้เห็นว่า

โจทก์ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาในขณะที่ยื่นฟ้อง ดังนั้น วัดโจทก์จึงไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีได้ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๑ บัญญัติว่า วัดมีสองอย่าง (๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และ (๒) สำนักสงฆ์ โดยให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่าวัดที่จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลได้ต้องได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว เมื่อวัดโจทก์ซึ่งแม้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้วก็ตาม แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จึงยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จะมีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้ พิพากษากลับ ให้ยกฟ้อง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๖๕/๒๕๕๔)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้วัดมีสองอย่าง ได้แก่ (๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และ (๒) สำนักสงฆ์ ซึ่งหมายถึงวัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้ว แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา โดยให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งหมายความว่าวัดทั้งสองอย่าง และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป ดังนั้น การที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าวัดที่จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลได้ต้องได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว

เมื่อวัดใจทกซึ่งแม้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้ว แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จึงยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จะมีอำนาจฟ้องคดีได้ อาจมีผลให้วัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้ว แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาได้รับความเสียหายและส่งผลรวมไปถึงสถานะของเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย จึงขอหารือมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณา

ต่อมาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ พศ ๐๐๐๖/๗๒๔ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า การหารือดังกล่าวมิได้ประสงค์จะหารือเฉพาะกรณีของวัดปามหาไชย โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติประสงค์จะหารือในสองประเด็น คือ (๑) วัดตามมาตรา ๓๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ และ (๒) เจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่ เนื่องจากมีวัดเป็นจำนวนมากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้ว แต่ยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เช่น วัดเจียรระดับ เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร วัดมิ่งหาราม อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาเบิกจ่ายนิยัตย์ต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓๑^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดให้วัดมีสองอย่าง คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา อย่างหนึ่ง และ สำนักสงฆ์ อีกอย่างหนึ่ง คำว่า “วัด” ในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงย่อมหมายถึง วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว และสำนักสงฆ์ สำหรับสำนักสงฆ์นั้นไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้บัญญัติความหมายไว้ว่าหมายถึงอะไร แต่เมื่อย้อนกลับไปดูพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทรศก ๑๒๑ อันเป็นกฎหมายเกี่ยวกับคณะสงฆ์ฉบับแรกที่มีขึ้นในประเทศไทย ก็พบว่าพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕^{๑๕} กำหนดจำแนกประเภทของวัดไว้ให้มี ๓ อย่าง คือ พระอารามหลวง

^{๑๔} มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

^{๑๕} มาตรา ๕ วัด กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้เปน ๓ อย่าง คือ พระอารามหลวงอย่าง ๑ อารามราษฎร์อย่าง ๑ ที่สำนักสงฆ์อย่าง ๑

อารามราชบุรี และที่สำนักสงฆ์ และกำหนดให้ความหมายของคำว่า “ที่สำนักสงฆ์” คือ วัดซึ่งยังไม่ได้รับพระราชทานที่วิสุงคามสีมา ต่อมาเมื่อมีการยกเลิกพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ และตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ขึ้นใช้บังคับแทน ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวได้แบ่งวัดออกเป็นสองอย่าง คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว และสำนักสงฆ์ ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และตราพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันขึ้นใช้บังคับแทน โดยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้วัดมีสองอย่าง คือ (๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และ (๒) สำนักสงฆ์ โดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้มีบทบัญญัติใดให้เห็นว่ามีความประสงค์จะให้ลักษณะของสำนักสงฆ์มีความหมายเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ จึงต้องถือว่าสำนักสงฆ์ยังคงมีความหมายดังที่เคยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ รัตนโกสินทร ศก ๑๒๑ โดยหมายถึงวัดซึ่งยังไม่ได้รับพระราชทานที่วิสุงคามสีมา ซึ่งก็สอดคล้องกับความหมายที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้ความหมายของ “สำนักสงฆ์” ว่า วัดที่ยังไม่ได้รับพระราชทานที่วิสุงคามสีมา เมื่อมาตรา ๓๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล ย่อมต้องหมายถึงวัดทั้งสองอย่าง คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ตามมาตรา ๓๑ (๑) และ สำนักสงฆ์ ตามมาตรา ๓๑ (๒) ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๓๒/๒๕๒๖ ที่วินิจฉัยว่า สำนักสงฆ์ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแล้ว แม้จะยังไม่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาก็เป็นนิติบุคคล

อย่างไรก็ตามในกรณีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๐๖๕/๒๕๕๔ ก่อให้เกิดปัญหาและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเข้าใจหรือยึดถืออยู่ และไม่ประสงค์จะให้เกิดผลดังคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ก็สมควรนำความหารือกับมหาเถรสมาคมเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เสียใหม่ให้ชัดเจนและตรงตามความประสงค์ยิ่งขึ้น ซึ่งอาจแก้ไขมาตรา ๓๑ (๒) เสียใหม่ให้มีความว่า “(๒) สำนักสงฆ์ อันได้แก่วัดที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นแต่ยังมิได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา” ส่วนกรณีการเบิกจ่ายนิยัตินั้น

๑ พระอารามหลวง คือ วัดที่พระเจ้าแผ่นดินทรงสร้าง หรือทรงพระกรุณาโปรดให้เข้าจำนวนในบัญชี นับว่าเป็นพระอารามหลวง

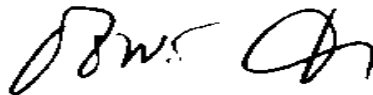
๒ อารามราชภูมินั้น คือ วัดซึ่งได้พระราชทานวิสุงคามสีมา แต่มิได้เข้าบัญชีนับว่าเป็นวัดหลวง

๓ ที่สำนักสงฆ์นั้น คือ วัดซึ่งยังไม่ได้รับพระราชทานที่วิสุงคามสีมา

ได้มีระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยการเบิกจ่ายนิติยภัต พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการจ่ายเงินดังกล่าวไว้เรียบร้อยแล้ว โดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นนิติบุคคลของสำนักสงฆ์แต่อย่างใด

สำหรับประเด็นปัญหาที่ว่าถ้าสำนักสงฆ์ได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้ว เจ้าอาวาสของสำนักสงฆ์จะยังมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่นั้น เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าสำนักสงฆ์มีฐานะเป็นนิติบุคคล จึงไม่มีความจำเป็นต้องตอบข้อหารือในปัญหาดังกล่าว

ลงชื่อ

(นายอัชพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๕๕

ส่งพร้อมหนังสือ ด่วนมาก ที่ นร ๐๙๐๑/๐๕๓๑ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ฐานะของวัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่น ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
พ.ศ. ๒๕๐๕

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ พศ ๐๐๐๑/๑๑๑๙๖ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ ดังนี้

๑. ด้วยสำนักงานที่ดินจังหวัดยะลา สาขาเบตง ได้หารือผู้ว่าราชการจังหวัดยะลาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และการจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินของวัด โดยมีประเด็นว่าสำนักงานที่ดินจังหวัดยะลา สาขาเบตง สามารถดำเนินการเพื่อจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินตาม น.ส. ๓ เลขที่ ๒๔๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลตานะแมเราะ อำเภอเบตง จังหวัดยะลา ให้แก่วัดไชยมงคลาราม ซึ่งตั้งอยู่ที่รัฐปิ่น ประเทศมาเลเซียได้หรือไม่

๒. ต่อมาจังหวัดยะลาจึงได้มีหนังสือถึงสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดยะลา เพื่อขอทราบฐานะทางกฎหมายของวัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่น ประเทศมาเลเซีย ว่า วัดไชยมงคลารามเป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่ อย่างไร และมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอื่นใดหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ หากไม่ได้เป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และไม่ใช่นิติบุคคลแล้ว ที่ดินของพระมหาสุทัศน์ สุรบุญญ ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๑๑ (วัดทรายขาว) หมู่ที่ ๓ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และได้ที่ดินมาในระหว่างอุปสมบท และได้มรณภาพขณะพำนักอยู่ที่วัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่น ประเทศมาเลเซีย จะตกเป็นที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ ซึ่งขึ้นต่อวัดใด ประเภทใด กรณีที่พระภิกษุซึ่งได้อุปสมบทในประเทศไทย ต่อมาได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพำนักอยู่นอกราชอาณาจักร จะถือเอาที่ใดเป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ

๓. สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดยะลาพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการให้ข้อมูลแก่จังหวัดยะลาได้ถูกต้องตามกฎหมายจึงได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาทบทวนประเด็นข้อสอบถามของจังหวัดยะลาข้างต้น ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า วัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่น เป็นวัดที่ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๓๔๔ ก่อนที่ประเทศไทยจะเสียดินแดนบริเวณรัฐปิ่นให้แก่ประเทศอังกฤษ วัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่นจึงไม่ใช่วัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และได้ตรวจสอบทะเบียนวัดที่อยู่ใน ความครอบครองของสำนักงานพระพุทธศาสนา-

แห่งชาติแล้ว ไม่พบว่ามียี่ห้อวัดไชยมงคลารามแต่อย่างใด จึงมีอาจถือได้ว่ามีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยนอกจากนี้ ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๑๐/๒๕๕๘ ซึ่งได้พิจารณาพิพากษาคดีอันเกี่ยวเนื่องกับที่ดินของพระมหาสุทนต์ สุรบุญโญ ซึ่งได้ที่ดินมาในระหว่างอุปสมบทและได้มรณภาพขณะพำนักอยู่ที่วัดไชยมงคลาราม รัฐปิ่นัง ประเทศมาเลเซีย โดยคำพิพากษาดังกล่าวมีความตอนหนึ่งระบุว่า “เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติแล้วว่า วัดไชยมงคลารามเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท การโอนที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ดินสงฆ์จะกระทำได้อีกแต่โดยรัฐต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น” สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นกรณีที่มีคำพิพากษา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า วัดไชยมงคลารามซึ่งตั้งอยู่นอกราชอาณาจักรอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวได้ตัดสินไว้แตกต่างไปจากแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่มีผลบังคับใช้ได้เฉพาะวัดที่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรเท่านั้นมีอาจก้าวล่วงอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่นได้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงขอความอนุเคราะห์ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตอบข้อหารือดังกล่าว เพื่อความชัดเจนและเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้แก่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา) และผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้สอบถามไปยังสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปิ่นัง ได้ความว่า ปัจจุบันวัดไชยมงคลารามเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมาเลเซีย อยู่ภายใต้การดูแลของคณะผู้พิทักษ์ทรัพย์สิน (Trustees) ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๔ คน เป็นกรรมการ ซึ่งมาจากการประชุมคัดเลือกโดยคนมาเลเซียเชื้อสายไทย และแต่งตั้งโดยอธิบดีอัยการ (Attorney General) ของรัฐปิ่นัง สำหรับการปกครองคณะสงฆ์ของวัดไชยมงคลาราม ผู้แทนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติชี้แจงว่า มีรายชื่อของวัดไชยมงคลารามอยู่ในทะเบียนรายชื่อวัดไทยในต่างประเทศที่อยู่ในกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม โดยสำนักงานกำกับดูแลพระธรรมทูตไปต่างประเทศเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งแต่เดิมมาได้มีพระภิกษุในคณะสงฆ์ไทยพำนักและปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่วัดไชยมงคลาราม แต่ปัจจุบันไม่มีพระภิกษุในคณะสงฆ์ไทยพำนักและปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่วัดไชยมงคลารามแล้ว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) พิจารณาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้ว เห็นว่า ข้อหารือนี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาสามประเด็น โดยมีความเห็นแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง วัดไชยมงคลารามตั้งอยู่ที่รัฐปิ่นัง ประเทศมาเลเซีย มีฐานะเป็นวัด

ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทยหรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๓๑^{๑๖} แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้วัดมีสองอย่าง คือ (๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาและ (๒) สำนักสงฆ์ โดยให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป สำหรับกรณีฐานะของวัดไชยมงคลารามที่ตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดกำหนดเกี่ยวกับการจัดตั้งและฐานะของวัดดังกล่าวไว้ ด้วยเหตุนี้ ในการจัดตั้งและฐานะของวัดนอกราชอาณาจักร จึงต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในของประเทศที่วัดนั้นตั้งอยู่ โดยไม่อาจนำพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือกฎหมายอื่นเกี่ยวกับการจัดตั้งนิติบุคคลซึ่งเป็นกฎหมายภายในของประเทศไทยไปใช้บังคับนอกราชอาณาจักรได้ ตามหลักทั่วไปเรื่องการใช้เขตอำนาจรัฐตามหลักดินแดน (Territorial Principle) ซึ่งกำหนดให้รัฐมีอำนาจในการออกกฎหมายและใช้บังคับกฎหมายเหนือบุคคล ทรัพย์สิน และเหตุการณ์ ที่อยู่หรือเกิดขึ้นในดินแดนของตนได้ โดยไม่จำกัดว่าบุคคลจะมีสัญชาติของรัฐนั้นหรือไม่ เว้นแต่จะมีความตกลงระหว่างประเทศหรือมีกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น สำหรับกรณีของวัดไชยมงคลารามตามข้อหาเรื่องนี้ปรากฏว่า ปัจจุบันวัดไชยมงคลารามตั้งอยู่ที่รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมาเลเซีย อยู่ภายใต้การดูแลของคณะผู้พิทักษ์ทรัพย์สิน (Trustees) ฐานะทางกฎหมายของวัดไชยมงคลารามจึงเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมาเลเซีย มิใช่วัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย

สำหรับการปกครองคณะสงฆ์ของวัดไชยมงคลาราม เนื่องจากมาตรา ๕ ทวิ^{๑๗} แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดบทนิยามคำว่า “คณะสงฆ์” ไว้ หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร จากบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลให้พระภิกษุในคณะสงฆ์ไทย

^{๑๖} มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์

ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

^{๑๗} มาตรา ๕ ทวิ ในพระราชบัญญัตินี้

“คณะสงฆ์” หมายความว่า บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายที่ใช้บังคับก่อนพระราชบัญญัตินี้ไม่ว่าจะปฏิบัติศาสนกิจในหรือนอกราชอาณาจักร

หากได้ไปพำนักและปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่วัดไชยมังคลารามอยู่ในการปกครองดูแลโดยมหาเถรสมาคมของ
ไทย แต่การจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ในลักษณะดังกล่าวไม่เป็นผลให้วัดไชยมังคลารามซึ่งตั้งอยู่
นอกราชอาณาจักรเป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ประเด็นที่สอง กรณีที่พระภิกษุซึ่งได้อุปสมบทในประเทศไทย ต่อมาได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา
และพำนักอยู่นอกราชอาณาจักร จะถือเอาที่ใดเป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ เห็นว่า พระภิกษุทุกรูปจะต้องมี
หนังสือสุทธิเป็นเอกสารประจำตัวเพื่อแสดงตนและวัดที่ตนสังกัด เนื่องจากพระภิกษุทุกรูปต้องสังกัด
อยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง หากไม่สังกัดวัดใดวัดหนึ่งหรือไม่มีวัดเป็นที่อยู่อันเป็นหลักแหล่งแล้ว มาตรา ๒๗^{๑๘}
(๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้พระภิกษุรูปนั้นต้องสละสมณเพศ จึงอาจถือได้ว่าวัดที่ปรากฏในหนังสือ
สุทธิเป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ อย่างไรก็ตาม เมื่อไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติถึงภูมิลำเนาของพระภิกษุไว้
เป็นการเฉพาะ การพิจารณาภูมิลำเนาของพระภิกษุจึงต้องพิจารณาตามหลักภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา
ตามที่มาตรา ๓๗^{๑๙} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติให้ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่
ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ หรือตามที่มาตรา ๓๘^{๒๐} แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน
บัญญัติให้กรณีที่ดินบุคคลธรรมดามีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไป ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็น
ภูมิลำเนาของบุคคลนั้น หากข้อเท็จจริงปรากฏว่า พระภิกษุมิได้พำนักอยู่ที่วัดตามที่ปรากฏในหนังสือสุทธิ
ก็อาจถือเอาวัดที่พระภิกษุนั้นพำนักอยู่จริงเป็นภูมิลำเนาได้ เพราะเป็นวัดซึ่งพระภิกษุนั้นถือเอาเป็น
แหล่งสำคัญ แต่สำหรับกรณีพระภิกษุซึ่งได้อุปสมบทในประเทศไทย ต่อมาได้เดินทางไปเผยแผ่
พระพุทธศาสนาและพำนักอยู่นอกราชอาณาจักร ตามที่ได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า วัดไชยมังคลาราม
ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่นอกราชอาณาจักร ไม่มีฐานะเป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังนั้น

^{๑๘} มาตรา ๒๗ เมื่อพระภิกษุรูปใดต้องด้วยกรณีข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๕ ให้รับนิคหกรรมไม่ถึงให้สึก แต่ไม่ยอมรับนิคหกรรมนั้น
- (๒) ประพฤติล่วงละเมิดพระธรรมวินัยเป็นอาจिन
- (๓) ไม่สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่ง
- (๔) ไม่มีวัดเป็นที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

ให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายมหาเถรสมาคม

พระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสอง ต้องสึกภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยนั้น

^{๑๙} มาตรา ๓๗ ภูมิลำเนาของบุคคลธรรมดา ได้แก่ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญ

^{๒๐} มาตรา ๓๘ ถ้าบุคคลธรรมดามีถิ่นที่อยู่หลายแห่งซึ่งอยู่สลับเปลี่ยนกันไปหรือมีหลักแหล่งที่ทำการงานเป็นปกติหลายแห่ง
ให้ถือเอาแห่งใดแห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลนั้น

จึงไม่อาจถือเอาวัดที่พระภิกษุพำนักอยู่นอกราชอาณาจักรเป็นสถานที่อยู่อันเป็นแหล่งสำคัญได้กรณีจึงต้องถือว่าพระภิกษุที่พำนักอยู่นอกราชอาณาจักรมีภูมิลำเนาตามวัดที่ปรากฏในหนังสือสุทธิ

ประเด็นที่สาม ที่ดินของพระมหาสุทนต์ สุรบุญโญ ที่ได้มาในระหว่างอุปสมบท และมรณภาพขณะพำนักอยู่ที่วัดไชยมงคลาราม รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย จะตกเป็นที่วัด หรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดใด เห็นว่า แม้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๑๐/๒๕๕๘ ซึ่งมีวัดนางเหล้าเป็นโจทก์ฟ้องนายเสริม ช้วนบุญกุล เป็นจำเลยที่ ๑ โดยนางสาวสมพร ช้วนบุญกุล ผู้เข้าเป็นคู่ความแทน และนางประไพศรี ธรรมเจริญ เป็นจำเลยที่ ๒ ซึ่งพิพาทกันในประเด็นเรื่องขอให้จดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ จะมีข้อวินิจฉัยตอนหนึ่งระบุว่า “เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติแล้วว่าวัดไชยมงคลารามเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท การโอนที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ธรณีสงฆ์จะกระทำได้อีกแต่โดยรัฐต้องตราเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น” แต่ข้อวินิจฉัยดังกล่าวมิใช่ประเด็นแห่งคดีโดยตรงอีกทั้งคำพิพากษามีผลผูกพันเฉพาะคู่ความในคดีเท่านั้นตามมาตรา ๑๔๕^{๑๑} แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อปรากฏว่าวัดไชยมงคลารามไม่ใช่คู่ความในคดีดังกล่าวกับได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า วัดไชยมงคลารามเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมาเลเซียและไม่เป็นวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ วัดไชยมงคลารามจึงไม่อาจถือครองที่ดินในราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้ ในการพิจารณาปัญหาตามข้อหาหรือว่า ที่ดิน น.ส. ๓ เลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลตานะแมเราะ อำเภอบะนัง จังหวัดยะลา ที่พระมหาสุทนต์ สุรบุญโญ ได้มาในระหว่างอุปสมบทและได้มรณภาพขณะพำนักอยู่ที่วัดไชยมงคลารามจะตกเป็นที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ของวัดใด ต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๖๒๓^{๑๒} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งได้บัญญัติว่า ทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาในระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่มรณภาพให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้นจะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดยพินัยกรรม ซึ่งคำว่า “วัด” ตามบทบัญญัติแห่ง

^{๑๑} มาตรา ๑๔๕ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการอุทธรณ์ฎีกาและการพิจารณาใหม่ คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ให้ถือว่าผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่ง นับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง จนถึงวันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไขกลับหรืองดเสีย ถ้าหากมี

ถึงแม้ศาลจะได้กล่าวไว้โดยทั่วไปว่าให้ใช้คำพิพากษาบังคับแก่บุคคลภายนอกซึ่งมิได้เป็นคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลด้วยก็ดี คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นย่อมไม่ผูกพันบุคคลภายนอก เว้นแต่ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๒ (๑) มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๓๖๖ และในข้อต่อไปนี้

(๑) คำพิพากษาเกี่ยวกับฐานะหรือความสามารถของบุคคล หรือคำพิพากษาสั่งให้เลิกนิติบุคคล หรือคำสั่งเรื่องล้มละลายเหล่านี้ บุคคลภายนอกจะยกขึ้นอ้างหรือจะใช้แย้งบุคคลภายนอกก็ได้

(๒) คำพิพากษาที่วินิจฉัยถึงกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินใด ๆ เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจใช้แย้งบุคคลภายนอกได้ เว้นแต่บุคคลภายนอกนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมีสิทธิดีกว่า

^{๑๒} มาตรา ๑๖๒๓ ทรัพย์สินของพระภิกษุที่ได้มาในระหว่างเวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้นเมื่อพระภิกษุนั้นถึงแก่มรณภาพให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุนั้น เว้นไว้แต่พระภิกษุนั้นจะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดยพินัยกรรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ข้างต้นมีความหมายเฉพาะวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เท่านั้น ประกอบกับตามที่ได้วินิจฉัยไว้ในประเด็นที่สองแล้วว่า ต้องถือว่าพระภิกษุที่พำนักอยู่นอกราชอาณาจักรมีภูมิลำเนาตามวัดที่ปรากฏในหนังสือสุทธิ ดังนั้นหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า วัดทรายขาวเป็น ภูมิลำเนาของพระมหาสุทัศน์ สุรบุญโญ และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าพระมหาสุทัศน์ สุรบุญโญ ได้ทำ พิณยกรรมไว้ ที่ดินดังกล่าวจึงต้องตกเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดทรายขาวซึ่งเป็นวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระมหา สุทัศน์ สุรบุญโญ ทันทีที่มรณภาพตามแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่) ซึ่งได้ วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓/๒๕๔๔^{๒๓}

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๖/๑๒ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ซึ่งสำนักงาน

คณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^{๒๓} บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรณีวัดธรรมิการามวรวิหารได้มาซึ่งที่ดินมรดกตามพิณยกรรม ส่งพร้อม หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๐๑๗๔ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อื่น ๆ

ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๗๕๕๒

กรมการปกครอง

ถนนอิสรภาพ ๑๐๒๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุ สามเณร ขอมิบัติประจำตัวประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทะเบียนประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๘
และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓

๓. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับการสอบถามจากสำนักทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุ สามเณร ขอมิบัติประจำตัวประชาชน ว่าสามารถดำเนินการให้ได้หรือไม่ เนื่องจากพระภิกษุ สามเณร เป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น จะมีระเบียบ กฎหมาย มติหรือประกาศมหาเถรสมาคมที่เกี่ยวข้องห้ามไว้หรือไม่ หากสามารถทำได้ จะดำเนินการอย่างไร

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้แนวทางปฏิบัติของสำนักทะเบียนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันมิให้พระภิกษุ สามเณร ต้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนประกาศของมหาเถรสมาคม รวมทั้งเพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่พระภิกษุ สามเณร ที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงวางแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุ สามเณรขอมิบัติประจำตัวประชาชน ดังนี้

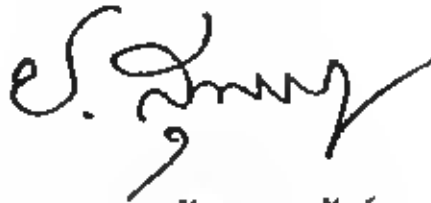
๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอมิบัติจากพระภิกษุสามเณรที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชน ให้ตรวจสอบหลักฐานว่า รายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านของวัด เช่น คำนำหน้านาม หรือวงเล็บชื่อตัวชื่อสกุลต่อท้ายสมณศักดิ์ กรณีเป็นพระภิกษุที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตรงกันกับรายการที่ระบุในหนังสือสุทธิสำหรับพระภิกษุ สามเณร หรือไม่ หากถูกต้องตรงกันและมีหลักฐาน เอกสารประกอบอื่น ๆ ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนกำหนด เช่น สูติบัตร บัตรเดิม เป็นต้น ครบถ้วนให้พิจารณาดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้พระภิกษุ สามเณรทันที โดยไม่ต้องดำเนินการตามหนังสือ ปค.ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓

๒. หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่าสำเนาทะเบียนบ้านที่พระภิกษุ สามเณร นำมาแสดงเป็นสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ให้แนะนำพระภิกษุ สามเณร ให้แจ้งย้ายที่อยู่จากทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน เข้าทะเบียนบ้านฉบับของวัด แล้วขอแก้ไขคำนำหน้านาม หรือสมณศักดิ์ โดยวงเล็บชื่อตัวชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์ ให้ถูกต้องตรงกันกับที่ระบุในหนังสือสุทธิของพระภิกษุ สามเณร แล้วจึงจัดทำ

บัตรประจำตัวประชาชนให้ต่อไป แต่หากพระภิกษุ สามเณร ยังคงยืนยันที่จะใช้สำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับเจ้าบ้าน หรือสำเนาทะเบียนบ้านฉบับของวัด ที่ยังไม่ได้แก้ไขค่านำหน้านามให้เป็น “พระ” หรือ “สามเณร” หรือสมณศักดิ์ โดยลงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุลต่อท้ายสมณศักดิ์ กรณีพระภิกษุที่ได้รับ พระราชทานสมณศักดิ์ เป็นหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ และให้ดำเนินการตามหนังสือ ปค.ที่ มท.๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เรื่องแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุ สามเณร ขอมีบัตรประจำตัวประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนประกาศมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๙ เรื่อง ภิกษุ สามเณร เห็นนามแสดง ภาวะไม่แน่นอนว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งการให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา ถือเป็นแนวทาง ปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาญชัย สุนทรมังกูล)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนบัตรประจำตัวประชาชน

โทร. ๐ -๒๙๙๑-๗๖๑๒

โทรสาร ๐-๒๙๙๐๖-๙๒๗๙

ที่ มท ๐๒๐๒.๕/ว ๑๙๔๙

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัมรินทร์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง การจัดทำบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญราชการชายแดน และเหรียญพิทักษ์เสรีชน
เรียน หัวหน้าส่วนราชการ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ทุกแห่ง

ด้วยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในปัจจุบันมีพระสงฆ์แสดงความประสงค์ขอมีบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญราชการชายแดน และเหรียญพิทักษ์เสรีชน จากการตรวจสอบพบว่า พระสงฆ์ดังกล่าวจะได้รับพระราชทานเหรียญราชการชายแดน และเหรียญพิทักษ์เสรีชนก่อนที่จะอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ ซึ่งในขณะนั้นอาจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นราษฎรที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐให้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือรัฐ เมื่อบัตรเดิมหมดอายุหรือสูญหาย ถูกทำลาย ชำรุดในสาระสำคัญ จึงยื่นคำขอมีบัตรใหม่จากกระทรวงมหาดไทย แต่มีการตั้งข้อสังเกตว่า พระสงฆ์สามารถยื่นคำขอมีบัตรใหม่ได้หรือไม่

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๕ แห่งระเบียบว่าด้วยบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญราชการชายแดน พ.ศ. ๒๕๔๘ และความในข้อ ๖ แห่งระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทาน การประดับ และกรณีที่ให้ประดับเหรียญพิทักษ์เสรีชน สิทธิ บัตรประจำตัว และการเรียกเหรียญกับบัตรประจำตัวผู้ได้รับพระราชทานเหรียญพิทักษ์เสรีชนคืน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ จึงวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑. พระสงฆ์มีสิทธิยื่นคำขอมีบัตรใหม่ได้ เพราะได้รับพระราชทานก่อนที่จะอุปสมบทเป็นพระสงฆ์

๒. พระสงฆ์จะต้องยื่นคำขอมีบัตรต่อบุคคลต่อไปนี้ เพื่อให้ตรวจสอบ และลงนามรับรองในคำขอมีบัตร

(๑) กรณีพระสงฆ์นั้นได้รับพระราชทานในขณะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานราชการส่วนกลาง ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่ออธิบดี หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรมหรือเทียบเท่าขึ้นไป

(๒) กรณีพระสงฆ์นั้นได้รับพระราชทานในขณะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดนั้น ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เว้นแต่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร และประชาชนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

(๓) กรณีพระสงฆ์นั้นได้รับพระราชทานในขณะที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่นของรัฐ นอกจาก (๑) และ (๒) ให้ยื่นคำขอมีบัตรต่อหัวหน้าของหน่วยงานดังกล่าว

๓. การลงชื่อ สกุลบนบัตร ให้ใส่ชื่อจริง นามสกุลจริง และวงเล็บฉายาต่อท้าย ส่วนเอกสาร
หลักฐานอื่น ๆ ให้เป็นไปตามที่ระเบียบกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งส่วนราชการ/หน่วยงานภายในสังกัดได้ทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายต่อพงษ์ อ่ำพันธุ์)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ข้อตกลงว่าด้วยการประสานความร่วมมือ ระหว่าง

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กับ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

โดย

โดย

นายพนม ศรศิลป์

พันตำรวจเอก ดร. ณรัชต์ เศวตนันทน์

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

อธิบดีกรมคุมประพฤติ

บันทึกข้อตกลงฉบับนี้ทำขึ้น ณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ เดือน พฤศจิกายน ๒๕๕๘ มีสาระสำคัญว่าทั้งสองหน่วยงานตกลงที่จะให้ความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ มติที่ ๘๖/๒๕๕๓ เรื่อง ผู้ถูกคุมความประพฤติ ขออนุญาตบรรพชาหรืออุปสมบท โดยกรมคุมประพฤติจะช่วยกันกรองไม่ให้ผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติที่ยังไม่พ้นการควบคุมประพฤติ/พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด บรรพชาหรืออุปสมบทและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะพิจารณาความเห็นของกรมคุมความประพฤติเกี่ยวกับการตรวจสอบความเหมาะสมของผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิดที่จะบรรพชาหรืออุปสมบทในพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการกั้นกรองไม่ให้ผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติที่ยังไม่พ้นการคุมความประพฤติ/พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด บรรพชาหรืออุปสมบท

๒. เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการตรวจสอบสถานะของผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิดในการบรรพชาหรืออุปสมบท

ขอบเขตความร่วมมือระหว่างทั้ง ๒ องค์กร มีดังนี้

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๑. สนับสนุนและส่งเสริมข้อมูลเพื่อคณะสงฆ์ได้ปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ มติที่ ๘๖/๒๕๕๓ และกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

๒. สนับสนุนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิด ด้วยการใช้หลักพุทธศาสนาในการแก้ไขฟื้นฟู ซึ่งเป็นไปตามมติมหาเถรสมาคมข้างต้น

๓. ดำเนินการขึ้นไต่ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการป้องกันสังคม
จากปัญหาอาชญากรรม

กรมคุมประพฤติ

๑. มอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติปฏิบัติตามมติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๔/๒๕๕๓ มติที่ ๘๖/๒๕๕๓ และเพื่อคณะสงฆ์ได้ปฏิบัติตามกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๗
(พ.ศ. ๒๕๓๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์

๒. พิจารณาคุณสมบัติเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องของผู้ต้องหา/ผู้กระทำผิดที่ประสงค์จะบรรพชา
หรืออุปสมบท

๓. ดำเนินการขึ้นไต่ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการป้องกันสังคม
จากปัญหาอาชญากรรม

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ ได้จัดทำขึ้นเป็น ๒ ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกันซึ่งทั้ง ๒ ฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความโดยตลอดแล้ว เห็นว่าเป็นไปตามความประสงค์ทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ
(นายพนม ศรีศิลป์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ลงชื่อ พันตำรวจเอก
(ณวัชร์ เสวตนันทน์)

อธิบดีกรมคุมประพฤติ

ลงชื่อพยาน
(นางสาวประนอม คงพิบูล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ลงชื่อพยาน
(นางอัญชลี พัฒนสาร)

รองอธิบดีกรมคุมประพฤติ

**บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
ในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมาย
แก่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง
ระหว่าง**

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และสภาทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้วยในปัจจุบันคณะอนุกรรมการด้านการศาสนา ในคณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับพระภิกษุถูกหลอกลวงให้กระทำผิดกฎหมายหรือกระทำความผิดกฎหมายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ปรากฏเป็นข่าวเผยแพร่ทางสื่อสาธารณะ และสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก นำมาซึ่งความเสื่อมศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาและอาจกระทบต่อศาสนาอื่นได้ กอปรกับมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติว่า “รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น” นั้น

คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม และคณะอนุกรรมการด้านการศาสนา วุฒิสภา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ริเริ่มประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และสภาทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหานี้ให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่นอย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน มีความต่อเนื่องในทางปฏิบัติ และเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ หน่วยงานและองค์กรดังกล่าว โดยเฉพาะสภาทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญทางด้านกฎหมาย และมีสมาชิกปฏิบัติหน้าที่อยู่ในทุกพื้นที่ของแต่ละจังหวัด สามารถให้คำปรึกษาแนะนำข้อกฎหมายแก่พระภิกษุและผู้นำทางศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง ได้เป็นอย่างดี จึงเห็นควรบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยจัดทำ “บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายแก่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง” ระหว่างสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และสภาทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ณ รัฐสภา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. กำหนดให้มีแนวทางการปฏิบัติร่วมกันในการให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรองทั่วประเทศ

๒. กำหนดรูปแบบและวิธีปฏิบัติ และแต่งตั้งผู้ประสานงานทั้งสามฝ่าย เพื่อให้การประสานข้อมูลเป็นไปด้วยความรวดเร็วและทันทั่วถึง

๓. กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายแต่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง

๔. กรณีเกิดข้อพิพาทหรือคดีความที่เกี่ยวกับกิจการศาสนาและศาสนสถาน ในจังหวัดใดขอให้สภาพนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์ แจ้งให้ประธานสภาพนายความจังหวัดหรือทนายความประจำจังหวัดนั้นให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาทางกฎหมายแต่พระภิกษุและผู้นำศาสนาที่ทางราชการให้การรับรอง ตามที่ร้องขอโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ หน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงนี้ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน โดยสามารถปรับปรุงและแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายได้โดยความเห็นชอบร่วมกัน และจัดทำเป็นหนังสือโดยให้ถือว่าการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของบันทึกข้อตกลงนี้

บันทึกข้อตกลงนี้จัดทำขึ้น ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

(ลงนาม)

(นายอินทพร จันเอี่ยม)

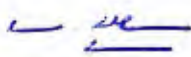
รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

(ลงนาม)

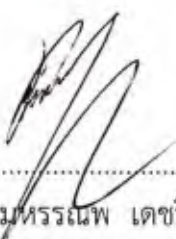
(นายชัยพล สุขเอี่ยม)

อธิบดีกรมการศาสนา

(ลงนาม)

(ดร.วิเชียร ชูปไธสง)

นายกสภาพนายความ

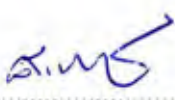
(ลงนาม)

(นาย भरณพ เดชวิทักษ์)

ประธานคณะกรรมการการศาสนา

คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา

สักขีพยาน

(ลงนาม) พลตำรวจโท

(ศานิตย์ มหถาวร)

ประธานคณะกรรมการ

ด้านการศาสนา วุฒิสภา

สักขีพยาน

โครงการผลิตคู่มือพระสังฆาธิการ
กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

๑. หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๔๖/๓ วรรคแรก ความว่า “การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมิผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน”

มาตรา ๔๖/๓ วรรคสาม ความว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ”

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๑๑ ความว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้”

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่

(๒) รับสนองงาน ประสานงาน และถวายการสนับสนุนกิจการและการบริหารการปกครองคณะสงฆ์

(๓) เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธศาสนา

การปรับปรุงคุณภาพการให้บริการจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน อำนวยความสะดวก สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ

คู่มือพระสังฆาธิการ เป็นหนังสือที่รวบรวมกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของทางคณะสงฆ์ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และทางราชการ ตลอดจนคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการคณะสงฆ์ ถือเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับพระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อส่งเสริมพัฒนากิจการพระพุทธศาสนา อุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ให้เกิดความเรียบร้อยดีงามในสังฆมณฑลยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์แก่พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์แล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพระพุทธศาสนา ตลอดจนนักเรียน นักศึกษาและพุทธศาสนิกชนทั่วไปด้วย

คู่มือพระสังฆาธิการ ได้จัดพิมพ์มาแล้วหลายครั้ง และทุกครั้งที่มีการจัดพิมพ์ ได้มีการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ให้เหมาะสมกับกาลสมัยมาโดยลำดับ กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐโดยการทูลเกล้าฯ ให้การอุปถัมภ์ คุ้มครองและส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อและเล็งเห็นความสำคัญของการจัดพิมพ์คู่มือพระสังฆาธิการ จึงกำหนดดำเนินงาน "โครงการผลิตคู่มือพระสังฆาธิการ" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์แก่พระสังฆาธิการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพระพุทธศาสนา และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเป็นคู่มือถวายความรู้ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของทางคณะสงฆ์ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และทางราชการ ตลอดจนคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการคณะสงฆ์ แก่พระสังฆาธิการและเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์

๒.๒ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติงาน

๒.๓ เพื่อใช้เป็นเอกสารในการฝึกอบรม

๒.๔ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เชิงคุณภาพ : พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพระพุทธศาสนา มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เข้าใจกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศทางคณะสงฆ์ และทางราชการ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการอุปถัมภ์ คุ้มครองพระพุทธศาสนา ควบคุมดูแลปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓.๒ เชิงปริมาณ : จัดพิมพ์คู่มือพระสังฆาธิการ จำนวน ๘๐๐ เล่ม

๔. กลุ่มเป้าหมาย

๔.๑ พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ ได้ใช้ประโยชน์

๔.๒ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในการสนองงานคณะสงฆ์ ได้ใช้ประโยชน์

๔.๓ ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการพระพุทธศาสนา ได้ใช้ประโยชน์

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนกันยายน ๒๕๖๗

๖. งบประมาณดำเนินงาน

งบประมาณจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นเงินจำนวน ๒๖๖,๐๐๐ บาท (สองแสนหกหมื่นหกพันบาทถ้วน)

๗. ขั้นตอนดำเนินงาน

๗.๑ จัดเตรียมข้อมูลและเสนอโครงการฯ เพื่อขออนุมัติโครงการฯ

๗.๒ แต่งตั้งและจัดการประชุมคณะทำงานยกร่างการจัดทำ "คู่มือพระสังฆาธิการ" ฉบับปรับปรุง

๗.๓ จัดพิมพ์ "คู่มือพระสังฆาธิการ" ฉบับปรับปรุง

๗.๔ เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๗.๕ สรุปลักษณะรวมผลงานกิจกรรมโครงการฯ

๘. ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ พระสังฆาธิการ เจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการคณะสงฆ์ มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เข้าใจกฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศทางคณะสงฆ์ และทางราชการ ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อการอุปถัมภ์ คุ้มครองพระพุทธศาสนา เพิ่มมากขึ้น

๙.๒ พระสังฆาธิการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสนองงานคณะสงฆ์ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๙.๓ คณะผู้บริหาร สามารถกำกับ ติดตาม การดำเนินงานได้ทุกขั้นตอน

๙.๔ ปัญหาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการกระทำผิดพระธรรมวินัย การประพฤติปฏิบัติในลักษณะอาจารที่ไม่สมควรของพระสงฆ์ สามเณร ลดลง

๙.๕ พระพุทธศาสนาได้รับการอุปถัมภ์และคุ้มครองให้เกิดความเรียบร้อยตั้งงามในสังคมพลยิ่งขึ้น

ลงชื่อ

ผู้เสนอโครงการ

(นายกฤตภาส ไชยพรรณา)

นักวิชาการศาสนาชำนาญการ

ลงชื่อ

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายเชิดศักดิ์ ทองหนัน)

ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา

ลงชื่อ

ผู้เห็นชอบโครงการ

(นายสุพัฒน์ เมืองมัจฉา)

ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ลงชื่อ

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายอินทพร จันเอี่ยม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ที่ ๑๐๐๘ / ๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแก้ไขหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ

ด้วย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กำหนดดำเนินงานโครงการผลิตคู่มือพระสังฆาธิการ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์ นอกจากการบริหารจัดการตามพระธรรมวินัยที่พระอุปัชฌาย์จึงดูแลให้อยู่ในกรอบพระวินัยแล้ว พระสังฆาธิการจำต้องอาศัยกฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศที่ออกโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ในการบริหารงานของคณะสงฆ์และให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติในกรอบพระธรรมวินัยดังกล่าว ในการนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินงานโครงการผลิตคู่มือพระสังฆาธิการ เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันสำหรับถวายพระสังฆาธิการ และมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน

ดังนั้น เพื่อให้หนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ เป็นเอกสารที่สมบูรณ์ ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน จึงแต่งตั้งคณะทำงานปรับปรุงแก้ไขหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ ประกอบด้วย

๑. นายอินทพร จันเอี่ยม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	ประธานที่ปรึกษา
๒. นางสาวชุตินา แก้วมณี รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	รองประธานที่ปรึกษา
๓. นางกณิกนันต์ ล้อสีทอง รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	รองประธานที่ปรึกษา
๔. นายบุญเชิด กิตติธรากร รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	ประธานคณะทำงาน
๕. นายสุทัศน์ เมืองมัจฉา ผู้อำนวยการสำนักเลขธิการมหาเถรสมาคม	รองประธานคณะทำงาน
๖. นายพงศ์พล โยธินทวี ผู้อำนวยการกลุ่มงานมหาเถรสมาคม	คณะทำงาน
๗. นายสมศักดิ์ ศิริสวัสดิ์ ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการคณะสงฆ์	คณะทำงาน
๘. นายหุจันท์ สารรัตน์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานในสมเด็จพระสังฆราช	คณะทำงาน
๙. นายกิตติ คำม่อ่ง นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	คณะทำงาน
๑๐. นายสมจิต เกียรติไพบูลย์ นักวิชาการศาสนาปฏิบัติการ	คณะทำงาน
๑๑. นางปิ่นปิก ชูบุญ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	คณะทำงาน
๑๒. นายศณทล ศรีหอมรัตน์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	คณะทำงาน
๑๓. นายวิภาส ล้อมเล็ก เจ้าหน้าที่งานการศาสนาชำนาญงาน	คณะทำงาน
๑๔. นายสุริยา สุตะโท เจ้าหน้าที่งานการศาสนาชำนาญงาน	คณะทำงาน
๑๕. นางภัทราพร บัวแก้ว เจ้าหน้าที่งานการศาสนาชำนาญงาน	คณะทำงาน
๑๖. นายพัฒน์ พลิกรุ่งโรจน์ เจ้าหน้าที่งานการศาสนา	คณะทำงาน
๑๗. นายสรวิศ แก้วทน นักวิชาการศาสนา	คณะทำงาน
๑๘. นายเชิดศักดิ์ ทองหมั่น ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครองพระพุทธศาสนา	เลขานุการคณะทำงาน
๑๙. นายกฤตภาส ไชยพรรณานักวิชาการศาสนาชำนาญการ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
๒๐. นายสิทธิวิธ จักรแก้ว นักวิชาการศาสนาชำนาญการ	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน
๒๑. นางสาวธันณรัตน์ พึ่งศรีไสย เจ้าหน้าที่งานธุรการชำนาญงาน	ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน

ให้คณะทำงานปรับปรุงแก้ไขหนังสือคู่มือพระสังฆาธิการ มีหน้าที่ ปรับปรุง แก้ไข รวบรวม เรียบเรียง กฎหมาย กฎ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของทางคณะสงฆ์และทางราชการ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และปัจจุบัน สามารถใช้เป็นคู่มือของพระสังฆาธิการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗

(นายอินทพร จันเอี่ยม)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

พระมหาสุุดสาคร สุ่มรยญาโณ. (๒๕๖๑). **แนวคำพิพากษาศาลฎีกา ศาลปกครอง – คำวินิจฉัย
คณะกรรมการกฤษฎีกาและคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง
กับพระพุทธศาสนา) เล่มที่ ๑.** กรุงเทพฯ.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (๒๕๖๐). **คู่มือพระสงฆ์ฆาธิการ (พ.ศ. ๒๕๖๐).** นครปฐม. โรงพิมพ์
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (๒๕๖๑). **พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (และที่แก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๑).** นครปฐม. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings on the page.

